تقدیم :
کتابخانهٔ شورای روابط فرهنگی هند
الهی

شمارهٔ (۵)

فهرست نسخه‌های خطّی فارسی

کتابخانهٔ دکتر ذاکر حسین جامعهٔ ملّیهٔ اسلامیه ـ دهلی نو

مرکز تحقیقات فارسی
رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دهلی نو

بسم الله الرحمن الرحيم

□ فهرست نسخه‌های خطّی فارسی کتابخانهٔ جامعهٔ ملّیهٔ اسلامیه، دهلی‌نو

□ تهیه کننده، مرکز تحقیقات فارسی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دهلی‌نو

□ طرّاحی روی جلد، مجید احمدی

□ نشر اوّل، ۱۳۷۷ ﻫ/۱۹۹۹ م

□ چاپ، پریس ورکس، ۳۰ پارکینگ سینتر، مال رود، دهلی ۱۱۰۰۵۴

□ بها ۸۰۰ روپیه

***

پیشگفتار

سرزمین هند از دیرباز عرصهٔ ظهور نژادهای متنوع و صحنهٔ نمایش آداب و رسوم مختلف و محل تلاقی فرهنگ‌ها و جایگاه ادیان و مذاهب گوناگون بوده است. چنانکه از نظر دارا بودن تعدد زبانها و تنوع لهجه‌ها نیز شاید با هیچ سرزمینی قابل مقایسه نیست. زیرا حدود نُهصد زبان و لهجه در این خطه رایج است که در حال حاضر هیجده زبان از میان آنها به رسمیت شناخته شده و در حال حاضر قریب ۹۰٪ مردم هند به یکی از این زبانهای هیجده‌گانه همچون هندی، اردو، پنجابی، بنگالی، مراتی، گجراتی، مالیالم، تامیل، تلگو، آسامی، کشمیری، کاناری و غیره سخن می‌گویند.

با اینهمه زبان فارسی که سابقه و قدمت آن در این سرزمین در مرحلهٔ اول به‌گذشته‌های بسیار دور تاریخی یعنی حدود سه هزار سال پیش از این باز می‌گردد و در قالب فرس قدیم با زبان سانسکریت پیوند ساختاری داشته است، در مرحلهٔ دوم پس از یک دورهٔ زمانی و فترت تاریخی یعنی هزار سال قبل پس از اینکه از زلال معارف اسلامی سیراب شد و در نتیجه از فرهنگ و ادب پرمایه و غنی برخوردار گردید و حامل پیام‌های معنوی و ملکوتی شد، مجدداً به جایگاه نخستین خود بازگشت و همهٔ ساکنین این دیار را که همه از یاران دیرینه و آشنایان پیشینه‌اش بودند، مسحور زیبایی‌ها و ظرافت‌ها و شیفتهٔ جاذبه‌ها و لطافت‌هایش ساخت و اکنون قریب هزار سال است که رایحهٔ دل انگیز زبان فارسی چنان مشام جان مردم شبه قارهٔ هند را معطّر نموده و سراسر این اقلیم پهناور را از بوی خوشش سرمست و سرخوش کرده است که در وصف و بیان نمی‌گنجد.

آری فرهنگ زبان فارسی در این دیار آشنا به صورت زبان عشق احساس و عاطفه و زبان مسجد و معبد و مدرسه و زبان شعر و عرفان و عقیده درآمده است و همانطور که مسلمانان از این زبان الهام و پیام آیین آسمانی و بیان و تفسیر دین مبین اسلام را دریافت می‌کنند، هندوان نیز در این زبان حقیقت و معرفت و حکمت درمی‌یابند و لذا راز بقا و سرّ ماندگاری زبان فارسی را باید در همین شور حال‌ها و انس و الفت‌های روحی و پیوندهای عمیق ادبی و فرهنگی دانست و به سبب همین ماندگاری در از آهنگ است که همهٔ زبانهای متعدد در سراسر هند همچون نگین این درّ شاهوار و الماس درخشان را

طرح تأسیس کتابخانهٔ جامعه ملّیهٔ اسلامیه در آغاز به سال (۱۹۲۰ م) باز می‌گردد که در شهر علیگره شکل گرفت و در آنجا به موجودیت خود ادامه داد. در سال ۱۹۲۵ م دانشگاه یا جامعهٔ ملّیهٔ اسلامیه همراه با کتابخانهٔ متعلق به آن از علیگره به دهلی منتقل گردید و در کارول باغ موقتاً باقی‌ماند و پس از مدّتی در سال ۱۹۳۶ م در محل کنونی خود که به اوکهلا (Okhla) موسوم است به طور دایم استقرار یافت.

در سال ۱۹۷۲ میلادی نام کتابخانه به جهت خدمات ارزندهٔ دکتر ذاکر حسین رئیس جمهور اسبق هند که در تأسیس دانشگاه و نیز در تشکیل و تجهیز کتابخانه نقش مؤثری داشت، به عنوان «کتابخانهٔ ذاکر حسین» نام گذاری شد که تا زمان کنونی به همین نام شهرت دارد.

در حال حاضر این کتابخانه دارای (۲۴۸۰۴۴) مجلد کتاب است که به زبانهای انگلیسی، اردو، فارسی، عربی و سایر زبانهای دیگر دربارهٔ موضوعات مختلف از قبیل علوم و معارف اسلامی، زبان و ادبیات، تاریخ، جغرافیا، و مسایل سیاسی و علوم تجربی... تألیف یافته‌اند. ضمناً در کتابخانه مورد نظر بیش ار ۲۰۰۰ نسخهٔ خطّی موجود می‌باشد که غالب آنها به زبان فارسی است و تعداد قابل ملاحظه‌ای نیز به عربی و اردو.

نظر به اهمیّت این موضوع مرکز تحقیقات فارسی از مدّتها قبل تصمیم گرفت که از آثار خطّی فارسی اس کتابحانه فهرست توصیفی تهیه کند و اینک به یاری خداوند متعال، در طی سه سال پس ار زحمات سیار و انحام کارهای مختلف فبش برداری و رفع نواقص کلی از برگه‌های عیر قابل اعتماد که قبلاً در مرکر تحقیقات موجود بودند، در مجموع تعداد ۱۶۵۷ سخه از آثار فارسی موجود در این کتابحانه، فهرست توصیفی نهیه گردیده و به حضور اهل تحقیق پیشکش می‌شود.

در اینجا لازم می‌داند از زحمات آقای لطیف طالبی در امر برگه نویسی و مراجعه به کتابخانه جهت رفع نواقص از فیش‌های قبلی و آقای جمیل الرحمٰن در زمینهٔ همکاری با ایشان، و آقایان واصف احمد و غلام نبی احمد و سعید دهلوی، برای کار تطبیق برگه‌ها و استخراج اعلام، آصف علی تایپ متن، عبدالرحمٰن قریشی انجام تایپ و اصلاح و صفحه آرایی، محمّد حسن حدّادی در امور چاپ، ابراز قدردانی شود. همچنین از آقای خالد کمال فاروقی مسئول آرشیو و بخش نسخه‌های خطی جامعهٔ ملیهٔ

در میان گرفته و بسان عروسی زیبا و آراسته گرداگردش حلقه زده اند.

نکتهٔ درخور توجه اینجاست هنگامی که زبان فارسی در قرن پنجم هجری وارد این ناحیت شد، در موقعیت بسیار ارزشمندی قرار داشت که از نظر ساختار زبانی و غنای واژگانی و احتوا بر موضوعات گوناگون ادبی و علمی و عرفانی و حکمی و دینی در مهد اصلی پرورش خود یعنی سرزمین ایران مراحل اولیه‌اش را طی کرده و به پختگی و انسجام کامل رسیده بود. و اگر تا پیش از این قرن غالب مورخان و عالمان و ادیبان و عارفان و حکیمان ایرانی به رسم رایج آن عهد تمامی آثار گرانقدر خود را به زبان عربی که زبان عقیده و علم بود می‌نگاشتند، در قرن پنجم، زبان فارسی تا آن حد مایه‌ور و پر ظرفیت شده و به ذروهٔ کمال رسیده بود که بزرگان علم و ادب ایرانی تمامی علوم و معارف رایج آن زمان را به زبان فارسی نیز تألیف و تصنیف می‌کردند و هماطور که اشاره شد درست درین دوره که زبان فارسی مراحل کمال خود را طی کرد، وارد این سرزمین شد و گنجینه‌ای سرشار از علم و ادب و عرفان و شعر و نظم بلند پایه را برای این دیار آشنا به ارمغان آورد و همین امر باعث شد که مردم فرهیخته و فرهنگ دوست هند که از روزگاران دور با ایرانیان پیوند نژادی و ذوق مشترک فرهنگی داشتند و اثر گرانقدر کلیله و دمنه سمبل عالی و سند پرافتخار این همدلی و همفکری و نشانهٔ بارز ذوق و پسند این زمینهٔ مشترک فرهنگی است، این بار بیش از گذشته زبان فارسی را که آراسته به زیور علم و ادب و آیین و متحلّی به حقایق و معارف ناب الهی و انسانی شده بود مقدمش را گرامی داشته و طی قرنهای متمادی آنرا به دیدهٔ احترام و تقدس نگریستند و در نتیجه زبان فارسی در صحنهٔ فرهنگ این سرزمین برای همیشه باقی و ماندگار گردید.

به همین جهت باید اذعان نمود، خدمات شایان توجهی که تاکنون زبان فارسی نسبت به فرهنگ و دین و دانش و ادب این مملکت انجام داده است برای هیچکس جای تردید و ابهام باقی نمی‌گذارد چنان که تاریخ مستند این سرزمین نیز که سند هویت مردم آن محسوب می‌گردد به این زبان نگاشته شده است و ما تأثیر این خدمات شایسته را در گنجینه‌های گرانقدر فرهنگی و در کتابخانه‌های فراوانی مشاهده می‌کنیم که در سراسر نواحی هند وجود دارد. از آن جمله می‌توان کتابخانهٔ جامعهٔ ملّیهٔ اسلامیه را نام برد که فعلاً مورد نظر است و لازم است اشاره کوتاهی در این باره صورت گیرد.

علایم اختصاری

آزاد	*Catalogue of the Persian Manuscripts in the Maulana Azad Library*, Aligarh Muslim University, Athar Abbas Rizvi & Dr. Mukhtaruddin Ahmad, Aligarh, 1969.
آصفیه	فهرست مشروح بعضی کتب نفیسهٔ قلمیهٔ کتابخانهٔ آصفیه سرکار عالی حیدرآباد (جلدهای مختلف)، ۱۳۵۷ هـ
استوری	*Persian Literature, A Bio-Bibliographical Survey*, C.A. Storey, Luzac & Company Ltd, London, 1970, 1972, Two Volumes.
ایوانف	*Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Collection of Asiatic Society of Bengal*, Wladimir Ivanow, Calcutta, 1924.
ایوانف ضمیمهٔ ۱ و ۲	*Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Collection of Asiatic Society of Bengal*, First & Second Supplement, Wladimir Ivanow, Calcutta, 1928.
بانکی‌پور	*Catalogue of the Arabic and Persian Manuscripts in the Khuda Bakhsh Oriental Public Libarary*, Patna, 1993.
بنارس	*A Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Banaras Hindu University Library*, Amrit Lal Ishrat, Varanasi.
تذکره نویسی	تذکره نویسی فارسی در هند و پاکستان، سید علی رضا نقوی، ۱۳۴۳ هـ ش/ ۱۹۶۴ (جلدهای مختلف)، ۱۳۵۷ هـ.
حبیب گنج	*Catalogue of Manuscripts (Habib Ganj Collection) in the Maulana Azad Library*, Aligarh Muslim University, M.H. Razvi & M.H. Qaiser Amrohavi, Aligarh, 1981.

اسلامیه که از هر جهت تسهیلات لازم را برای انجام کار فهرست نگاری فراهم ساختند سپاسگزاری می‌گردد. همچنین از جناب آقای دکتر راوِنْدَرْ گارگیش رئیس بخش زبان شناسی دانشگاه دهلی و آقای دکتر سیّد محمد یونس جعفری استاد پیشین زبان فارسی دانشکدهٔ ذاکر حسین که ترجمهٔ متن انگلیسی پیشگفتار را انجام داده‌اند تشکر می‌شود.

در پایان این نکته نیز لازم به تذکر است، با توجه به اینکه فهرست ارایهٔ شده بر اساس روش جدید، زیر نظر مستقیم مرکز تحقیقات فارسی انجام یافته است و طبعاً مسئولیت آن نیز متوجه این مرکز خواهد بود، لذا از کلیهٔ صاحبنظران و فهرست نگاران و اساتید محترم تقاضا می‌شود که در ارایهٔ هر چه بهتر فهرست تهیه شده، این مرکز را از نقطه نظرات و پیشنهادهای اصلاحی خود بهره‌مند سازند.

انتظار دارد فهرست شمارهٔ (۵) نیز همچون فهرست‌های قبلی ضمن معرفی آثار خطّی ارزشمند و گنجینه‌های گرانقدر موجود در این دیار، نسخه‌های توصیف شده برای محققان و اساتید ارجمند زبان و ادب فارسی دو کشور هند و ایران سودمند واقع شود. ان شاءالله.

سید باقر ابطحی

مدیر مرکز تحقیقات فارسی

رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ـ دهلی‌نو

کلیات	فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ عمومی حضرت آیة الله العظمی نجفی مرعشی (جلدهای مخلف)، قم، ۱۳۵۴ ه.
گنج بخش	فهرست نسخه‌های خطّی فارسی کتابخانهٔ گنج بخش (جلد اوّل تا چهارم)، احمد منزوی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام‌آباد (پاکستان)، ۱۳۵۷ ه ش.
گنج بخش (چاپی)	فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانهٔ گنج بخش (جلد اوّل و دوّم)، سیّد عارف نوشاهی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام‌آباد (پاکستان)، ۱۳۶۵-۱۳۶۹ ه ش.
مجلس	فهرست کتابخانهٔ مجلس شورای ملّی، جلد ششم، سعید نفیسی، تهران، ۱۳۴۴ ه ش
مرآة العلوم	فهرست مخطوطات خطّی فارسی خدا بخش اورینتل پبلک لائبریری مسمّی به مرآة العلوم (جلدهای مختلف)، بانکی‌پور، پتنا، ۱۹۲۵، ۱۹۴۲، ۱۹۶۷ م.
منزوی	فهرست کتابهای چاپی فارسی، خانبابا مشار، پنج جلد، تهران، چاپ دوّم ۱۳۵۰-۱۳۵۵ ه ش.
مرعشی	فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ حضرت آیة الله العظمیٰ نجفی مرعشی، (جلدهای مختلف)، سید احمد حسینی، چاپخانهٔ مهر استوار، تهران، ۱۳۵۴-۱۳۷۰ ه ش.
مشترک	فهرست مشترک نسخه‌های خطّی فارسی پاکستان (جلد اوّل تا چهارده)، احمد منزوی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام‌آباد (پاکستان)، ۱۳۶۲-۱۳۷۵ ه ش.
ملاّ فیروز	*Catalogue Raisonne of the Arabic, Hindustani, Persian and Turkish Manuscripts in the Mullah Firoze Library*, Edward Rehatsek, M.C.E., 1873.
موزه	فهرست نسخه‌های خطّی فارسی موزهٔ ملّی پاکستان، کراچی، سیّد عارف نوشاهی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام‌آباد (پاکستان)، ۱۹۸۳ م.

دانشگاه فهرست کتابخانهٔ دانشگاه تهران (چندین جلد)، علی نقی منزوی تهرانی و محمّد نقی دانش پژوه، ۱۳۳۰-۱۳۴۰ ه. ق.

دیوبند تعارف مخطوطات کتابخانهٔ دارالعلوم دیوبند (چندین جلد)، مولانا مفتی محمّد ظفیرالدّین، دارالعلوم دیوبند (اترّاپرادش)، ۱۳۹۰-۱۳۹۳ ه. ق.

ذریعه الذریعه الی تصانیف الشیعه (جزءهای مختلف)، العلامه الشیخ آقا بزرگ الطهرانی، بیروت (لبنان)، چاپ سوّم ۱۴۰۳ ه. ق.

راجه محمودآباد فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ راجهٔ محمودآباد لکهنو، مرکز تحقیقات فارسی رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران، دهلی‌نو، بهمن‌ماه ۱۳۶۶ ه‌ش/جمادی‌الثانی ۱۴۰۸ ه.

ریحانه احوال و آثار سراج‌الدّین علی خان آرزو، دکتر ریحانه خاتون، شعبهٔ فارسی دانشگاه دهلی، ۱۹۸۷ م

سالار *A Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Salar Jung Museum and Library*, Haji Mualana Mohammad Ashraf, Hyderabad, 1980.

شیفته فهرست مخطوطات (ذخیرهٔ شیفته) مولانا آزاد لایبریری علیگره مسلم یونیورستی، سیّد محمود حسن قیصر امروهوی، علیگره، ۱۹۸۲ م

علمای هند تذکرهٔ علمای هند، رحمان علی، مطبع نولکشور، لکهنو، چاپ دوّم ۱۹۱۴ م.

فرهنگ نویسی فرهنگ نویسی فارسی در هند و پاکستان، دکتر شهریار نقوی، انتشارات ادارهٔ کل نگارش وزارت فرهنگ، دانشگاه تهران (ایران)، ۱۳۴۱ ه‌ش

کرزن *Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Curzon Collection, Asiatic Society of Bengal*, Wladimir Ivanow, Calcutta, 1926.

کشف الظنون کشف الظنون عن اسامی الکتب و الفنون، للعالم الفاضل الادیب والمورخ الکامل الاریب مصطفی بن عبدالله الشهیر بحاجی خلیفه و بکاتب چلبی، بیروت (لبنان)

فهرست موضوعات

ندوه فهرست نسخه‌های خطّی فارسی کتابخانهٔ ندوة العلما لکهنو، مرکز تحقیقات فارسی رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران، دهلی‌نو، فروردین‌ماه ۱۳۶۵ هـ ش/آوریل ۱۹۸۶ م.

نسخه‌ها فهرست نسخه‌های خطّی فارسی (جلد اوّل تا ششم)، احمد منزوی، مؤسّسهٔ فرهنگی منطقه‌بی، تهران، ۱۳۴۸-۱۳۵۳ هـ ش.

* * *

بخش یکم

علوم قرآنی

[۱]

● **رسالۀ استخارات**

ار **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، در استحاره بر اساس اخبار و آثار معسر در بک «فاتحه»، هشت «مفناح» و یک «خانمه».

آغاز الحمدلله الدی بعلم خیر عباده. و بعد مستمند فیوض قدسی محمد باقر مجلسی. .

0001 -[C۱۲۲/۷] سنعلبق، ۱۰۹۱ ه‍، کرم خورده، ۲۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۲]

● **فالنامۀ قرآنی**

ار **ناشناس.**

آغاز اگر کسی خواهد که فال سند اوّل فاتحه و درود نخواند پس در میان این بیست و یح دایره انگشت بهد مراد خود دریابد.

(ر ک متسرک ۱. ۱۵۹، سالار ۷: ۲۴ و ۸: ۸۳، بنارس. ۹-۵۵، ندوه: ۶۰۵)

0002 -[C۲۶۵/۲] نسنعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

0003 -[C۴۲۲/۱] نسعلیق، کرم خورده، **آغاز**. از حضرت امیرالمؤمنبن رصی‌الله عه مرویست هر که خواهد مشورت با کلام الله کند...، مجدول، ۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۳]

● **ناشناخته**

از. **ناشناس**، در خواص سور و آیات قرآنی به نظم.

آغاز ای دو عالم به یک اسرار نو نمام/کاینات از تو به تنسیق و نظام...

0004 -[D۳۵/۸] شکسته نستعلیق، اوراق الوان، ۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

* * *

بخش دوّم

تفسیر

[۴]

● **تفسیر حسینی** (ح ۱ و ۲): مواهب علیه· جواهرالتفسیر

ار **حسین** (م: ۹۱۰ ه/۱۵۰۵ م) **بن علی کاشفی بیهقی،** تفسیربست که در شه فاره نأثـر و شـهرت سباری داشته است و در سال ۹۹-۸۹۷ ه/۹۴-۱۴۹۱ م نألیف شده اسب

آغاز ج ۱ بعد از نمهید قواعد محامد الهی و نأسیس مبانی ثنا خوانی حضرت رسالت پناهی علیه و علی آله صلوه

آغاز ج ۲ کهیعص در مواهب صوفیان بادیه از مواهب الهی که بر حصرت شیخ رکن‌الدین علاءالدوله سمنانی فرود آمده. .

(ر ک متسرک ۱· ۷۴، گنج بخش ۱ ۶۰، موره· ۱۰، سالار ۷· ۴۰، فیرور: ۲۰۶، ندوه. ۱۶ و ۲۴).

0006 -[B۷] نسـتعلیق، صـفحهٔ اوّل و دوم مـجدول و مـطلاّ، **ج ۱ و ۲**، ۳۳۶ بـرگ، ۲۳ س، اندازه ۱۹/۵×۳۳/۵.

0007 -[B۸] نستعلیق، **انجام افتاده**، صـفحهٔ اوّل مـنقوش و مـطلاّ، **ج ۲**، ۲۱۲ بـرگ، ۲۵ س. اندازه· ۱۷/۵×۳۰/۵

0008 -[D۲۷] ستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، عناوین شنگرف، **محدول**، **ج ۲**، ۲۳۶ برگ، ۲۷ س، اندازه. ۱۴×۲۴

0009 -[B۹] نسخ، **آغاز افتاده**. ... شما را ار عادت من بار دارد او لن نظهر با آن کـه آشکـار کـرد ..، آباب شنگرف، **ج ۲**، ۲۱۷ برگ، ۲۵ س، اندازه ۱۸×۳۰/۵.

0010 -[A۷۸] نسخ، کرم خـورده، **آغـاز افتاده**: ... بـدرمی بـری... بـه کـه زبـازی جـهان یـاکشـی ، **انجام افتاده، مجدول**، ج ؟، ۳۵۲ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

0005- [C۴، ۲/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** الحمدلله... اما بعد این رساله‌ای است از بندهٔ عاصی محروم از هر مطلبی که محرومی از آن . ، **انجام افتاده،** در فواید سور قرآنی است و طریقهٔ ذکر جهل و یک اسم، بعضی صفحات محشّی، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵/۵

※

0015 -[D۳۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... و ذلیل کرده‌اند، فاستعذ بالله پس پناه‌گیر به خدای از...، مذّهب، مجدول، ۱۹۸ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

0016 -[C۱۲۴] نسخ، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... از هر ده سالگی تا سی سالگی اتیناه دادیم ما او را حکماً بنبوت با حکمت...، مذّهب، مجدول، ۱۲۲ برگ، ۳۰ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

0017 -[C۶] نستعلیق، **آغاز افتاده**. ... بعد از آن حبیب خود را به ذات بندگان امر می‌کند بقوله ...، **انجام افتاده**، مجدول، مذّهب، ۵۵۷ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۹×۲۷.

[۸]

● فتح الرحمن بترجمة القرآن

از **محدث دهلوی، شاه ولی‌الله** (۴ شوال ۱۱۱۴-۱۱۷۶ ه/۱۷۰۳-۱۷۶۲ م) **بن عبدالرحیم عمری حنفی**، ترجمهٔ فارسی قرآن است که در ۱۱۵۱ ه/۹-۱۷۳۸ م به انجام رسیده است خود وی در دیباچه می‌گوید: در این زمانه که ما در آنیم و در این اقلیم که ما ساکنیم، اقتضا می‌کند که ترجمهٔ قرآن به زبان فارسی سلیس و روزمرهٔ متداول، به غیر تعرض قصص تحریر کرده شود، تا خواص و عوام همه یکسان فهم کنند و صغار و کبار به یک وضع ادراک کنند

آغاز حمد نامحدود خدای را تبارک و تعالی که به رأفت نامّه قرآن را برای بندگان خود نازل فرمود.

(ن ک. مشترک ۱: ۶۱، سالار ۷: ۵۲، کرزن: ۲۴۳).

0018 -[C۱۱۶] نستعلیق و نسخ، کرم خورده، **محشّی**، ۲۸۱ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۳۱.

[۹]

● فوزالکبیر فی اصول التفسیر

از: **شاه ولی‌الله محدث دهلوی** (۴ شوال ۱۱۱۴-۱۱۷۶ ه/۱۷۰۳-۱۷۶۲ م)، در پنج «باب».

آغاز. نعم الهی درباره این بندهٔ ضعیف بی‌شماراند و اجلّ آنها توفیق فهم قرآن عظیم است ..

(ن. ک: مشترک ۱: ۱۶۱).

0019 -[A۷۳/۱] نستعلیق، کرم خورده، در اوّل مهری به نام محمد ولی الله مورخهٔ ۱۲۲۸ ه، جلد پارچه‌ای، ۳۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۱۰]

● کتاب فُصِّلَتْ

از **ناشناس**، نگارنده به توضیح دربارهٔ بعضی عبارات سورهٔ «فُصِّلَتْ» با الفاظ ادیبانه و شیوهٔ ادبی،

[۵]

● **تفسیر سورهٔ فاتحه**

از: **محمد بن ابی‌سعید حسینی**، تفسیر سورهٔ فاتحه است و نگارنده در آن به اثبات وحدانیت خداوند با دلایل و براهین پرداخته است به استشهاد ابیات فارسی.

آغاز: سبحان من تموج و. . معانی کتابه سبعه امواج و تفوج...، اما بعد می‌گوید بندهٔ حقیر کثیرالضمر بدام حرص و هوا گرفتار از دست شیطان و نفس عاجز و زارالمحتاج الی الله الغنی **محمد** بن ابوسعید الحسنی

0011 -[A۳۳۸/۱] شکسته نستعلیق، ۱۲۳۲ هـ، دهلی، ۱۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۴

[۶]

● **تفسیر قرآن** (حصهٔ اوّل)

از **ناشناس**، تفسیر قرآن کریم است، از سورهٔ کهف تا سورهٔ اعراف به نظم.

آغاز بحمد خدای زمین و زمان /شدم بر سر صفحهٔ گوهر نشان...

0012 -[B۱۰] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۹۲ برگ، ۱۸ س، اندازه ۱۹×۲۹.

● **جواهرالتفسیر ← تفسیر حسینی**

[۷]

● **خلاصة المنهج**

از **فتح الله کاشانی** (م: ۹۹۷ یا ۹۹۸ هـ/۱۵۸۸ یا ۱۵۸۹ م)، نگاشته به سالهای ۹۸۲-۹۸۸ هجری / ۱۵۷۴-۱۵۸۰ م و نگارنده آن را از کتاب بزرگتر خود «منهج الصادقین» برگزیده است. این اثر تفسیر میانهٔ اوست که هر آیت را به عبارتهای کوتاه بخش کرده، سپس به تفسیر آن آنها می‌پردازد.

آغاز حمدی چون کلمات ربانی بیغایت شناسنهٔ لطیفی است...

(ر. ک: مشترک ۱. ۵۱، موزه: ۹، گنج بحش ۱. ۴۳).

0013 -[D۲۸] نستعلیق، کرم خورده، مذّهب، مجدول، ۱۹۶ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

0014 -[D۲۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز: بعد** .. از ابی کعب روایتست که رسول خدا ﷺ **فرمود** هر که سورهٔ مریم بخواند...، **انجام افتاده**، مذّهب، مجدول، ۱۹۹ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۱۹×۳۰

[۱۴]

● نظم عینیه جواب ویسیه

از: **مولانا حافظ موسی چشتی صابری**، شرح چند آیه از قرآن کریم است که نگارنده پس از ذکر هر آیه آن را به نظم درآورده است. در امر به معروف و نهی از منکر.

آغاز: ما عین خدائیم ولی غیر نمائیم /ما بحر محیطیم ولی بحر نمائیم...

0024 -[A۳۷۷] نستعلیق، حکیم سید محمد فضل حق بن سید وجیه‌الدین چشتی صابری، ربیع‌الثانی ۱۳۱۲ هـ، سهارنپور، ۱۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۳۱.

❋

پرداخته است.

آغاز: ... تا در عالم زبان فاضلان اعضا از...

0020 -[C۱۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۱۱]

● مجمل اعلان تبعید

از: **ابوالحامد محمد عرف منصور بن عبدالله انصاری**، مؤلف خود را مبلغ حکومت الهی معرفی کرده و به تفسیر سورهٔ فاتحه پرداخته است در چهار «باب».

آغاز: ... دیده می‌شود که بشر اشرف، سر افسر مدنی الطبع کل کائنات است و قابل است...

0021 -[A۳۴۰] نستعلیق، شعبان المعظم ۱۳۵۳ ه، کابل، ۱۷ برگ، **آغاز افتاده**، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۳

[۱۲]

● المقدمة فی قوانین الترجمه

از: **شاه ولی‌الله** (۴ شوال ۱۱۱۴-۱۱۷۶ ه/۱۷۰۳-۱۷۶۲ م) **بن عبدالرحیم دهلوی**، مقدمه‌ای است، بر «فتح الرحمن» در اصول و روش ترجمه، با سربندهای «فصل». خود گوید: این قوانین ترجمه در موقع تسوید ترجمهٔ قرآن به ضبط آن جاری شد.

آغاز: الحمدلله واهب العطیات... اما بعد فیقول الفقیر الی رحمة الله الکریم ولی الله بن عبدالرحیم، اس رساله‌ایست در قواعد ترجمه..

(ن ک: مشترک ۱: ۱۶۴).

0022 -[C۵۲۰] نستعلیق، ۲ برگ، ۲۷ س، اندازه: ۲۰×۲۵.

● مواهب علیه ← تفسیر حسینی

[۱۳]

● ناشناخته

از: **ناشناس**، شرح و تفسیر برخی آیات قرآنی است، در آفرینش دنیا و اصول دین از نگاه شیعی.

آغاز: ... باقیه برای ایشانست چندان بهره از نعم فانیه ندارد...

0023 -[D۳۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

بخش سوّم

تجوید

[۱۵]

● تحفة الحفاظ

از: **الهداد بن مبارک لاهوری**، در علم تجوید است که **مخارج حروف** را با آوردن **شواهد شعری** بیان کرده است

آغاز: فول نعالی کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق...، **حمد پاکی من بگویم مر خدا را** ستمار/نىز ذات پاک او را یاد آرم بار بار

0025- [B۱۷] نستعلیق، ۷ شعبان ۱۰۵۵ ه، کرم خورده، ۷۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۳/۵.

[۱۶]

● درّة القاری

از: **ناشناس**، در علم تحوید به نظم که یانزده جزء قرآن را شرح کرده است.

آغاز آن حداوند خردمند آنکه کار او مدام/طاعت و عدلست و احسان وکرم بر خاص و عام ..

0026- [B۱۷/۱] نستعلىق، ۱۰۵۰ ه، کرم خورده، ۱۱۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۳/۵.

0027- [B۱۷] سخ، ۱۰۵۵ شعبان، آعار برابر نمونه، ۱۳۸ برگ، ۶ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۳.

[۱۷]

● دقایق التجوید

از: **حاجی عبدالله بن محمد منیر خان**، در علم تجوید و **قرائت قرآن** و **مخارج حروف تهجی**.

آغاز: للنبّی صلی الله علیه و سلم و.. امته نقل عن البرهان و قال الشیخ الامام... و روایت کنند که یکبار رسول علیه السلام منتظر عایشه بودند...

0028- [C۲۳۷/۱] نستعلیق، محمد یوسف خان بریلوی، شوال ۱۲۵۵ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۳۷ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۲۰/۵×۱۳.

0032 -[C۵۰۳/۶] نستعلیق، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

[۲۲]

● مرغوب القاری

ار **عبدالله بن بایزید کلیانی**، در علم نجوبد و قرائت است به نظم با دیباچه‌ای بـه نـتر و سـربندهای «فصل».

آغاز نون ساکن هم اگر ننوین دارد حال چار/قلب و ادغام است و هم اظهار و اخفا را شمار...

(ن ک متسرک ۱: ۱۳۱، موزه: ۱۸، گنج بخش ۱: ۱۰۱).

0033 -[C۲۷۴/۶] سنعلیق، عطا محمد، کرم حورده، ۸ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۴

[۲۳]

● مفتاح رحمانی فی تجویدالقرآن

ار. **عبدالرحمان بن فقیه ابوالحسن (بسطامی یا بستانی یـا النـباتی)**، بـه نـام عـالمگیر اورنگ‌زیب (۱۰۶۶-۱۱۱۸ ه/۶-۱۶۵۵ ـ ۶-۱۷۰۵ م) در شانزده «باب» و فصلها و خاتمه‌ای

آغاز: حمد سعد و تنای سعد مر حکمی راکه مضغهٔ زبان.

(ن.ک. مشرک ۱ ۱۳۴، گنح نخش ۱. ۱۰۴، ۱۰۵)

0034 -[B۱۸] نسخ، ۹۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

❊

[۱۸]

● شجرة التجوید

از: **ناشناس**، در علم تجوید نگاشته است. وی از عالم زمان خود ابن غازی نام می‌برد و سلسلهٔ علمای تجوید را به پیامبر اسلام (ص) می‌رساند در دو «باب».

آغاز. حمد وافر و ثنای متکاثر مر حضرت بی‌نیازی راست که فرآن مجید و فرقان حمید را...

0029 -[C۲۳۷/۲] نستعلیق، ۱۲۴۵ هـ، کرم خورده، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۰/۵.

[۱۹]

● قرائت سورهٔ یس

از **سعدالدین محمد حموی** (۵۸۶-۶۵۰ هـ/۱۱۹۰-۱۲۵۳ م)، رساله‌ای است در بیان قرائت سورهٔ یس و خواص آن در سه «اشاره».

آغاز الحمدلله... اما بعد این چند کلمه در بیان قرائت سورهٔ یس ..

(ر.ک منزوی ۱. ۱۲۳).

0030 -[D۴۰/۱] نستعلیق، مجدول مطلاّ، ۲۴ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۱×۱۷

[۲۰]

● قواعدالقرآن

از **یار محمد** (از دانشمندان سدهٔ دهم هجری) **بن خداداد سمرقندی**، به نام ابوالغازی عبدالله خان بهادر ازبک، از خاندان شیبانی نگاشته است، در قرائت عاصم و راویان وی و اختلافهای میان قاریان، در دوازده «باب».

آغاز بعد حمد بحد و ثنای بعد حضرت قادری راکه فرآن مجید و فرقان حمید بر ما فرو فرستاد

(ر ک منزوی ۱ ۱۲۴، موزه: ۱۷، سالار ۷: ۷، کرزن ۲۴۷)

0031 -[B۱۹] نستعلیق، کرم خورده، ۳۶ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۲۱]

● مختصر تجوید

از: **ناشناس**، قواعد قرائت است به نظم.

آغاز: مبتدی را از کتب‌های قدیم/دبر می‌شد حاصل این علم قدیم...

بخش چهارم

حدیث

[۲۴]

● **اثبات رجعت:** ترجمهٔ چهارده حدبث

ار **ملا محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، ترجمهٔ چهارده حدیث اسب که دو حدیث آن دربارهٔ پیش‌بینی بعضی از صوفیان است به‌نام شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷ ه‍/ ۱۱۰۶ ه‍) در ۱۰۷۸ ه‍/۱۶۶۷ م نگاشنه است.

آغاز الحمدلله .. اما بعد چنین گوید **فمیر خاکسار محمد باقر بن محمد تقی حشرهما الله مع الائمه** الابرار که جوں کافهٔ ارباب فطت و ذکا ..

(ں ک. مشترک ۲: ۱۰۲۱، مرآة العلوم ۳: ۱۸۸، موزه: ۸۰۷).

0035 -[C۱۲۲/۱۷] نستعلیق، ۴۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۹.

[۲۵]

● **اشعة اللمعات:** برجمهٔ مشکاة

ار. **عبدالحق محدث دهلوی، در مدت ۱۰۱۹-۱۰۲۵ ه‍/۱۶۱۰-۱۶۱۶ م در چهار جلد نگاشته است:** ۱- از کتاب الایمان تا کتاب الجنائز، ۲- از کتاب الزکوة تا کتاب المناسک، ۳- از کتاب البیوع تا کتاب الرویا، ۴- از کتاب الآداب تا کتاب الفتن.

آغاز: کتاب البیوع **ببع گاهی جنسی عقد آید که اثر آن برآمدن مال است...**

(ں. ک. مشترک ۱۴: ۳۵۴، موزه: ۸۰۹، سالار ۷: ۸۸، شیفته: ۳۷، بنارس: ۹، ندوه: ۳۴).

0036 -[B۲۳] نسخ، ۴۵۱ برگ، ۲۱-۲۰ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵.

0037 -[B۲۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... می‌باید و شتافتن بهشت و دریافتن آن بان خبر باشد که ..، ۴۷۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵.

[۲۹]

● رسالهٔ ترجمهٔ حدیث

از: **محمد باقر (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) بن محمد تقی مجلسی اصفهانی**، این کتاب در دو «فصل» است. اول در ترجمهٔ عهدنامهٔ حضرت امیر علیه‌السلام به مالک اشتر، دوم ترجمهٔ سه حدیث که با عهدنامه مناسبت دارد.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرة الوریٰ اما بعد این رساله‌ایست در ترجمهٔ بعضی از احادیث شریفه...

(ن.ک: مرعشی ۱: ۲۱۵).

0043 -[C۱۲۲/۱۵] نستعلیق، ۲۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۳۰]

● رسالهٔ ترجمهٔ حدیث قتل عمر

از: **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م).

آغاز: الحمدلله الذی... اما بعد چنین گوید تراب اقدام طالبان حق و یقین محمد باقر بن محمد تقی.

0044 -[C۱۲۲/۱۴] نستعلیق، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۳۱]

● رسالهٔ حدیث ستة اشیاء

از **ملا محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، در گزارش حدیث «کلینی» در «کافی» منسوب به حضرت صادق (ع).

آغاز: الحمدلله .. جلیل محمد بن یعقوب کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است.

(ن.ک: مشترک ۲: ۱۱۲۵، گنج بخش ۲: ۵۱۷، نسخه‌ها ۲: ۱۳۲۷).

0045 -[C۱۲۲/۴] نستعلیق، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۳۲]

● رساله در بیان فضایل مکه

از: **ناشناس**، مفاهیم کوتاه همراه با حدیث در مورد شهر مکه. ممکن است این اثر برداشت آزاد از متن عربی منسوب به **حسن بصری** (م: ۱۱۱ ه‍/۷۲۹ م) باشد.

0038 -[B۲۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... من اجره کل یوم... متفق علیه مثل حدیث سابق است و انحا...، **انجام افتاده**، ۴۵۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۸×۲۷/۵.

0039 -[B۲۳] شکسته نسعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**: ... هیچ گاهی جنسی عقد آمد که اثر آن برآمدن مال است از ملک .، **انجام افتاده**، ۳۹۹ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

● **ترجمهٔ چهارده حدیث ← اثبات رجعت**

● **ترجمهٔ مشکاة ← اشعه اللمعات**

[۲۶]

● **جنّت و نار**: شرح حدیث الوعد والوعید

از: **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هـ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، در شرح دو حدیث یکی در وعد و دیگری در وعید.

آغاز: الحمدلله اما بعد، حامهٔ نقصیر آثار محرم خطاکار محمد باقر ..

(ن.ک: منسرک ۲ ۱۰۸۰)

0040 -[C۱۲۲/۱۹] نستعلیق، نوشته، ۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۹×۳۰

[۲۷]

● **چهل حدیث**

از **ناشناس**، ظاهراً چهل حدیث از حضرت ختمی مرتبت است

آغاز. .. به فال به دانست و گفت علماء و کتبشیان که این حجت را بار دیگر بریا کنند...

0041 -[C۵۲۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۸۰ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۶/۵×۲۴

[۲۸]

● **چهل حدیث نبوی**

از **ناشناس**، دارای چهل حدیث هر حدیث با حکایتی و تفسیر و ترجمه آمده است.

آغاز الحمدلله . امّا بعد نقل کرده شد از چهل حدیث نبوی و مناسب آن چهل حکایت معنوی درج کرده آمد .

0042 -[D۱۳۲/۴] شکسته نستعلیق، ۱۴ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۴×۲۲.

و نحوی پیرامون حدیث پرداخته است
آغاز الحمدلله بهتربن رواسی که سند صحیح شرح صدر مسلم شود..
0049 -[B۱۶۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، بابها و عناوین شنگرف، ۳۳۳ برگ، ۲۸ س، اندازه: ۱۴×۲۸.

[۳۶]

● **صراط المستقیم**

از **نواب عبدالغفور خان**، معروف به **آخوند ملا قاسم**، احادیث و روایاتی است که نگارنده بعد از ذکر هر حدیث و یا روایت به نتیجه‌گیری اخلاقی می‌پردازد با سربندهای «فایده».
آغاز روایت چنین شده که خدای تعالی بر موسی علیه السلام وحی فرستاد اگر کسی بمیرد و از غیبت توبه کرده باشد...
0050 -[C۴۲۰] نستعلیق، محمد جهانگیر خان، ۱۲۳۷ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۶۱ برگ، ۱۲ س، اندازه ۱۳×۲۵

[۳۷]

● **ضربت صفدری** (الضربه الصفدریه)

از **صفدر علی بن حیدر علی رضوی دهلوی**، در مورد یاری اهل بیت حضرت رسول ﷺ است که از احادیث آن حضرت در مورد اهل بیتش آورده و به ترجمهٔ آنها پرداخته است
آغاز حمدی که حملهٔ مدّاحان از مدح آن عاجز آیند و ثنائی که همه ثناگویان
0051 -[C۹۲/۱] نستعلیق، محمد حسن میرزا عنایت الله، ۱۲۷۹ هـ، فیض‌آباد، صفحهٔ آخر مهر محمد حسن عنده مورخهٔ ۱۲۶۲ هـ، ۵۲ برگ، ۱۴ س، اندازه ۱۳×۱۹

[۳۸]

● **عین العیون**

از **محمد معروف به فضلی (محمد فضلی)**، روایات امام رضا علیه‌السلام است در احکام و فروع دین
آغاز سپاس تقدس اساس تقدیس ثناء تسبیح و تهلیل ابنیاء که بیرون از تحدید و تعیین تخمین و قیاس و دور از احاطهٔ عقول و حواس است
0052 -[C۸۵/۱] نستعلیق، ۴۳ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۵×۲۰

آغاز: الحمدلله... اما بعد این چند ورقی در بیان فضایل مکه... که ترجمه کرده شد از رسالهٔ شیخ حسن بصری قدس سره العزیز..

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۳، کرزن: ۲۵۵).

0046- [D۲۳] نسخ، ربیع الثانی ۹۹۲ ه، کرم خورده، صفحهٔ یک منقوش مطلاّ، مجدول، ۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱.

[۳۳]

● **رساله در حدیث**

از. **ناشناس**، در آغاز چند حدیث را به اردو ترجمه کرده و در قسمت بعد، به اثبات مقام انسان با اسناد به اشعار **مولانا** و **جامی** وغیره پرداخته است.

آغاز عن ابوهریره رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه و سلم ان الله تعالیٰ قال ..، صنع بیند مرد محجوب از صفات/در صفات آسست کو گم کرده ذات...

0047- [C۴۷۴/۵] نستعلیق هندی، نور علی شاه، ۱۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۱/۵.

[۳۴]

● **شرح آمنت بالله**

از **ابومحمد عبدالرحمن بن محمد بایزید**، در شرح حدیث آمنت بالله و ملائکته و رسله، نخست مقدمه‌ای است در سند حدیث بیشگفته و ایمان مفصل و ایمان مجمل بعد شرح کلمه به کلمهٔ آن. با دیدی کلامی

آغاز: سپاس و ستایش قدسی اساس مؤمنی را رسد که ملوک ممالک نفوس...

(ن.ک: مشترک ۲: ۱۱۲۳، گنج بخش ۱: ۵۰)

0048- [A۱۴۰/۲] نستعلیق، علام قادر، ۱۹۱۱ م، کرم خورده، مجدول، ۲۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۲×۱۸/۵

● **شرح حدیث الوعد والوعید** ← **جنّت و نار**

[۳۵]

● **شرح صحیح مسلم**

از. **نورالحق محدث دهلوی** (م: ۱۰۷۳ ه/۱۶۶۳ م)، ترجمهٔ احادیث است که نگارنده به نکات صرفی

بخش پنجم

فقه

● **آداب نماز ← نام حق**

[۴۰]

● **احکام**

از. **ناشناس**، بیان مسایل و احکام گوناگون فقهی است، به صورت سئوال و جواب.

آغاز: حوردن حرام باشد هر دو صحیح نیست. سئوال، وارد خانهٔ شخصی می‌شوم خواه از خویش حواه از عیر خویش...

0055 -[C۲۴/۱] نستعلبق، سدهٔ ۱۳ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۶ برگ، ۱۵ س، انداره: ۲۱×۱۴/۵.

[۴۱]

● **احکام دین**

ار **ناشناس**، در احکام و مسایل مختلف دینی از دیدگاه مذاهب و فرقه‌های مختلف اسلامی با سربىدهای «اگر ترا یرسند» و به روش سئوال و جواب.

آغاز حمد متکاتر مر حضرت بی‌نبازی راکه انعام او عام است...

0056 -[C۱۹۷/۱] نسنعلبق، کرم حورده، ۹ برگ، ۲۰ س، اندازه. ۱۵×۲۴.

[۴۲]

● **احکام الصلوة**

ار. **ناشناس**، احکام ففهی است، به طربفهٔ سئوال و جواب

آغاز حمد منوافر و ثنای منکاتر مر حضرت بی‌نیازی راکه انعام او عام است..

0057 -[D۶/۱] نسعلبق، محمد خلىل، ۱۲۵۱ ه، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۳۰.

[۴۳]

● **احکام الصلوة**

از. **ناشناس**، فقهٔ شیعی است در احکام نماز، وضو و غسل.

[۳۹]

● ناشناخته

از: ناشناس، شرح احادث است و مسایل فقهی چون احکام در مورد دزدی، زنا و...

آغاز: ... السارق والسارقة فاقطعوا ایدیهما... بر وجهی شود که شبه را بدان راه نباشد...

0053 - [C۱۰] نستعلیق، کرم خورده، آغاز و انجام افتاده، ۷۸ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

0054 - [D۴۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز افتاده: ... حیرت انداخته به سوءظن بر ائمهٔ مجتهدین ..، انجام افتاده، احادیث و روایات دربارهٔ مذاهب اربعه و اجتهاد، ۶۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۷.

*

آغاز: الحمدلله رب العالمین و... للمتقین و الصلوة علی رسوله... معاینه... باسط و محبط. جون بباض

(ن.ک: متسترک ۱۴: ۷۰۵، موزه: ۸۴۷، گنج بخش ۴: ۲۲۹۲).

0062 -[B۱۱۸] نستعلیق، کرم خورده، ۱۷۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۱×۱۴/۵.

[۴۸]

● ترجمهٔ شرح وقایه

از **عبدالحق سجاول سرهندی**، از روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه‍/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م)، به سال ۱۰۷۶ ه‍/۱۶۶۵ م ترجمه کرده است، متن از **عبیدالله مسعود سرهندی**

آغاز: الحمدلله بعد هذا می‌گوید احقر عبادالله الغنی عبدالحق سجاول سرهندی که . حوانی رمام اختیار اس

(ن ک: متسترک ۱۴: ۷۹۶، سالار ۷: ۱۵۸، شبفته: ۳۹، موزه: ۸۶۰، ندوه: ۲-۶۱، ۸۹)

0063 -[C۱۹۷/۲] نستعلیق، ۱۰۷۶ ه‍، ۸۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۴

[۴۹]

● ترجمة الصلوة

از **محمد باقر** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) **بن محمد تقی مجلسی**، در شرایط و آداب نماز است

آغاز: الحمدلله رب العالمن... حمبع حمد ثابت است معبودی راکه پروردگار عالمان است و درود و رحمب ..

(ن ک: مشرک ۱۴: ۵۸۰، موره: ۸۱۹).

0064 -[C۱۲۲/۵] نستعلبق، ۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰

[۵۰]

● ترجمهٔ کنزالدقایق

از: **نصرالله بن احمد بن جمال ازدی، معروف به کرمانی**. متن عربی از **امام ابی‌البرکات عبدالله** (م: ۷۱۰ه‍/ ۱۱-۱۳۱۰ م) **بن احمد نسفی** کتاب معروف در **فقهٔ** حنفی اسب. با عنوانهای «مسئله».

آغاز. الحمدلله الذی اوصح مناهج الشربعت والاسلام... یا می‌حوانم و بفول شافعی تشهد ابن عباس خواند...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۶۸۹، گنج بخش ۴: ۲۲۸۴، سالار ۷: ۱۶۵، شیفته: ۳۹، ندوه: ۶۲).

آغاز حیا نکوست چنانکه از آنحضرت منقولست که عادت الهی چنان کن که گویا او را می‌بینی پس اگر تو او را نمی‌بینی او ترا می‌بیند...

0058 -[C۲۸] نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۸۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۱۸.

[۴۴]

● ارث منظوم

از **عصمت الله بن سید اعظم**، در مسایل ارث به نظم.

آغاز اصناف فرایض آن بهنر /که برم نام صانع اکبر...

(ن ک منزوی ۸ ۱۳۸۹ [که از ناشناس معرفی شده است]).

0059 -[D۵۶/۴] نستعلیق، کرم خورده، محشّی، ۱۲ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۸×۲۹

[۴۵] L - 2015

● اساس الاسلام

از **عبدالله سلطانپوری**، دربارهٔ ایمان و اقسام و شرایط آن است ایمان مجمل و ایمان مفصل

آغاز بعد از بلوغ او را از ایمان پرسیدند او ندانست بیان کردن ایمان را .

0060 -[C۳۴۰/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۴

[۴۶]

● بدایع منظوم

از **علی رضا هندی**، فقه منظوم است که نگارنده به سال ۱۱۲۳ ه/۱۷۱۱ م سروده است.

آغاز بعد حمد و ثنای خالق کل /بعد نعت و درود فخر رسل .

(ن ک منزوی ۸ ۱۰۱۳)

0061 -[C۳۷۹/۲] نستعلیق، علی بخش، ۱۲۳۳ ه، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۹ س، اندازه ۱۵×۲۳.

[۴۷]

● تتمهٔ مجموع خانی فی عین المعانی

از **کمال** (درگذشته پیش از ۹۶۵ ه/۸-۱۵۵۷ م) **بن کریم ناگوری**، پس از ده سال تألیف و مقبولیت متن مجموع خانی فی عین المعانی را به اصرار علمای روزگار و به اشارت بهرام خان نگاشته است.

آغاز: الحمدلله... و بعد چون همگی همت عالی بندگان همایون از...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۴۷۰، موزه: ۸۲۱، ایوانف، **ضمیمهٔ** ۲: ۵۱، سالار ۷: ۲۰۱، ندوه: ۶۵).

0069 -[C۲۲] نستعلیق، نظام بن حسین، ۱۳۰۱ ﻫ، کرم خورده، پاره، در صفحهٔ دوم مهر نثار علی، ۴۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

0070 -[C۴۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، پاره، پوسیده، ۳۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۰×۱۳.

[۵۴]

● **جامع المسایل:** فقه شاهی

از. **شیخ جمال‌الدین محمد حلّی**، «در فقه مذهب شیعه» مشتمل بر نوزده کتاب: ۱-کتاب الطهارت، ۲-کتاب‌الصلوة، ۳-کتاب‌الزکوة، ۴-کتاب‌الصوم، ۵-کتاب‌الحج، ۱۰-کتاب‌النکاح، ۱۹-کتاب‌القصاص.

آغاز: حمد نامحدود معبودی را که کاینات را به خورشید آسمان رسالت و نور...

0071 -[C۳۷] نستعلیق، محمد حیات، ربیع الاول ۱۱۱۹ ﻫ، کرم خورده، مرکب آبی و قرمز رنگ، مجدول، ۲۹۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۲۰×۱۵.

[۵۵]

● **حجة الاسلام**

از. **شمس بن نور (یا محمد) بن کمال**، در گنج بخش (۲: ۴۹۹) نگارنده «صابری» و «انصاری» آمده است و آن را به مناسبت پنج اصل اسلام در پنج «باب» نگاشته است.

آغاز: الحمدلله المحمود فی جمیع المکان و الزمان المشهور بالتنزیه عن الحلول وا لحدثان...، اما بعد می‌گوید مؤلف این مسایل به معانی... شمس بن نور بن کمال الصابر بن النیانی...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۴۸۲، گنج بخش ۲: ۴۹۹، موزه: ۸۲۳).

0072 -[C۱۵۴/۲] نستعلیق، دولت علی بن جمال، ۱۱۲۰ ﻫ، کرم خورده، پوسیده، ۱۷۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱×۱۴.

[۵۶]

● **حدود و دیات**

از: **ملا باقر** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ﻫ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) **بن محمد تقی مجلسی**، در پنجم جمادی‌الاول ۱۱۰۲ ﻫ

0065 -[D۴۵/۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

[۵۱]

● **ترجمهٔ هدایه** (ج ۱)

از: **قاضی القضاة مولوی غلام یحیی خان بهاری** (م: ۱۱۲۸ ه‍/۱۷۱۶ م)، متن از **برهان‌الدین علی بن ابی‌بکر** (م: ۹۵۳ ه‍/۸-۱۵۴۷ م). فقه حنفی است.

آغاز: بدایت هدایت شرع اسلام به کتابی است مملو از احکام...

(ن.ک: سالار ۷: ۱۵۶).

0066 -[C۴۵۱] نستعلیق، کرم خورده، در ابتدای آن مهری به نام علی ریاض مورخهٔ ۱۲۵۱ ه‍، ۲۳۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۳۱×۲۳.

[۵۲]

● **جامع الرضوی**: شرایع الاسلام فی مسایل الحلال و الحرام

از: **عبدالغنی بن ابوطالب کشمیری**، فقه شیعی است که به روزگار افراسباب بیگ، نایب اساندار کشمیر (۱۱۶۶-۱۱۶۱ ه‍/۳-۱۷۵۲-۱۷۴۸ م) ترجمه کرده و شرحی بر آن نگاشته است منن اصلی تألیف **نجم‌الدّین جعفر** معروف به **محقق حلی** (م: ۶۷۶ ه‍/۸-۱۲۷۷ م) **بن حسن** است

آغاز. الحمدلله الذی اوضح لعباده سبیل الوصل ارضاه... و بعد محرّر این .. آنها باشد یا نباشد بعضی فقها گفته‌اند. .

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۵۷۴، موزه: ۸۳۳).

0067 -[C۲۹۹] نستعلیق، ابومحمد ولد نورالهدی جاجموی، ۱۲۴۳ ه‍، کرم خورده، اوراق از هم جدا، پوسیده، مجدول، ۲۴۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

0068 -[C۳۶۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... دوم ملتقط است یعنی کسی که بردارد ..، مجدول، ۲۸۹ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۲۶×۱۵.

[۵۳]

● **جامع عباسی**

از: **بهاءالدین محمد بن حسین عاملی** معروف به **شیخ بهایی** (۹۵۳-۱۰۳۰ ه‍/۱۵۴۶-۱۶۲۱ م)، فقه شیعی است در بیست «باب».

0076 -[C۷۵] نستعلیق، سید حدا بحش بخاری، صفرالمظفر ۱۱۹۹ هـ، **آغاز افتاده**، ۱۰۲ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۳×۱۶/۵.

[۵۹]

● دیوان المعاملات

از **ابوسعید عمر غفاری**، در احکام نماز، روزه، نکاح و امثال آن با عناوین سئوال و جواب.

آغاز. الحمدلله . اما بعد داعی کافهٔ اهل اسلام والمسلمین ابوسعید عمر غفاری... ابن تصنیف مختصر برداشته برای فایدهٔ مسلمبن دیوان المعاملات نام نهاده...

(ن.ک مشترک ۱۴: ۵۳۵).

0077 -[C۳۰۳/۲] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۲۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۵×۱۶/۵.

[۶۰]

● رسالهٔ احکام

از **ناشناس**، در بیان احکام طهارت، غسل و نماز.

آغاز پاکست و الاّ نجس است و اگر نجاست عمود آب را فرا نگرفته...

0078 -[C۵۳۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۲۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۵×۱۶

[۶۱]

● رسالهٔ احکام

از **ناشناس**، احکام فقهی غسل، وضو و نماز است، بر اساس احادیث نبوی.

آغاز. .. از وصایای پیعمبر اکرم صلی الله علیه و سلم فرمود: بندگان نزدیک خدای...

0079 -[C۵۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، مجدول، ۳۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۶

[۶۲]

● رسالهٔ احکام

از **ناشناس**، در بیان احکام غسل دادن و طریقهٔ تکفین و تدفین است.

آغاز. . و آب از تن میت بجنبد و میان غسل مرده و زنده چهار فرق است...

0080 -[C۵۴۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۱۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴

[۲۱ مارس ۱۶۹۱ م] تألیف کرده. این کتاب احکام حدود و دیات و قصاص را به طور مختصر در دو «قسم» آورده و هر قسم دارای چند «باب» می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی شرع الذّباب و القصاص و الحدود لرفع الفساد من بین العباد... و بعد احقر عبادالله محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن جرایمهما بر الواح ارواح زکیه...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۴۸۵، مرعشی ۲: ۱۰۵).

0073 -[C۸۵/۳] نستعلیق، ۸۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۵۷]

● حدیقة المتقین فی معرفة احکام الدّین لارتقاء معارج الیقین

از: **مجلسی یکم، محمد تقی بن مقصود علی** (م: ۱۰۷۰ ه‍/۶۰-۱۶۵۹ م)، فقه شیعی است که به سال ۱۰۶۴ ه‍/۴-۱۶۵۳ م نگاشته است. این اثر در یک «مقدمه» در فضیلت نماز و پنج «باب» که مشتمل بر طهارت، نماز، زکات، روزه و حج و «خاتمه» و در بعضی معاملات مهم تألیف یافته است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید اضعف عباد الله الغنی محمد تقی بن مجلسی الاصفهانی که این رساله‌است در بیان عادات ..

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۴۸۶، گنج بخش ۴: ۲۲۱۳، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۵۷، سالار ۷: ۲۱۳، ۲۲۳، موزه: ۸۲۳).

0074 -[A۱۰۳] نستعلیق، حواشی، ۲۲۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵

0075 -[C۱۰۶] نستعلیق خوش، نسخ محمد صادق ولد شیخ اصغر، ۱۲۵۴ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، پاره، مجدول، رطوبت زده، ۲۵۶ برگ و بعد از آن ۲۵ صفحه مسایل نماز و احکام دینی به صورت سئوال و جواب، ۱۳ س، اندازه. ۱۶×۲۴

[۵۸]

● دستورالفرایض

از: **مولوی سید محمد باقر مشهدی**، مؤلف مسایل فقهی را از دیدگاه حنفی و شافعی در ۳۰ «باب» بیان کرده است

آغاز: . بر هر دو مذهب واقف شود و بر هر دو مذهب فتوای تواند داد...

(ن ک: مشترک ۱۴: ۵۳۲، موزه: ۸۲۸).

آغاز: الحمدلله... سئوال اگر ترا پرسند مردی در صبح صادق غسل جنابت کرد و...

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۴۹۲).

0084 -[A۲۴۲] نستعلیق، شیخ غلام نبی بن علی حسین، ۱۲۷۰ ه، کرم خورده، ۲۷ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۹/۵×۱۲/۵.

[۶۷]

● رساله در احکام

از: **ابوعلی**، احکام فقهی اهل سنت است که در آن احکام فقهی مذهب شیعه نیز بررسی شده است.

آغاز: ... باب پنجم در الهیات، اول مسایل الهیات اینست... قوله و رئیس الفقهای اهل سنت ابوحنیفه و صاحبش ابویوسف بر آنند...

0085 -[C۲۲۷] شکسنه نستعلیق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۳۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۱۹

[۶۸]

● رساله در احکام

ار **ناشناس**، در بیان احکام شرعی نماز، روزه، زکوة، حج و برخی اوامر و نواهی شرعی است.

آغاز . معرفت به عدالت بوده باشد فی الحمله بعضی گفته‌اند...

0086 -[C۱۹] ستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۸۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

0087 -[C۵۰] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... زبانش را از جهت فهمانیدن بغیر مثل حرف زدن است و مبطل نماز است و سلام گفتن. .، **انجام افتاده**، در اوقات نماز، مبطلات، مکروهات و واحبات آن در چندیں فصل، ۲۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۱

0088 -[C۲۴۸/۳] ستعلیق، **آغاز**: الحمدلله.. بدانکه اسعدک الله تعالی فی الداریـن چـنانچه بـندگی حو سبحانه تعالی بر همه بندگان منکلف فرص...، در بیان احکام شرعی نماز، روزه و امثال آن به روش سئوال و جواب و سربندهای «اگر ترا پرسند»، ۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

0089 -[C۴۴۰/۱] نسخ و نستعلق، کرم خورده، **آغاز**: این کتاب معظم و مکرم در بیان صفت ایمان و احکام روزه و زکوة و حج و وضو و غسل و جز آن که روشنایی دلهاست...، در بیان صفت ایمان و احکام روزه و زکوة و حج و وضو و غسل و جز آن... به ترتیب «سئوال و جواب»، **انجام افتاده**، مجدول، ۲۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۰/۵.

[۶۳]

● **رسالهٔ احکام شعبان و رمضان**

از: **ناشناس، در وجه تسمیهٔ ماههای شعبان و رمضان و همچنین بیان احکام عبادی است.**

آغاز: سئوال شعبان وجه تسمیه ماه شعبان چیست؟ جواب اینست که شعبان مشتق از شعب و شعب به معنی شاخهاست از آن...

0081 -[C۵۰۹] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده،** ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۵/۵.

[۶۴]

● **رسالهٔ اوقات نماز**

ار: **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ھ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م).

آغاز. الحمدلله الذی زین اللیالی و الایام و الاوقات... اما بعد احقر عباد **محمد** باقر بن **محمد** تقی عفی الله عنه جرایمهما بر الواح ضمایر صافیه سالکان مسالک عبادت...

(ن.ک: مرعشی ۱: ۱۸۷).

0082 -[C۱۲۲/۲۱] نستعلیق، آغا حسن ولد مرزا آغا جان، ۱۲۹۰ ھ، لکهنو، ۵ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۹×۳۰.

[۶۵]

● **رسالهٔ ترجمهٔ احادیث نواصب**

از: **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ھ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، چند روابت را که دربارهٔ مال ناصبی وارد شده گردآورده و ترجمه نموده است.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیره الورای حدیث شیخ طوسی رضی الله عنه در نهذیب...

(ن.ک: مرعشی ۱: ۲۱۱).

0083 -[C۱۲۲/۱۳] نستعلیق، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۶۶]

● **رسالهٔ حیرة الفقها**

از: **ناشناس**، در بیان احکام شرعی وضو، غسل، طهارت، نماز و امثال آن.

[۷۱]

● رساله در احکام نماز

از: **ناشناس**، در بیان احکام نماز.

آغاز: ... در هر وقت همهٔ آن را دایماً می‌خواند و لذا ذکر هر کدام از آنها در احادث مختلف آمده است...

0097 -[C۴۵۹/۲] نسنعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۳۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵

[۷۲]

● رساله در احکام نماز

از: **ناشناس**، در بیان احکام نماز

آغاز: مراد از ایں علم چهار علم است اول توحید، دوم نماز، سوم روره، چهارم حیض و نفاس است..

0098 -[C۶۱۶/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۴×۲۰/۵

[۷۳]

● رساله در ارث

از: **ناشناس**، در احکام ارث.

آغاز بدانکه اصحاب فرایض دوازده نفرند چهار از مردانند پدر و پدر اگرچه به واسطه باشد و برادر مادری است...

0099 -[A۱۶۸/۳] نسعلیق، ۱۲۱۷ هـ، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۱۴/۵×۲۲/۵.

[۷۴]

● رساله در تحقیق جهت مسجد

از. **حاجی سعدالله لاهوری**، دربارهٔ مسجد و جهت قبله نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذی انعم و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی... باید دانست که امام بخاری... در باب ممنه المسجد قول ابن عباس (رض) آورده...

0100 -[D۱۳۸/۲] نستعلیق، شرفدین، ۱۲۹۲ هـ، کرم خورده، ۳ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷×۲۸.

0101 -[D۱۳۸/۳] نستعلیق، شرفدین، محرم الحرام ۱۲۷۳ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۶ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷×۲۸.

0090 -[C۵۳۲] نستعلیق، کرم خورده، پوسیده، **آغاز افتاده**: ... این سه را می‌کند و بعد، أذان مغرب را می‌کند و دیگر این سه را و اگر.. ، **انجام افتاده**، در بیان احکامی چون نماز، روزه، زکوة بر اساس اقوال بزرگان مذهب شیعه، ۱۲۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۱۸.

0091 -[C۵۷۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... دزدید قطع کنند و به قول ابن یوسف .، **انجام افتاده**، در احکام شرعی در امر قضاوت، چون دزدی و تجارت، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۸.

0092 -[D۱۸/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... عن حده روایت می‌کسد از پدر از حد و حد وی ..، سان احکام فقهی، **انجام افتاده**، ۳ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۰/۵×۳۰.

0093 -[D۲۳۸] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... اگر نزد نفس بد کردار بزرگی پیری محقق بودی و دانستی.. ، **انجام افتاده**، مجدول، در مسابل شرعی به استشهاد آبات و احادیث و اقوال بزرگان، ۶۲ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۳/۵×۹.

0094 -[D۲۹۲] ستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده** .. ابراهیم ادهم را دید بار هیزم در گردن بهاده گفت تا کی خواهد بود .، **انجام افتاده**، بیان احکام فقهی، ۵۸ برگ، ۹ س، اندازه. ۶×۱۰/۵.

[۶۹]

● رساله در احکام ارث

از: **ناشناس**، در احکام ارث.

آغاز درکر آورده است که چون مردی نقل کرد و مالی که نگذارد اول از آن مال تجهیز و تدفین آن

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۳۹۱).

0095 -[A۱۶۸/۲] نستعلیق، صاحب میان حسین علی، ۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵

[۷۰]

● رساله در احکام میّت و جنازه

از: **ناشناس**. در احکام میت، غسل و تکفین و تدفین نگاشته است با عناوین «فصل».

آغاز: الحمدلله... بدانکه چون احکام جنابر و اموات که از معظمات مسایل...

0096 -[C۳۷۹] نستعلیق، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

اول کفارات احرام حج و عمره...

(ن.ک: مرعشی ۱: ۲۰۶، سالار ۷: ۱۵۳).

0105 -[C۱۲۲/۹] نستعلیق، ۱۰۴۱ ه، ۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۷۹]

● رسالهٔ منجیه

از: **محمد شاکر بن مولوی استاذی**، در آداب غسل دادن، تکفین و تدفین میّت.

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید فقیر حقیر محمد شاکر بن مولوی استاذی...

0106 -[B۱۲۳] نستعلیق، لاله، کرم خورده، مجدول مطلاّ، ۴۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۸۰]

● رسالهٔ نکاح

از: **ملا محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، فقه شیعی است در نکاح.

آغاز: الحمدلله... امّا بعد غرض از تحریر این رساله و جبزه آنست که جمعی از برادران..

(ن ک: مشترک ۱۴: ۷۸۱، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۵۹).

0107 -[C۱۲۲/۱۱] نستعلیق، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲×۱۹.

[۸۱]

● سبیل النجات

از: **ناشناس**، در بیان احکام ضروریهٔ نماز و روزه.

آغاز: ... وارد مملکت وسیع البنیان هندوستان گردید جمعی از متعطشان زلال وصال...

0108 -[C۵۶۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۳/۵.

[۸۲]

● سیف الله المسلول علی مخربی دین الرسول

از: **ابی احمد محمد بن عبدالنبی بن عبدالصالح نیشابوری**، در شرح باب دوم از کتاب «تحفهٔ اثنا عشریه».

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان... اما بعد پس این است شروع در جلد ثانی...

0109 -[C۳۶۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۴۴۹ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۰×۳۰.

[۷۵]

● رسالهٔ زکوة

از. **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، در موزهٔ سالار جنگ اسم مؤلف نامده است، رسالهٔ زکاة از محلسی محمد باقر بن محمد تقی در کتابخانهٔ مرعشی موجود می‌باشد که آغاز آن با آغاز نسخهٔ موحود و نسخهٔ موزهٔ سالار جنگ بکسان نیست.

آغاز: الحمدلله رب العالمبن والصلوة علی سیدالمرسلین ... بدانکه زکوة در به چبز واجب می‌شود

(ن.ک: سالار ۷: ۲۲۵، مرعشی ۱: ۲۰۷).

0102 -[C۱۲۲/۸] نستعلیق خوش، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۷۶]

● رسالهٔ شمار گناهان

ار: **ناشناس،** در مورد گناهان کبیره.

آغاز: الحمدلله و السلام علی عباده الذبن اصطفی امّا بعد در معنی کبیره از اقوال علمای اخیار و اخبار ائمهٔ اطهار علیه السلام اختلاف بسار است...

0103 -[C۸۵/۲] نستعلیق، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰

[۷۷]

● رسالهٔ عصبیه

ار. **بهلول کول برکی** (م: ۱۱۷۰ ه‍/۷-۱۷۵۶ م)، احکام ففهی است.

آغاز: بعد ار حمد صانعی که عالم راگوناگون آفریده و در سینهٔ هر واحد فهمی و علمی دبگر بهاده.

0104 -[C۲۳۲/۷] نستعلیق، سید اشرف علی، کرم خورده، ۱۲۴۲ ه‍، ۸ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۱۳×۱۹

[۷۸]

● رسالهٔ کفارات

ار: **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، کفارات مختلفه را در دو «نوع» ذکر کرده است نوع اول کفارات احرام حج و عمره، نوع دوم بقیهٔ انواع کفارات این اثر در ماه صفر ۱۰۹۱ هجری/فوریه ۱۶۸۵ میلادی پایان یافته است.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرة الوری اما بعد کفاره بر دو نوع است

سراجی است که نگارنده احکام فقهی آن را بویژه در مسایل ارث شرح کرده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل العلماء ورثة الانبیاء و فرض... اما بعد... جمع اذکیا بر آن معتقدند که...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۵۶۵، موزه: ۸۳۹، کشف الظنون ۲: ۱۲۴۷).

0113 -[A۷۰] نستعلیق، کرم خورده، در صفحهٔ آخر دو مهر یکی حاج حسبن مبارکی و دبگری الرحمن السلام مورخهٔ ۱۱۸۰ ه، ۶۳ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۸.

[۸۷]

● شرح قاضی قطب

از. **ابوالغیاث محمد یحیی**، مشهور به **نور محمد بن مولانا خلیفه عبدالرحیم بن شیخ حاجی حنفی قادری**، در بیان احکام فقهی بر اساس آیات قرآنی و احادیث.

آغاز می‌گوید بندهٔ ضعیف نحیف گنهکار امیدوار به رحمت حضرت پروردگار حل شانه و عم نواله ابوالعیات محمد یحیی المشهور به نور محمد...

(ن ک: متشترک ۱۴: ۵۴۸).

0114 -[A۷۲] نستعلبق، فمرالدیں، ۱۲۰۴ ه، کرم خورده، ۱۰۵ برگ، ۲۱ س، انداره ۱۰×۱۸.

[۸۸]

● شکوک الصلاة: شکیات الصلوة

ار. **محمد باقر** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) **بن محمد تقی مجلسی**، در احکام شک و سهو نمار است و مشتمل بر یک «مقدمه» و ینج «فصل» و یک «خاتمه» می‌باشد.

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید حاک راه سالکان مسالک شرع مبین محمد باقر بں محمد نفی حشرهما الله تعالی...

(ن.ک: مشنرک ۱۴: ۵۷۷، موزه: ۸۳۴، ابوانف، ضمیمهٔ ۲: ۶۱).

0115 -[C۱۲۲/۶] نسنعلیں، مشهد مطهر منوّر، ۱۰۸۵ ه، ۱۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

● شکیات الصلوة ← شکوک الصلاة

[۸۹]

● صحیفهٔ شریفه

از: **ناشناس**، در بیان اختلاف میان فقه شیعی و فقه حنفی است، از نقطهٔ نظر مذهب شیعی.

[۸۳]

● **شجرهٔ ایمان:** عهدنامه

از. **عبدالله**، در احکام نماز، روزه، حج و زکوة.

آغاز: ... قال ان کنتم تحبون الله فاتّبعونی یعنی بگو ای محمد رسول الله صلی الله علیه و سلم اگر هستید

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۵۷۳، موزه: ۸۳۳)

0110 -[C۴۲۸/۱] نسخ و نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۱۰۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۱/۵.

● **شرایع الاسلام فی مسایل الحلال و الحرام ← جامع الرضوی**

[۸۴]

● **شرح خلاصة الکیدانی**

از: **ناشناس**، احکام دربارهٔ نماز و روزه و حج

آغاز به نام خدای بی‌همتا آغاز می‌کنم به اسم خدای که روزی دهنده است مر مؤمنان و کافران را

(ن. ک. مشترک ۱۴: ۵۲۰).

0111 -[D۱۳۸/۱] نستعلیق، شرفدین، ۱۲۹۲ ه، کرم خورده، ۱۷ برگ، ۲۳ س، اندازه ۱۷×۲۸.

[۸۵]

● **شرح صحیح بخاری**

شرح از **ناشناس**، متن از **امام ابی عبدالله محمد** (۱۹۴-۲۵۶ ه/ ۱۰-۸۰۹ ـ ۷۰-۸۶۹ م) **بن اسماعیل بخاری** در احکام عقد و نکاح

آغاز و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم باب النکاح، از هری گوید نکاح در اصل لغت به معنی و طی است و اطلاق آن...

(ن ک مشترک ۱۴. ۳۵۱).

0112 -[B۴۸] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، مجدول، ۲۵۱ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۲۱×۳۱.

[۸۶]

● **شرح فرایض سراجی**

از: **میر شیخ** (از سدهٔ دهم هجری، مدفون در بخارا) **بن نورالدین محمد پورانی هروی**، متن عربی از **سراج‌الدین ابوطاهر محمد** (زنده در حدود سدهٔ هفتم هجری) **بن محمود سجاوندی** شرح فرایض

[۹۳]

● عمدة الاسلام

از **ابوطاهر بن کمال ملتانی، فقهٔ** اهل تسنن است در پنج «مقدمه»: ۱- توحید و رسالت، ۲- نماز، ۳- روزه، ۴- زکوة، ۵- حج که از هشتاد و چند کتاب برگزیده است

آغاز. الحمدلله رب العالمین... اسعدک الله تعالی فی الدارین که در کشف الاسرار آورده است...

(ر ک. متنرک ۱۴. ۶۰۲، موزه ۸۳۶، گنج بخش ۴: ۲۲۵۴)

0120- [B۱۱۹] نستعلیق، شیخ لطف الله بن شیخ محمد عاقل، ۱۱۴۶ ه، جالاپور، کرم خورده، ۳۸ برگ، ۷ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵.

● عهدنامه ← شجرهٔ ایمان

[۹۴]

● فتاوی حجة الاسلام (بخش اول)

از **شمس بن محمد بن کمال**، احکام فقهی است، در مسایل نماز، روزه، زکات، حج و جز آن از دیدگاه اهل سنن

آغاز: الحمد.. اما بعد می‌گوید مؤلّف این مسایل پر معانی امیدوار رحمت سبحانی شمس بن محمد بن کمال

0121- [A۱۱۴] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۰۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۴/۵

0122- [B۱۱۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... و بر ظالمان امر معروف (کذا) است و بر کودکان تعلیم است و بر فاسقان ترغیب است ..، **انجام افتاده**، ۹۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۴/۵

[۹۵]

● فتاوی قراخانی

از **صدرالدین بن یعقوب مظفر کرمانی** معاصر فیروز شاه خلجی (۶۸۸-۶۹۵ ه/۱۲۹۰-۱۲۹۶ م)، مسایل فقه حنفی است، به روش سئوال و جواب که قراخان به روزگار علاءالدین محمّد شاه خلجی (۶۹۵-۷۱۵ ه/۱۲۹۶-۱۳۱۶ م) آن فتاوی را به فقها سپرده تا تنظیم کنند.

آغاز: حمد و سپاس و ثنای بیقیاس مر علیم مطلق و ملک بر حق تقدس...

(ر ک. متنرک ۱۴: ۶۲۵، موزه: ۸۳۸، سالار ۷: ۱۶۸، کرزن: ۲۵۵).

آغاز نخبر بکونک محموداً افی کل فعالک و ننشئ حمدک و شکرک علی انعامک. . اما بعد بندهٔ فقیر اثیم راجی رحمت خداوند کریم جواد..

0116 -[C۲۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۸۲ برگ، **سطر مختلف**، اندازه: ۱۴×۲۱.

[۹۰]

● **صلاة مسعودی** (ح ۲)

از **مسعود بن محمود بن یوسف سمرقندی**، از فقهای حنفی سدهٔ هفتم هجری/سیزدهم میلادی است در مسایل نماز در دو مجلد.

آغاز الحمدلله . باب اول در بیان مسح موزه و در بیان چیزهایی که بروی مسح روا بود .

(ن.ک مشترک ۱۴: ۵۸۸، گنج بخش ۴ ۲۲۴۸، سالار ۷ ۱۶۰، موزه. ۸۳۴)

0117 -[C۲۲۰] نستعلیق، سید علی شاه، شعبان ۱۲۷۷ هـ، کرم خورده، اوراق از هم جدا، پوسیده، ۳۲۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۳

[۹۱]

● **صولت غضنفریه و شوکت عمریه**

از **محمد رشیدالدین** (م. ۱۲۴۹ هـ/۴-۱۸۳۳ م)، در متعه، نگارنده در آن به نقل آرای فقهای اهل سنت و شیعه پرداخته است.

آغاز. الحمدلله الذی انزل الکتاب نوراً مبیناً و. . اما بعد می‌گوید بندهٔ مسکین کمترین طلبهٔ علوم دین محمد رشیدالدین...

0118 -[A۱۵] نستعلیق، ۱۲۴۱ هـ، کرم خورده، مجدول، ۱۴۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵

[۹۲]

● **صولت محمدی**

از **ابوعبدالله حنفی قادری**، در «بیان حال و ارشاد انبیاء و حال و قال اصحاب کبار و اولیای کرام و علمای عظام» در تأکید بر امر به معروف و نهی از منکر، در چهار «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: الحمدلله الذی ارسل... اما بعد می‌گوید خادم علماء الکرام...

0119 -[B۴۵۵/۱] شکسته نستعلیق، صفر ۱۲۴۲ هـ، کرم خورده، ۴۳ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۳۱

0127 -[C۶۲/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، کمی رطوبت دیده، ۱۷۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

[۹۹]

● قبله

از: **ناشناس،** دربارهٔ احکام قبله و جهت آن نگاشته شده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعین اما بعد چون توجه به طرف کعبه...

0128 -[D۱۶] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده،** خط قرمز، ۵ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۲۱×۳۴.

[۱۰۰]

● قوت لایموت

از: **احمد** (۱۱۹۱-۱۲۳۵ ه/۱۷۷۷-۱۸۲۰ م) **بن محمد علی بهبهانی بن محمد باقر اصفهانی** که آن را در ۱۲ رمضان ۱۲۲۲ ه/نوامبر ۱۸۰۷ م در مرشدآباد بنگال تألیف کرده است. در آداب نماز روزانه و روزه.

آغاز: الحمدلله معزالمؤمنین و مذل الفاسقین و رافع الدرجات... فبعد چنین گوید بندهٔ جانی احمد بن محمد علی بن محمد باقر الاصفهانی المشهور البهبهانی...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۶۸۴، موزه: ۸۴۳).

0129 -[C۶۲/۱] نستعلیق، کرم خورده، پاره، پوسیده، ۲۲۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

[۱۰۱]

● کشف الحقایق

از: **ناشناس،** ترجمهٔ رسالهٔ عربی در فقه حنفی که به امر یکی از امرای سامانی توسط ابوالقاسم اسحاق بن محمد ترجمه شده است.

آغاز: ... و مذهب علمای که اهل سنت و جماعت بودند و رحمهم الله و مذهب امام نعمان و شهنشاه فقه ابوحنیفه رضی الله...

0130 -[A۴۰/۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده،** مجدول، در آغاز مهر سلام‌الرحمن مورخهٔ ۱۱۸۰ ه، ۱۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵.

0123 -[B۱۱۰/۱] نستعلیق، ۱۲۴۰ ه، کرم خورده، در صفحهٔ اوّل مهر محمد حسین مورخهٔ ۱۲۲۶ ه، ۱۹۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۸/۵.

0124 -[B۱۱۰/۲] نستعلیو، ۱۸۲۵ م، کرم خورده، آغاز: کتاب البیوع استفتا اندر آنچه زید یک قطعهٔ عمرو را به بیع صحیح...، ۱۶۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۸/۵.

[۹۶]

● فتاوی مولوی حیدر علی

ار: **مولوی حیدر علی تونکی** (م: ۱۲۷۳ ه/۷-۱۸۵۶ م)، در بیان مسایل فقهی به صورت سئوال و حواب.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة والسلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعن سئوال مسئله اولی آنکه احدات...

0125 -[A۱۳۶] نستعلبق، ۲۰۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵/۵

[۹۷]

● فقهٔ اکبر

ار **امام ابوحنیفه** (م: ۱۵۰ ه/۷۶۷ م)، ففه حنفی است.

آغاز افتتاح کتاب به حمد کرد برای ادای شکر نعمت تصیف ان کناب و گفت الحمدلله رب العالمن و تنابی که ار ارل نا اند..

0126 -[A۱۴۰/۱] نستعلبق، علام فادر، ۱۲۶۹ ه، کرم خورده، بعضی از صفحات محشّی، محدول، ۵۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸/۵×۱۲

● فقه شاهی ← جامع المسایل

● فقهٔ منظوم ← نام حق

[۹۸]

● فواید المبتدی

از. **شهاب‌الدین بن سید معظم بن قطب‌الدین ولی اسلام‌آبادی،** مطالب این کتاب را از کتابهای «شرح وقایه»، «جامع رمور»، «جامع الصغیر» بیرون کشیده نخست عقاید است و سپس فقه و اخلاق .

آغاز. الحمدلله... این عاصی سراپا معاصی سید شهاب‌الدین...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۶۷۸، گنج بخش ۴: ۲۲۸۲، ندوه: ۱۰۹).

حواب در چهل «باب».

آغاز: الحمدلله رب العالمبن و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعىن بدانکه ایـن کتابیست در بیان مسایل فقه در عبادات. .

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۷۱۸، موزه: ۸۴۸، کرزن: ۲۵۷، گنج بخش ۴: ۲۲۹۴، ندوه: ۱۱۶)

0134 -[B۱۱۶] نستعلیق، ۱۰۹۱ ه، کرم خورده، در آحر مهر عبدالحکیم خواجه فضل مورخهٔ ۱۱۱۶ ه، ۱۱۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴/۵.

0135 -[C۴۶۰] نستعلیق، غلام شاه و احمد شاه، کرم خورده، آغاز بـرابـر نـمونه، ۸۲ بـرگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۸×۱۳/۵.

0136 -[C۴۹۹/۲] شکسته نسنعلیو، چندىن کاىب، کرم حـورده، آغـاز ىرابـر ىـمونه، انـجام افـتاده، ۲۸ برگ، ۱۴ س، اىدازه: ۲۱/۵×۱۴

[۱۰۶]

● مجموعهٔ فتاوی

از **ناشناس**، مجموعهٔ فتاوی مختلف است در نکاح.

آغاز: ما قولهم رحمهم الله درین که شحصی مفقود است یعنی ار موت او خبری...

0137 -[D۸۷۵۶/۱] نستعلبق، محمد صدرالدین، رجب‌المرجب ۱۲۷۹ ه، کرم حورده، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

[۱۰۷]

● مرشدالعوام

ار **قاسم** (درگذشته بعد از ۱۲۳۱ ه) **بن حسن جیلانی** که در مورد عقاید شیعی و اصول و فروع آن در چند «باب» نگاشته است.

آغاز: الحمدلله... چنین گوید افل عبادالله فاسم بن الحسن الجیلانی که این چند کلمه در مبان مسـایل عبادات...

(ن. ک: ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۶۸، سالار ۷: ۲۳۷).

0138 -[C۲۴/۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۴/۵.

[۱۰۲]

● کشف الحیوان

از: **غفور احمد مجددی نقشبندی فاروقی**، احکام ففهی اسب در حلال یا حرام بودن گوشت برخی حیوانات و پرندگان.

آغاز: الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوه.. که پیش از این کتابی مسمی به تحفه العجایب .

0131 -[C۳۲۴] شکسته نستعلیق، محمد حسن، محرم‌الحرام ۱۲۴۵ ه، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۱۰۳]

● مجمع العلوم

ار. **حافظ محمد حیات قادری حنبلی**، در ایمان، عقاید و بیان احکام در «بابها»: ۱- باب الایمان، ۲- باب فی العقاید، ۳- باب تطهیر النجاسات، ۴- باب الوضوء، ۵- باب الصلوة.

آغاز: الحمدلله . اما بعد فیقول العبد الضعیف الراجی الی فضل الباری حافظ محمد حیات قادری الحنبلی... که فضیلت و... مرتبت حقایق و معارف مرتبت مقبول درگاه. .

0132 -[A۲۸] شکسته نستعلیق، محمد حیات قادری حنبلی، کرم خورده، ۸۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۲×۱۵

[۱۰۴]

● مجموع خانی فی عین المعانی

ار. **کمال بن کریم ناگوری** درگذشته پس از ۹۶۵ ه/۸-۱۵۵۷ م، به دستور بهرام خان در ۵۰ یا ۵۵ «باب» نگاشته در فقه اهلِ تسنن است

آغاز: حمد و سپاس مر پادشاهی که دارالملک دولت‌آباد نهاد انسانی. .

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۷۰۵، ابواب، ضمیمهٔ ۲: ۴۲، گنج بخش ۴: ۲۷۸۹، سالار ۷: ۱۷۴، موزه: ۸۴۷).

0133 -[B۱۱۷] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۵ برگ، ۲۲ س، اندازه. ۱۳×۲۱.

[۱۰۵]

● مجموعهٔ سلطانی

از: گروه فقها و علمای روزگار سلطان محمود غزنوی (م. ۴۲۱ ه/۲۱-۱۰۲۰ م)، به روش سئوال و

0144 -[D۲۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... می‌گفتم مصرع کیست کین ساعت زبانم را بگفتار آورد که بناگاه باد قبولی از...، **مجموعهٔ نامه‌ها و رقعات پراکنده فقهی**، ۶ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۱۲×۲۱.

0145 -[C۵۷۵] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... و من له الولایت بدو اقتدا نکرده باشد درست باشد یا نی جواب...، **انجام افتاده**، **مجموعهٔ استفتائات به صورت سئوال و جواب**، ۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵.

[۱۱۱]

● **نام حق**: آداب نماز: فقه منظوم: مقدمة الصلوة

از: **شرف‌الدین بخارایی خراسانی**، به روش اهل سنت در ۱۵ جمادی الاول ۶۹۳ هجری در ده «باب» و ۱۷۰ بیت سروده است.

آغاز نام حق بر زبان همی رانم /که به جان و دلش همی‌خوانم...

(ن ک: مشترک ۷: ۳۵۲، موزه: ۸۵۴، ندوه: ۱۲۳، سالار ۴: ۱۵۳).

0146 -[C۱۶۲] نستعلیق، شیخ قمرالدین جالندهری، ۱۲۴۸ ه، مجدول، بعضی صفحات محشّی، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

0147 -[C۳۴۰/۳] نستعلیق، محمد بار ولد خدا بخش، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۱۱۲]

● **نام حق، شرح**

از: **اختیارالدین حسن بن غیاث‌الدین حسینی**، معروف به **قاضی اختیار هروی** (م: ۹۲۸ه‍/۲-۱۵۲۱ م).

مؤلّف این کتاب را در ذی‌الحجه ۸۹۲ ه‍/۱۴۸۷ م در ده «باب» نگاشته است.

آغاز: سپاس بیقیاس پروردنده را که نعمت بی‌منتش طفل...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۶۱، موزه: ۸۵۵، گنج بخش ۳: ۱۸۳۷، ندوه: ۸۸).

0148 -[C۱۶۲/۲] نستعلیق، شیخ قمرالدین جالندهری، ۱۲۵۰ ه، محشّی، ۶۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۱۰۸]

● مفتاح الصلوة

از: **بابا فتح محمد برهانپوری بن عین العرفا شاه محمد عیسی جندالله**، در ۱۰۶۱ ه/۱۶۵۱ م برای شیخ احمد بن شیخ سلیمان که خواهرزادهٔ مؤلف بود، نگاشته است، در مورد مسایل نماز با عنوانهای «مسئله» و «فصل».

آغاز: الحمدلله... بدانکه تا نیک بخت کند ترا خدایتعالی که دانستن فرض بر هر مکلف فرض است...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۷۵۰، موزه: ۸۵۱، گنج بخش ۴: ۲۳۰۷، علمای هند: ۳۷۴، کرزن. ۲۵۶، شیفته: ۴۱).

0139 -[C۳۰۳/۱] نستعلیق، الهی بخش، ۱۲۷۲ ه، کرم خورده، مجدول، ۱۲۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۵×۱۶/۵.

0140 -[C۴۹۹/۱] شکسته نستعلیق، ۱۲۱۳ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۵۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴.

● مقدمة الصلٰوة ← نام حق

[۱۰۹]

● منافع العلوم

از: **سید سعدالدین بن سید میران بن سید موسی**، در احکام فقهی نماز، روزه، زکات، حج و جز آن.

آغاز: بدان سبب بندهٔ ضعیف سید سعدالدین سید میران بن سید موسی غفرالله له از کتابهای معتبر.

0141 -[D۷۳۳۶۱] نستعلیق، ۵۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۳×۱۵/۵.

[۱۱۰]

● ناشناخته

از: **ناشناس**، در بیان اختلاف میان فقه شیعی و حنفی است از دیدگاه فقه حنفی.

آغاز: الحمدلله رب... ای محب با صفا و طالب راه خدا آگاه باش...

0142 -[C۲۷/۳] نسخ، ۱۲۶۰ ه، کرم خورده، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۱۲.

0143 -[C۳۸۸/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** الحمدلله... بدانکه چون بنده بالغ شود اول چیزی که بر آن فرض است کلمهٔ طیّبه است و بعد از آن چهار کلمه و صفت...، **انجام افتاده**، احکام فقهی در مسایل نماز، وضو، نکاح و جز آن، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۴.

بخش ششم

کلام و عقاید

[۱۱۶]

● احوال هشت بهشت

ار **ناشناس**، رساله‌ایست دربارهٔ بهشت که مؤلف از قول پیامبر اسلام (ص) به توصیف طبقات هشتگانهٔ آن می‌پردازد.

آغاز الحمدلله.. باب بیست و نهم، بهشت اول، رسول حدا صلی الله علیه و سلم فرمود که به بهشت اول رسدم

0152 -[C۴۹۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۵۰۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۱×۱۶

[۱۱۷]

● ارشادالغاوین

ار **غلام کبریا**، در رد عقاید وهابیان.

آغاز: سپاس بیقیاس بیچونی را که عنقاء عظمتش در دگر حدوث نگنجد آن واسع الوجودی است.

0153 -[D۱۲۷] نستعلیق، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۱×۱۶.

[۱۱۸]

● ازالة الخفا عن خلافة الخلفا

ار **شاه ولی‌الله دهلوی** (متولد ۱۱۱۴ ه‍/۱۷۰۳ م)، در اثبات حلافت خلفای راشدین و ذکر تاریحی ار آنان، در دو «مقصد» و هر مقصد در چند «فصل».

آغاز: الحمدلله الذی بعث البنا اشرف الرّسل داعیاً... اما بعد می‌گوید فقیر حقیر ولی الله عفی عنه که در اس زمان بدعت...

(ن.ک: مشترک ۲: ۱۰۲۷، مرآة العلوم ۱: ۲۰۲، گنج بخش ۲: ۴۸۱، ندوه: ۱۲۷).

0154 -[D۲۲/۱۸] نستعلیق، فتح‌الدّس عرف حافظ کلیم الله، ۴۷۲ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۱×۳۳.

[۱۱۳]

● **نجات المسلمین** (منظوم)

از: **عبدالنبی جامی** که طاهراً لقبش **جلال‌الدین** بوده، به سال ۱۰۸۰ هجری (= راقمش عبدالنبی جلال‌الدین بدان)/۷۰-۱۶۶۹ م به روزگار اورنگ‌زیب عالمگیر سروده است. در ابن کتاب از منظومهٔ ففهی که تصنیف پدرش بوده نیر بهره برده است.

آغاز: حمد صانعی که اوهام مخلوقات در ادراک مصنوعات او قاصر است جل جلاله...

(ن.ک: مشترک ۷: ۹۰۲، نسخه‌ها ۴: ۳۲۶۹، موزه: ۸۵۷، گنج بخش ۳: ۱۸۴۱).

0149 -[A۲۶۸/۱] نستعلیق، محمد پارسا، کرم خورده، مجدول، محشّی، ۱۸ سرگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۱۹/۵.

[۱۱۴]

● **نخبه**

از: **محمد ابراهیم اصفهانی** (۱۱۸۰-۱۲۶۲ ه‍/۱۷۶۶-۶-۱۸۴۵ م) **بن محمد حسن خراسانی**، در واجبات و مهمات فروعات دنی. ار دیدگاه شبعی در چند «مفصد» نفسم شده اسب. ۱- طهارت، ۲- نمار، هر مفصد در چند «مبحث» و «باب» و «فصل»

آغاز: حمد و ثنای ببحد و احصاء بحصوص مخصوص بارگاه کبریائیست..

(ن.ک: مشرک ۱۴: ۷۷۸، گنح بخش ۴. ۲۳۱۶، سالار ۷: ۲۴۵، موره: ۸۵۷)

0150 -[C۴۱۵] نسح، کرم حورده، **انجام افتاده**، پوسیده، ۱۴۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۲

[۱۱۵]

● **نهایة البیان فیما یحل و یحرم من الحیوان**

از: **ابوالمعین محمد**، معروف به **معین**، در حلال و حرام بودن گوشت برخی حیوانات و پرندگان از دیدگاه مذاهب مختلف اسلام

آغاز: ما لایعلمون و الذی فصل الانسان. هر گاه که دیدم این مختصر را که مصنف امام نوری است...

0151 -[C۱۲] نستعلیق، کرم حورده، ۳۱۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵.

❊

0158 -[A۱۱۰] نستعلیق، ۱۲۳۶ ه‍، کلکته، کرم خورده، به تصحیح ففیه محمد حنبف دهتموری، ۱۴۳ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۳/۵.

[۱۲۲]

● **تحفهٔ اثنی عشریه**

ار. **شاه عبدالعزیز دهلوی** (۱۱۵۹-۱۲۳۹ ه‍/۱۷۴۶-۱۸۲۴ م) که به نام مسنعار و ناریخی او غلام حلیم س وطب‌الدّین احمد بن ابوالفبض دهلوی مستنر شده است. در رد شیعه با دبد حنفی به سال ۱۲۰۴ ه‍/ ۱۷۹۰ م. در دوازده «باب» و «فصل»هایی.

آغاز: الحمدلله وکفی و سلام علی عباده الذبن اصطفی خصوصاً علی سیدالوری.. اما بعد می‌گوید بندهٔ درگاه فادر فوی حافظ غلام حلىم بن وطب‌الدین...

(ن ک· متسرک ۲: ۱۰۵۱، سالار ۷: ۳۷۲، موره. ۱۶۷، گنح بخش ۲: ۴۸۹، ندوه: ۱۳۴)

0159 -[A۲۸۰] نسنعلىق، کرم خورده، ۳۲۹ برگ، ۱۸ س، اندازه. ۱۸/۵×۲۶/۵.

0160 -[B۲۸۳] نستعلیق، حامد علی معروف به محمد حان، ۱۲۰۰ ه‍، کرم حورده، مجدول، آغاز برابر نمونه، ۳۶۳ برگ، ۱۹ س، اندازه· ۱۶×۲۶.

[۱۲۳]

● **ترجمهٔ اصول السماع**

ار. **ظهیرالدین** مرید ریاض یا فاص علی فاطمی دهلوی. متن عربی از **فخرالدین زرادی دهلوی** (م ۷۴۸ ه‍/۱۳۴۷ م) که از وی چند رساله در حوار سماع در دسب است

آغاز: سپاس بیقیاس مر خالق بیچون و چگون را بر آنکه رمرهٔ اولیا را مخصوص گردانبد..

(ن ک مشنرک ۳: ۱۲۷۸، موزه ۱۶۳).

0161 -[A۳۳۷] شکسنه نسنعلبق، مهنکی، ۱۲۳۷ ه‍، کرم خورده، ۳۴ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۶×۲۴.

[۱۲۴]

● **ترجمهٔ توحید امام علی بن موسی الرضا** علیه‌السلام

ار. **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، نرجمهٔ شرح مخصری اسب، بر حطبه‌ای که حضرب امام رضا علیه‌السلام در نوحید باری نعالی انشا فرموده‌اند

[۱۱۹]

● **اعتقادنامه:** نظم الفرائد

از: **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷–۸۹۸ ه‍/۱۴۱۴–۱۴۹۲ م)، به خواهش خواجه زاده، گویا فرزند خواجه عبیدالله احرار، در عقاید اسلام چون وجود خدا، وحدت، صفات حق، حیات حق سروده است

آغاز: بعد حمد خدا و نعت رسول/بشنو این نکته را به سمع قبول...

(ن. ک: مشترک ۲: ۱۰۳۷، گنج بخش ۳: ۱۵۳۶، ندوه: ۶۵۶).

0155 -[C۶۰/۱] نستعلیق، میر محبوب علی، ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

0156 -[C۶۰/۲] نستعلیق، میر محبوب علی، ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... کافریسده‌ابست آدم را/بلکه ذرهٔ جمله عالم را...، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۶×۲۵.

● **امامت ← رسالهٔ یوحنای اسرائیلی**

● **بحراللآلی ← شرح قصیدهٔ امالی**

[۱۲۰]

● **البشارت الغیبیه والسعادت اللاریبه**

ار: **ناشناس**، درباره «مرگ و اثبات عذاب و تواب قبر» است بر اساس آیات فرآنی، احادیث نبوی و دلایل عقلی، در چهارده «بشارت».

آغاز: سبحان الذی بیده الملک و الملکوت و له... و الجبروت. المنفرد بالکبریا فی عالم... اما بعد بر سبه مستان بادهٔ غفلت و نادانی و مخموران نشئهٔ جهالت نفسانی...

0157 -[C۱۲۳] نسنعلیق، ۱۵۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

[۱۲۱]

● **تبصرة الایمان**

از: **سلامت علی طبیب** (زنده ۱۲۲۳ ه‍/۱۸۰۸ م) ولد **شیخ محمد عجیب دهلوی**، در بیان اختلاف عقاید میان اهل سنت و مذهب امامیه از دیدگاه اهل تسنن.

آغاز: بعد از حمد و ثنای خالق ذوالجلال والاکرام و نعت سید البشر خیرالانام محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و اصحاب التحیة والسلام که این رساله‌ایست مشتمل بر...

(ن. ک: راجه محمودآباد: ۱۲۱، ندوه: ۱۳۲).

[۱۲۷]

● تنبیه السّیفیه فی رد شیعه

از: **سیف الله بن اسدالله ملتانی.** در رد عقاید شیعی نگاشته است با سربندهای «قوله».

آغاز: الحمدلله الذی یحق الحق و یبطل الباطل و لوکره المجرمون... اما بعد می‌گوید... سیف الله بن اسدالله ملتانی که هر گاه این احقر...

(ن ک. ندوه: ۱۴۰ که اسم نگارنده سیف الله آمده است).

0167 -[C۳۴۳] نستعلیق، ۱۲۲۰ ه، کرم خورده، ۱۳۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۹×۲۹.

[۱۲۸]

● دبستان مذاهب

از **محمد محسن فانی کشمیری** (م. ۱۰۸۲ ه/۷۲-۱۶۷۱م)، در ملل و نحل، در ۱۰۶۳ ه/۱۶۵۳ م در دوازده «تعلیم» نگاشته است

آغاز ای نام توسر دفتر اطفال دبستان/یاد تو به بالغ نظران شمع شبستان .. درود نامحدود بر والا موحود حصرت...

(ن ک متنرک ۲: ۱۰۰۵، سالار ۸: ۳۳۵ و ۳۳۴، شیفه: ۶۵، فیرور. ۱۹۵، موزه: ۱۷۴).

0168 -[C۱۴۲] ستعلق، رمضان ۱۲۶۲ ه، کرم خورده، مجدول، ۲۵۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۳۰

[۱۲۹]

● ردّ الکفر بحجت القوی

از **عبدالقوی**، در ۱۰۷۳ ه/۳-۱۶۶۲ م در رد بت‌پرستی اهل هند و مراسم و اعیاد آن با ارائهٔ براهین

آغاز الحمدلله. . بدهٔ فقیر حقیر عبدالقوی ساکن سامانه بخدمت اهل اسلام...

0169 -[A۲۳۳] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۵۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

[۱۳۰]

● رساله در رد بدعات

از **ناشناس**، در اعتقادات مذهب شیعه بویژه مراسم تعزیه داری که بر اساس ملفوظات شاه عبدالعزیز دهلوی می‌باشد.

آغاز: الحمدلله... اما بعد این چند اوراق رد جاهلین است در جواب سائلین از ملفوظات شاه عبدالعزیز. .

آغاز: الحمدلله... اما بعد تراب اقدم سالکان مالک نقبن محمد باقر...

(ن.ک: مرعشی ۱: ۲۱۷).

0162 -[C۱۲۲/۲۲] نستعلیق، آغا حسن، ۱۲۹۰ هـ، ۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۹×۳۰.

[۱۲۵]

● ترجمهٔ رسالهٔ حسنیه

از **ملا ابراهیم**، معروف به **گرگین بن ولی الله استرآبادی** از معاصربن شاه تهماسب (۹۳۰-۹۸۴ هـ)، متن عربی منسوب به **ابوالفتوح رازی** (م. ۵۳۸ هـ/۱۱۴۴ م)

آغاز: حمدله. . اما بعد چنین گوبد فقیر حقیر بی‌بضاعت و غریب مهجور بی‌استطاعت ابراهیم استرآبادی الملقب به گرگین...

(ن.ک. مشترک ۲: ۱۰۸۷، سالار ۷: ۲۸۰ [به نام «رسالهٔ حسنیه» از ناشناس]، نسخه‌ها ۲: ۹۳۶)

0163 -[C۴۸۳] نستعلیق، ۱۰۷۱ هـ، کرم خورده، ۸۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵

[۱۲۶]

● تکمیل الایمان و تقویة الایقان

از. **شیخ عبدالحق محدث دهلوی** (۹۵۸-۱۰۵۲ هـ/۱۵۵۱-۱۶۴۲ م)، در کلام به روش اهل سنت و شرح مانندی است از «عقاید نسفی»، با آوردن عبارتهایی به عربی و شرح آنها به فارسی روان

آغاز: الحمدلله . و امام المتقین و خاتم النبیین محمد و آله و اصحابه و اتباعه اما بعد می‌گوید فقیر حقیر اضعف عبادالله القوی الباری عبدالحق بن سیف‌الدین الترک الدهلوی

(ن.ک. مشترک ۲: ۱۰۶۸، نسخه‌ها ۲: ۹۲۵، سالار ۷: ۲۵۹، کرزن: ۲۶۱، گنج بخش ۲: ۴۹۴، شیفته: ۴۴، ندوه: ۱۳۹)

0164 -[C۱۹۳] نستعلیق، شمس‌الدّین انصاری، کرم خورده، ۱۲۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۱

0165 -[D۶۳۲۸۲] شکسته نستعلیق، ۱۲۵۳ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۸۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

0166 -[B۱۵۷/۱] نستعلیق، لطف الله حالاپوری، کرم خورده، **آغاز افتاده**: . حالت که زمان بود و حالا نیز که زمانه... و لیکن با زمانه است .، ۵۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۱

0174 -[C۷۵/۴] نستعلیق، کرم خورده، ۱۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۱۳۵]

● **سئوال و جواب**

از **شاه عبدالعزیز دهلوی** (۱۱۵۹-۱۲۳۹ ه/۱۷۴۶-۱۸۲۴ م)، پرسشها از نعیم‌الدین ساکن بردوان پرگنه حوبلی دهاکه جلال‌پور که در سال ۱۲۲۹ ه/۱۸۱۴ م از میرزاپور به شاهجهان‌آباد آمد و آنجا باشاه عبدالعزیز محدث دهلوی بیعت نمود و چند سئوال دینی و دنیا وی که از سالها در خاطر داشت با محدث دهلوی مطرح کرد و از وی جواب دریافت.

آغاز: بعد حمد رب العالمین .. واضح باد که عاصی گنه‌کار نالایق و نابکار نعیم‌الدین ساکن موضع... صلع دهاکه جلال‌پور در سنهٔ ۱۲۲۹ هجری...

(ر ک متسرک ۲: ۱۱۲۰، موزه: ۸۳۲)

0175 -[C۷۳] نسخ، محمد قاسم، شهر ربیع الاول ۱۲۵۱ ه، ۱۵ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۲×۱۷

[۱۳۶]

● **شرح قصیدهٔ امالی:** بحراللآلی. شرح قصیده بدء الامالی

از **آخوند درویزه ننگرهاری** (م: ۱۰۴۸ ه/۱۶۳۸ م)، متن عربی از **امام سراج‌الدین علی** (م. ۵۷۵ ه/ ۱۱۸۰-۷۹ م) **بن عثمان اوشی فراغانی حنفی**، شرحی است بر کلام و عقاید از توحید، پیامبری، خلفا، رساحر، حساب، گور بویژه توحید.

آغاز: ملیک مالک مولی الموالی، له وصف التّکبر و التعالی یعنی آن خدایی پادشاهان است...

(ر.ک. متسرک ۲: ۱۱۵۸، موزه: ۱۸۴).

0176 -[A۴۰/۳] شکسته نستعلیق، حافظ محمد نجم‌الدین بن نصرالدین، ۱۱۶۷ ه، کرم خورده، دارای حواشی، ۳۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵

0177 -[A۱۳۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۳ برگ، ۲۱ س، اندازه. ۱۲×۱۸

● **شرح قصیدهٔ بدء الامالی ← شرح قصیدهٔ امالی**

[۱۳۷]

● **طریق الصّدر**

از **صدرالدین محمد بن زبردست خان**، دربارهٔ اصول و فروع دین و احکام آن با دید شیعی نگاشته است

0170 -[C۲۳۰] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۱۳۱]

● رساله در مرگ و قبر و قیامت

از: **ناشناس،** دربارهٔ مرگ و قبر و قیامت و معاد و توضیح در مورد آداب قبر مؤمن.

آغاز: ... را خبر می‌دارد پس چون مؤمن را در قبر گذارند قبر به او گوید خوش آمدی...

0171 -[C۵۸۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۶/۵.

[۱۳۲]

● رساله در مناظره

از: **عبدالرحمن بن عبدالوهاب،** در بیان مناظرهٔ نگارنده با بعضی اهل عناد در هند

آغاز: مناظرهٔ چند که اقل العباد عبدالرحمن بن عبدالوهاب را بعد بعضی رشاد در بلاد هند با بعضی اهل عِناد اتفاق افتاد یکی آنکه در شاهجهان‌آباد .

0172 -[C۴/۳] نستعلیق، احمد خان، ۱۲۶۲ ه، مجدول، ۱۱ برگ، ۱۹ س، اندازه ۱۹×۲۹

[۱۳۳]

● رساله در مناظره

از **ناشناس،** در بیان مناظرهٔ شافعیه حجازیه و حنفیهٔ عراقیه

آغاز: بیان مناظرهٔ شافعیهٔ حجازیه و حنفیهٔ عراقیه از همه کتاب . منقول است اول شافعی حجازی گفت که می‌بینم حق تعالی می‌فرماید .

0173 -[C۴/۲] نستعلیق، احمد خان، ۱۲۶۲ ه، مجدول، ۲۵ برگ، ۱۹ س، اندازه ۱۹×۲۹

[۱۳۴]

● رسالهٔ یوحنّای اسرائیلی: امامت

منسوب به **ابوالفتوح رازی** (م ۵۳۸ ه/۱۱۴۴ م)، از زبان یوحنای اسرائیلی مصری در بررسی مذاهب چهارگانه و اثبات امامت به روش شیعی.

آغاز: حمدله... در مذهب و دین رسالهٔ یوحنای یهودی است حق تعالی شانه، نحجبق حجاب تقلید از خاطر همگنان مرفوع ..

(ن.ک منزوی ۲: ۱۱۱۱، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۷۹، سالار ۷: ۳۶۶).

0181 -[C۸۹] نستعلیق، کرم خورده، ۸۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۸×۲۷

[۱۴۱]

● **قیامت‌نامه:** علامات آخرت

ار. **شاه رفیع‌الدین دهلوی** (۱۱۶۳-۱۲۳۳ ه/۱۷۵۰-۱۸۱۷ م) فرزند **شاه ولی الله دهلوی،** سخنرانی (موعطه) است که در برابر فرزندان و بازماندگان تیموری هند کرده، سپس به خواهش همانها به صورت رساله‌ای درآورده است، در دو «قسم»: علامات قیامت صعری، علامات قیامت کبری.

آغاز. حمد و شکر رب العزت راکه بر گوناگون نعم ظاهری و باطنی و دینی و دنوی...

(ن ک: متسرک ۲: ۱۱۶۵، مرآة‌العلوم ۳: ۲۵۷، ۲۷۶، موزه: ۱۸۴، ندوه: ۱۵۷ (سه نسخه به همین نام)، ۲۱۲ به نام «رسالهٔ احوال قیامت»)

0182 -[C۲۸۸] نستعلیق، کرم خورده، ۴۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۷

[۱۴۲]

● **کشف الشبهة عن حکم المتعة**

ار **احمد** (۱۱۹۱-۱۲۳۵ ه/۱۷۷۷-۱۸۲۰ م) **بن محمد علی بهبهانی بن محمد باقر اصفهانی،** به خواهش بعضی از برادران دینی، برای سید کاظم علی خان بهادر خلف نواب سید نقی علی خان بهادر ظفر جنگ طباطبایی نگاشته است، در جواب ایرادات و دلایلی که شاه عبدالعزیز دهلوی در «تحفهٔ اثنا عشریه» در حرمت متعه نوشته بود.

آغاز الحمدلله الذی ارسل محمد الارشاد الامة و کشف الشبهة و ایضاح الحجه و الصلوه . فبعد مذنب جانی احمد بن محمد علی بن محمد باقر الاصفهانی.. که درین مولوی شاه عبدالعزیز دهلوی از علمای اهل سنت...

(ن ک: مشترک ۲: ۱۱۶۹، موزه. ۱۸۵، سالار ۷: ۳۷۴).

0183 -[C۳۳۰/۱] نستعلیق، ۱۳۳۵ ه، ۱۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۲۹

[۱۴۳]

● **کشف الغطا عن فساد عقاید الجهلا**

ار **سید غلام مجید عرف مولوی امام‌الدین امروهی،** در رد مذهب شیعه است، از دیدگاه مذهب سنی در چهل «تنبیه».

آغاز الحمدلله... اما بعد چنین گوید احوج عباد صدرالدین محمد بن زبردست خان که یکی از برادران ایمانی خواست از من که کلمهٔ چند مختصر در اصول دین .

0178 -[C۲۲۶/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

● **عقاید تور پشتی ← المعتمد فی المعتقد**

[۱۳۸]

● **عقاید منظوم**

از **ناشناس**، دربارهٔ عقاید است به نظم، با دید اهل سنت. احتمالاً این نسخه همان عقاید منظوم گنج بخش ۳: ۱۶۷۲ باشد.

آغاز . آن چیز که از صفات باشد/ذاتی که به عین ذات باشد

0179 -[B۱۵۷] نستعلیق، ۱۱۰۵ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۷۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۱

● **علامات آخرت ← قیامت‌نامه**

[۱۳۹]

● **فتح العقاید**

از **بابا فتح محمّد برهانپوری** (م ۱۰۸۰ ه/۶۹-۱۶۷۰ م)، در ۱۰۶۰ ه/۱۶۵۰ م در عقاید اهل سنت و جماعت، در ۲۸۰ «مسئله» نگاشته است.

آغاز حمد نامحدود و ثنای غیر معدود مر مبدعی را که قواعد عقاید علمی و عملی دین حنفی و

(ن ک: منزوی ۳: ۱۷۲۵).

0180 -[A۴۰/۱] نستعلیق، کرم خورده، محشّی، ۱۰۸ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۲/۵×۲۳/۵

[۱۴۰]

● **فواید فی علم العقاید:** مجموعهٔ فواید در علم عقاید

از **شاه بهلول برکی جالندهری** (م ۱۱۷۰ ه/۷-۱۷۵۶ م)، به سال ۱۱۴۰ ه/۸-۱۷۲۷ م، در عقاید اهل سنت و جماعت، این اثر ناموّب است عناوین آن: عقیده خود ظاهر کنید، عقیده خود از قرآن بگیرید، تحقیق در روح، من عرفه نفسه فقد عرف ربّه، ایمان مجمل و مفصل، عصمت انبیاء، اقسام خوارق، قبر، تعصب، بهشت و دوزخ.

آغاز بعد از حمد صانعی که وجود ممکنات بر وجود ذات کامل الصفات او دلیلی است...

(ن ک: منزوی ۲: ۱۱۵۵، علمای هند. ۳۴).

0188 -[C۱۲۲/۱۲] نستعلیق، ۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

● **مجموعهٔ فواید در علم عقاید ← فواید فی علم العقاید**

[۱۴۷]

● **مسایل اربعین فی بیان سنة سیدالمرسلین**

ار **سید ابومحمد جالیسری**، به سال ۱۲۵۵ ه/۴۰-۱۸۳۹ م در پاسخ سی و پنج استفتای **محمد خان زمان پسر اوسط محمد یار خان** است که نگارنده خود پنج پرسش بر آنها افزوده و به جهل رسانده است. ابن استفتاها از **ابواسحاق** (نگارندهٔ مائة مسایل) نوهٔ شاه **عبدالعزیز دهلوی** است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد چون در این سنهٔ یکهرار و دو صد و پنجاه و پنج...

(ن.ک: متسرک ۲: ۱۱۷۹، موزه: ۸۴۹، مرآة العلوم ۱: ۱۹۶، گنج بخش ۴: ۲۳۰۰، کرزن: ۲۵۸).

0189 -[C۱۳۲] نستعلیق، سید ابومحمد جالبسری، ۱۲۵۵ ه، کرم خورده، ۴۰ برگ، ۹ س، اندازه. ۱۴/۵×۱۹/۵

0190 -[C۲۳۳] نستعلیق، سید ابومحمد جالیسری، ۱۲۵۵ ه، کرم حورده، ۳۲ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۶×۲۱.

0191 -[C۳۷۹] نستعلیق، ۱۲۵۵ ه، کرم حورده، **آغاز:** الحمدلله الذی خلق من الماء بشراً فجعله و حمداً و بعث..، ۳۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۱۴۸]

● **معتمد الشیعه**

ار **مولوی حسین علی خان** (رنده در ۱۲۴۰ ه/۵-۱۸۲۴ م) که در اصول عفاید شیعه، به نام نواب معتمدالدوله مختارالملک سید محمد بهادر صیغم جنگ از وزیران هندوستان، به سال ۱۲۳۸ هجری نگاشته است.

آغاز: کلامی که حافظان قانون اسلام را مبداء اذعان و اقرار به معاد باشد...

(ن.ک: نسخه‌ها ۲: ۹۹۲).

0192 -[C۱۰۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، در صفحهٔ اوّل مهر ناخوانا، ۱۲۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

آغاز: الحمدلله الذی اطهر علینا نور الهدایه و ضیاء العرفان... اما بعد می‌گوید... عبادالله العزیز الحمید سد غلام مجید حفظه الله القوی عن الفتنة الدنیاوی و الاخروی...

0184 -[C۲۳۰] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۵۸ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۱۴۴]

● کلید بهشت

از: **سید صدرالدین**.

آغاز: لااله الا الله . حداوندا زبان را از لاف و دل را از گراف و دلرا از زنگ خلاف پاک و صاف...

(ن. ک سالار ۷: ۳۳۶).

0185 -[A۸۱] نستعلیق، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۲۱ س، ۱۹×۲۹.

0186 -[C۵۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۴۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۱۴۵]

● مائة المسایل فی تحصیل الفضایل

از: **شیخ محمد اسحاق** (م: ۱۲۶۲ ه/۶-۱۸۴۵ م) **بن محمد افضل فاروقی محدّث دهلوی**، نوهٔ دختری و جانشین شاه عبدالعزیز محدث دهلوی. گردآوری به دستور او توسط شاگردش **احمدالله بن دلیل الله** که با دیباچه‌ای آن را گردآورده و ده پرسش نیز از خود بر آن افزوده است بود پرسش مورد خلاف، فقهی و عقیدتی است که نوادگان تیموریان در هند مطرح ساخته‌اند.

آغاز: حمد بیحد واحد حقیقی را سزد که ضدّ و ندّ او نیست و هزاران هزار شکر بر انواع نعم داریم

(ن. ک: مشترک ۲: ۱۱۷۴، مرآة العلوم ۱: ۱۹۶، موره: ۱۸۶، ندوه. ۱۱۴، ۱۱۹)

0187 -[D۷۳۳۵۵] نستعلیق نیمه شکسته، کرم خورده، ۳۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

[۱۴۶]

● متعه

از. **ملا محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، در «مقدمه» و دو «عقد» با مقدمه در بیان آنکه متعه کردن سنت است، عقد ۱- فضیلت و ثواب متعه، ۲- آداب و ارکان متعه.

آغاز: الحمدلله الذی متعه بانواع نواله ارواح الانسان و وصلهم بقبول ایجاب اوامره... اما بعد الفقیر الحقیر الی رحمة الله الغنی محمد باقر المجلسی معروض می‌گرداند که چون...

(ن. ک: مشترک ۲: ۱۱۷۶).

آغاز: ... تعرض نکردم به ذکر مذاهب رابعه و ایراد اقوال باطله و نرفتم به راه بحث و جدال و طریقهٔ قیل و قال...

0196 -[C۲۰/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده، ۹۳** برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

● **نظم الفراید ← اعتقادنامه**

[۱۵۳]

● **وسیلة الوصول الی جناب الرسول**

از: **محمد محسن** (از سدهٔ دوازدهم هجری) **بن قاضی محمد اکرم بن قاضی سلیمان**، با سربندهای «باب» و «فصل».

آغاز: .. این عاصی کثرت ذنوب و معاصی خود معاینه کرده و طریق فوز و فلاح ندیده. .

(ن. ک. مشترک ۲: ۱۲۰۴).

0197 -[A۳۰۲/۱] نسخ، ۱۱۷۴ هـ، **آغاز افتاده، ۲۶** برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۱۸/۵.

[۱۵۴]

● **هزار مسئله**

از: **میان نجیب الله**، دربارهٔ آمدن عبدالله بن سلام با هفتصد تن از یهودان خیبر با هزار مسئله از تورات و زبور و انجیل نزد پیامبر ﷺ است که پرسشهای خود را یکایک در میان می‌گذارند. جبرائیل که در کنار پیامبر جای گرفته بود پاسخها را می‌دهد و پیامبر بازگو می‌فرمایند. آنگاه عبدالله بن سلام با هفتصد تن به اسلام می‌گروند.

آغاز: الحمدلله... در خبر است از جابر بن عبدالله روایت می‌کند...

(ن. ک: مشترک ۲: ۱۲۰۵، گنج بخش ۲: ۵۴۲ [هر دو منابع مؤلف را ناشناس آوردند]).

0198 -[C۲۱۳] شکسته نستعلیق، غلام حیدر، ۱۲۳۴ هـ، کرم خورده، ۶۲ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۳×۲۱

*

[۱۴۹]

● **المعتمد فی المعتقد:** عقاید تور پشتی

از: **شهاب‌الدّین ابوعبدالله فضل الله تور پشتی** (م: ۶۶۱ هـ/۱۲۶۲ م) **بن تاج‌الدّین ابوسعید بن حسین بن یوسف توران پشتی**، در سه «باب» در مسایل اعتقادی.

آغاز: اللهم انا نحمدک حمداً. . حمد و ثنا خداوندی را که حمد جزا و کسی را نسرد و ..

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۸۵، نسخه‌ها ۲: ۹۹۲، سالار ۷: ۲۵۴، موره: ۱۸۸).

0193- [C۱۹۶] نستعلیق، ۱۸۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۱۵۰]

● **منتخب العقاید**

از: **محمد جمیل ابوتراب بدخشی حارثی**، نگاشته به سال ۱۰۱۶ هـ/۱۶۰۷ م در شهر کشمیر. مادّهٔ تاریخ. از هجرت خاتم النبیین /در سال هزار و شانزده بین /کین نسخه به نظم یافت تحریر /در ماه رجب به ملک کشمیر.

آغاز: بعد از حمد و سپاس و ستایش ملک علام و درود نامحدود...

(ن ک: مشترک ۲: ۱۱۹۲، سالار ۵: ۹۰، حسب گنج ۱: ۱۳۸، کرزن: ۲۵۹، ندوه: ۱۶۴).

0194- [A۴۰/۴] نستعلیق، محمد عزیزالرحمن نسفی، ۱۲۷۸ هـ، کرم خورده، محشّی، در ابتدا مهری به نام سلام الرحمن مورخهٔ ۱۱۸۰ هـ، ۹۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵

[۱۵۱]

● **ناشناخته**

از: **اشکی الهی‌پور فرزانه فلسفی**، در مسایلی چون روح، عقل، ادراک، تناسخ و جز آن.

آغاز: شایستهٔ نیاز و نماز آن بی‌نام و نشانی است که به هر نامش که خوانند از وی نشان یابند و به هر راهی که...

0195- [D۷۸/۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۷×۲۷

[۱۵۲]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، در بیان ذات، صفات انوار و اسرار خداوندی و همچنین امر به معروف و نهی از منکر.

بخش هفتم

فلسفه و حکمت

[۱۵۵]

● احوالنامه

ار **شاه بهلول کول، برکی جالندهری** (م. ۱۱۷۰ ه‍/۷-۱۷۵۶ م)، در وحدانیت ذات خداوندی است، از دیدگاه عقلی و نقلی.

آغاز: بحمده . علی رسوله الکریم بدانکه ار ابدا تا به انتها احوال، یر از اختلاف بهلول کول برکی..

0199 -[C۲۳۴/۴] شکسته نستعلیق، امام شاه ولد سید معالی شاه، ۱۲۴۲ ه‍، ۸ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۱۵۶]

● انواع الدول و حُرّیت الملل

ار. **ابوالحامد محمد عرف منصور بن عبدالله انصاری**، در بیان انواع حکومت و ترجیح حکومت اسلامی بر دیگر انواع.

آغاز: به حضور عالم انسانیت رنجور، این سعی عاجزانه‌ام خدمتی است...

0200 -[A۳۳۹] نسعلیق، ذی‌القعده ۱۳۵۰ ه‍، ۳۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۷×۲۱.

[۱۵۷]

● التحفة المرسله الی النبی

ترجمهٔ فارسی از: **عبدالغفور** (زاده در حدود ۹۵۲ ه‍/۱۵۴۵ م)، متن عربی از **مولوی سید محمد بن شاه فضل الله** نایب رسول الله برهانپوری. در آن مراتب هفتگانه بیان شده است.

آغاز: بعد العبد المذنب المحتاج الی شفاعة النبی صلی الله علیه و سلم الشیخ فضل الله...

(ن.ک: موزه: ۱۴۹، گنج بخش ۲: ۵۷۶ [آغاز برابر نیست]، فیروز: ۱۹۵).

0201 -[C۴۸۵/۹] نستعلیق، ۹۹۹ ه‍، کرم خورده، مجدول، ۶ برگ، ۲۸ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

[۱۶۲]

● **جواهرالاسرار**

از: **سیف الله خواجه نظام‌الدّین احمد** (زنده در ۱۰۲۶ ه/۱۶۱۷ م) **بن خواجه محمد مقیم هروی،** بست پرسش و پاسخ فلسفی است، با دید عرفانی، شماره از یکم تا بیستم

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید اضعف عباداالله فمر سیف الله بن..

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۵۱، گنج بخش ۲. ۵۹۰).

0206 -[C۴۸۵/۱۷] نستعلیق، کرم حورده، مجدول، در صفحهٔ آحر مهر علی احمد بن سید علی حسیبی، ۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۲×۱۳/۵.

[۱۶۳]

● **حجت الهند**

ترجمه از: **فضل الله محمد محرابی** (ار سدهٔ یازدهم هجری)، نام مترجم در نسخه‌ها جد گونه آمده است. داستان گفتگوی طوطی و شارکی است، در مسایل اعتقادی هندوان و مسلمانان که بدس گونه آعاز می‌گردد: هندویی به نام رای، در شهر تل درکی، دحتر دانایی داشته اسب که به حواسگاران حود پاسخ ردمی‌دهد، تا آنکه به پسر مسلمانی که او سر بسیار دانا بود برمی‌خورد و به یکدیگر دل می‌بازند، با عنوانهای «طوطی، شارک، حکایب»

آغاز: الحمدلله... بعد حمدلله عز و جل و بعت رسول الله علیه و سلم می‌گوبد دعاگوی اهل اسلام...

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۵۲ و ۶: ۱۰۲۳، مرآه العلوم ۱. ۲۱۴، گنج بخش ۳. ۱۳۳۵)

0207 -[B۲۸۴] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۱۷۰ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۳×۲۱

0208 -[A۲] نستعلیق، چند کانبی، **آغاز افتاده:** ... بهشت آراسته متشمل بر باغها و انهار و اشجار و نعمت بسیار و راحت افزا...، ۱۶۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵/۵.

[۱۶۴]

● **خلاصهٔ موجودات:** وجود

از: **خوب محمد چشتی** (م: ۱۰۲۳ ه/۱۶۱۴ م)، در سال ۱۰۱۴ ه/۶-۱۶۰۵ م دربارهٔ وجود و ذات و موجودات نگاشته است.

آغاز: حمد موجودی راکه خلاصهٔ موجودات را از قوه به فعل آورد...

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۵۵).

[۱۵۸]

● ترجمهٔ درّة الفاخرة فی کشف علوم الآخرة

از: **ناشناس**. در فلسفه و حکمت اسلامی در چندین فایده نگاشته است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد بدانکه یکی از جملهٔ شاگردان خواجه امام حجت الاسلام محمد الغزالی...

0202 -[C۲۰۴] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۱۴۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۱۵۹]

● تسویه بین الافاده و القبول: رسالهٔ تسویه؛ شرح تسویه

از **شیخ محب الله اله‌آبادی** (م. ۱۰۵۸ هـ/۱۶۶۸ م)، گفتاریست در وجود و ماهیّت و وحدت وجود.

آغاز: ... و ممتاز از وجودی دیگر که غیر افراد انسانی باشد و از حقیقت آن پس چه باشد..

(ن.ک. مشترک ۲: ۹۴۶، سالار ۸: ۲۸۴، کرزن: ۳۰۸، ۳۳۲، ندوه: ۲۹۴).

0203 -[A۴۵] نستعلیق، شیخ محمد، ۱۱۶۰ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۳۴ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۷×۱۰/۵.

[۱۶۰]

● تنزلات خمسه

از. **محمد نورالله کلانوری**، در مورد اطلاق، تعین، احمال، تفصیل، وحدت... می‌باشد.

آغاز: الحمدلله... اما بعد این رساله‌ایست در بیان تحقیق تنزلات خمسهٔ حضرت وجود

0204 -[C۱۸۷/۳] نستعلیق، ۱۸۹۰ م، محشیّ، مجدول، ۱۰ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۶×۲۲/۵.

[۱۶۱]

● جبر و اختیار: جبر و تفویض

از **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هـ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، گزارش حدیث جبر و تفویض از امام رضا علیه‌السلام است که در «عیون اخبارالرضا» **شیخ صدوق محمد** (م. ۳۸۱ هـ) **بن علی بن بابویه قمی** آمده است.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد شیخ صدوق محمد بن بابویه قمی رحمة الله علیه در کتاب توحید و کتاب...

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۴۹، نسخه‌ها ۲: ۷۷۱، ذریعه ۱۵ ۳۷۵، مرعشی ۱: ۲۲۹، ایوانف، ضمیمهٔ ۱: ۵۲).

0205 -[C۱۲۲/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

● جبر و تفویض ← جبر و اختیار

در پاسخ به پرسش یهودیان است.

آغاز: الحمدلله... فی الدارین که یک کتاب به طریق سئوال و جواب...

(ن.ک. مشترک ۲: ۹۶۱، نسخه‌ها ۲: ۱۱۹۱).

0213 -[A۲۱۷/۳] نستعلیق، فضل علی، ۱۲۳۴ هـ، ۷۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۱/۵

● **شرح تسویه ← تسویهٔ بین الافاده و القبول**

[۱۶۹]

● **صفات ذات و صفات فعل**

ار **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هـ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) که دربارهٔ صفات سلبی و تبونی خداوند نوسته است

آغاز: الحمدلله اما نعد باید دانست که صفات مقدسهٔ حق تعالی بر دو نوع است .

(ر ک مشترک ۲: ۹۷۰، ایوانف، ضمیمهٔ ۲. ۵۸، گنج بخش ۲. ۵۱۸، موزه: ۱۸۰)

0214 -[C۱۲۲/۱] نسعلیق، کرم حورده، در آغاز مهر خانم مرزا سلمان مورخهٔ ۱۲۸۷ هـ، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۱۷۰]

● **عین الحیات**

ار **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هـ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، گزارش وصیت پیامبر ﷺ به ابودر غفاری است، در پند و موعظه که آن را در ۱۰۷۳ هـ/۳-۱۶۶۲ م به انجام رسانده است وی تنها به‌گزارش بسنده نکرده و مطالب گوناگونی در زمینهٔ اخلاق دینی، همراه حکایتها در آن آورده است

آغاز: لالی حمد و جواهر ثنا تحفهٔ بارگاه جلال کبریا حکیمی که الواح ..

(ر ک مشترک ۴: ۲۳۹۰، پارس ۲، سالار ۷: ۳۰۲، کرزن: ۲۷۱)

0215 -[C۳۳۲] نستعلیق، محمد حسن بخش، ۱۲۴۲ هـ، کرم خورده، مجدول، ۳۷۷ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۱۷×۲۹

0216 -[C۴۳۰] نسخ، جمادی‌الثانی ۱۰۷۳ هـ، کرم خورده، **آغاز:** در میان صحابه کسی به جلالت قدر و رفعت شان سلمان فارسی و ابودر و مقداد بن الاسود الکندی نبود...، دارای حواشی، ۲۹۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۰×۲۵.

● **کلمة الحق ← مختصر فی معرفة الحق**

0209 -[C۴۷۵/۵] نستعلیق، علی شاه، ۱۲۷۷ ﻫ، مجدول، ۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۵.

[۱۶۵]

● رسالهٔ ارواح

از: **سید محمود لنگ** و **سید ناصرالدین بخاری**، ببست سئوال و جواب است، دربارهٔ ارواح.

آغاز: الحمدلله بدان ای عزیز که این بست سئوال که در باب روح و غیره...

0210 -[D۱۰] نستعلیق، محراب خان ولد سهراب خان، ۱۲۶۳ ﻫ، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۵

● رسالهٔ تسویه ← تسویه بین الافاده و القبول

[۱۶۶]

● رساله در بدا

از: **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ﻫ/۱۶۲۸-/۱۶۹۹ م)، می‌نویسد که پدرش نخست از مسئلهٔ فلسفی «بدا» در اسلام و تشیع گفتگو کرده و سپس رساله‌هایی را که در آن باره نوشته شده بر شمرده است از آن میان همین رساله است

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرالوریٰ و بعد چون...

(ن.ک. مشترک ۲: ۹۴۳، موزه: ۱۴۹).

0211 -[C۱۲۲/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۱۶۷]

● رساله در جبر و اختیار

از: **ناشناس**، در بیان جبر و اختیار بر اساس آیات و روایات.

آغاز: ... گفته‌اند که اراده به علم بر می‌گردد و علم با صلح اراده است...

0212 -[C۵۲۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۳۸۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۱.

[۱۶۸]

● سراج القلوب

از: **ابونصر قطان غزنوی** (از دانشمندان سدهٔ ششم و هفتم هجری)، **دربارهٔ احوال گذشتگان و پیامبران** و وصف آفرینش زمین و آسمان و پرندگان و دیگر جانوران و دریاها... با نگاهی دینی، برخی از آنها

0220 -[C۳۰۵/۱] نستعلیق، حافظ غلام رسول، ۱۲۹۲ ه، کرم خورده، مجدول، ۲۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

0221 -[C۴۷۵/۳] نسعلیق، ۱۲۹۷ ه، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۲۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۵

[۱۷۵]

● مرآة الوحدت

از **سیف الله هروی**، در ۵ رمضان ۱۰۲۶ ه/اوت ۱۶۱۷ م در لاهور که در سه «اصل» و هر اصلی در چهار «سئوال، جواب» نگاشته است اصل ۱- اثبات وحدت وجود و نفی اثنینت، ۲- رفع کثرات دسا و سؤالات و اثبات وحدت وجود، ۳- رد کثرت و سوالات عقبی و اثبات وحدت وجود، «خاتمه» در حقیقت انسان و تاریخ ختم کتاب

آغاز و صفت را از آن جهت مرآت گفت که جمال خود سوان دبد با آیینهٔ ناشد

(ر ک مشترک ۲. ۹۸۴، نسخه‌ها ۲. ۱۳۷۵)

0222 -[D۷۳۳۶۲/۱] نستعلیق، ۱۰۲۶ ه، آغاز افتاده، محشّی، ۷۵ برگ، ۲۱ س، اندازه ۲۳×۳۱

[۱۷۶]

● ناشناخته

از **محمد علیم الله**، رساله‌ایست فلسفی، در باب پیدایش هستی از دیدگاه عالمان مذهبی و صوفیان

آغاز حمدله . بعد گوید فقیر محمد علیم الله مخفی نماند که در میان اقوال مجتهدان عظام و صوفیهٔ کرام در خلقت عالم

0223 -[C۴۸۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۳/۵×۲۲

[۱۷۷]

● ناشناخته

از **ناشناس**، در اثبات برخی مفاهیم دینی و عرفانی چون وحدت الوجود و وحدت الشهود است به شیوهٔ فلسفی

آغاز. جواهر بر حمد و ثنا، ثنای حکیمی را سزد که به حکمت بالغه عناصر اضداد

0224 -[C۵۰۳/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۶ س، اندازه ۱۵/۵×۲۴

[۱۷۱]

● **گوهر مراد**

از: **ملا عبدالرزاق فیاض لاهیجی** (م: ۱۰۷۲ ه‍/۶۱-۱۶۶۲ م)، برای شاه عباس دوّم در یک «مقدمه» و سه «مقالت» و یک «خاتمه» نگاشته است.

آغاز: گوهر مرادی که غواص فکرت را از دریای حیرت در کف اندیشه آید...

(ن. ک: مشترک ۲: ۹۷۶، مرآة العلوم ۱: ۲۱۱، ۳: ۲۰۲، سالار ۷: ۱۳۱، کرزن: ۲۶۴، فررور: ۱۲۰)

0217 -[B۲۶۲] نستعلیق، کرم خورده، در آغاز مهر سید علی خان، ۱۷۷ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۵×۲۵

[۱۷۲]

● **مَاقَلّ و دَلّ**

از: **میر عظمت الله بیخبر بلگرامی** (م. ۱۱۴۲ ه‍/۲۹-۱۷۳۰ م) **فرزند میر سید لطف الله**، دربارهٔ ادراک و عقل و معیار درستی و نادرستی آنها

آغاز: سزاوار ستایش و سپاس خداوندیست که به هر صفت موصوف و به هر اسم مسمی است و

(ن. ک مشترک ۲: ۹۷۷).

0218 -[C۸۰/۳] نستعلیق، کرم خورده، در آخر مهر علی شبر خدا، ۷ برگ، ۱۶ س، اندازه. ۱۴×۲۴

[۱۷۳]

● **مختصر فی معرفة الحق:** کلمه الحق

از **ناشناس**، در وحدانیت و ربوبیت ذات خداوندی

آغاز: الحمدلله. اما بعد سبب تألیف این مختصر آن بود که

0219 -[C۱۳۱/۲] شکسته نستعلیق، امرالله بن محمد فاضل، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۱۹

[۱۷۴]

● **مرآة المحققین**

از: **سعدالدین محمود شبستری** (م: ۷۲۰ ه‍/۱۳۲۰م)، در معرفت نفس و خدا شناسی، در هفت «باب»

آغاز: حمد و ثنای بیحد حضرت ذوالجلالی را که آثار قدرت او در عالم آفاق و انفس ..

(ن. ک: مشترک ۲: ۹۸۲، موزه. ۱۵۴، مرآة العلوم ۱: ۲۲۷ و ۳: ۲۴۳، ۲۷۹).

بخش هشتم

منطق

[۱۷۹]

● اساس الاقتباس

ار **خواجه نصیرالدین طوسی** (۵۹۷-۶۷۲ ه/۱۲۰۰-۱۲۷۳ م) که آن را در یک «مقدمه» و به «مقاله» در علم منطق نگاشته است.

آغاز حداوندا معلّمان حکمت را به الهام حق و تلقبن صدق و توفیق خیر مؤیّدگردان و همهای ابشان به طلب کمال و ..

(ن ک متسرک ۲ ۹۲۱، کرزن: ۳۶۸، ندوه: ۱۶۹).

0227 -[C۱۹۰] نسح، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۸۳ برگ، ۱۹ س، اندازه ۱۶×۲۴

[۱۸۰]

● صغری

ار. **میر سید شریف جرجانی، علی** (۷۴۰-۸۱۶ ه/۱۳۴۰-۱۴۱۳ م) **بن محمد حسین حنفی**. از وی دو رساله در منطق در دست بود که کوچکتر را «صغری» و در برابر آن دوّمین را «کبری» خوانده‌اند

آغاز: بدان که هر چه در ذهن آبد اگر حالی از حکم باشد آن را تصور خوانىد..

(ن.ک مشنرک ۲ ۹۲۵، گنح بحش ۲ ۴۴۳).

0228 -[B۲۴۶/۱] شکسته نسعلىق، ۱۲۲۹ ه، کرم حورده، در آغار مهر عسر علی حان، ۳ برگ، ۱۵ س، انداره ۱۴×۲۲

0229 -[D۲۰] نستعلىق، عبدالحفىط، ۱۲۳۶ ه، کرم حورده، آغار سراسر نمونه، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

[۱۸۱]

● غرة فی المنطق

ار. **محمد بن شریف حسنی**، در مبادی منطق نگاشته اسب با سربندهای «فصل».

0225 -[C۴۸۵/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... حسن بدان... نورالله بصیرتک به نور العیان که هر یک از این حواس راکاری و شغلی...، مجدول، در حواس پنجگانه و قوهٔ احساس و ادراک،

۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۳۲×۱۳/۵.

[۱۷۸]

● نسخهٔ متبرکه

از: **غلام قادر شاه**، در وحدت و هستی ذات خداوندی به شیوهٔ فلسفی.

آغاز: الحمدلله... یا شیخ عبدالقادر... باید دانست که حضرت...

0226 -[C۴۸۵/۱] نستعلیق، کرم خورده، منقوش، مجدول، در آغاز مهر میر سید علی مورخهٔ ۱۱۹۶ ه،

۴ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۲×۱۳/۵

● وجود ← خلاصهٔ موجودات

❊

بخش نهم

ادعیه و اوراد

[۱۸۳]

● اوراد چشتیه و قادریه

ار **ناشناس**، رساله‌ایست در باب طریقت چشتیه و قادریه و ادعیه و اوراد این دو طریقت.

آغاز. یؤتی الملک من یشاء... واسع علیم... جهان خوش نقطه‌ایست از عایت..

0232 -[C۴۰۲/۴] نستعلیق، جمادی‌الثانی ۱۲۹۳ ه، کرم خورده، ۳۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵/۵.

[۱۸۴]

● تحفة الغرایب: منتخب جواهرالقرآن

انتخاب از: **محمد** (از سدهٔ دهم هجری) **بن شیخ محمد هروی**، نگارندهٔ این اثر را از «جواهرالقرآن» **احمد بن محمد بن ابراهیم تمیمی** منتخب کرده است در دوازده «باب» به مناسبت دوازده امام.

آغاز بعد از حمد و ثنای حضرت پروردگار و درود بر حضرت مختار چنین گوید بندهٔ

(ر.ک. مشترک ۱۴ ۸۴۱، شماره ۸۷۲)

0233 -[A۲۸۷/۱] نسخ، کرم خورده، پوسیده، برخی اوراق از هم جدا، ۸۷ برگ، ۹ س، اندازه. ۱۶×۱۰/۵.

[۱۸۵]

● ترجمهٔ ادعیهٔ کریمه

از. **ناشناس**، ترجمه و تفسیر برخی ادعیه و اوراد است.

آغاز: الحمدلله الاول ستایش مر خدای راکه پیش از همه چیز است ..

0234 -[D۳۲] نسخ، کرم خورده، مجدول مطلاّ، در آغاز مهر محمد افضل، ۲۶۳ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۲×۲۲.

آغاز: منطق کلی منطق... عن الاعراض المقدس عن الاغراض معبود و غیر محدود... اگر همه وفت میسر به شود روز معین...

0230 -[C۲۱۱/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۱۵۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۹×۱۶

[۱۸۲]

● کبری

از: **میر سید شریف جرجانی** (که یاد او در صغری در همین فهرست گذشت) و در برابر «صعری» به این نام شهرت یافته‌است این اثر کتاب درسی ایران و شبه قارهٔ هند بوده و به صورت جداگانه و همچنین ضمن «جامع المقدمات» بارها چاپ شده است.

آغاز: بدانکه آدمی را قوتی است درّاکه که منقش گردد در وی صور اشیاء...

(ن ک: مشترک ۲: ۹۲۶، نسخه‌ها ۲: ۱۵۰۴، کرزن: ۳۶۸، شیفته: ۶۵، ندوه: ۱۷۲).

0231 -[B۲۴۶/۲] شکسته نستعلیق، ۱۲۳۰ ه، لکهنو، کرم خورده، دارای مهر عنبر علی خان، ۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

*

[۱۸۹]

● دعای قدح

ار **ناشناس**، در خواص و فضایل دعای قدح.

آغاز. دعای قدح است بسم الله الرحمٰن الرحیم انس بن مالک روایت می‌کند که روزی در خدمت رسول الله صلی...

0238 -[D۳۵/۳] شکسته نستعلیق، اوراق الوان، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۱۹۰]

● رساله در اوراد

ار **ناشناس**، مجموعهٔ ادعیه و اوراد مذهبی است.

آغاز: اللهم انا نسئلک یا سامع الدعاء و یا فاطر السماء و یا دائم... و تن و جامه پاکبزه دار...

0239 -[D۶۶/۱] نسخ و نستعلیق، ۹ برگ، **سطر مختلف**، اندازه: ۱۱×۱۷.

0240 -[D۶۶/۳] شکسته نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... هر که سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم هر ماه روزه دارد گوئی تمام سال روزه داشته باشد...، در فضایل اوراد و ادعیهٔ ایام مذهبی، ۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۱×۱۷.

[۱۹۱]

● رساله در دعا

ار **ناشناس**، مجموعه‌ای است در دعا، پراکنده و از هم گسیخته.

آغاز: رساله بند... ملک المشایخ... شیخ جمال الحق... .

0241 -[A۳۱۷/۴] نستعلیق، محمد زاهد، **انجام افتاده**، ۸۷ برگ، **سطر مختلف**، اندازه: ۱۰×۱۴.

0242 -[D۲۴۴] نسخ، **آغاز افتاده**. . می‌نویسی... ده مرتبه فاتحه و آیة الکرسی و اخلاص و..، **انجام افتاده**، دربارهٔ ادعیه و اوراد و اوقات ذکر، ۶ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۰×۲۱

[۱۹۲]

● رساله در عملیات

ار **ناشناس**، در خواص ادعیه و اوراد.

آغاز. الحمد... الهی به حرمت شاه عبدالرحیم، الهی به حرمت شاه غلام نبی، الهی به حرمت شاه نظام

[۱۸۶]

● **حصن حصین، ترجمه**

از: **ناشناس**، متن از **محمد جزری** (م: ۷۳۹ هـ/۹-۱۳۳۸ م)، مشتمل بر ادعیه است. نگارنده در ابتدا دعایی آورده و سپس به ترجمه و خواص آن پرداخته است.

آغاز: ای باسم ذات کثیرالانعام بذاته... حمد خدای که گردانیده... برای بلائی که متوجه است به بنده...

0235 -[B۴۲] نسخ، طالب، رجب‌المرجب ۱۰۵۲ هـ، کرم خورده، ۴۱۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۱۸۷]

● **حصن حصین، شرح**

ار **فخرالدین محب الله**، متن اصلی از **محمد جزری** (م: ۷۳۹ هـ/۹-۱۳۳۸ م) که در اوراد و مناجات و سیرت و خلق و سحان پیامبر ﷺ اسب، به نام حصن الحصس من کلام المرسلین به سال ۷۹۱ هـ/ ۹-۱۳۸۸ م نوشته است.

آغاز: الحمدلله الذی بعرة... و حلاله نتم الصالحات.. من المحافات و بدعوة و تنزل البرکة و تحصل المراداب و الصلوة و السلام... اما بعد چون بنده فخرالدبن محب الله بفیض فضل یزدانی..

(ن.ک مشرک ۳: ۱۵۹۳).

0236 -[C۲۴۲] بستعلیق، محمد علیم، ۱۱۹۷ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۶۴ برگ، ۲۰ س، اندازه ۱۵×۲۵

[۱۸۸]

● **حصن حصین، شرح:** فتح المبین

ار **حاجی محمّد کشمیری** (م. ۱۰۰۶ هـ/۱۵۹۷ م)، متن ار **محمد جزری** است.

آغاز: .. را ابک صورب سیرت اهل عمل و بصیرت صبح منظر در لسان ملیح بیان زین محافل عین افاضل محبی ..

(ن ک مشرک ۳: ۱۵۹۰).

0237 -[B۴۱] نستعلیق، ۱۰۷۰ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۱۶۴ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۵×۲۳.

[۱۹۶]

● فضایل ماه رمضان

از **میرزا عالم علی بیگ**، در فضایل و اعمال ماه مبارک رمضان و آیات و ادعیه مربوط به آن.

آغاز. ذکر ماه رمضان المبارک دعا و نمازیکه بر سر هر ماه مذکور است خوانده، این دعا بخواند...

0247 -[C۵۸۴/۱] نستعلیق و نسخ، میرزا عالم علی بیگ، ۱۲۸۵ هـ، بنارس، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۶/۵.

[۱۹۷]

● فضیلت دعا

از **ناشناس**، در فضیلت دعا به نقل از احادیث و روایات.

آغاز الحمدلله... فضیلت دعای... حضرت رسالت پناه فرمود دعا عبادت است و روایت دیگر...

0248 -[C۲۱۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۱ برگ، ۱۷–۱۵ س، اندازه: ۱۴×۷/۵.

[۱۹۸]

● کتاب تعویذات

از **ناشناس**، مجموعه‌ایست از ادعیه برای دفع آفات دنیوی و تعویذات.

آغاز. یا الله، یا رحمان، یا رحیم، یا ملک، یا قدوس، یا سلام .. هر که این اسمای متبرکه بخواند به برکت آن

0249 -[B۱۶۲] نستعلیق چندگانه، کرم خورده، اوراق از هم جدا، ۱۵۶ برگ، سطر مختلف، اندازه. ۱۳×۲۰.

[۱۹۹]

● مجموعهٔ اوراد

از **ناشناس**، مجموعهٔ ادعیه است از جمله دعای حزب البحر.

آغاز: و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین سه مرتبه اوّل این دعاء شریف بخواند بعد بسم الله...

0250 -[B۱۶۰] نسخ و نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، پوسیده، ۲۳ برگ، ۱۰–۷ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

ولی، الهی به حرمت حضرت قیام‌الدین...

0243 -[B۲۰۳/۳] نسخ، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۷-۹ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

[۱۹۳]

● **زادالمعاد**

از: **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هـ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) به نام سلطان حسین صفوی، به سال ۱۱۰۷ هـ/۶-۱۶۹۵ م در چهارده «باب» و یک «خاتمه» نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل العبادة وسیله لنیل السعادة فی الآخر و الاول... اما بعد بندهٔ خاطی محمد باقر بن محمد تقی عفی الله...

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۸۵۷، موره. ۸۷۶، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۶۱).

0244 -[D۲۸] نسخ، رمضان ۱۱۰۷ هـ، کرم خورده، مجدول، ۳۲۷ برگ، ۱۶ س، اندازه:۱۲×۱۹/۵

[۱۹۴]

● **سفینة النجاة**

از: **محمد سعید بن محمد یوسف اصغر قزوینی**، در ادعیهٔ مخصوص شبانه روز، هفته، سال و دعاهایی که مخصوص زمان خاصی نیست. در پنج «مقال»، دوازده «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: شکر و سپاس کریمی را سزد که مناجات را سبب انجام حاجات و انتظام امر نجات گرداند

0245 -[C۳۶۴] نستعلیق، زین‌العابدین بن محمد تقی، شوال ۱۲۶۲ هـ، کرم خورده، ۴۴۵ برگ، ۲۲ س، اندازه. ۱۹/۵×۲۸/۵.

● **شرح دلایل الخیرات ← مزرع الحسنات**

● **فتح المبین ← حصن حصین، شرح**

[۱۹۵]

● **فضایل اوراد**

از: **ناشناس**، در خواص و فضایل آیات قرآن و دعاهاست.

آغاز: در فضایل و منافع بسمله رسول صلی‌الله علیه وسلم‌گفت اسم اعظم در بسم‌الله الرحمن‌الرحیم است...

0246 -[C۵۰۱] نستعلیق، قرن ۱۲-۱۳ هـ، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۳.

0254 -[C۲۰۹/۱] نستعلیق و نسخ، ۱۰۹۲ ه،کرم حورده، مجدول، ۷۰ برگ، ۱۲-۷ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

0255 -[C۶۱۶/۱] نسخ و نستعلیق، **آغاز:** اشهد ان لا اله الا الله...گواهی می‌دهم بدرستی که نیست حدا مگر معبود بر حق که واحد است، مجدول، در بیان فضایل و اعمال ماه محرم و آیات و ادعیه ویژهٔ این ماه، ۱۲ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

0256 -[D۲۴] نسخ و نستعلیق،کرم خورده، **آغاز:** لا اله الا الله اللهم صل علی سیدالخلق محمد و آله و سلم کلمة طیّبه لا اله الا الله درود بفرست بر بهترین آفریش که محمد مصطفی است و بر آل او ..، مجدول، ترجمهٔ برخی آیات، احادیث و ادعیه، ۲۷۳ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

0257 -[C۱۴۴] نستعلیق،کرم خورده، **آغاز:** هرگاه ارادهٔ در آمدن بروضهٔ حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم یا یکی از...، **انجام افتاده**، مجموعهٔ زیارتنامه و ادعیه است به مناسبتهایی چون زیارت قبور شریفه و اعمال ماه مبارک رمضان در پانزده «فصل» و ده «مطلب»، مجدول، مطلاّ، ۲۲ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۷×۲۸

0258 -[C۴۰۱/۱] شکسته نستعلیق و نسخ،کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... می‌دانی ای عفور که کوه پشت عصیان من چو کاه بود...، **انجام افتاده**، ناخوانا، نامنظم، مجموعهٔ ادعیه و اوراد، ۵۳ برگ، ۱۴ س، اندازه ۱۵×۲۱

0259 -[C۴۰۲/۱] نستعلیق، ۱۲۹۳ ه،کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... شانزدهم بر آنچه از صور... با سرّی ظاهر شود از نااهلان...، شامل دعاهایی مختلف از آن جمله حزب الجر، سورهٔ یس و آیه الکرسی، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵.

0260 -[C۴۳۴] نستعلیق، سدهٔ ۱۲-۱۳ ه، کرم حورده، **آغاز افتاده.** ... حوهر سیوم در عمل دعوت اسمای عظام و غیره شرایط آن و این مشتمل است بر مقدمه و چند فصول...، محدول، شنگرف، در بیان اسمای خداوند و استجابت دعاهایی که بواسطه اسماء الهی انجام می‌گیرد، ۱۵۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵.

0261 -[C۵۸۴/۲] نسخ، سدهٔ ۱۳-۱۴ ه،کرم خورده، **آغاز افتاده:** .. سلام بخواند بر رسول‌السلام ای صاحب خلق عظیم...، مجدول، ابتدا نعت پیامبر اسلام ﷺ، نود و نه نام خداوند، نامهای پیامبر و دعای میّت، ۱۱ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

[۲۰۰]

● مجموعهٔ تعویذ

از: **نبی احمد سرهندی نقشبندی، مجموعهٔ تعویذات است در درمان بیماریها.**

آغاز: الحمدلله... اما بعد احقر العباد بندهٔ فقیر نبی احمد سرهندی نقشبندی می‌گوید چند تعویذ مجرّبه تحریر می‌شود ابن تعویذ برای هر مرصی و دردی که باشد...

0251 -[C۲۱۵/۲] شکسته نستعلیق، ۳۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۲۰۱]

● مجموعهٔ دعا

از: **ناشناس، درباره فضایل و خواص برخی ادعیه و آیات.**

آغاز: استناد دعاء... دوازده بار که... مخفی است پیغمبر صلی الله علیه و سلم در بازوی خود ساحه بودند همیشه در بازو...

0252 -[C۲۳۱] نستعلق، کرم خورده، ۹۵ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۴×۲۱.

[۲۰۲]

● مزرع الحسنات: شرح دلایل الحیرات

از: **محمد فاضل** (م: ۱۱۵۱ هـ/۱۷۳۸ م) **بن محمد عارف دهلوی،** متن «دلائل الخرات و شوارق الانوار فی ذکر الصلوة علی نبیّ المختار» از **ابوعبدالله محمد** (م: ۸۷۰ هـ/۶-۱۴۶۵ م) **بن سلیمان جزولی**

آغاز: حمد و ثنای گوناگون سپاس و ستایش از حد افزون سزاوار حضرت..

(ر. ک: متسرک ۱۴: ۸۵۳، گنج بخش ۴ ۲۳۹۱، سالار ۸. ۱۱).

0253 -[B۱۵۹] نسخ و نستعلیق، محمد زاهد، ۱۲۰۵ هـ، شاهجهانپور، کرم خورده، ۱۷۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۷.

● منتخب جواهرالقرآن ← تحفة الغرایب

[۲۰۳]

● ناشناخته

از: **ناشناس، مجموعهٔ چند دعا و مناجات و ادعیه و اوراد و خواص آن.**

آغاز: هر که این دعا را بخواند یا با خود دارد هر چه از خدای تعالی بخواهد بیابد...

بخش دهم

عرفان

[۲۰۵]

● **آه سرد**

از **خواجه میر، متخلص به درد دهلوی** (۱۱۳۳-۱۱۹۹ هـ/۱۷۲۱-۱۷۸۵ م)، در ۳۴۱ بند کوتاه عرفانی در ۱۱۹۰ هـ/۱۷۷۶ م نگاشته است.

آغاز: حمدی که شایان جناب اقدس الوهیت باشد از هیچکس...

(ر ک. منزوی ۳: ۱۲۲۴، کرزن: ۳۱۷، ۴۵۴).

0264 -[C۲۳۸/۲] نستعلیق، محمد اشرف، ۱۲۷۱ هـ، ۴۰ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۸×۳۰.

[۲۰۶]

● **احکام و روایات**

از **ناشناس**، مجموعهٔ روایاتی است، دربارهٔ خلفا و مشایخ بزرگ صوفی در مسایل تصوف و وحدت وجود، معرفت...

آغاز: ذکر خواجه اویس قرنی رحمه الله علیه آن قبلهٔ تابعین و آن قدوهٔ اربعین آن پنهان آن نفس رحمانی..

0265 -[C۴۲۸/۲] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۱۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۱/۵.

[۲۰۷]

● **ارشادالسالکین**: وحدت وجود: عقاید صوفیان

از **سید محمد** (م: ۱۰۰۵ هـ/۱۵۹۶ م) **بن فضل‌الله برهانپوری**، دربارهٔ عقاید صوفیان در وحدت وجود.

آغاز: الحمدلله... بدان ای عزیز .که صوفیان محققین که قائلین به وحدت وجوداند...

(ر. ک. منزوی ۲: ۹۳۹، نسخه‌ها ۲. ۱۰۲۲، علمای هند: ۸۳).

0266 -[A۳۳۸/۴] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۹ هـ، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

0262 -[D۴۵/۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... لا اله الاّ انت یا ذوالجلال و الاکرام برحمتک با ارحم الراحمین نوع دیگر تعوید...، **انجام افتاده**، **مجموعهٔ تعویذات و ادعیه**، ۲۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

[۲۰۴]

● وسیلة الضعیف الی حضرت الرسول النبی الکریم الشریف ﷺ

از. **محمد محسن بن قاضی محمد اکرم**، در ادعیه و اوراد است.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا...

0263 -[۳۰۲/۲] نسخ و نستعلبق، ۱۳۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۸/۵×۱۵.

*

فخرالدین بن سالار حسن بن سالار عزیز چشتی، دربارهٔ صفات ثمانیهٔ باری، خلافت آدم، مظهریت آدم، معیت باری، صورت و روح، تفکر در آیات که در آن روش پرسش و پاسخ نیز به‌کار برده است

آغاز. بدانکه اسرارالعارفین، سراج العالمین، برهان العاشقین مخدوم شیخ شرف‌الحق شاه ابوعلی قلندر پانی‌پتی ..

(ن ک: مشترک ۳: ۱۲۵۷، ندوه: ۱۸۰)

0271 -[A۲۱۷/۲] نستعلیق، فضل علی، ۱۲۳۳ ه، در آغاز مهر محمد کلن، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

[۲۱۲]

● اسرارالعلیم

از **عبدالله بن عبدالقادر**، در احوال و کرامات **شیخ علیم الله حسنی چشتی** (م: ۱۲۰۲ ه/۱۷۸۷ م) است.

آغاز حمد بیحد و ثنای بیعد سرمداً دائماً ابداً لا منقطعاً امرالله علیم را که عالم علم قدیم است.

0272 -[C۱۴۰] نستعلیق، صبغة الله ولد سید هدایت الله حسینی، ذی‌الحجه ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۶۸ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۱۷×۲۵

● اسرارالواصلین ← مکتوبات خواجه معین‌الدین سجزی

[۲۱۳]

● اسؤله و اجوبه

از **شیخ عبدالحق محدث دهلوی** (۹۵۸-۱۰۵۲ ه/۱۵۵۱-۱۶۴۳ م)، در گزارش سئوالات و جوابات و اقوال شیخ احمد سرهندی که در مکتوبات او آمده است.

آغاز: حمدلله... در دل دارم بسی از حوی آن...

0273 -[A۳۳۶] شکسته نستعلیق، لاله فانونگو، ذیقعده ۱۲۳۶ ه، کرم خورده، ۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۲۱۴]

● أشغال قادریه

از **ناشناس**، رساله‌ای است عرفانی در اذکار و أشغال پیروان سلسلهٔ قادریه در هشت «شغل»

آغاز: الحمدلله... اما بعد در بیان ذکر أشغال قادریه...

0274 -[B۱۹۶/۳] نستعلیق، غلام حضرت خان انصاری، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۰ س، اندازه ۱۲×۱۷

[۲۰۸]

● ارشادالطالبین

از: **جلال‌الدین محمد** (م: ۹۸۹ ه‍/۱۵۸۱ م) **بن قاضی محمود تهانیسری بلخی** که در ۹۳ یا ۹۵ سالگی در تهانیسر درگذشته است. در ۳۵ «باب». در نسخهٔ گنج بخش «فصلها» بدون شماره است.

آغاز: الحمدلله الذی اعطی الطالبین شوق لقائه واجدی المشتاقین ذوق رضائه و الذی جعل ذکره... اما بعد، فقیر ..

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۲۴۱، نسخه‌ها ۲: ۱۰۲۲، مرآة العلوم ۳: ۲۱۶، موزه: ۱۹۶، گنج بخش ۲: ۵۵۰).

0267 -[C۱۱۹/۳] نستعلیق خوش، احمد علی بن سید فیض محمد حسنی جالندهری، ۱۲۵۵ ه‍، کرم خورده، مجدول، در طرفین مهری احمد علی بن فیض محمد حسنی، ۲۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۲۰۹]

● اسباق ثلاثه

از **محمد چراغ علی**، در معرفت حق و همچنین اقوال مشایخ صوفی چون خواجه عبیدالله احرار.

آغاز: ای بر روی طالبان ابواب خزائن محبت طلب گشاده..

0268 -[C۸۰/۲] نستعلیق، ۱۱۰۰ ه‍، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۲۱۰]

● اسرارالاولیا

از **ناشناس**، در مضامین و عبارات معروف عرفای بزرگ، با سربند «هیهات، هیهات»

آغاز الله لا اله الا هو و درود بیحد بر آن طهور که شهود ذات...

0269 -[C۲۰۵] شکسته نستعلیق، شیخ محمد صدیقی، ۱۰۶۶ ه‍، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاّ، مجدول، عناوین شنگرف، ۶۹ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

0270 -[C۴۹۸] نستعلیق، ۱۲۸۹ ه‍، آغاز برابر نمونهٔ اوّل، **انجام افتاده**، مجدول، ۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱/۵×۳۳.

[۲۱۱]

● اسرارالعارفین و برهان العاشقین

از **شاه شرف‌الدین ابوعلی** معروف به **بوعلی قلندر پانی‌پتی** (۶۵۲-۷۲۴ ه‍/۱۲۵۴-۱۳۲۴ م) **بن سالار**

وحدت، احدیت مطلق وغیره.

آغاز. هو الاول و الآخر... ستایش و نیابتش از هر که باشد و بر هر...

0279 -[C۳۵۷] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۴/۵.

[۲۱۹]

● انتخاب ترجمهٔ فتوح الغیب

ترجمه از: **ناشناس**. متن از **شیخ عبدالقادر جیلانی** (۴۷۰ یا ۴۷۱-۵۶۱ ه‍/۱۰۷۷ یا ۱۰۷۸-۱۱۶۶ م)، به عربی، گردآوری فرزندش **ابوعبدالرحمٰن شرف‌الدین عیسیٰ** (م: ۵۷۳ ه‍/۸-۱۱۷۷ م). ترجمه و توضیح بخشی از فتوح الغیب است با سرنبدهای «قوله»

آغاز: هذا کتاب فتوح الغیب سیدنا و مولانا العلامه... قال رضی الله عنه و ارضاه کیف یحسن و منک العُجب فی اعمالک چگونه نیکو باشد از تو خوشنی در اعمال‌های تو قوله .

(ن ک مشترک ۳ ۱۷۲۸)

0280 -[A۲۲۷/۲] نستعلیق، ۱۲۶۲ ه‍، کرم خورده، ۱۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲

0281 -[D۷۲۴۸۱] نستعلیق، بوده براس، محرم‌الحرام ۱۱۰۵ ه‍، آغاز برابر نمونه، ۷۲ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۴×۲۳.

[۲۲۰]

● انسان الکامل

از: **عزیز نسفی، عزیزالدین** (پیش از ۷۰۰ ه‍/۱۳۰۰ م درگذشته) **بن محمد،** در ۲۲ رساله که به سال ۶۶۰ ه‍/۱۲۶۲ م در بخارا آغاز کرده و در ۶۸۰ ه‍/۱۲۸۱ م در شیراز به انجام رسانده است.

آغاز حمدله .. اما بعد چنین گوید اضعف ضعفا و خادم فقرا عزیز بن محمد النسفی که جماعت درویشان کثر هم الله از این بیچاره درخواست کردند...

(ن.ک. مشترک ۳. ۱۲۹۰).

0282 -[C۴۷۵/۴] نستعلیق، مجدول، ۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۵.

[۲۲۱]

● انسیه

از **یعقوب چرخی غزنوی** (پیرامون ۸۵۰ ه‍/۱۴۴۷ م درگذشته است)، در سخنان و مناقب خواجه

[۲۱۵]

● اصطلاحات صوفیان

از: **ناشناس**، توضیح پیرامون اصطلاحات عرفانی، در اشعار شاعرانی چون **حافظ**، **عطار**، **عراقی**، **مغربی**، **شرف‌الدین قلندر** و **مولانا** است.

آغاز: این رساله‌ایست در اصطلاح محققان صوفیه که سلاطین ممالک طریقت‌اند. ..،

0275 -[C۴۴۰/۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، مجدول، ۴ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۰/۵

0276 -[C۲۶/۱] نستعلیق، ربیع‌الاول ۱۲۴۰ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**. ... اصطلاحات متصوفه چنانچه خواجه حافظ شیخ فریدالدین عطار و فخرالدین عراقی...، **انجام افتاده**، ۶ برگ، ۱۶ س، اندازه. ۱۲×۱۸.

[۲۱۶]

● اعجوبة الفواید

از **بهلول کول برکی جالندهری** (م ۱۱۷۰ ه/۷-۱۷۵۶ م)، در طبقات و مقامات صوفیه، در چندین «فایده».

آغاز الحمدلله .. و بعد می‌گوید در سنهٔ یکهزار و یکصد و پنجاه و دو بهلول کول بن مرزا خان برکی ثم الجالندهری ..

0277 -[C۲۳۲/۳] شکسته نستعلیق، امام شاه ولد سید معالی شاه، ۱۲۴۲ ه، کرم خورده، ۴۶ برگ، ۲۵ س، اندازه. ۱۳×۱۹

[۲۱۷]

● اقوال رابعهٔ بصری

از. **ناشناس**، در وحدت، طلب وصال و عشق الهی.

آغاز. شخصی برای امتحان پیش رابعهٔ بصری سه... بی‌نقط ..

0278 -[C۳۷۸/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

[۲۱۸]

● ام الکتاب

از: **محیی‌الدین عبدالقادر جیلانی** (م ۵۶۱ ه/۱۱۶۶ م)، در مضامین عرفانی است چون ذات مطلق،

[۲۲۴]

● **انیس قادریه:** مکتوبات عبدالقادر

ار **بهاءالحق**، نامه‌های **شیخ عبدالقادر جیلانی** (م: ۵۶۱ ه‍/۱۱۶۶ م) است در دو «دیباچه» به نثر و نظم.

آغاز: ..گرچه این... همچو قرآن بین /رطب و یاسها نموده از کمین...

(ن. ک: متسرک ۳: ۱۹۹۶).

0286 -[C۶۵] نستعلیق خوش، کرم حورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۲۷۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

[۲۲۵]

● **باید دانست**

ار: **ناشناس، مفاهیم عرفانی است، با سربندهای «باید دانست».**

آغاز: الحمدلله... یا شیخ عبدالقادر جیلانی شیخ الله **باید دانست که حضرت وجود...**

(ن. ک. متسرک ۳: ۱۳۱۴).

0287 -[C۳۰۵/۳] نستعلیق، علام رسول، ۱۲۹۲ ه‍، مجدول، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

0288 -[C۴۲۲/۳] نستعلیق، کرم خورده، آعاز برابر نمونه، مجدول، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۲۲۶]

● **بحرالمعانی**

ار **محمد** (م: ۸۹۱ ه‍/۱۶۸۶ م) **بن نصیرالدین جعفر مکی حسنی، مجموعهٔ ۳۶ نامهٔ عرفانی** اوست که برای ملک محمود عرف شجن (شنجس) در سالهای ۸۲۴ و ۸۲۵ ه‍/۱۴۲۱ و ۱۴۲۲ م نگاشته است مکتوب: ۱- ایمان، ۲- صلات، ۳- زکاة و صوم و حج، ۴- معرفت، ۵- روح، ۱۰- عشق، ۱۵- مشاهدات، ۲۰- اسرار قرآن، ۳۰- رؤیا، ۳۵- شوق حقیقت، ۳۶- عشق و اسرار آن. نثر آمیخته به نظم، نامه‌ها با عنوان محبوب اعز، محبوب جانی ملک محمود عرف شجن آغاز می‌شود.

آغاز آن حدای که انگبین شربن نوش را ار فوارهٔ تلخ نیش زنبور به قدرت خویش چکاند.

(ن ک: مشترک ۳: ۱۳۱۵، نسخه‌ها ۲: ۱۰۶۱، سالار ۸: ۱۵۵، موزه: ۲۰۴، گنج بخش ۲: ۵۷۱، بارس. ۱۴، ندوه: ۱۹۱).

0289 -[C۲۴۶] نستعلیق، نظام‌الدین، ۱۲۹۴ ه‍، کرم خورده، ۱۶۱ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۸×۲۹.

بهاءالدین نقشبند بخاری (م: ۷۹۱ هـ/۹-۱۳۸۸ م) و فضایل سلسلهٔ نقشبندیان است در سه «فضیلت» و یک «خاتمه» در فوایدی که از حواحه نقشبند و خلیفهٔ ایشان **خواجه علاءالدین عطار** (م: ۸۰۲ هـ/ ۱۴۹۹ م) به یعقوب چرخی رسیده است.

آغاز: حمد و ثنا مبدع ارض و سما راکه جنس انیس را مظهر انواع کمالات...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۲۹۱، گنج بخش ۲: ۵۶۰).

0283 -[C۲۸۰/۸] نستعلیق، محمد کمال، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۲۲۲]

● انوارالعیون فی اسرارالمکنون

از: **عبدالقدوس گنگوهی** (م: ۹۴۵ هـ/۱۵۳۸ م)، در مناقب یکی از مشایخ صوفیه شیخ احمد عبدالحق ردولوی (م. ۸۳۷ هـ/۵-۱۴۳۴ م) که نگارنده از او به عنوان «پیر» خود یاد می‌کند. همچنین ضمن حکایتهایی نگارنده به‌کرامات برخی اولیاء الله می‌پردارد در هفت «فن»

آغاز. حمد بی‌نهایت و ثنای بی‌غایت مر مالکی راکه ملک وجود...

(ن ک: مشترک ۳: ۱۵۲۰).

0284 -[A۳۲۲] نستعلیق، کرم بحتی، ۱۲۴۳ هـ، کرم خورده، ۱۰۰ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۹/۵×۲۳/۵

[۲۲۳]

● انیس الارواح: کلمات حواجه عثمان. انیس دولت

از: **خواجه معین‌الدین حسن** (۵۳۷-۶۳۲ هـ/۱۱۴۳-۱۲۳۵ م) **بن غیاث‌الدین حسن حسینی سجزی چشتی**، ملفوظات خواجه عثمان هاروبی (م. ۶۱۷ هـ/۱۲۲۱ م) است که در ۲۸ «مجلس» گردآورده: ۱- در احکام ایمان، ۲- مناجات مهتر آدم، ۳- در خرابی شهرها و امثال آن.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبه للمتقین.. بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که این اخبار و آثار انبیاء و این اسرار و انوار اولیا.

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۲۹۴، مرآة العلوم ۲: ۱۹، ۳: ۲۱۷، کرزن: ۳۲۲).

0285 -[A۱۰۹/۱] نستعلیق، میر محمد المعی بن میر سیف‌الدین لودیانوی، ۱۸۷۶ م، ۴۹ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵.

● انیس دولت ← انیس الارواح

شرح در مکه و بخشی در مدینه نوشته شده است.

آغاز: الحمدلله... **جمیع محامد مختص است مر حضرت وجود مطلق را...**

(ن ک: مشترک ۳: ۱۸۴۸، علمای هند: ۲۴۱).

0293 -[A۱۷۷/۱] نستعلیق، بلال جمال ولد مرحوم ملا رحب، ۱۰۸۱ ه، کرم خورده، ۹۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۲۳۱]

● تحفة الزایر

از **محمد باقر** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) **بن محمد تقی مجلسی**، در یک «مقدمه» و دوازده «باب» مقدمه در آداب سفر. باب ۱- در تعمیر قبور مقدسه، ۵- زیارت حسین (ع)، ۱۲- زیارت اولاد ائمه

آغاز کونر ستایشی که از بروج مشیّدهٔ افواه حامدان آهنگ در و بام

(ن ک مشترک ۱۴: ۸۳۸، راجه محمودآباد ۵۵۴، ذریعه ۴۳۸)

0294 -[C۳۳] نستعلیق، یوسف عبدالله بحرانی، ۱۱۲۲ ه، شاهجهان‌آباد، کرم خورده، در آغاز مهرِ محمد ابراهیم، ۶۰۰ برگ، ۱۲ س، اندازه ۱۲×۱۹.

● تحفة القلوب ← عشقیه

[۲۳۲]

● ترجمهٔ اشارت الموحدین

از: **ابوالحسن**، متن از **شاه دوست محمد** ملقب به **غوث ثانی**، در بیست و نه اشاره‌ای بر اساس بیست و نه آیه در قرآن کریم که به وحدانیت خداوندی اشاره دارد.

آغاز. الحمدلله... و بعد به عرض طالبان . خدا آگاه و راغبان بفهم مضمون .

0295 -[C۴۷۵/۷] نستعلیق، مجدول، چند اوراق از وسط مفقود، ۳۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۵

0296 -[D۴۰۹۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۳

[۲۳۳]

● ترجمهٔ رساله در معنی «من عرف نفسه فقد عرف ربه»

از **شیخ عبدالله بلیسانی**، رساله‌است در وحدت وجود که نگارنده از عربی به فارسی ترجمه کرده است.

[۲۲۷]

● **برهان العاشقین:** چهار برادران: شکارنامه

از **سید محمد گیسودراز** (۷۲۰-۸۲۵ ه/۱۳۲۰-۱۴۲۲ م)، **داستانی تمثیلی و عرفانی است که** با عبارت «ما چهار برادر بودیم» آغاز می‌شود، و به «چهار برادران» و «شکارنامه» نیز شهرت دارد.

آغاز: حمدله . ما چهار برادر بودیم از ما سه جامه نداشتند و یکی برهنه بود...

(ن ک: مشترک ۳: ۱۳۱۹، گنج بخش ۲ ۵۹۴).

0290 -[A۱۳۳/۲] نستعلیق، ۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۵/۵.

[۲۲۸]

● **بیان الاسرار:** شرح قصیدهٔ خمریهٔ غوثیه

از **ابوالفرح محمد فاضل‌الدّین بتالوی** (م: ۱۱۵۱ ه/۱۷۳۸ م)، متن قصیده از **شیخ عبدالقادر جیلانی** (۴۷۰-۵۶۱ ه) شرح قصیده است، با یک «مقدمه» در چند «قسم».

آغاز: حمد بی‌حد مر خدا را می‌سرد/هر یکی را از شرابش جام رسد...

(ن.ک مشرک ۳ ۱۶۱۸).

0291 -[B۱۹۴/۱] نستعلیق، روشن علی، کرم خورده، **انجام افتاده،** ۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۲×۲۱

[۲۲۹]

● **پرده برانداخت و پردگی شناخت**

از **خواجه باقی بالله دهلوی** (۹۷۲-۱۰۱۲ ه/۱۵۶۴-۱۶۰۳ م) که در آن علم را به دو دسته تقسیم می‌کند اعتقادی و عملی.

آغاز: این رساله من تصنیف حضرت خواجه باقی بالله دهلوی نقشبندی مسمی به پرده برانداخت...

(ن ک: مشترک ۳. ۱۳۲۸، نسخه‌ها ۲: ۱۰۷۰).

0292 -[C۴۰۲/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۳/۵

[۲۳۰]

● **تجلیات جمال:** شرح لمعات

از **نظام‌الدّین تهانیسری بلخی** (م: ۱۰۳۵ یا ۱۰۳۶ ه/۱۶۲۶ یا ۱۶۲۷ م)، متن از **فخرالدین ابراهیم** معروف به **عراقی** (۶۱۰-۶۸۸ ه/۱۲۱۳-۱۲۸۹ م) **بن بزرگمهر**، با دیباچه‌ای قبل از شرح بحثی از این

0301 -[A۴۲۲۹] نستعلیق، محمد ابراهیم ولد خان جهان، محرم‌الحرام ۱۲۷۱ ﻫ، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۸×۲۷.

0302 -[C۱۸۷/۱] نستعلیق، منیر بخت، دسامبر ۱۹۰۲ م، اوراق الوان، آغاز برابر نمونه، ۷ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۲/۵.

0303 -[C۱۸۷/۴] نستعلیق، عبدالله بیگ، آغاز برابر نمونه، ۵۶ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲/۵.

0304 -[C۴۸۵/۱۰] نستعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

● **جواهر خمس ← جواهر خمسه**

[۲۳۷]

● **جواهر خمسه:** جواهر خمس

ار. **خواجه ابوالمؤید محمد**، معروف به **محمد غوث گوالیاری** (م: ۹۷۰ ﻫ/۱۵۶۲ م) **بن خطیرالدّین بن لطیف بن معین‌الدّین قتال**. وی ابن اثر را در ینحاه سالگی، به سال ۹۵۶ ﻫ/۱۴۴۹ م در شهر گجرات در پنج «جوهر» در افسون و چله نتسبی و آداب رفص و جدبه نگاشته است. جوهر ۱- در عبادت عابداں و طریق آن، ۲- در زهد زاهدان و طریق آن، ۳- در دعوت داعیان و طریق آن، ۴- اذکار و أشغال مشرب شطار و طریق آن، ۵- در رؤیب حق محققان و طریق آن.

آغاز: .. فصل نهم از جواهر خمسه حضرت قدس سره در بیان دعوت اقدسبه...

(ن. ک. مشترک ۳: ۱۳۹۲، ندوه: ۷۳۹).

0305 -[B۱۶۱] نسخ و شکسته نستعلبق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۰۱ برگ، سطر مختلف، اندازه. ۱۱×۱۷

[۲۳۸]

● **چشتیهٔ بهشتیه:** فردوسبهٔ فدسیه

از: **شاه محمد علاءالدّین چشتی**، مباحت عرفانی است، از دیدگاه طریقت چشتیه.

آغاز: حمد و سپاس بیقیاس مر خالق انفاس را که اساس دین اسلام...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۹۱۹).

0306 -[D۶/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۶۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۳۰.

آغاز: سپاس بی‌قیاس ذاتی را که جمله...

0297 -[C۴۸۵/۱۳] نستعلیق، سید عبدالقادر، کرم خورده، **مجدول**، دارای **مهر علی احمد بن سید علی حسینی**، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

0298 -[C۵۰۶/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، **مجدول**، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵.

[۲۳۴]

● ترجمهٔ الرسالة الصمدیه

از **ناشناس**، متن از: **شیخ عبدالقادر جیلانی** (م: ۵۶۱ هـ/۱۱۶۶ م) **که در توحید نگاشته شده است.**

آغاز: الحمدلله... بعد چون غیرت غیر سوز...

0299 -[C۴۸۵/۱۶] نستعلیق و نسخ، کرم خورده، **مجدول**، **در صفحهٔ آخر مهر علی احمد بن سید علی حسبی**، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲

● تمهیدات ← زبدة الحقایق

● تنبیه الغافلین ← چشمهٔ فیض

[۲۳۵]

● تنزلات خمسه

از. **غلام قادر بخش**، رساله‌ایست عرفانی در وحدت وجود.

آغاز: الحمدلله... اما بعد این رساله‌ایست در بیان تحقیق تنزلات خمسهٔ حضرت...

0300 -[C۲۷۸] نستعلیق، صفحهٔ اوّل منقوش، **مطلاّ**، ۲۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۲۳۶]

● جام جهان نما

از: **محمد شیرین مغربی، شمس‌الدّین محمد بن عزالدین بن عادل بن یوسف**، تبریزی، متخلص به **مغربی** (۷۴۹-۸۰۹ هـ/۱۳۴۸-۷-۱۴۰۶ م)، به خواهش طایفه‌ای از دوستان در توحید و مراتب وجود به روش عرفانی. در دو «دایره» و هر یک در دو قوس و خطی که برزخ میان دو قوس است.

آغاز: حمد بی‌حد و شکر بیعد سزای ذاتی که وحدتش منشأ احدیت و واحدیت شد...

(ن. ک: مشترک ۳: ۱۳۷۶).

آغاز: هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن حمد ذاتی راکه اوست موجود مطلق...
(ن.ک: مشترک ۳: ۱۴۱۵، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۷۴، مرآة العلوم ۱: ۲۲۰).
0312 -[C۱۱۹/۵] نستعلیق، احمد علی بن سید فیض محمد حسنی جالندهری، ربیع‌الاول ۱۲۵۶ ه، کرم خورده، مجدول، صفحهٔ اوّل و آخر مهر احمد علی بن سید فیض محمد حسنی، ۱۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۲۴۲]

● حل مقامات

از **ناشناس**، در توضیح و شرح «مقامات» **نصیرای همدانی** است.
آغاز دمی که فکر سخن طرح صد چمن می‌ریخت/بهار جلوهٔ نسرین و سترن می‌ریحت .
0313 -[A۱۶] نستعلیق، کرم خورده، عناوین شنگرف، ۷ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۷/۵.

[۲۴۳]

● حواس خمسه

از **ناشناس**، رساله‌ایست در بیان مراتب معارف و معانی.
آغاز: باسم سبحان الذی هو الصلوة علی من استحقار رباعی: ای گشته عیان به خود ربیش پیدایی/نور دو جهانی و شه یکتایی .
0314 -[C۵۰۶/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۷ برگ، ۲۷ س، اندازه. ۱۲/۵×۲۲/۵.

[۲۴۴]

● خلاصة الاذکار

از **شیخ شهاب‌الدین**، گزیدهٔ جواهرالاسرار سید عبدالنبی قادری است.
آغاز: الحمدلله... بعد حمد و صلوة چند فواید از جواهرالاسرار که تصنیف سیادت مآب سید عبدالنبی قادری است...
0315 -[C۵۰۶/۷] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

● خیلات العشاق ← عشقیه

[۲۴۵]

● درد دل

از: **خواجه میر**، متخلص به درد (۱۱۳۳-۱۱۹۹ ه/۱۷۲۱-۱۷۸۴ م)، مشترک (۳: ۱۲۲۴) این اثر را

[۲۳۹]

● **چشمهٔ فیض:** تنبیه الغافلین

ار: **سید امجد علی بن امجدالدوله میر سلطان بن امجدالدوله میر احمد خان**، نگاشته به سال ۱۲۳۸ ه (چشمهٔ فیض). نثر آمیخته به نظم است با سربندهای «ای امجد» در راه و رسم طریقت.

آغاز: حمد و سپاس مر خدائی را که عنان ابلق ایام و زمام اختیار هر خاص و عام درید قدرت اوست...

(ن. ک: ندوه: ۲۰۳).

0307 -[C۴۷] نستعلیق خوش، مولوی احمد علی، جمادی‌الثانی ۱۳۱۲ ه، ۸۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

0308 -[C۵۸] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۵/۵.

0309 -[C۷۱] نستعلیق، محمد عبدالحی خان، ۱۳۱۰ ه، آغاز برابر نمونه، ۶۵ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۶×۴۵/۵.

● **چهار برادران ← برهان العاشقین**

● **چهار منزل ← رموزات**

[۲۴۰]

● **حسنات العارفین**

از: **شهزاده محمد دارا شکوه** (۱۰۲۴-۱۰۶۹ ه/۱۶۱۵-۱۶۵۹ م)، تاریخ آغاز آن را ۱۰۶۲ ه یادکرده است. شطحیات پیران گذشته تا روزگار مؤلف است که نام هر یک را پیش از بیان شطح گفته است.

آغاز: احدی راست حمد بیحد که حمد و حامد و محمود اوست و صمدی راست..

(ن. ک. مشترک ۳: ۱۴۱۱، مرآة العلوم ۳: ۲۱۸، موزه: ۲۱۵).

0310 -[C۳۰۶] نستعلیق، مجدول، ۳۹ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

0311 -[A۳۶/۷] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵.

[۲۴۱]

● **حق نما**

از: **شاهزاده محمد دارا شکوه** که در شب ۷ رجب ۱۰۵۵ ه/۱۶۴۵ م بدان آغاز و در ۱۰۵۶ هجری به انجام رسانده است: این رساله حق نما باشد تمام/در هزار و پنج و شش شد تمام.

آغاز. قال الشیخ فی حمیات القانون فی تدبیر عسر...

0320 -[۳۵۱۷] نستعلیق، ۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۲۴۹]

● رسالهٔ اسرار توحید

از: **ناشناس**، رساله‌ایست عرفانی در وحدت وجود.

آغاز. بعد از حمد ایزدی که حجاب ذات وی نور است و نقاب وجه وی کمال...

0321 -[C۳۳۸/۵] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

[۲۵۰]

● رساله در تصوّف

از: **ناشناس**، دربارهٔ اخلاق، در چهار «مجلس».

آغاز. مجلس اوّل در مذمت حب جاه و ریاست و شرح مفاسد طلب حکومت و سیاست آنچه ملایم آن باشد...

0322 -[A۳۳۳] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۴۷ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۰×۱۷.

[۲۵۱]

● رساله در عرفان

از: **ناشناس**، در وحدت و مقامات عرفانی.

آغاز: و به نستعین امین یا معین طریقهٔ توجه حضرت خواجه و خلفا...

0323 -[D۶۶/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۸.

[۲۵۲]

● رسالهٔ درویش علی

از. **درویش علی** (زنده در ۸۰۵ ه/۳-۱۴۰۲ م) **بن یوسف کرکری**، در جواب یکی از سائلان خود در مورد آخرت با استفاده از آیات و احادیث.

آغاز: الحمدلله الذی رفع مراتب اولیائه بالعلم و التقی...

0324 -[C۲۸۰/۳] نستعلیق، محمد کمال برکی، ۱۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

جزو آثار خواجه میر درد ذکر کرده است.

آغاز: ثناء بی‌انتهای درد آفرینی راکه درد خود را در دلهای بندگان خویش جا داد...

(ن. ک: مشترک ۳: ۱۲۲۴، ندوه: ۳۴۰).

0316 -[C۲۳۸/۲] نستعلیق، محمد اشرف علی خان، ۱۲۷۲ ه، لکهنو، ۶۲ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۸×۳۰.

[۲۴۶]

● دلیل العارفین

از: **خواجه قطب‌الدّین محمد بختیار اوشی کاکی** (م: ۶۳۳ یا ۶۳۴ ه/۶-۱۲۳۵ یا ۷-۱۲۳۶ م)، سحمان استاد و پیر او خواجه معین حسن سجری چشتی اجمیری است در سرگذشت وکرامات اولبا.

آغاز: این صحیفهٔ علوم ربانی واین تحفهٔ فقر مبانی ازکلمات حان پرور...

(ن. ک: مشترک ۳: ۱۴۵۸، نسحه‌ها ۲: ۱۱۴۷، مرآة العلوم ۲: ۱۹،کرزن: ۳۲۲).

0317 -[A۱۰۹/۳] نستعلیق، مبر محمد المعی بن مبر سیف‌الدین لودیانوی، ۱۲۹۳ ه، ۶۹ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵.

0318 -[C۳۴۲/۱] شکسته نستعلیق،کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۷ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۵×۲۲

[۲۴۷]

● راحت القلوب

از: **مبارک بن فیض الله سنامی** (زنده در ۸۵۰ ه/۱۴۴۷ م)، رسالهٔ اخلاقی است، بر مبنای دبنی همراه با حکابات در بیست «باب»، ۱- ذکر فبامت، ۲- خوف قیامت، ۱۰- فضبلت فرآن، ۲۰- زشتنی نوحه کردن بر مردگان.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و طوبی للفایزین والصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعین می‌گوید بندهٔ ضعیف مبارک فیض الله سنامی که...

(ن. ک: مشترک ۴: ۲۳۴۳، نسخه‌ها ۲: ۱۱۵۵، مرآة العلوم ۲: ۱۷۵،گنج بخش ۲: ۹۲۷).

0319 -[B۱۵۷/۲] نستعلیق، شیخ لطف الله،کرم خورده، ۲۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

[۲۴۸]

● رسالهٔ اذکار و أشغال

از: **ناشناس**، اذکار و أشغال صوفیه است.

"در حاطر گذشت که بعضی مقدمات سلوک و حقایق را بگارم" با سرنندهای «فصل»: فصل در بیان اعمال شریعت، فصل در نماز تهجد، فصل در بیان مراقبات.

آغاز .. فصل چهارم در بیان مراقبات که بعد از ذکر کرده می‌شود چون سالک اذکار مذکوره...

(ر ک: مشترک ۳: ۱۴۹۴، گنج بخش ۲: ۶۳۲، ۶۸۴).

0329 -[C۴۸۵/۸] نستعلیق، آغاز افتاده، برخی صفحات محشّی، مجدول، در ابتدا مهری به نام علی احمد بن سید علی حسینی، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۲۲×۱۲/۵.

[۲۵۸]

● رسالهٔ عرفانی

از **خواجه بیرنگ باقی بالله** (۹۷۲-۱۰۱۲ ه/۱۵۶۴-۱۶۰۳ م)، در مورد برخی مسایل متصوفه مانند: ذکر، عشق، معشوق، عاشق. نام مؤلف فقط در صفحهٔ اوّل نسخه نوشته شده است

آغاز: بعد حمد و صلوه و سلام از محب دلی فتح علی عفی الله عنه مطالعه نمایند. .

0330 -[C۳۲۱/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۱×۱۶.

[۲۵۹]

● رسالهٔ عرفانی

از: **عبدالله**، دربارهٔ سماع و آواز و کشف و شهود.

آغاز: . . من الشیطان الرجیم فضلنا بعض علی بعض مصداقی صادق بر مدعاء سابق وارد آمده .

0331 -[C۵۱۹] نستعلیق هندی، عباس محمد بن شریف حسینی، ۱۰۸۰ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، خطوط برخی صفحات عمودی، ۱۳ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۳×۲۳/۵.

[۲۶۰]

● رسالهٔ عرفانی

از: **معین‌الدّین چشتی** (۵۳۷-۶۳۲ ه/۱۱۴۲-۱۲۳۵ م)، برای خواجه قطب‌الدّین دهلوی، مسایل گوناگون صوفیان اذکار خفی و جلی، وحدت وجود.

آغاز: دوست همراز اهل یقین برادرم قطب‌الدّین دهلوی... بدانکه روزی رسول علیه السلام نشسته بودند .

(ر.ک. مشترک ۳: ۱۴۹۷، ۱۹۸۳، موره. ۱۸۹، سالار ۸: ۲۹۵ و ۳۱۰).

0332 -[A۲۸۱/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

[۲۵۳]

● **رسالهٔ سلوک**

از: **محمد بن سعید حسینی (سید محمد کانپوری)**، در سلوک و ایکه سالک را باید چه خاصیتی باشد

آغاز: حمد حداوندی که همه اشیاء فایم بدو است و همه شکلها و صورتها ظاهر هم اوست...

0325 -[A۳۳۸/۲] ستعلیق، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

● **رسالهٔ شرح کلمهٔ طیّبه ← فتح المعارف**

[۲۵۴]

● **رسالهٔ شمس تبریز**

از: **ناشناس**، در صفات حق تعالی و جلوه و جمال خداوندی.

آغاز. رسالهٔ حضرت شمس نبریز، در حفیقت قدس الله...

0326 -[C۴۷۵/۱] بسعلیق، ۱۸۶۰ م، مجدول، ۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵

[۲۵۵]

● **رسالهٔ شیخ عبدالله انصاری**

از: **شیخ الاسلام عبدالله انصاری هروی** (م: ۴۸۱ ه‍/۱۰۸۹ م)، رسالهٔ عرفانی است، در احلاق که در آں بر دلجوبی، بواصع و سحاوب و امثال آں تأکید شده است

آغاز حامداً و مصلیاً شیح عبدالله انصاری بعد ار دعواب کثره و مناجاب طویله می‌فرمابد ..

0327 -[A۳۶/۶] نستعلبق، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵.

[۲۵۶]

● **رسالهٔ طریقهٔ ذکر**

ار **ناشناس**، در بیان و طریقهٔ ذکر در جهار «فصل».

آغاز: باب سیوم در بیان اذکار و أشغال و احوال و طریق آن قال الله تعالی فاذکرونی...

0328 -[C۳۲۲/۲] نستعلیق، ۳۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۲۵۷]

● **رسالهٔ عرفان:** سلوک

ار. **شاه محمد غوث قادری لاهوری** (م: ۱۱۵۲ یا ۱۱۵۵ ه‍/۱۷۳۹ یا ۱۷۴۲ م)، در دیباچه گوید:

آغاز: الحمدلله... بدان که ابتداء معاملهٔ این بزرگواران به ذکر قلب و طریقش آنست که طالب را باید که چشم بسته زبان خود را به کام بجسباند...

0340 -[C۴۰۲/۵] نستعلیق، ۱۲ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۵/۵.

[۲۶۳]

● رسالهٔ عمادالدّین

ار **شیخ عمادالدّین فضل‌الله** (م: ۹۱۴ هـ/۹-۱۵۰۸ م)، در مبانی طریقهٔ مشایخ سلسلهٔ همدانیه و قضا و قدر

آغاز: بدانکه این رساله‌ایست از جناب ارشاد مآب... مقبول القلوب...

0341 -[C۲۸۰/۴] نستعلیق، محمد کمال برکی، ۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۵.

[۲۶۴]

● رسالهٔ فرید بخارایی: معرفت دل و ماهیت آن

ار **شیخ فریدالدّین مسعود اجودهنی** (م: ۶۶۴ یا ۶۶۵ هـ/۱۲۶۵ یا ۱۲۶۶ م)، در معرفت قلب و ماهیّت آن، مراقبه و محاسبه و پاس انفاس و اذکار با سربندهای «ای عزیز من، پس ای عزیز، اکنون عزیز من»

آغاز: می‌گوید درویش شیخ فرید بن مسعود ابوبکر عمر اجودهنی غفرله... ولوالدیه که این رسالهٔ فارسی در بیان شرح معرفت و دل و ماهیت آن در قلم آورده...

(ر ک مشترک ۳: ۱۵۱۶).

0342 -[C۴۴۰/۴] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، مجدول، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۲۰/۵×۱۳.

● رسالهٔ فنا و بقا ← مراتب فنا

[۲۶۵]

● رسالهٔ متکلمات خواجه بیرنگ باقی بالله

ار. **خواجه علاءالدین احمد**، رساله‌ایست عرفانی در وحدانیت ذات متعال که در آن بعضی اقتباسات ار بزرگان اسلام آمده.

آغاز: الحمدلله که حقیقت از آفتاب روشن‌ترست...

0343 -[C۳۲۱] نستعلیق، کرم خورده، ۲۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۱۱.

[۲۶۱]

● رسالهٔ عرفانی

از: **ناشناس**، رساله‌ایست عرفانی در بیان حواس پنجگانه، چهار عنصر روح، عقل و نفس.

آغاز: سجده من آنکسی راست که درگاه کبریای او پیک قیاس و وهم را با زینت و پرتو ظهور...

0333 -[A۳۶] نستعلیق، رساله‌ایست در بیان هفت منزل عرفان، ۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

0334 -[C۴۴۰/۳] نستعلیق، ۱۸۶۲ م، کرم خورده، **آغاز:** ای پاک پرودگار عالم همه کنند کار، به فضل و کرم بخش همه را تا ایشان را نماند با کسی کار...، مجدول، اوراق از هم جدا، در کشف اسرارالهی، وحدت الشهود و مقامات تصوف، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۳.

0335 -[C۱۱۹] نستعلیق، احمد علی بن سید فیض محمد حسنی جالندهری، رمضان ۱۲۵۵ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... که ایشان برای محافظت تو ظاهر شده‌اند و اگر به ببنی نور بلاجهت...، مجدول، مضامین عرفانی در چهار «فصل»، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۵×۱۶.

0336 -[C۲۵۸] نستعلیق، **آغاز افتاده:** ... تو راضی باشم، فرد، هر که راضی شد از قضای خدای بهره می‌یابد از رضای خدای...، در باب‌های رضا، تواضع، عدل و امثال آنها به سبک گلستان سعدی، ۱۴۳ برگ، ۲۲-۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۵.

0337 -[C۲۸۰] شکسته نستعلیق، محمد کمال، **آغاز افتاده:** ... زیبا ندارد دبگر مراد را از فتنهٔ شور عشق است...، **انجام افتاده**، ۲۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۵.

0338 -[C۵۵۴] نسخ، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... پردازند پس هر که از حق غیر از حق خواست او دون همت است اگر همت داری...، **انجام افتاده**، راه و رسم سالک در وادیهای تصوف، ۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۶.

0339 -[D۲۹۰] نسخ، **آغاز افتاده:** ... و آدمیان در نهصد هزار قالب صورت اسماء صفاتی ترکیب کرده بود...، **انجام افتاده**، مجدول، مطلاّ، در بیان معرفت سکر، شراب، نور جلال و جمال وغیره در ۲۴ «فصل» با سربندهای «ای محب»، ۲۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۱۲.

[۲۶۲]

● رسالهٔ عرفانی دربارهٔ قلب

از: **ناشناس**، رساله‌ایست عرفانی دربارهٔ قلب که جایگاه تجلی است.

[۲۷۰]

● **رقعات خواجه عبیدالله احرار**

از **خواجه نصیرالدّین عبیدالله احرار** (م: ۸۹۵ ه/۱۴۹۰ م)، مجموعهٔ رقعات اوست.

آغاز: صحایف ثنا و محمدت لله الذی... الکتاب پس از ادای وظایف...

0348 -[C۳۵۱] شکسته نستعلیق، شوال ۱۲۳۲ ه، کرم خورده، ۸۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۲۷۱]

● **رمز العشاق**

از: **خواجه عبدالله امروهی**، نگاشته به سال ۱۲۶۷ ه، در رموز و معانی و اصطلاحات صوفیان در غزلیات.

آغاز: حمد ذاتی که چهرهٔ تقدس او با وجود سادگی از خط و خال نام و نشان...

(ن ک. مشترک ۳: ۱۵۲۵).

0349 -[C۴۷۴/۴] نستعلیق، نور علی شاه، ۱۳۰۵ ه/۱۸۸۸ م، مجدول، برخی صفات محشّی، ۸۰ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۷×۲۱/۵

[۲۷۲]

● **رموزات**: چهار منزل

از **شیخ عبدالجلیل لکهنوی چشتی** (م. ۱۰۴۳ ه/۱۶۳۴ م)، با عنوانهای «رمز، رموز» نخست آغاز می‌کند به چهار منزل. شریعت، طریقت، حقیقت، معرفت سپس به ارکان یگانهٔ صوفیان می‌پردازد و بر تعریفات اصطلاحی حقیقت، ناسوت و جبروت و لاهوت، حقایق ایمان، توحید، شرک، کفر، حضور، غفلت.

آغاز: الحمدلله علی صنایع القدرت و التحیات علی رافع العزة و الثناء..

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۵۲۶، نسخه‌ها ۲: ۱۱۷۹، گنج بخش ۲: ۵۹۶، موزه: ۲۳۰).

0350 -[C۱۳۳/۳] نستعلیق، ۱۲۳۹ ه، کرم خورده، مجدول، صفحهٔ اوّل و آخر مهر علی شیر ولد سید نظام مورخهٔ ۱۲۲۸ ه، ۱۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

0351 -[C۵۰۶/۸] نستعلیق، ابومحمد برهانپوری، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۲۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵

[۲۶۶]

● **رسالهٔ مراتب نزول**

از: **سید ولی‌الله قادری**، در مراتب نزول و عروج است، از دیدگاه عرفانی.

آغاز: الحمدلله... اما بعد تراب درویشان و خاکروب راه ایشان الراحی الی رحمة الله الباری سید ولی‌الله.

0344 -[A۶۱/۴] شکسته نستعلیق، سدهٔ ۱۱-۱۲ ه، کرم خورده، مجدول، ۹۹ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

[۲۶۷]

● **رسالهٔ نصایح شیخ**

ار **ناشناس**، رساله‌ایست که از «مقصد الافصای» عرنر نسفی گرفه است.

آغاز: ... در اس مرنبه‌اند و مرىبهٔ سم آنست..

0345 -[C۲۸۰/۱] نستعلیق، محمد کمال ىرکی، **آغاز افتاده**، ۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۲۶۸]

● **رسالهٔ وصول به حق**

ار **ناشناس**، رساله در بیان مراحل همگانهٔ وصول به حو

آغاز: بدان ای روندهٔ راه خداوند تبارک و نعالی که از اهم مهمات..

0346 -[C۲۸۰/۶] نسعلیق، محمد کمال ىرکی، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲

[۲۶۹]

● **رسایل درد**

ار **خواجه میر درد دهلوی** (۱۱۳۳-۱۱۹۹ ه/۱۷۲۱-۱۷۸۴ م)، ملفوظات اوست، به نثر آمیخته به نظم دربارهٔ عشق و دیگر مسایل عرفانی که گاهگاه برای دوستان گفته است. توسط برادرش «خواجه مر اثر» گردآوری شده است، با عنوانهای «ناله» که به ۳۴۱ ناله می‌رسد. با دیباچه‌ای از گردآورنده

آغاز. حمد الهی کجا از دست من بیدستگاه کما حقه سرانجام خواهد یافت تا زبان خامه به آن تر نمایم

(ن ک: مشترک ۳: ۲۰۵۴، سالار ۸: ۲۲۶، کرزن: ۳۱۷، موره: ۲۲۳)

0347 -[C۲۳۸/۱] نستعلیق، محمد اشرف، ۱۲۷۲ ه، لکهنو، کرم خورده، ۴۵ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۸×۳۰.

0354 -[A۳۶۰/۲] نستعلیق، رسول بخش، ۱۸۷۶ م، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۷×۲۵.

[۲۷۶]

● زبدة الاخبار و تحفة الاخیار

ار. **ناشناس**، در وحدت خداوندی، رسالت نبوی و اعتقادات دربارهٔ دوزخ است. در یک «**مقدمه**» پانزده «فصل» و یک «**خاتمه**».

آغاز: بدانکه این رساله گلدسته‌ایست از گلشن انتخاب کتاب روضة العارفین...

0355 -[D۴۵/۷] نستعلیق، کرم خورده، ۲۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۷.

[۲۷۷]

● زبدة الحقایق: تمهیدات

ار. **ابوالمعالی عبدالله** (۴۹۲-۵۲۵ هـ/۱۰۹۹-۱۱۳۱ م) **بن محمد بن علی میانجی عین‌القضاة همدانی** در ده «تمهید».

آغاز: سپاس آن خدای را که آفریدهٔ عالم را نه از اصلی و نه از مثالی، و استعانت نکرد به غیری آفریدگار...

(ن ک: منسرک ۳: ۱۳۶۰).

0356 -[C۴۹۸/۲] نستعلیق و نسخ، چند کاتبی، برخی اوراق مجدول، ۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۱/۵×۳۳.

[۲۷۸]

● زبدة العقاید

از **بابا رحیم الله بن میان شیخ فتح محمد**، در اصول عرفان و کشف اسرار حقیقت در شش «**فصل**»:
۱- در طلب علم، ۲- در معرفت ایمان، ۳- ایمان مفصل، ۴- احوال قبر، ۵- انبیا و ملایکه، ۶- در نصب امام

آغاز. حمد واجب الوجودی که فرض اهتدای افهام و عقول در معارف الوهیّتش عین محال است...

(ن. ک: سالار ۷: ۳۳۴).

0357 -[A۴۰/۲] نستعلیق، محمد افضل، کرم خورده، ۲۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

[۲۷۳]

● **روض الاخضر:** شرح الکبریت الاحمر

ار: **عاصی سعید کشمیری** (زنده در ۱۱۲۵ هـ/۱۶۴۲ م) درودی است عرفانی و متن آن به زبان عربی است از **شیخ عبدالقادر جیلانی**.

آغاز: ابتدا می‌کنم این درود معظم را به اسم اعظم خدای سرای پرستش ..

(ن ک: منسرک ۳: ۱۷۸۴، موره ۸۸۱)

0352 -[C۱۷۷] شکسته نستعلیق، نور احمد عطا، ۱۲۷۰ هـ، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۴ برگ، ۲۱ س، اندازه ۱۶×۲۵

[۲۷۴]

● **ریاض الابرار فی مناقب الکرّار**

ار. **کمال‌الدین فتح الله**، معروف به **کمال‌الدین** (م ۱۰۹۸ هـ/۱۶۸۷ م) **بن هبة الله حسنی حسینی**، این رساله منسوب است به **حضرت علی** علیه‌السلام و دیگر امامان شیعه که به بحثهای گلشن، گلبن و حدیقه و چمن تقسیم شده است

آغاز ریاض احادیث صحیح الحدیث نزهت و طراوت از حمد خالق

(ن ک سالار ۷ ۳۱۵)

0353 -[B۲۰۰] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش، مطلاّ، ۳۷۵ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۲×۲۱

[۲۷۵]

● **ریاض القدس**

ار **شیخ نصیرالدین محمد بن عبدالرحمن**، رساله‌است عرفانی در پنجاه و پنج «اصل» ۱- ذکر حمد باری، ۲- در حقیقت باری، ۴- در بیان موجودات، ۲۳- در بیان عروج، ۳۶- در بیان عالم، ۴۵- در بیان تصوف، ۵۵- در بیان خاتمهٔ کتاب

آغاز الحمدلله الذی نوّر قلوب العارفین بتجلیات ذاته . ای در سماع عشق تو تسبیح خوان ملک/در رقص و ترانه تسبیح خوان ملک . ، می‌گوید محرّر این رساله و مؤلّف این مقاله بندهٔ دلخسته فقیر حقیر نصیرالدین شیخ محمد

حدا، تا خدا را بخود جویند...

(ن ک: مشترک ۳: ۱۵۷۲، نسخه‌ها ۲: ۱۲۰۵، گنج بخش ۲: ۷۱۸).

0361 -[A۳۶/۱۴] نستعلیق، ۹ برگ، ۹ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

0362 -[C۴۸۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۷۱ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۲۱×۱۵/۵.

[۲۸۲]

● **شرح بر شرح سوانح شیخ عبدالکریم لاهوری**

از: **محمد یحییٰ**، شرح بر شرح سوانح **شیخ عبدالکریم لاهوری** است که نگارنده در آن به مقامات عرفانی و اسرار آن پرداخته است.

آغاز: الحمدلله... بعد هذا احقر العادالله تراب اقدام الصلحاء . محمد یحیی می‌گوید که مرشد و مولای .

0363 -[A۲۸۱/۱] نستعلیق، غلام رسول، شعبان ۱۲۸۸ ه، کرم حورده، ۹۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۷×۲۷

● **شرح قصیدهٔ خمریهٔ غوثیه ← بیان الاسرار**

● **شرح الکبریت الاحمر ← روض الاخضر**

● **شرح لمعات ← تجلیات جمال**

[۲۸۳]

● **شرح مجمع البحرین**

از: **غلام معین‌الدّین فاضلی عرف حکیم سهسوانی**، شرح «مجمع البحرین» **شیخ عبدالقدوس** (م: ۹۴۵ ه/۱۵۳۸ م) **بن اسماعیل چشتی گنگوهی** است.

آغاز حمد خدای را که واحب و قدیم است و درود نامحدود نثار حناب رسالت ..

0364 -[A۳] نستعلیق، غلام معین‌الدّین فاضلی عرف حکیم سهسوانی، ۵۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۵

● **شرح مرآت العارفین ← مرآت الصفا**

● **شکارنامه ← برهان العاشقین**

[۲۸۴]

● **شوقیه**

از: **ناشناس**، رساله است در ذات حق، سلوک، رقص و سماع، سرور و وحد و عالم بیحودی در پنج «گریه»

[۲۷۹]

● **سخن یادگار درویش عین الحق**

از: **شیخ عین‌الحق والدین بلخی**؛ در مفاهیم عرفانی است. چون عالم معنی، عالم صورت، ملکوت و تجلی خداوندی.

آغاز: رسالهٔ حضرت مرشدالسالکین و قدوهٔ ناسکین شیخ عین الحق والدین البلخی روح الله تعالی..

0358 -[C۲۸۰/۲] نستعلیق، محمد کمال برکی، کرم خورده، ۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲

[۲۸۰]

● **سلک السلوک**

از. **ضیاءالدّین نخشبی دهلوی بدایونی** (م: ۷۵۱ ه‍/۱۳۵۰ م)، در دیباچه نام نگارنده و کتاب آمده است مؤلف خود دربارهٔ کتاب می‌گوید «همهٔ مطالب این کتاب دربارهٔ عشق و فریفتگی است، با ترتیب ظاهری سر و کاری ندارد، بلکه در آن نظم باطنی برقرار است و هیچ مطلوبی جز سلوک در بر ندارد»، با عنوانهای «ستنو» آمیخته با نظم در ۱۵۱ «سلک» ۱- در بیان توبه، ۲- مقام، ۳- حال، ۴- وجد، ۵- تواجد، ۱۰- صحو و سکر

آغاز: حمدی که از عطر روایح او ارواح اولیا معطر گردد مر خدای راکه اولیای او را غیر او کسی نتواند شناخت.

(ن.ک. مشترک ۳ ۱۵۵۳، موره ۲۳۳، گنج بخش ۲ ۷۱۱، سالار ۸: ۱۳۶، کرزن. ۲۹۳، ندوه: ۲۳۵)

0359 -[A۲۸۹] نستعلیق، غلام رسول، ۱۲۸۴ ه‍، کرم خورده، ۱۱۹ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۶/۵×۲۵/۵

0360 -[C۶۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. . نوش کار.. کند، مرد کامل کسی بود که به هر کار درخورد نام خویش کند ، مجدول مطلاً، ۱۴۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

● **سلوک ← رسالهٔ عرفان**

[۲۸۱]

● **سیر مقامات**

از: **شیخ عبدالجلیل لکهنوی چشتی** (م. ۱۰۴۳ ه‍/۴-۱۶۳۳ ه‍)، در بیان فقر و اذکار و مراقبه و شرائط آنهاست.

آغاز: الحمدلله دائماً و الصلوة علی النبی فامّا بعد هذا، گفته می‌شود رسالهٔ سیر مقامات از برای طالبان

آغاز: الحمدلله... الله آن قادری که خاک را از لطف عمیم جان بخشید...

(ن ک: مشترک ۳: ۱۶۹۶، گنج بخش ۲: ۷۳۳، موزه ۲۴۰).

0369 -[A۳۰۸] نستعلیق، کرم خورده، در آغاز مهر غلام حسین، ۲۳۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

[۲۸۹]

● **عشقیه:** خیلات العشاق

از **قاضی حمیدالدّین محمد** (م: ۶۰۵ ه/۹-۱۲۰۸ م یا ۶۴۳ ه/۱۲۴۶ م) **بن عطا ناگوری**، به نثر روان آمیخته به نظم، با سربندهای «هیهات هیهات» و «ای جان».

آغاز: الله لا اله الا هو و درود بیحد بر آن ظهور که شهود ذات...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۶۹۸، موزه: ۲۳۹ [آغاز برابر نیست]، علمای هند: ۵۲، گنج بخش ۲: ۷۳۲).

0370 -[A۳۲۳] نستعلیق، مسعود بن فتح، کرم خورده، مجدول، بازسازی شده، ۱۵۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۱۹/۵.

● **عقاید صوفیان ← ارشادالسالکین**

[۲۹۰]

● **عقاید علیه در مذهب صوفیه**

از **شاه بهلول کول برکی جالندهری بخارایی** (م: ۱۱۷۰ ه/۱۷۵۶ م)، به سال ۱۱۴۰ ه/۸-۱۷۲۷ م در پاسخ به اعتراض‌هایی که ار سوی محالفان بر رسالهٔ «سیف المسلول» به او شده بود، نوشت.

آغاز: ستایش بر کمال بر آن قادر بر محل عقل انسان است و قدرتش آسان است و آگاهی...

(ن ک: مشترک ۳: ۱۷۰۱).

0371 -[C۲۳۲/۵] نستعلیق، امام شاه، ۱۲۴۲ ه، کرم خورده، پوسیده، ۱۳ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۳×۱۹

[۲۹۱]

● **عمدة السالکین**

ار **خواجه بهاءالدّین نقشبندی سمرقندی** (۷۹۱ ه/۱۳۸۹ م)، نقل قول‌هایی است، از عارفان و سالکان بزرگ طریقت.

آغاز: حمد بی‌منتها حضرت خدای را جل سلطانه و عم احسانه که...

0372 -[C۳۰۴] نستعلیق، سید محمد شریف، ۹۹۰ ه، کرم خورده، ۸۲ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

آغاز: حمد وافر و ثنای متکاثر مر محبوب حقیقی و مطلوب ازلی را که محبان سراپا نیاز...

0365 -[C۱۱۹/۶] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۲۸۵]

● **صراط المستقیم**

از: **ناشناس**، در مسایل عرفانی است، چون وحدت، نور الهی، ذات الهی و جز آن.

آغاز: حی لایموت که لاتاخذه سنة و لانوم بلاجهل...

0366 -[D۶۶/۱] نستعلیق شکسته، **ذی‌الحجه ۱۰۶۴ ه**، ۲۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۸.

[۲۸۶]

● **طریق حبس نفی و اثباتی**

از: **ناشناس**، در مراتب کمال و مراقبه.

آغاز: ... طریق حبس نفی و اثباتی معنی اینست متشاغل را باید که جلسهٔ معهود با فکر و تصور نگاهدارد...

0367 -[C۱۳۹/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۲۸۷]

● **طریقهٔ نقشبندیه**

از: **ناشناس**، در سلوک، رقص و سماع، وجد، معرفت و جز آن در طریقهٔ نقشبندیه.

آغاز: حمد بیحد و ستایش بیعدد مر خدای را ذوالجلال... اما بعد بدانکه طریقهٔ علیهٔ حضرات نقشبندیه قدس الله سره...

0368 -[B۱۹۶/۲] نستعلیق، غلام حضرت خان انصاری، کرم خورده، پوسیده، ۲۲ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۲×۱۷.

[۲۸۸]

● **عشقیه:** تحفة القلوب

از: **خواجه عثمان انصاری نقشبندی جالندهری (م: ۱۰۴۳ ه/۱۶۳۴ م)**، دارای چهار «فصل» و هر فصل دارای چهار «باب» با سربندهای «ای درویش دلریش» و گاهی «ای عزیز» به نثر روان آمیخته به نظم، و بیشتر سروده‌ها از خود او و حکایتهای کوتاه.

0376 -[D۴۰۷۴] نستعلیق، قلی قریشی عباسی، ۱۰۶۰ ه‍، منقوش مطلاً، مجدول، ۸۳ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۲۹۶]

● **فایدة الطالبین**

از **میان شیخ امیر علی**، دیدگاه سلسلهٔ چشتیه است در وحدت و مقامات تصوف.

آغاز. هزاران هزار شکر و سپاس مر خدای را که مصباح القلوب العارفین را به تجلیات ذات منوّر ساحت و بقای وجود عاشقین را باتارالصفات پرداخت...

0377 -[C۲۷/۵] نسخ، محمد قاسم، ۱۲۵۹ ه‍، کرم خورده، ۴۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۱۷.

[۲۹۷]

● **فتح الاذکار**

از **شاه فتح الله حسنی حسینی چشتی جالندهری** (م: ۱۱۹۹ ه‍/۵-۱۷۸۴ م) در دیباچه می‌گوید: پیش از این رساله‌ای در اصطلاحات و کلمات بزرگان نقشبندیه نگاشته بودم و اکنون در ۱۱۶۳ ه‍/۱۷۵۰ م این یکی را در اذکار و أشغال آن طریقه می‌نگارم اصطلاحاتی چون: یادکرد، بازگشت، نگاهداشت، وقوف قلبی، وقوف عددی، وقوف زمانی و امثال آنان را گزارش کرده است.

آغاز. ستایش بینهایت مر مبدعی را که جمیع کاینات را به امر...

(ر ک: متسرک ۳: ۱۷۲۳).

0378 -[C۴۸۵/۱۵] نسخ و نستعلیق، شمس‌الحق، ۱۱۷۵ ه‍، کرم خورده، مجدول، در صفحهٔ اول و آخر مهر علی احمد بن سید علی حسینی، ۲۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

[۲۹۸]

● **فتح المعارف**: رسالهٔ شرح کلمهٔ طیّبه

از: **شاه فتح الله حسنی حسینی چشتی جالندهری** (م: ۱۱۹۹ ه‍/۵-۱۷۸۴ م)، در توحید و وحدانیت ذات خداوندی.

آغاز: حمد مر صانعی را که واحد حقیقی است منزّه از اعتبارات ..

0379 -[C۴۸۵/۱۴] نسخ و نستعلیق، سید عبدالقادر، ۱۱۸۰ ه‍، کرم خورده، مجدول، در صفحهٔ اوّل مهر علی احمد بن سید علی حسنی، ۸۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

[۲۹۲]

● **عوالم خمس:** مراتب عوالم خمس

ار: **بـابا فـتح مـحمد بـرهانپوری** (م. ۱۰۸۰ ه‍/۱۶۷۰ م)، در مـراتب پـنجگانه وجـود نـزد صـوفیان.

۱- هاهوت، ۲- لاهوت، ۳- جبروت، ۴- ملکوت، ۵- ناسوت

آغاز: الحمدلله ای طالب حق باید دانست که مراتب وجود به اصطلاح...

(ن. ک: مشترک ۳: ۱۷۰۶، علمای هند: ۱۶۰، ندوه: ۳۰۰).

0373 -[A۲۲/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴.

[۲۹۳]

● **غوثیه**

گزارش از: **علی،** معروف بـه **متقی** (۸۸۵-۹۷۵ ه‍/۱۴۸۰-۱۵۶۷ م) **بن حسام‌الدیـن،** مـتن از **شیخ عبدالقادر جیلانی** به عربی.

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید احقر العباد علی بن حسام‌الدّین که مشهور است بـه مـتقی کـه ایـن بازده...

0374 -[A۱۵۲/۱] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه ۲۰×۱۴/۵.

[۲۹۴]

● **غوثیه، شرح**

شرح از: **میان شاه بهلول** (م: ۱۱۷۰ ه‍/۷-۱۷۵۶ م) **ولد میرزا خان برکی جالندهری،** متن سخنان کوتاه و الهامات **شیخ عبدالقادر جیلانی** است به عربی.

آغاز: الحمدلله کاشف الغمة و الصلوه و السلام علی رسوله... اما بعد فقال یا غوث الاعظم. . از مصطلح است به عمر حقیقی بر آنکه نزد اهل حق چون ذات...

0375 -[C۲۵۳/۱] نستعلیق، محمد سرافراز، ۱۲۰۸ ه‍، ۲۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۶/۵

[۲۹۵]

● **غوثیه، شرح رساله**

شرح از: **ناشناس،** متن عربی از. **شیخ عبدالقادر جیلانی**.

آغاز: الحمدلله .. اما بعد این رساله‌ایست نقل از گفتار. . قطب ربانی محی‌الدین عبدالقادر جیلانی

0382 -[A۱۱۶] نستعلیق، محمد امین کشمیری، ۱۰۵۸ ه،کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۶۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۳۰۲]

● فوایدالسالکین

از **خواجه فریدالدین مسعود گنج شکر، معروف به بابا فرید** (م: ۶۶۴ یا ۶۶۵ ه/۱۲۶۵ یا ۱۲۶۶ م)، سخنان و مقالات و مناقب پیر او خواجه قطب‌الدین بختیار اوشی کاکی (م: ۶۳۳ یا ۶۳۴ ه/۶-۱۲۳۵ یا ۷-۱۲۳۶ م) سیر و سلوک و مقامات عارفان است، بر پایهٔ «مجلس» که برخی از آنها مؤرخ رمضان ۵۸۴ ه (۱۱۸۸ م) و برخی ۵۸۵ هجری (۱۱۸۹ م) می‌باشد، با سرآغازهای: دولت پابوس حاصل شد، سعادت پابوس دریافته شد و مانند آنها. در آغاز هر مجلس نام گروهی را می‌برد که در آن مجلس بوده‌اند.

آغاز: الحمدلله... بدانکه این سلوک اسرار الهی و ابن فواید نامتناهی که از زبان...

(ن. ک. مشترک ۳: ۱۷۶۵، گنج بخش ۲: ۷۵۰).

0383 -[A۱۰۹] نستعلیق، میر محمد المعی بن میر سیف‌الدین لودیانوی، ۱۲۹۳ ه، ۵۲ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵.

[۳۰۳]

● کچکول العرفان

از. **ناشناس**، رساله‌ایست عرفانی در چهار «منزل».

آغاز: حمد محمودی که حمد... خود اوست ثنای هادی که به حد نطر توحید هادی و هدایت...

0384 -[C۳۲۰] شکسته نستعلیق، ۱۲۱۶ ه، کرم حورده، ۸۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۱×۱۶.

[۳۰۴]

● کشف الاسرار و معراج الانوار العاشقین

از **معین‌الدین** (۵۳۷-۶۳۲ ه/۱۱۴۳-۱۲۳۵ م) **بن غیاث‌الدین حسن سجزی حسنی چشتی**. در آفرینش عالم، چهار نفس، دم، منطقهٔ موهوم و حجابی که در عدم است. در چهار «باب».

آغاز: الحمدلله... بدان ارشدک الله تعالی فی الدارین این رساله‌ابست مں تصنیف حضرب فدوت الواصلین...

0385 -[A۲۲۸/۵] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۱۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵.

● **فردوسیهٔ قدسیه ← چشتیهٔ بهشتیه**

[۲۹۹]

● **فقرات**

از: **عبیدالله احرار نقشبندی** (۸۰۶-۸۹۵ ه‍/۱۴۰۳-۱۴۹۰ م)، کتاب با سربندهای «فقره» شروع شده است، و به نثر روان آمیخته به نظم در توحید، شهود و ظهور جمال نگاشته است.

آغاز: خداوندا به عزت آنکه به فردانیّت ذات منفردی و به وحدانیت صفات متصفی استحقاق عبادت عبودیت...

(ن. ک: مشترک ۳: ۱۷۴۷، سالار ۸: ۲۶۵، نسخه‌ها ۲: ۱۳۰۱، گنج بخش ۲: ۷۴۷، شیفته: ۵۳، ندوه: ۲۲۶).

0380 -[C۱۳۱] شکسته نستعلیق، امرالله بن محمد فاضل، قصبهٔ تجّار، ۱۰۷۰ ه‍، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۱۹.

[۳۰۰]

● **فقر محمدی**

ار: **احمد بن ابراهیم واسطی**. در فقر و درویشی پیامبر بزرگوار اسلام **حضرت محمد ﷺ** نگاشته است.

آغاز: لا اله الا الله محمد رسول الله... طریق الستة و لاتباع... و الابتداع در بعضی عرایض که به خدمت آن هدایت پناه ارسال...

0381 -[C۳۷۹/۴] نسنعلیق، کرم خورده، ۱۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۳۰۱]

● **فواتح سبعه**

از: **قاضی کمال‌الدین میر حسین میبدی** متخلص به **منطقی** معروف به **قاضی میبدی** (شهید ۹۱۱ ه‍/ ۱۵۰۵-۶ م) **فرزند معین‌الدین ترمذی میبدی**، مقدمهٔ «شرح دیوان **حضرت علی**» است در هفت «فاتحه» و هر فاتحه در جندین «فنح» آمیحنه به نظم که بعدها از «شرح دیوان» جدا شده و به صورت یک کتاب جداگانه درآمده است.

آغاز: ... اهل البیت کامل و طاهر من لطایف اخبار وظایف، صحایف اخبار حلایف...

(ن. ک: مشنرک ۳: ۱۷۶۲، گنج بخش ۳: ۱۴۳۹).

[۳۰۸]

● **کلمات التحقیق**

از **عبدالکریم،** در برخی مضامین عرفانی چون معرفت، پیروی از حق و تجلیات رحمانی.

آغاز. حمد بیحد و سپاس بیقیاس مر خالقی را سزد که تمامی مخلوقات و جمیع مکنونات را به مقتضای استعداد ایشان...

0390 -[C۲۷/۴] نسخ، کرم خورده، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۲×۱۷.

● **کلمات خواجه عثمان** ← **انیس الارواح**

[۳۰۹]

● **کلمات صوفیه**

از **سید نوازش علی بلگرامی** (۱۱۲۴-۱۱۶۷ ه/۱۷۱۲-۴-۱۷۵۳ م)، اصطلاحات صوفیه است که نگارنده با استناد به آیات قرآن کریم آن را شرح کرده است

آغاز الحمدلله. . سپاس خداوندی که وجودش منزه است از ..

(ر ک. مشترک ۳: ۱۸۰۶، موره: ۵۴).

0391 -[C۸۰/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۴×۲۴

[۳۱۰]

● **کلمات قصار حضرت علی** عليه‌السلام

از **ناشناس،** اقوال **حضرت علی** عليه‌السلام به نظم فارسی در مسایل اخلاقی، احسان، عطا، ثنا

آغاز قال علی رضی الله تعالی عنه چون به کسی از دست تو نیکی رسد

0392 -[D۱۳۲/۵] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده،** ۳۰ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۴×۲۲

[۳۱۱]

● **کلید گنج اسرار**

از **محمد ابراهیم ولد خانجهان،** در مضامین و مفاهیم عرفانی است که در آن بعضی کرامات اولیاء الله و مشایخ صوفی نیز ذکر گردیده با سرتیترهای «**منقول است**».

آغاز: الحمدلله حمداً کثیراً طیّباً مطیّباً مبارکاً والصلوه و السلام علی رسوله . اما بعد می‌گوید راجی الی رحمته الباری محمد ابراهیم ولد خانجهان...

[۳۰۵]

● کشف الحقایق

ار: **عزیز نسفی، عزیزالدین** (درگذشته پیش از ۷۰۰ ه‍/۱۳۰۰ م) **بن محمد**، در یک «دیباچه» و «فاتحه» و ده «رساله».

آغاز: حمد و سپاس و ستایش بیقیاس مر خدای را که پدید آوردهٔ...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۷۹۲، نسخه‌ها ۲: ۱۱۰۱، ۱۳۱۸، سالار ۸. ۱۱۵، سفینه: ۵۲، گنج بخش ۲: ۷۵۸، موزه. ۲۵۲).

0386 -[B۴۵۰] شکسته نستعلیق، عبدالباقی ولد ملا فضی، ۱۰۷۸ ه‍، ۴۰ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۲×۲۳.

[۳۰۶]

● کشف المقامات

ار. **شیخ محمود حسنی** از مریدان **شاه برهان قطب الزمان**، برای هدایت و ارشاد سالکان است، در مضامین عرفان با استناد به احادیث و سخنان بزرگان چون نظام‌الدین اولیا، در مقامات عرفانی: معرفت، شریعت، طریقت، حقیقت

آغاز الحمدلله . اما بعد چنین گوید خادم و مرید و مرشد زمان...

0387 -[A۲۲۹/۲] نستعلیق، ۳۵ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۰×۱۷/۵

0388 -[A۲۹۹/۴] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۳ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۰×۱۸

[۳۰۷]

● کشکول کلیمی

از: **شاه خواجه کلیم الله شاهجهان‌آبادی چشتی** (۱۰۶۰-۱۱۴۲ ه‍/۱۶۵۰-۱۷۲۹ م)، در یک «مقدمه» و دو «وصل» و یک «خاتمه» با سرنبدهای «لمعه» در مسایل عرفانی چون **سیر الی الله، سیر فی الله، فنا فی الله**، وصل، کشف، نعمّات، ذکر و فکر و امثال آن.

آغاز. الحمد لله، نه علیه و الصلوة من لدنه و الیه اما بعد، کشکولی که لمعاتش لطیفهٔ ربانی را قوت بخشند ..

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۸۰۰، علمای هند: ۱۷۲، گنج بخش ۲: ۶۱-۷۶۰، موزه ۲۵۴، سالار ۸: ۲۱۵، ندوه ۲۵۴).

0389 -[C۱۱۹/۴] نستعلیق، ۱۲۵۵ ه‍، کرم خورده، مجدول، ۳۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵

آغاز: ... لمعهٔ عشق هر چند دایم خود را... می‌دید خواست که در آیینهٔ عاشق نیز جمال معشوق...

0398 -[C۳۰۵/۵] نستعلیق، حافظ غلام رسول، ۱۲۹۲ ه، **آغاز افتاده**، مجدول، ۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

[۳۱۵]

● لمعات، شرح

از **درویش علی** (زنده در ۸۰۵ ه‍/۳-۱۴۰۲ م) **بن یوسف کوکهری (کرکهری، کرکدی، کرکبری، کرکری)**، متن از **عراقی، فخرالدین ابراهیم** (۶۱۰-۶۸۸ ه‍/۱۲۱۳-۱۲۸۹ م) **بن بزرگمهر**.

آغاز: حمد بحد و شکر بیعدد ذات واحب الوجودی راست که...

(ر ک: مشترک ۳: ۱۸۴۳، نسخه‌ها ۲: ۱۲۵۳، موزه: ۲۶۱)

0399 -[A۲۴۹] نستعلیق، محمد فضل حسن خان، ۱۳۱۱ ه، امان‌آباد، ۵۹ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵×۲۴/۵.

0400 -[C۳۵۸/۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۹۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۳۱۶]

● لمعات، شرح

از **ناشناس**، شرحی است شامل متن لمعات گسترده، شاید همان «تجلیات جمال» **نظام تهانیسری بلخی** باشد.

آغاز الحمدلله الذی نور وجه حسه سحلیات الجمال حمیع محامد مختص است مر حصرت وجود مطلق را...

(ر ک. مشترک ۳: ۱۸۴۹، گنج بحش ۲ ۷۷۴).

0401 -[A۲۸۸] نستعلیق، غلام رسول، ۱۲۸۷ ه، کرم خورده، ۷۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

0402 -[C۱۳۳/۲] نستعلیق، صفر ۱۲۲۶ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، یاره، یوسیده، محدول، در صفحهٔ آخر مهر علی شىر ولد سبد نظام مورخهٔ ۱۲۱۸ ه، ۱۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۳۱۷]

● لوایح

از **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، دربارهٔ جسم و لطافت روح، خدا و

0393 -[C۱۰۹] نستعلیق، کرم خورده، ۵۷ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷×۲۶.

[۳۱۲]

● لقمه

از: **ناشناس**، رسالهٔ عرفانی است در چند «لقمه». از آغاز آن چنین برمی‌آید که شاید همان «کشکول کلیمی» **شاه خواجه کلیم الله شاهجهان‌آبادی چشتی** باشد که قبلاً در همین فهرست ذکر گردید.

آغاز: الحمدلله... اما بعد کشکولی که از شش لقماتش لطیفهٔ ربانیه...

0394 -[۱/ C۲۳۰] نسعلیق، کرم خورده، ۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۳۱۳]

● لمعات

از: **عراقی، فخرالدین ابراهیم** (۶۱۰-۶۸۸ ه/۱۲۱۳-۱۲۸۹ م) **بن بزرگمهر**، هنگامی که به روم رفته بود (۶۶۹-۶۷۲ ه) و نزد صدرالدین قونوی «فصوص» را می‌خواند، در مراتب عشق در بیست و هشت «لمعه» نگاشته، و از نظر استاد خود گذرانده و اجازهٔ انتشارش را گرفته است.

آغاز: الحمدلله الذی نور وجه حبیبه بتجلیات الجمال... اما بعد کلمهٔ چند است در بیان مراتب عشق بر سنن سوانح...

(ن ک: مشترک ۳: ۱۸۴۰، نسخه‌ها ۲: ۱۳۴۷، ابوانف: ۵۶۷، سالار ۸: ۲۴۸، ۶۱-۲۵۹، ۲۸۵، ۲۹۸، کرزن: ۲۸۹، موزه: ۲۶۰، ندوه: ۲۶۳)

0395 -[C۱۳۳/۱] نستعلیق حلی، کرم حورده، مجدول، در صفحهٔ اوّل و آخر مهر علی شیر ولد سید نظام مورخهٔ ۱۲۱۸ ه، ۴۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

0396 -[C۳۵۸/۱] نستعلیق، ۱۲۲۶ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۳۷ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۵×۲۲.

0397 -[C۴۸۵/۳] نستعلیق، ۱۱۸۰ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، در آغاز مهری به نام علی احمد بن سید علی حسینی، ۲۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

[۳.۱۴]

● لمعات

از: **ناشناس**، در بان عشق الهی، سماع، وجد و وحدانیت ذات خداوندی در شش «لمعه».

0410 -[D۶۶/۲] نستعلیق، ۲۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

[۳۲۰]

● **مرآت الصفا:** شرح مرآت العارفین

شرح از. **محیی‌الدین**، ملقب به **اهل الله**، منن اصلی به زبان عربی. در مسایل فقهی و اسماء و اخلاق، از **سید احمد معروف به خواجگی احمد و مخدوم اعظم کاسانی** (م: ۲۱ محرم ۹۴۹ ه‍/۱۵۳۴ م) **بن جمال‌الدین**.

آغاز: سبحان من عین الاعیان و ظهر بآثارها و لوازمها جعل الاکوان... ستایش و نیابتش از هر که باشد و بر هر چه باشد از ازل تا ابد مخصوص بذاتی ..

(ر ک مشترک ۳: ۱۸۹۰).

0411 -[C۲۵۹/۱] نستعلیق، علام محیی‌الدین، ۱۳۰۴ ه‍، ۳۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

● **مراتب عوالم خمس ← عوالم خمس**

[۳۲۱]

● **مراتب فنا:** رسالهٔ فنا و بقا

از **محمد رضی‌الدین بن سعید حسینی**، این رساله در بیان مراتب فنا و وصول الی الله است. در آن فنا به سه دسته تقسیم شده است فناء فی الافعال، فناء در صفات، فناء در ذات، سپس خاتمه این رساله را در فهارس دیگر از **میر ابوالعلا احراری اویسی اکبرآبادی** دانسته‌اند. پسر ابوالعلا از فرزندان خواجه احراری نقشبند بوده است که در صفر ۱۰۶۱ ه‍/ژانویه ۱۶۵۱ م درگذشته است. در فهرست مشترک ذیل «مراتب فنا» و در فهرست ندوه این کتاب از **محمد بن ابوسعدی حسینی** که پیش از ۱۱۸۰ هجری مرتبه دانسته شده است.

آغاز: بعد حمد واجب الوجودی که به چندین هزار

(ر ک: مشترک ۳: ۱۹۰۰، ۱۹۰۳، موره: ۲۵۰، ندوه: ۲۱۷).

0412 -[A۳۳۸/۶] نستعلیق، ۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

[۳۲۲]

● **مراتب وجود**

از **نورالدین محمد عبدالله شیرازی** (زنده در ۱۰۵۶ ه‍/۱۶۴۷ م) که برای طالبان مطالب وحدت و

وحدت وحود، به نثر مسجع آمیخته با «رباعی»هایی، با سربندهای «لایحه». گویا این کتاب را هدیه به جهانشاه قره‌قوینلو ترکمان (۸۴۱-۸۷۱ ه) کرده باشد که در عراق و همدان و آذربایجان پادشاهی می‌کرده.

آغاز. لا احصی ثناء علیک، کیف و کلّ ثناء بعود الیک... خداوندا سپاس تو بر زبان

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۸۵۲، سالار ۴: ۲۹۳، ۲۹۶، ۸: ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۸۵، ۳۰۲، موره: ۲۶۲، کرزن: ۳۰۱، ۳۲۶، حبیب گنج ۲ ۷، فیرور. ۶-۱۶۵، ندوه: ۲۶۴، ۴۳۸).

0403 -[A۳۶/۱۷] نستعلیق، ۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

0404 -[A۱۳۱/۱] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۲۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۴/۵.

0405 -[A۳۶۰/۱] نستعلیق، جمادی‌الاول ۱۲۹۸ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۲ برگ، ۱۸ س، اندازه ۲۵×۱۷.

0406 -[C۳۰۵/۲] نستعلیق، حافظ غلام رسول، ۱۲۹۲ ه، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۲۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۸×۱۸

0407 -[C۴۸۵/۹۲] نستعلیق، ۱۲۲۷ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، مجدول، در آغاز مهر علی احمد بن سید علی حسینی، ۲۴ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۲۲×۱۳/۵

0408 -[C۴۸۶/۱] نستعلیق، جمادی‌الثانی ۱۱۸۱ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، بعضی از صفحات محشّی، ترمیم شده، ۲۰ برگ، ۱۶ س، اندازه ۲۱/۵×۱۴

[۳۱۸]

● مبین الحق

از: **عبدالسلام پانی‌پتی**، در بیان رفع اعتراضاتی که بعضی علمای ظاهری بر جیل صوفیهٔ صافیه نموده‌اند

آغاز الحمدلله اما بعد تحریر است مبین الحق در بیان رفع...

0409 -[A۱۳۱/۳] نستعلیق، ۳۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۲×۱۴/۵

[۳۱۹]

● مختصرة موجزه

از: **سید کبیرالدین محمد آدم**، مسائل عرفانی است، در یازده «شغل» و پنج «عطیه»

آغاز: الحمدلله.. اما بعد هذه رساله مختصرة موجزه . باید دانست که دل را دو طرف است

0415 -[C۵۰۶/۵] نستعلیق، شاه عظمت الله قادری، کرم خورده، مجدول، ۴۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵.

[۳۲۵]

● **مکتوبات خواجه معین‌الدین سجزی:** اسرارالواصلین

از: **خواجه معین‌الدین سجزی چشتی** (۵۳۷-۶۳۲ ه/۱۱۴۳-۱۲۳۵ م)، مجموع هشت نامه به **خواجه قطب‌الدین بختیار کاکی** است. در اسرار الهی، مریدان صدیق، تعلیم شناخت خدا و جز آن.

آغاز: دوست همراز اهل یقین، برادرم خواجه قطب‌الدین دهلوی ارشدک الله تعالی از فقیر معین‌الدین...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۲۶۱، ۱۹۸۳، گنج بخش ۲: ۸۲۳).

0416 -[D۶۶/۴] نستعلیق، کرم خورده، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

[۳۲۶]

● **مکتوبات عبدالجلیل**

از. **شیخ عبدالجلیل لکهنوی چشتی** (م. ۱۰۴۳ ه/۴-۱۶۳۳ م)، مجموعهٔ چهل مکتوب است که نگارنده در تشریح مفاهیم و مضامین عرفانی به عده‌ای از بزرگان عهد خویش نگاشته است.

آغاز: الحمدلله... مکتوب اول ای جان من بشنو... از این معنی است که سلف گفته‌اند...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۹۹۰، نسخه‌ها ۲: ۱۴۴، سالار ۸: ۲۰، گنج بخش ۲: ۸۱۶).

0417 -[C۵۰۶] نستعلیق، عظمت الله قادری، کرم خورده، مجدول، ۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۲/۵×۲۳

● **مکتوبات عبدالقادر ← انیس قادریه**

[۳۲۷]

● **مکتوبات منیری**

از. **شرف‌الدین احمد منیری** (۶۶۱-۷۸۲ ه/۱۲۶۳-۱۳۸۰ م)، از وی سه مجموعهٔ نامه‌های عرفانی در دست هست که تاریخ گردآوری آنها در نسخه‌ها و منابع گوناگون آمده، متهور به «مکتوبات صدی» که به قاضی شمس‌الدین حاکم قصبهٔ جوسر (جوسه) نوشته و یا پرسشهای او را پاسخ گفته است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد این چند مکتوب مرعوب که به تحریر پیوست قصه آنست...

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۱۱، نسخه‌ها ۲: ۱۴۳۶، موزه: ۲۷۵، سالار ۸: ۱۳۷ [آغاز برابر نیست]).

0418 -[A۷۷/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۲۴ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

توحید و سالکان سلک تجرید و تفرید، با شرح اصطلاحات ارباب ذوق و شهود و کلام ایشان در توحد در ۱۰۳۸ ه/۱۶۲۸ م نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذی لا اله الا هو الواحد فی بطون حلال دانه اله احد الصمد فی ظهور جمال... اما بعد این رساله‌ایست مسمی بمراتب الوجود متتمل بر اصطلاحات ارباب ذوق و شهود...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۹۰۳، نسخه‌ها ۲: ۱۳۷۷، ایوانف: ۶۰۴، کرزن: ۳۳۶).

0413 -[B۱۸۸/۱] نستعلیق، علام حضرت خان انصاری، ۱۲۳۸ ه، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۱×۱۸/۵.

● **معرفت دل و ماهیّت آن ← رسالهٔ فرید بخارایی**

[۳۲۳]

● **معرفت السلوک**

از: **شیخ محمود چشتی**، مشهور به **خوش دهان** (م ۹۹۰ ه/۱۵۸۲ م)، مرید حضرت شاه برهان‌الدین خاتم که وی فرزند و خلیفهٔ شاه میرانجی شمس العشاق بوده است در گزارش «من عرف نفسه فقد عرف ربه»، از گفته‌های مرشد خود و شاه میران یاد کرده است

آغاز: حمد بی‌نهایت و شکر بی‌غایت مر واجب الوجودی را که ممکن الوجود را در دایرهٔ ممتنع الوجود پیدا کرد .

(ن.ک مشترک ۳. ۵-۱۹۵۴، سالار ۸. ۱۸۵ و ۲۹۴ و ۳۰۳)

0414 -[A۲۲۹/۱] نستعلق، ۱۰۱۱ ه، کرم خورده، ۷۵ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۰×۱۷/۵.

[۳۲۴]

● **مقصد اقصی**

از **عزیز نسفی** (پیش از ۷۰۰ ه/۱۳۰۰ م)، در معرفت ذات و صفات و افعال خدای و در معرفت ولایت و نبوت و در معرفت ظاهر و باطن انسان و مبدأ و معاد انسان با عنوانهای «ای درویش» در هشت «فصل» و هشت «باب»

آغاز. حمدله. . اما بعد چنین گوید اضعف الضعفا خادم الفقرا عزیز بن محمد النسفی که جماعتی از درویشان ..

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۹۶۹، مرآه العلوم ۳ ۶-۲۳۵، سالار ۸: ۱۱۷، ۲۵۸، ۳۰۱، موره: ۲۷۲).

آغاز: حمد بی‌حد و سپاس بیقیاس معبودی را... متل او هیچ شیء را وجودی نه...

0423 -[C۲۷/۱] نسخ، محمد قاسم، ۱۲۵۹ هـ، کرم خورده، ۲۳ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۲×۱۷.

[۳۳۲]

● **مناقب شیخ نورالله**

از. **ناشناس**، رساله‌ایست عرفانی، در مناقب شیخ نورالدین **محمد** نورالله.

آغاز . حضرت شبخ احمد جامی رضی الله عنه در آن شهر آمدند خبر ایشان بوی رسید ار خود بدر آمده...

0424 -[C۵۴۵] نسخ، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، دارای مهری به نام سید علی ولد سید ںظام مورخهٔ ۱۲۱۸ هـ، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۳×۲۱/۵.

[۳۳۳]

● **ناشناخته**

ار **جلال‌الدین**، رساله‌ای در سلوک.

آغاز: ..که توبه اساس راه سلوک است، فال الله تعالی ىا ابها الدىن...

0425 -[C۳۴] ںستعلق، کرم حورده، مجدول، قرمر، **آغاز و انجام افتاده**، ۵۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵

[۳۳۴]

● **ناشناخته**

از **ناشناس**، درکرامات برخی متسایح صوفیه چون شیخ عبدالقادر جیلانی و دیگران.

آغاز. جون در مکتوبات شیح احمد سهرىدی بعضی کلمات ..

0426 -[A۲۰۶/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۴ برگ، ۲۴ س، اندازه. ۱۵×۲۴.

0427 -[C۴۸۵/۴] نستعلیق، **آغاز**: مقدمه در تمهید... به بعضی حقایق و معارف و مصطلحات موقوف بر سماع که محتاج الیه و موقوف علیه ..، در مسایل فلسفی چون عقل، وجود، اثبات وجود و حز آن به‌گونهٔ سئوال و جواب، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

0428 -[C۳۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز**: اسکندر شهری را فتح کرد چون مردم آن شهر گرد او جمع شدند ..، **انجام افتاده**، گزبدهٔ گفتار حکما و عرفا، ۲۴۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

0419 -[C۷۰] نستعلیق خوش، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ...**که هرگز ندیده بودم دیگری را ازین تصرّف چگونه تواند بود و در این حدت...**، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۵۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۳۲۸]

● مکتوبات شیخ عبدالله کوهانی

از: **شیخ عبدالله کوهانی**، رساله‌ایست در وحدانیت و ربوبیت ذات خداوندی.

آغاز: اما بعد پوشیده نماند... بر رای شریف که این فقیر را چه امکان این سخنهای شریف است این کلام را ربانی و دلی باید از آلائش ظاهری...

0420 -[C۴۸۵/۱۲] نستعلیق، شهاب‌الدین، مجدول، ۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

[۳۲۹]

● ملفوظات

از: **حسام‌الدین محمد سرورپوری، جونپوری**، رساله‌ای است عرفانی است در وحدت، جبر و اختیار، معرفت حقیقت، عشق الهی و جز آن.

آغاز. الحمدلله... اما بعد این کلمات قدسیه بسته از انفاس نفسیه...

0421 -[A۳۵۸] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، اوراق الوان، ۱۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۳۳۰]

● ملفوظات بقا

از **خواجه محمد بقا نقشبندی**، گردآوری از **عبدالکریم** (دیباچه).

آغاز الحمدلله الذی هدینا الی الاسلام و جعلنا من امت. اما بعد می‌گوید فقیر الحقیر خاکسار بی‌مقدار تراب اقدام اولیاءالله اضعف عباداللّه مسکین عبدالکریم..

(ن ک. مشنرک ۳: ۲۰۲۳).

0422 -[A۲۶۸/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۳۳۱]

● منافع الطالبین

از: **قاضی عبدالکریم**، در بیان اذکار و أشغال صوفیه. نگارنده، **طاعت، عبادت و معرفت را از نظر اهل** تصوف شرح نموده است.

[۳۳۷]

● نصایح

از **ناشناس**، در معانی یک رباعی از شیخ ابوسعید ابوالخیر. از عازفان بزرگ سدهٔ پنجم هجری.

آغاز: الحمدلله... اما بعد بدانکه این فقبر را بسی شعف می‌نمود...

0433 -[C۲۸۰/۷] نستعلیق، محمد کمال رضوانی، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۳۳۸]

● نصیحت‌نامه

از **محمد لطیف**، مجموعهٔ پند و اندرزهای عرفانی است در توحید

آغاز آن لطیف بداند که جملهٔ عالم مظهر لطیف است پس آن لطیف را باید که..

0434 -[A۳۶] نستعلیق، فیروز علی خان، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵.

[۳۳۹]

● نظام العقاید

از **شاه محمد فخرالدین اورنگ‌آبادی**، معروف به **فخر جهان دهلوی** (۱۱۲۶-۱۱۹۹ ه/ ۱۷۱۴-۱۷۸۵ م)، در عقاید اهل سنت با دید صوفیانه، بسبار ساده و دلکش.

(ر ک. متسرک ۳: ۲۰۶۹).

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد مر خالق ودود جل شانه و درود نامحدود بر محمود کونین...

0435 -[A۱۵۲/۲] نستعلیق هندی، ۱۲۲۵ ه، کرم خورده، ۹ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۳۴۰]

● نورالقلوب

از: **نواب امجد علی خان لکهنوی**.

آغاز: هزاران هزار شکر و سپاس مر خدای را که مصباح القلوب العارفبن را به تجلیات ذات منوّر ساحت...

(ر ک: ندوه: ۳۲۹).

0436 -[C۶۴/۱] نستعلیق، ۱۲۲۶ ه، ۳۱۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

0429 -[C۲۳۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... چو گردد تنم در لحد چون غبار/به هر ذرّه جرمی، زمن در گذار...، **انجام افتاده**، اقوال برخی انبیا، اولیا و عارفان، ۳۰۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

0430 -[D۳۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. . براه بحث و جدال و طریقهٔ قیل...، **انجام افتاده**، مضامین عرفانی در نفس و حفظت، ۴۴ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۱۱×۲۲.

[۳۳۵]

● نزهت الارواح

از: **امیر حسینی هروی، حسین** (م: ۷۱۷ یا ۷۱۸ یا ۷۱۹ ه‍/۱۳۱۸ یا ۱۳۱۹ یا ۱۳۲۰ م) **بن عالم**، به نثر مسجّع آمخته به نظم نگاشته به سال ۷۱۱ ه‍/۱۳۱۱ م و یا ۷۲۱ ه‍/۱۳۲۱ م که تاریخ انجام در خاتمهٔ نسخه‌های آن بدو گونه آمده است

آغاز الحمدلله رب العالمین علی کل حال فی کل حین و الصلوة والسلام علی رسوله و آله احمعبں .. سپاس بی‌قیاس و منتها بی‌منتها مر ملکی را که ملکش..

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۵۶، نسخه‌ها ۲: ۱۴۵۲، گنج بخش ۲: ۸۳۶، سالار ۸: ۱۲۹، فیروز ۲۱۳، ۲۳۳، کرزن: ۲۹۱).

0431 -[B۱۸۶] نستعلیق، شاهجهان‌آباد، کرم خورده، ۱۱۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶

[۳۳۶]

● نشاط العشق

از **عبدالله** (زنده در ۸۳۵ ه‍/۱۴۳۱ م) **بن حسین بن علی مکی حسینی جیلانی**، متن رسالهٔ مشهور به «غوثیه» از **شیخ عبدالقادر جیلانی** به عربی، گزارش فارسی از عبدالله بن حسن (حسین) بن علی مکی حسینی جیلانی است. این جز «نشاط العشق» ملوک شاه صدیقی گجراتی است.

آغاز: الحمدلله کاشف الغمة و الصلوه عبارت فارسیه سپاس و ستایش و آن واجب الوجودی را که احدیت را. .

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۶۷، ایوانف: ۶۲۷، موزه: ۲۸۰، گنج بخش ۲: ۸۴۰، سالار ۸: ۱۱۲، کرزن: ۲۹۸).

0432 -[C۲۵۹/۲] نستعلیق، علام محیی‌الدین، ۱۸۸۷ م، کرم خورده، ۳۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

«ذخیرة الملوک» و «بهرام شاهیه» را نیز برای وی ساخته بود. در سیر و سلوک، شریعت و طریقت و با مناجات گونه‌ای آغاز و پایان می‌یابد و در میانه سخنان کوتاه عارفانه، مسجّع و روان **خواجه عبدالله انصاری** آمده است. این اثر در دهلی در ۱۳۳۲ ه‍/۴-۱۹۱۳ م به نام «واردات الغیبیه و لطایف القدسیه» چاپ شده است.

آغاز: ... از انفاس متبرکهٔ حضرت عارف ربانی امیر سید علی همدانی...

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۹۲، نسخه‌ها ۲. ۱۴۷۷).

0440 -[C۲۸۰/۵] نستعلیق، محمد کمال، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

● **وحدت وجود ← ارشادالسالکین**

[۳۴۴]

● **ورد المریدین**

از **حافظ احمد بخش**، رساله‌ایست عرفانی دربارهٔ پیر طریقت و مریدان که در آن بسیاری از بزرگان اهل طریقت نیز نام برده شده است.

آغاز: شکرلله حال من هر لحظه بیکونر شدست/شیخ شیخان حمزه رهبر شدست...

0441 -[A۳۰۳] شکسته نستعلیق، ربیع‌الآخر ۱۲۹۸ ه‍، ۲۷۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵.

[۳۴۵]

● **وظایف**

از **عبدالنبی صدر**، رساله‌ایست عرفانی دربارهٔ عقل، معرفت، توحید، روح وغیره در سه «باب» نگاشته است.

آغاز: قال بعضهم اول المقامات... بدانکه عقل آلتی است که بدان آلت نیک و بد شناخته شود...

0442 -[D۱۳۲/۳] نستعلیق، ۵۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۳۴۶]

● **یادداشت اذکار و أشغال معموله**

از: **ناشناس**، اوراد و أشغال **شاه بهلول برکی جالندهری بخارایی** (م: ۱۱۷۰ ه‍/۷-۱۷۵۶ م) است.

آغاز: یادداشت و اذکار و أشغال معموله میان شاه بهلول کول برکی جالندهری، طریق ذکر...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۵۷۶).

[۳۴۱]

● **نور وحدت**

از: **ناشناس، در نسخه چاپی از خواجه عبدالله حورا، متخلص به مغربی نقشبندی** دانسته شده است که در سال ۱۰۵۳ ه‍/۱۶۴۳ م آغاز به نگارش آن کرده است. در مسایل تصوف با سربندهای «ای سید».

آغاز: الحمدلله که حقیقت از آفتاب روشن‌تر است...

(ن. ک: مشترک ۳: ۲۰۸۳، نسخه‌ها ۲: ۱۴۷۲، گنج بخش ۲: ۸۴۶).

0437- [A۳۶/۸] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۱۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

0438- [C۴۷۵/۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۵×۱۴.

[۳۴۲]

● **واردات**

از: **خواجه میر، متخلص به درد دهلوی** (۱۱۳۳-۱۱۹۹ ه‍/۱۷۲۱-۱۷۸۴ م)، مطالبی است گوناگون، ار آنچه گاه به گاه در ذهن خطور کرده است، دربارهٔ وجود مطلق، وجود ممکنات، غفلب و حیرت، فما و بقاء صسر و شکر و شکایت و حر آنها به نتر آمیخته به رباعیات که به خواهش برادرش مبر اثر، در یک «مقدمه» و شصت «وارد» گردآورده اسب و حود این رساله را به نام «علم الکتاب» در ۱۱۸۰ ه‍/ ۷-۱۷۶۶ م شرح کرده است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید فقیر حواجه مر محمد متخلّص به درد...

(ر ک متسرک ۳: ۲۰۹۲، کرزن: ۳۱۸).

0439- [C۲۳۸/۴] نسعلیق، مولوی اسرف علی خان، ۱۲۷۲ ه‍، لکهنو، کرم خورده، ۴۵ برگ، ۲۱ س، انداره. ۱۸×۳۰.

● **واردات ← واردات غیبیه**

● **واردات امیریه ← واردات غیبیه**

[۳۴۳]

● **واردات غیبیه:** واردات امبریه: واردات

از: **میر سید علی همدانی** (۷۱۳-۷۸۶ ه‍/۱۳۱۳-۱۳۸۴ م)، برای بهرام شاه حاکم بلخ و بدخشان که

بخش یازدهم

فلسفهٔ عملی

[۳۴۷]

● **آداب سفر**

از **ناشناس**، در آداب سفر که سالکان مسالک ظاهر و باطن را به کار آید. **در یک «مقدمه» و هفت «مسلک»**.

آغاز: این کلمهٔ چند است در بیان آداب سفر که سالکان مسالک ظاهر و باطن را به کار آید...

0444 -[C۲۰۹/۲] نستعلیق، ۱۰۹۲ ه، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۳۴۸]

● **آداب الملوک**

از **ناشناس**، در آداب سلطنت و حکمفرمایی است در پنجاه «فصل».

آغاز: سپاس خدای را عز و جل که آفریدگار زمین و آسمانست و شناسندهٔ آشکار و نهانست...

0445 -[C۲۱۷] نستعلیق، محمد بن عبدالرحمن، کرم خورده، ۱۲۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۳۴۹]

● **ابواب الجنان** (ج ۱ و ۲)

از **رفیع‌الدین محمد قزوینی، متخلص به واعظ** (م: ۱۰۸۹ ه/۱۶۷۸ م)، در سه جلد، نخستین جلد را به روزگار شاه عباس (۱۰۵۲-۱۰۷۷ ه) و دومین را به روزگار سلیمان (۱۰۷۷-۱۱۰۵ ه) به سال ۱۰۷۹ ه/ ۱۶۶۸-۹ م و سومین جلد را فرزند او **محمد شفیع** نگاشته است.

آغاز ج ۱. بهترین زلال مقالی که سرخیل کاروان فنون محاورات تواند بود...

آغاز ج ۲: زلال مقالی که از چشمه سار دل که مجدول زبان جاری و بوستان جان فزای دین و ایمان به آن آبیاری تواند شد...

آغاز ج ۳: گل و ریحان صبر و رضا در بوستان خاطر ارباب...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۱۰، کرزن: ۳۵۵، بنارس: ۱، موزه: ۲۹۰، نسخه‌ها ۲: ۱۵۱۸، گنج بخش ۲: ۸۸۰).

0443- [C119/2] نستعلیق، ۱۲۵۷ ه، کرم خورده، مجدول، ۲ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

❋

0452 -[D۳۰] نستعلیق، ۱۰۳۸ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۹۳، برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۴

0453 -[C۲۸۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، مجدول، ۳۱۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

0454 -[C۲۰۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... اوراق فرمود که این کتاب نفیس را...، **انجام افتاده**، ۲۵۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵.

● **اخلاق همایون ← اخلاق همایونی**

[۳۵۲]

● **اخلاق همایونی**: اخلاق همایون

از **اختیارالدین حسن** (م: ۹۲۸ هـ/۲-۱۵۲۱ م) **بن غیاث‌الدین حسینی تربتی هروی**، برای ظهیرالدّین محمد بابر (م: ۹۳۷ هـ/۱۵۳۰ م) به سال ۹۱۲ هـ/۸-۱۵۰۷ م در سه «قانون» نگاشته است.

آغاز: طغرای سعادت خسروان عالیشان...

(ن. ک. نسخه‌ها ۲: ۱۵۳۹، کرزن: ۳۵۲).

0455 -[C۲۰۶] نستعلیق، صفحهٔ اوّل منقوش و مطلاّ، مجدول مطلاّ، ۴۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۳۵۳]

● **انوار حکمت**: کلمات یوسفی: نصایح یوسفی

از **یوسف** (م: ۹۵۰ هـ/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد یوسفی هروی**، دستورهای اخلاقی و سخنان پند آموز صوفیانه است، با سربندهای «کلمه» و «کلمة اخری» که در ۹۱۹ هـ/۱۵۱۳ م به انجام رسانده است. در دیباچه نام نگارنده نیامده است. اته و ریو نادرست آن را از **غزالی** دانسته‌اند و گویا از آن دو به برخی فهرستها راه یافته است.

آغاز: الحمدلله الذی نور مصابیح القلوب بانوار حکمت و زین بساتین الارواح... مناجات الهی بعزت آنها که رخش همت در ساحت میدان قناعت تاخته‌اند...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۴۳، سالار ۸: ۱۶۱).

0456 -[A۹۵/۱] نستعلیق، سید محمد شاه بن سید بولاقی، ۹۱۹ هـ، ۱۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

0457 -[C۱۶۷/۱] نستعلیق، دوست محمد، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل منقوش مجدول و مطلاّ، ۱۷ برگ، ۷ س، اندازه. ۱۳×۲۴

0446 -[D۱۳] نسخ و نستعلیق، صفدر علی بن اکبر علی، جمادی الاول ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش، مجدول، مطلاّ، در صفحهٔ آخر مهر محمد حسین، ج ۱، ۳۵۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۷.

0447 -[C۹۰] نستعلیق، علی بخش، کرم خورده، در صفحهٔ آخر مهر صادق محمد خان بهادر، ج ۲، ۳۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۶×۲۵.

● **اخلاق جلالی ← لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق**

[۳۵۰]

● **اخلاق محسنی**: جواهرالاسرار

از **ملا حسین** (م. ۹۱۰ ه/۱۵۰۵ م) **بن علی کاشفی بیهقی**، برای سلطان میرزا حسین بایقرا (۸۷۳-۹۱۱ ه) به نام پسرش محسن میرزا به سال ۹۰۷ ه/۱۵۰۱ م در چهل «باب»، در سه موضوع فلسفه عملی: کشورداری، تدبیر منزل و اخلاق نگاشته است.

آغاز حضرت پادشاهی علی الاطلاق عزت کلمته و جلت عظمته منشور دولت سلطان...

(ر.ک. مشترک ۴: ۲۲۲۲، سالار ۶: ۹۳، پارس: ۵، فیروز: ۲۳۲، موزه: ۲۹۸).

0448 -[B۲۰۴] نستعلیق، کرم خورده، عبدالسلام، ۹۳۵ ه، مجدول، مطلاّ، ۱۳۸ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۵×۲۴

0449 -[C۱۶۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۲۱۱ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۶×۲۹

0450 -[C۴۱۶/۲] نستعلیق، رمضانی، ۱۲۴۴ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... جهان صحبت را اثر عظیمی است و در خبر آمده که همنشین نیک مثل عطار است...، ۱۱۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

[۳۵۱]

● **اخلاق ناصری**

از **خواجه نصیرالدین طوسی** (۵۹۷-۶۷۲ ه/۱۲۰۰-۱۲۷۳ م)، در سه بخش حکمت عملی در سه «مقاله» و «فصلها»یی نگاشته است. پس از رهایی از زندان، دیباچهٔ دیگری در آغاز آن گذارد

آغاز حمد بیحد و مدح بیعد لایق حضرت مالک الملکی باشد که چنانکه...

(ر.ک. مشترک ۴: ۲۲۲۸، شیفته: ۶۳، پارس: ۶، فیروز. ۲۱۶).

0451 -[B۲۰۵] نستعلیق، ۱۲۲۴ ه، کرم خورده، ۱۶۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

0460 -[A۳۴۲/۵] شکسته نستعلیق، الهی بخش، ۱۳۰۹ هـ، مجدول و مذهّب، ۷ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

● **تحفة الوزراء ← تحفة الملوک**

[۳۵۷]

● **توقیعات کسری:** دستورنامهٔ کسروی

از **جلال‌الدّین محمد طباطبایی اصفهانی قهپایی زواره‌ایی، معروف به میرزا جلالا** (زاده ۱۰۳۲ پیش از ۱۰۸۳ هـ/۱۶۲۳-۱۶۷۲ م)، در ۱۰۴۴ هجری به هند سفر کرده و به دربار شاهزاده مراد بخش (م ۱۰۷۲ هـ/۱۶۶۲ م) راه یافته و در دربار شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ/۱۶۲۷-۱۶۵۸ م) جایگاه وقایع نگاری یافته و برای شاهزاده پیشگفته در ۱۰۶۲ هـ/۱۶۵۲ م (دستورنامهٔ کسروی)، از عربی به فارسی درآورده است. «دستورنامهٔ کسروی» نامیده است. ۱۷۳ پرسش و پاسخ است، دربارهٔ کارهای کشوری و سپاهی و آداب و رسوم مردم. پرسشها با سربند «مرفوع» از سوی دستوران و مؤبدان و بزرگان و پاسخها با سربند «توقیع» از سوی نوشروان است.

آغاز: الحمدلله الذی ربط سلسله نظام العالم بسیاسه ریاسه الانسان... و بعد شب هنگامی سعادت افروز که از میامن انوار حضور فایض النور...

(ر ک. مشترک ۴: ۲۲۸۷، سالار ۳: ۹۱، موزه: ۲۹۶).

0461 -[C۱۳/۱] نستعلیق، زین‌العابدین فرخ‌آبادی، چهارم جمادی الثانی ۱۲۶۰ هـ، کرم خورده، دارای حواشی، ۹۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

0462 -[C۲۳۰/۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... شب هنگامی سعادت افروز که از میامن انوار حضور فایض ... ، **وسط افتاده**، ۳۲ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

● **جواهرالاسرار ← اخلاق محسنی**

[۳۵۸]

● **حلیة المتقین**

از **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هـ/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، به درخواست سالکان مسالک سعادت، در آداب زیور و لباس پوشیدن و خوردن... در چهارده «باب» و خاتمه و هر باب در چند «فصل» به سال ۱۰۷۹ تا ۱۰۸۱ هجری نگاشته است.

[۳۵۴]

● **انیس الواعظین**

ار: **ابوبکر قریشی سندهی**، این اثر در چهل «مجلس» با عنوانهای «المجلس الاول»، المجلس الثانی، المجلس الاول فی فضیلة التسمیه، المحلس الخامس: فی یوم القیامة... ذکر شده است.

آغاز: الحمدلله الحنان المنان دوی الفضل الاحسان و الکرم و الامتنان مبین البیان ملهم الجنان خالق الجان و الجان... یعنی هر که نگوید بسم الله الرحمن الرحبم خدای تعالی مر او را...

(ر.ک: متسترک ۴: ۲۲۴۷، گنج بخش ۲ ۸۹۴).

0458 -[C۳۵۳] نستعلیو، کرم حورده، **انجام افتاده**، ۲۰۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۳۵۵]

● **پنج گنج**

ار: **ناشناس**، احلاق دىی اسب، در چهل «درجه» و هر درحه در پنج «تعیین» بر اساس آیات قرآنی، احادیث، مسوی معوی، رسالهٔ حضرت شاه صاحب یناهی و حکایاتی که به سال ۱۲۸۰ هجری نگاشته است.

آغاز: الحمدلله و ثنای لمن حجب الذات بصفات الکمال و الصفات باسماء المثال و الاسماء بظهور الافعال   امّا بعد سپاس بیقیاس درگاه ایزدی و درود نامحدود بارگاه احمدی این رساله‌ایست مشتمل بر چهل درجات..

0459 -[A۱۳۳/۵] نستعلیق، سید نواب شاه رضوی صوفی، ۳۰ رجب ۱۳۱۱ هـ، ۴۰ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۵/۵×۲۱.

● **پندنامهٔ لقمان ← صد پند**

[۳۵۶]

● **تحفة الملوک:** تحفة الوزراء: نصایح الملوک

ار **ناشناس**، شامل نصایحی است به پادشاهان در چهل «باب» و هر باب در چهار «نصیحت». باب اول در آن که چهار چیز پادشاهی را نگهدارد.

آغاز: الحمدلله... اما بعد بدانکه این رساله‌ایست مشتمل بر آنکه حکام از کتب قدما اختیار کرده‌اند...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۷۰، نسخه‌ها ۲: ۱۵۶۲).

0467 -[C۱۷۴] نستعلیق، ۱۰۱۱ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۱۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

0468 -[C۳۶۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

● **دستورنامهٔ کسروی ← توقیعات کسری**

[۳۶۲]

● **دلیل الاحسان**: وعظ المسلمین

از **میان عبدالله واعظ ملتانی** (زنده در سال ۱۱۱۲ ه/۱۷۰۰ م) در هشت «باب» مواعظ اخلاقی است. مؤلّف در دیباچه می‌گوید این پند ارجمند را به موجب نص حدیث از کتابش «اسباب المغفرت» و غیره جمع کرده است.

آغاز هزاران هزار حمد و سپاس مر صانعی را که بنای هفت آسمان بدون ستون نگاهداشت...

(ن ک مشترک ۴: ۲۳۳۲، گنج بخش ۲: ۹۲۳).

0469 -[C۱۵۱/۱] شکسته نستعلیق، محمد حفیظ، ۶۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

0470 -[C۱۷۹] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۰۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۳۶۳]

● **ذخیرة الملوک**

از **میر سید علی همدانی** (۷۱۳-۷۸۶ ه/۱۳۱۳-۱۳۸۴ م)، در کشورداری و اخلاق و تدبیر منزل، به خواهش گروهی از پادشاهان، امیران، اماجد و اشراف، به نام «ذخیرة الملوک» در ده «باب» نگاشته است.

آغاز: حمد و سپاس و ثنای بی‌شمار حضرت ملکی را که اسباب معاش خطهٔ ملک دنیوی را...

(ن ک: مشترک ۴: ۲۳۳۶، کرزن: ۳۵۰).

0471 -[A۲۱۰] نستعلیق، لطف الله بلگرامی، جمادی‌الاول ۱۱۰۰ ه، در صفحهٔ اوّل مهر محمد مکرم، ۲۰۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۳۶۴]

● **ذخیرة الملوک، گزیده**

از **ناشناس**، نقل از کتاب «ذخیرة الملوک» **میر سید علی همدانی**.

آغاز: نقل من کتاب ذخیرة الملوک من تصنیف حضرت سید میر علی همدانی و اصل و معرفت حضرت پروردگار است...

آغاز: ... در میان جایی کثیفی یا نجسی بیاید پس بشوید او را و بردارد و بخورد...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۳۱۳، سالار ۷: ۲۰۵، کرزن: ۲۷۲، مرآة العلوم ۱: ۲۰۸، ۳: ۱۹۲، مرعشی ۲: ۴۰۴، موزه: ۲۹۹، ندوه: ۷۳۱).

0463 -[C۳۷۳] نستعلیق، ۱۱۹۳ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۵۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

[۳۵۹]

● درر غرر

از: **فخرالدّین راهی**، در تذکیر و موعظه است که در آن نگارنده سخنان انبیا، اصحاب، اولیاءالله و مشایخ را در یک «مقدمه» و هشتاد و چهار «باب» آورده است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد بدانکه این کتابی است که جمع شده است در عالم تذکیر. .

0464 -[B۲۱۰] شکسته نستعلیق، کرم خورده، در صفحهٔ اوّل مهری با حرف «ج»، ۲۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

[۳۶۰]

● در فضیلت اخلاق و آداب

از: **درگا پری** تعلقدار سندیله، دربارهٔ احلاق و ادب، حکایات و پندهایی که به صورت حملات کوناه آورده است.

آغاز: اخلاق بهترین دولتی است در عالم امکان و خوسترین نعمتی

0465 -[A۳۴۵] نستعلیق خوش، سپتامبر ۱۹۰۸ م، مطلاّ، دو صحفهٔ اوّل طلا اندازی س سطور، عناوین شنگرف، ۴ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۵×۳۴.

[۳۶۱]

● درُ المجالس

از: **سیف‌الدّین ظفر، نوبهاری** (ار نیمهٔ نکم سدهٔ هفتم هحری)، در سی و سه «باب» در داستانهای اخلاقی، پیامبران و عارفان.

آغاز: حمدی که از عنایت الهی بر زبان عارفان رود و ثنایی که از تواتر الهامات خدایی...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۳۲۱، مرآة العلوم ۱ ۲۲۱، سالار ۸: ۱۵۲، کرزن: ۳۳۹، فیروز: ۲۲۴).

0466 -[A۳۹/۱] نستعلیق، کرم خورده، صحافی شده، ۹۸ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۳.

● **سخنان خواجه عبدالله ← کلمات خواجه عبدالله**

[۳۶۸]

● **سفرالسعادة:** صراط مستقیم

از **محمد** (م: ۸۱۷ ه/۱۴۱۴ م) **بن یعقوب فیروزآبادی**، نگارنده می‌گوید این «سفرالسعادة» را بر «فاتحه» و «خاتمه» و چند «باب» و هر باب را در چند «فصل» ساخته است. فاتحه در احوالات حضرت پیامبر ﷺ در پیش از نزول وحی.

آغاز: بعد از حمد و ثناء حضرت کبریا و درود بلاانتها بر سرور انبیا و خلاصهٔ اصفیا..

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۳۶۶، موزه: ۷۵۵، مرآة العلوم ۱: ۱۸۸، گنج بخش ۲: ۹۳۹).

0477 -[C۴۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۲/۵.

0478 -[B۴۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۶۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۱×۱۲.

[۳۶۹]

● **سفرالسعادة، ترجمه و شرح**

ترجمه از: **عبدالحق محدّث دهلوی** (۹۵۸-۱۰۵۲ ه/۱۵۵۱-۱۶۴۲ م)، اصل متن به فارسی از **مجدالدین محمد** (۷۲۹-۸۱۷ ه/۱۳۲۹-۱۴۱۴ م) **بن یعقوب فیروزآبادی** است که در ۸۰۴ ه/ ۱۴۰۱-۲ م توسط **محمد فرزند محمود مخزومی حنفی مصری** به عربی ترجمه شده و سپس به وسیلهٔ عبدالحق دهلوی در ۱۰۱۶ ه از متن عربی دوباره به فارسی برگردانده شده است. در رفتار بویژه اعمال مذهبی پیامبر اسلام ﷺ

آغاز: بسم .. اما بعد فیقول العبد الضعیف عبدالحق بن سیف‌الدّین بن سعدالله الترک الدهلوی البخاری. . این خزینه‌ایست از خزائن محمدی (ص) مملو بجواهر زواهر...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۳۶۷، نسخه‌ها ۶: ۴۴۸۷، موزه: ۷۵۵).

0479 -[C۴۵۹/۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۷۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳.

● **شبستان خیال ← شبستان نکات و گلستان لغات**

[۳۷۰]

● **شبستان نکات و گلستان لغات:** شبستان خیال

از: **ملا یحیی سیبک (شیبک) نیشابوری** (م: ۸۵۲ ه/۱۴۴۸ م)، نثر آمیخته به نظم به سال ۸۴۳ هجری

0472 -[A۲۱۰/۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۳×۱۳/۵.

[۳۶۵]

● رسالهٔ اخلاق

از: **ناشناس**، در سه «خیال» در مطیع کردن نفس.

آغاز: حقتگان پا دراز بستر نرم لطف و کرم حی لایزال و...

0473 -[C۵۵۲/۲] نستعلیق، مجدول، ۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۲۹.

0474 -[B۲۰۸] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بر درختی نشسته صبادی بی‌بنیادی نهی چشمی نادیده دیو مردی ناپسندیده در پای درختی دامی نهاده...، **انجام افتاده**، پند و اندرزهای اخلاقی از زبان حیوانات چون طاووس، شتر وغیره که در قالب حکایاتی بیان شده، برگ ۲۳، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۳۶۶]

● رساله در پند و حکمت

از. **ناشناس**، شامل کلمات قصار و حکمت آمیز است.

آغاز: اول از خدا غافل مباش در محبت دنیا خود را خراب مکن ..

0475 -[C۴۹۴] نستعلیق، ۱۸۷۳ م، کرم خورده، ۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵

[۳۶۷]

● زادالللبیب فی سفرالحبیب

از **مولانا عبدالله حبیب** (م: ۱۰۹۳ ه‍/۱۶۸۲ م) **بن عبدالحکیم**، گردآوری **محمد شاهد بن محمد صالح بن تاج بن شمس‌الدین** در یک «مقدمه» و یک «مقصد» و «خاتمه». مقدمه در فضلت رضا، مقصد: در احوال مرگ و زیارت قبور و خاتمه در احوال خاتم النبین عده‌ای نیز این اثر را از محمد شاهد بن محمد صالح دانسته‌اند

آغاز: الحمدلله علی نعمائه والصلوة علی انبیائه . بندهٔ مؤمن چون بیمار شود خداوند دو فرشته را بفرستد فرمان دهد بنگرید بندهٔ من را..

(ن.ک: منزوی ۴: ۲۳۵۷، گنج بخش ۴: ۲۲۳۹، موزه: ۳۰۵).

0476 -[D۱۳۸/۶] نستعلیق، شرفدین، ۱۲۹۳ ه‍، ۷۲ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷×۲۸.

[۳۷۳]

● فوایدالکبری

از: **ناشناس**، رساله‌ایست اخلاقی در عمل به ایمان، زهد، فقر، نیت پاک، صدق، ریاضت، مراقبه تقوی، ذکر و امثال آن.

آغاز بعد ادای حمد و صلوة بر حضرت محمد علیه الصلوة والسلام این چند کلمهٔ بزرگان دین برای استمتاع فرزند برومند...

0485 -[A۲۵۰] نستعلیق، سنه ۱۱۰۴ ه، کرم خورده، ۸۵ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۳۷۴]

● کلمات خواجه عبدالله: سخنان خواجه عبدالله: مناجات‌نامه

از: **خواجه عبدالله انصاری هروی** (م: ۴۸۱ ه/۱۰۸۹ م)، راز و نیازهای عارفانهٔ اوست و برخی منسوب به او

آغاز. باسمک القدوس . الهی این چه فضل است که با دوستان خود کردی

(ر ک: مشترک ۴ /۲۴۱۱، موزه ۲۵۵)

0486 -[A۳۴۲/۳] نستعلیق خوش، محمد شسر علی، ۱۳۱۵ ه، مطلاّ محدول، ۶ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

0487 -[A۳۴۲/۶] شکسته نستعلیق، الهی بخش، ۱۳۰۹ ه، آغاز برابر نمونه، محدول، ۸ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

0488 -[A۳۴۲/۳] نستعلیق، محمد شسر علی، ۱۳۱۵ ه، کرم خورده، **آغاز**: ای زدردت بیدلان را درمان آمده ، ۱۳ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۰×۱۷

● کلمات یوسفی ← انوار حکمت

[۳۷۵]

● کیمیای سعادت

از **ابوحامد محمد غزالی طوسی** (۴۵۰-۵۰۵ ه/۱۰۵۸-۱۱۱۲ م)، ترجمه و گزیده و گزارشی است از «احیاء علوم الدین» خود او که میان سالهای ۴۹۰-۵۰۰ ه/۱۰۹۷-۱۱۰۶ م در یک «مقدمه» و چهار «رکن» نگاشته است.

با انشای پر استعارهٔ سدهٔ نهم هجری در مسایل دینی و اخلاقی، همچون ایمان، اسلام، عدل ملوک و جز آن با سربندهای «نکته» و «حکایت» در هشت «باب» و هر باب در چند «فصل».

آغاز: حمد خدای را که چشمهٔ میم حمدش دریابی است در حد کمال کرم و دایرهٔ میم نعمتش...

(ر. ک: مشترک ۴: ۲۳۷۱، گنج بخش ۲: ۹۴۱، نسخه‌ها ۲: ۱۶۳۷).

0480 -[A۲۰۴] نستعلیق مایل به شکسته، سیّد محمّد بخش خان نعمت اللهی، ۱۲۳۱ ه، برخی صفحات محشّی، ۱۲۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۳/۵.

[۳۷۱]

● **صد پند:** پندنامهٔ لقمان: نصایح لقمان

از **لقمان حکیم**، پندهایی است منسوب به لقمان فرزانه که به فرزند خود داده است. برخی از نسخه‌ها به شماره و برخی بشماره و با سربندهای «ای پسر» است.

آغاز: الحمدلله.. اما بعد این صد پند سودمند دلپذیر ست که لقمان حکیم

(ر. ک: مشترک ۴: ۲۳۷۴، موزه: ۳۰۸، نسخه‌ها ۲: ۱۶۴۱)

0481 -[A۱۶۷/۲] نستعلیق جلی، دوست محمّد، مجدول مطلاّ، کرم خورده، حواشی، ۵ برگ، ۹ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۲/۵.

0482 -[A۳۴۲/۱] نستعلیق خوش، محمد شیر علی، ۱۳۱۵ ه، آغاز سراسر نمونه، مجدول مطلاّ، صفحهٔ اوّل طلا اندازی بین سطور، ۵ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

0483 -[C۲۹۸/۳] نستعلیق، ۱۲۵۳ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲

● **صراط المستقیم ← سفرالسعادة**

● **فرزندنامه ← نصایح امام غزالی**

[۳۷۲]

● **فوایدالاخلاق**

از **ناشناس**، گزیده‌است از کتب حکما در اخلاق با بعضی اطلاعات شخصی.

آغاز: سبحان جل شانه و عم برهانه ادای حمد و نعت عجب امریست ماورای مقدور...

(ر. ک: موزه: ۳۱۱)

0484 -[D۵۶۱۱۹] شکسته نستعلیق، شیرالله، ۱۸۹۹ م، کرم خورده، ۶۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۷/۵.

آغاز: خطبهٔ حمد لکتاب کریم... و هر حمد علیم اظهر دقایق...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۴۶، موزه: ۳۱۵، سالار ۷: ۱۶۹، کرزن: ۲۵۶، گنج بخش ۲: ۹۷۳).

0496 -[D۴۵/۹] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

0497 -[B۱۲۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... خدای تعالی او را به عدل او ذاکر جور کرده باشد...، **انجام افتاده**، ۱۰۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۴×۱۶.

[۳۷۸]

● مصابیح القلوب

از: **ابوسعید حسن بن حسین واعظ**، معروف شیعی سبزواری، **بیهقی** (زنده در ۷۵۷ ه‍/۱۳۵۶ م)، در گزارش ۵۳ حدیث نبوی، در وعظ و تذکیر و داستانهای تاریخی، برای مبتدیان، در پنجاه و سه «فصل» که هر فصل با حدیثی آغاز می‌شود.

آغاز: شکر و ثنا و حمد بی‌منتها خدای را که منزّه است از ادراک اوهام...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۵۲، موزه. ۳۱۵، گنج بخش ۲: ۹۷۷).

0498 -[C۳۸۳] نستعلیق، جیون بیگ، ۱۲۳۲ ه‍، فیض‌آباد، کرم خورده، مجدول، ۲۴۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۳۰×۲۰.

[۳۷۹]

● مقالة المرضیه فی النصیحة والوصیه: وصیت‌نامه

از: **شاه ولی الله دهلوی** (۱۱۱۴-۱۱۷۶ ه‍/۱۷۰۳-۱۷۶۲ م)، پندها و وصیتهای اوست بـه فـرزندان و دوستان وصیتها مانند: چنگ زدن به قرآن و سنت، نهی بیعت با مشایخ بدعتی و امثال آن.

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید ولی الله عفی عنه این کلمات چند است...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۶۳، علمای هند: ۲۵۰، موزه: ۳۱۷، ندوه: ۷-۳۰۶).

0499 -[A۷۳/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۵ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۶×۱۶.

● مناجات‌نامه ← کلمات خواجه عبدالله

[۳۸۰]

● منهاج العابدین

از: **ناشناس**، ترجمهٔ فارسی آن از **یوسف بدهه خوارزمی ایرچـی صـوفی چشـتی هـندی** (۸۳۴ ه‍/

آغاز: شکر و سپاس فراوان به عدد ستارهٔ آسمان و قطره‌های باران...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۲۳، سالار ۸: ۱۰۶، ۲۰۳، فیروز: ۱۲۱، ندوه: ۱۵۹، ۲۵۸، ۲۶۰).

0489 -[B۱۸۰] نستعلیق، ۱۰۴۰ ھ، کرم خورده، ۳۶۱ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

0490 -[B۱۷۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، تمام صفحات مجدول، صفحهٔ اوّل مطلاّ، ۲۲۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۴۵.

0491 -[C۱۷۸] نسخ، ۱۰۸۹ ھ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۱۲۵ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۲×۳۲.

0492 -[B۱۷۷] نستعلیق، صلاح‌الدین، کرم خورده، **آغاز افتاده**. ... دیگر گفت از هیچکس جیزی محواه بهشت تراست...، مجدول، ۲۶۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵.

0493 -[B۱۷۹] نسخ، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بدانک حسبت بر مسلمانان واجب است بس علم حسبت و شرط آن بدانستن لابد بود...، **انجام افتاده**، ۴۷۷ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۴×۳۲.

[۳۷۶]

● **لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق**: اخلاق جلالی

از. **جلال‌الدّین محمد دوانی** (۸۳۰-۹۰۸ ھ/۱۴۲۷-۱۵۰۲ م)، برای بهادر حان سلطان اوزون حسن بیگ آق قوینلو (۸۷۱-۸۸۲ ھ/۱۴۶۷-۱۴۷۷ م) و سلطان جلیل پسر او، در سه بخش فلسفهٔ عملی، در سه «لامع» و هر لامع در چند «لمعه» نگاشته است.

آغاز: افتتاح کلام به نام واجب الاعظام سلطانی سرد که...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۳۸، نسخه‌ها ۲. ۱۶۷۲، گنج بخش ۲: ۹۶۷).

0494 -[B۲۰۹] نستعلیق، مجدول، مطلاّ، **انجام افتاده**، ۲۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

0495 -[C۲۱۱/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، عناوین شنگرف، ۱۷۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۹×۱۶.

[۳۷۷]

● **مختارالاختیار علی المذهب المختار**

از: **اختیارالدّین حسن**، معروف به **قاضی اختیار** (م: ۹۲۸ ھ/۲-۱۵۲۱ م) **بن غیاث‌الدّین حسینی تربتی هروی**، در مراسم و آداب احکام و قضاوت در سه «مبحث» و ده «مجلس».

● **نصیحت‌نامه ← نصایح امام غزالی**

● **وصیت‌نامه ← مقالة المرضیه فی النصیحة والوصیة**

[۳۸۳]

● **وصیت‌نامهٔ راز الهی**

از شاه برهان‌الدین، ملقب به راز الهی (م: ۱۰۸۳ ه‍/۱۶۷۲ م)، در دو «وصیت» و سه «اصل»: ۱- محبت دنیا و مذمت آن، ۲- طالب عقبی، ۳- صفت طالبان حق که در ضمن آن روش پرداختن به زهد و عبادت و اذکار را نیز گفته است.

آغاز الحمدلله... نام این رسالهٔ وصیت‌نامه است. وصیت اول آن است که یکی بیند و یکی داند و یکی گوید .

(ر ک مشترک ۴: ۲۴۹۵، گنج ۲: ۹۹۰، سالار ۸: ۲۹۷، ۳۰۵ و ۳۰۸، موزه: ۳۲۲).

0503- [A۲۲۸/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۱۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵.

0504- [C۲۵۳/۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، اوراق آبی رنگ، ۱۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵

0505- [C۵۰۹/۳] نسخ، محمد هاشم ترمذی، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، برخی صفحات محشّی، ۱۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵.

● **وعظ المسلمین ← دلیل الاحسان**

*

۳۱-۱۴۳۰ م) دانسته شده، متن عربی آن منسوب به **حجة الاسلام محمد غزالی طوسی** است. این اثر در همت «عقبه» است که نامهای آن: ۱- علم، ۲- توبه، ۳- غوایق یعنی موانع، ۴- عوارض، ۵- بواعث، ۶- قوادح، ۷- حمد و شکر.

آغاز: ... و مقصد صاحب همت و لباس کریمانست و حرفت مردان و راه سعادت...

(ن.ک. منزوی ۴: ۲۴۶۹، علمای هند. ۲۵۶، مرآة العلوم ۳: ۲۳۷، موزه: ۲۷۸).

0500 -[C۱۲۰] نستعلیق خوش، **آغاز افتاده، مجدول**، ۱۰۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۵/۵.

[۳۸۱]

● **منهاج العارفین**

از: **میر سید علی همدانی** (۷۱۳-۷۸۶ ه/۱۳۱۳-۱۳۸۴ م)، صد و چهل و اندی و در نسخهٔ چاپ شعرای کشمیر صد و چهل و یک پند کوتاه است، با خطبه و دیباچهٔ کوتاهی که در آن از نگارنده نام برده شده است.

آغاز حمد و ثنای سحد مر آفریدگاری را که سینهٔ عارفان را مخزن اسرار خود ساخته ..

(ن.ک: منزوی ۴: ۲۴۷۳، گنج بخش ۴: ۲۳۱۱).

0501 -[A۲۱۰/۱] نستعلیق، ۴ برگ، ۱۶ س، اندازه. ۲۳×۱۳/۵.

[۳۸۲]

● **نصایح امام غزالی:** فرزندنامه. نصیحت‌نامه

از: **غزالی طوسی، محمد** (۴۵۰-۵۰۵ ه/۱۰۵۸-۱۱۱۲ م) **بن محمد**، به درخواست شاگردش به نصیحت او پرداخته است با سربندهای «ای فرزند».

آغاز. دیباچه، بدانکه یکی از شاگردان حجة الاسلام محمد غزالی بعد از آنکه... بدان ای فرزند عزیز و ای دوست مخلص اطال...

(ن ک منزوی ۴ ۲۳۹۹)

0502 -[C۳۹۰] نستعلیق، کرم خورده، ۴۱ برگ، ۱۲ س، اندازه ۱۹×۱۲/۵.

● **نصایح لقمان ← صد پند**

● **نصایح الملوک ← تحفة الملوک**

● **نصایح یوسفی ← انوار حکمت**

بخش دوازدهم

آداب پیشه‌ها

● **ارشادالزراعة ← کتاب الزراعة**

● **اقسام اطعمه ← لذّت الطعام**

[۳۸۴]

● **دستورالطعام**

از **ناشناس**، دستور عمل طعام است که در درگاه شاهجهان مورد استفاده بوده است. در ده «قسم».

آغاز: دسورالعمل اطعمه که در سرکار یادشاه شاهجهان... وزن به عمل می‌رود...

0506 -[B۴۷۸] نستعلیق، علام فربد، رجب ۱۲۲۹ ه‍، کرم خورده، در صفحهٔ آخر مهر شیخ جمال‌الدین، ۸۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۱.

[۳۸۵]

● **رساله در فن آشپزی**

ار. **ناشناس**، در فن آشپزی و پخب انواع نان و خورش و ساخت انواع چاشنی‌ها.

آغاز: نان. . میده روغن زرد و شیر ماده گاو و نمک...

0507 -[C۵۴۳] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۳ برگ، ۱۳ س، انداره: ۱۷×۲۵.

[۳۸۶]

● **کتاب الزراعه:** ارشادالزراعة

ار: **قاسم بن یوسف بن ابی‌نصر طبیبی**، در کشاورزی به سال ۹۲۱ ه‍/۱۵۱۵ م به نام شاهراده‌ای که در سخه از آن نام برده نشده.

آغاز: حمد مر قادری راکه در عرصهٔ جهار باغ جهان و صحن و چمن جنان...

(ر. ک: کرزن. ۴۲۸).

0508 -[C۳۹۱/۳] نستعلیق، ۵۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

بخش سیزدهم

ریاضی

[۳۸۸]

● ترجمهٔ منتخب خلاصة الحساب

ار **لطف الله مهندس لاهوری**، متن ار **شیخ بهایی**، در ۱۰۹۲ ه‍/۱۶۸۱ م به درخواست مىر محمد سعید س مىر محمد ىحىى، به نام «منتخب» برابر متن در ده «باب» در چند «فصل» نگاشته است.

آغاز الحمدلله... اما بعد می‌گوید فقىر لطف الله مهندس بن استاد احمد معمار لاهوری...

(ر ک مشترک ۱: ۱۹۷، نسخه‌ها ۱: ۱۹۸).

0511 -[A۷۶/۱] نستعلىق، کرم حورده، ۵۴ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۲×۲۰/۵.

[۳۸۹]

● جبر و مقابله

ار **محمد نجم‌الدین ثاقب کاکوری** (م: ۱۲۲۹ ه‍/۱۸۱۴ م)، نگاشته به سال ۱۲۲۷ ه‍/۱۸۱۲ م مىظومه‌ای است با گزارش و شواهد و ىمرىىهایى به ىثر.

آغاز: ىسم رساله در حبر و مقاىله نصىىف جناب زبدة العلماء متبحرين، قدوه الفضلاء راسخىن، قاصى القضاة محمد نجم‌الدین حاں

(ر ک. مشترک ۱: ۱۸۴، گنج بحتس ۱ ۱۴۰، ندوه: ۵۹۷).

0512 -[C۴۳۷/۲] شکسته ىسىعلىق، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۳۱×۲۳/۵.

[۳۹۰]

● رساله در اصطلاحات ریاضی

ار **ناشناس**، برگرفته از حلاصه الحساب، در بىان حلاصهٔ الفاطی که نزد اهل ریاضی مصطلح است.

آغاز. مں کتاب خلاصة الحساب در ىىاں خلاصهٔ الفاطی که نزد اهل تحرير مصطلح است...

0513 -[C۵۰۳/۳] ىسىعليق، کرم حورده، ۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۴×۱۵/۵.

[۳۹۱]

● رساله در حساب

ار **میرزا محمد طاهر وحید قزوینی** (م. ۱۱۱۱ یا ۱۱۱۲ ه‍/۱۷۰۰ یا ۱۷۰۱ م)، در سه مقاله ۱- حساب

0509 -[C۳۹۱/۱] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... در دانستن خوبی و بدی زمین جهت زراعت چون باران بر زمین آید...، **انجام افتاده**، مجدول، ۲۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

[۳۸۷]

● **لذّت الطعام**: اقسام اطعمه

از: **غالب علی خان**، در سی و هفت «باب» در خوراک پزی، ترشی سازی و ساختن دیگر خوراکیها

آغاز: الحمدلله... بدانکه این رساله‌ایست مسمی به لذت الطعام در...

(ن. ک: مشترک ۱: ۴۶۲).

0510 -[A۳۴۸] نستعلیق، ۱۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

*

معول هند است.

آغاز صوبهٔ دارالخلافهٔ شاهجهان‌آباد..

0520 -[C۴۰۰] شکسته نستعلق، کرم خورده، ۹۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۵.

❊

اهل هند در یک «مقدمه» و دو «باب»، مقدمه در صور اعداد.

آغاز: الحمدلله... اما بعد این کتاب مشتمل است بر سه مقاله، مقالهٔ اوّل در حساب اهل هند و آن مشتمل بر مقدمه و دو باب...

(ن.ک: نسخه‌ها ۱: ۱۶۲، مجلس ۶: ۱۱۰).

0514 -[B۴۷۷/۳] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۴ برگ، ۳۱ س، اندازه: ۱۵×۲۳/۵.

[۳۹۲]

● شرح خلاصة الحساب

از: **روشن علی انصاری جونپوری** (م: ۱۲۲۵ هـ/۱۸۱۰ م)، متن از **شیخ بهایی** در یک «مقدمه» و ده «باب» نخست بندی از متن را آورده، سپس ترجمه و گزارش کوتاه خود را می‌آورد.

آغاز: سپاس می‌کنم ترا ای آن که احاطه نمی‌کند...

(ن.ک مشترک ۱. ۱۹۵، نسخه‌ها ۱: ۱۴۸).

0515 -[C۴۳۷] نستعلیق، ۱۸۱۲ م، کلکنه، کرم خورده، ۷۵ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۲۳/۵×۳۱.

0516 -[C۲۵۷] نستعلیق، سپهدار خان، ۱۲۳۵ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۱

0517 -[C۲۱۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵۷ برگ، ۲۴ س، اندازه. ۱۴×۲۲

[۳۹۳]

● شرح خلاصة الحساب

از. **مسیب سبزواری**، نگاشته به سال ۱۱۵۲ هـ/۴۰-۱۷۳۹ م، در حیدرآباد دکن. شرح خلاصة الحساب **شیخ بهایی** است همراه با متن

آغاز: حمدی که هیچ عددی احصای او نکند و شکری که هیچ فکر محاسبی به منتهای او نرسد .

(ن.ک: مشترک ۱: ۱۹۹، نسخه‌ها ۱. ۱۸۰)

0518 -[C۱۲۷] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۷۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

0519 -[A۲۱۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵۷ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۴×۲۲

[۳۹۴]

● فهرست جمعدامی ممالک محروسهٔ صوبجات

از: **ناشناس**، **فهرست عواید، مصارف و اخراجات برخی شهرهای شبه قاره در زمان پادشاهان متأخر**

بخش چهاردهم

موسیقی

● **آیینهٔ راگها ← راگ درپن**

[۳۹۵]

● **اصول النغمات الآصفی**

از **غلام رضا بن محمد پناه**، در علم موسیقی، در شش «اصل» و هر اصل در چند «فصل»

آغاز: بحمده و نصلی... وحدانگر نرمی که سوراذ سبه ریشان محب به نمک حواباند

(ر.ک: نسخه‌ها ۵: ۳۸۸۶)

0521 -[B۴۸۵/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۶۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۱

[۳۹۶]

● **راگ درپن**: آیینهٔ راگها؛ راگ وی بودهه پوتهی

ترجمه از **فقیرالله فقیر سیف خان گوالیاری** (زنده در ۱۰۷۶ هـ/۶-۱۶۶۵ م)، متن اصل آن **مانکتوهل** است که **اگرنتهٔ هندی** به دستور مان سنگه راجهٔ گوالیار ساخته است، **نایک بهنو** و **نایک بخشو** و **نایک پندوی** و **محمود ولوهنگ** به او کمک کرده و از کتابهای «بهرت سنگت» و «سنگت درپن» و «رتن آکر» در آن بهره برده‌اند

آغاز: حمد و سپاس بی‌قیاس مر آفریدگاری را سزد که از حمد و سپاس بیرون است

(ر.ک: نسخه‌ها ۵: ۳۸۹۵، ندوه ۸۱۰)

0522 -[D۱/۴] نستعلیق، محمد فاضل گوالیاری بن علی احمد بن محمد امجد، ۱۰۷۳ هـ، حواشی و صحافی شده، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹×۲۵.

● **راگ وی بودهه پوتهی ← راگ درپن**

[۳۹۷]

● **رساله در علم سنگیت** (موسیقی)

از **ناشناس**، در تعریف علم موسیقی و سال وضع آن در ده «فصل»

ستاره شناسی

[۳۹۸]

● احکام الاعوام

از **علاء منجم، علی شاه** (م: ۶۹۵ ه‍/۱۲۹۶ م) **بن محمد بن قاسم درغانی بخاری خوارزمی**، در دو «مقاله» و هر مقالت در چند «باب» و چند «فصل» پس از ۶۹۰ ه‍/۱۲۹۱ م به انجام رسده است.

آغاز. مؤلف این کناب و مصنف ابن احکام العبد الفقر علی شاه بن محمد قاسم‌الحوارزمی، معروف به علاءالمنجم البخاری چنین می‌نماند که...

(ر ک متسرک ۱ ۲۲۶، نسخه‌ها ۱ ۲۰۷).

0524 -[C۴۷۹] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۴۰ برگ، ۲۰ س، اندازه ۱۶×۲۶.

0525 -[A۱۰۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... در سفر و حضر و امکان غیبت نماند از نظر اشان و به دولت خود چنان مغرور بودند که...، **انجام افتاده**، صحافی شده، ۱۹۰ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۲/۵×۱۹/۵.

● اختیارات ← اختیارات الایام

[۳۹۹]

● اختیارات الایام: اختیارات نجومیه احتیارات

از **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، **مؤلف مزبور سه رساله در «احتیارات»** دارد یکی از آنها چهل «فصل» و «خاتمه» دارد و دیگر رساله‌ای که در سال ۱۰۷۸ ه‍/۱۶۶۸ م نگاشته، سه «فصل» و یک «خاتمه» دارد. ظاهراً این نسخه همان اختیارات الایام «صغیر» می‌باشد که دارای سه «فصل» است

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید احقر عبادالله محمد باقر بن محمد تقی...

(ر.ک. مشترک ۱: ۲۳۴، موزه. ۳۸).

آغاز: در علم سنگیت یعنی علم موسیقی و آن مشتمل است بر ده فصل...

0523 -[B۴۵۸/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، عناوین شنگرف، ۵۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱×۱۴

*

[۴۰۳]

● **تنجیم**

از: **ناشناس،** شرح بیماریهای گوناگون است بر اساس روزهای هفته و سیارات، در دوازده «باب».

آغاز: باب دانستن بیماری باید که نام بیماری را پرسید اوّل حرف نام بگیرد و بعد حساب ابجد ببیند و شمار کند که کدام رأس است...

0531 -[C۱۳۹] نستعلیق، کرم حورده، ۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵.

● **چغمینی ← شرح تلخیص**

[۴۰۴]

● **رساله در علم نجوم**

از: **ناشناس،** در علم نجوم در هشت «فصل».

آغاز: . و در عاقبت و نهایت باشد... علم و طاعت کننده بود و رزق او از بزرگان رسد...

0532 -[C۴۸۰/۳] نستعلیق، ۱۱۲۷ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده،** ۱۱ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۴۰۵]

● **رساله در نجوم**

از: **ناشناس،** در علم هیئت و همچنین تعیین جهت قبله.

آغاز: ... خدمت و شرایط مطاوعت است پس این اوراق اتفاق افتاد تا در هر باب که تعیین می‌رود...

0533 -[A۱۱۱/۲] نستعلیق، شعبان ۱۲۴۴ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده،** ۱۸ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۶×۲۴/۵.

0534 -[C۴۰۵/۳] نستعلیق، **آغاز افتاده.** . هر چیز که در عالم کبیر است تأثیر آن در عالم صغیر است یعنی آفتاب و ماهتاب در عالم صغیر ظاهر است...، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵.

[۴۰۶]

● **رسالهٔ رمل**

از: **ناشناس،** در علم رمل.

آغاز: . . چون اشکال حروفها دارند و خانه‌ها نیز حروفها دارند مثل این خانهٔ اوّل و خانهٔ دوّم و خانهٔ سوّم و خانهٔ چهارم...

0526 -[C۱۲۲] نستعلیق جلی، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰

● **اختیارات نجومیه ← اختیارات الایام**

[۴۰۰]

● **بیست باب در اسطرلاب**

از: **خواجه نصیرالدین طوسی** (۵۹۷-۶۷۲ ه)، نگارنده از «صد باب» خود گزیده، بدین نام خوانده است: باب ۱- در القاب و خطوط و دوایر اسطرلاب، ۱۲- عرض البلد، ۲۰- صفت ستارگان.

آغاز اما بعد این مختصریست در معرفت اسطرلاب مشتمل بر بیست باب .

(ر ک مشترک ۱ ۲۴۳، نسخه‌ها ۱. ۲۴۳، گنج بخش ۱۰ ۱۶۸، موره. ۴۰).

0527 -[C۴۸۰/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۴۰۱]

● **بیست باب در اسطرلاب، شرح**

از **عبدالعلی بیرجندی** (م ۹۳۴ ه/۸-۱۵۲۷ م)، به سال ۸۸۹ ه/۱۴۸۴ م نگاشته است، متن اصلی آن از **خواجه نصیرالدین طوسی** (۵۹۷-۶۷۲ ه/۱۲۰۰-۱۲۷۳ م).

آغاز فاتحهٔ خطاب در هر باب و خاتمهٔ مقال در هر حال سپاس و ستایش حکیمی را سزد.

(ر ک مشترک ۱ ۲۴۶، موره ۴۰، کرزن: ۳۹۶)

0528 -[C۳۶] نستعلیق، بدیع الزمان حارثی، ۱۰۴۸ ه، کامل، کرم خورده، ۱۳۰ برگ، ۲۵ س، اندازه ۱۴×۲۶/۵

[۴۰۲]

● **بیمارنامه**

از **ناشناس** که در برخی نسخه‌ها از **بوذرجمهر** یا **جالینوس** دانسته شده است، دربارهٔ احترسنی است و دعا و درمانهای پزشکی را نیز دربردارد

آغاز: اگر کسی بیمار شود نام بیمار و نام مادر بیمار .

(ن.ک: مشترک ۱: ۲۴۹، گنج بخش ۱ ۱۶۹)

0529 -[B۲۰۳/۲] نسخ، کرم خورده، ۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۲×۲۰

0530 -[C۱۳۹/۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز**: بیمارنامه هفت روز و شب که سلطان سکندر ذوالقرنین استخراج کرده...، ۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۳

0539 -[C۱۰۸] نستعلیق، کرم خورده، عناوین شنگرف، مجدول، ۸۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۸×۲۵/۵.

[۴۱۱]

● سبعه سیاره

ترجمه از: **محمد مؤمن بن عبدالرافع سمرقندی**، متن عربی «**سبعیات فی مواعظ البریات**» از **ابونصر محمد بن عبدالرحمن همدانی** است دربارهٔ ستارگان، آسمان و هفت طبقهٔ زمین که در آن نگارنده به ذکر برخی احادیث نیز پرداخته است.

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعدد مر قادر پایندهٔ را سزاست که به قدرت...

(ن.ک: مرعشی ۶: ۳۵۳).

0540 -[C۳۸۱] نستعلیق، عبدالجلیل، ۱۱۰۴ ه، کرم خورده، ۱۴۴ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۴۱۲]

● شرح تشریح الافلاک

از: **ناشناس**، متن از **بهاءالدین محمد** معروف به **شیخ بهایی (۹۵۳-۱۰۳۰ ه/۱۵۴۶-۱۶۲۱ م) بن حسین**.

آغاز: ... **ربنا ما خلقت هذا باطلاً افتتاح عجیب است و ابتدای غریب متضمن حمد و ثنا به طرز حضور...**

(ن.ک: مشترک ۱: ۲۵۴).

0541 -[A۳۴۶/۱] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۶۴ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۱×۳۰.

[۴۱۳]

● شرح تلخیص: شرح ملخص: چغمینی

از: **ناشناس**، در حرکات گوناگون افلاک و ستاره‌ها.

آغاز: **مصنف اقتدا به کتاب الله و افتتاح نمود کتاب خود را به تسمیه به سبب تقدیم آن در کتاب الله تعلیم است مر بندگان را که در...**

0542 -[B۴۷۹] نستعلیق، کرم خورده، ۲۷۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

● شرح ملخص ← شرح تلخیص

● عالم سفلی و عالم علوی ← هیئت عالم سفلی و عالم علوی

● فارسی هیئت ← هیئت

0535 -[D۴۷/۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۴۰۷]

● رسالهٔ علم النجوم

از: **ناشناس**، درباره اجرام سماوی و حرکت آنان همراه با اشکال هندسی.

آغاز: ... گذرد درجهٔ طلوع جزوی بود از فلک البروج که با کوکب طلوع کند درجهٔ غروب جزوی بود...

0536 -[C۴۸۰/۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۴۰۸]

● رسالهٔ قوس قزح

از: **محمد رشیدالدین**، در چگونگی تشکیل شدن قوس و قزح.

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید بندهٔ مسکین محمد رشیدالدین که این تحقیقاتی است چند...

0537 -[B۴۷۷/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۵×۲۳/۵.

● الزبدة فی الهیئة ← زبدة الهیئه

[۴۰۹]

● زبدة الهیئه: الزبدة فی الهیئة

از: **خواجه نصیرالدین طوسی** (۵۹۷-۶۷۲ ه‍/۱۲۰۱-۴-۱۲۷۳ م)، مؤلّف به خواهش منعلمان علم هیئت این اثر را در استکشاف احوال افلاک و اجرام و معرفت اوضاع و حرکات کواکب نگاشته است و سی «فصل» دارد.

آغاز: بعد از سپاس و ستایش آفریدگار جل جلاله و درود بر خاتم انبیاء محمد مصطفی و بر اهل ببب و یاران او چنین گوید محرّر این مقالت...

(ن.ک: مشترک ۱: ۲۷۲، نسخه‌ها ۱: ۲۹۸).

0538 -[C۳۹۸/۱] نستعلیق، شون لال، ۱۲۱۴ ه‍، کرم خورده، ۳۸ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۴۱۰]

● زیج میرزا علی

از: **عبدالقادر بن حسن رویانی**، در علم هیئت در چهار «مقاله» و هر مقاله در چند «باب».

آغاز: سپاس و ستایش مر صانعی را که ایوان بی‌ستون افراشتهٔ حکمت اوست...

[۴۱۸]

● ناشناخته

از. **ناشناس**، در علم نجوم و رمل در شانرده «باب» به طریق سئوال و جواب.

آغاز: ... شکل هفتم و هشتم گوید اگر هر دو شکل در ماضی تکرار کرده باشند...

0547 -[D۲۸۷/۲] شکستهٔ نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۴۱۹]

● هیئت

از. **ناشناس**، دربارهٔ اجرام آسمانی و نصف النهار.

آغاز: ... مساوی باشد و آن را منطقهٔ حرکت اولی نیز خوانند...

0548 -[D۱۸/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۶.

[۴۲۰]

● هیئت: فارسی هیئت

ار **علاءالدین علی** (م: ۸۷۹ ه‍/۵-۱۴۷۴ م) **بن محمد قوشچی**، در نجوم برای محمد دوم پادشاه عثمانی (۸۵۵-۸۸۶ ه‍/۱۴۵۱-۱۴۸۱ م) در یک «مقدمه» و دو «مقاله» و «خاتمه»: مقدمه مربوط است به آنچه پیش از شروع در این علم لازم است در دو «قسم» سپس. مقالهٔ یکم در اجرام علوی شش «باب» و مقالهٔ دوم در بیان هیئت زمین و تقسیم آن به اقالیم در یازده «باب».

آغاز: الحمدلله... بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه و دو مقاله در بیان آنچه در این علم .

(ن.ک: مشترک ۱: ۳۱۳، نسخه‌ها ۱: ۳۷۰، موزه: ۵۳، کرزن: ۳۹۷، فیروز. ۳۴، ندوه. ۶۰۷)

0549 -[A۱۳۷] نستعلیق، کرم خورده، ۵۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

0550 -[B۴۸۰] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

0551 -[C۱۵] شکسته نستعلیق، ذیقعده ۱۱۵۸ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۴۲۱]

● هیئت عالم سفلی و عالم علوی: عالم سفلی و عالم علوی

از: **عبدالمجید بن محمد قطب‌الدین**، دربارهٔ علم نجوم چون افلاک، ستاره‌ها، فصول، سال و اقالیم

[۴۱۴]

● فال‌نامه

از: **ناشناس**، فالنامهٔ نجومی است که چون رام چندرجی قصد فتح لنکا (سریلانکا) کرد این اثر توسط ۶۴ منجم ترتیب داده شد.

آغاز: چون سری را مچندر جیو صاحب اراده فرمودند که فتح لنکا نمایند شصت و چهار نجومیان در مجلس حاضر بودند...

0543 -[C۶۳۵/۳] نستعلیق، ۱۲۶۱ هـ، مجدول، ۶ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۹×۱۳/۵.

[۴۱۵]

● فوایدالنجوم

از: **لطفی اصفهانی**، در معرفت افلاک و بروج و نیز تذکیر و تأنیث بروج و جز آن.

آغاز. اما بعد چنین گوید بندهٔ جانی لطفی اصفهانی که چون این بیچاره...

0544 -[C۴۸۰/۱] نسعلیق، کرم خورده، ۱۵ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۶×۱۶

[۴۱۶]

● کتاب المسعود فی احکام المولود

نرجمه از: **محمد امین بن سید علی نقی حسینی**، دربارهٔ روزها، ماهها، سالها و حرکات افلاک ستارگان که از ربان سنسکریت ترجمه شده است.

آغاز: کریمی سزاوار حمد و ثناست/که بیگانه بر درگهش آشناست...

0545 -[A۱۱۱/۵] نستعلیق، کرم خورده، ۱۶۵ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۶.

[۴۱۷]

● مفاتیح المغالیق

از: **محمد** متخلص به **فانی** (م: ۱۰۱۶ هـ/۱۶۰۸ م) **بن محمود دهدار**، در علم تکسیر، خافیه قمری، اسرار اعداد و کیفیت حرف.

آغاز: الحمدلله... اما بعد غرض از تحریر این کتاب آنست که این کمینهٔ بی‌مقدار...

0546 -[A۲۸۲] نستعلیق، میر سید، ۱۱۰۹ هـ، اسلامپور، کرم خورده، در اوّل و آخر مهری به نام پیرزاده ابوسلیمان مظفر احمد معتصم بالله فضل آفاقی شهید بن شاه محمد غوث بن اسمٰعیل دارد، ۲۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۴×۲۴/۵.

بخش شانزدهم

علوم غریبه

[۴۲۲]

● اسرارالحکمت

از: **ناشناس**، در قواعد متفرقه عمل رمل و فال در سال ۹۹۸ هـ/۱۵۹۰ م تألیف شده است.

آغاز: بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین این فالیست که تصنیف کرده شد برای طالبان...

0553 -[B۴۸۱/۱] نستعلیق، محمد محفوظ، ۱۱۷۵ هـ، کرم خورده، ۶۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۱/۵×۲۰.

0554 -[B۴۸۱/۲] نستعلیق، محمد محفوظ، ۱۱۷۵ هـ، **آغاز افتاده**: ... باب در بیان ضمیر از مذکر و مؤنث از حاضر و غایب...، اوراق به هم چسبیده، ۳۴ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱/۵×۲۰.

[۴۲۳]

● بیان علم قیافه

از: **ناشناس**، در قیافه شناسی و طالع اشخاص به واسطه ویژگیهای اعضای بدن بویژه اعضای صورت.

آغاز: بیان علم قیافه فلاسفهٔ ارجمند و حکمای دانشمند جوارح و اعضای انسانی را...

0555 -[C۵۷۷] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳×۳۰.

● تعبیر سلطانی ← تعبیر المنامات

[۴۲۴]

● تعبیرالمنامات: تعبیر سلطانی

از: **اسماعیل بن نظام الملک ابرقویی**، در تعبیر خواب در دو «فصل» و هر فصل در ده «باب».

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید بندهٔ درگاه اسماعیل...

0556 -[C۳۹۴] نسخ، ۷۷۳ هـ، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۷۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۹×۲۶.

[۴۲۵]

● تعبیرنامه

از: **محمد بن سیرین**، در تعبیر خواب.

هفت‌گانه در هفت «مقاله».

آغاز: حمدله... اما بعد معروض می‌دارد محرّر این رساله و مقرّر این مقاله

(ن. ک: مشترک ۱: ۳۱۷).

0552 -[C۵۰۳] نستعلیق، عبدالمجید بن محمد قطب‌الدین، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۴×۱۵/۵.

❊

0561 -[C۲۶۵/۴] نستعلیق، قرن ۱۲-۱۳ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

[۴۳۰]

● رسالهٔ قیافه

از: **ناشناس**، در علم قیافه و معرفت خطوط دست و پا و غیر آن، در دو «فصل».

آغاز: سبحان الله الحکیم الحمید الفعال لما یرید... **بعد ازین مخفی مباد**...

0562 -[C۳۱۹] نستعلیق، نبی بخش جالندهری، کرم خورده، ۲۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۱۹.

[۴۳۱]

● زبدة الرمل

ار **محمد معین**، به سال ۷۰۶ ه/۷-۱۳۰۶ م در ۱۶ «باب» نگاشتنه است. ۱- صورت لحیان و منسوبات او، ۲- صورت فبض الداخل و منسوبات او، ۴- جماعت و منسوبات او، ۱۶- صورت طریو و مسوبات او و امثال آن.

آغاز. هر کرا عقل راهبر باشد/کار او سر بسر چو زر باشد...

(ن ک: متسرک ۱: ۳۵۵، سالار ۴ ۱۵۵ [مؤلّف ناشناس]).

0563 -[B۴۸۱/۳] نستعلیق، محمد معصوم بن محمد زین‌العابدین حسینی، ۱۱۷۳ ه، کرم خورده، ۳۵ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۱/۵×۲۰

[۴۳۲]

● زبدهٔ روشن

ار **روشن علی جونپوری فیض‌آبادی** (م: ۱۲۲۵ ه/۱۸۱۰ م)، رملی است به نظم.

آغاز: ابتدا می‌کنم به نام خدا/وحده لاشریک و بی‌همتا..

(ن.ک: مشترک ۱: ۳۵۷، ۸: ۱۲۱۴).

0564 -[C۳۸۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

[۴۳۳]

● علم قیافه

از: **نور صاحب فرزند جلال**، در بیان خصایص روحی اشخاص به واسطه ویژگیهای اعضای بدن آنها.

آغاز: ... نیکو دهد که عالم گردد الفصه هر که این سوره را... بخواند.

0557 -[B۴۸۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۲۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۱۷.

[۴۲۶]

● خامه‌نامه

از: **ناشناس**، به نظم در علم قیافه شناسی.

آغاز: ... نه بالابی باشد نباشد عمیق /بود موی کم نیک هست ای رفیق...

0558 -[C۵۶۲] نستعلیق، سدهٔ ۱۰-۱۱ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵

[۴۲۷]

● رساله در رمل

از. **خواجه نصیرالدین طوسی** (م: ۶۷۲ هـ/۱۲۷۴ م)، با عنوانهای «باب» و «فصل» با روش «اگر پرسد بگو». فصل در جهت تسکین دایره، باب در طالب و مطلوب. . باب در دانستن غایب، باب در شناحس احوال ببمار... باب در وعده.

(ن ک: مشترک ۱: ۳۴۷، موره: ۸۹۵ [آغاز برابر نیست]).

آغاز: حمدی بی‌عدد ستایش بلاحد حضرت موجودی راکه چندین هزار اشکال مختلفه.

0559 -[A۱۸۴] نستعلیق، کرم حورده، حواشی، دارای اشکال و دوایر هندسی، در صفحهٔ اوّل مهری به نام محمد عدالرسول فدوی شاه بهادر معظم مورحهٔ ۱۱۱۴ هـ، ۱۰۱ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۳×۲۱/۵.

[۴۲۸]

● رساله در رمل

از: **ناشناس**، رساله در علم رمل است

آغاز: ... بر نُه فصل، فصل اوّل در حکم ماضی و مستقبل بدانکه...

0560 -[C۴۰۵] نستعلق، میان رمضانی، **آغاز افتاده**، ۱۸ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۴×۲۲/۵.

[۴۲۹]

● رساله در علم رمل

از: **ناشناس**، رساله‌ایست در علم رمل.

آغاز: ... بیان شکلهای می‌کنم داخلم و حارجم، ثابت منقلب می‌گویم. . و هر شکلی را طره می‌دهم

[۴۳۷]

● کامل التعبیر

از: **ناشناس، در تعبیر خواب است که نگارنده به ذکر تعابیر مختلف از دیگران پرداخته است.**

آغاز: ... زمستان بود و درختان بر و برگ فرو ریخته بودند امسال تابستان و درختان پر بر و برگ‌اند...

0569 -[C۱۱۲] نستعلیق، **شکرالله علی محمد**، ۱۱۹۱ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۶۷ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۴۳۸]

● کنوزالمعزمین

از: **ابن سینا، ابوعلی حسین** (پیرامون ۳۷۰-۴۲۸ ه)، در هفت «فصل». ۱- فی ذکر الاعمال و مایعلو به، ۲- منسوبات کواکب، ۳- عداوة الکوکب بعضها علی بعص، ۴- فی دحنة الکواکب السیاره، ۵- فی شرح حروف ابحد، ۶- خواص الحروف و آثارها، ۷- فی ترکب الاسما.

آغاز. شکر و سپاس مر خدای راکه آفرینندهٔ جهان است و پدید آورندهٔ زمین و آسمان

(ن ک. منترک ۱: ۳۶۴).

0570 -[C۲۶۲/۳] نستعلیق، ۱۳۲۴ ه، کرم خورده، ۱۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱

[۴۳۹]

● مجمع الاسرار

از: **غیاث‌الدین، در قیافه شناسی در سی و نه «باب».**

آغاز. به نام او که درکن کرد عالم /نوشت آن را لوح جسم...

0571 -[B۴۸۲] نستعلیق، ۱۲۱۶ ه، کرم خورده، ۳۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۴۴۰]

● ناشناخته

از: **ناشناس، در علم جفر و رمل در دوازده «باب».**

آغاز: فصل اول در احکام خانه است بدانکه صاحب خانهٔ اوّل است .

0572 -[C۲۴۷/۱] نستعلیق، ۱۸۸۲ م، ۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

آغاز: بدانکه علم قیافه علم شریف است کاملان این علم به مجرد ملاحظهٔ بشر بر خصایل رذیله و شمایل جمیله...

0565 -[C۲۶۲/۲] نستعلیق، محمد خاطب، ۱۳۲۷ ه، کرم خورده، مجدول، ۹ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

[۴۳۴]

● فالنامهٔ امام جعفر صادق

منسوب به: **امام جعفر صادق**.

آغاز: اما بعد این فالنامه‌ایست از حضرت امام جعفر صادق که از علم جفر شنیده‌اند...

(ن.ک: موزه: ۸۹۹، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۱۰۲).

0566 -[C۴۸۱/۴] نسخ و نستعلیق، ۱۱۸۰ ه، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۸/۵.

[۴۳۵]

● فالنامهٔ رمل

از: **ناشناس**.

آغاز: این کتاب را حکماء قدیم از کتب معتبر برون آوردند از جهت پادشاهان سلف...

0567 -[C۴۸۱/۳] نسخ و نستعلیق، کرم خورده، ۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۸/۵.

● فال نجم الافلاک ← نجم الافلاک

[۴۳۶]

● کامل التعبیر

ار. **حبیش تفلیسی بن ابراهیم بن محمد**، برادر ابوالفنح قلیج ارسلان مسعود پادشاه روم (۵۶۹-۵۸۸ ه/ ۱۱۷۳-۱۱۹۲ م) در خوابگزاری در شانزده «فصل» با سربندهای «امام جعفر صادق فرماید»، «ابن سیرین گوید» و امثال آن.

آغاز: سپاس و ستایش حدای را که واحد و صمد و قادر است مالکَ ذوالجلال وحی فاطر است ..

(ن.ک: گنج بخش ۴: ۲۳۴۵).

0568 -[B۴۸۴] نستعلیق، ۵۹۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۶×۱۵/۵.

بخش هفدهم

طبیعی

[۴۴۲]

● **تحفة الفرس**: ترجمهٔ سالوتر (سالهونر)

از **قاضی حسین** (زنده در ۱۰۶۱ ھ/۱۶۵۰ م) **ولد خواجه طاهر ولد خواجه محمد انصاری**، در باب بکم آن می‌گوبد: از هندی به فارسی درآوردم و نام نگارنده «سالوتر» بوده است که نام حود را بر کتاب بهاده در ده «باب» و بیشتر باب‌ها در «فصل»هایی.

آغاز: شکر معبود واجب الوحود راکه ایں گنند بلگون را بستون برپا ساخنه.

(ر. ک: متسرک ۱: ۴۰۹، گنج بحتس ۱ ۱۹۹).

0574 -[A۳۵۳/۲] سح، نصرب خان افعان، ۱۲۱۰ ھ، ۸ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

0575 -[C۴۶۴/۶] شکسته سسعلىق، محمد مظهر حسین بن شیخ نیاز علی، ۱۲۹۸ ھ/۱۸۸۱ م، آغاز برابر بموبه، ۱۵ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

● **تحفة الفرس ← فرسنامه**

● **ترجمهٔ سالوتر (سالهوتر) ← تحفة الفرس**

[۴۴۳]

● **جوارحنامهٔ امامیه فی قوانین الصیاد**: صبدالمراد فی قوانین الصیاد

از **ابن یار محمد عرف خدا یار خان، داود عباسی** (ار سدهٔ دوازدهم هجری)، در یک «دیباچه» و یک «مقدمه» و سی و یک «باب».

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد مالک الملکی را سزد که شاهباز دل الهام منرل انسان...

(ر. ک. مشترک ۱: ۴۱۳، موزه: ۵۶).

0576 -[A۳۵۱] نستعلیق، کرم حورده، **انجام افتاده**، ۱۷۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۴۴۱]

● **نجم الافلاک**: فال نجم الافلاک

از: ناشناس، فالنامه است که به گفتهٔ نگارنده، هفتصد و هفتاد حکیم و سیصد و نود منجم و رمال به مشورت یکدیگر آن را به امر هارون الرشید ترتیب دادند.

آغاز: فال نجم الافلاک روزی امیرالمؤمنین هارون رشید بزرگواران را فرمود در شهر بغداد که جمله

0573 -[B۴۸۱/۴] نستعلیق، ۱۱۷۸ ه، کرم خورده، ۱۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۱/۵×۲۰.

❊

قدرت...

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۴۲، سالار ۷: ۳۱-۲۳۰،گنج بخش ۱: ۲۰۳ [مؤلّف ناشناس]).

0579 -[C۳۷۸/۱] نستعلیق، ۱۲۱۶ هـ،کرم خورده، ۱۰۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

● **صیدیه ← صیدنامه**

[۴۴۷]

● **علاج شتران و فیلان**

از: **شیخ نیاز علی صدیقی**، در شناخت و درمان بیماریهای شتران و فیلان.

آغاز: بعد بندهٔ اضعف العباد شیخ نیاز علی صدیقی می‌گوید که اکثر ادویات در علاج بعضی بیماریهای ..

0580 -[C۴۶۴/۲] نستعلیق، حسین بن شیخ نیاز علی، ۱۲۹۸ هـ/۱۸۸۱ م،کرم خورده، ۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۴۴۸]

● **فارس الفرس**

از: **غلام محیی‌الدین خان**، در معالجهٔ اسبان.

آغاز: خدابا تو بر کار خیر... وگرنه بیاید رمن هیچ کار... مخفی نماند که... در معالجهٔ افراس حکما و حاذقان .

0581 -[C۴۸۸] شکسته نستعلیق، جهریانیا گوبند، ۱۸۳۵ م، کرم خورده، ۷۴ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۱.

[۴۴۹]

● **فرسنامه**

از **سعادت یار خان رنگین دهلوی** (۱۱۷۰-۱۲۵۱ هـ/۱۷۵۷-۱۸۳۵ م)، در نظم و به خواهش حکیم محمد اشرف خان، در سه «فصل»: ۱- عیب بهوری، ۲- عیب رنگ، ۳- عیب چشم که در آن از لغات اردو بسیار استفاده شده.

آغاز: تو سن تیز رفتار قلم در میدان حمد گرم جولانگریست...

(ن.ک: متسرک ۱: ۴۴۸).

[۴۴۴]

● **رساله در زراعت**

از: **ناشناس، مشتمل بر دوازده «فصل» و سه «مقدمه» در علم زراعت: مقدمهٔ اوّل در باب حرفت باران، دوم: در اطعام طلوع شعری، سوم: بعضی احکام فلاحت که متعلق به ایام سال است...**

آغاز: الحمدلله فالق الحب و النویٰ و خالق قدرت توئی...

0577 -[C۳۹۱/۲] نستعلیق، ۳۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

● **شکارنامه ← صیدنامه (طبسی)**

● **شکارنامه ← صیدنامه (هروی)**

● **صیدالمراد فی قوانین الصیاد ← جوارحنامهٔ امامیه فی قوانین الصیاد**

[۴۴۵]

● **صیدنامه:** شکارنامه

از: **سید حسین طبسی** (زنده در ۹۷۴ هـ/۷-۱۵۶۶ م) که به دستور سلطان قطبشاه، دربارهٔ احکام شکار وکشتار جانوران مطابق فقه شیعه و با اشاره به نظر چهار مذهب اهل سنت، در یک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه» نگاشته است. در آن خواص علمی همه‌گونه جانوران پرنده و چرندهٔ آبی را شناسانده و احکام فقهی آنها را گفته است.

آغاز: سپاس بیقیاس و شکر محمدت اساس مر پادشاهی را سزاوار است که مرغابیان..

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۴۰، نسخه‌ها ۱: ۴۳۰، موزه: ۶۱).

0578 -[A۱۶۰] نستعلیق، سنهٔ ۱۵ حلوس محمد شاه پادشاه، کرم حورده، ترمیم شده، ۱۶۷ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۴۴۶]

● **صیدنامه:** شکارنامه: صیدیه

از: **شیخ الاسلام سعد شهید معروف به هروی**، برای بدیع الزمان بهادر خان در دوازده «فصل» و یک «خاتمه» نگاشته است.

آغاز: بهترین طایر با فال مبارک بال که طیران کند در هوای امر ذی‌بال حمد خداوندی است که به‌کمال

آغاز: بعد می‌گوید این بندهٔ حقیر عاصی پر معاصی شیخ علی نیاز علی...

0586 -[C۴۶۴/۱] نستعلیق، حسین بن شیخ نیاز علی، ۱۲۹۸ ه،کرم خورده، مجدول، ۲۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۴۵۳]

● **فرسنامه:** تحفة الفرس

از: **رفیع‌الدین قنوجی**، در شناختن اسب، بیماریها و طریق درمان آن.

آغاز: الحمدلله... امیدوار بر درگاه پروردگار پر فیض و فضل...

0587 -[A۳۵۳/۱] شکسته نستعلیق، نصرت خان افغان، ۱۲۱۰ ه، ۱۵ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۴۵۴]

● **فرسنامه، ترجمه**

ترجمه از: **مولوی محمد** (م: ۱۰۹۸ ه/۱۶۸۷ م) **بن حسین**، متن به عربی منسوب به **ارسطو** که برای اسکندر نگاشته است. در شناسایی اسبان و بیماریهای اسبان و طریقهٔ درمان آنها.

آغاز: این کتاب از گفتار ارسطاطالیس حکیم که او جمع کرده است...

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۴۶).

0588 -[C۴۰۸/۲] شکسته نستعلیق، **انجام افتاده**، ۱۰۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۴۵۵]

● **فرسنامه**

از: **ناشناس**، در شناخت اسب، بیماریها و طریق درمان آن.

آغاز: ... بستاند نگاه دارد بیخ بل با شهد خالص آمیخته بدهد تلخه فروشند و دهانش...

0589 -[C۵۶۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۴۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

[۴۵۶]

● **مقالات حکمیه در بیان حکمت طبیعیه**

از: **حکیم محمد وارث علی خان بن قاضی واجد علی خان**، در یک «مقدمه» و سه «مقصد» و یک «خاتمه» نگاشته است. مقدمه در مصطلحات حکما و دیگر فواید در چهار «فصل». مقصد ۱- در وقایع و حالات کاینات جو، عناصر، یازده فصل، ۲- تولید معادن، نباتات، جانوران و انسان، هفت فصل

0582 -[C۴۶۴/۳] نستعلیق، محمد مظهر حسین بن شیخ نیاز علی، ۱۲۲۱ هـ، کرم خورده، ۳۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۴۵۰]

● **فرسنامه**

از: **سید عبدالله مخاطب به نواب عبدالله خان بهادر فیروز جنگ** (م: ۱۰۵۴ هـ/۱۶۴۴ م)، در معرفت اسبان و علامتهای محمود و مذموم و شناختن امراض و طریقهٔ معالجه آن که از زبان سانسکریت ترجمه شده است.

آغاز: اسب فکرت چون زین کند دانا/به که گوید نخست حمد خدا...

(ن. ک: مشترک ۱: ۴۴۹، گنج بخش ۱: ۲۰۸، ندوه: ۵۷۶).

0583 -[C۴۶۴/۴] نستعلیق، محمد مظهر حسین بن شیخ نیاز علی، ۱۲۹۸ هـ، کرم خورده، ۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

0584 -[C۶۴/۵] نسنعلیق، **محمد مظهر** حسین بن شیخ نیاز علی، کرم خورده، **آغاز افتاده**. ...گام دوم در معرفت امراض و معالجات افراس مشتمل بر ۵۱ منزل است...، ۲۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۴۵۱]

● **فرسنامه**

از: **زین‌العابدین** (م: ۹۲۶ هـ/۱۵۲۰ م) **بن سید ابوالحسن کربلایی هاشمی حسنی**، نگارنده این اثر را از متن هندی «سهین کرت مورنه» به فارسی ترجمه کرده است، در شناخت بیماریهای اسبان و درمان آنها در دو «قسم» و پنجاه «باب».

آغاز: فرسنامه از سید ابوالحسن تخلص هاشمی برجمهٔ سنسکریت در سنهٔ عشرین..

(ن. ک: مشترک ۱: ۴۴۷، گنج بخش ۱: ۲۰۶).

0585 -[A۳۵۳/۳] نستعلیق، عناوین شنگرف، ۸۲ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۴۵۲]

● **فرسنامه**

از: **شیخ نیاز علی صدیقی**، در بیان علاج بعضی امراض اسبان.

بخش هجدهم

پزشکی

[۴۵۷]

● اختیارات بدیعی

از: **حاج زین علی (۷۳۰-۸۰۶ ه‍/۱۳۲۹-۴-۱۴۰۳ م) بن حسین پزشک شیرازی (زین‌العابدین) عطار،** برای شاهراده خانم بدیع الجمال یکی از زنان امیر مبارزالدین محمد بن مظفر، مادر سلطان بایزبد عتمانی (۷۹۲-۸۰۵ ه‍/۱۳۹۰- ۱۴۰۲ م) به سال ۷۷۰ ه‍/۱۳۶۸ م در یک «مقدمه» و دو «مقاله» و یک «حانمه» نگاشته است.

آغاز: اهداء حمد بی‌عد اعداد سپاس بی‌قیاس مبدعی راکه آثار ابداع او بر هر ورقی از اوراق...

(ن. ک: مشترک ۱: ۴۷۷، گنج بحش ۱: ۲۴۸، کرزن. ۴۰۶، فیروز: ۱۰۶، ندوه: ۵۵۸).

0591 -[B۳۳۶] نستعلیق، کرم خورده، صفحهٔ یک مطلاّ، الوان، مجدول، ۳۰۸ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

0592 -[C۱۲۶] نسخ، ذی‌الحجه ۹۵۲ ه‍، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... بپارسی سگ دریایی خوانند اگرچه صاحب جامع یک قول آورده است...، ۲۷۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸×۲۴.

● اختیارات قاسمی ← دستورالاطباء

[۴۵۸]

● اعجازالمعالج

از: **شیخ عبداللطیف.**

آغاز: ... [ناخوانا]

0593 -[C۴۶۹/۲] نستعلیق، ۱۲۶۴ ه‍، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۱۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۵.

۳- عروج نفس ناطقه، مناسبت نفس ناطقه با مبدأ، کمالات، دوازده فصل. خاتمه در قدم و حدوث جهان، دو «فصل».

آغاز: حمد بیحد مر مبدعی را سرد که وجود هر موجود از انعام وجود اوست...

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۶۷، نسخه‌ها ۲. ۸۴۹)

0590 -[C۳۸۷] شکسته نستعلیق، کرم حورده، ۵۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

❊

[۴۶۲]

● بیاض طب

از: **ناشناس، مجموعهٔ دستورالعمل طبی در درمان بیماریهاست.**

آغاز: ... اطریفل بغدادی مجرّب امراض دماغی صفتهٔ گل بنفشه...

0597 -[C۱۳۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، مجدول، ۲۰۶ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۴۶۳]

● بیاض نسخه‌های امراض

از: **نصرالله خان خورجوی، طریقهٔ ساخت ادویهٔ طبی در درمان بیماریها.**

آغاز: الحمدلله... از عجائبات جوار کور که پور مکی... است که در موضع...

0598 -[C۷۳] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۸۱ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵.

[۴۶۴]

● بیست باب

از: **مظفر شفایی اصفهانی** (م: ۱۰۳۷ ه‍/۱۶۲۸ م)، در بیماریها و درمان آن در بیست «باب».

آغاز: باب اوّل در امراض سر و دماغ و از آنجمله صداع است که آن را درد سر گویند...

(ن.ک: نسخه‌ها ۱: ۴۸۳).

0599 -[B۳۲۲/۲] نستعلیق، ۷۱ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵.

[۴۶۵]

● تألیف شریف: مفردات هندی

از: **محمد شریف خان** (م: ۱۲۲۲ ه‍/۱۸۰۷ م) **بن حاذق الملک حکیم محمد اکمل خان، برای شاه عالم دوم** (۱۱۷۳-۱۲۲۱ ه‍/۱۷۲۵-۱۸۰۷ م) **در مفردات ادویهٔ هندیه و تحقیق در الفاظ ادویهٔ هندی در یک «مقدمه» در بیان امور مفیده، سپس به ترتیب الفبایی. وی در دیباچه می‌گوید: «اینها مجربات اجدادی من است.»**

آغاز: برگ درختان سبز در نظر هوشیار/هر ورقش دفتریست معرفت کردگار. گلهای گوناگون و درخت‌های موزون دلیلی است...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۱۳، مرآة العلوم ۱: ۱۴۲، ندوه، ۵۸۵).

[۴۵۹]

● الاغراض الطبّیه و المباحث العلائیه

از: **میر سید اسماعیل جرجانی، زین‌الدین ابوابراهیم، اسماعیل** (۴۳۴-۵۳۱ ه‍/۱۰۴۲-۱۱۳۷ م) **بن حسن بن محمد حسینی** برای اتسز پسر خوارزمشاه، به دستور وزیرش ابومحمد صاحب بن محمد بخارایی آن راگزیده در پنج بخش که هر بخش «کتابی» است در چند «گفتار» و «باب» و «جزو».

آغاز: حمدله... اما بعد امام زین‌الدین شرف الزمان... ابوابراهیم اسمعیل بن الحسن بن الحسین جرجانی...

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۸۶، موزه: ۷۴).

0594 -[B۳۲۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۲۰ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۲۶/۵×۱۶/۵.

[۴۶۰]

● ام العلاج

از: **حکیم امان الله خان حسینی**، ملقب به **خان زمان، بهادر خان‌زاد فیروز جنگ**، متخلص به **امانی** (م: ۱۰۶۴ ه‍/۱۶۵۴ م)، به سال ۱۰۳۶ ه‍/۱۶۲۶ م. به نام جهانگیر پادشاه در یک «مقدمه» و شش «باب» و «فصل»هایی که رویهم شصت و سه فصل تدوین کرده‌است.

آغاز: جان دارویی که مزاج بخردی را از فساد نقصان و از دیاد مواد اربعه سکوت و تکلم و فراموشی...

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۹۲، ندوه: ۵۵۹).

0595 -[A۳۷۸] نستعلیق، ربیع‌الثانی ۱۲۷۹ ه‍، کرم خورده، ۵۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۷×۲۵.

[۴۶۱]

● انتخاب معالجات النبوی

از: **غلام امام** (زنده در ۱۱۸۲ ه‍/۹-۱۶۶۸ م)، نام داروهای عربی و یونانی و هندی که به ترتیب حروف تهجی آمده است.

آغاز: ردیف الف و مشهور است در عوام روونتی و آن چهار قسم است. سیاه و سفید و زرد و سرخ و شاخ وی و برگ او مانند...

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۳۷).

0596 -[C۳۰۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۹۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

● بحران ← مختصرالبیان فی ضروریات البحران

آغاز: بعد از حمد ولی حکیم شافی کافی و نعت نبی کریم شافع وافی این کلمهٔ چند است...

0607 -[B۳۲۲/۱] شکسته نستعلیق، ۲۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۴۶۸]

● **ترجمهٔ سدیدی**

از: **ناشناس، در بیان قریب هفتصد ترکیب ادویهٔ شناخته شدهٔ در چند** «اصل» **و هر اصل در چند** «فرع» و هر فرع در چند «شعبه».

آغاز: ... از قول این مؤلف است و این مختصر منحصر است بر چند اصل و خاتمه و هر اصل متفرع است...

0608 -[C۳۶۳] نستعلیق، **امیر علی ولد حافظ اکرام علی بن شاه محمد**، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۳۷۰ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۲۴×۳۲.

[۴۶۹]

● **جامع البرکات**

ار. **امام بخش لکهنوی،** در شناحت اسبان، بیماریها و درمان آنها.

آغاز: حمد و ثنای متعدد مر حکیمی مطلق راکه شفابخش بیماران انسان و حیوان است...

0609 -[C۴۹۴/۷] شکسته ستعلیق، **محمد مظهر حسین بن شیخ نیاز علی**، **۱۲۹۹ ه/۱۸۸۲ م**، کرم حورده، ۱۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۴۷۰]

● **جامع الفواید:** طب یوسفی: شرح علاج الامراض

ار. **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ ه/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد بن یوسف،** نخست ۲۸۹ رباعی از خود نگارنده به نام «علاج الامراض» است که به اشارهٔ یکی از فضلای نامدار شرح کرده و نام جامع الفوابد بر آن نهاده است، مشنمل بر بیست و هفت «باب» و هر «باب» در چند «فصل». **نخست نام بیماری سپس** تعریف کوتاه آن، آنگاه رباعی آورده شده است.

آغاز: حمد نامحدود حکیمی راکه به فانون حکمت و کامل... اما بعد چنین گوید بندهٔ ضعیف و کمینهٔ نحیف المستشفی بشفاء النافع المجیب یوسفی بن محمد یوسف...

(ن. ک: مشنرک ۱: ۵۳۶، گنج بخشن ۱: ۲۶۵، کرزن: ۴۱۹، فیروز: ۱۰۸).

0610 -[B۳۲۸] نستعلیق، کرم خورده، ۴۰ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

0600 -[B۳۱۶] نسعلق، نجیب الله بن غلام احمدالله پیرزاده چشتی، ۱۲۵۰ هـ، بریلی، ۷۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۱×۲۸.

0601 -[C۳۴۵] شکسته نسعلق، شعبان ۱۲۳۲ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۳۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۰×۲۶

● **تحفهٔ حکیم مؤمن ← تحفة المؤمنین**

[۴۶۶]

● **تحفة المؤمنین**: تحفهٔ حکیم مؤمن

از **سید محمد مؤمن فرزند تنکابنی دیلمی** به روزگار **شاه سلیمان صفوی** (۱۰۷۷-۱۱۰۵ هـ/ ۱۶۶۶-۱۶۹۳ م) و در ۱۰۷۷ تا ۱۰۷۸ هـ/۱۶۶۶-۱۶۶۷ م به نام همان شاه در یک «تشخص» و «فصلهایی» و سیس بست و چهار «باب» نگاشته است.

آغاز سبحانک اللهم یا قدوس و یا طبیب النفوس اتمم لنا انوار معرفتک... شکر شیرین شربت جناب حکمی را حل شانه سزاست.. و بعد بر ناظران حقایق رس مکشوف میدارد که چون والد این درهٔ بمقدار

(ر.ک منزوی ۱: ۵۲۱، شعبه ۱: ۶۶، کرزن: ۴۱۱، ندوه: ۵۶۲)

0602 -[B۳۳۲] نستعلیق، کرم خورده، محشّی، دارای مهر نجم‌الدوله سید عبدالله خان بهادر، ۱۴۷ برگ، ۲۵ س، اندازه ۲۰×۳۰

0603 -[C۳۵] نستعلیق، ابن بابرید کوهستانی، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۷۵ برگ، ۲۷ س، اندازه ۱۶×۲۶

0604 -[C۱۶۶] نستعلیق، ۱۸۵۹ م، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاّ، مجدول، ۴۱۰ برگ، ۲۱ س، اندازه. ۱۸×۲۸.

0605 -[C۳۱۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۳۰۲ برگ، ۲۱ س، اندازه. ۱۳×۲۴

0606 -[B۳۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... باد سرخ و او رام... و منع انصبات مواد جراحات ناره و حمول آن قاطع حیض...، ۱۷۱ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

[۴۶۷]

● **ترجمهٔ رسالهٔ حکیم محمد درویش**

از: **ناشناس**، ترجمهٔ رسالهٔ **حکیم محمد درویش خان** است در علاج بیماریها.

[۴۷۴]

● **خلاصهٔ بینایی**

از: **حکیم بینا** (زنده در ۹۹۶ هـ/۱۵۸۷ م) **بن حسن سرهندی**، دربارهٔ امراض و داروهای آنهاست و در حدود ۷۸ «باب» دارد.

آغاز: سپاس فراوان دانایی راکه به حکم خویش انواع حکمت باریک در دل تاریک خاک...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۵۱).

0617 -[A۱۴] نستعلیق، ۹۹۶ هـ، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۱۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۴۷۵]

● **خلاصة العلاج**

از: **علی بن محمد معروف به عوض**، در بیماریها و طریقهٔ درمان آنها، در بیست و یک «باب».

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید بندهٔ خاطی علی بن محمد المشهور به عوض... که چون مدتی از عمر گرانمایه در سلک خدمت...

0618 -[D۶۲] نستعلیق، ۱۶ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۱×۳۴.

[۴۷۶]

● **دستورالاطباء**: اختیارات قاسمی

از: **حکیم محمد قاسم** (پیرامون ۹۶۰ هـ-زنده در ۱۰۳۳ هـ/۱۵۵۲-۱۶۲۳ م) **بن غلام علی فرشته**، در یک «مقدمه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه در ارکان بدن و اخلاط و غیره، در نه «فایده» مقالت ۱- ادویهٔ مفرده و اغذیهٔ مفرده به ترتیب تهجی، در چند «باب»، ۲- ادویهٔ مرکبهٔ مشهوره، در پانزده «باب»، ۳- معالجات علل به طریق اجمال، خاتمه در شرح انواع مزه.

آغاز: حمد مر خدای راکه بر حکم و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین رایات شوکت محمد صلی الله علیه و سلم مرتفع ساخته...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۶۲، نسخه‌ها ۱: ۵۳۴، ایوانف، ضمیمهٔ ۱: ۱۰۷، موزه: ۹۱، گنج بخش ۱: ۲۷۶، بنارس: ۲۶، فیروز: ۲۲۲، ندوه: ۵۵۸).

0619 -[A۱۷۸/۱] نسخ و نستعلیق، حافظ محمود بن حافظ عنایت بن شاه محمد، سنهٔ جلوس ۱۲ محمد شاه پادشاه، کرم خورده، حواشی، ۱۹۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

0611 -[C۴۰۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۲ برگ، ۴۲ س، اندازه: ۱۴×۲۵.

0612 -[C۲۲۸] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۰۰ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

0613 -[C۱۶۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... مرکباتی که در آن رساله متبین و معین شد بازدیاد فزاید فواید از علامات...، ۱۲۱ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۴۷۱]

● **حفظ الصحة**: قصیده در حفظ الصحة

از: **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ ه/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد بن یوسف**، گویا به سال ۹۳۷ ه/۱۵۳۰ م برای ظهیرالدین بابر پادشاه تیموری هند (۹۲۳-۹۳۷ ه/۱۵۱۷-۱۵۳۰ م) سروده است چند قصیده است، در بهداشت، نوشیدنیها، جنبش و آرامش، خواب و بیداری، آب و هوا، احتباس، استفراغ...

آغاز: بعد از حمد حکیم دانا و تحیت زبدهٔ رسل و انبیاء این قصیده‌ایست در حفظ صحت بدن...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۴۵، گنج بخش ۱: ۲۷۰).

0614 -[A۹۵/۲] نستعلیق، سید محمد شاه بن سید بولاقی، ۱۱۲۶ ه، کرم خورده، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

[۴۷۲]

● **حکمت ناصری**

از: **شیخ طاهر حکیم کیرانوی**، در بیان بیماری‌ها، درمان، خواص برخی از داروها و طریقهٔ استعمال آن.

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین می‌گوید بندهٔ اضعف العباد فقیر حقیر طاهر حکیم کیرانوی...

0615 -[C۶۰/۳] نستعلیق، میر محبوب علی، ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، مجدول، ۱۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۴۷۳]

● **حوض الحیات**

از: **ناشناس**، در شناسایی جسم و روان انسان در ده «باب».

آغاز: حمد و ثنای مر خالقی راکه وحدهٔ لاشریک صفت کمال اوست...

0616 -[C۲۷۹] شکسته نستعلیق، میر حسین ولد سید عرب شاه دهلوی، رجب ۱۲۰۲ ه، ۲۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۱۸/۵.

0624 -[C۱۵۵/۳] نستعلیق، ۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

0625 -[C۴۷۲/۱] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۵ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸/۵×۳۰.

[۴۸۱]

● دلایل النبض

از **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ ﻫ/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد بن یوسف**، به سال ۹۴۲ ﻫ/۱۵۳۵ م، در ده «جنس» نگاشته است.

آغاز: الحمدلله النافع الحکیم... بعد، پوشیده نباشد که این سطری چند است از صناعت طب...

(ن ک: مشترک ۱: ۵۷۵، گنج بخش ۱: ۲۸۲، موزه: ۹۶).

0626 -[A۹۵/۷] نستعلیق، فضل‌الدین، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

0627 -[C۱۵۵/۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۴۸۲]

● ذخیرهٔ خوارزمشاهی (ج ۴ و ۶)

از **زین‌الدین ابوابراهیم اسماعیل معروف به میر سید اسماعیل جرجانی** (۴۳۴-۵۳۱ ﻫ/ ۱۰۴۲-۱۱۳۷ م) **بن حسن بن محمد بن احمد حسینی**، به سال ۵۰۴ ﻫ/۱۱-۱۱۱۰ م، به نام سلطان قطب‌الدین ابوالفتح محمد بن خوارزمشاه در ده مجلد نگاشته است.

کتاب نخستین اندر شناختن حدّ طب، منفعت آن و شناختن گوهر تن و مزاجها و تشریح اندامها، شش «گفتار»؛ **کتاب دوّم** اندر شناختن حالهای تن، نه «گفتار»؛ **سوّم** اندر نگاه داشتن تندرستی و تدبیر هوا و مسکن، چهارده «گفتار»؛ **چهارم** اندر استخراج مرض و شناخت بیماریها، چهار «گفتار»؛ **پنجم** اندر یادکردن تب، پنج «گفتار»؛ **ششم** اندر علاج بیماریها، بیست و یک «گفتار»؛ **هفتم** اندر علاج آماسها و ریشها، هفت «گفتار»؛ **هشتم** اندر تدبیر پاکیزگی و آراستگی، سه «گفتار»؛ **نهم** اندر انواع زهرها، پنج «گفتار»؛ سپس **کتاب دهم قرابادین** است در دو «گفتار»، مفردات در ۲۸ «باب» و مرکبات در ۳۱ «باب».

آغاز: اندر استخراج مرض یعنی شناختن هر بیماری که کدام بیماریست..

(ن ک: مشترک ۱: ۵۷۸، نسخه‌ها ۱. ۵۳۸، کرزن: ۴۰۵، گنج بخش ۱: ۲۸۴).

0628 -[B۳۳۰] نسخ، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش، مذهّب، کتاب چهارم، ۸۸ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵.

0620 -[B۳۳۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۱۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۵/۵.

[۴۷۷]

● دستورالعلاج

از: **ناشناس**، شاید از **سلطان علی طبیب خراسانی** (زنده در ۹۳۳ ه‍/۷-۱۵۲۶ م)، در بیماریها و طریقهٔ درمان آنها.

آغاز: ... پوست بیضهٔ ماهیان را صد عدد گرفته خشک نموده...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۶۴، ایوانف، ضمیمهٔ ۱: ۱۰۷، موزه: ۹۱).

0621 -[D۳۵/۶] شکسته نستعلیق، ظاهراً **آغاز افتاده**، ۴۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱×۱۲.

[۴۷۸]

● دستورالعمل

از: **استاد علی**، دستورالعمل پزشکی است، در درمان بیماریها.

آغاز: امابعد... اوّل اسناد علی فانم شده شروع... دستورالعمل یعنی اکبر...

0622 -[D۳۵/۲] شکسته نستعلیق، خطوط درهم، اوراق الوان، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۲.

[۴۷۹]

● دستورالعمل

از: **ناشناس**، در تهیه سرکه و داروها و درمان بیماریها.

آغاز: طریق ساختن سرکه .. انگور می‌شود...

0623 -[B۳۱۵/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۲×۱۳.

[۴۸۰]

● دلایل البول

از: **یوسف** (م: ۹۵۰ ه‍/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد یوسفی هروی**، در آزمایش پیشاب، به سال ۹۴۲ ه‍/۱۵۳۵ م. در هفت نوع، ۱- لون بول، ۲- قوام بول، ۳- صفا و کدورت بول، ۴- رایحهٔ بول، ۵- زبد در بول، ۶- رسوب آن، ۷- مقدار بول.

آغاز: بعد از سپاس حکیم مطلق... بعد، چون رسالهٔ دلایل النبض به اختتام انجامید...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۷۲، گنج بخش ۱: ۲۸۱، موزه: ۹۶).

آغاز: شقیقه که به غایت شدید و هولناک بود و بیمار ضعیف و مادهٔ مرکب از بلغم و دوا به این طریق علاج کردیم...

0634 -[D۸] شکسته نستعلیق، ۱۱۸۴ ه، کرم خورده، ۳۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۴۸۷]

● رسالهٔ مولوی محمد حسین خان

از: **مولوی محمد حسین خان**، در فواند و مضرات میوه‌جات.

آغاز: فایده در اصلاح ثقل و بدهضمی و اشربه، بدانکه حکمای هند ثقل و بدهضمی را اجیرن گویند...

0635 -[B۳۰۸] ستعلیق، کرم خورده، ۶۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۸.

[۴۸۸]

● رسالهٔ نبض

ار: **ناشناس**، در حرکات انبساط و انقباض نبض.

آغاز: گفتار سیوم اندر شناختن نبض و ابن بیست و سه بابست...

0636 -[B۳۴۰] نسخ، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

[۴۸۹]

● ریاض الادویه

از: **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ ه/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد**، به نام همایون شاه (۹۳۷-۹۶۳ ه/ ۱۵۳۰-۱۵۵۶ م) به سال ۹۴۶ ه/۱۵۳۹ م در یک «مقدمه» و دو «باب» و «خاتمه». مقدمه در بیان مراتب کیفیات ادویه. باب: ۱- در ذکر ادویهٔ مفرده به ترتیب حروف تهجی، ۲- ذکر ادویهٔ مرکبه به ترتیب حروف تهجی. خاتمه در امتحان جودت و ردائت تریاق فاروقی و غیر آن.

آغاز: الحمدلله الذی خلق لکل داءٍ دواءً و جعل حبیبه بعلل القلوب... بعد بر ضمایر صافیه محجوب نماند که این نسخه‌ایست...

(ن ک: مشترک ۱: ۵۸۸، مرآة العلوم ۱: ۱۴۴، کرزن: ۴۰۸، گنج بخش ۱: ۲۹۳، نسخه‌ها ۱: ۵۴۵).

0637 -[C۱۵۵/۵] نستعلیق، میان رمضان علی، ۷۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

0638 -[C۳۶۸/۵] شکسته نستعلیق، تاج‌الدین، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۸ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۱۶×۲۹.

0629 -[B۳۳۱] نسخ، محمد، کرم خورده، بسمله مطلاّ، مجدول، کتاب ششم، ۱۰۴ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۲۹.

[۴۸۳]

● **راحت الانسان**

از: **ناشناس**، در بیماریها و طریقهٔ درمان آنها در بیست و یک «باب» و یازده «فصل».

آغاز: حمد بی‌حد شفا بخش دانا راکه مزاج هر صاحب...

0630 -[C۱۸۳/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۱۶۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۲/۵.

[۴۸۴]

● **رساله در طب**

از: **ناشناس**، در شرح بیماریهای گوناگون و طریقهٔ درمان آن‌ها.

آغاز: ... و خوردن او در... قوت باصره و قطع صدای مزمن...

0631 -[C۵۲۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۰۰ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۲۴×۳۴.

0632 -[C۵۳۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بدرقه کافور می‌کند که بدل یا زود... نهم آنکه در بعضی اوقات طبیب محتاج می‌شود...، **انجام افتاده**، در ترکیب داروهای یونانی جهت ساخت معجون‌ها و همچنین ذکر داروها در درمان بیماریهای گوناگون، ۱۱۹ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۲×۲۰/۵.

[۴۸۵]

● **رساله در علاج هیضه**

از: **محمد حسین**، در طریقهٔ درمان هیصه (اسهال).

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید احقر الناس محمد حسین غفرالله و لوالدیه و احسن الیهما و الیه که در سدهٔ دوازدهم هجری این احقر سبب تعلق عهده...

0633 -[B۳۳۸/۱] نستعلیق، ۱۲۰۰ ه، بریلی، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۶ برگ، سطر مختلف (۱۵-۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۶.

[۴۸۶]

● **رسالهٔ شریفه**

از: **ناشناس**، در ترکیب داروها و ساخت معجونات است، در درمان بیماریها.

آغاز: ... آلو بخارا اسم فارسی اجاص است آلوچه اسم فارسی ادراک است...

0641 -[B۳۳۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۹۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۱.

[۴۹۳]

● **شفاء الابدان**

از **ناشناس**، در طب، همراه با وردها و طلسمها در یک «مقدمه» و بیست و شش «باب»؛ باب اوّل: اتباب حوار دادن تعوید، باب دوم. شفای حملهٔ رخمها، باب هشتم: **دفع بادها**، باب هفدهم: **دفع دشمنان**، باب بیست و چهارم: اندر گشادن مرد بسنه، باب بیست و ششم: **فواید متفرقه**.

آغاز: ... هم به حکم اشارت ایشان ما اصحاب حاجت را به کار آید و این فقیر حقیر. .

(ن ک. مشترک ۱: ۶۰۲، گنج بخش ۱ ۲۹۸).

0642 -[C۲۱۵/۱] شکسته ستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۶۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۴۹۴]

● **شفاء المریض**: طب شاهی

از **شهاب‌الدین** (سدهٔ هشتم هجری) **بن عبدالکریم قوام غزنوی ناگوری**، نگاشته در ۱۰ شوال ۷۹۰ ه/ ۱۳۸۸ م در یک «مقدمه» و صد و شصت و چهار «باب» مقدمه در بیان ابتدای علم طب. باب: ۱- اسباب امراض بدنی، ۹- مالیحولیا، ۸۰- حمل زنان، ۱۴۰- اسهال و استفراغ، ۱۶۰- کیمیاگری، ۱۶۴- مذمت کیمیاگران دروغین.

آغاز. نخستین کم نوک خامه روان/به توحید پروردگار جهان...

(ن ک: مشترک ۱. ۶۰۸، نسخه‌ها ۱ ۵۵۴، سالار ۵: ۳۱۶).

0643 -[B۳۳۵] نستعلیق، ۱۲۲۵ ه، کرم خورده، ۸۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۱

0644 -[A۱۷۸/۲] نسخ، محشّی، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۴۷ برگ، ۱۸ س، اندازه ۱۵×۲۱.

[۴۹۵]

● **طب اکبر**: طب اکبری

از **حکیم محمد اکبر ارزانی** (م: ۱۱۳۰ ه/۱۷۱۸ م)، به نام اورنگ‌زیب (۱۰۶۹-۱۱۱۸ ه/ ۱۶۵۸-۱۷۰۷ م)، به سال (۱۱۱۲ ه/۱۷۰۰ م)، در دو جلد. در دیباچه گوید: چون «شرح الاسباب و

[۴۹۰]

● **ریاض عالمگیری**: ریاض مناظر

از: **محمد رضا طبیب شیرازی** (زنده در ۱۰۹۶ ه‍/۱۶۸۵ م)، به نام عالمگیر اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه‍)، در دو «ریاض» نگاشته است. ریاض یکم را در ۱۰۸۷ ه‍/۱۶۷۶ م و ریاض دوم را در ۱۰۹۳ ه‍/۱۶۸۲ م تحریر نموده. ریاض دوم را نام ویژه «ریاض مناظر» داده است.

آغاز: حداوند را حمد شافی است جل شانه که به آیات جلیل و آداب جمبل و امراض و اعراض...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۹۱، گنج بخش ۱: ۲۹۴، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹۷).

0639 -[B۳۱۵/۳] شکسته نسنعلیق، ۱۲۸۸ ه‍، کرم خورده، ۷۹ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

● **ریاض مناظر ← ریاض عالمگیری**

[۴۹۱]

● **ستهٔ ضروریه**

از: **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ ه‍/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد بن یوسف**، به سال ۹۴۴ ه‍/۱۵۳۸ م در یک «مقدمه» و شش «فصل». در آغاز آن همایون یادشاه (۹۳۷-۹۶۳ ه‍/۱۵۳۰-۱۵۵۶ م) را در جند ست ستایش کرده است. مقدمه در عرص طب و ابنکه حفظ بر علاح مرحح است، آن در شش جىر است که سنهٔ صروریه نامند: ۱- هوا، ۲- مأکول، ۳- حرکت و سکون بدىی، ۴- حرکت و سکون نفسانی، ۵- خواب و بیداری، ۶- اسفراغ

آغاز: الحمدلله .. و بعده این نسخه‌ابست موسوم بستّه ضروریه...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۹۶، گنج بخش ۱: ۲۹۷، نسخه‌ها ۱: ۵۵۰، موزه: ۹۸).

0640 -[A۹۵/۶] نستعلیق (احتمالاً)، سىد محمد شاه بن سید بولاقی، ۱۱۲۶ ه‍، سکهر، ۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

● **شرح علاج الامراض ← جامع الفواید**

● **شرح قانونچه ← مفرح القلوب**

[۴۹۲]

● **شرح کفایت المومنین**

از: **ناشناس**، در داروهای پزشکی و خواص آنها به ترتیب تهجی.

سال (۱۲۱۶ هـ/۲-۱۸۰۱ م) به انجام رسانده است.

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد بارگاه جلال قدس کریمی را سزاست...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۳۱).

0648 -[۳۸۶] نستعلیق، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش، مذّهب، ۴۱۵ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۸×۲۹.

[۴۹۸]

● طب منافع تاتارخانی

از. **ناشناس،** در داروها و گیاهان و چگونگی استعمال آنها، در بیماریهای گوناگون.

آغاز. حمد بیحد و ثنای بی‌عدد مر واحب الوجودی راکه وجود جملهٔ موجودات از فیض...

0649 -[C۳۲۳] نستعلیق مایل به نسخ، کرم خورده، **انجام افتاده،** ۲۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

● طب یوسفی ← جامع الفواید

[۴۹۹]

● علاج الامراض

از: **حکیم محمد شریف خان شاهجهان‌آبادی دهلوی** (م. ۱۲۳۱ هـ/۱۸۱۵ م)، در دیباجه می‌گوید: در عنفوان حواشی بر «شرح موجز» و بر «شرح اسباب و علامات» و بر اکثر مواضع «قانون» حواشی نگاشته بوده است. بعد به خواست دوستان آن را به سلک نظم درآورده و «نام علاج الامراض» که تاریخ انجامش نیز (۱۱۷۷ هـ/۴-۱۷۶۳ م) می‌باشد، نهاده است. در دو نسخهٔ گنج بخش، یکی در یک «مقدمه» و بیست «مقاله» و هر مقاله در چند «فصل» است. در پایان خاتمه‌ای در پنج «نوع» و در نسخه دیگر برخی فصلها به صورت مقاله درآمده و تعداد مقاله‌ها به بیست و هفت رسیده است. نسخهٔ موجود دارای بیست «باب» می‌باشد.

آغاز. در فیض است منشین از گشایش ناامید اینجا...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۴۸، مرآة العلوم: ۱۴۵، گنج بخش ۱: ۳۱۶، ندوه: ۵۷۵).

0650 -[B۳۲۱] نستعلیق، لالجی مل، ۱۲۲۶ هـ، کرم خورده، ۴۳۱ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۵×۲۸.

0651 -[C۱۴۱] نستعلیق، سید محمد مسکین عالم ۱۲۱۶ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده:** .. با عروق بر قانون بدن روز و شب در بزم انبساطش و غوله ریز دستان سرای و نامی زمزمه پرداز ..، **انجام افتاده،** ۴۵۱ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

علامات» کثیرالنفع بوده، جهت استفادهٔ عموم خواستم به زبان فارسی درآورم. پس زواید را حذف و فوابد دیگر از «قانون» و «افسرابی»، «سدیدی»، «موجز»، «کفایه» و جز آنها بیافزودم، و بیماریهای هر عضو را از سر تا به قدم زیر نام شـان عضو شرح دادم. در دو جلد، جلد یکم در دوازده و جلد دوم در پانزده «باب» و هر باب در چند «فصل» و «قسم».

آغاز: فهرست نسخهٔ طب اکبر... صحیح‌ترین کلامی که مشام **ناطقهٔ** دانش آیین راکه آیینهٔ ادراک محسوسات و معقولاتست...

(ن. ک. منترک ۱: ۶۱۷، نسخه‌ها ۱: ۵۵۸، موزه: ۱۰۱، فیروز: ۱۱۰، ندوه: ۵۷۲).

0645 -[B۳۲۷] نستعلیق، ربیع الاول ۱۲۵۸ هـ، کرم خورده، پوسیده، صفحهٔ اوّل منقوش، محدول، ۳۸۶ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۹.

0646 -[C۹۵] نستعلیق، میر طفیل علی بن حکیم محمد علی، ربیع‌الاول ۱۲۶۵ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۸۲ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

● **طب اکبری ← طب اکبر**

[۴۹۶]

● **طب جامع الفواید**

از: **قل محمد بن بیک جلایر**، در بیماریها بویژه تب‌های شدید و طریق درمان آنها. در چهل و پنج «فصل» با سرسدهای «نوع دبگر».

آغاز. حمد و سپاس مر حدای راکه داروی رفع دردهابی بیافرید و درود بی‌نهایت. بدانکه این طب از تألیف بندهٔ صعیف نحیف امیدوار به رحمت غفار قل محمد بن بیک جلایر...

0647 -[C۵۶۶/۱] نسعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۸۷ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۴

● **طب سکندری ← معدن الشفای سکندر شاهی**

● **طب شاهی ← شفاءالمریض**

[۴۹۷]

● **طب مراد**

از: **مراد علی تالپور منخلص به علی** (م: ۱۲۴۹ هـ/۴-۱۸۳۳ م) **بن میر شهید** که پس از مرگ میر کرم علی خان بر تخت نشست. در چند «فصل» و هر فصل در چند «قسم» و هر قسم در چند «نوع» که در

[۵۰۳]

● **قرابادین شریف خانی**

از: **حکیم محمد شریف خان شاهجهان‌آبادی** (م: ۱۲۲۲ ه‍/۱۸۰۷ م).

آغاز: الحمدلله الذی یطعمنی و یسقینی و اذا مرضت فهو یشفینی... اما بعد می‌گوید معترف بجهل و نادانی خود محمد شریف خان بن حاذق الملک حکیم محمد اکمل خان...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۸۰، موزه: ۱۱۰).

0655 -[B۳۱۹/۱] شکسته نسعلیق، ۱۲۳۲ ه‍، ۶۸ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۹×۲۷.

[۵۰۴]

● **قرابادین شفایی**

از: **میر مظفر شفایی اصفهانی**، پزشک روزگار شاه عباس صفوی (۹۹۵-۱۰۳۷ ه‍/۱۵۸۶-۱۶۲۸ م)، در یک دیباچهٔ کوتاه در ذکر ادویه، سپس باب‌هایی به ترتیب حروف تهجی، داروها و موارد به‌کار بستن آنها را آورده است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد پوشیده نماند که فقیر حقیر مظفر بن محمد الحسینی التشفایی در مدت مدید ترکیبی چند در معالجات امراض...

(ن ک: مشترک ۱: ۶۸۱، گنج بخش: ۳۲۸، ندوه: ۵۸۰).

0656 -[C۱۰۰] نستعلیق، در صفحهٔ اوّل مهر زین‌العابدین بن محمد تقی، کرم خورده، ۱۰۳ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵.

0657 -[C۱۶۱] نسنعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

0658 -[C۱۴۱] نسنعلیق، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۷۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۸.

0659 -[C۴۰۵/۲] نستعلیق، آغار برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۱۰ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۵۰۵]

● **قرابادین قادری**

از: **میر محمد اکبر عرف محمد ارزانی بن حاجی مقیم**، به سال ۱۱۲۶ ه‍/۱۷۱۴ م به نام شیخ عبدالقادر جیلانی در ۲۲ «باب». نگارنده از پیروان گروه قادری بوده است.

آغاز: ثنایی که شایان جناب مستطاب حضرت الهی...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۸۵، ایوانف: ۷۲۹، کرزن: ۴۱۴).

[۵۰۰]

● **علاج الغربا**

از: **غلام امام** (زنده در ۱۱۸۲ هـ/۹-۱۶۶۸ م)، در دو «مقاله» و «بابها» و «فصل»ها. مقالهٔ یکم در یازده باب و مقالهٔ دوم در چندین فصل.

آغاز: بعد حمد حکیم مطلق و نعت رسول بر حق می‌گوید، احقر انام غلام امام...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۵۲).

0652 -[۳۳۴] نستعلیق خوش، کرم خورده، ۲۴۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۶/۵×۲۵/۵.

[۵۰۱]

● **فواید اخیار:** فواید یوسفیه

از: **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ هـ/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد بن یوسف**، در ۹۱۳ هـ/۸-۱۵۰۷ م در پزشکی به نظم در یک قطعه با دو سه بیت و گاهی در شش بیت گزارش کرده.

آغاز: بدان چو بگفتی سپاس و درود/که در فن طب است این قطعه‌ها ..

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۶۳، نسخه‌ها ۱: ۵۷۵، سالار ۵: ۴)

0653 -[A۹۵/۴] نستعلیق، سید محمد شاه بن سبد بولاقی، ۱۱۲۶ هـ، قصبهٔ سکهر، کرم حورده، ۱۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

● **فواید یوسفیه ← فواید اخیار**

[۵۰۲]

● **قانون العلاج**

از: **ولی محمد** (زنده در ۱۱۶۹ هـ/۱۷۵۶ م)، در سه «باب». ۱- طریق استحراج درجهٔ مرکب، ۲- طریق ترکیب بر وجهی که مفید درجهٔ مطلوب با اعتدال باشد، دو فصل، ۳- طریق استخراج شربت هر مرکب، دو فصل.

آغاز: الحمدلله رفیع الدرجات خالق الارکان و جاعلها... پس می‌گوید فقیر ولی محمد که این رساله‌ایست...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۷۸، راجه محمودآباد: ۸۳).

0654 -[۳۲۶/۱] نستعلیق، ۱۱۶۹ هـ، کرم خورده، ۲۳ برگ، ۲۸ س، اندازه: ۲۷×۱۷.

0665 -[B۳۲۹] نستعلیق، حسین علی، ۱۱۱۴ هـ،کرم خورده، ۲۶۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۳/۵.

0666 -[C۱۶۵/۱] نستعلیق، ۱۹۱۱ م، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، چند صفحهٔ اوّل و آخر مجدول، ۱۷۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۶.

[۵۰۸]

● لمعات

از: **ناشناس**، در بیان بیماریهای گوناگون و درمان آنها.

آغاز: ... در عرق عنب القلب حوشانیده صاف کرده شیر گرم... از خلط... باشد...

0667 -[C۱۶۸/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۷۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۴×۱۸.

[۵۰۹]

● لوامع الشبریه فی الامراض البشریه

از: **سید حسین بن عبدالله حسینی**، معروف به **شبر کاظمی**، در سال ۱۲۵۸ هـ/۱۸۴۲ م در بیماریها و درمان آنها به ترتیب حروف ابجد، در یک «مقدمه» و بیست و هشت «باب» و هر باب در چند «فصل» نگاشته است.

آغاز. الحمدلله رب العالمین والسلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین سبحانه... بعد، بر ضمایر اخوان اهل صفا. .

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۱۱).

0668 -[C۱۶/۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۶ س، اندازه ۲۴×۱۸.

[۵۱۰]

● مأکول و مشروب

از. **یوسفی هروی، یوسف** (م: ۹۵۰ هـ/۴-۱۵۴۳ م) **بن محمد بن یوسف**، در خواص خوراکیها و نوشیدنیها، پس از **دیباچه دو** «عنوان» دارد و سپس یک «خاتمه».

آغاز: زبان را چو در اوّل این کلام/زحمد و تحیّت رساندی به کام...

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۱۲، گنج بخش ۱: ۳۳۶).

0669 -[A۹۵/۵] نستعلیق، سید محمد شاه بن بولاق، ۱۱۲۶ هـ، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹×۱۱/۵.

0670 -[A۱۵۷/۶] نستعلیق، ۴ برگ، ۱۷ س، آغاز برابر نمونه، اندازه: ۲۴×۱۵/۵.

0660 -[B۳۱۸] نستعلیق، حکیم ویرکی ولد دویی، رام‌پور، کرم خورده، صفحهٔ اوّل مجدول منقوش، ۲۶۹ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

0661 -[C۲۹۴] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، بعضی صفحات محشّی، ۲۱۹ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۲×۳۲.

[۵۰۶]

● **قرابادین معصومی**

از: **حکیم محمد معصوم بن کریم‌الدین شوشتری شیرازی**، در سال ۱۰۵۹ ه‍/۱۶۴۹ م در یک «مقدمه» و دوازده «فایده» نگاشته است.

آغاز: ... تألیفی پردازد که کافهٔ احباب را بهره و نصیبی بود. .

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۹۰، ایوانف: ۷۲۵، فیروز: ۱۱۱).

0662 -[B۳۴۱] نستعلیق، ۱۸۲۸ م، کرم خورده، **آغاز افتاده**، در اوّل و آخر مهر میرزا علی رضا، ۲۳۶ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۵×۲۴

0663 -[C۳۹۳] شکسته نستعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**: ... آن باطل شود یا آن که ضعیف گردد لابد بدرقه باید که به همراه آن بدرقه دوا به عصو مطلوب در علاج رود برسد، ۲۶۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

0664 -[A۳۵۵] نستعلیق، **آغاز افتاده**. ... رنجوران علت کناد شفاخانهٔ شفاعتش شفا یافته .، **انجام افتاده**، برخی کلمات شنگرف، ۲۳۰ برگ، ۱۷ س، اندازه ۲۰×۳۱.

● **قصیده در حفظ الصحه ← حفظ الصحه**

● **کفایهٔ مجاهدیه ← کفایهٔ منصوری**

[۵۰۷]

● **کفایهٔ منصوری**: کفایهٔ مجاهدیه

از: **منصور** (م: ۸۰۹ ه‍/۱۴۰۶ م) **بن محمد شیرازی**، پیرامون ۷۸۰ ه‍/۱۳۷۹ م در دو «فن» نظری و عملی و داروسازی و هر یک در بخشهایی.

آغاز: شکر و سپاس مر خالقی را که در خلقت انسان دقایق حکمت او بی‌پایان است...

(ن.ک: مشترک ۱: ۶۹۵، کرزن: ۴۰۷، فیروز: ۱۱۲).

[۵۱۴]

● **معدن الشفای سکندر شاهی:** طب سکندری

ار: **بهوه خان** (م: ۹۳۲ ه‍/۱۵۲۶ م) **بن خواص خان**، به نام سکندر شاه بن بهلول شاه لودی به سال ۹۱۸ ه‍/۱۵۱۲ م که در یک «مقدمه» و سه «باب» و هر باب را در چند «فصل» نگاشته است. مقدمه در دو «مبحث» و سه «باب» که هر باب دارای چند «فصل» می‌باشد. اثر یک دورهٔ پزشکی است با تطبیق آراء و تجارب حکمای هند و یونان.

آغاز: حمد مر خدای راکه به حکمت بالغه و قدرت کامله صاحبان بستر عدم و فنا را...

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۳۸، نسخه‌ها ۱: ۵۹۸، موزه: ۱۲۱، گنج بخش ۱: ۳۴۷، کرزن: ۴۰۷).

0675 -[B۳۲۳] نستعلیق، غلام محمد، کرم خورده، ۲۱۴ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۰×۲۷

0676 -[C۲۹۰] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۳۴۲ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

0677 -[B۳۲۴] نستعلق، غلام محمد، کرم خورده، **آغاز افتاده:** .. فصل چهارم و دویم در زحمت... متنمل بر دو فسم، فسم اول...، ۱۵۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۰×۲۵

[۵۱۵]

● **مفرح القلوب:** شرح قانونچه

ار **حکیم محمد اکبر عرف محمد ارزانی** (م: ۱۱۳۴ ه‍/۱۷۲۱ م)، متن اصلی از **محمود** (م: ۷۴۵ ه‍) **بن محمد چغمینی** شرح پنج «مقاله»، از ده مقالهٔ کتاب «قانونچه» است. مقالهٔ اول: در امور طبیعیه، پنج فصل، مقالهٔ دوم: تشربح اعضای بدن .

آغاز: الحمدلله... اما بعد فقیر الحقیر حانی محمد اکبر عرف محمد ارزانی می‌گوید... که پس از تألیف طب الاکبر و حدود الامراض .

(ن ک: مشترک ۱: ۶۷۲، علمای هند ۲۱، موره: ۱۰۸، گنج نخش ۱: ۳۵۰).

0678 -[A۴۳] نسنعلق، درویش ولی محمد، ۱۱۴۴ ه‍، کرم خورده، ۳۵۲ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷/۵×۳۲.

0679 -[B۳۰۷] شکسنه نستعلیق، محمد امام‌الدین بن محمد متین، رمضان المبارک ۱۱۹۲ ه‍، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، ۳۴۸ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۳×۲۶.

● **مفردات هندی ← تألیف شریف**

[۵۱۱]

● مجرّبات اکبری

از: **شاه محمّد اکبر ارزانی** (م: ۱۱۳۴ ه‍/۱۷۲۱ م)، در دیباچه می‌گوید: «مجرباتی است که بر برگها نوشته بودم، دستیابی بر آنها دشوار بود، به نظر رسید که هر کدام دربارهٔ بیماری خاصی است یکجا گردآوردم. در یک «مقدمه» در فواید چند، معجونها و کشته‌جات و «بابهابی» و هر باب در چند «فصل»

آغاز: الحمدلله.. اما بعد احقرالعباد محمد اکبر بن حاجی مقیم ..

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۱۸، فهرست: ۱۱۳، گنج بخش ۱: ۳۳۸، موزه. ۱۱۹).

0671 -[B۳۱۹/۲] شکسته نستعلیق، ۱۲۳۳ ه‍، کرم خورده، ۸۰ برگ، ۲۲ س، اندازه ۱۹×۲۶/۵

0672 -[C۱۵۲] نستعلیق، نظام‌الدین ولد غلام حسین، ۱۲۶۴ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۴ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۱۵×۲۴

[۵۱۲]

● محیط الحکمت

از **سید حکیمی اصفهانی**، در فواید برخی گیاهان و خوراکیها و طریقهٔ ساختن برخی داروهای طبی

آغاز: سپاس بیقیاس حکیمی راکه حکمت بالغهٔ بی مبالغهٔ حکیم خرد را

0673 -[A۳۸۷/۳] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۸۶ برگ، ۲۱ س، اندازه. ۱۹/۵×۲۷.

[۵۱۳]

● مختصر البیان فی ضروریات البحران: بحران

از **محمد بدرالدین** (زنده در نیمهٔ دوم سدهٔ سیزدهم هجری) **بن خواجه جمال‌الدین** شاگرد حکیم علی حسین، در دیباچه گوید. "ملتقطی است از «غایة البیان فیما یتعلق بالبحران» تصنیف. استاد **حکیم علی حسین**. حسب خواهش حاجی محمد حسین . با ضمیمه کردن وسایل مطبوعه طبّیه که از قالب طبع برآورده بودند"، با سرنبدهای «بدانکه، فایده، تنبیه، جدول ایام بحران».

آغاز. الحمدلله . اما بعد می‌گوید بندهٔ مسکین محمد بدرالدین بن خواجه جمال‌الدین.

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۳۲)

0674 -[C۱۵۵/۴] نستعلیق، کرم خورده، پوسیده، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۵×۲۵.

0684 -[C۱۲۹/۱] شکسته نستعلیق، سید هدایت الله حسینی لاهوری، ۱۱۸۹ ه، کرم خورده، در صفحهٔ آخر مهر هدایت الله، ۱۰۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۵۱۹]

● ناشناخته

از: **ناشناس**، در بیان خواص برخی غذاها و داروها در درمان بیماریها.

آغاز: در بیان غذاهایی که مصطلح اطباست به ترتیب حروف تهجی حرف الالف ابراهمه عذائسب معتدل...

0685 -[A۵۵] نستعلیق و شکسته نستعلیق، گلاب رای جیو، کرم خورده، به خط چند کاتب نوشته شده، ۸۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵.

0686 -[C۲۶۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز**: به جهت رفع درد دندان خاکستر سم اسپ کف سفید، زرنیخ سوخته...، **انجام افتاده**، در شرح و درمان درد دندان و بیماریهای زنان و همچنین دفع ناتوانی‌های جنسی در مردان، ۱۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

0687 -[C۵۶۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... به عمل آرند مزاج مرض و طبع دوا دانسته و هر یک در محل لایق گفته آید. انشاءالله تعالی...، **انجام افتاده**، در تشریح و طریقهٔ درمان بیماریهای گوناگون در چند «فصل»، ۸۵ برگ، ۱۶ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۴.

*

[۵۱۶]

● ملتقط ذکائیه منتخب از مجموعهٔ بقائیه

از: **حکیم ذکاءالله**، مشهور به طبیب خاقان **محمد بقا خان دهلوی** (از نیمهٔ یکم سدهٔ سیزدهم هجری) **بن اسماعیل**، مجموعهٔ داروها و درمانها است که پدر نگارنده در بیاض قرابادین خود نوشته بود، ذکاءالله حکیم آن را به ترتیب الفبایی درآورده است.

آغاز: حمد و سپاس بیقیاس مر خدای را سزد که در ضمن پیدایش هر موجودی...

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۴۶، مرآة العلوم ۱: ۱۴۷).

0680 -[B۳۴۶] نستعلیق، کرم خورده، ۱۲۶ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۲۰×۲۶/۵.

0681 -[B۳۱۷] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۷ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۱۵ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

[۵۱۷]

● منتخب الاطباء

از: **خیرالله اله‌آبادی** (م: ۱۰۵۸ ه/۱۶۴۸ م)، در سبب نگارش می‌گوید: چون برخی پزشکان به بیماران کم توجهی می‌کردند بر آن شده است که این کتاب را بنگارد، در بیست و نه «باب».

آغاز: سپاس بی‌قیاس مر کریمی راکه وحود بشر را ازکتم عدم...

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۴۸، ندوه: ۵۸۵ [نویسنده ناشناخته و آغاز هم برابر نیست]).

0682 -[A۲۴۵] نستعلیق، خدا بخش قریشی، کرم خورده، ۵۰ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۳/۵×۱۹/۵

0683 -[B۴۱۶] شکسته نستعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۲۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۵۱۸]

● میزان الطب

از: **حکیم محمد ارزانی، شاه محمد اکبر** (م: ۱۱۳۴ ه/۱۷۲۱ م)، برای آموزش کودکان خود و دگر کودکان مبتدی، به سال ۱۱۱۳ ه/۱۷۰۱ م در سه «مقاله» و «فصل»ها و «باب»هایی نگاشته است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد العبد الجانی محمد ارزانی المسمی به محمد اکبر می‌گوید...

(ن.ک: مشترک ۱: ۷۵۳، گنج بخش ۱: ۳۵۲، فیروز: ۱۱۴، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹۸، ندوه. ۵۸۶).

بخش نوزدهم

کیمیا

[۵۲۰]

● **کنز خورشید الهدایة:** کنوز برهان

از. **احمد معروف به حکیم احمد شاه هندی بن حسین، در علم کیمیا است.** در یک «مقدمه» دوازده «مصباح»، پنج «کنز» و دو «برهان».

آغاز: قوله تعالی و یعلمکم الکتاب والحکمة و چون بر زبان معجز نشانش در طلب حقایق دانش...

(ن ک: مشنرک ۱: ۷۸۴، نسخه‌ها ۱۰: ۶۲۷).

0688 -[A۳۸۷/۱] نستعلیق، شهر ربیع الاول ۱۲۶۳ ه، ۱۰۲ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۹/۵×۲۷.

● **کنوز برهان ← کنز خورشیدالهدایة**

❊

بخش بیستم

اصول خط

[۵۲۱]

● کحل العیون

از: **شیخ غلام نبی بن غلام حسین**، در فن خطاطی و کتابت.

آغاز: سپاس بی‌منتها سزاوار جناب حوشنویسی است که از امر کاف و نون ترکیب بساط و مرکبات نگاشته...

0689 -[A۲۵] نسخ و نستعلیق، شیخ غلام نبی بن غلام حسین، ۱۸۴۹ م، لکهنو، کرم خورده، صفحهٔ اوّل مجدول، ۳۲ برگ، ۷ س، اندازه: ۱۳×۲۰/۵.

❊

بخش بیست و یکم

متن‌های ادبی و شرح آنها

[۵۲۲]

● الهامیه

ار **ملا طغرای مشهدی** متخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: مبان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست، به نثر آمیخته به نظم، عرفانی و بیشتر به زندگی خود او مربوط است.

آغاز: الهامیهٔ طغرا سماوی کلامیست از پردهٔ غیب بعنی این انشاء افلاک پیامیست...، در نرد محبت همه حا حصل حکست/صد مهرهٔ داغ هر طرف تیز تگست...

(ر. ک: گنج ۳: ۱۲۵۴، مشترک ۵: ۱۵۸، سالار ۳: ۱۰۰، ۱۰۵، ۹-۱۰۷، ۲۰۱، ۲۱۸).

0690 -[۲۶۴/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۱۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵.

0691 -[A۸۰/۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲

[۵۲۳]

● انوارالمشارق

ار. **ملا طغرای مشهدی** مىخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، از منشآت اوست، به نثر آمیخته به نظم

آغاز: انوارالمشارق طغرا اگر بر آسمان فصاحت صیا نمی‌داد... ای جوش دل صراحی و جام از تو/شور و شر نقل یخنه و خام از تو...

(ر. ک: مشترک ۵: ۱۶۰، گنج بحتس ۳: ۵-۱۲۵۴، سالار ۳: ۱۰۵، ۱۰۸، کرزن: ۱۲۹).

0692 -[A۸۰/۱۱] نستعلیق، محشّی، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

0693 -[A۲۶۴/۱۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵.

[۵۲۴]

● بهار بیخزان

ار **محمد صادق اختر (حسین)**، نثر ادبی است، آمیخته به نظم.

گشته چون خط پری رخان قابل حک...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۶۵، سالار ۳: ۱۰۱ (رسایل طغرا)، ۱۰۵، ۹-۱۰۷).

0699 -[A۸۰/۱۳] نستعلیق، محشّی، ۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

0700 -[A۲۶۴/۴] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، کرم خورده، ۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵.

[۵۲۸]

● **تذکرة الاتقیا:** تذکرة الاحبا

از: **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، به نثر آمیخته به نظم در برابر «خمسهٔ ناقصه»ی اوست. در آن دوازده تن از جمله شیخ محمد علی تبتی، میرزا تیمور خان و حکیم رضا خراسانی را ستایش کرده است.

آغاز: طغرا تاکی تیغ زبان تیزکنی /در وصف شهان سخن جلو ریزکنی...

(ن ک: مشترک ۵: ۱۶۷، گنج بخش ۳: ۱۲۵۹، سالار ۳: ۱۰۳ و ۹-۱۰۶).

0701 -[۲۶۴/۶] نستعلیق، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۲/۵×۲۱/۵.

0702 -[A۸۰/۱۰] نستعلیق، محشّی، آغاز. تذکرة الاحبا غنچهٔ خطاب تذکره الاتقیا برنگ شکفتن رسید این زمین فکر چون گلشن به ذکر چند.. ، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲

● **تذکرة الاحبا ← تذکرة الاتقیا**

[۵۲۹]

● **تسویلات**

از. **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، نثر آمیخته به نظم. در آن از اصطلاحاتی که در موسیقی به‌کار می‌رود ذکر شده و نیز شاهزاده مراد بحش (م: ۱۰۶۸ ه) را ستایش نموده است.

آغاز: تسویلات دیشب که به روشنایی چراغ پیالهٔ جنگ مطالعهٔ قواعد صدا می‌نمود. .

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۶۸، گنج بخش ۳: ۱۲۵۹).

0703 -[A۸۰/۱۲] نستعلیق، کرم خورده، محشّی، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۵۳۰]

● **تعدادالنوادر**

از **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست،

آغاز: چیدن گل خیر ار بهارستان حمد و تنای نخلبند حدیقهٔ کون و مکان که ذاتش چون بوی گل در پردهٔ رنگ...

0694 -[B۳۵۴] سنعلیق، ۱۲۵۴ ه، کرم خورده، ۴۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۶/۵.

[۵۲۵]

● تاج المدایح

از **ملا طغرای مشهدی** منحلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست در سنایش مراد بحش پسر شاهجهان به نتر آمیحته به نظم.

آغاز: سرحرویی قلم به نگارش تنای شهنشاهی است که باحداران گلشن را به چتر سحاب...

(ن.ک. متسرک ۵: ۱۶۲، سنخه‌ها ۵: ۳۵۴۱، گنج بحش ۳: ۱۲۵۷، سالار ۳: ۱۰۰، ۱۰۵، ۹-۱۰۷).

0695 -[A۸۰/۲] سنعلیق، کرم حورده، محشّی، ۹ برگ، ۱۷ س، انداره: ۱۶×۲۲.

0696 -[A۲۶۴/۱۲] سنعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، ۱۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵

[۵۲۶]

● تجلیات

ار **ملا طغرای مشهدی** مخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست در وصف کشمیر و ستایش ار میر حسن سرواری

آغاز: طغرا یا از تحلیات خویش هوش ساز کلیم ناطقه نگردید .. کشمیر بود فصل خزان عالم نور/بر طالب فیض دیدنش هست ضرور

(ن.ک: متسرک ۵: ۱۶۴، سخه‌ها ۵: ۳۵۴۳، گنج بحش ۳: ۱۲۵۹، سالار ۳: ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۹، ۲۰۱)

0697 -[A۸۰/۶] سنعلیق، کرم حورده، محشّی، ۸ برگ، ۱۷ س، انداره ۱۶×۲۲.

0698 -[A۲۶۴/۷] ستعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، ۸ برگ، ۱۳ س، انداره: ۱۲/۵×۲۲/۵.

[۵۲۷]

● تحقیقات

ار **ملا طغرای مشهدی** منخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، نثر آمیحته به نظم در وصف آسمان و ماه و ستارگان

آغاز: تحقیقات طغرا چون به آسمان بارگی حیال راه یافت ..، از بس غلطست حرف قاموس فلک/

0707 -[A۱۹۴] نستعلیق، شیخ محمدی فرخ‌آبادی، ربیع‌الثانی ۱۲۲۷ ه، کرم خورده، **عنصر** ۱، ۷۵ برگ، ۲۷ س، اندازه: ۳۳×۲۵/۵.

0708 -[A۲۹۰] نستعلیق، کرم خورده، **عنصر** ۱، ۳۰۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۳×۱۴.

0709 -[C۱۰۳] نستعلیق، لاله جیون کشن، کرم خورده، **عنصر** ۱، ۲۰۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۶

0710 -[C۱۷۱] شکسته نستعلیق، لاله آتما رام، ۱۱۶۹ ه، کرم خورده، در صفحهٔ اوّل و آخر مهر میرزا شاد میر خان المولوی بهادر مورخهٔ ۱۱۹۸ ه، **عنصر** ۱، ۱۷۵ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۴×۱۴.

0711 -[C۳۹۹] شکسته نستعلیق، **عنصر** ۱، ۱۰۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۱×۱۲.

0712 -[C۴۴۷] نستعلیق، کرم خورده، **عنصر ۴**، محشّی، ۵۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۱×۱۵.

0713 -[B۳۷۷] نستعلیق، سبد امبر علی، ذبقعده ۱۲۳۴ ه، کرم خورده، **آغاز**: حمد بی‌غایب و ثنای لانهایت سزاوار درگاه باطمی که ترکیب...، **عنصر** ؟، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۵/۵.

- **چهل ناموس ← جزئیات و کلیات**
- **خوان خلیل ← سه نثر ظهوری**

[۵۳۳]

- **خیابان گلستان:** شرح گلسان

از: **سراج‌الدین علی خان آرزو** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، در دیباچه می‌گوید: چون در بعضی از شرحها تسامحی مشاهده کرده بوده، این شرح را بر گلستان **سعدی شیرازی** به سال ۱۱۱۹ ه/ ۱۷۰۷ م نگاشته است.

آغاز: خیابان گلستان سخن حمد چمن پیرائیست که اگر خار است اگر گل پروردهٔ ابر رحمت اوست .

(ن.ک: مشترک ۱۴. ۹۸، گنج بحش ۳: ۱۲۹۰).

0714 -[A۱۲۸] نستعلیق، قاضی ارادت الله بن قاضی عبدالکریم، ۱۲۳۶ ه، کرم خورده، محشّی، ۹۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۱۳.

- **رسالهٔ چهار عنصر ← چهار عنصر**

[۵۳۴]

- **رسایل**

از: **ملا محمد واعظ قزوینی**، مجموعهٔ خطابه‌ها و مواعظ اوست که در اجتماعات و مدارس ایراد کرده

به نثر آمیخته به نظم در احوال کشمیر و هشت منزل راه: چوکهتی، نوشهره، چنگیز هتّی، راجور، تهانه، بیرکله، پوشانه، پیرپنجال.

آغاز: تعدادالنوادر طغرا که عبارت است از این مقالات رنگین نزد معانی طلب انشای سرمایه‌ایست..

در تیره زمین هند دلگیر شدم/ور غصهٔ این خاک سیه پیر شدم...

(ن.ک: مشترک ۵. ۱۶۹، گنج بخش ۳ ۱۲۶۰، نسخه‌ها ۵: ۳۵۴۶، سالار ۳. ۱۰۱، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۹، ۶ ۱۳۷)

0704 -[A۸۰/۹] نستعلیق، کرم خورده، دارای حواشی، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

0705 -[A۲۶۴/۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵.

[۵۳۱]

● **جزئیات و کلیات:** چهل ناموس، ناموس اکبر

از **ضیاءالدین نخشبی دهلوی بدایونی** (م: ۷۵۱ ه/۱۳۵۱ م)، در سال ۷۳۰ ه/۳۰-۱۳۲۹ م، به نام قطب‌الدین مبارک شاه خلجی (۷۱۷-۷۲۱ ه) نگاشته است. مطالب منظوم و منثور دربارهٔ اعضای انسان در چهل «ناموس».

آغاز: ... ماه رعقده چه جفا می‌کشد/سینهٔ معلوق بلا می‌کشد .

(ن ک: موره. ۴۲۷، سالار ۲ ۲۳۰)

0706 -[A۳۰۶] شکسته نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۵۰ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

[۵۳۲]

● **چهار عنصر:** رسالهٔ چهار عنصر

از **میرزا عبدالقادر بیدل** (۱۰۵۴-۱۱۳۰ ه/۱۶۴۴-۱۷۱۷ م)، در چهار عنصر، نثر آمیخته به نظم، دارای سوانح شخصی خود و مسایل عرفانی و ادبی، هر عنصر با «تمهیدی» در آغاز و با «خاتمه‌ای» پایان می‌یابد. در ۱۱۱۶ ه/۱۷۰۴ م به انجام رسانده است

آغاز عنصر ۱: خداوندا زبان معذوری بی‌صرفه سرائی/عذر هرزه در ایان بپذیر! و بیان مجبور آشفته...

آغاز عنصر ۲ روایح شگفتگی بهار عالم منظوم...

آغاز عنصر ۳. طراوت شبستان مراتب منشور و آبیاری نخلستان...

آغاز عنصر ۴ غبار نشانی بساط طور عجایب و زنگ زدایی آیینهٔ نقوش غرایب...

(ن.ک مشترک ۵: ۲۹۳، گنج بخش ۳. ۱۲۶۲، سالار ۳. ۱۳۹، کرزن ۱۳۲، موره ۴۲۹، بنارس ۲۱، ندوه: ۴۹۰).

0719 -[C۱۹۲] نستعلیق، ۱۲۵۴ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۴/۵.

[۵۳۸]

● **سه نثر ظهوری:** خوان خلیل: گلزار ابراهیم: نورس خیال

از: **نورالدین محمد ظهوری ترشیزی** (م: ۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ ه)، **سه دیباچه به نامهای «گلزار ابراهیم» و «خوان خلیل»** در ستایش ابراهیم عادلشاه (۹۸۸-۱۰۳۷ ه) و **«نورس خیال»** دربارهٔ موسیقی. این منشآت روزگاری از کتابهای درسی هند بوده است.

آغاز خوان خلیل: ای از تو بر اهل تخت و اکلیل سبیل /گر ذکر جمیل است و گر قدر جلیل...

آغاز گلزار ابراهیم: خرمی چمن سخن بطراوت حمد بهار پیرائیست که گلزار ابراهیم را در رخسار یوسف طلعنان...

آغاز نورس خیال: سرود سرایان عشرنکدهٔ قال که به نورس سرا بوستان حال کار کام و زبان ساخته...

(ن. ک: مشترک ۵: ۶۹، ۷۳، ۷۷ و ۸۳، موزه: ۴۳۱، ۴۳۹، ۴۴۱، ۴۵۷، حبیب گنج ۱: ۱۴۸، ۲۴۹، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۱۶، سالار ۳: ۶-۸۴، کرزن: ۱۲۴، ۱۹۴).

0720 -[A۲۲۲/۲] نستعلیق، محشّی، کرم خورده، دارای حواشی، **نورس خیال**، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

0721 -[A۲۲۲/۳] نستعلیق، کرم خورده، دارای حواشی، **گلزار ابراهیم**، ۱۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

0722 -[A۲۶۴/۱] نستعلیق، کرم حورده، دارای حواشی، **نورس خیال**، ۳۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵

0723 -[A۲۷۶] نستعلبق، کرم خورده، محشیّ، **نورس خیال**، ۱۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

0724 -[A۲۷۶/۲] نستعلیق، میر عاس علی حیدرآبادی، **گلزار ابراهیم**، ۱۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

0725 -[A۲۷۶/۳] نستعلیق، میرزا عباس علی حیدرآبادی، کرم خورده، محشّی، **خوان خلیل**، ۲۸ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۱۴×۲۲.

0726 -[A۴۱۷/۲] نستعلیق، **نورس خیال**، ۶۲ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

0727 -[B۳۶۹] نستعلیق، کرم خورده، **نورس خیال**، ۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹×۲۶.

0728 -[B۳۷۰] نستعلیق، کرم خورده، **نورس خیال**، ۱۵ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

0729 -[B۳۷۰/۲] نستعلیق، کرم خورده، **گلزار ابراهیم**، ۴۷ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

است. آمیخته به نظم.

آغاز: منشی ناطقه را دوات دل و قلم زبان جهت تحریر حمد و ثنا...

0715 -[C۹۹] نستعلیق، ضامن علی، ۱۲۳۲ هـ، کرم خورده، در اول و آخر مهر مظفر حسین، ۱۰۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

[۵۳۵]

● رسایل ملا طغرا

از: **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ)، مجموعهٔ رسایل اوست مشتمل بر فردوسیه، الهامیه، تاج المدایح، مشابهات ربیعی، تحقیقات، مجمع الغرایب، تجلیات، کنزالمعانی، مرتفعات و رقعات طغرا.

آغاز: فردوسیهٔ طغرا عبارتست از این بوستان معنی پروری که چون در موسم اردیبهشت تحریر...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۸۰، گنج بخش ۳: ۱۲۷۰).

0716 -[B۳۷۱] شکسته نستعلیق خوش، کرم حورده، منقوش، مطلاّ، مجدول، ۲۱۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۵۳۶]

● سراج منیر

از: **سراج‌الدین علی خان آرزو** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ هـ/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، در پاسخ اعتراضات **مولانا ابوالبرکات منیر لاهوری** (م: ۱۰۵۴ هـ/۱۶۴۴ م) که بر اشعار بعضی متأخرین نموده است.

آغاز: حرفی که آبروی سخن و سخنی که غازهٔ معنی بود...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۲۱).

0717 -[C۱۰۲/۳] نستعلیق، ۱۱۵۰ هـ، کرم خورده، ۱۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۹×۲۷.

[۵۳۷]

● سرو چراغان

از: **طالب علی خان عیشی لکهنوی** (م: ۱۲۴۰ هـ)، نثر ادبی است، آمیخته به نظم.

آغاز: روشن بیانی شمع افروزان محفل معانی... ثنای صانعی است که چراغ عالم افروز خرد را...

0718 -[A۱۹۹/۵] نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵/۵×۳۰/۵.

0735 -[A۲۷۶/۴] نستعلیق، میر غلام نبی و میرزا عباس علی، ۱۲۳۱ ه، کرم خورده، **انجام افتاده،** دارای حواشی، ۱۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۵۴۲]

● **فردوسیه**

از. **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، در وصف کشمیر، گل، سبزه، آبشار، باغ و کوهسار و شاهجهان.

آغاز: فردوسیهٔ طغرا عبارتست ازین بوستان معنی پروری...، **ای در طلب تو خانه بر دوش سحاب/ بارانی قطره در رهت سالک آب...**

(ن ک: سالار ۳: ۹۹، مشترک ۵: ۱۸۰، ۱۹۲، گنج بخش ۳: ۱۲۷۰).

0736 -[A۸۰/۱] نستعلیق، کرم خورده، در اول مهری به نام **عظمت جنگ مورخهٔ ۱۲۵۶ ه، محشّی،** ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۶

0737 -[A۲۶۴] نسنعلق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۲/۵.

0738 -[C۳۲۸] نستعلق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **مجدول،** ۳۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۲/۵.

0739 -[C۶۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده،** ۹۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۴×۱۶.

0740 -[C۲۹۳] نستعلیق، ۱۲۲۵ ه، لکهنو، کرم خورده، **آغاز:** ثنای بهار پیرایی که انگشت سبزه را به دانه‌های شبنم...، دارای **مهر لطف حسین،** ۱۰۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۳۵×۲۱.

[۵۴۳]

● **کنزالمعانی**

از: **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست، در وصف شاه شجاع (۱۰۶۸-۱۰۷۰ ه/۱۶۵۸-۱۶۶۰ م) به نثر و نظم.

آغاز: کنزالمعانی طغرا خانهٔ گنج زری‌ست کاغذین دیوار... نفایس مخزن دهان جواهر حمد مکرمیست...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۸۲، گنج بخش ۳: ۱۲۷۵).

0741 -[A۸۰/۵] نسعلیق، کرم خورده، **محشّی،** ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۶.

0742 -[A۲۶۴/۱۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۲/۵.

0730 -[C۵۳/۳] شکسته نستعلیق، عزت خان، ۱۲۵۰ هـ، کرم خورده، **نورس خیال**، ۲۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۰×۱۵.

0731 -[C۴۲۱/۲] شکسته نسعلیق، منشی بساون لعل، **در صفحهٔ آخر مهر سید محمد علی**، **نورس خیال**، ۴۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

0732 -[C۳۳۹/۲] ستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، **نورس خیال**، ۹ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۳.

[۵۳۹]

● سیمین ورق

از: **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ)، یکی از منشآت اوست، نثر آمیحته به نظم، در سایش ار اورنگ‌ریب یادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) و در آن بـه صفت او را به شماره شرح داده است

آغاز. شیریں ربانی طوطی خامهٔ شکریں بیاں در شکرساں اوصاف حضرت ظل سبحاں.

(ں. ک. متسرک ۵ ۱۹۲، گنح بحتس ۳ ۱۲۶۸).

0733 -[D۷۸/۳] نسعلیو حلی، کرم حورده، ۲۲ برگ، ۱۰ س، اندازه. ۱۷×۲۷

● شرح شبنم شاداب ← شرح منشآت تفرشی

● شرح گلستان ← خیابان گلستان

[۵۴۰]

● شرح منشآت تفرشی: شرح شبىم شاداب

از: **امام‌الدین صهبایی** (م: ۱۲۷۴ هـ/۱۸۵۷ م)، مس از **ظهیرای تفرشی** (زنده در ۱۱۱۱ هـ/۱۶۹۹ م)

آغاز: رنگىنی بهارستاں معنی نتیجه آب و رنگ و کیفنی است که به باده‌گساری...

(ن. ک: مشترک ۵: ۲۲۹).

0734 -[A۲۱۹] نسعلبق، گنگا رام، ۱۲۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۸/۵.

[۵۴۱]

● شهید تبسم

از: **نورالدین محمد ظهوری ترشیزی** (م: ۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ هـ) رقعهٔ اول از پنج رقعهٔ ظهوری است.

آغاز: شهید تبسم دبت عشوهٔ خون بها، مطلوب رنگىن..

(ن. ک: مشنرک ۵: ۲۸۲، گنج بختس ۳: ۱۱۷۱).

0754 -[C۵۱۲] نستعلیق، قرن ۱۱ و ۱۲ هـ، **آغاز افتاده**: ... پادشاهی به کشتن بی‌گناهی اشارت فرمود...، **انجام افتاده، محشّی**، ۵۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۰×۲۵/۵.

0755 -[C۵۲۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... گناه است حکایت هارون الرشید را چون ملک مصر مسلم شد...، **انجام افتاده**، ۴۱ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۹×۲۳/۵.

[۵۴۵]

● گلستان، شرح

از. **عبدالرسول قریشی هاشمی** (زنده در ۱۰۷۳ هـ/۳-۱۶۶۲ م)، شرح «گلستان» **سعدی شیرازی** (م. ۶۹۱ هـ/۱۲۹۲ م) که در یک «دیباچه» و «پنج قسم» نگاشته است. ۱- آیه‌های قرآنی، ۲- احادیث و گفتار مشایخ و امثال عرب، ۳- سروده‌های عربی، ۴- سروده‌های فارسی، ۵- لغات فارسی و عربی دشوار که به ترتیب حروف نهجی از «صراح الصحاح» «مهذب الاسماء» و «زفانگویا» و غیره بهره برده است.

آغاز: سپس سپاس علیمی عالمی که علّم آدم الاسماء کلها...

(ن. ک: نسخه‌ها ۵: ۳۴۹۲، گنج بخش ۳: ۱۲۸۹، ندوه: ۴۱۶).

0756 -[C۲۴۷/۴] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۱ هـ، کرم خورده، ۷۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۵۴۶]

● گلستان، شرح

ار **میر محمد نورالله احراری** (م. ۱۰۷۳ هـ/۱۶۶۳ م)، شرح «گلستان» **سعدی شیرازی** (م: ۶۹۱ هـ)، گزارش حاشیه مانندی است.

آغاز: ... بعد اسیر کردن نشنه... در کارزار و حمله گاه جنگ...

(ن. ک: نسخه‌ها ۵: ۳۴۸۹، گنج ۳: ۱۲۸۸، کرزن: ۱۶۸).

0757 -[C۳۶۸/۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۴ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۶×۲۹.

[۵۴۷]

● لطایف و ظرایف

ار: **علی فرزند حسین کاشفی** (م: ۹۳۹ هـ/۳-۱۵۳۲ م)، در چهارده «باب» و هر باب در چند «فصل». وی حکایتها و ظرایف را برای ندیمان به سال ۹۳۹ هجری پس از رهایی از زندان یکسالهٔ هرات گردآورده و به نام شاه محمد فرزند سلطان محمد نصیرالدوله پادشاه گرجستان ساخته است.

● گلزار ابراهیم ← سه نثر ظهوری

[۵۴۴]

● گلستان سعدی

از: **مشرف‌الدّین مصلح** (م: ۶۹۱ ه/۱۲۹۲ م) **بن عبدالله سعدی شیرازی.**

آغاز: منّت خدای را عزّ و جل که طاعتش موجب قربت است...

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۴۹، نسخه‌ها ۵: ۳۶۰۲، حبیب گنج ۱: ۴۷، کرزن: ۱۶۷، سالار ۱۳۸، ۴-۱۴۳، موزه: ۴۴۲، بنارس: ۶۰، ندوه: ۵۰۵، ۵۰۸).

0743 -[A۲۰۹] شکسته نستعلیق، ۱۲۳۸ ه، کرم خورده، ۱۶۲ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۲×۱۹/۵.

0744 -[B۳۵۹] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۱۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۸×۱۱/۵.

0745 -[B۳۶۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ ۱ منقوش و مطلاً، مجدول، ۲۴۴ برگ، ۹ س، اندازه. ۹×۱۵.

0746 -[C۱۰۵] نسعلیق، شیخ حسب نخش ولد شیخ دین محمد، کرم حورده، آعاز برابر نمونه، مجدول، ۱۴۵ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۴×۲۲.

0747 -[C۲۰۸] نستعلیق، ۱۲۴۳ ه، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۹۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

0748 -[C۳۷۱] شکسته نستعلیق، حافظ محمد عطاءالله ولد صوفی احمد جالندهری، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۰

0749 -[C۳۸۰] نستعلیق، ۱۲۵۵ ه، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، ۱۰۰ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۶×۲۴.

0750 -[D۷۰] شکسته نستعلق، امد علی، ۱۲۴۷ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۳۹ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۴×۲۱

0751 -[C۱۲۸] نسعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۶۰ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۳×۲۴.

0752 -[C۳۵۲] نستعلیق، عبدالرحمان، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... سعد زنگی طال الله تعالی عمره...، ۴۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

0753 -[C۱۵۰/۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... زن کز بر مرد بی‌رضا برخیزد/بس فتنه و جنگ زان سرا برحیزد...، **انجام افتاده**، مجدول، ۲۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۰.

0764 -[A۸۰/۱۴] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ اوّل، دارای حواشی، ۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

0765 -[A۲۶۴/۱۴] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ دوّم، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵

● **مجمع الغرایب ← مجمع البحرین**

[۵۵۰]

● **مرآت الفتوح**

از: **ملا طغرای مشهدی** متخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست، در ستایش شاهزاده مراد بخش پسر شاهجهان به نثر و نظم.

آغاز مرآت الفتوح طغرا سحنحلی‌ست که چون بساختنش پرداخته‌ست...

(ن ک: مشترک ۵ ۱۸۶، سالار ۳: ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰-۱۰۷، گنج بخش ۳: ۱۲۹۹).

0766 -[A۸۰] نستعلیق، کرم خورده، محشّی و صحافی شده، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۶

0767 -[C۴۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. بکه سازان میدان بفرنر از دولت ستایش ..، صحافی شده، ۱۱ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۲×۲۱/۵

[۵۵۱]

● **مرتفعات**

از **ملا طغرای مشهدی** متخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م. میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، یکی از منشآت اوست به نثر و نظم و در آن واژه‌های ستاره‌شناسی را بسیار به‌کار برده است

آغاز. مرتفعات طغرا نوبهار آمد که مقراض از پر بلبل کند/لوله پیچ عنچه را صرف قبای گل کند...

(ن.ک: مشترک ۵. ۱۸۸، نسخه‌ها ۵ ۳۶۲۵، گنج بخش ۳: ۱۲۹۹، سالار ۳ ۱۰۰، ۱۰۵، ۹-۱۰۷، ۲۱۸، موزه: ۴۳۵).

0768 -[C۲۶۴/۹] نستعلیق، کرم خورده، ۷ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۲/۵×۲۱/۵.

0769 -[A۸۰/۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: .. سپهر فصاحت کوکبه .، صحافی شده، محشّی، ۵ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۶×۲۲

● **مشابهات بدیعی ← متشابهات ربیعی**

● **مشابهات ربیعی ← متشابهات ربیعی**

آغاز: بعد ادای لطایف تحمیدات الهی و وظایف صلوات حضرت رسالت پناهی...

(ن.ک: مشترک ۶: ۹۷۹ و ۱۴: ۱۱۸، نسخه‌ها ۵: ۳۶۱۹، موزه: ۶۸۶، فیروز: ۲۳۰).

0758 -[A۲۴۳] ستعلیق و شکستهٔ نستعلیق، لاله مهتاب رای، ۱۲۵۴ هـ، کرم خورده، دارای حواشی، ۱۱۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵.

0759 -[A۲۹۵/۲] نستعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۳۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲.

0760 -[B۳۵۸] نسخ، خلیل بن شیخ بدھ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۲۱۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۱۸.

0761 -[C۴۴۸] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۱۹۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

[۵۴۸]

● **متشابهات ربیعی:** مشابهات بدبعی: مشابهات ربیعی

از: **ملا طغرای مشهدی** متخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ)، یکی از منشآت اوست، به نثر آمیخته به نظم.

آغاز: متشابهات ربیعی طغرا نست به نغمات عندلیبان گلشن اعجاز. موسم آن شد که مینا راگ هندی سرکند/شاخ و برگ خشک را زآب نرم تر کند..

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۸۹، گنج بحش ۳: ۱۲۹۹، سالار ۳: ۱۰۱، ۱۰۵، ۹-۱۰۷).

0762 -[A۸۰/۸] ستعلیق، کرم خورده، محشّی، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

0763 -[A۲۶۴/۸] نستعلیق، کرم حورده، آعاز برابر نمونه، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۲/۵×۲۱/۵.

[۵۴۹]

● **مجمع البحرین:** مجمع الغرایب

از: **ملا طغرای مشهدی** متخلّص به **شیفته** و **طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ)، یکی از مشآت اوست، به نثر آمیخته به نظم، در تعریف چشمهٔ کمام در کشمیر.

آغاز ۱: این تازه دکان که خامهٔ طعرا جبد/موج تری جنس به آفاق رسید...

آغاز ۲: چه نویسم از وسعت دریاچه کمم/که با محیطش اگر بسنجی نگوید کمم...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۸۴، سالار ۳: ۱۰۰، ۹-۱۰۶، ۲۰۱، گنج بخش ۳: ۱۲۹۷).

[۵۵۵]

● **نگارستان**

ار **مولانا معین‌الدین اسفراینی یزدی آوه‌ای جوینی** (زنده در سدهٔ هتنم هحری)، به دسور یدر حود و به نام اسناد خود ابوالفتح الله بن سعدالدین یوسف حموی و غیاث‌الدین محمد بن رشیدالدین وصل الله، به سال ۷۳۵ هـ/۵-۱۳۳۴ م به پیروی «گلستان» **سعدی شیرازی** (م. ۶۹۱ هـ/۱۲۹۲ م)، ستر آمیخته به نظم و حکایتها در هفت «باب» نگاشته و به سلطان ابوسعید بهادر خان گورکانی پیشکش کرده است. باب ۱- مکارم اخلاق، ۲- صیانت و پرهیزگاری، ۳- حسن معاشرت، ۴- عشق و محبت، ۵- وعظ و نصیحت، ۶- رحمت، ۷- در فواید متفرقه

آغاز: حمد و سپاس مر خدایی را که ارلیّتش از سمت بدایت منزه است

(ن ک: متنرک ۱۴ ۱۲۵، گنج بحتش ۳ ۱۳۰۶، سالار ۳. ۱۰، موره ۴۴۹)

0775 -[B۲۰۷] نستعلیق، کرم خورده، دارای حواشی، ۲۱۲ برگ، ۱۹ س، اندازه ۱۶×۲۴

● **نورس خیال** ← **سه نثر ظهوری**

❊

[۵۵۲]

● مینا بازار

منسوب به **نورالدین محمد ظهوری ترشیزی** (م: ۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ ه‍/۷–۱۶۱۶ م) و گویا از «ارادت خان واضح» (درگذشتهٔ ۱۱۲۸ ه‍/۱۸۱۶ م). نثر مصنوع و منشیانه‌ای در وصف میوه، پارچه، شیرینی و دیگر خوردنیهای بازاری است.

آغاز: عصمنیان رو پوش و حیا پرور و خلونیان عفت کوش پاک نظر را...

(ن. ک: مشترک ۵: ۲۸۶، نسخه‌ها ۵: ۳۶۳۹، گنج بخش ۳: ۱۳۰۴، کرزن. ۱۲۵، سالار ۳: ۸–۸۵، موزه: ۴۴۷).

0770 -[A۲۲۲/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۳۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۳

0771 -[B۳۶۷] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۳۹ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

0772 -[C۴۲۱/۱] شکسته نستعلیق، منتهی بساون لعل، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، در صفحهٔ یکم مهر سید محمد علی، بعضی صفحات محشّی، ۲۹ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۶×۲۳

[۵۵۳]

● ناشناخته

از: **ناشناس،** نثر ادبی آمیخته به نظم، دربارهٔ عشق، حسن، خط و خال و زلف و جز آن.

آغاز: ... خنده روی اینقدر پایه بر خود نمی‌چید، شراب سخنش در خم ابن جوش خورده...

0773 -[D۲۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵

● ناموس اکبر ← جزئیات و کلیات

[۵۵۴]

● نکات بیدل

از: **مرزا عبدالقادر بیدل** (م. ۱۱۳۳ ه‍/۱۷۲۰ م)، در هفتاد و پنج «نکته» و سربندهای کوچکتر «فصل»، «الحاصل»، «واقعه» و به دنبال هر یک بند کوتاهی است به نثر، سپس سروده‌هایی مناسب آن نکته

آغاز. ... روزی نیک نامی از اعیان توران که دوران اشیاء فلکی...

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۱۲۳، گنج بخش ۳: ۱۳۰۵).

0774 -[D۶۳۲۸۱/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده، ۴ برگ،** ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

بخش بیست و دوّم

دیوان‌ها و شرح آنها

[۵۵۶]

● دیوان آصفی

از **خواجه آصفی** (م ۹۲۳ یا ۹۲۶ ه‍/۱۵۱۷ یا ۱۵۲۰ م) فرزند **خواجه نعمت الله هروی**، از شاگردان میر علی شیر و بدیع الزمان میرزا، دیوانش دارای غزل، **قطعه** و رباعی است.

آغاز: ساز آباد خدایا دل ویرانی را/یا مده مهر بتان هیچ مسلمانی را...

(ن.ک: منشرک ۷: ۶۴۲، نسخه‌ها ۳: ۲۲۰۹، موزه: ۴۷۱).

0776 -[A۳۶۸/۱] شکسته نستعلیق، ۱۱۶۴ ه‍، کرم خورده، ۹۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

0777 -[B۳۹۷/۲] نستعلیق، ۱۰۸۵ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

0778 -**[B۳۸۶]** شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۸۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

0779 -[C۲۴۰] شکسته نستعلیق، **۱۰۹۳ ه‍**، کرم خورده، **آغاز افتاده: ... هوای قد او مفتون کند سر و** گلستان را/خیال چشم او مجنون کند وحشی غزالان را...، مجدول، ۸۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵

[۵۵۷]

● دیوان اسیر اصفهانی

از **میرزا جلال** متخلص به اسیر (م. ۱۰۴۹ ه‍/۴۰-۱۶۳۹ م) فرزند **میرزا مؤمن اصفهانی شهرستانی**، داماد شاه عباس اوّل.

آغاز: ای گلشن از بهار خیال تو سینه‌ها/برگ گل از طراوت نامت سفینه‌ها...

(ن ک: منشرک ۷: ۸۳۱، ۹: ۱۷۴۶، موزه: ۴۷۴، حسب گنج ۱: ۱۵۶، سالار ۵: ۱۳۲، کرزن: ۱۹۶، پارس. ۳۰، ۴۳، فیروز. ۱۳۹، ۱۴۵، ۱۴۷، ندوه: ۳۶۴).

آغاز: سپاسی که از روی گواهی خرد بر ذمهٔ حمله افراد امکان لازم است...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۵).

0784 -[C۲۱۰] نستعلیق، نصیر، کرم حورده، **انجام افتاده، مجدول**، ۴۱ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۱×۲۰.

[۵۶۱]

● دیوان انوری، شرح

از: **محمد بن داود بن محمد شادی‌آبادی**، به دستور سلطان ناصرالدین خلجی فرمانروای مالوه (۹۰۶-۹۱۶ ه‍/۱۵۰۰-۱۵۱۰ م)، متن ار **انوری**. گزارش بیت‌های دشوار آن است.

آغاز: ستایش بیحد و نیایش بیعد، مر صانع قدیمی را که با مر کن جملهٔ مکنونات را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۴).

0785 -[C۱۰۷] نستعلیق، سید محمد وجبه الله، ۱۲۶۹ ه‍، در آغاز مهری به نام رجب علی بهادر و مهر کتابخانهٔ سید مولوی، ۱۱۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۸.

[۵۶۲]

● دیوان بدرچاچی

از: **بدرالدین چاچی، متخلص به بدر** یا **بدرچاچی** (زنده در ۷۴۵ ه‍/۴-۱۳۴۳ م)، گوینده در روزگار تغلق شاه و ار مردم شهر چاچ ترکسان بوده که در شهر دهلی می‌زیسته است.

آغاز: حمد آن سلطان عالم راکه عالم پرور است/اس او در راه ایمان انس و حن را رهبر اسب...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۰۵، گنج بخش ۳. ۱۴۱۶، حیب گنج ۱: ۶۷، سالار ۴: ۱۹۶، کرزن: ۱۷۲، بنارس. ۳۱، فیروز: ۱۴۷، ندوه: ۳۴۳، ۴۲۶)

0786 -[A۸۸] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، محشّی، ۶۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵.

[۵۶۳]

● دیوان برهمن لاهوری

از: **منشی چندربهان لاهوری، متخلص به برهمن** (م: ۱۰۷۳/۳-۱۶۶۲ م) ملازم دستگاه شاهجهان و پسرش دارا شکوه بود.

آغاز: ای برتر از تصور و وهم گمان ما/ای در میان ما و برون از میان ما...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۹۰، حبیب گنج ۱: ۱۶۸، سالار ۵: ۱۶۳، بنارس: ۳۲، فیروز: ۱۴۷).

0787 -[B۴۰۰/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۴۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

0780 -[B۳۸۸] نستعلیق، ۱۱۰۸ هـ، کابل، کرم خورده، ۳۰۸ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۵۵۸]

● دیوان امیر خسرو دهلوی

از: **ابوالحسن خسرو** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ هـ) فرزند **امیر سیف‌الدین محمود** او برای خود پنج دیوان بر حسب تاریخ سروده‌های خود گرد آورده است تحفه الصغر، وسط الحیاه، غرّه الکمال، بقیّهٔ نقیه و نهایة الکمال.

آغاز: .. مهیمنی است که رو صد هزار عالم صنع /به بایندی هر ذره پدیدار است .

(ن.ک: مشترک ۷: **۳۳۳**، نسخه‌ها ۳: ۲۳۱۶، حبیب گنج ۱: ۵۶، سالار ۴: ۱۶۴، ۱۶۹، ۶: ۲۵، ۴۶، ۴۸، ۵۷، ۶۲، ۸۱، ۸۴، ۷-۸۶، ۹۱، ۱۰۴، ۱۳۲، فیروز: ۱۴۱، ۱۴۷، ندوه: ۳۴۰ و ۳۶۶).

0781 -[C۱۹۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده، مجدول**، ۲۱۵ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۸×۲۴

[۵۵۹]

● دیوان انوری

از: **اوحدالدین علی** متخلّص به **انوری**، حکیم و سراینده که قبلاً **خاوری** تخلّص می‌کرده است (م: ۵۸۵ هـ/ ۱۱۸۹ م) فرزند **اسحاق ابیوردی**

آغاز: مقدّری نه بآلت بقدرت مطلق /کند بشکل بحاری جو گنبد ازرق ..

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۱، نسخه‌ها ۳: ۲۲۳۵، گنج بخش ۳: ۱۴۱۴، حبیب گنج ۱: ۱۲، سالار ۶: ۷۹، ۹۱، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۳۸، ۱۵۳، پارس ۲۹، فیروز ۱۴۷، ندوه ۳۶۷)

0782 -[B۳۸۱] شکسته نستعلیق، خوب رای ولد راجه، ۱۰۸۸ هـ، کرم خورده، مجدول، ۳۲۸ برگ، ۱۹ س، اندازه ۱۳×۲۳

0783 -[D۷۳۳۴۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۰۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲×۱۷/۵.

[۵۶۰]

● دیوان انوری، شرح

از: **میرزا ابوالحسن حسینی فراهانی** (م: ۱۰۳۹ هـ/۲۹-۱۶۳۰ م). شرح در دو بخش، بخش اول: **گزارش قصیده‌ها**، بخش دوّم گزارش بیت‌های دشوار **انوری** (م: ۵۸۵ هـ/۱۱۸۹ م).

[۵۶۷]

● **دیوان حافظ**

از: **خواجه شمس‌الدین محمد حافظ** (شیراز پیرامون ۷۲۹-۷۹۱ ه/۱۳۲۹-۱۳۸۹ م).

آغاز: الایا ایها الساقی ادرکاساً و ناولها/که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۴۷، نسخه‌ها ۳: ۲۲۷۶، گنج بخش ۳: ۱۴۲۶، حبیب گنج ۱: ۸۰، سالار ۴: ۲۰۸، ۶: ۵، ۲۴، ۲۹، ۳۸، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۳۵، کرزن: ۱۷۶، فیروز: ۱۳۵، ۱۴۷، ندوه: ۹-۳۶۸، ۴۶۹، بنارس: ۷-۳۳۵).

0793 -[A۷۶/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۴۶ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲×۲۰/۵.

0794 -[A۸۳] نستعلیق، ۷ شعبان ۱۱۳۴ ه، آغاز برابر نمونه، ۱۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

0795 -[A۲۶۰] نستعلیق، عبدالصمد بخاری، ۱۰۷۷ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۲۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱/۵×۲۲.

0796 -[C۲۸۵] نستعلیق، محمد حبیب‌الرحمن، ۱۰۱۱ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۳۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۶.

0797 -[C۴۵۶/۱] نستعلیق، داریخان بن شیر خان، ۱۲۷۷ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵.

0798 -[A۷۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۲۲۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۱×۲۰.

0799 -[A۸۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۹۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵.

0800 -[C۹۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... برخیز یکدم ساقیا بگشا در میخانه را/یک جرعه بر ما بخش کن آن بادهٔ مستانه را...، ۱۲ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۲×۳۰.

0801 -[C۵۱۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... غبار غم برود حال خویش حافظ/تو آبدیده از این رهگذر دریغ مدار...، **انجام افتاده**، منقوش مجدول و مطلاً، ۱۰۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۰/۵×۱۷.

[۵۶۸]

● **دیوان حافظ، شرح:** فوایدالاسرار فی رفع الاستار

از: **شاه بهلول کول برکی جالندهری** (م: ۱۱۷۰ ه/۷-۱۷۵۶ م)، در دیباچه پس، از نام خود و پدر و

[۵۶۴]

● **دیوان ثنایی مشهدی**

ار **ثنایی، خواجه حسین** منخلص به **ثنایی** (م: ۹۹۶ ه‍/۱۵۸۷ م) فرزند **غیاث‌الدین محمد**، در مشهد یرورش یافه و در روزگار اکبر (۹۶۳-۱۰۱۴ ه‍/۱۵۵۶-۱۶۰۵ م) به هند رفته و درگذشته است.

آغاز. در روش حسن و نار هست سی خوشنما/غمزه به طرز ستم عشوه به رنگ جفا...

(ن.ک. متسرک ۷: ۶۹۸، نسخه‌ها ۳: ۲۲۶۳، حبیب گنج ۱: ۱۲۲، سالار ۵: ۵۷، مرآة العلوم ۲: ۵۲، کررن. ۱۸۹، بانکی‌پور ۳: ۴۵، ۶۵، فیروز: ۱۳۶، ندوه: ۴۲۷).

0788 -[B۴۰۰/۱] شکسته نستعلق، کرم خورده، ۴۳ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

0789 -[B۴۳۰] شکسته نستعلق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۷۹ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۲/۵×۲۱

[۵۶۵]

● **دیوان جامی**

از: **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م).

آغاز سم الله الرحمن الرحیم/هست صلای سر خوان کریم...

(ن.ک. مشترک ۷: ۵۹۱، حبیب گنج ۱: ۹۳، سالار ۴: ۲۶۳، ۶: ۴۸، پارس: ۳۹، کرزن: ۱۸۰، فیروز: ۱۳۶).

0790 -[C۳۷۷] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاّ، ۴۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۲

0791 -[D۱۰۱/۲۶] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۲۳۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲×۱۷/۵.

[۵۶۶]

● **دیوان جعفر زتلی**

از: **میر جعفر زتلی** (۱۰۶۸-۱۱۲۵ ه‍) **بن سید عباس نارنولی**، وی سراینده‌ای اهل مزاح و هزل‌گو بوده و ترکیبات فارسی را با زبان هندی می‌آمیخت. این مجموعه از اشعار هزلیهٔ اوست.

آغاز: پهلا نام اوسی کا جانو/بعد رسایی گوش و هوش...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۰۱۶، نسخه‌ها ۳. ۲۳۴۰، موزه: ۴۸۳).

0792 -[B۴۰۸/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۱۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

۱۶۱۵-۱۶۵۸ م) و شاه شجاع در پیوند بود. سپس به میهنش برگشت و در آنجا درگذشت. مرگ او را ۱۰۶۵ ه/۱۶۵۵ م نیز نوشته‌اند.

آغاز: ... نیست در خلوت چو بوی گل شکیبایی مرا/کرد سرگردان چو گلشن باد هر جایی مرا...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۹۲).

0805 -[B۳۹۸/۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۴۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

[۵۷۲]

● **دیوان راجا قتال حسینی**

از: **یوسف گدا معروف به سید راجا و راجوی قتال** (م: ۷۷۴ ه/۱۳۷۳ م) فرزند **علی فرزند محمد حسینی دهلوی دولت‌آبادی**.

آغاز: ... عاشقان بصد پرده نهان آمده‌اند/با تو در مرتبهٔ کشف و عیان آمده‌اند...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۲۳، نسخه‌ها ۳: ۲۳۳۰، سالار ۴: ۲۲۷، ۶: ۴۶، فیروز: ۱۳۷، موزه: ۴۹۵).

0806 -[C۵۰۶/۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۲۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵.

[۵۷۳]

● **دیوان سعدی**: کلیات سعدی

از: **مشرف‌الدّین مصلح** (م: ۶۹۱ ه/۱۲۹۲ م) **بن عبدالله سعدی شیرازی**.

آغاز: ... به فرمان بران برشه دادگر/پدروار خشم آورد بر پسر...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۵۸، گنج بخش ۳: ۱۷۲۸، حبیب گنج ۱: ۴۷، سالار ۴: ۱۲۶، ۶: ۵، فیروز: ۱۶۲).

0807 -[C۲۸۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۵۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۵۷۴]

● **دیوان سلمان ساوجی**

از: **جمال‌الدین سلمان معروف به سلمان ساوجی** (پیرامون ۷۰۹/۱۳۰۹ م-۱۲ صفر ۷۷۸ ه/یکم ژوئیه ۱۳۷۶ م) فرزند **علاءالدین محمد**، ستایشگر شیخ حسن ایلکانی و پسرش سلطان اویس و دلشاد خاتون مادر اویس بوده است.

آغاز: هر دل که در هوای هویت مجال یافت/عنقای همتش در جهان زیر بال یافت...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۳۸، نسخه‌ها ۳: ۲۳۵۶، حبیب گنج ۱: ۷۷، سالار ۴: ۲۰۳، ۶: ۳۸، ۸: 252

مربد حود شاه بهکه، می‌گوید: پس ار مرگ اورنگ‌زیب به سال ۱۱۱۹ ه‍/۱۷۰۷ م پانزده کتاب اس عربی و دیوان **حافظ** و عبره را بدس نام گزارش کرده است.

آغاز: الحمد لله الذی اعطی لمثلی قدرت علی تدوین هذه الشرح... سپس می‌گوید مرید حضرت سید پهیکه فسح الله تعالی فی اجله بهلول کول برکی ثم الجالندهری... از مدّتِ بخاطر این فقیر بود که بشرح دیوان خواجه حافظ شیرازی.

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۵۷۶، ۱۶۰۳).

0802 -[C۱۷۳] نستعلیق، ۱۲۴۹ ه‍، کرم خورده، مجدول، پوسیده، پاره، ۲۴۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۳۳.

[۵۶۹]

● دیوان حکیم

از سراینده‌ای به نام **حکیم**

آغاز: .. مکان برولتس مباد بر کس /الا که نرا احتبار باشد .

0803 -[C۳۷۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۰۰ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۶×۲۷/۵

[۵۷۰]

● دیوان خاقانی

از: **افضل‌الدین ابوبدیل ابراهیم** (م: ۵۹۵ ه‍/۱۱۹۹ م) **بن علی نجّار خاقانی شروانی**

آغاز: . تاجدار گشتم از دوستی دو کعبه/چرخ یگانه دشمن تعلیم کند دو پیکر..

(ن ک: گنج ۳: ۱۴۴۱، حسب گنج ۱ ۱۰، انواسف، صمیمهٔ ۲ ۳۳، سالار ۴: ۴۳، ۶. ۳۹، ۴۵، ۴۸، پارس ۴۱، کرزن ۱۵۸، فرور ۱۵۸ [قصاید خاقانی])

0804 -[A۲۵۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، دارای حواشی، ۱۳۶ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۲۱×۳۱/۵

[۵۷۱]

● دیوان دانش

از **میر رضی** مخلص به **دانش** (م. ۱۰۷۶ ه‍/۱۶۶۵ م) فرزند **ابوتراب**، از سادات مشهد به روزگار شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۷ ه‍/۱۶۲۷-۱۶۵۸ م) با پدر خود به هند رفت و با دارا شکوه (۱۰۲۴-۱۰۶۹ ه‍/

آغاز. ... جهان بهر نو در بلاست مارا/دل یش نو مبتلاسب ما را...

(ن. ک: مشترک ۷: ۲۰۷، حبیب گنج ۱ ۴۶، سالار ۴. ۱۲۲، ۶. ۴۱، ۸۰، ۸۶، ۹۱، ۱۰۴، ۱۲۴، ۱۴۵، ۱۵۵، بنارس ۴۹، موره ۵۰۳).

0813 -[C۲۶۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۴۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰

[۵۷۹]

● دیوان شوکت بخارایی

از: **محمد اسحاق بخارایی** منحلص به **شوکت** در ۱۰۸۸ ه‍/۱۶۷۷ م، به هرات نزد صفی قلی خان شاملو آمده، سپس به اصفهان گریحه و در ۱۱۰۷ ه‍/۱۶۹۵ با ۱۱۱۱ ه‍/۱۶۹۹ با ۱۷۰۰ م **درگذشنه است.**

آغاز. ... شوکت ار جور فلک ملک دل ما شد حراب/آب ابن فروره شد سبلاب بشتابور ما.

(ن ک متسرک ۸ ۹۷۲، نسحه‌ها ۳. ۲۳۸۵، حسب گنج ۱ ۱۸۶، بنارس ۵۰، سالار ۵ ۲۰۸، ندوه ۳۷۵)

0814 -[B۴۸۹] نستعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**، ۲۱۱ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۰×۱۸

[۵۸۰]

● دیوان شیدا

ار **فصیح الملک محمد اجمل خان**، محلّص به شیدا عرلیات اوست به فارسی

آغاز درون سینه‌ام دارم بهان یک داغ سوران را/سا ای شعله رو بنگر چراغ ربر داماں را

0815 -[C۶۱۷] نستعلیق، ۵ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

[۵۸۱]

● دیوان صایب

از. **محمد علی** (۱۰۱۶- اصفهان ۱۰۸۱ ه‍) فرزند **عبدالرحیم اصفهانی تبریزی**، در ۱۰۲۴ هجری به هرات و ۱۰۳۹ ه‍/۱۶۲۹ م به کابل و از آنجا به دکن و برهانپور رفته و هنگام بارگشت به ایران لقب ملک الشعرایی را از شاه عباس (۱۰۷۷-۱۰۵۲ ه‍) گرفته است.

آغاز: اگر به مد بسم الله بودی تاج عنوانها/نگشتی با قامت نوخط شیرازه دیوانها.

(ن. ک. مشترک ۷. ۹۱۰، حبیب گنج ۱ ۱۸۱، سالار ۵. ۱۸۴، ۱۹۰، کرزن: ۲۰۱، فیروز: ۵-۱۴۴، بنارس: ۴۸، شفقته: ۸۴، ندوه ۲۷۶، ۳۴۸، ۳۷۸).

0816 -[C۴۹۶/۳] نستعلیق، جانکی پرساد، کرم خورده، محشّی، ۵۲۹ برگ، ۱۸ س، اندازه. ۱۹/۵×۳۰

(ترجیعات)، بنارس: ۴۸، فیروز: ۱۴۷، ندوه: ۳۷۳).

0808 -[B۳۸۰] نستعلیق، سید جلال ولد سید علی، ۱۰۲۶ هـ، کرم خورده، ۳۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

0809 -[C۱۷۲] نستعلیق، مجدول، آغاز برابر نمونه، در آغاز مهر کتابخانه سید مولوی رجب علی خان بهادر، ۲۵۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۵۷۵]

● **دیوان سلیم:** کلیات سلیم

از: **میرزا محمد قلی ترشتی،** متخلص به سلیم، درگذشته در کشمیر ۱۰۵۷ هـ/۱۶۴۷.

آغاز: دلا تویی که به کار خودت گزیده خدا/برای عشق بتانت نیافریده خدا...

(ن. ک: مشترک ۷: ۸۶۳، نسخه‌ها ۳: ۲۳۶۰، سالار ۵: ۳۷۹، موزه: ۵۰۰).

0810 -[C۲] نستعلیق نیمه شکسته، کرم خورده، ۱۹۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۵۷۶]

● **دیوان سهیلی**

از: **سهیلی،** مجموعهٔ غزلیات اوست.

آغاز: ... نوع انسان را چو گل رنگینی گفتار داد/هر زبانی را روانی صورت انهار داد...

0811 -[C۱۳۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده،** ۷۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵.

[۵۷۷]

● **دیوان شرارستان**

از: **احمد علی خراسانی قندهاری چشتی،** غزلیات اوست.

آغاز: الهی غیر آهی نیست بر کف این سیه رو را/زاحسان هم به جز احسان نیاید حسن نیکو را...

0812 -[C۱۸۶] نستعلیق، ربیع‌الاول ۱۲۸۴ هـ، ۱۲۵ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

[۵۷۸]

● **دیوان شمس تبریزی**

از: **جلال‌الدین محمد معروف به مولوی (۶۰۴-۶۷۲ هـ/۱۲۰۷-۱۲۷۳ م) غزلیات خود را به نام مرشد خود شمس‌الدین تبریزی** سروده است.

[۵۸۳]

● دیوان ظهیر فاریابی

از: **ظهیرالدین ابوالفضل** (م: ۵۹۸ ه‍/۱۲۰۲ م) فرزند **محمد**، به نیشابور و اصفهان و آذربایجان مسافرت کرده و شاهان روزگار خود، اتابکان آذربایجان را ستایش کرده است.

آغاز: ... چون زهره وقت صبوح از افق بسازد چنگ/زمانه تیز کند نالهٔ مرا آهنگ...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۵۹، ۹: ۱۸۳۱، نسخه‌ها ۳: ۲۴۲۱، حبیب گنج ۱: ۱۴، فیروز: ۱۴۲، ۱۴۶، بنارس: ۵۳، سالار ۴: ۴۹، ۶: ۳۶، ۳۹، ۵-۴۴، ۶۱، ۸۰، ۹۳، ۱۰۵، ۱۴۱، ندوه: ۳۷۹).

0828 -[B۳۹۱] شکسته نستعلیق، فرید بن لال خان، کرم خورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۱۵۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

0829 -[B۴۲۶/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... هر جا که رایت از در تدبیر در شود/...، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۰۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۵۸۴]

● دیوان عرفی شیرازی

از: **جمال‌الدین محمد** متخلص به **عرفی** (م: ۹۹۹ ه‍/۱۵۹۱ م) فرزند **زین‌الدین علوی**، این دیوان به سال ۱۰۲۶ هجری در ۱۴ هزار بیت به دستور خانخانان توسط **محمد قاسم** متخلص به «**سراجا**» فرزند **محمد علی اصفهانی**، پس از مرگ سراینده گردآمد.

آغاز: ای متاع درد در بازار جان انداخته/گوهر سود در جیب زیان انداخته...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۰۷، نسخه‌ها ۳: ۲۴۳۷، سالار ۵: ۶۶، بنارس: ۵۱، ندوه: ۳۸۰).

0830 -[D۱۸۷/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۷۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۷.

0831 -[C۵۵۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

0832 -[A۸۴/۶] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... ای نه فلک زخوشهٔ صنع تو دانه/وز قعر کبریای تو عرش آستانه...، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش، ۱۰۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵.

0833 -[A۸۴/۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... اقبال کرم می‌گزد ارباب همم را/همت نخورد نیشتر لا و نعم را (کذا)...، صفحهٔ اوّل مجدول منقوش مطلاّ، ۷۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱/۵.

0817 -[D۳۵۲۸۸] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۱۴۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

0818 -[C۲۳۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۹۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

0819 -[C۲۹۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۴۱۰ برگ، ۳۳ س، اندازه، ۲۰×۳۰.

0820 -[C۴۹۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵۲۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

0821 -[B۳۹۳] شکسته نستعلیق کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... به این مینا خمی چون می‌خراشم سینهٔ خود را/صدای تیشهٔ فرهاد در کهسار می‌پیچد...، ۲۲۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۴×۲۷.

0822 -[B۳۹۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... یا رب از عرفان مرا پیمانهٔ سرشار ده/ چشم بینا جان آگاه و دل بیدار ده...، ۲۰۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۷.

0823 -[A۱۹۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... ای روی چون بهشت تو را گوهر آینه/رخسار آتشین ترا مجمر آینه...، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۷۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۱۹/۵.

0824 -[C۱۱۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... خورده دانست جرم خویش را بیچاره شد/آدم از جنت برای گندمی آواره شد...، **انجام افتاده**، ۳۶۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۳.

0825 -[C۲۷۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... اینهمه فریاد من ای چرخ می‌دانی زچیست/از فراق موکب نواب خورشید انتساب...، **انجام افتاده**، مذهب، مجدول، ۱۱۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۵۸۲]

● دیوان ظهوری ترشیزی

از: **نورالدین محمد ترشیزی**، متخلص به **ظهوری** (م: ۱۰۲۵ ه/۱۶۱۶ م).

آغاز: آنکه خواهد داشت فردا رحمتش دیوان ما/گشته وصفش آفتاب مطلع دیوان ما...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۹۲، نسخه‌ها ۳: ۱۸۸۰).

0826 -[B۳۹۰] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۴۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

0827 -[C۴۹۱/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۲۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۹/۵×۱۵.

[۵۸۷]

● **دیوان عیشی:** کلیات عیشی

از: **طالب علی خان عیشی لکهنوی** (م: ۱۲۴۰ ﻫ/۵-۱۸۲۴ م)، **مجموعهٔ قصاید و غزلیات او است.**

آغاز: ... ای نصیرالدوله کز روی شرف خاک درت/بر زمین خورشید تابان مهر و مه را در تاج...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۲۳۳).

0840 -[C۱۴۶] نستعلیق، ۱۲۵۲ ﻫ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۷۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۵.

[۵۸۸]

● **دیوان غالب دهلوی**

از: **میرزا اسدالله خان** متخلّص به **غالب** (۱۲۱۲-۱۲۸۵ ﻫ/۱۷۹۷-۱۸۶۹ م) فرزند **میرزا عبدالله بیگ ترکمان.**

آغاز: یگانه یزدان را به زبانی که بخشیدهٔ اوست سپاسگزارم و خود مرا چه پایاب سپاسگزاری...، غالب از خاک پاک تورانیم/لاجرم در نسب فروماندیم...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۳۲۶، نسخه‌ها ۳: ۲۴۵۳).

0841 -[C۴۵۵/۲] نستعلیق، ۲۲۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۹.

[۵۸۹]

● **دیوان فطرت:** دیوان موسوی

از: **میرزا معزالدین محمد مشهدی** (م: ۱۱۰۱ ﻫ/۹۰-۱۶۸۹ م) فرزند **میرزا فخرای مشهدی**، پدرانش از سادات قم بوده‌اند، خود از خراسان در روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۹-۱۱۱۸ ﻫ) به هند رفته و تخلص خود را از «فطرت» به «موسوی» برگردانده است.

آغاز: جنونم کوس شهرت زد به دامن جون کشم پا را/پریشان نالهٔ عشقم خبرکن کوه و صحرا را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۹۵۷، نسخه‌ها ۳: ۲۴۶۸، موزه: ۵۱۸، فیروز: ۱۴۷).

0842 -[A۷۱/۴] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۷۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۰×۱۸.

[۵۹۰]

● **دیوان قاسم انوار**

از: **معین‌الدین علی**، متخلص به **قاسم و قاسمی** (سراب تبریز ۷۵۷ ﻫ/۱۳۵۶ م ـ خرجرد جام ۸۳۷ ﻫ/

0834 -[B۳۹۹] شکسته نستعلیق، شفیع‌الدین، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **می‌کشد عنانم من هم شباب دارم/از من... شادمان را...**، ۷۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۶.

0835 -[D۱۸۷/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **ای نه فلک زخوشهٔ صنع تو دانه...**، ۱۵۷ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۷.

0836 -[D۱۸۷/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **ای کرده... بصد رنج نزاع تو مرا...**، ۲۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۷.

0837 -[B۴۰۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **معراج تو در هوای لاهوت/حد طیران آفرینش...**، **انجام افتاده**، ۱۸۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۵۸۵]

● دیوان عرفی، شرح

از: **قطب‌الدین فارغ**، متن دیوان **عرفی**، گزارش دشواریهای قصاید **عرفی شیرازی** است که در ۱۰۹۳ ه/ ۲-۱۶۸۱ م به انجام رسانده است.

آغاز: ... لباس عجز را از عرفان است دامن دراز کردن عبارت از...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۱۵، ندوه: ۴۱۴).

0838 -[B۴۲۶/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، اوراق به هم جسبیده، ۱۱۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۵۸۶]

● دیوان عطار نیشابوری: کلیات عطار نیشابوری

از: **فریدالدین عطار** (م: ۶۲۷ ه/۱۲۳۰ م)، مشتمل بر «جواهر الذات»، «هیلاج»، «مختارنامه»، «الهی‌نامه» و «منطق الطیر».

آغاز: ... آن کو کشتهٔ عشق تو شد شاه/برش مویی بود از جاه تا ماه...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۸۵، نسخه‌ها ۳: ۲۴۴۶، سالار ۴: ۸۷، گنج بخش ۳: ۱۷۳۵، حبیب گنج ۱: ۶-۲۲، کرزن: ۱۶۱).

0839 -[D۲۲] نستعلیق، درویش علی کاتب، کرم خورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۱۹۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۲/۵.

جای یافته و به سال ۱۰۵۶ هجری در لاهور درگذشته است.

آغاز: شام خطت گرفته زصبح آفتاب را/زآن روز خوش ندیده جهان خراب را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۵۹، سالار ۱: ۱۷۵، ۵: ۹-۱۳۸، بنارس: ۴۷، حبیب گنج ۱: ۱۵۹).

0847- [B۳۹۸/۳] شکسته نستعلیق، ۱۲۵۲ ه، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

[۵۹۴]

● دیوان کلیم کاشانی

از: **ابوطالب کلیم**، زاده در همدان، زیسته در کاشان و درگذشته در کشمیر (م: ۱۰۶۱ یا ۱۰۶۲ ه).

آغاز: ... نسیم غنچه درین فصل آنقدر نگشود/که تیغ شاه زملک عدو قلاع و حصار...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۷۳، حبیب گنج ۱: ۱۶۵، سالار ۵: ۱۳۹، ۱۴۶، ۶: ۴۸، شیفته: ۸۳، بنارس: ۴۰، ندوه: ۳۵۴).

0848- [C۱۸۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۵۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۵۹۵]

● دیوان مخفی

از: **زیب النساء بیگم** (۱۰۴۸-۱۱۱۴ ه) دختر عالمگیر اورنگ‌زیب پادشاه، مادر او، دلرس، دختر شاهنواز خان صفوی بوده و خود شوی نکرده درگذشت.

آغاز: ای زابر رحمتت خرم گل ستان ما/گفتگوی حرف عشقت مطلع دیوان ما...

(ن.ک: مشترک ۸: ۹۸۸، نسخه‌ها ۳: ۲۵۲۱، کرزن: ۲۰۳، سالار ۵: ۲۲۷، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۳۶، بنارس: ۴۲).

0849- [A۳۸۱] نستعلیق هندی، مظهر حسین خلف حیدر حسین، شوال‌المکرم ۱۲۹۶ ه، ۱۶۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

0850- [C۳۴۶] نستعلیق، ۱۲۷۰ ه، آغاز برابر نمونه، اوراق الوان، ۲۰۲ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

0851- [C۴۵۶/۲] نستعلیق، داریخان بن شیر خان، ۱۲۷۸ ه، آغاز برابر نمونه، دارای حواشی با اشعار دیگر، ۱۲۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵.

0852- [C۴۶۶/۱] نستعلیق، ۱۲۵۸ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... نیستم ایوب اما روزگارم هر نفس/بر سر راه بلا بهر سکون آرد مرا...، ۱۱۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۵.

۱۴۳۴ م) فرزند **نصیر** فرزند **هارون** سراینده و عارف نامدار.

آغاز: ... من بیچارهٔ سودا زده سرگردانم /که به اوصاف خداوند سخن چون رانم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۹۲، نسخه‌ها ۳: ۲۴۷۷، حبیب گنج ۱: ۸۸، سالار ۶: ۴۱، فیروز: ۱۴۶، بنارس: ۴۶).

0843 -[B۳۸۷] شکسته نستعلیق، عیسی زرگر، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۷۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

0844 -[C۳۴۹] نستعلیق، سلطان محمد خان، رجب ۱۲۷۵ هـ، **آغاز افتاده:** ... گر قبولم کنی از لطف و کرم یک نفسی /همه اقبال جهان را بجوی نستانم...، ۱۴۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲.

[۵۹۱]

● دیوان قاسم مشهدی

از: **محمد قاسم مشهدی** معروف به **قاسم دیوانه** (از سدهٔ یازدهم هجری)، شاگرد **صایب** (م: ۱۰۷۷ هـ/ ۱۶۶۷ م). دیوان او شامل غزلیات، رباعیات و قطعات است.

آغاز: ... از ضعیفی جسم ما را قوت فریاد نیست /نغمه گر جنبد نه جا افتد گره بر تار ما...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۹۳، نسخه‌ها ۳: ۲۴۷۹).

0845 -[C۳۶۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، مجدول، ۲۲۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

[۵۹۲]

● دیوان قتیل لاهوری

از: **میرزا قتیل لاهوری، میرزا محمد حسن (محمد حسین)** فرزند **درگاهی مل**، از هندیان کایته که در فیض‌آباد می‌زیسته و در هجده سالگی مسلمان شده و در ۱۲۴۰ هجری درگذشته است.

آغاز: بده ای اجل امانم که به خانه آرم او را /دل یاره پاره خود سر ره گذارم او را...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۲۲۷، نسخه‌ها ۳: ۲۴۸۱ [آغاز برابر نیست]، بنارس: ۴۶).

0846 -[B۴۰۲/۳] شکسته نستعلیق، کرامت علی رضوی، ۱۲۳۸ هـ، مرادآباد، کرم خورده، ۱۱۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۲۵.

[۵۹۳]

● دیوان قدسی مشهدی

از: **حاجی محمد جان قدسی مشهدی** (م: ۱۰۵۶ هـ/۱۶۴۶ م)، وی از مشهد به هند و حجاز رفته و آنگاه به مشهد آمده و سپس در ۱۰۴۱ هجری به هند عزیمت نموده و نزد شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ)

حسن حسینی سجزی چشتی، سفرهای بسیاری کرده و سمرقند و بخارا، عراق، بلخ، **لاهور و دهلی** را گشته، سرانجام در شهر اجمیر مسکن گزیده و به اجمیری شهرت یافته است.

آغاز: حمدی که همچو بحر کرم بیکران بود/حمدی که شکر نعمت هر دو جهان بود...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۰۰، نسخه‌ها ۳: ۲۵۳۹، کرزن: ۱۸۲، حبیب گنج ۱: ۳۴).

0857 -[D۱۰] نستعلیق، عبدالستار، ۱۲۵۹ هـ، کرم خورده، ۷۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۶۰۰]

● دیوان مغربی

از: **شمس‌الدین محمد شیرین متخلص به مغربی** (۷۴۹-۸۰۹ هـ/۱۳۴۸-۷-۱۴۰۶ م).

آغاز: ... بشگفت شقایق حقایق /... هزار سرو بالا...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۸۰، نسخه‌ها ۳: ۲۵۳۹، کرزن: ۱۷۸، سالار ۴: ۲۳۱، ۶: ۴۱، حبیب گنج ۱: ۸۴، بنارس: ۴۱، ندوه: ۶-۳۷۵).

0858 -[A۳۱۰] نستعلیق، نور محمد چشتی و صابری، شعبان ۱۲۹۴ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۰۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۷.

0859 -[C۴۵۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... گفته شدی و بالماس طبیعت از برای گوش و گردن این دور افتاده از علم حقیقت...، **انجام افتاده**، پوسیده، ۹۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

0860 -[C۵۶۰] نستعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**: ... زکثرت سوی وحدت شو زوحدت سوی کثرت آی/ زراه وحدت و کثرت توان دانستن اسما را...، **انجام افتاده**، ۵۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵.

● دیوان موسوی ← دیوان فطرت

[۶۰۱]

● دیوان ناصر علی سرهندی

از: **ناصر علی سرهندی متخلص به علی**، زاده در سهرند (سرهند)، درگذشته در ۱۱۰۸ هـ/۱۶۹۷ م در شاهجهان‌آباد.

آغاز: محبت جاده‌ای دارد نهان در خلوت دلها/چو تار سبحه گم گردید این ره زیر منزلها...

(ن.ک: مشترک ۸: ۹۷۵، نسخه‌ها ۳: ۲۴۴۸، حبیب گنج ۱: ۱۸۸، سالار ۵: ۲۱۸، فیروز: ۱۴۱، ۱۴۶، کرزن ۲۰۲، بنارس: ۴۴، ندوه ۲۸۷).

[۵۹۶]

● **دیوان مروی**

از: **خواجه حسین مروی** (م: ۹۹۹ یا ۹۷۹ ه)، از مرو به هند نزد اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۴ ه) رفته و سپس به ایران برگشته است.

آغاز: فغان تیر قدر از خم کمان قضاست/که از کشاکش قامت سپهر دو تاست...

(ن.ک: نسخه‌ها ۳: ۲۵۲۴).

0853 -[B۳۸۹] نستعلیق، کرم خورده، منقوش مجدول مطلاّ، ۶۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۵۹۷]

● **دیوان مشتاق**

از: سراینده‌ای با تخلّص **مشتاق**، غزلها به ترتیب تهجی است از «الف» تا «یا».

آغاز: ای به نامت گشته رنگین مطلع دیوان ما/زینت از حمدت گرفته صفحهٔ عنوان ما...

0854 -[B۴۰۵] نستعلیق، شیخ حفیظ الله، رمضان ۱۲۱۸ ه، کرم خورده، ۲۸ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۵۹۸]

● **دیوان مظهر**

از: **شمس‌الدین حبیب الله** متخلص به **مظهر** و مشهور به **میرزا جانجانان** (م: ۱۱۹۵ ه/۱۷۸۰ م) فرزند **میرزا جان**، مجموعهٔ غزلیات اوست.

آغاز دیباچه: بعد حمد و صلاة فقیر جان جانان، متخلص به مظهر...

آغاز دیوان: آبی نزد بروی گران خواب بخت ما/با آنکه گریه داد به سیلاب رخت ما...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۱۴۳، گنج بخش ۳: ۱۴۸۳، نسخه‌ها ۳: ۲۵۳۴).

0855 -[B۳۹۴/۱] شکسته نستعلیق، ۴۲ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

0856 -[B۳۹۵] شکسته نستعلیق، ۱۲۱۰ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۸۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۵۹۹]

● **دیوان معین چشتی**

از: **خواجه معین‌الدین حسن** (سجستان در ۱۱۴۳/۵۲۷ - اجمیر در ۶۳۲ ه/۱۲۳۶ م) **بن غیاث‌الدین**

آغاز: صد شکر که شد دولت وصل تو میسر /گردید زخورشید رُخت دیده منوّر...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۴۵۸، موزه: ۵۳۳، سالار ۵: ۴۵).

0866 -[B۳۹۸/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

[۶۰۶]

● دیوان واقف بتالوی لاهوری

از: **نورالعین لاهوری**، متخلص به **واقف**، ملقب به **نورالعین** (م: ۱۱۹۵ ه) فرزند **امانت الله قاضی**. پدر و اجدادش قاضی پتاله واقع در نزدیکی لاهور بودند.

آغاز: ای به بزم شوق تو نالان به هر سو سازها /رفته در هر گوشهٔ زان سازها آوازها...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۱۶۸، حبیب گنج ۱: ۲۲۱، سالار ۵: ۳۰۶، بنارس: ۵۲، ندوه: ۹-۳۸۸).

0867 -[A۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، پوسیده، ۳۶۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲.

0868 -[A۳۴۹] نستعلیق، سید احمد حسین، محرم ۱۲۶۹ ه، **آغاز افتاده**: ... پرنیارد زد بگرد صیدگاه حمد تو /می‌کرد هر چند شاهبن حسرو اندازها...، مجدول، ۲۲۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۶۰۷]

● دیوان وحدت

از: سراینده‌ای با تخلص **وحدت**، در ذریعه ۹. ۱۲۶۲، چهار تن با این تخلص یاد شده‌اند.

آغاز: به ناخن رحمت... گرهٔ امید بگشا /کلید فیض را برسان، در عفو عطا بگشا...

(ن.ک: نسخه‌ها ۳: ۲۵۹۶، ذریعه ۹: ۱۲۶۲).

0869 -[D۷/۳] شکسته نستعلبق، محمد خلیل، ۱۲۳۸ ه، کرم حورده، ۳۳ برگ، ۱۴ س، انداره. ۱۳×۲۱

[۶۰۸]

● دیوان وحید

از: **میرزا محمد طاهر وحید قزوینی** (م: ۱۱۱۲ ه/۱۷۰۰ م ولی استوری او را زنده در ۱۱۲۰ ه/ ۹-۱۷۰۸ م دانسته) شامل غزلیات و قطعات و رباعیات.

آغاز: نماید عکس دیدارش گر از آیینهٔ دلها /شود پروانهٔ نور جمالش شمع محفلها...

(ن.ک: مشترک ۸: ۹۸۸، نسخه‌ها ۳: ۲۵۹۸، استوری ۱: ۳۱۴، ایوانف: ۳۷۱، بانکی‌پور ۳: ۱۷۲).

0870 -[B۳۹۸/۲] نستعلیق، محمد شفیع‌الدین خان، ۱۲۵۲ ه، ۴۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

0861 -[B۲۸۵] نستعلیق شکسته، ذیقعده ۱۲۱۴ ه، کرم خورده، ۷۴ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۰×۲۶.

[۶۰۲]

● **دیوان نظیری نیشابوری**

از: **محمد حسین نظیری نیشابوری** (م. ۱۰۲۳ ه/۱۶۱۴ م).

آغاز: اذا ما شئت ان تحیی حیات حلوه المحیا/برسوائی برآور سر زمستوری برون نه پا...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۸۸، نسخه‌ها ۳: ۲۵۷۸، موزه: ۵۳۳، کرزن: ۱۹۳، حبیب گنج ۱: ۱۴۳، سالار ۵: ۹۷، ۹۹، شیفته: ۲۸، بنارس: ۴۶، ندوه: ۳۸۷، ۴۲۹).

0862 -[B۳۹۶] نستعلیق شکسته، کرم خورده، ۱۹۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

0863 -[B۳۹۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده، در صفحهٔ ۲۶ مهر** کریم‌الدین صنعت مورخهٔ ۱۲۳۶ ه، ۱۴۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۶۰۳]

● **دیوان نوا** (قسمت اول)

از: **سیّد احمد** متخلّص به **نوا دهلوی** ملقب به **ظهورالله خان، مجموعهٔ** غزلیات اوست. او در ۱۲۲۹ ه به ایران آمده و از فتحعلیشاه لقب «سعدی هند» دریافت کرده است.

آغاز: ... در کشور اسلام بتابند جواسها/حواهند ربودن زملائک دل و دینها...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۲۲۳).

0864 -[C۵۸۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۵۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۱/۵×۲۷.

[۶۰۴]

● **دیوان نوا** (قسمت دوم)

از: **سیّد احمد** متخلّص به **نوا دهلوی** ملقب به **ظهورالله خان.**

آغاز: ... بی‌یار جملهٔ نعمت دنیاست بی‌مره/ار آب خضر تشنهٔ دیدار را چه حظّ...

0865 -[C۵۱۳] نستعلیق، **آغاز افتاده،** ۱۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۲×۲۷.

[۶۰۵]

● **دیوان نویدی**

از: **نویدی نیشابوری،** سراینده‌ای با تخلص «**نویدی**».

بخش بیست و سوّم

منظومه‌ها و شرح آنها

[۶۱۰]

● آیینهٔ اسکندری

از **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ه/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، چهارمین مثنوی از «پنج گنج» اوست. در ۴۴۵۰ بیت که در ۶۹۹ ه/۱۳۰۰ م سروده است. پس از حمد و نعت و معراج پیامبر (ص)، داستان اسکندر و خاقان چین را آورده است

آغاز: جهان پادشاها خدایی تراست/ازل تا ابد پادشاهی تراست.

(ن ک: مشترک ۷: ۳۲۸، حسب گنج ۱. ۶۱، سالار ۴. ۱۷۷، ۶. ۴۸)

0873 -[B۴۲۰/۴] نستعلیق، کرم خورده، محشّی، ۲۵ برگ، ۱۶ س، اندازه ۱۲×۱۸/۵

[۶۱۱]

● آیینهٔ حق نما (ترجمهٔ اردوی دیوان گویا)

از **حکیم محمد حسن حسن**، ترجمهٔ اشعار «**گویا**» است به اردو همراه با متن فارسی آن.

آغاز هوای بندگی آرد در وجود مرا/وگرنه ذوق چنین آمدن نبود مرا

0874 -[C۶۴۲] نستعلیق، حکیم محمد حسن حسن، یازدهم سپتامبر ۱۹۳۰ م، ۴۷ برگ، ۹ س، اندازه ۱۰/۵×۱۶/۵

● ارشادنامه ← قصیدهٔ رائی

[۶۱۲]

● اسرار رحمت

از **رحمت**، مثنوی عرفانی است در وحدت وجود که در خاتمه سراینده مشایخ سلسلهٔ قادریه را به نظم نام برده است.

آغاز: بسم من آغاز بسم الله شد/واصف اوصاف من الله شد

0875 -[A۳۲] نستعلیق، کرم خورده، ۲۵ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۷×۲۷

[۶۰۹]

● دیوان هلالی جغتایی

از: **مولانا بدرالدین جغتایی** استرآبادی، متخلص به **هلالی** (م: ۹۳۶ ه‍/۲۹-۱۵۳۰ م) بدرالدین (نورالدین) در استرآباد زاده، سیس به هرات رفته و در آنجا به اتهام تشیع شهید شده است.

آغاز: ای نور خدا در نظر از روی تو ما را/بگذار که در روی تو بینیم خدا را...

(ن.ک: منتترک ۷: ۶۵۹، نسخه‌ها ۳: ۲۶۱، سالار ۳: ۵۱، ۵: ۲۶، ۶: ۲۴، بنارس: ۳۸، کرزن: ۱۸۷).

0871- [C۳۰] نستعلیق، مول چند، ۱۲۳۵ ه‍، کرم خورده، یوسده، ۹۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

0872- [C۵۵۳] نستعلبق، اقبال علی، ۱۲۳۸ ه‍، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... هلالی خاک شد سویش گذر کن/چه دامن می‌کشی از خاک راهی...، یوسیده، ۲ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۳/۵.

● فوایدالاسرار فی رفع الاستار ← دیوان حافظ، شرح

● کلیات سعدی ← دیوان سعدی

● کلیات سلیم ← دیوان سلیم

● کلیات عطار نیشابوری ← دیوان عطّار نیشابوری

● کلیات عیشی ← دیوان عیشی

*

[۶۱۵]

● **اسکندرنامه، شرح**

از: **فیض الله** مشهور و متخلص به **جواد ابراهیم** (از پایان سدهٔ ۱۱ یا آغاز ۱۲ هجری)، متن همان اسکندرنامهٔ **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ هـ/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م). در دیباچه‌ای که سر آغاز آن مانند سرآغاز «شرح» میان بن محمد شاه است می‌گوید: یکی از شاگردان عبدالواسع هانسوی به نام برهان‌الدین، قطعه‌ای از «شرح» استادش هانسوی را به من داد که به انجام برسانم و من این را ساختم.

آغاز: به نام خداوندی که اوصافش برون از شرح و بیان ما است...

(ن. ک: مشترک ۷: ۱۳۷، گنج بخش ۳: ۱۵۲۵).

0884 -[A۷۹] نستعلیق، نور احمد ولد میان قادر بخش، ۱۲۸۴ هـ، کرم خورده، ۸۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۷×۲۶/۵.

[۶۱۶]

● **اسکندرنامه، شرح**

از: **ناشناس**، متن از **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ هـ/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م).

آغاز: ... تا ابد هر چه مخلوقات است ار آدمیان و جنیان و ملائک...

0885 -[C۲۷۱] شکسته نستعلیق، ۱۳۱۸ هـ، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، دارای مهر لطف حسین مورخهٔ ۱۳۱۵ هـ، ۲۵۰ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۸×۲۳.

[۶۱۷]

● **اسکندرنامه، شرح:** جشن نوشابه

از: **صاحبزاده فیروزالدین** (از نیمهٔ سدهٔ چهاردهم هجری)، متن بخشی از اسکندرنامهٔ **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ هـ/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م) است که برای عبدالحق جان نگارش یافته است.

آغاز: بجشن فریدون و نوروز جم /که شادی سترد از جهان نام غم...

(ن. ک: مشترک ۷: ۱۴۸، گنج بخش ۳: ۱۵۲۳).

0886 -[ب۲/C۴۲۷] نستعلیق، کرم خورده، ۴۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵.

[۶۱۸]

● **اسکندرنامه، شرح:** فواید علی شیری: قواعد علی شیری

از: **محیی‌الدین بن نظام‌الدین**، متن از **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ هـ/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م).

[۶۱۳]

● **اسکندرنامه:** سکندرنامه

ار **نظامی گنجوی، نظام‌الدین الیاس** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ ه/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م) **بن یوسف بن زکی بن مؤید**، ینجمین مثنوی از «پنج گنج» اوست، **در بحر متقارب**.

آغاز شرف‌نامه: خدابا جهان پادشاهی براست/زما حدمت آبد، خدایی براسب .

آغاز اقبال‌نامه: خرد هر کجا گنجی آرد پدید/بنام خدا سازد آن را کلید...

(ن ک مشرک ۷: ۱۰۰، نسخه‌ها ۴. ۲۶۳۳، موره ۵۴۲، حبیب گنج ۱ ۲۰، سالار ۴۰ ۷۹، فیرور: ۵۶، ۱۵۱، کررن. ۱۶۰، ندوه: ۹-۳۹۸).

0876 -[A۹] سنعلیق، کرم حورده، **شرف‌نامه**، ۱۳۶ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۶×۲۶

0877 -[A۲۹۵/۱] نسعلیق، محرم ۱۱۰۸ ه، محدول، **اقبال‌نامه**، ۱۲۴ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۲/۵×۲۲

0878 -[C۴۰۳] نسعلیق، دارنحان ولد شیر حان بن حیات حان، رجب ۱۲۷۶ ه، کرم حورده، **اقبال‌نامه**، ۱۳۰ برگ، ۱۴ س، اندازه ۱۵×۲۴

0879 -[C۴۹۶/۱] نسعلیق، حانکی پرساد، کرم خورده، **شرف‌نامه**، ۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۹/۵×۳۰

0880 -[D۷/۳] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** خرد هر کجا گنجی آرد پدید/بنام حدا سازد آن را کلید ، **اقبال‌نامه**، ۱۲۶ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۳×۲۲/۵.

0881 -[D۷/۴] نستعلیق، کرم خورده، **اقبال‌نامه**، ۲۵ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۱۷×۲۹

0882 -[C۴۰۶] شکسته نستعلیق، ربیع‌الثانی ۱۲۱۹ ه، کرم حورده، **آغاز افتاده** ای جهان دیده بود خویش ار او/...، ۲۲۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۲

[۶۱۴]

● **اسکندرنامه، شرح**

ار **جبرائیل فقیر قریشی سندهی**، متن ار **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ ه/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م)

آغاز سپاس بیقیاس و ستایش بیشمار مر حالقی را که آفریدگار جهان و پدید آرندهٔ کون و مکانست

(ن ک. مشترک ۷: ۱۴۸).

0883 -[A۳۶۵] نستعلیق خوش، سید علی سدلی، جمادی‌الآخر ۱۰۵۲ ه، کرم حورده، عناوین شنگرف، ۱۱۲ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۱×۱۷

0894 -[C۲۶۳] نستعلیق، شمس‌الدین انصاری، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۲۰۲ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۷×۲۳.

0895 -[C۲۶۶] نستعلیق، رحمت الله، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، در اول و آخر مهر میان سبز علی، ۱۳۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

0896 -[C۲۸۷] نستعلیق، ۱۲۴۵ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، حدوداً ۲۱۰-۲۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۶.

0897 -[C۲۹۶] نستعلیق، ۱۸۵۹ م، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۴۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

0898 -[C۳۱۷] نستعلیق، علی شیر قاضی، ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۳۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

0899 -[C۱۵۸/۱] نستعلیق، گاماه کاروکر، ۱۸۸۵ م، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... کسی را که خصلت تکبر بود/سرش پر غرور از تصور بود...، ۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

0900 -[C۱۶۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... رضای حق اوّل نگاه داشتی/دگر پاس فرمان شه داشتی...، ۱۵۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲.

0901 -[C۱۵۸/۵] نستعلیق جلی، ابراهبم، ۱۸۸۴ م، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... محالست چون دوست دارد گدا/که در دست دشمن گذارد گدا...، **انجام افتاده**، ۵۲ برگ، ۵ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

0902 -[C۲۶۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بکوشش نروید گل از شاخ بید/نه زنگی بگرما به گردد سپید...، **انجام افتاده**، ۱۲۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۷.

[۶۲۰]

● بوستان، شرح

از: **عبدالواسع هانسوی** از روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م)، شرح «بوستان» **مشرف‌الدین مصلح** (م: ۶۹۱ ه/۱۲۹۲ م) **بن عبدالله سعدی شیرازی.**

آغاز: به نام جهان دار جان آفرین/حکیم سخن بر زبان آفرین. مضمون این بیت قائم مقام...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۸۴، موزه: ۵۴۹).

0903 -[C۳۱۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، اوراق از هم جدا، ۳۹۸ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

در دیباچه مراد خود شیخ محمد دهلوی را ستوده است. از گفتهٔ او در دیباچه برمی‌آید که این شرح مبنی است بر توضیحاتی که آن مراد در مجالس درس و بحث بیان می‌کرده است و در ۹۵۶ ه‍/۱۵۴۹ م به خواستهٔ علی شیر این شرح را نگاشنه است.

آغاز: سپاس بیقیاس مر دارای کونین را که میزان اشعار نامدار در لسان...

(ن. ک: مشترک ۷: ۱۳۰، کرزن: ۲۰۲، موزه: ۵۹۵).

0887 -[A۳۶۶] نستعلیق خوش، ۱۶۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

● **انهارالاسرار ← بوستان، شرح**

[۶۱۹]

● **بوستان:** سعدی‌نامه.

از: **مشرف‌الدین مصلح** (م: ۶۹۱ ه‍/۱۲۹۲ م) **بن عبدالله سعدی شیرازی،** مثنوی است در بحر متقارب که به سال ۶۵۵ ه‍/۱۲۵۸ م در ده «باب» سروده است.

آغاز: بنام جهاندار جان آفرین/حکیم سخن بر زبان آفرین...

(ن. ک: مشترک ۷: ۲۶۲، حبیب گنج ۱: ۴۹، سالار ۶: ۵۸، بنارس: ۲۰، فیروز: ۱۲۷، ندوه: ۳۴۴).

0888 -[A۳۸] نستعلیق، ۱۲۴۰ ه، کرم خورده، ۱۵۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

0889 -[A۲۰۰] نستعلیق، عبدالباری، ۱۲۳۵ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، پوسیده، ۱۴۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۷.

0890 -[A۳۶۱] نستعلیق، میرزا حمید علی شاهجهان‌آبادی، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۱۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

0891 -[A۳۷۳] نستعلیق، ۹۹۱ ه، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاّ و تمام صفحات مجدول و مطلاّ، موضوعات متل حکایات با آب طلا نوشته شده، ۵۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

0892 -[C۹۶] ستعلیق، میرزا محمد علی، ۱۲۶۳ ه، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، حدوداً ۲۰۰-۲۲۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۰×۳۲.

0893 -[C۱۵۱] نستعلیق، محمد حفیظ ولد حضرت میان عبدالرسول، آغاز برابر نمونه، ۱۵۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

آغاز: من بغیر تو نبینم در جهان/قادرا، پروردگارا جاودان...

(ن. ک: مشترک ۷: ۶۰۹، ۹: ۱۹۳۴، نسخه‌ها ۴: ۲۶۷۵، حبیب گنج ۱: ۲۴، ۲۸، سالار ۸: ۴۶، ۳۰۹، موزه: ۵۵۲).

0908 -[۳۶/۱۰] نستعلیق، فیروز علی خان، ۲۹ آگوست ۱۸۷۶ م [۸ شعبان ۱۲۹۳ ه]، ۱۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

0909 -[C۴۷۴/۱] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۷.

0910 -[C۴۸۶/۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، فرسوده، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴.

0911 -[۳۶/۹] نستعلیق، فیروز علی حان، **آغاز افتاده:** ... هر دو عالم جرعه نوش از جام تو...، ۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

● **بیسرنامه ← پندنامه**

[۶۲۵]

● **پندنامه:** بیسرنامه: ولدنامه

از: **فریدالدین محمد عطار نیشابوری** (۵۱۲-۶۲۷ ه/۱۱۱۸-۱۲۳۰ م).

آغاز: حمد بیحد مر خدای پاک را/آنکه ایمان داد مشتی خاک را...

(ن. ک: مشترک ۷: ۱۷۰، نسخه‌ها ۴: ۲۶۹۷).

0912 -[A۳۴۱] شکسته نستعلیق، الهی بخش، ۱۳۲۳ ه، مجدول، ۶۲ برگ، ۸ س، اندازه: ۳۳×۲۰.

0913 -[A۳۶۷] نستعلیق، مروی بخت سنگهٔ قانونگو اکبرآبادی، ۱۲۲۱ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل مجدول، ۵۷ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۴×۹.

0914 -[C۳۴۰/۲] نستعلیق، محمد یار ولد حدا بحش، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۴×۱۵.

● **تحفة الابرار ← تحفة الاحرار**

[۶۲۶]

● **تحفة الاحرار:** تحفة الابرار

از: **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، یکی از مثنوی‌های «هفت اورنگ» اوست، در بیست «مقاله» حاوی مطالب عرفانی و اخلاقی در بحر سریع همانند: «مخزن الاسرار»

[۶۲۱]

● **بوستان، شرح**

از: **ناشناس**، متن از **مشرف‌الدین مصلح** (م: ۶۹۱ ه‍/۱۲۹۲ م) **بن عبدالله سعدی شیرازی.**

آغاز: حمدیست بی‌عدد مر ایزد سبحان را که از کن فیکون عدم را به هستی آورده و جلوه‌گر گردانید...

0904 -[C۱۴۹/۴] شکسته نستعلیق، ۱۶ برگ، ۱۶-۱۴ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۶۲۲]

● **بوستان، شرح:** انهارالاسرار

از: **علیم الله حسنی چشتی جالندهری** (۱۱۰۹-۱۲۰۳ ه‍/۱۶۹۷-۱۷۸۷ م)، نگاشته به سال ۱۱۳۰ هجری با مقدمه‌ای با عنوانهای «فایده»، متن از **سعدی شیرازی** (م: ۶۹۱ ه‍/۱۲۹۲ م).

آغاز: حمد خداوندی را که در بوسان جان انهار اسرار جاری...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۸۸، گنج بخش ۳: ۱۵۴۷).

0905 -[C۴۲۶] شکسته نستعلیق، کرم خورده، پوسیده، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۸۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

0906 -[C۲۹۷] نستعلیق، نظام‌الدین، مختصر کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... و بعد... مهمله و قاف اما صادی که بپارسی آید...، پوسیده، اوراق از هم کنده، ۲۷۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۶۲۳]

● **بهرام گور**

از: **ناشناس**، داستان **بهرام گور** است به نظم.

آغاز: ... بر در خویش سر افرارم کن /ور در حلق بی‌نیازم کن...

0907 -[C۳۵۶] نسنعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**، ۱۷۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

● **بهرام‌نامه ← هشت بهشت**

[۶۲۴]

● **بیسرنامه**

از: **فریدالدین عطار تونی** (از سدهٔ نهم هجری)، متنوی عرفانی است که برخی به **عطار نیشابوری** نسبت داده‌اند و برخی به **عطار تونی.**

[۶۲۹]

● **تحفهٔ نصایح**

از: **یوسف گدا**، معروف به **راجو قتال** (م: ۷۷۴ هـ/۱۳۷۲ م). سروده‌ای است که برای فرزندش ابوالفتح در ۴۵ «باب» در ۷۹۵ هـ/۳-۱۳۹۲ م به انجام رسانده است، در نعت پیامبر اکرم ﷺ نماز، روزه، امر به معروف و ذبح جانوران.

آغاز: حمدی بگویم بیعدد مر خالق جن و بشر/کرده معلّق آسمان هم اختران شمس و قمر...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۲۵، سالار ۴: ۲۲۶، ۶: ۲۷، علمای هند: ۲۵۶، ایوانف: ۸-۲۵۷، فیروز: ۱۲۹).

0919 -[C۲۶۵/۷] شکسته نستعلیق، ۱۱۹۴ هـ، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۷ برگ، ۱۶-۱۰ س، اندازه: ۲۱×۱۳/۵.

0920 -[C۳۴۰/۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۵.

[۶۳۰]

● **تضمین کریما**

از: **ناشناس**، تخلص شاعر و تاریخ سرودن به دست نیامد.

آغاز: منم بندهٔ پر گناه و خطا/کریما ببحشای بر حال ما...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۱۲، گنج بخش ۳: ۱۷۲۶).

0921 -[C۲۶۴/۱] شکسته نستعلیق، ۱۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۶۳۱]

● **تفاؤل:** قصیدهٔ پیشگویی: علامات آخر الزمان

از: **نعمت الله کرمانی** (۸۳۴-۷۳۱ هـ/۱۴۳۱-۱۳۳۱ م)، قصیده‌ایست میمی و منسوب به او، در ۳۸ بیت با پیشگویی‌هایی دربارهٔ هند از تیمور گورکان آغاز می‌شود سپس به اسکندر بن ابراهیم شاه، همایون، شیر شاه، اکبر، جهانگیر می‌پردازد.

آغاز: راست گویم پادشاهی در جهان پیدا شود...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۹۰).

0922 -[C۳۳/۲] نستعلیق، ۱۲۲۴ هـ، کرم خورده، ۱ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۳۱×۲۰.

نظامی گنجوی و «مطلع الانوار» **امیر خسرو دهلوی** که در **۸۸۶ هجری به انجام** رسانده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم /هست صلای سر خوان کریم...

(ن. ک: مشترک ۷: ۵۳۵، نسخه‌ها ۴: ۲۷۰۶، سالار ۴: ۲۶۶، ۲۷۴، فبروز: ۱۸۷، ندوه. ۱۹۵)

0915 -[B۱۹۱] شکسته نستعلیق، سید علی بن سید حسن حسینی زنجانی، کرم خورده، ۱۱۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

● **تحفة الخواطر و زبدة الضمایر ← تحفة العراقین**

[۶۲۷]

● **تحفة العراقین:** تحفة الخواطر و زبدة الضمابر

از: **افضل‌الدین ابوبدیل ابراهیم** (م: ۵۹۵ ه‍/۱۱۹۹ م) **بن علی نجّار خاقانی شروانی**، روبداد سفر حود را از شروان نا مکّه مکرّمه در سال ۲-۵۵۱ ه‍/۷-۱۱۵۶ م در شش «مقاله» سروده اسب

آغاز: مائیم نطارگان غمناک /زبں حقهٔ سر و مهره حاک. .

(ن. ک مشترک ۷ ۴۶، حبب گنج ۱: ۱۱، سالار ۴: ۴۷، فیرور ۲۹، کرزں ۱۵۹، شسفته: ۷۴، ىدوه ۳۵۰).

0916 -[C۳۹۵] سنعلیق، شیح قمرالدس ولد حافط عىدالرحىم، ۱۲۵۰ ه‍، محدول، محشّی، ۱۵۱ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۴×۲۴

0917 -[D۷۲۸۵۷] شکسته سنعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** .. یکسر شود امهات حیوان /بسته رحم و فشرده پسنان...، ۸۵ برگ، ۱۵ س، انداره. ۱۳×۲۲/۵.

[۶۲۸]

● **تحفة العراقین، شرح**

از: **عبدالسلام فرزند شیخ عبدالکبیر**، متن «تحفه العراقین» **خاقانی شروانی** شرح آن را در بیسمس سال سلطنت شاهجهان در ۱۰۵۷ ه‍/۱۶۴۷ م نگاشته است.

آغاز: بعد حمد و نعت بندگی شیخ عبدالسلام غفرله می‌فرماید که چون مطلب این حاکیای اهل فصل .

(ن. ک: مشترک ۷: ۵۱).

0918 -[C۱۲۷/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، چند برگ از اوایل سوخته، ۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

آغاز: حمد زیباست مالک کُل را/که زگِل ساخت بلبل و گُل را...

(ن. ک: مشترک ۸: ۱۳۰۱).

0926 -[C۱۸۲] نستعلیق، ۱۲۷۷ هـ، کرم خورده، ۲۶۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۶۳۵]

● **دول رانی خضر خان:** خضر خانی: خضرنامه

از: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ هـ/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، مثنوی بزمی است، در ۴۵۱۹ بیت، داستان خضر خان خلجی حاکم دهلی و معشوقهٔ او دول رانی دختر راجهٔ گجرات است که در چهار ماه به سال ۷۱۵ هـ/۶-۱۳۱۵ م سروده است.

آغاز: سر نامه بنام آن خداوند/که دلها را بخوبان داد پیوند ..

(ن ک: مشترک ۷: ۳۴۷، حبیب گنج ۱ ۶۳، آزاد ۱: ۷۹، سالار ۴. ۱۸۱، ۶: ۴۸، فیروز: ۱۵۵، ندوه: ۳۵۹).

0927 -[A۱۸۲/۱] نستعلیق، کرم خورده، اوراق الوان، پوسیده، صحافی شده، صفحهٔ اوّل مجدول و مطلاّ و بقیه مجدول، در اواسط چندین صفحهٔ سفید دارای اشعار پراکنده، ۴۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵

[۶۳۶]

● **رباعیات:** شرح رباعیات

از: **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ هـ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، رباعیات و گزارش رباعیات هر دو از خود نویسنده است.

آغاز: حمداً لا اله هو بالحمد حقق/در بحر نوالش همه ذرات غرق...

(ن. ک: مشترک ۲: ۹۶۷ و ۷: ۶۰۱)

0928 -[C۴۸۵/۷] نستعلیق، سید عبدالقادر، ۱۱۸۱ هـ، کرم خورده، مجدول، دارای مهر سید میر قادری مورخهٔ ۱۱۸۲ هـ، ۵۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲

0929 -[C۱۸۷/۵] نستعلیق، غلام قادر، ۱۲۹۷ هـ، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۲/۵

[۶۳۷]

● **رباعیات عمر خیام**

از: **خیام نیشابوری** (م: ۵۱۵ یا ۵۱۷ یا ۵۲۵/۲-۱۱۲۱ یا ۴-۱۱۲۳ یا ۱۱۳۰ م).

0923 -[C۴۷۵/۶] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۳ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۴×۲۵.

● **جشن نوشابه ← اسکندرنامه، شرح**

[۶۳۲]

● **جنگنامه:** حملهٔ حیدری

از: **ناشناس.**

آغاز: ... بده ساقی آن بادهٔ خوشگوار /که غم لشکر آراست از هر کنار...

0924 -[A۱۱۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

[۶۳۳]

● **حسن گلوسوز**

از: **حکیم محمد حسن خوانساری** متحلص به **زلالی**. مرگش چند گونه یاد شده از آن میان ۱۰۳۱ هـ که در برابر «مخزن الاسرار» **گنجوی**، اثری منظوم در چهل و یک «جلوه» و چهار «تمثیل» در نهصد و چهارده بیت سروده است با دیباچه‌ای به نثر از **طغرای مشهدی.**

آغاز: بسم الله الرحمٰن الرحیم /تیر شهاب است بدیورجیم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۰۹، سالار ۵: ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۰۵، مرآة العلوم ۱: ۱۰۱).

0925 -[الف۱/۲۸۳] نستعلیق، کرم حورده، ۲۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

● **حملهٔ حیدری ← جنگنامه**

● **خازن اسرار ← مخزن الاسرار، شرح**

● **خسرو و شیرین ← شیرین و خسرو**

● **خضر خانی ← دول رانی خضر خان**

● **خضرنامه ← دول رانی خضر خان**

[۶۳۴]

● **خطاب فاضل**

از: **مفتی میر عباس شوشتری لکهنوی** (م: ۱۳۰۶ هـ/۹-۱۸۸۸ م)، **مثنوی است در رد منظومهٔ امام بخش دهلوی** به نام «دمغ الباطل» که در رد شیعه بوده است. به خواهش سید شریف حسین فرزند رجبعلی خان به سال ۱۲۷۶ هحری سروده است.

آغاز: ثناها همه ایزد پاک را/ثریا بده طارم تاک را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۹۴، مرآة العلوم ۱: ۱۰۰، ۳: ۱۰۱، ۲۷۵، موزه: ۵۷۹).

0934 -[C۱۷] نستعلیق، کرم خورده، از اوایل مجدول، ۱۵۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

0935 -[C۴۱۸] نستعلیق، ۱۲۲۸ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش و مطلاً، در آغاز مهر رجب علی خان بهادر، ۱۵۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۶۴۱]

● سبحة الابرار

از: **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ هـ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، یکی از مثنوی‌های «هفت اورنگ» اوست. در یک «مقدمه» در توحید و نعت و سبب تألیف، سپس چهل «عقد» در مطالب اخلاقی، عرفانی و حکایتها و سپس مناجات در پیرامون ۲۷۰۰ بیت.

آغاز: المنة لله که بخون گر خفتیم/یکچند چو غنچه عاقبت بشگفتیم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۵۵۰، سالار ۴: ۲۷۷ و ۶: ۴۸، فیروز: ۱۸۷، ندوه: ۷-۳۹۵).

0936 -[C۴۲۹] نستعلیق، ۱۱۳۹ هـ، کرم خورده، در آخر مهر احمد علی بن فیض محمود، ۱۰۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۶۴۲]

● سحر حلال

از: **اهلی شیرازی** (م: ۹۴۲ هـ/۶-۱۵۳۵ م)، مثنوی در داستان دلباختگی شاهزاده «جم» و دختری به نام «گل» در ششصد و بیست بیت، به روش مصنوع «مجمع البحرین» **کاتبی نیشابوری** و در آن شاه اسماعیل صفوی (۹۰۵-۹۳۰ هـ) را ستایش کرده است.

آغاز: ای همه عالم بر تو، بی‌شکوه/رفعت خاک در تو، بیش کوه...

(ن.ک: مشترک ۷: ۶۷۲، نسخه‌ها ۴: ۲۹۰۲، سالار ۵: ۳۸، فیروز: ۱۵۰).

0937 -[B۴۲۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

● سعدی‌نامه ← بوستان

● سکندرنامه ← اسکندرنامه

● سکندرنامه ← شرفنامه

آغاز: المنة لله که به انعام خدا/از خلق رمیدم و شدم رام خدا...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۲، حبیب گنج ۱: ۲، سالار ۳: ۲۱۹، ۴: ۲۴، ۶: ۴۳، ۱۶۵، فیروز: ۱۴۹).

0930 -[C۵۲] نسنعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، در آغاز مهر کتابخانهٔ رحب علی حان بهادر، ۱۷۹ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۶۳۸]

● رمز العشق

از: **ناشناس**، رساله‌ایست عرفانی منظوم که اسم مؤلف در متن یافته نشد، اما مؤلف قادری مسلک و مرید شاه فاضل است که از مربدان غوت اعظم می‌باشد. کتاب در بیان حقیقت، بیان مراتب وجود احدیت، در بیان وحدت و تعین اول و نعین تانی.

آغاز: آنکه بود و جز او نبود دگر/شد بزرگ محمدی ظاهر (کذا)...

0931 -[C۱۸۷/۲] نستعلیق، اوراق الوان، ۱۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲/۵.

0932 -[C۴۲۲] نستعلبق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۶۳۹]

● زادالمسافرین

از: **رکن‌الدین حسین** (پیرامون در ۷۱۷ یا ۷۱۸ یا ۷۱۹ با ۷۲۹ هـ/۱۳۱۸ یا ۱۳۱۹ یا ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۸ م) **بن عالم، امیر حسینی هروی**، مثوی عرفانی است، در سیر و سلوک، به سال ۷۲۹ هـ/۱۳۲۸ م حدود ۱۲۵۰ بیت، در هشت «مقاله» و در دنبال هر مقاله حکایتی آورده است.

آغاز: ای برتر از آن همه که گفتند/آنها که پدید یا نهفتند...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۸۸، نسخه‌ها ۴: ۲۸۴۹، سالار ۴: ۱۸۳، موزه: ۵۷۶، کرزن: ۱۷۱).

0933 -[C۳۲۶] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۶۴۰]

● ساقی‌نامه

از: **نورالدین محمد ترشیزی**، مخلص به **ظهوری** (م: ۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ هـ/۷-۱۶۱۶ م)، مثنوی است به نام برهان‌الدین نظام شاه. در تعریف بهار، میخانه، اهل میخانه، میفروش، ساقی... غزلهایی با تخلص ظهوری و از شاه عباس یکم (۹۹۵-۱۰۳۷ هـ) ستایش شده است.

آغاز: الهی خنده‌ام را نالکی ده/سر شکم را جگر پر کالکی ده...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۸۰، موزه: ۵۸۶، گنج بخش ۳: ۱۶۵۳، شیفته: ۸۲، فیروز: ۹۸).

0942 -[A۱۱۵/۳] نستعلیق، سنهٔ ۳۰ جلوس محمد شاهی، قصبهٔ گلشن‌آباد، دارای حواشی، ۱۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

[۶۴۶]

● **شاهنامهٔ فردوسی**

از: **ابوالقاسم فردوسی** (م: ۴۱۱ یا ۴۱۶ ه‍/۱۰۲۰ یا ۱۰۲۵ م).

آغاز: بنام خداوند جان و خرد/کزین برتر اندیشه بر نگذرد...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳، ۱۰: ۱۴۵، نسخه‌ها ۴: ۲۹۳۵، سالار ۴: ۱، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۸۵).

0943 -[A۴۱/۱] نستعلیق، نثار علی، ۱۲۴۷ ه‍، کرم خورده، ۲۷۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۰/۵.

0944 -[C۵۴۲] نستعلیق هندی، **آغاز افتاده**: ... ندانم کسی کو به جان و به تن/مرا دوست تر دارد از خویشتن...، **انجام افتاده**، از وسط نسخه خط کاتب عوض شده، ۵۴۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۲/۵.

[۶۴۷]

● **شاه و درویش:** شاه و گدا

از: **نورالدین (بدرالدین) جغتائی** متخلص به **هلالی** (م: ۹۳۶ ه‍/۳۰-۱۵۲۹ م)، مثنویست بر وزن «هفت گنبد» **نظامی گنجوی**.

آغاز: ای وجود تو اصل هر موجود/هستی و بوده‌ای و خواهی بود...

(ن.ک: مشترک ۷: ۶۶۳، مرآة العلوم ۲: ۵۸، ۶۲، ۳: ۷۱، سالار ۵: ۲۷).

0945 -[C۲۱۸/۲] نستعلیق، محمد صادق، کرم خورده، پوسیده، اوراق از هم جدا و چسبیده، ۳۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۱.

● **شاه و گدا ← شاه و درویش**

● **شرح رباعیات ← رباعیات**

[۶۴۸]

● **شرح قصیدهٔ برده**

از: **ملا محمود**، متن از **ابوعبدالله محمد** (م: ۶۹۴ ه‍/۱۲۹۵ م) **بن سعید بوصیری** در ستایش پیامبر

[۶۴۳]

● **سلامان و ابسال**

از: **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ﻫ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، هفتمین مثنوی از مثنویهای هفتگانه او «هفت اورنگ» است، به نام سلطان یعقوب ترکمان که میان سالهای ۸۸۴ ﻫ/۱۴۷۹ م تا ۱۴۸۱/۸۸۶ م سروده است. داستانی مانند حی بن یقظان **ابوعلی سیناست**.

آغاز: ای به یادت تازه جان عاشقان/زآب لطفت تر زبان عاشقان...

(ن.ک: مشترک ۷: ۵۳۴، حبیب گنج ۱. ۹۶).

0938 -[A۱۵۳] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش، ۸۷ برگ، ۷ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

0939 -[D۱۸] نستعلیق، محمدی بن مولانا بار محمد، ۹۴۹ ﻫ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، منقوش و مطلاّ، مجدول، ۴۸ برگ، ۱۳-۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

[۶۴۴]

● **سلسلة الذهب**

از: **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ﻫ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، ششمین مثنوی از هفت «اورنگ» اوست، در سه «دفتر» با مطالب عرفانی و تربیتی به شیوهٔ حکایت و تمثیل سروده و در ۸۷۶ هجری به انجام رسانده است.

آغاز: لله الحمد قبل کل کلام/بصفات الجلال و الاکرام...

(ن.ک: مشترک ۷: ۵۲۸، نسخه‌ها ۴ ۲۹۱۵، فیروز: ۱۵۰، سالار ۴: ۲۶۶، ۲۷۱، ۶: ۱۶۶، ندوه: ۲۳۴، ۴۰۰).

0940 -[A۷۶/۲] شکسته نستعلق، کرم خورده، ۵۶ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۴/۵×۲۳.

0941 -[D۴۰۸۷] ستعلیق، کرم خورده، آعاز برابر نمونه، مجدول، ۱۲۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۳.

● **سوانح الحجاز ← نان و حلوا**

[۶۴۵]

● **سوز و گداز**

از: **ملا محمد رضا، نوعی خبوشانی** (م: ۱۰۱۸ ﻫ/۹-۱۶۱۰ م)، **مثنوی است عشقی، در برابر «خسرو و شیرین» در** عشق شاهزادهٔ هندو که به روزگار اکبر شاه می‌زیسته **و خود را در آتش افکنده است. این مثنوی به نام** شاهزاده دانیال ساخته شده است.

0950 -[B۱۹۴/۲] نستعلیق، حافظ نورالله انصاری، رمضان ۱۱۴۹ ه، کرم خورده، ۶۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

● **شرح قصیدهٔ عالیهٔ قادریه ← شرح قصیدهٔ غوثیه**

[۶۵۲]

● **شرح قصیدهٔ غوثیه:** شرح قصیدهٔ عالیهٔ قادریه

از: **غلام محیی‌الدین بن دوست محمد دهلوی**، شرح «قصیدهٔ خمریهٔ غوثیهٔ» **عبدالقادر جیلانی** است.

آغاز: حمدله... اما بعد احقر ریزه چبن راجی الی رحمة الله القوی غلام محیی‌الدّین بن دوست محمد دهلوی قصبدهٔ فرمودهٔ محبوب العلام مرشد الانام...

0951 -[A۱۳۴] نستعلیق، کرم خورده، ۳۳ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۱×۲۱.

● **شرح مثنوی معنوی ← مکاشفات رضوی**

[۶۵۳]

● **شرفنامه:** سکندرنامه

از: **نظام‌الدین الیاس** معروف به **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ ه/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م) **بن یوسف بن زکی بن مؤید.**

آغاز: ... تویی کافریدی زیک قطره آب /گهرهای روشن‌تر از آفتاب...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۰۰، سالار ۴: ۸۲، ۶: ۳۸).

0952 -[C۱۷۸] نسنعلیق، سید ذوالفقار علی، ۱۲۴۴ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، یوسیده، ۲۴۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۶۵۴]

● **شیر و شکر**

از: **بهاءالدین محمد**، متخلص به بهایی، معروف به **شیخ بهایی (۹۵۳-۱۰۳۰ ه/۱۵۴۶-۱۶۲۱ م) بن حسین**، یکی از چهار مثنوی اوست در یک «دیباچه» نثری و شش «بخش» در ۱۴۲ بیت.

آغاز: الحمدلله علی... شکسنه بسته چند بیت در بحر حسب...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۰۲، نسخه‌ها ۴: ۲۹۷۸).

0953 -[ج۵/C۱۰۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹×۲۷.

اسلام ﷺ.

آغاز: ... چون خیال دلبرم آمد مرا بیخواب کرد/عشق آرد در میان... رنج و الم...

0946 -[B۱۹۰] شکسته نستعلیق، محمد اسمعیل، سنهٔ پنج جلوس بهادر شاه،کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۳۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۶۴۹]

● شرح قصیدهٔ برده

از: **ناشناس**، متن از **ابوعبدالله محمد** (م: ۶۹۴ ه‍/۱۲۹۵ م) **بن سعید بوصیری**.

آغاز: ... اکثر قصاید و مدایح حود را به ابن نوع سخنان مزین و مجلّی می‌سازد و نکات محبت...

0947 -[B۱۸۹] نستعلیق، محرم ۱۱۲۷ ه‍،کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۹۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

0948 -[C۵۶۵] سنعلیق، **آغاز افتاده**: .. بهم رساند قریب بود که بالکل بینایی او زایل گردد...، **انجام افتاده**، ۴ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۶۵۰]

● شرح قصیدهٔ بوصیری: مراصد ارنضائیه در شرح کواکب الدریه.

از: **ابوعلی محمد ارتضا صفوی جوفاموی بخاری** (م: ۱۲۵۱ ه‍/۶-۱۸۳۵ م)، شرح «قصیدهٔ بوصیری» **ابوعبدالله محمد** (م: ۶۹۴ ه‍/۱۲۹۵ م) **بن سعید بوصیری**.

آغاز: حمد بیحد حکیمی را سزاست که به شاوری بحر بسیط ثنایش شاعران بلند طبع را به‌کمال نارسایی...

(ن.ک. مشرک ۸: ۱۰۸۹).

0949 -[C۳۲۲/۱] بستعلیق،کرم حورده، مجدول، دو مهر یکی از سید محمد یحیی خان بهادر مورخهٔ ۱۲۳۴ ه‍ و دیگری محمد معصوم مورخهٔ ۱۲۴۲ ه‍، ۱۲۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۶۵۱]

● شرح قصیدهٔ خمریه

از: **محمد یحیی**، مشهور به **نور محمد بن خلیفه عبدالرحیم حنفی قادری**، شرح «قصیدهٔ خمریهٔ» **شیخ عبدالقادر جیلانی** (۴۷۰-۵۶۱ ه‍/۱۰۷۷-۱۱۶۶ م) است.

آغاز: حمد بیحد و شکر بیعد مر خالقی را که به‌کمال قدرت خود روح...

آداب حج، به نام سلطان مظفر دوم فرزند محمود شاه یکم بایقرا که در قالب مثنوی سروده است.

آغاز: ای همه کس را به درت التجا/کعبهٔ دل را زتو نور و صفا...

(ن.ک: مشترک ۷: ۶۳۲، نسخه‌ها ۴: ۳۰۱۶، کرزن: ۱۸۷، موزه: ۶۰۴).

0958 -[B۱۲۱] نستعلیق، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش مجدول مطلاّ، ۴۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

0959 -[D۸/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

[۶۵۹]

● فرهنگ ظهوری

از: **ناشناس**، شرح واژه‌ها و اصطلاحات دیوان **ظهوری ترشیزی** است.

آغاز: ... چون زید: سرمایه هستی زوجود تو عدم را: معنی... آنست که از... وجود ممدوح عدم چنان سرمایهٔ هستی...

0960 -[D۴۱/۱] شکسته نستعلیق، مجلس رای، ۱۸۲۳ م، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۶۲ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۶×۳۱.

● فوائد علی شیری ← اسکندرنامه، شرح

[۶۶۰]

● قران السعدین

از: **امیر خسرو دهلوی، ابوالحسن**، متخلص به **خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ﻫ/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م) **بن امیر سیف‌الدین محمود**، مثنوی‌ست عرفانی و تاریخی، به پیروی «مخزن الاسرار» **نظامی گنجوی**، دربارهٔ رویداد دیدار معزالدین کیقباد (پادشاه دهلی ۶۸۶-۶۹۱ ﻫ/۱۲۸۷-۱۲۹۲ م) که در همان سال دیدار ۶۸۸ ﻫ/۱۲۸۹ م در ظرف سه ماه سروده است. مثنوی ست که با یک قصیده آغاز می‌شود و غزلهایی نیز در آن هست باسربندهای به نظم.

آغاز قصیده: شکر گویم که به توفیق خداوند جهان/بر سر نامه زتوحید نبشتم عنوان...

آغاز متن: حمد خداوند سرایم نخست/تا شود این نامه بنامش درست...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۳۸، حبیب گنج ۱: ۶۱، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۳۴، سالار ۴: ۱۷۸، ۶: ۴۸، آزاد ۱: ۷۶، مرآة العلوم ۱: ۶۵، ۳: ۴۰، شیفته: ۷۹، فبروز: ۱۵۷، ندوه: ۴۲۴).

0961 -[B۴۱۸] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ اوّل، ۱۲۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۶۵۵]

● **شیرین و خسرو:** خسرو و شیرین

از: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ه‍/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، دومین مثنوی از «پنج گنج» اوست.

آغاز: خداوندا دلم را چشم بگشای/به معراج یقینم راه بنمای...

(ن. ک: مشترک ۷: ۳۲۳، نسخه‌ها ۴: ۲۹۸۱، سالار ۴: ۱۷۷، ۶: ۳۸).

0954 -[B۴۲۰] نستعلیق، سلطان حسین بن عبدالعلی، کرم خورده، محشّی، ۳۹ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲×۱۸/۵.

0955 -[D۱۵/۲] نستعلیق، ۱۰۴۵ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحۀ اوّل منقوش مطلاّ، مجدول، ۵۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۶۵۶]

● **طلسمات**

از: **ناشناس**، شامل دو داستان است به نظم، دربارۀ بازرگان رومی و پسرش و دیگری دربارۀ ماهان سوداگر مصری و سرگذشت او.

آغاز داستان اوّل: بود بازرگانی اندر روم/نعمتش را شمار نامعلوم...

آغاز داستان دوم: بود مردی به مصر ماهان نام/با رخی خوبتر ز ماه تمام...

0956 -[C۱۴۸/۱] نستعلق، سدۀ ۱۲-۱۳ ه‍، ۲۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۶۵۷]

● **ظفرنامه**

از: **ناشناس**، در شهامت و جنگاوری گور و گوبند سنگه جی گوروی دهم سیکها در بحر متقارب.

آغاز: کمال کرامات قایم کریم/رضا بخش رازق قهار و رحیم...

0957 -[C۴۷۳/۲] نستعلق، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۲۹.

● **عشقیه ← مثنوی شاه بوعلی قلندر**

● **علامات آخرالزمان ← تفاؤل**

[۶۵۸]

● **فتوح الحرمین**

از: **ملا محیی‌الدین لاری** (م: ۹۳۳ ه‍/۷-۱۵۲۶ م)، پس از برگشت از حج در ۹۱۱ هجری در مناسک و

آغاز: دل من پیر تعلیمست و من طفل زبان دانش...

0969 -[C۳۰۷] نستعلیق، ۱۰۹۵ هـ، کرم خورده، ۱۹۷ برگ، **سطر مختلف**، اندازه: ۱۵×۲۷.

[۶۶۴]

● قصاید عرفی شیرازی

از: **جمال‌الدین محمد** مختلص به **عرفی شیرازی** (م: ۹۹۹ هـ/۱۵۹۱ م).

آغاز: ... منم آن مایهٔ فطرت که گر انصاف بود/با وجودم نتوان گفت به اندیشه فهیم...

0970 -[C۵۴۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۴۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۰.

[۶۶۵]

● قصهٔ کامروپ

از: **میرزا محمد مراد لایق جونپوری**، به نام اورنگ‌زیب، نگاشته به سال ۱۰۹۶ هـ/[illegible]م، مثنوی بزمی است، در دلباختگی کامروپ پسر «راج پتی» راجهٔ اوده و «کام لتا» دختر چتهرپت راجهٔ سران[illegible]

آغاز: ... دامنگیر کوی گنجش ابر سفیده، رخسارهٔ نکویان بود و سرخیش از گلگونهٔ عزار...

(ن.ک: مشترک ۷: ۹۴۴، گنج بخش ۳: ۱۶۱۹).

0971 -[B۴۶۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۷۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۳۳

● قصیدهٔ پیشگویی ← تفاؤل

[۶۶۶]

● قصیده در مدح نواب رامپور

از: **سنجر**، پیرامون نود بیت در مدح **مصطفی علی خان** نواب رامپور.

آغاز: به گاه صبح فکندم نظر به چرخ اثیر/فتاده دیدهٔ من بر جمال بدر منیر...

0972 -[C۱۲۵] شکسته نستعلیق، ۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۳۲×۲۰.

[۶۶۷]

● قصیده در نعت پیامبر

از: **ناشناس**، قصیده‌ایست در نعت پیامبر اسلام ﷺ.

آغاز: ای صدر دیوان رسل و ای شمع جمع انبیا/خورشید... سلطنت جمشید تخت کبریا...

0973 -[C۳۳۱/۳] نستعلیق، علی حسین صفی‌الله، رمضان ۱۲۷۹ هـ، کرم خورده، محشّی، ۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

0962 -[B۴۱۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ اوّل، ۱۲۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۰

0963 -[B۴۲۰/۵] نستعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونهٔ دوّم، مجدول، ۴۷ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۲×۱۸/۵.

0964 -[C۲۶۷] نستعلیق، محمد مکرم ولد شیخ علاءالدین، کرم خورده، آعاز برابر نمونهٔ اوّل، یوسده، ۱۶۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

0965 -[C۴۴۲] نستعلیق، شیخ قمرالدیں بن حافظ، ۱۲۶۱ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ اوّل، مجدول، ۱۲۱ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۶×۲۶/۵.

0966 -[C۳۳۷/۲] نسنعلبق، قاسم بیگ، ۱۰۳۸ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... صاحب معراج که آن مژده یافت/روی از آن معراج دولت نتافت...، مجدول، ۱۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵

[۶۶۱]

● **قران السعدین، شرح:** نورالعیون

از: **نور محمد**، معروف به **نورالحق شاه دهلوی** (م: ۱۰۷۳ ه/۱۶۶۳ م)، شرح «قران السعدبن» **امیر خسرو دهلوی**، به نام پدرش عبدالحق دهلوی به سال ۱۰۱۴ ه/۱۶۰۵ م نگاشنه اسب

آغاز: خطبهٔ کبریاء حلال مر یادشاهی راکه یادشاهی او را آغاز و بدابت نیسب و ..

(ن.ک مشترک ۷ ۳۴۴، حبیب گنج ۱: ۶۲، آزاد ۱. ۷۸، سالار ۴: ۱۸۰، کررن: ۱۷۰، ندوه: ۴۱۳).

0967 -[C۲۵۴] نستعلبق، کرم خورده، ۱۱۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۵×۲۵

[۶۶۲]

● **قصاید خاقانی**

ار: **افضل‌الدین ابوبدیل ابراهیم** (م: ۵۹۵ ه/۱۱۹۹ م) **بن علی نجّار خاقانی شروانی.**

آغاز: ... دردی مطبوخ بین بر سر سبزه زسیل/شیشهٔ نارنج بین بر سر آب از حباب...

(ن.ک: گنج بخش ۳: ۱۴۴۱).

0968 -[C۲۸۹/۳] شکسته نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۸۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۶۶۳]

● **قصاید خاقانی، شرح**

از: **ناشناس**، شرح «**قصاید خاقانی**» (م: ۵۸۲ ه/۱۱۸۶ م یا پس از آن).

[۶۷۱]

● **کاغذنامه**

از: **شیخ لطف الله لطفی**، مجموعهٔ غزلیات است، به ترتیب تهجی همه با ردیف «کاغذ».

آغاز: ای که از حسن نو مرقوم شده بر کاغذ/این چه نوریست که شد همچو منور کاغذ...

(ن. ک: مشترک ۸: ۱۴۵۱).

0981 -[C۶۳۳] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۴×۱۹/۵.

[۶۷۲]

● **کریما**: نصیحت الملوک

از. **مشرف‌الدّین مصلح سعدی شیرازی** (م: ۶۹۱ ه/۱۲۹۲ م)، در مدح خوبی‌های انسان و ذم رشتی‌های او می‌باشد.

آغاز: کریما ببخشای بر حال ما/که هستیم اسیر کمند هوا...

(ن ک: مشرک ۷: ۲۹۶، نسخه‌ها ۴: ۳۲۷۵، موزه: ۶۱۷، حبیب گنج ۱: ۴۹).

0982 -[C۲۱۶/۲] شکسته ستعلیق، ۱۲۴۹ ه، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۲×۱۴.

0983 -[C۲۲۱/۲] نستعلیق، غلام نبی، ۱۲۵۹ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۰ برگ، ۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

0984 -[C۲۲۵/۱] نسنعلیق، ۱۲۷۱ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۱۶.

0985 -[C۳۴۰/۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۰ برگ، ۱۵-۹ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

0986 -[C۴۹۳] نستعلیق جلی، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۷×۲۱/۵.

[۶۷۳]

● **کلیات شفایی اصفهانی**

از: **شرف‌الدین حسن، شفایی اصفهانی**، از روزگار شاه عباس یکم (۹۹۵-۱۰۳۷ ه).

آغاز: ... داعند زمن در حسد آباد صفاهان/خونی چراغ هنر افسرده دمی چند...

(ن. ک: مشترک ۷: ۸۲۴، نسخه‌ها ۳: ۲۳۸۱، گنج بخش ۳: ۱۷۳۲، حبیب گنج ۱: ۱۵۵، سالار ۵: ۱۲۳).

0987 -[C۲۷۶] نستعلیق، یاس عظیم‌آبادی، کرم خورده، **آغاز افتاده**، حدوداً ۲۱۰-۲۰۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۶۶۸]

● **قصیدهٔ رائی**: ارشادنامه

از: **عطار نیشابوری** (۵۱۲-۶۲۷ ه‍/۱۱۱۸-۱۲۳۰ م)، قصیده‌ایست که به پیروی **سنایی غزنوی** (م: ۵۳۵ ه‍/۱۱۳۱ م) سروده و در دیوانش چاپ شده است.

آغاز: چشم بگشا که جلوهٔ دلدار/متجلی است از در و دیوار...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۸۶، نسخه‌ها ۴: ۳۰۴۰، موزه: ۵۴۱، سالار ۴: ۹۱، کرزن: ۱۶۲).

0974 -[C۹۸] نستعلیق، نور محمد، کرم خورده، ۹۸ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۰×۳۳.

0975 -[C۳۰۵/۴] نستعلیق، حافظ علام رسول ولد قادر بخش بن حافظ نور محمد جالندهری، ۱۲۹۲ ه‍، کرم حورده، آعاز برابر نمونه، مجدول، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

0976 -[C۴۲۲/۲] نسنعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

0977 -[C۴۱۳۲] نستعلیق، **داریخان راجپوت بن شیر خان بن حیات خان**، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، دارای حواشی، ۴ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۷×۲۸.

0978 -[C۲۸۹/۶] ستعلیق، کرم حورده، آغار برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۶۶۹]

● **قصیدهٔ عرفانی**

از: **ناشناس**.

آغاز: ...کردم از فضل بکی را زهمه فصل قرون/مظهر فضل و کرم را بود این...

0979 -[C۴۶۷/۲] شکسته نستعلیق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۲ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

[۶۷۰]

● **قصیدهٔ نعمت خان عالی**

از: **نورالدین محمد شیرازی** معروف به **نعمت خان عالی** (م: ۱۱۲۲ ه‍/۱۷۱۰ م)، در پایان کاتب به **میرزا بیدل** نسبت داده است.

آغاز: ... سینهٔ من گلشنیست چاک خیابان او/هر الفی در فراق سرو نمایان او...

0980 -[A۱۷۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، **محشّی**، ۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

● **قواعد علی شیری** ← **اسکندرنامه، شرح**

[۶۷۸]

● گلشن راز

از: **شیخ سعدالدّین محمود شبستری تبریزی** (م: ۷۲۰ ه/۱۳۲۰ م)، به سال ۷۱۷ هجری **امیر حسین فرزند عالم هروی** هفده پرسش عرفانی در هفده بیت نزد شبستری به تبریز فرستاده و او به دستور پیر حود بهاءالدین بعقوب بریزی جد بیی در یاسخ او سروده است.

آغاز: به نام آنکه جان را حکمت آموخت/چراغ دل زنور جان برافروخت...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۷۶، نسخه‌ها ۴: ۳۰۷۳، حببب گنج ۱: ۵۱، سالار ۸: ۲۴۸، ۲۵۱، کرزن: ۳۲۲، شیفته: ۷۷، سالار ۴: ۱۵۸، بنارس: ۶۱، فیروز: ۱۶۳).

0992 -[A۱۷۱/۱] نستعلق، محمد شفیع معروف به میرزا نواب، ۱۱۷۷ ه، بلدهٔ محمودپور، کرم حورده، مجدول، ۲۸ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۹×۱۱/۵.

0993 -[C۷۴] ستعلبق، آغاز برابر نمونه، ۹۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۲۱×۱۵.

0994 -[C۴۱۳/۱] سنعلیق، داریخان راجیوت، ۱۲۷۴ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، پوسیده، محشّی، ۲۲ برگ، ۱۲ س، اندازه ۲۷×۱۷

[۶۷۹]

● گلشن راز، شرح

از: **ناشناس**، شرح «گلشن راز» **شیخ سعدالدّین محمود شبستری تبریزی** (م: ۷۲۰ ه/۱۳۲۰ م). شارح نام خود را در دیباچه باورده است. نحست مقدمه‌ای دارد با سربندهای «حقیقت».

آغاز: سیاس بکی راکه غنچهٔ حقبقت. با حسن وجوه... در بزم شعور...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۶۳۰، ندوه: ۲۴۲)

0995 -[B۱۸۷] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۶۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۰×۱۲.

[۶۸۰]

● گل کشتی

از: **سید عبدالعالی قمی اصفهانی** مخلّص به **نجات** (م: پیرامون ۱۱۴۰ ه/۸-۱۷۲۷ م)، مثنویست عشقی، در بحر رمل در ۱۱۱۲ هجری سروده و در آن وصف ورزش کشتی رفته است.

آغاز: درگپ عشق هر آن نامه که دلخواه بود/زینتش نام خوش حضرت الله بود...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۰۶۰، نسخه‌ها ۴: ۳۰۸۲، بنارس: ۶۰، کرزن: ۲۰۵).

[۶۷۴]

● **کلیات صایب**

از: **محمد علی صایب تبریزی** (م: ۱۰۸۱ ه/۷۱-۱۶۷۰ م).

آغاز: ... نسبت من با گنه آیینه و خاکستر است/رو سیدی‌هاست حاصل از سیه کاری مرا...

(ن.ک: حبیب گنج ۱: ۱۸۳).

0988 -[A۱۲۵] نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۳۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۰/۵.

[۶۷۵]

● **گزیدهٔ اشعار صایب**

از: **ناشناس**. برحی از اشعار متفرقهٔ **صایب تبریزی** (م: ۱۰۸۱ ه/۷۱-۱۶۷۰ م) است.

آغاز: ... یاد امامی که روی در فبلهٔ دل داشتم/همچو دل آئینه داری در مقابل داشتم...

0989 -[C۱۵۰/۲] نستعلق هندی، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، صفحات غیر منظم، ۳۵ برگ، سطر مختلف، اندازه: ۲۰×۱۱.

[۶۷۶]

● **گلدستهٔ اخلاق**

از: **احمد علی**، متنوی است در مضامین اخلاقی که به صورت پند و اندرز بیان شده است.

آغاز: ...گرفته چون به خوش آن گنج اقبال/بدان معنی بسته آن تاریخ (کذا)...

0990 -[C۳۸۶] نسخ، احمد علی، ۱۱۹۹ فصلی (۱۲۷۷ م)، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۸۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۶۷۷]

● **گلدستهٔ حسن**

از: **یکتای لاهوری، احمد خان** (م: ۱۱۴۷ ه/۵-۱۷۳۴ م) **بن الله یار خان**، مثنوی است.

آغاز: سرنامه بنام شاهد غیب/شاهنشهٔ گنج حسن لاریب...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۰۷۵، ۹: ۱۸۹۱، نسخه‌ها ۴: ۳۰۶۷).

0991 -[C۱۰۲/۴] نستعلیق، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۷×۱۹.

دو بیت آغاز آن از «نی‌نامهٔ» **جامی** گرفته شده است، موزه در این مورد می‌افزاید: یک نوع تضمین از «**مثنوی مولوی**» است و نه گزیدهٔ آن، ولی خود آن را در مرتبهٔ بالا خوانده است.

آغاز: عشق جز نایی و ما جز نی نه‌ئیم/وی دمی بی‌ما و ما بی‌وی نه‌ئیم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۴۷، موزه: ۶۳۵).

1000 -[A۱۷۱/۲] نستعلیق، محمد شفیع معروف به میرزا نواب، کرم خورده، مجدول، ۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۱/۵×۱۹.

[۶۸۴]

● **لب لباب معنوی:** لب لباب مثنوی: مثنوی معنوی

از: **کمال‌الدین حسین** (م. ۹۱۰ ه‍/۵-۱۵۰۴ م) **بن علی کاشفی بیهقی سبزواری**، وی نخست «مثنوی معنوی» **مولوی** راگزین کرده و «لباب المعنوی» نامیده است. سپس از آن انتخابی در سه «عیں» و هر عین در چند «نهر» و هر نهر در چند «کرشمه» به سال ۸۷۵ ه‍/۷۱-۱۴۷۰ م به خواهش مسیّب نامی کرده و «لب لباب معوی» خوانده اسب

آغاز: بعد ار تقدیم وطایف ثنای حضرت واجب الوحود...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۴۱، نسخه‌ها ۴. ۳۰۹۴، سالار ۴: ۱۱۶، حیب گنح ۱: ۴۳).

1001 -[C۴۲۵] نستعلیق، مجدول، ۳۰۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵.

● **لیلی و مجنون ← مجنون و لیلی**

[۶۸۵]

● **لیلی و مجنون**

از: **نظامی گنجوی** (درگذشته مبان ۶۰۷-۶۱۵ ه‍/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م)، سومین مثنوی ار «پنج گنج» اوست.

آغاز: ای نام تو بهترین سر آغاز/بی‌نام تو نامه کی کنم باز...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۲، ندوه: ۴۳۸، حبب گنج ۱: ۱۸، سالار ۶: ۳۸ و ۴: ۷۶).

1002 -[C۷۹] نستعلیق، ۱۹۲۹ م، کرم خورده، ۳۱۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

1003 -[C۴۴۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۷۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۰.

1004 -[D۷/۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل منقوش، مذهب، مجدول، ۵۸ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

0996 -[A۱۷/۲] نستعلیق، محمد وزارت حسن، ۱۲۹۳ ه، ۱۱ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۹/۵×۱۳/۵.

0997 -[C۳۱۰/۱] نستعلیق، محمد امین‌الدین، رجب ۱۳۱۵ ه، آغاز برابر نمونه، ۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۶.

[۶۸۱]

● گل کشتی، شرح

از: **زخمی لکهنوی بریلوی** (م: ۱۲۶۷ ه/۵۰-۱۸۵۱ م)، شرح «گل کشتی» **سید عبدالعالی نجات قمی اصفهانی** (م: پیرامون ۱۱۴۰ ه/۸-۱۷۲۷ م). به سال ۱۲۵۷ هجری به دستور استاد خود میرزا محمد حسن فتیل و به نام ابوالفتح معزالدین نوشیروان عادل محمد علی شاه پادشاه غازی ساخته. در دیباچهٔ چاپی نام سراینده به نادرست میر ابوالمعالی آمده است.

آغاز: حمد له اول شرح و بیان هرچه نباشد اولی حمد و نعت اوست...

(ن. ک: منزوی ۸. ۱۰۶۱).

0998 -[۰۰۰] نستعلیق، محیی امین‌الدین، ۵۸ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۲۵×۱۶.

● گل و بلبل ← مثنوی بوعلی قلندر

[۶۸۲]

● گنج فقر

از: **محمد باقی بالله سمرقندی دهلوی** (م ۱۰۱۲ ه/۱۶۰۳ م) **پسر قاضی عبدالسلام**، مثنوی است، عرفانی با سربندهای «توحید باری»، «مناجات»، «حکایات»، «نعت پیامبر» (ص)، «مخاطبهٔ سیدالمرسلین» و تجلیات در کشف و مراتب آن

آغاز: خداوندا به فهرم راه بنمای/دری زان ره سوی درگاه بگشای...

(ن. ک: منزوی ۷ ۷۶۱).

0999 -[D۵/۱] نستعلیق، ۱۴۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۳.

● لب لباب مثنوی ← لب لباب معنوی

[۶۸۳]

● لب لباب مثنوی معنوی، انتخاب

از: **ناشناس** که پس از **نورالدّین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م) می‌زیسته، چون

فالب حکایات.

آغاز: بشنوید از نطق حیوانی کلام/چون سخن فهمی‌ست حاصل والسلام...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۸۷، سالار ۴: ۱۶۳، کرزن: ۳۲۶).

1009 -[A۱۸۰] نستعلیق، ۱۲۸۰ ه، ۳۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

[۶۹۰]

● **مثنوی خلد برین**

از: **وحشی بافقی کمال‌الدین یزدی** (م: ۹۹۹/۹۱-۱۵۹۰ یا ۱۰۰۰ ه/۲-۱۵۹۱ م)، **مثنویست عرفانی در برابر «مخزن الاسرار» نظامی گنجوی.**

آغاز: خامه برآورد صدای صریر/بلبلی از خلد برین زد صفیر...

(ن.ک: نسخه‌ها ۴: ۲۸۰۰، سالار ۵: ۵۳).

1010 -[C۳۳۷/۱] نستعلیق، عبدالحلیم، ۱۰۳۷ ه، کرم خورده، مجدول، ۱۷ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۱/۵×۱۹/۵.

[۶۹۱]

● **مثنوی شاه بوعلی قلندر:** گل و بلبل عشقیه

از: **شاه شرف‌الدین بوعلی قلندر پانی‌پتی** (م: ۷۲۴ ه/۱۳۲۴ م)، **مثنوی در عرفان و پند و اندرز.**

آغاز: مرحبا ای بلبل باغ کهن/از گل رعنا بگو با ما سخن...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۸۴، گنج بخش ۳: ۱۷۶۱، نسخه‌ها ۴: ۳۱۲۵ و ۳۱۲۶، مرآة العلوم: ۶۹).

1011 -[C۳۴۲] نستعلیق، ربیع‌الثانی ۱۲۸۲ ه، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

1012 -[C۴۷۴/۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، محدول، ۱۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۱/۵.

1013 -[D۴۸] شکسته نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

1014 -[C۴۶۳] نسنعلیق، ۱۲۳۴ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... از تو روشن گشت فانوس تنم/از تو حاصل شد مرا وصل تنم...، پوسیده، ۲۰ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۰×۱۵/۵.

[۶۹۲]

● **مثنوی عرفانی**

از: **ناشناس،** مثنوی است در حقیقت عارف و برخی مضامین عرفانی که در آن ابیاتی از پندنامه،

[۶۸۶]

● **لیلی و مجنون**

از: **هاتفی جامی**، عبدالله، خواهرزادهٔ **عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ هـ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، زاده در «روستای خرجرد جام» درگذشته ۹۲۷ هـ/۱۵۲۰ م با اجازه از دایی خود در برابر «پنج گنج» **نظامی** پنج مثنوی سروده است.

آغاز: این نامه که خامه کرد بنیاد/توقیع قبول روزیش باد...

(ن. ک: مشترک ۷: ۶۴۷، نسخه‌ها ۴: ۳۱۱۴).

1005 -[C۲۴۸/۱] نستعلیق، کامانی کاروکر، ۱۲۴۴ هـ، کرم خورده، ۵۱ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۱۲.

1006 -[B۴۲۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... زلیخا بدیار خود گذر کرد/زو اهل قبیله را خبر کرد...، ۱۴۵ برگ، ۱۳-۱۱ س، اندازه: ۱۲×۱۸.

[۶۸۷]

● **مثنوی انوری**

از: **مولانا انوری**، مثنوی انوری برای ما ناشناخته است، آغاز این مثنوی مطابق «سخن عالی» است و در سرآغازهای منظوم فهرست مشترک به سه شاعر **شوکت**، **عارف** و **نعمت خان عالی** نست داده شده است.

آغاز: حمد و شکر او راکه هر چه هست ازوست/دام هستی حلقه دار، از های و هوست...

(ن. ک: مشترک ۸: ۱۰۰۴، ۹: ۱۸۴۶، نسخه‌ها ۴: ۲۹۰۴، سالار ۵: ۱۵۷).

1007 -[C۲۴۹] سنعلبق، ۱۲۵۵ هـ، کرم حورده، **انجام افتاده**، ۱۳۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۶۸۸]

● **مثنوی باغ مراد**

از: **میر امامی**، دربارهٔ سرزمینی سرسبز و زیباست که سراینده از آن نام نبرده، پیرامون دو هزار بیت.

آغاز: نوایم خامه و لفظ است شکر/به میدان آمدم الله اکبر...

1008 -[C۱۶۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۷۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۲/۵.

[۶۸۹]

● **مثنوی بوعلی قلندر**

از: **شاه شرف‌الدین بوعلی قلندر پانی‌پتی** (م: ۷۲۴ هـ/۱۳۲۴ م) **بن سالار فخرالدین**، مثنوی عرفانی در

آغاز دفتر ۵: شه حسام‌الدین که نور انجم است/طالب آغاز سفر پنجم است...

آغاز دفتر ۶: ای حیات دل حسام‌الدن بسی/میل می‌جوشد به قسم سادسی...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۱۱، حبیب گنج ۱: ۳۷، ۴۳، کرزن: ۷۵، سالار ۴: ۹۹، ۶: ۴۵، فیروز: ۱۶۷، ۱۶۹، شیفته: ۷۵، ندوه: ۴۴۳، ۴۵۸).

1018 -[B۱۹۲] نستعلیق، سید محمود ولد سید جلال بن سعد، جمادی‌الثانی ۱۰۰۲ ه، کرم خورده، سه صفحهٔ اوّل منقوش، مطلاّ، مجدول، **دفتر ۱**، ۳۸۸ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

1019 -[C۱۵۷] نستعلیق، کرم خورده، **دفتر ۱**، ۴۵۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

1020 -[C۴۴۳/۱] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش، مطلاّ، **دفتر ۱**، ۴۸ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1021 -[D۱۶/۱] سنعلیق، کرم خورده، **دفتر ۱**، ۶۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

1022 -[D۱۵۲] نسخ، عبدالکریم، مجدول، مذهّب، صفحهٔ اوّل منقوش، **دفتر ۱**، ۴۴۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

1023 -[A۳۷۴] نستعلیق، کرم خورده، عناوین شنگرف، مجدول، مذهب، محشّی، **دفتر ۲**، ۲۲۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵

1024 -[C۴۴۳/۳] نستعلیق کرم خورده، مجدول، مطلاّ، صفحهٔ اوّل منقوش، **دفتر ۳**، ۶۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1025 -[D۱۶/۳] سنعلیق، **دفتر ۳**، ۸۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

1026 -[C۴۴۳/۴] نستعلیق، مجدول مطلاّ، صفحهٔ اوّل منقوش، **دفتر ۴**، ۴۸ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1027 -[D۱۶/۴] سنعلیق، کرم خورده، **دفتر ۴**، ۶۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

1028 -[A۲۵۵/۱] نستعلیق، کرم خورده، **دفتر ۵**، ۸۱ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

1029 -[C۴۴۳/۵] نستعلیق، شیخ احمد، ذی‌الحجه ۱۲۹۹ ه، کرم خورده، مجدول، مطلا، صفحهٔ اوّل منقوش، **دفتر ۵**، ۶۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1030 -[D۱۶/۵] نستعلیق، کرم خورده، **دفتر ۵**، ۷۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

1031 -[A۲۵۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، **دفتر ۶**، ۸۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

اشترنامه، مصیبت‌نامه و جز آن نیز در آن آمده است.

آغاز: در دو عالم همین خداست خدا/همبرین معنی‌ام گواست خدا...

1015 -[D۵/۲] نستعلیق، ۴۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۰/۵.

[۶۹۳]

● مثنوی عشقیه

از: سراینده‌ای با تخلص **عاشق**.

آغاز: ای عشق نو کامل العیاری/در عالم مثل خود نداری...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۵۱۳).

1016 -[A۳۶] نستعلیق، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵.

[۶۹۴]

● مثنوی مرآت: مثنوی مرآة الجمال

از: **میر حسن بلگرامی**

آغاز: دمی صبحی که موج از نور می‌زد/نم خجلت به روی طور می‌زد...

(ن.ک: مشترک ۹: ۱۸۶۹، ندوه ۴۴۲).

1017 -[C۱۴۷/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۳۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

● مثنوی مرآة الجمال ← مثنوی مرآت

● مثنوی معنوی ← لب لباب معنوی

[۶۹۵]

● مثنوی معنوی

از: **مولانا جلال‌الدین محمد رومی** (م: ۶۰۴-۶۷۲ ه‍/۱۲۰۸-۱۲۷۳ م) فرزند **بهاءالدین بلخی**، در شش دفتر: پیرامون سال ۶۵۷ ه‍/۹-۱۲۵۸ م بدان آغاز و در ۶۶۰ ه‍/۸-۱۲۶۷ م به انجام رسیده است.

آغاز دفتر ۱: بشنو از نی چون حکایت می‌کند/وز جدائی‌ها شکایت می‌کند...

آغاز دفتر ۲: مدتی این مثنوی تأخر شد/مهلتی بایست تا خون شیر شد...

آغاز دفتر ۳: ای ضیاءالحق حسام‌الدین بیار/این سوم دفتر که سنت شد سه بار...

آغاز دفتر ۴: ای ضیاءالحق حسام‌الدین نویی/که گذشت از مه بنورت مثنوی...

[۶۹۶]

● **مثنوی معنوی، شرح**

از: **مولانا عبدالعلی سهالوی**، شرح «مثنوی معنوی» **مولانا جلال‌الدین محمد رومی** (م: ۶۰۴-۶۷۲ ه‍/ ۱۲۰۸-۱۲۷۳ م) فرزند **بهاءالدین بلخی**.

آغاز: الحمدلله الذی استاثر فی حجاب غیبه... بعد آغاز قوله بشنو از نی چون حکایت می‌کند...

(ن.ک: گنج بخش ۳: ۱۷۸۱، نسخه‌ها ۵: ۳۴۹۶).

1045 -[C۴۵۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۸/۵×۱۶/۵.

[۶۹۷]

● **مثنوی معنوی، شرح**

از: **مولوی شکرالله**، شرح مثنوی معنوی **مولانا جلال‌الدین محمد رومی** (م: ۶۰۴-۶۷۲ ه‍/ ۱۲۰۸-۱۲۷۳ م) به روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه‍/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م)، به خواهش عاقل خان رازی که در دیباچه از وی ستایش کرده و از کمک‌های او در گزارش «مثنوی» یادکرده است. شارح همان سید شکرالله خان خاکسار، داماد عاقل حان میر عسکر رازی خوافی (م: ۱۱۰۸ ه‍/۱۶۹۶ م) است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید بندهٔ خاکسار امیدوار فضل و رحمت آفریدگار اضعف عبادالله شکرالله...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۶۴۵، کرزن: ۱۶۷).

1046 -[A۹۱] ستعلیق، کرم خورده، ۱۰۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۴/۵.

[۶۹۸]

● **مثنوی معنوی، شرح**

از: **ناشناس**، شرح «مثنوی معنوی» **مولانا جلال‌الدین محمد رومی** (م: ۶۰۴-۶۷۲ ه‍/۱۲۰۸-۱۲۷۳ م).

آغاز: ... قوله پوست باشد مغز بد را عیب پوش در مصرع اول بعین... و مصرع ثانی بعینه معجمه است...

1047 -[C۵۲۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۷۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۹×۱۶/۵.

1048 -[C۳۱۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... در اوان حال به این موفق شدند و به این طریق چیزی به خاطر نیاوردند چند بیت اعتراض نخجیران و جواب خرگوش...، **انجام افتاده**، ۱۵۵ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۵×۱۴.

1032 -[D۱۶/۶] نستعلیق، کرم خورده، **دفتر ۶**، ۷۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

1033 -[C۲۴۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده، دفتر ۱**، ۵۳۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

1034 -[C۵۳۵] شکسته نستعلیو، کرم خورده، **انجام افتاده، دفتر ۱**، ۱۳۸ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

1035 -[C۱۴۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... حمله معشوقست و عاشق پرده‌ای/زنده معشوقست و عاشق مرده‌ای...، **دفتر ۱**، ۳۰۸ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

1036 -[C۱۵۸/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... شاد باش ای عشق خوش سودای ما/ای طبیب جمله علتهای ما...، **انجام افتاده، دفتر ۱**، ۵۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

1037 -[C۴۴۳/۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که اگر جمله حکمت الهی بنده را معلوم شود...، مجدول، مطلاّ، صفحهٔ اوّل منقوش، **دفتر ۲**، ۵۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1038 -[D۱۶/۲] ستعلبو، **آغاز افتاده**: ... بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که... نور باقی پهلوی دنیاء دون/شیر صافی پهلوی جوهای خون...، **دفتر ۲**، ۶۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

1039 -[D۲۴/۱] نستعلبق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... عادیان را باد زاشکیار بود/از خود یند نشستند اغیار بود...، مجدول، مطلاّ، **دفتر ۲**، ۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

1040 -[A۱۳] نستعلیق، ۱۱۵۲ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... قصه حورندگان پیل بچگان...، آن شنیدی تو که در هندوستان/دید دانایی گروهِ دوستان...، **دفتر ۳**، ۱۰۶ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۲۱×۳۱.

1041 -[C۱۹۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... شرط تعظیم است تا آن نور خوش/گردد ابن بی‌دیدگاں را سرمه‌کش...، **انجام افتاده، دفتر ۵**، ۱۳۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵.

1042 -[C۴۴۳/۶] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، مجدول، مطلاّ، صفحهٔ اوّل منقوش، **دفتر ۶**، ۶۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1043 -[C۱۱۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... پیشکش بهر رضایت می‌کشم/در تمام مثنوی قسم ششم...، مجدول، **دفتر ۶**، ۷۷ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

1044 -[C۲۲۱/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... نور را از یمن و یسر و تحت و فوق/بر سر و بر گردنم چون تاج و طوق...، **انجام افتاده، دفتر ؟**، ۹۹ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۷۰۲]

● **مخزن الاسرار**

از: **نظامی گنجوی، نظام‌الدین محمد** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ ه‍/۱۲۱۱-۱۲۱۸ م) **بن الیاس یوسف**، نخستین متنوی از «پنج گنج» اوست که به نام فخرالدین بهرامشاه بن داود پادشاه ارزنگان وابستهٔ قلج ارسلان سلجوقی (م: ۶۲۲ ه‍/۱۲۲۵ م) در ۵۷۰ ه‍/۱۱۷۴ م پیرامون ۲۲۶۰ بیت سروده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم /هست کلید در گنج حکیم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۰، حبیب گنج ۱: ۱۵، سالار ۴: ۷۲، ۶: ۳۸، ۴۸، فیروز: ۱۴۲، ۱۶۹، ندوه: ۳۵۹، ۴۶۴).

1055 -[C۳۷۶] نستعلق، کرم حورده، **انجام افتاده**، یوسیده، ۱۲۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۷×۲۲.

[۷۰۳]

● **مخزن الاسرار، شرح:** حارن اسرار

از: **حاجی جلال قنوجی**، شرح «مخزن الاسرار» **نظامی گنجوی** (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵ ه‍/ ۱۲۱۱-۱۲۱۸ م) است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد... تصنف مولوی معنوی حضرت خواجه گنجوی...

1056 -[B۱۹۷] شکسته سنعلبق، ۳۶۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۷۰۴]

● **مخمس چهارم**

از: **ناشناس**، شامل دو مخمس است در وصف و مدح پیامبر اسلام ﷺ.

آغاز: شب معراج که بر عرش برین رفت نبی /شور برخاست زمستان زیارت طلبی...

1057 -[A۳۸۸] نستعلیق، کرم حورده، ۵ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۳×۲۰/۵.

● **مراصد ارتضائیه در شرح کواکب الدریه ← شرح قصیدهٔ بوصیری**

[۷۰۵]

● **مرغوب القلوب**

از: **شمس تبریزی** (از سدهٔ هشتم هجری)، مثنوی است عرفانی در ده «فصل» که در ۷۵۷ ه‍/۱۳۵۶ م سروده است. فهرست بابها از چاپ محمد شفیع، کانپور ۱۳۴۷ ه‍/۹-۱۹۲۸، ۱- توبه، ۲- تعلیم و سلوک، ۳- وضو و نماز، ۴- ترک دنیا، ۵- طلب مرشد، ۶- تفرید و تجرید، ۷- معرفت، ۸- عاشق و

[۶۹۹]

● مجموعهٔ رباعیات

از: **ناشناس**، مجموعهٔ رباعیات عرفانی است، در عشق الهی، وصل، خال، خط، ابرو و جز آن.

آغاز: گر به تحفه بنالد سحرگاه... /که تشریفم برای یک آه...

1049 -[C۵۷۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، عناوین شنگرف، ۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

[۷۰۰]

● مجنون و لیلی: لیلی و مجنون

از: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ﻫ/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، در برابر «لیلی و مجنون» **نظامی گنجوی** به سال ۶۹۸ ﻫ/۹-۱۲۹۸ م سروده است.

آغاز: ای داده به دل خزینه راز/عقل از تو شده خزینه پرداز...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۲۵، سالار ۴: ۱۷۶).

1050 -[A۱۸۲/۲] نستعلیق، رجب ۱۰۵۸ ﻫ، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش، مجدول و مطلاّ، ۳۲ برگ، ۳۳ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵.

[۷۰۱]

● محمودنامه

از: **محمود لاهوری** (زنده در ۱۰۰۸ ﻫ/۱۶۰۰ م)، **مجموعهٔ غزلهایی است به ترتیب تهجی، از هر حرف** یک غزل که حود از آن به «رسالهٔ بیت باری» یاد کرده است، به سال ۹۸۲ ﻫ/۵-۱۵۷۴ م جزو کتابهای درسی شبه قاره بوده و گروهی از شعرا از آن پیروی کرده‌اند.

آغاز: ای داغ بر دل از غم خال تو لاله را/شرمنده ساخت آهوی چشمت غزاله را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۴۴، سالار ۵: ۶۳ و ۶: ۱۳۰، نسخه‌ها ۳: ۲۵۱۷ و ۴: ۳۱۷۵).

1051 -[C۱۳۹/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۷ برگ، ۱۷-۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

1052 -[C۲۲۵/۵] نستعلیق، ۱۲۷۱ ﻫ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹ برگ، ۱۳، اندازه: ۱۲×۱۶.

1053 -[C۲۷۴/۱] نستعلیق، عبدالله، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۱ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۲۰×۲۷.

1054 -[C۲۸۹/۲] نستعلبق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۷۰۸]

● معراج الوارثین

منسوب به **سعدی شیرازی** (م: ۶۹۱ ه‍/۲-۱۲۹۱ م)، پیرامون ششصد و شش بیت، در خواص سوره‌های قرآن هر کدام در یک «باب» (در صد و پانزده باب) و یک «خاتمه».

آغاز: بعد حمد خدا و نعت رسول/مدح آل و صحابه و صلی علی (کذا)...

1064 -[C۳۵۴] نستعلیق، محمد خلیل، صفر ۱۲۵۸ ه‍، کرم خورده، عناوین شنگرف، ۱۹ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۶.

● مقامات الطیور ← منطق الطیر

[۷۰۹]

● مقصودنامه

از: **اعزالدین**، مجموعهٔ غزلیانی است که سراینده در آنها از خود با تخلص «**مقصود**» یاد کرده است.

آغاز: ای داغ دل زآتش غم سوحت لاله را/مخمور کرد مستی چشمت غزاله را...

1065 -[C۶۳۵/۲] نستعلبق، ۱۲۶۱ ه‍، مجدول، ۱۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳/۵×۱۹.

[۷۱۰]

● مکاشفات رضوی: شرح مثنوی معنوی

از: **محمد** رضا ملتانی **لاهوری**، نگاشنه به سال ۱۰۸۴ ه‍/۴-۱۶۷۳ م.

آغاز: نه هر حمدی سزاوار خداوند جهان و جهانیان است، نه هر حامدی...

(ن.ک: متسرک ۳: ۱۶۴۲، نسخه‌ها ۲: ۱۴۱۵، سالار ۴: ۲۰، گنج بخش ۳: ۱۷۸۳، فیروز: ۱۶۸).

1066 -[B۱۹۳] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۳۰۴ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

[۷۱۱]

● منطق الطیر: مقامات الطیور

از: **فریدالدین عطار نیشابوری** (۵۱۲-۶۲۷ ه‍/۱۱۱۸-۱۲۳۰ م).

آغاز: آفرین جان آفرین پاک را/آنکه جان بخشید و ایمان خاک را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۹۳، مرآة العلوم ۱: ۷۳، ۳: ۹-۵۷، ایوانف: ۲۱۰، ۲۱۳، سالار ۴: ۹۱، کرزن: ۱۶۴، حبیب گنج ۱: ۳۱).

معشوق و عشق، ۹- فنا و بقا، ۱۰- سفر و اقامت.

آغاز: بگویم حمد رب العالمین را/عطا کو کرد مر ایمان و دین را...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۰۹، نسخه‌ها ۴: ۳۱۹۷، مرآة العلوم ۲: ۵۳، گنج بخش ۳: ۱۸۰۷، محمودآباد: ۳۹۶، سالار ۴: ۲۰۰، ۶: ۲۸، موزه: ۶۴۷، ندوه: ۳۰۱).

1058 -[A۳۶] نستعلیق، ۱۲۱۳ ﻫ، کرم خورده، محشّی، ۶ برگ، ۱۵ س، ۱۳×۱۹/۵.

1059 -[C۱۸۰] نستعلیق، وزیر خان، ۱۲۷۱ ﻫ، آغاز برابر نمونه، ۴ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

1060 -[C۴۷۴/۳] نسخ و نستعلیق، مجدول، آغاز برابر نمونه، ۱۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۱/۵.

1061 -[D۶۶/۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... حدیث کل امرذی بال... به سلمه...، ۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۱۷.

[۷۰۶]

● مطلع الانوار

از: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ﻫ/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، نخستین مثنوی از «پنج گنج» اوست اخلاقی که در برابر «محزن الاسرار» **نظامی گنجوی** در بیست «مقاله» سروده و تاریخ سرودن را ۶۹۸ ﻫ/ ۹-۱۲۹۸ م یاد کرده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم/خطبهٔ قدس است به ملک قدیم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۱۵، نسخه‌ها ۴: ۳۲۰۹، حبیب گنج ۱: ۵۷، سالار ۴: ۱۷۵، ۶: ۳۸).

1062 -[B۴۲۰/۳] نستعلیق، علاءالدین بن هدایت الله، **۶۹۶ ﻫ**، مجدول، ۵۱ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۲×۱۸/۵

[۷۰۷]

● مظهرالعجایب

از: **فریدالدین عطار تونی** (از سدهٔ نهم هجری)، مثنوی است عرفانی در پیرامون چهار هزار بیت دربارهٔ ولایت و امامت با دید شیعی. به نام **عطار نیشابوری** نیز چاپ شده است.

آغاز: آفرین جان آفرین بر جان جان/زانکه است او آشکار و او نهان...

(ن.ک: مشترک ۷: ۶۱۴، گنج بخش ۳: ۱۸۱۷، سالار ۴: ۹۳، کرزن: ۱۶۲، حبیب گنج ۱: ۲۹، فیروز: ۲۰۹).

1063 -[C۷۲] نستعلیق، کرم خورده، مجدول مطلاّ، ۲۴۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۲۲.

آغاز: ... هر چه از زبان قلم بر می‌آید انفعال ناشایستگیهایش...

1072 -[C۶۳۵/۱] نستعلیق، **آغاز:** اگر آن شاه خوبان را ببیند یک نظر حافظ /بگوید ای خدا آید رحم بر حال این حافظ...، **مجموعهٔ** نوزده غزل با ردیف «حافظ». اثر حاوی اشعاری است که همخوانی وزن و قافیه‌ها در آن رعایت نشده، ۹ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۹×۱۳/۵.

1073 -[۱۶/۴] نستعلیق، عناوین شنگرف، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۷/۵×۱۵/۵.

1074 -[C۵۷۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... داده /دل دیوانه را عنان داده...، **انجام افتاده**، پوسیده، اوراق از هم جدا، ۳۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۱۱.

1075 -[D۴۵/۸] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... باش چون او مظلوم غریب /...، **انجام افتاده**، مثنوی عرفانی دارای ۵۰۰ بیت، ۱۴ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

1076 -[D۲۲۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... یک گل زمین زسایهٔ دولت شگفته نیست /گویا گره به بال هما او فتاده است...، **انجام افتاده**، ۱ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۳×۱۱.

1077 -[D۲۳۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... با حرف تو چون نیفتدم کار /پرگار قلم فتد... کار...، **انجام افتاده**، متنوی در عشق الهی و وحدانیت حداوندی دارای ۱۵۰۰ بیت، ۵۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۲×۱۲/۵.

1078 -[D۲۳۷] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... آن عمارت کنی گر در همه ساز /رخ ازو خوبش را نداند باز...، در عشق بهرام شاه، **انجام افتاده**، ۱۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۱۱.

1079 -[D۲۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... چیدم گل و جام و سیر گلشن کردم /از باغ مراد گل به دامن کردم...، دارای ۸۰ رباعی، ۸ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۲۱×۱۶/۵.

1080 -[D۲۸۸] شکسته نستعلیق، **آغاز افتاده:** ... ای شده مغرور به مشتی خیال /جلوه کنان در تتق ماه و سال...، **انجام افتاده**، مثنوی در وصف یار، زلف، خط و خال و بهار، ۲۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳×۱۳.

[۷۱۶]

● **نان و حلوا:** سوانح الحجاز

از: **شیخ بهایی محمد بن حسین** (۹۵۳-۱۰۳۰ هـ/۱۵۴۶-۱۶۲۱ م)، **مثنوی در ۴۰۸ بیت با دیباچه‌ای به نثر در سوانح سفر حجاز خود بر وزن مثنوی معنوی**، انتقادی، با عنوانهای حکایت عابد و صبر،

1067 -[۴۲۳] شکسته نستعلیق، بدیع الحسن صدیقی، ۱۱۷۱ ه، کرم خورده، صفحهٔ اوّل مهر سید غلام علی مورخهٔ ۱۲۱۸ ه، ۱۴۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۹×۱۱/۵.

1068 -[C۳۱۸] نستعلیق، ۱۱۲۵ ه، محدول، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۶۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۲.

[۷۱۲]

● **ناشناخته**

از: **ملاّ عطاءالله**، دارای ۱۱۰۰ بیت در نعت پیامبر اسلام ﷺ است به پیروی بیتی از **سعدی شیرازی**.

آغاز: آفرین... بادم جان آفرین /کوست خلاق موالید و... زمبن...

1069 -[C۴۶۷/۱] شکسته نستعلیو، ۱۲۱۲ ه، کرم خورده، اوراق از هم جدا، ۴۹ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۷×۱۱.

[۷۱۳]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، متنوی است به نقلبد شاهنامهٔ **فردوسی** در حملهٔ لشکر هندیان به ایران در زمان صفویان و شکست آنان از ایرانیان

آغاز: خبر شد بر شهربار جهان /که آمد حنودی زهندوستان..

1070 -[A۲۰۶] نستعلق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۶×۹.

[۷۱۴]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، روایات مختلف ار یبامبران، امامان و شاهان است به نظم، همچنین نگارنده به ذکر آیات قرآنی و برخی اشعار شاعران جون **صایب** و **کلیم** پرداخته است

آغاز: الحمدلله الذی هدانا سواء الطرین و جعل لنا التوفیق خیر رفیق و الصلوة...

1071 -[D۱۰] شکسته نستعلق، صفحهٔ ۱ منقوش، مجدول، ۱۵۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۱.

[۷۱۵]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، در نقد و تحلیل برخی اشعار **شیخ محمد علی حزین** به صورت اعتراض و جواب به آنها.

1085 -[A۱۷/۱] نستعلیق، **محمد** وزارت حسین، ۱۲۹۲ ﻫ، کرم خورده، مجدول، ۶۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹/۵×۱۳/۵.

1086 -[A۳۸۴/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول با مرکب الوان، ۵۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۴.

1087 -[C۱۴۷/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

1088 -[B۳۹۴/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۸۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۱/۵.

● **ولدنامه ← پندنامه**

[۷۱۹]

● **هشت بهشت**: بهرام‌نامه

از. **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ﻫ/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، پنجمین مثنوی از «پنج گنج» اوست، در داستان **بهرام گور** در برابر «هفت گنبد» **نظامی گنجوی** به سال ۷۰۱ ﻫ/۲-۱۳۰۱ م در ۳۳۵۰ بیت به انجام رسانده و در آن از نظام‌الدین اولیا و علاءالدین محمد شاه ستایش کرده است

آغاز. ای گشایندهٔ خزاین جود/نقش پیوند کارگاه وجود.

(ن ک: مشترک ۷: ۳۳۰، حبیب گنج ۱: ۶۰، سالار ۴: ۱۷۸، ۶: ۳۸، ۴۸، فیروز: ۱۲۸).

1089 -[B۴۲۰/۱] شکسته نستعلیق، ۱۰۴۸ ﻫ، کرم خورده، مجدول مطلاّ، صفحهٔ اول منقوش مطلاّ، ۳۲ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۷۲۰]

● **هفت بند**

از: **نورالدین محمد شیرازی** معروف به **نعمت خان عالی** (م: ۱۱۲۲ ﻫ/۱۷۱۰ م)، در مذمت شیطان

آغاز: ای که هستی از اول مردود رب العالمین/آسمان کید و مکرو فتنه و بیداد و دبن ..

1090 -[C۱۰۰/۲] نستعلیق، ۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۲۰×۱۵.

[۷۲۱]

● **هفت بند کاشی**

از: **حسن کاشانی آملی** (م: سدهٔ هشتم هجری)، در ستایش حضرت علی (ع).

ذم اهل ریا، ذم اهل تدریس، ذم اسباب دنیا، ذم مقال و نطق، ذم علما، متشبهین به امرا، نصایح متفرقه، حب الوطن من الایمان.

آغاز: اما بعد حمد الله علی افضاله و الصلوة و السلام... ایها اللاهی عن العهد القدیم...

(ن.ک: مشترک ۷: ۸۰۲، گنج بخش ۳: ۱۸۲۹).

1081 -[A۲۲۷/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۲×۱۳/۵.

1082 -[C۲۰/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۵×۱۵.

● **نصیحت الملوک ← کریما**

[۷۱۷]

● **نل و دمن**

از: **ابوالفیض** متخلص به **فیضی** (م: ۱۰۰۴ ه‍/۱۵۹۶ م) **بن مبارک دکنی**، سومین مثنوی از «پنج گنج» اوست. از داسنانهای بزمی کهن هندی است، در عشق نل و دمن. گویا اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۴ ه‍/ ۱۵۵۶-۱۶۰۵ م) به سال ۹۹۳ ه‍/۵-۱۵۸۴ م وی را به سرودن «خمسه»ای در برابر **نظامی گنجوی** دستور داد.

آغاز: ای در تک و پوی تو زآغاز/عنقای نظر بلند پرواز...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۳۰، نسخه‌ها ۴: ۳۲۸۴، حبیب گنج ۱: ۱۳۲، کرزن: ۱۹۱، فیروز: ۱۵۹، شیفته: ۸۱، سالار ۵: ۸۱، ۸۳، ندوه: ۴۵۹).

1083 -[B۴۲۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، اوراق به هم چسبیده، ۱۵۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۱×۲۰.

1084 -[C۲۸۹/۱] نستعلیق، جمادی‌الثانی ۱۱۹۴ ه‍، آغاز برابر نمونه، در صفحهٔ اوّل مهر محمد افضل‌الدین غلام محیی، اوراق از هم جدا، ۵۵ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۵×۱۵.

● **نورالعیون ← قران السعدین، شرح**

[۷۱۸]

● **نیرنگ عشق**

از: **میرزا محمد اکرم غنیمت کنجاهی** (م: ۱۱۲۵ ه‍/۱۷۱۳ م)، مثنوی است بزمی، در بحر هزج مسدس.

آغاز: به نام شاهد نازک خیالان/عزیز خاطر آشفته حالان...

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۰۱۷، نسخه‌ها ۴: ۳۲۸۹، حبیب گنج ۱: ۱۹۱، سالار ۵: ۲۲۴).

1103 -[A۳۹۱/۱] نستعلیق، متهرا پرشاد، ۱۲۵۶ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... **دلی دادی زگوهر گنج بر گنج /زگنج دل زبان را کن گهر سنج...**، ۱۷۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۴×۱۵/۵.

1104 -[C۳۰۱] نستعلیق، علی بحش ولد نور محمد (**منشی نور محمد**)، کرم حورد، **آغاز افتاده**: ... **قصب باف عروسان بهاری /قیام آموز سرو جویباری...**، ۱۵۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۶×۱۵.

1105 -[D۲۰۷] نستعلیق، محمد علی، حهان‌آباد، **آغاز افتاده**. ... **چو طوطی طبع را سازم شکرخا/ زحسن یوسف و عشق زلیخا.** ، ۱۳۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۴×۱۵.

[۷۲۳]

● یوسف و زلیخا، شرح

از: **عبدالواسع هانسوی**، از روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه)، شرح «یوسف و زلیخای» **جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه) است که نگارنده می‌گوید در مدت سی روز این گزارش را ساخته است.

آغاز: محبوب‌رس مقالات شرح قصهٔ سازش جمال یوسفی است ..

(ن.ک: مشترک ۷ ۵۷۸، نسخه‌ها ۵ ۲ ۳۵۰)

1106 -[A۲۴۴] نستعلیق، عبدالباسط ولد قاضی مولوی ارادت الله، ۱۲۵۳ ه، کرم خورده، ۹۲ برگ، ۱۷ س، اندازه ۲۰/۵×۱۲/۵

1107 -[C۴۶] نستعلیق، نگا رام مرادآبادی، ۱۸۲۸ م، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۵۹ برگ، ۱۹ س، اندازه ۲۲×۱۶.

1108 -[C۳۸] نستعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۹۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۷۲۴]

● یوسف و زلیخا، شرح

از: **مولوی رضا** (زنده در ۱۱۹۷ ه/۱۷۸۳ م)، شرح «یوسف و زلیخا» **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م).

آغاز: **الهی** کثرت... نو بگشای /رماه وحدتم یک جلوه بنمای...

(ن.ک: مشترک ۷: ۵۸۱).

1109 -[A۳۵] نستعلیق، ۱۲۶۲ ه، کرم حورده، ۳۶۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۳×۱۵/۵.

آغاز: السلام ای سایه‌ات خورشید رب العالمین/آسمان عز و تمکین آفتاب داد و دین...
(ن. ک: متنترک ۷: ۳۶۷، سالار ۴: ۱۵۶، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۸۵، ندوه: ۴۷۴).

1091 -[۴۹۶/۲] نستعلیق، جانکی پرساد، ۱۲۰۱ ه، محشّی به توضیح لغات، ۹ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۹/۵×۳۰.

[۷۲۲]

● یوسف و زلیخا

از: **نورالدین عبدالرحمن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، پنجمین مثنوی از «هفت اورنگ» اوست. منظومه‌ای بزمی که به سال ۸۸۹ ه/۱۴۸۴ م سروده شده است.
آغاز: الهی غنچهٔ امید بگشای/گلی از روضهٔ جاوید بنمای...
(ن. ک: متنترک ۷: ۵۵۶، نسخه‌ها ۴: ۳۳۳۱، حبیب گنج ۱: ۹۵، سالار ۴: ۲۶۷، ۲۸۱، ندوه: ۴۷۵).

1092 -[A۱۱۵] نستعلق، سنهٔ ۲۳ حلوس محمد شاه، کرم حورده، ۱۴۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵

1093 -[A۳۶۲] نستعلق، جیون گل، ۱۲۳۲ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۷۱ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۵×۲۰.

1094 -[A۳۸۴/۲] نسنعلیق نیمهٔ شکسته، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول با مرکب قرمز و آبی، ۱۴۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

1095 -[C۲۵۵] نسنعلق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۳۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵

1096 -[C۲۷۰] شکسه نستعلیق، ۱۲۱۴ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل منقوش مجدول، پوسدگی جزوی، ۱۱۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۶×۲۴/۵.

1097 -[C۳۲۷] نستعلبق، کرم خورده، آغار برابر نمونه، مجدول، ۲۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

1098 -[C۳۸۸/۳] سسعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۲۲ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

1099 -[C۴۱۱] نستعلق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، پوسیده، ۱۰۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

1100 -[C۴۲۳] نستعلق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۲۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

1101 -[C۴۵۳] نستعلق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۳۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲.

1102 -[D۴۰۶۵] شکسته نستعلبق، آغاز برابر نمونه، ۱۳۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

بخش بیست و چهارم

جُنگ

[۷۲۶]

● انتخاب کلام شعرا

از: **ناشناس**، انتحاب اشعار شاعران مختلف است. جون: **نظیری، صادق، جامی، وحشی بافقی** وغیره.
آغاز: ... عالم از رنگسی پرواز ما داعست داغ/از پر طاووس تا بال هما داغست داغ...
1111 -[D۹/۱] سستعلق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، محدول، مطلاً، ۷۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۷۲۷]

● بیاض

از: **ناشناس**، گزیدهٔ اشعار شاعران مختلف، همچون: **حافظ، عبید زاکانی، صایب، ابواطعمه** و چند تن دیگر.
آغاز: ... جون عارض تو ماه نباشد روشن/مانند رخت گل نبود در گلشن...
1112 -[C۵/۵] نسعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۷×۲۱/۵.

[۷۲۸]

● بیاض

از: **ناشناس**، منتخبی از اشعار شاعرانی جون: **حزین، اسیری، ناصر علی**.
آغاز: ... انست که حون کرده و دل... کسی را/بسم الله اگر تاب نظر هست کسی را...
1113 -[C۴۱۷/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، پاره، ۱۷ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۷۲۹]

● بیاض

از: **ناشناس**، مجموعهٔ نظم و نثر چون «مخزن الاسرار» **نظامی گنجوی** و چند رسالهٔ دیگر دربارهٔ **تصوف** و لغت است.

[۷۲۵]

● یوسف و زلیخا، شرح

از: مولوی نظام‌الدین راجپوت، شرح برخی ابیات «یوسف و زلیخای» جامی است.

آغاز: حمدله... چون بندهٔ معصیت آگین خوشه چین خرمن تدوین روشن ضمیران سخن آفرین نظام‌الدین، معروف به تخلص خادم...

(ن. ک: مشترک ۷: ۵۸۶، گنج بخش ۳: ۱۸۷۹).

1110 -[C۲۳۲/۱] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۸ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

*

[۷۳۴]

● **جُنگ**

از: **ناشناس**

آغاز: ... جراع مهر حطر دارد از طیپدں دل /بسان عرش فتد لرزه از **دمیدن دل**...

1119 -[D۴۳] شکسته نستعلیق، عبدالرحیم، محرم ۱۱۳۶ هـ، **کرم خورده، آغاز و انجام افتاده،** ۱۱۷ برگ، سطر مخلف، اندازه: ۱۷×۸/۵.

[۷۳۵]

● **جُنگ**

از: **ناشناس،** محموعهٔ اشعار ملمع عربی ـ فارسی است.

آغاز: .. به فبص اولی اسب و آحری است دگر /...

1120 -[D۴۷/۲] نسعلىو، كرم حورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۷۳۶]

● **جُنگ**

از: **ناشناس،** محموعهٔ ۲۱ قصدهٔ مدبحه است.

آغاز: گفت فصا کر یی سباع نتسسه است /کاتب تقدبر جز روح امین را...

1121 -[D۲۸۵] نسعلىو، **آغاز و انجام افتاده،** ۱۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۷۳۷]

● **جُنگ**

از: **ناشناس،** محموعهٔ اشعار و رباعیات از **ملا طغرا، مقیم** وغیره.

آغاز: ... ریشهٔ توطنی ىدوابىده که حراں ىكبارگی تواندش به غربت افکند...

1122 -[D۲۹۱/۱] نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده،** ۷۹ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۹×۱۷/۵.

[۷۳۸]

● **جُنگ**

از: **ناشناس،** سامل جىد غرل ار **مغربی** و چند رباعی از شاعر ناشناس.

آغاز: ... از ىىحهٔ من جاک گرىبان گله دارد /وز گریهٔ من گوشهٔ دامان گله دارد...

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم /هست کلید در گنج حکیم...

1114 -[C۴۸۹] نسنعلیق، کرم خورده، کرم خورده، ناخوانا، ۷۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۱/۵.

[۷۳۰]

● **بیاض**

از: **ناشناس**، گزیدهٔ اشعار شاعران مختلف همچون: **خاقانی، تاج‌الدین علی واعظ** و...

آغاز: ... یمانند روشنا راه /شب دارد داغ منزل الله...

1115 -[C۵۴۸] نسعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، عناوین شنگرف، ۵۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۰/۵.

[۷۳۱]

● **بیاض العاشقین**

از: **ناشناس**، گردهٔ غزلیات شاعران مختلف است، در هشت «سلاسل» و هر یک در چند «حلقه» و هر «حلقه» در اسنشهاد یکی از مضامین شعر فارسی به ترتیب حروف تهجی

آغاز: ... چونکه در هنگام آغاز کتاب /سوختم از بهر تاریخش دماغ...

1116 -[B۴۲۴] شکسته نستعلیق، سید بنده علی ولد سید حشمت علی، ذیقعدهٔ ۱۲۴۹ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، فرسوده، حطوط درهم و برهم، ۱۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰/۵

[۷۳۲]

● **جُنگ**

از: **ناشناس**. مفرداب و غزلیات از شاعران محتلف، ار جمله **کلیم، سلمان** و **امیر خسرو دهلوی**.

آغاز: تا به نام من زبان حامه‌ات گردیده است /از نگینم می‌رود بیرون زبس مالیده است...

1117 -[C۴۸۲] نسعلیق، کرم خورده، یوسیده، ۵۴ برگ، **سطر مختلف**، اندازه: ۱۸×۹.

[۷۳۳]

● **جُنگ**

از: **ناشناس**، محموعه‌ایست، ار اشعار **صایب، طالب، شوکت، ملا طغرا** وغیره.

آغاز: ... سوز /هاون لاله پر از عنبر سارا...

1118 -[D۲۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، مجدول، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۷.

بخش بیست و پنجم

زندگینامه

[۷۴۱]

● احوال شیخ العالم

از: **ناشناس**، در مورد شیخ العالم است نام شیخ العالم پیدا نیست، ولی از متن نسخه معلوم می‌شود که این بزرگ از ایالت بهار بود و شیخ بختیار کاکی مرید او بوده. درین نسخه فضل و کمال شیخ العالم مندرج است.

آغاز: ... مریدان مسافر شده بودند در جنگلی رسیدند در آن جنگل درخت پیکر با حسن و زیور بود..

1126 -[C۵۵۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۱×۱۹.

[۷۴۲]

● اخبارالاخیار فی اسرارالابرار

از: **شیخ عبدالحق محدث دهلوی** (۹۵۸-۱۰۵۲ ه‍/۱۵۵۱-۱۶۴۲ م)، در احوال و مناقب مشایخ شبه قاره تا سدهٔ دهم هجری/شانزدهم میلادی در سه «طبقه».

آغاز: شکر مر حضرت واهب العطیّات را تعالی و تقدس که عطایای او را پایان نیست..

(ن.ک: مشترک ۱۱. ۸۵۹، موره ۷۶۴، آزاد ۱۰ ۱۵۰، سالار ۲: ۴۷).

1127 -[C۱۵۶] نستعلیق، **انجام افتاده**، مجدول، دارای مهر کتابخانهٔ مولوی رجب علی خان بهادر، ۲۴۵ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۷۴۳]

● اسامی بزرگان

از: **ناشناس**، اسامی اولیاء و مشایخ صوفی است که در نفحات الانس ذکر گردیده است.

آغاز: ۱- ابوهاشم صوفی، ۲- ذوالنون مصری، ۳- اسرافیل...

1128 -[A۲۷۰/۳] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۳ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷/۵×۳۰.

[۷۴۴]

● انیس الاحبا

از: **موهن لعل انیس** (زنده در ۱۱۹۷ ه‍/۳-۱۷۸۲ م)، در معرفی پنجاه شاعر فارسی‌گوی هندی و احوال

1123 -[C۵۷۸] نستعلیق، مجدول نامنظم، **آغاز افتاده**، در آخر ناتمام و چند صفحهٔ سفید دار، در هر صفحه مطلب خاصی که با صفحهٔ قبل بی‌ارتباط است، ۲ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۲۷/۵×۲۰/۵.

[۷۳۹]

● **جُنگ** (شعر)

از: **ناشناس**، شامل چند غزل از **امیر خسرو دهلوی** و **چند شاعر دیگر**. **یادداشتهای مختلف** و شروع آن با غزلی از **امیر خسرو دهلوی**، مطالبی به زبان اردو نیز دارد.

آغاز: غزل امیر خسرو خبرم رسید امشب که به کار خواهی آمد/سر من فدای راهی که سوار خواهی آمد...

1124 -[C۵۳۹] نستعلیق هندی، سدهٔ ۱۱-۱۲ ه، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، پوسیده، اوراق از هم جدا، ۴ برگ، ۱۰ س، اندازه ۲۳×۱۴/۵.

[۷۴۰]

● **جُنگ شعر**

از: **ناشناس**، شامل مخمس‌های گوناگون از شاعران مختلف.

آغاز: از جلال اسیر که یک قصیده در توحید به نظر درآمده است...

1125 -[C۵۸۵] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، پوسیده، اوراق از هم جدا، ۵ برگ، ۲۲ س، اندازه ۲۹×۱۸/۵

❊

1132 -[C۲۲۴] نسنعلیق، کرم حورده، ۱۰۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۷۴۸]

● تذکرة الاولیا

از: **ابوحامد فریدالدّین محمد** (۵۱۲-۶۲۷ ه‍/۱۱۱۸-۱۲۳۰ م) **بن ابوبکر، عطار نیشابوری،** نگارش اواخر سدهٔ ششم و یا آغاز هفنم هجری. سرگذشت و احوال ۹۶ تـن از یـبران است، در هـفتاد و دو «باب». هر باب در سرگدشت یکی از ایشان. نخسنین باب حضرت امام جعفر صادق (ع) و آخرین آنها دربارهٔ حلاج است.

آغاز: الحمدلله الجواد بافضل انواع النعماء، المنان باشرف العطاء المحمود الارض...

(ن.ک: متنرک ۱۱: ۷۸۵، آزاد ۱ ۱۴۲، ۱۴۴، سالار ۲۰۲، ۲۰۴، ۸۷، کرزن: ۷۱، موزه: ۷۷۱، ندوه: ۱۸۴).

1133 -[C۴۳] شکسنه ستعلیق، ۲۳۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

1134 -[C۷۸] نسنعلیق، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، ۳۲۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۸.

1135 -[B۴۴۸] سح، کرم حورده، **آغاز افتاده:** ... سحن جون ار فرآن و احـادیث گـذشتی... مشـایخ طریقت بست ..، مجدول، اوراق از هم جدا، در آغاز مهر حیات محمد خا، ۲۸۶ برگ، ۲۳ س، اندازه ۱۷×۲۸

1136 -[C۴۲۴] نسنعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده.** ... دوسنان داکر نو نیز ارین یـرده رعـتی بـاشد برای...، **انجام افتاده،** اوراق از هم جدا، ۳۲۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

● تذکرهٔ سرخوش ← کلمات الشعرا

[۷۴۹]

● تذکرة الشعرا

از: **دولت شاه سمرقندی** (م: ۹۰۰ ه‍/۵-۱۴۹۴ م)، تذکرهٔ شاعران در یک «مقدمه» و هفت «طبقه» و یک «خاتمه» است که در سال ۸۹۲ ه‍/۱۴۸۷ م به انجام رسانده است.

آغاز: تحمیدی که شاه باز بلند پرواز اندیشه به ساحت و فضای کبریای آن طیران نتواند نمود...

(ن.ک: متسرک ۱۱: ۷۲۹، موره: ۷۹۹، آزاد ۱: ۱۶۶، سالار ۲: ۷۸، ۸۲، کرزن: ۲۵، فیروز: ۱۳۰).

1137 -[D۲۰] نسـتعلیق، ۱۲۲۴ ه‍، لکـهنو، کـرم خـورده، در آغـاز مـهر شـجاعت عـلی خـان بـهادر جلال‌الدوله مهدی، ۲۳۹ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

و آثار مکین دهلوی (اساد مؤلف) و شاعران واسته به مکنب او بـه تـقاضای مـهاراجـه نکـهت رای نگاشته است.

آغاز: ستابتش بیحد و بیایتش... سخن آفرینی راکه به نغمهٔ کاف و نون چندین زمزمهٔ گوناگون برآورده...

(ن.ک: تذکره نویسی: ۴۵۰، آزاد ۱: ۱۷۸، بنارس: ۷).

1129 -[C۱۷۵] شکسته نستعلیق، ۵۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۳.

[۷۴۵]

● **تحفهٔ سامی**

از: **سام میرزا، ابونصر** (م: ۹۷۵ هـ/۸-۱۵۶۷ م)، به سال ۹۵۷ هـ/۱۵۵۰ م در احـوال رجـال سـیاسی، مذهبی، علمی و ادبی نگاشته، در یک «مقدمه» و هفت «صحیفه».

آغاز: لله الحمد قبل کل کلام /بصفات الجلال و الاکرام ..

(ن.ک: مشترک ۱۱. ۷۳۴، موزه. ۷۹۷، سالار ۲: ۸۲)

1130 -[C۲۳۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، پاره، پوسیده، ۱۳۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۵.

[۷۴۶]

● **تحفة القادریه**

از: **شاه ابوالمعالی قادری لاهوری** (م: ۱۰۲۴ هـ/۱۶۱۵ م)، در احوال و مناقب **شیخ عبدالقادر جیلانی** (۵۶۱ هـ/۶-۱۱۶۵ م) است، در بیست و یک «باب»

آغاز: یا رب به کمالات شه جیلانی /کاندر فضل و کرم ندارد ثانی...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۸۸۲، نسخه‌ها ۲. ۱۵۶۱، موزه: ۷۷۰).

1131 -[C۱۵۹] نستعلیق، ۱۲۵۱ هـ، ۱۶ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲.

[۷۴۷]

● **تذکرة الاحوال**

از: **شیخ محمد علی حزین لاهیجی** (۱۱۰۳-۱۱۸۱ هـ/۲-۱۶۹۱ ـ ۸-۱۷۶۷ م)، نگارنده احوال خود را از تولدش (۱۱۰۳ هـ/۲-۱۶۹۱) تا سال نگارش (۱۱۵۴ هـ/۱۷۴۱ م) نگاشته است.

آغاز: نحمده و نسأله النفی و نعتصم بعروة الوثقی...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۷۵۱، موزه: ۷۹۸، آزاد ۱: ۱۷۳، سالار ۲: ۱۸۲، کرزن: ۲۶).

زندگینامهٔ پیامبران و دوازده امام است در سه جلد.

آغاز: حیات قلوب مرده دلان به وادی ضلالت و حرمان حمد خداوند..

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۸۴، موزه: ۷۷۵، مرعشی ۸: ۸۶).

1141 -[C۴۳۳] شکسته نستعلیق، ۱۲۴۹ ه، کرم خورده، پوسیده، رطوبت زده، محشّی، ۳۱۱ برگ، ۲۱ س، اندازه. ۲۲/۵×۳۳.

[۷۵۴]

● خلاصة المفاخر فی مناقب الشیخ عبدالقادر

از: **ناشناس**، متن عربی از **عبدالله بن اسعد یافعی** (۷۰۰-۷۶۸ ه) در مناقب **شیخ عبدالقادر جیلانی** (۵۶۱ ه/۶-۱۱۶۵ م) همراه با حکایات.

آغاز: می‌گوید اضعف عباد اصلح الله شأنه که چون کتاب خلاصة المفاخر فی مناقب الشیخ...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۸۰۱).

1142 -[C۴۶۰/۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۵۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۱۸.

[۷۵۵]

● ذکر مولانا سماءالدین

ار **محمد صادق دهلوی** (زنده در ۱۰۴۵ ه/۶-۱۶۳۵ م)، **مولانا سماءالدّین** اولین عارف سهروردی است که در دهلی مرجع خلایق شد، وی مرشد شیخ حمالی شاعر و عارف معروف دهلی بود و مقبره‌اش در دهلی تاکنون وجود دارد.

آغاز: ذکر مولانا سماءالدّین قدس سره از کتاب کلماة الصادقین تصنیف محمد صادق دهلوی...

1143 -[C۱۲۱/۱] نستعلیق، مجدول، ۱۴ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

[۷۵۶]

● رسالهٔ تألیفات و تصنیفات ملا محمد باقر مجلسی

ار: **محمد حسین بن محمد صالح حسینی**، در معرّفی ۴۹ مجلّد از تألیفات فارسی و عربی **ملا محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد چنین گوید محرّر این حروف المفتقر الی الله الغنی محمد حسین بن محمد صالح الحسینی عفی الله عن خطایا...

[۷۵۰]

● **تذکرهٔ هندی**

از: **غلام مصحفی همدانی امروهوی** (پیرامون ۱۲۴۰ ه‍/۱۸۲۴ م)، تذکرهٔ شعرای اردوست که بعد از چند سطر پیرامون احوال شاعر به معرفی اشعار او می‌پردازد.

آغاز: نیکوتربن تذکره که غنچهٔ دلهای ارباب سخن را به اهتزاز نسیم تحریر...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۷۶۴).

1138 -[C۵۸۸] نستعلیق، ۱۲۳۱ ه‍، کرم خورده، مجدول، ۱۲۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳×۲۱/۵.

[۷۵۱]

● **تکملهٔ تذکرهٔ عرایس**

از: **محمد نجیب قادری ناگوری اجمیری** (م: ۱۱۶۲ ه‍/۹-۱۷۴۸ م)، مؤلف چون «تذکرهٔ عرایس» نگاشتهٔ **شیخ شرف‌الدین** (۱۱۲۷ ه‍/۱۷۱۵ م) **بن قاضی شیخ محمد نهروالی** را کامل ندیده از تذکره‌های گوناگون اسامی دیگری را بر آن افزوده است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد اس رسالهٔ مختصر است از تذکرهٔ اعراس...

(ن.ک: متسترک ۱۱: ۹۶۴)

1139 -[A۱۹۲] نسعلیق، ۱۱۵۵ ه‍، کرم خورده، محشّی، ۱۲۲ برگ، ۲۰ س، اندازه ۲۳×۱۴

[۷۵۲]

● **حضرات القدس فی مقامات اکابر النقشبندیه** (دفتر دوّم)

از: **بدرالدّین شیخ ابراهیم سرهندی** (زنده در ۱۰۵۳ ه‍/۱۶۴۳ م)، در ذکر مقامات و کرامات و احوال و اعمال مجدد الف ثانی و دیگر پیروان اوست. در یازده «حضرت».

آغاز: حضرات القدس محامد مقدسه و نفحات الانس مکارم منزه به بارگاه واجب‌الوجود سزد...

(ن.ک: متسترک ۱۱: ۹۰۱).

1140 -[C۱۶/۱] نستعلیق، هدایت الله بن محمود سندی، ۱۳۰۹ ه‍، ۹۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۷۵۳]

● **حیات القلوب**

از: **محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، در ۱۰۸۷ ه‍/۱۶۷۶ م نگاشته است،

[۷۶۰]

● **شجرهٔ پیران قادری**

از: **سروری، سید اشرف شاه الهی.**

آغاز: الحمدلله... قال الفقیر سید اشرف شاه الهی به حرمت شیخ المشایخ سید عنایت الله شاه الهی به حرمت شیخ المشایخ...

1148 -[C۳۰۳/۳] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۵.

[۷۶۱]

● **کلمات الشعرا:** تذکرهٔ سرخوش

از: **محمد افضل دهلوی**، متخلص به **سرخوش** (م: ۱۱۲۶ هـ/۱۷۱۴ م)، تذکرهٔ کوتاه ۱۶۵ سرایندهٔ روزگار جهانگیر (۱۰۱۴-۱۰۳۷ هـ/۱۶۰۵-۱۶۲۷ م) تا عالمگیر اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ/ ۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) است. در ۱۰۹۳ هـ/۱۶۸۲ م ساخته است و تا سال ۱۱۰۸ هـ/۱۶۹۶ م بدان می‌افزوده است، با سرنندهای «باب» هر حرف در یک باب از «الف» تا «یا».

آغاز: سخن جانست دیگر گفتگو جانان زمن بشنو/اگر هر لحظه جان تازه می‌خواهی سخن بشنو...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۷۴۲، گنج بخش ۴: ۲۰۶۶، آزاد ۱: ۱۶۹، سالار ۲: ۱۱۴، موزه: ۸۰۲، کرزن: ۲۵، مرآة العلوم ۲: ۱۴۷، ۳: ۲۲، ندوه: ۳-۷۲۲).

1149 -[C۴۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۷۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

1150 -[B۴۳۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۵۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۰.

[۷۶۲]

● **مخبرالواصلین**

از: **ابوعبدالله محمد فاضل**، مدعو به **مظهرالحق** (م: ۱۱۰۶ هـ/۱۶۹۴ م) **بن سید احمد بن سید حسن حسینی ترمذی اکبرآبادی**، دربارهٔ تاریخ وفات بزرگان دین بویژه مشایخ صوفی است.

آغاز: برترین کلامی که عارفان معارف سخن سازی و واقفان مواقف نکته پردازی...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۹۳۳، کرزن: ۱۹۷، استوری ۲: ۱۰۰۴، آزاد ۱: ۱۵۵، سالار ۵: ۱۵۲).

1151 -[A۲۶۶] شکسته نستعلیق، ۱۲۴۰ هـ، ۸۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

1144 -[C۱۲۲/۲۰] نستعلیق، محشّی، ۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۷۵۷]

● رساله در سبب شهادت شیخ زین‌الدّین شهید ثانی

از: **ناشناس.**

آغاز: اما بعد پس سبب شهادت با سعادت افضل العلماء الاعلام...

1145 -[D۴۵/۶] نستعلیق، ۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

[۷۵۸]

● سفینة الاولیا

از: **محمد دارا شکوه قادری** (۱۰۲۴-۱۰۶۹ هـ/۱۶۱۵-۱۶۵۹ م) **بن شاهجهان،** در زندگینامه و مقامات صوفیان است. آغاز می‌کند به بزرگان اسلام از پیامبر و یاران و امامان و سپس ۱۲۹ صوفی مرد و ۱۸ صوفی زن برحسب گروه‌های قادری، نقشبندی، چشتی، کبرویان، سهروردیان...

آغاز: الحمدالله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد سیدالمرسلین و علی آله... امام و مقامات اولیاء عظام اطهر من الشمس...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۹۰۷، نسخه‌ها ۲: ۱۱۹۴، آزاد ۱: ۱۵۲، سالار ۲: ۴۹، ۲۸۵، شیفته: ۹۶، فیروز: ۲۳، موزه: ۷۸۱).

1146 -[B۴۴۹] نستعلیق، کرم حورده، **انجام افتاده،** ۱۰۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۷۵۹]

● سیرالعارفین

از: **حامد** متخلص به **جمالی دهلوی** (۸۶۲-۹۴۲ هـ/۱۴۵۸-۶-۱۵۳۵ م) **بن فضل الله،** در میان سالهای ۹۳۷-۹۴۲ هجری نگاشته است. در شرح احوال و کرامات ۱۳ تن از عارفان شبه قاره.

آغاز: حمدی که ابواب سعادت بر ارباب عبادت مفتوح گرداند و ستایش سرگشتگان بادیهٔ طلب...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۸۴۴، موزه: ۷۸۲، سالار ۲: ۲۴، آزاد ۱: ۱۴۹، ندوه: ۶۸۳، ۷۱۹، شیفته: ۹۶، کرزن: ۷۵).

1147 -[A۳۰۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده،** اوراق کنده شده، ۱۲۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

به سال ۱۲۰۱ ه/۷-۱۷۸۶ م رسدگبنامهٔ **مولانا فخرالدّین چشتی نظامی** (م: ۱۱۹۹ ه/۱۷۸۵ م) **بن نظام‌الدین اورنگ‌آبادی** است در پنج «باب».

آغاز: ثنای بسیار حمد بیشمار مر محبوب ازلی و معبود لم یزلی راکه کنت کنزاً مخفیاً. .

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۹۸۶، آزاد ۱: ۱۶۲، سالار ۲: ۶۵).

1155 -[A۱۵۲/۳] نستعلیق، قبض علی خان،کرم خورده، ۳۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۱۴/۵.

[۷۶۷]

● منتخب هفت اقلیم رازی

از: **ناشناس،** منتخبی از تذکرهٔ تاریخی «هفت اقلیم» نگاشتهٔ **امین بن احمد رازی** به سال ۱۰۰۲ هجری که در آن احوال ۱۵۶۰ تن از سرایندگان و فضلا و امیران و پادشاهان راگزارش کرده است.

آغاز: از نسخهٔ هفت اقلیم امین احمد رازی نقل نموده شد...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۷۳۸، سالار ۶: ۴۸، موزه: ۸۰۵، ندوه: ۶۶۱).

1156 -[D۷۲۴۸۲] شکسته نستعلیق، بالنکه، ۱۳۲۳ ه،کرم خورده، ۱۰۶ برگ، ۱۸، اندازه: ۲۱×۱۴

[۷۶۸]

● مونس الارواح

از: **جهان آرا** (۱۰۲۲-۱۰۹۲ ه)، دختر **شاهجهان پادشاه،** در سال ۱۰۴۹ ه/۱۶۳۹ م در احوال **خواجه معین‌الدّین حسن سجزی چشتی اجمیری** (م: ۶۳۳ ه) و بعضی از مریدان او نگاشته است.

آغاز: حمد و سپاس افزون از عدد شمار مر صانعی کریمی را...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۸۹۸، موزه ۷۹۴)

1157 -[C۱۳۰] نستعلیق نیمهٔ شکسته، ۱۰۴۹ ه،کرم خورده، پاره، در آخر مهر محمد فاخر بن سید احمد، ۲۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۲×۱۵.

[۷۶۹]

● ناشناخته

از: **ناشناس،** در شرح احوال پیران و مشایخ صوفی.

آغاز: ... مدعی وقتی یکی را دید بر آب می‌رفت وی بر کنار دریا بود...

1158 -[D۲۸۳] شکسته نستعلیق،کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۴۵ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

[۷۶۳]

● مرآت الخیال

از: **شیر خان لودی** (زاده پیرامون ۱۰۶۰ ه‍/۱۶۵۰ م)، نگاشته به سال (۱۱۰۲ ه‍/۱۷۹۱ م) تذکرهٔ ۱۳۱ تن شاعر فارسی گوی (که ۱۵ تن از آنان زنان می‌باشند) به ترتیب زمانی از رودکی تا همدمی.

آغاز: ای باد تو بند بر زبان نطق سخن سرای را/وی فکر تو باعث جنون عقل گره‌گشای را...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۷۴۵، موزه: ۸۰۴، سالار ۲: ۱۱۳).

1152 -[C۱۸۰/۲] نسنعلیق، وزیر خان، ۱۲۷۵ ه‍، کرم حورده، ۱۵۸، برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۸×۲۸

[۷۶۴]

● مطلوب الطالبین

از: **محمد بولاق دهلوی**، به سال ۱۱۱۱ ه‍/۱۶۹۹ م به خواهش **خواجه محمد مطلوب** و طلاب احباب خود، در احوال **نظام‌الدّین اولیاء** در همده «مطلب» نگاشته است.

آغاز: لله الحمد و المنة که ابن دبن مبن خانم النبیین را بر آسن انبیاء...

(ن.ک: متسرک ۱۱: ۹۳۶، گنح بحتس ۴: ۲۱۴۰، آزاد ۱: ۱۵۷، موزه: ۷۹۲).

1153 -[C۳۱۶] نستعلق، کرم خورده، **انجام افتاده**، یوسده، ۱۴۵ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۵×۱۵/۵.

[۷۶۵]

● مناقب غوثیه

از: **محمد صادق شهابی سعدی قادری** (از سدهٔ یازدهم هجری/هفدهم میلادی). مناقب **شیخ عبدالقادر جیلانی** (۵۶۱ ه‍/۶-۱۱۶۵ م) را در ۹۰ «منفست» و کیفیت صلات الاسرار را در خاتمه نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذی حعل کرامات الولی تتمة الخوارق النبی و... اما بعد می‌گوید بندهٔ ضعیف...

(ن.ک: مشترک ۱۱: ۸۶۷، موزه: ۷۹۳، ایوانف: ۱۱۳، آزاد ۱: ۱۶۰، کرزن: ۷۹).

1154 -[B۱۸۵] نستعلق، کرم خورده، به هم جسبیده، یوسیده، ۱۴۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۶×۱۷.

[۷۶۶]

● مناقب فخریه

از: **شهاب‌الدین** مخاطب به نظام، **عمادالملک غازی‌الدین خان سوم** (م: ۱۲۱۵ ه‍/۱۸۰۰ م)، نگاشته

1163 -[B۱۸۳] نستعلیق، دوست محمد بن یار محمد، ۸۸۳ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... پدر وی فاضل بو. گفت چون بدبیرسنان شوی از وی خواه که این شعر را...، پوسیده، بعضی صفحات محشّی، ۱۹۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸×۲۵.

1164 -[C۵۳۸] نسخ، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... جامه در پوشید و بخدمت حضرت شیخ الاسلام احمد قدس الله سره آمد...، **انجام افتاده**، ۴۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

[۷۷۲]

● نفحات القدس

از: **عصمت‌الدّین محمد**، معروف به **غلام مصطفی قادری**، در شرح احوال اولیاءالله و صوفیان بزرگ.

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه و اهل بیته و سلم اما بعد از حصرت رب المعبود حقیقی که غزل ملامعین دیوانه...

1165 -[C۲۰۰] نستعلیق، ۸۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۰×۲۷.

❊

[۷۷۰]

● نفحات الانس، حاشیه

متن از **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، حاشیه از شاگردش **رضی‌الدین عبدالغفور لاری** (م: ۹۱۲ ه‍/۱۵۰۶ م) در سرگذشت برخی از پیران که ذکر آنان در نفحات نشده بود. تاریخ نگارش حاشیه گویا دو سال پیش از مرگ جامی در ۸۹۶ هجری باشد.

آغاز: ... وجود حق سبحانه و باقی شده‌اند به وی سبحانه...

(ن. ک: مشترک ۱۱: ۸۲۷، گنج بخش ۴: ۲۱۵۳).

1159 -[B۱۸۴] نسنعلیق، رمضان المبارک ۱۲۴۳ ه‍، کرم خورده، اوراق به هم چسبید، **آغاز افتاده**، ۲۱۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۱

[۷۷۱]

● نفحات الانس من حضرات القدس

از: **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، ریشهٔ کتاب «طبقات الصوفیهٔ» **ابوعبدالرحمٰن محمد نیشابوری سلمی** (م: ۴۱۲ ه‍/۱۰۲۱ م) است که **خواجه عبدالله انصاری هروی** (م: ۴۸۱ ه‍/۱۰۸۹ م) در مجالس تذکیر و وعظ به زبان هروی املا می‌کرده و مریدان یادداشت می‌کرده‌اند در ۸۸۱ ه‍/۱۴۷۶ م **میر علی شیر** (۸۴۴-۹۰۶ ه‍/۱۴۴۱-۱۵۰۰ م) از **جامی** خواهش **می‌کند** که آن را به روش بهتری انجام رساند.

آغاز: الحمدلله الذی جعل مرایی قلوب اولیائه مجالی وجهه الکریم...

(ن. ک: مشترک ۱۱: ۸۲۰، آزاد ۱ ۱۴۵، سالار ۲: ۶، ۴: ۲۹۸، ۸ ۲۷۹، کرزن: ۷۱، ۳۲۸، ندوه. ۱۸۶، ۷۲۹).

1160 -[B۱۸۱] شکسته نستعلیق، ۱۱۶۱ ه‍، مرادآباد، کرم خورده، **انجام افتاده**، مجدول، ۱۷۶ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

1161 -[B۱۸۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، **محشّی**، ۱۸۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵

1162 -[A۲۷۰/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... **مواضع فهم مقصود بسهولیت دست نمی‌دهد و ایضاً... است بر ذکر بعضی از متقدمان...، دارای حواشی، ۵۰ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۷/۵×۳۰.**

بخش بیست و ششم

داستان‌ها

[۷۷۳]

● انوار سهیلی

ار **کاشفی بیهقی، کمال‌الدین حسین** (م ۹۱۰ ه‍/۵-۱۵۰۴ م)، برحمه‌ای اسب ار «کلیله و دمنهٔ» عربی و بحربری از کلیله و دمنهٔ بهرامشاهی، با افرودگیهایی به نام **نظام‌الدین احمد شیخم سهیلی جغتایی** (م ۹۱۸ ه‍/۱۵۱۲ م) در چهارده «باب»

آغاز: حضرت حکیم علی الاطلاق حلّت کلمنه که وظایف لطایف حمد و ثنای او ..

(ن ک: مشترک ۶: ۹۷۰، گنج بختش ۳: ۱۳۱۶، سالار ۳: ۱، فیروز. ۲۱۶، بارس: ۸، ندوه. ۴۸۶).

1166 -[C۱۲۷/۱] نسعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۴۰ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۴×۲۲

[۷۷۴]

● بهار دانش

ار **عنایت الله کنبوه لاهوری** (م: ۱۰۸۲ ه‍/۱۶۷۱ م)، از افسانه‌های هندی کهن اسب، ار روایتهای برهمنان در معاشقهٔ جهاندار سلطان و مهر بانو پرور که در ۱۰۶۱ ه‍/۱۶۵۱ م به انجام رسیده است این کتاب در شبه قاره کتاب درسی مدارس قدیم نیز بوده اسب

آغاز فاتحهٔ کتاب مستطاب آفرینش و پیرایهٔ صحیفهٔ دانش و بینش حمد خداوند خرد بخش سخن آفرین

(ن ک: مشترک ۶: ۱۰۰۷، گنج بختش ۳ ۱۳۲۰، سالار ۳ ۱۸، کرزن ۱۰۶، فیروز ۲۲۰، ندوه. ۴۴۸)

1167 -[C۸۸] نستعلیق، قاضی نعمت الله ولد مولانا محمد اشرف، ۱۲۳۳ ه‍، لکهنو، کرم خورده، مجدول، در آخر مهر احمد مورخهٔ ۱۲۳۶ ه‍، ۳۷۶ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۱×۲۰.

1168 -[C۶۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۱۵۳ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۶×۲۳

1169 -[C۲۰۳] نستعلیق، ظهورالله ولد محمّد جمیل، ۱۱۰۴ ه‍، کرم خورده، **آغاز افتاده**. یکباره پردهٔ حیا از پیش چشم بر انداختن و بدین شتاب...، ۲۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۴×۲۰.

پسر او بختیار و چهار درویش است.

آغاز: حمدله... اما بعد راویان اخبار و ناقلان...

(ن.ک: مشترک ۶: ۹۹۸، موزه. ۶۷۶).

1174 -[B۴۲۷] نستعلیق، قسمی سوخته، **مجدول، مطلاّ**، ۲۲۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

1175 -[C۵۵۷/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، پوسیده، ۷ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵

● چهل طوطی ← طوطی‌نامه

[۷۷۹]

● حاتم طائی: حاتم‌نامه

از: **ناشناس**. داستانی است فهرمانی از رفتار و کردار و جوانمردی و سخاوت و جنگها و آتشهای **حاتم طایی**. با تحریرهای گوناگون، نظم، نثر در گنج بخش نسخه‌های متعدد که تعداد آنها به پنج می‌رسد، با آغازهای مختلف درج گردیده

آغاز: .. همه کرده راضی شدند جواب دادند که آفرین باد. .

(ن.ک: مشترک ۶: ۱۰۸۸، نسخه‌ها ۵ ۳۶۷۴، گنج بخش ۳: ۱۳۳۳)

1176 -[C۱۵۵/۱] نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۸۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵

● حاتم‌نامه ← حاتم طائی

[۷۸۰]

● حسن و عشق: تزویج عشق و حسن

از: **نورالدین محمد** شیرازی معروف به **نعمت خان عالی** (م: ۱۱۲۲ ه/۱۷۱۰ م)، دربارهٔ حسن و عشق، جسم و جان به‌گونهٔ داستان با سرنندهای «القصه»، به نثر آمیخته به نظم با مضامین صوفیانه.

آغاز: حدیث عشق شد زیب بیانم/چو شمع افتاد آتش در زبانم. .

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۵۷ و ۶: ۱۰۴۵، حسب گنج ۱: ۱۹۵، کرزن: ۱۳۱، سالار ۳: ۲۰۱ و ۵. ۲۳۲، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۱۴، موزه. ۴۲۹، ندوه ۷۸۹).

1177 -[A۱۷۵/۱] نستعلیق و نسخ، کرم خورده، **مجدول**، ۱۵ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۵×۲۳.

1178 -[A۲۶۶/۱] نستعلیق، محمد عبدالباری ولد قاضی ارادت الله، ربیع‌الثانی ۱۲۵۱ ه، **کرم خورده**، آغاز برابر نمونه، ۱۷ برگ، ۱۸ س، اندازه ۱۳×۲۵/۵.

1170 -[C۲۶۸] شکسته نستعلیق، امام بخش، **آغاز افتاده**: ... و روزگار از سواد طرهٔ مشک افتاستر مشام جهان را به غالیهٔ مراد معطر می‌ساخت...، مجدول، ۳۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

● **تزویج عشق و حسن ← حسن و عشق**

[۷۷۵]

● **جامع الحکایات**

ار: **ناشناس**، حکایتی است از زبان کهتری، معروف به سهکل به نام جامع الحکایات.

آغاز: در این ایام که به حسب آبخورد در بلدهٔ هند، اتفاق اقامتی افناده با بعضی اهل حسن..

1171 -[C۵۶۹] شکسته نستعلبق، کرم حورده، **انجام افتاده**، اوراق از هم حدا، ۳۶ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۲×۲۰/۵.

[۷۷۶]

● **جنگنامهٔ پسر شاه مردان علی**

ار **ناشناس**. دربارهٔ حنگهای محمد حنفیه به نثر است.

آغاز: حاکی این حکایات و راوی اس روابات چس گوید که عبدالمناف...

1172 -[B۴۵۳] شکسته نستعلق، ۱۲۴۰ ه، کرم خورده، ۱۰۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۰

[۷۷۷]

● **جوانا مرگ**: قصهٔ دختر فغفور چین: قصهٔ بدیع‌الجمال و شاهزادهٔ مصری

از. **مولانا عبدالغفور**، داستان دختر فغفور پادشاهٔ چین به نام بدیع الجمال و پرستشهای او از خواستگاران است.

آغاز. حمدله... بعده می‌گوید بندهٔ ضعیف و نحیف مولانا عبدالغفور ..

(ن. ک. مشترک ۶: ۹۹۸، نسخه‌ها ۵: ۳۶۶۸)

1173 -[ج C۲۶۵/۵] نستعلیق، غلام حسن، ۱۲۵۱ ه، کرم خورده، پوسیده، اوراق از هم کنده، ۲۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

[۷۷۸]

● **چهار درویش**

منسوب به: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ه/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، دربارهٔ آزاد بخت پادشاه روم و

1184 -[B۴۷۴] شکسته نستعلیق، احمد بخش یکدل لاهوری، آغاز برابر نمونه، مجدول، صفحهٔ اوّل مطلاّ، ۱۹۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

1185 -[C۲۴۳] نستعلیق، ۱۰۱۳ هـ، آغاز برابر نمونه، ۲۸۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

1186 -[C۴۱۰] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده،** ۱۵۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۳.

[۷۸۴]

● عاشورنامه و جنگ امیر محمد حنفیه

از: **ناشناس،** از داسانهای حماسی دبی است که چند نحریر مختلف از آن در دست است. در وقایع شهادت امام حسن (ع) و امام حسین (ع) و جنگهای محمد حنفیه.

آغاز. الحمدلله .. بدانکه ای مسلمانان بشنوید از دل و جان و به اعتقاد راست و به حضور قلب...

(ن.ک. مشترک ۶: ۹۳۳ و ۱۰۸۵، نسخه‌ها ۵: ۳۶۶۸)

1187 -[C۳۲۵] نستعلیق، شیخ روح الله، کرم خورده، ۴۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۷۸۵]

● عطر بهار

از. **نذیرالدین حسن شایق بن غلام محیی‌الدین اویسی سرهندی،** همان بهار دانش **عنایت الله کنبوه لاهوری** در معاشقهٔ جهاندار سلطان و مهر بانوست که چون نثر آن برای نوآموزان دشوار می‌نموده نگارنده آن را به صورت ساده و روان بازنویسی کرده است

آغاز بعد از حمد جهاندار حقیقی که نوع انسان را بهرور در نعمت دو جهان گردانیده و دماغش را به عطر بهار دانش تر و تازگی بخشنده.

(ن.ک: مشترک ۶: ۱۰۲۲).

1188 -[D۱۹/۱] نستعلیق، شا، ربیع‌الثانی ۱۲۴۵ هـ، کرم خورده، مجدول، ۱۲۲ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۳×۲۲

[۷۸۶]

● عیار دانش

از: **شیخ ابوالفضل** متخلّص به **علامی** (م: ۱۰۱۱ هـ) **بن شیخ مبارک دکنی،** داستانهایی است اخلاقی که از «انوار سهیلی» **کاشفی بیهقی** (م: ۹۱۰ هـ/۵-۱۵۰۴ م) گرفته و آن را به نثر روان و ساده نگاشته است

1179 -[A۳۶۴/۵] نسعلیق، محمد شسر خاں، محرم الحرام ۱۲۸۰ ه، آغاز برابر نمون، مجدول با مرکب آبی رنگ و شنگرف، ۱۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۱۹.

1180 -[C۵۵/۱] نستعلیق، کرم حسین، صفر ۱۲۰۳ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۶ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۶×۲۲

[۷۸۱]

● حکایت

از: **ناشناس**، شامل حکایات در بخشش و بذل مال.

آغاز رن چو از ینحه قدم آنسو نهد/مرد همان به که بکسو جهد. .

1181 -[C۵۸۱] نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۵ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۱/۵×۲۶/۵

[۷۸۲]

● سخن گفتن مرده با سلمان فارسی

از: **محمد باقر مجلسی اصفهانی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م)، سخن گفتن **سلمان فارسی** با مرده‌ای است و آگاه شدن از حالات مرگ در آن دنیا

آغاز الحمدلله . اما بعد روایت است از اصبغ بن نباته که گفته بودم به سلمان فارسی ..

1182 -[C۱۲۲/۱۸] نستعلیق، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۹×۳۰

[۷۸۳]

● طوطی‌نامه: چهل طوطی

از: **ضیاءالدین نخشبی** (م ۷۵۱ ه/۱۳۵۰ م)، اصل داستان به زبان سانسکریت و شامل ۷۰ داستان بوده، دانشمندی ۵۹ داستان آن را به فارسی در آورده سپس یکی از بزرگان نخشبی خواسته که آن را آرایش و پیرایش کند، او نیز در آن چیزی کاسته و چیزی افزوده است.

آغاز: مناجات به حضرت رازق النعمات فی عشه که رزاق و حوش و طیور نعم عمیم اوست..

خدایا اهل دل را دوق دل ده/ضیاء نخشبی را شوق دل ده. .

(ر ک منزوی ۶. ۹۵۲، نسخه‌ها ۵ ۳۷۲۹، سالار ۳: ۲۰۲، کرزن: ۱۰۵، موزه. ۶۸۱).

1183 -[B۴۷۳] نستعلیق، مراد علی لاهوری، سنه ۳۰ جلوس اورنگ‌زیب، کرم خورده، مجدول، ۲۰۶ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۴/۵×۲۱/۵.

1192 -[A۳۶۰] نستعلیق، رسول بخش، ژوئیه ۱۸۷۶ م، ۱۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۷×۲۵.

● **قصهٔ دختر فغفور چین ← جوانا مرگ**

● **قصهٔ ماهرو ← ماه دو هفته**

[۷۹۰]

● **قصهٔ هفت محفل**

از: **کریم‌الدین ولد محمد عابد خان،** مجموعهٔ قصه‌های گوناگون است. آمیخته به نظم.

آغاز: ابتدا کردم به نامت یا احد/زانکه رزاق وکریمی و صمد..

1193 -[A۳۶۳] نستعلیق، ۱۴۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۷۹۱]

● **کارستان**

از **منیر لاهوری** (م: ۱۰۵۴ ه‍/۱۶۴۴ م)، داستان هرمز پادشاه افسانه‌ای مشرق زمین است.

آغاز: ستایش گوناگون پادشاهی را سزاوار است که پادشاهان روی زمین بر آستانهٔ کبریایش روی بر زمین نهاده‌اند و خسروان .

(ن ک: مشترک ۶: ۱۰۲۵، گنج بحش ۳: ۱۳۸۳).

1194 -[B۴۷۱] شکسته نستعلیق، مجدول، ۹۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۲۰.

[۷۹۲]

● **گلریز**

از: **ضیاءالدین نخشبی** (م: ۷۵۱ ه‍/۱۳۵۰ م)، داستان «معصوم شاه» پسر پادشاه نحتسب به نام «طیفور» است. به نثر روان آمیخته به نظم، با مایه‌های عرفانی.

آغاز: حمدی بی‌نهایت مر احدی راکه وله الحمد فی السموات و الارض صفت جلال اوست...

(ن. ک: مشترک ۶: ۹۶۱، نسخه‌ها ۵: ۳۷۳۸).

1195 -[A۳۸۵] نستعلیق، مجدول، کاملاً بازسازی شده، ۱۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۷×۲۴

[۷۹۳]

● **لطایف السعادت**

از: **سید انشاءالله** (م: ۱۲۳۳ ه‍/۱۸۱۷ م) **بن میر ماشاءالله جعفری حسینی نجفی،** نگاشته به نام نواب

در ۱۶۰ «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: ... و بعد... چه آن اگر چه در اصل ابن... ندارند اما پس سخنان بلند حق...

(ن.ک: مشرک ۶: ۹۸۶، سالار ۶: ۴۷، کرزن: ۱۰۵، موزه: ۶۸۲، فیروز: ۲۲۷).

1189 -[C۲۹۵] نستعلیق، منهی لال، ۱۸۱۹ م، **آغاز افتاده**، ۳۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۳۰.

[۷۸۷]

● فرمایش رشیدی

از: **محمد تقی جعفری حسینی**، داستانی اسطوره‌ایست بر اساس جنگهای اکلیل الملک از دوستان صاحبقران اعظم‌پور با لشکر دیوها و جنیان و همچنین در عشق او.

آغاز: بعد از حمد حصرت پروردگار جلّت کلمته و نعت سید ابرار و آل اطهار و اصحاب کبار چنین گوید فقیر حقیر محمد تقی الجعفری الحسینی...

1190 -[C۴۳۵] نستعلیق، کرم حورده، **انجام افتاده**، ۴۲۴ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

[۷۸۸]

● قصص الانبیاء

از: **خواجه امام ابواسحاق و ابراهیم بن اسمعیل بن فیروز بن شیبان سنکویه**، داستان پیامبران است از آفرینش نا پیامبر اسلام ﷺ.

آغاز: الحمدلله الذی توحد بالملکوت تعزز بالجبروت و هوالذی لایموت الواحدالمعودالواجد الموجودالباقی...

(ن.ک. مشنرک ۶: ۱۱۷۷، نسحه‌ها ۶: ۴۵۱۵، سالار ۳: ۳۷، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹، موزه: ۸).

1191 -[C۱۱۷] نسنعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۲۲ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

● قصهٔ بدیع الجمال و شاهزادهٔ مصری ← جوانا مرگ

[۷۸۹]

● قصهٔ تمیم انصاری

از: **ناشناس**، داستان زن و فرزندان نمبم انصاری است. گفتگوی صحابهٔ پیامبر اسلام ﷺ.

آغاز: آورده‌اند که در عهد خلافت خود امیرالمؤمنین عمر رضی الله عنه روزی نماز...

(ن.ک: مشرک ۶: ۱۰۸۱، نسخه‌ها ۵: ۳۶۹۱).

1200 -[D۳۲/۱] شکسته نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۷۹۸]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، حکایتهای کوتاه که مؤلف انتخاب و نگاشته است.

آغاز: سپاس بی‌قیاس حکیمی را که اطلاق حکیم علی الاطلاق بر اوست و درود نامحدود رسولی را که...

1201 -[C۵۰۳/۷] نستعلیق، ۳ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

1202 -[C۵۲۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** هم فال و هم تماشا خواهد بود/هم تماشای گل و ریاحین..، اوراق به هم چسبیده، داستان یکی از فرمانروایان به نام جهاندار شاه به نثر ساده و روان، ۲۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵.

1203 -[D۲۳۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. ... معاش این کفار شد اکنون... شهزاده عقب می‌رفت... **انجام افتاده**، داستان دلباختگی عاله خاتون و یکی از شهزادگان، ۵۵۰ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۵×۲۴

*

سعادت علی خان بهادر جنگ در شرح بعضی لطایف و حکایات.

آغاز: محمدت بیرون از احاطهٔ قیاس شایستهٔ...

1196 -[C۵۱۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

[۷۹۴]

● **ماه دو هفته:** قصهٔ ماهرو

از: **خواجه امالی (خواجه الهامی)**، داستان دلباختگی ماهرو و سعید است.

آغاز: حمد بحد منعمی... را که خمسان عذار شاهدان ماهرو را از خط عنبربن...

1197 -[C۲۰۲] نستعلیق، شوال ۱۲۲۴ هـ، لکهنو، کرم خورده، ۶۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۷۹۵]

● **مهر و ماه**

از: **ناشناس**، داستان دلدادگی مهر و ماه بانوست.

آغاز: ... به صورت جود و عطا حزانه و شوکت با مرتبهٔ بسیار داشت...

(ن ک: مشترک ۶: ۱۱۹۰، نسخه‌ها ۵: ۱۱-۳۷۱۰، گنج بخش ۳: ۱۳۹۴).

1198 -[C۴۷۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۹۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵.

[۷۹۶]

● **ناشناخته**

از **ابن محمد احمد**، مجموعهٔ حکایات پند آموز است، از پادشاهان و امیران مختلف چون یعقوب لیث، یحیی برمکی، امیر اسمعیل سامانی آمیخته به نظم.

آغاز این طرازندهٔ بهارستان/وین نگارندهٔ نگارستان ..

1199 -[D۷۳] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده، مجدول مطلاّ**، ۱۷۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

[۷۹۷]

● **ناشناخته**

از: **محمد تقی جعفری**، مخلص به **خیال** (م: ۱۱۷۳ هـ/۵۹-۱۷۶۰ م)، **مجموعهٔ حکایات و افسانه** است که عهد ابوالفتح ناصرالدین محمد شاه پادشاه غازی نگاشته شده است.

آغاز: ... جاه و جلال مهر سپهر دولت و اقبال باعث... اهل عالم کهف...

بخش بیست و هفتم

نامه نگاری

● آهنگ بلبل ← دیباچهٔ معیارالادراک

[۷۹۹]

● احکام عالمگیری

از. **عنایت‌الله خان** (م: ۱۱۷۹ ه/۱۷۶۵ م)، نامه‌های اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) و غیر از «کلمات طیّبات» اسب

آغاز. بعد حمد نامحدود و درود عبر محدود واضح باد که ففىر حقیر عنایت الله.

(ر. ک: نسخه‌ها ۶: ۴۵۷۲)

1204 -[A۳۲۶] نسعلىق، ۱۹۳۰ م، ۹۰ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۷×۲۱.

1205 -[A۳۲۷] سنعلیق، ۱۹۳۰ م، **آغاز افتاده**: .. به آنجا یاسین حان نعبس شده نفل عرضه داشت...، ۱۶۵ برگ، ۹ س، اندازه. ۱۷×۲۱

[۸۰۰]

● ارشادالطالبین: انشای هرکرن

از: **هرکرن بن مهترا داس کنبوه، ملتانی**، در آمورش شیوهٔ نامه نگاری میان (۲-۱۰۳۱ ه/۳-۱۶۲۲ م) در یک دیباچه و هفت «باب» نگاشته است. ۱- نامه‌هایی که به سلاطین بنویسند، ۲- در اصدار فرامین، ۳- در اصدار پروا نجات، ۴- نوشتن عرائض، ۵- مکتوبات که ابنای روزگار به یکدیگر بنویسند، ۶- خط و قبالهٔ شرعی، ۷- دستک و سرنامه. نام کتاب در دیباچه برخی از نسخه‌ها «ارشادالطالبین» آمده است.

آغاز: بعد از حمد و ثناء مر حضرت ایزد متعال ذوالجلال...

(ر ک: منزوی ۵: ۹۳، سالار ۳: ۸۹، ۲۱۵، کرزن ۱۲۵)

1206 -[C۲۴۸/۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۰ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۳×۲۱.

قاضی، نواب، شیخ و غیره نگاشته است

آغاز بعد الحمد ایزد نعت سرور کنم انشای .. برای خواندن طفل عزیزی نمودم مختصر از طبع...

1209 -[C۲۲۵/۴] نستعلیق، ربیع الثانی ۱۲۷۱ ه، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش، مجدول، ۲۱ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۲×۱۶

● **انشای چندربهان ← منشآت برهمن**

● **انشای خلیفه ← جامع القوانین**

● **انشای طاهر وحید ← منشآت وحید**

[۸۰۴]

● **انشای عبدالله مروارید**

از: **خواجه شهاب‌الدین عبدالله مروارید کرمانی**، متخلص به **بیانی** (م: ۹۲۲ ه/۱۵۱۶ م یا کمی پس از آن)، یکی از مجموعهٔ منشآت و نامه‌هایی است که پس از مرگ مؤلف دیگران به دلخواه خود، گزیده‌اند

آغاز انشاء مولانا عبدالله مروارید می‌فرمایند عرض از تمهید مقدمات آنکه عرصه داشتی که به حضرت سلاطین

(ن ک منزوی ۵ ۲۶، نسخه‌ها ۳ ۲۱۱۰، کرزن ۱۱۶، گنج بخش ۳-۱۲۱۲، فرور ۶۱)

1210 -[A۴۸/۱] نستعلیق، ۱۰۳۰ ه، کرم خورده، ۲۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۱۹/۵

[۸۰۵]

● **انشای عجیب**

از **محمد جعفر بن شیخ محمد فاضل قادری**، در دیباچه پس از ستایش مردم هند، از **محمد نواز** یاد می‌کند که این کتاب را به سال ۱۱۱۸ ه/۱۷۰۶ م به نام او در سه «نوع» نگاشته است

نوع ۱- مکاتبات، ۲۰ نامه با سربندهای «مکاتبه» از یکم تا بیستم، نوع ۲- مراسلات با سربندهای «مراسله»، نوع ۳- رقعات با سربندهای «رقعه».

آغاز منتهای بی‌انتها و ستایش‌های لا انتها مر خالقی را رواست که .

(ن ک گنج ۳ ۱۱۵۳، منزوی ۵ ۲۷۳)

1211 -[A۳۶۴/۲] نستعلیق، محمد شیر خان، ربیع الاول ۱۲۸۰ ه، مجدول با مرکب الوان، ۴۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۱۹.

[۸۰۱]

● **اعجاز خسروی:** رسایل الاعجار

از: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ه/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، در سال ۷۱۹ ه/۱۳۱۹ م در پنج «رساله» نگاشته است

آغاز: الحمدلله... و الفلم... علی الحلو بالحکم و الحکم و جعل القلم...

(ن.ک: متسرک ۵: ۵، موزه: ۳۷۶، سالار ۳: ۵۹، کرزن: ۱۱۴، فیروز: ۱۱۹، ندوه: ۳۳۹، ۴۹۴).

1207 -[B۳۵۳] نسنعلیق، ۱۲۲۶ ه، کرم حورده، ۴۸۵ برگ، ۲۵ س، اندازه ۱۸×۳۲.

[۸۰۲]

● **امیرالانشاء**

از. **عظمت الله نیازی،** برای نواب وربرالدوله امیرالملک **محمد** وزیر خان بهادر نصرت جنگ (م. ۱۲۸۱ ه/ ۱۸۶۴ م) در یک «ننسه» در پنج «رقم»، در مضامین خطوط: رقم ۱- القاب، ۲- آداب، ۳-کلمه خبریت، ۴- باعث تحریر، ۵- احسام سپس یک «مقدمه» در الفاظ مرادف برای هر طبقه از کسان، آنگاه «سه قسم» قسم ۱- در عرایض به طبقات اعلا، ۲- به طبقهٔ برابر، از همسران و آشنایان و برادران، ۳- به طبقهٔ ادنی، از فرزندان و شاگردان و نوکران و جز آنها «خاتمه» در مشورات متفرقه و مادهٔ تاریخ‌های گوناگون

آغاز: حمد بحد و ند حضرت اعلی احدی که شاهان نامدار به گدایی

(ن ک. متسرک ۵ ۴۵۵، موزه ۳۷۶)

1208 -[C۳۰۸/۱] نسعلیق، یاری لعل، ۱۲۵۸ ه، ۷۰ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۴×۱۹.

● **انشای ابوالفضل ← مکاتبات علامی**

● **انشای امان الله ← رقعات امان الله**

● **انشای امیر خسرو ← خیالات امیر خسرو**

● **انشای بهار عجم ← بهار عجم**

[۸۰۳]

● **انشای جمالی**

از: **جمالی،** در آموزش نامه نگاری مجموعهٔ ۲۳ «رقعه» است که نگارنده به والدین، خواهر، برادر،

[۸۰۹]

● **انشای مادهو رام: منشآت مادهو رام**

از: **مادهو رام، منشی** (م: ۱۱۲۰ ه‍/۱۷۰۸ م)، **در یک «دیباچه» و دو «فصل»: در دیباچه از خدمات** دیوانی خود در درگاه نواب لطف الله خان، کوکلتاش و **شاهزاده جهاندار شاه بهادر یاد می‌کند.** **فصل ۱: عرایض، احکام، اوامر و خطوطی که از زبان لطف الله خان و پدرش نواب سعدالله کوکلتاش** خان نوشته شده است. **فصل ۲: نامه‌هایی که خود به دوستان نوشته است.**

آغاز: بعد توحید حدا و نعت حتم المرسلین /**می‌نویسم مطلب هر روز بر اوراق این...**

(ن.ک. متسترک ۵ ۲۶۱، کرزن. ۱۳۱، موزه: ۳۸۲، **گنج بخش ۳: ۱۱۵۸**).

1216 -[C۴۰۵/۱] سنعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۳

1217 -[C۳۴۱] سنعلیق، بهگوان داس، ۱۸۶۱ م، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... از غازیان **قریب دو صد** س به مرتبهٔ شهادت فایز گشتند. .، ۱۲۱ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۷×۲۵.

[۸۱۰]

● **انشای مطبوع**

از: **مولوی عظمت الله**، در آموزش نامه نگاری **در دوازده «مقاله» نگاشته است.**

آغاز: حمد متواتره و تحمید متکاثره مر مبدعی را که **فلک زرین هلال را...**

1218 -[C۳۰۸/۳] نستعلیق، پیاری لعل، اکتبر ۱۸۴۲ م، ۱۶۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۱۹.

[۸۱۱]

● **انشای منیر**

از: **منیر لاهوری، ابوالبرکات منیر** (۱۰۱۹-۱۰۵۴ ه‍/۱۶۱۰-۱۶۴۴ م) **بن عبدالمجید ملتانی، در** دیباچهٔ آن مؤلف تاریخ گردآوری را **۱۹ ذیقعده ۱۰۵۰ ه‍/۲۰ فوریه ۱۶۴۱ م** یاد کرده است. **مجموعهٔ** شصت نامه است که از زبان سیف خان فرمانروای بنگال (م: **۱۰۴۹ ه‍/۴۰-۱۶۳۹ م) به بعضی از** خوانین نوشته، با دیباچهٔ کوتاه از خود منیر.

آغاز: بعد از حمد ایزد جل و علی پس از **درود سیدالمرسلین محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم و علی آله و اصحابه اجمعین...**

(ن.ک: متسرک ۵: ۱۲۲، سالار ۳: ۹۴، ۶: ۸۷، ۱۳۸، گنج بخش ۳: ۱۱۶۱، **موزه: ۳۸۴، ندوه: ۷۶۸ و ۷۷۸).**

1212 -[B۳۶۵] نستعلیق، جمادی‌الاول ۱۲۱۳ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۰/۵.

[۸۰۶]

● انشای فیض بخش

از: **رام بخش ولد خواجه بخش**، در فن نامه نگاری و عریضه نویسی است، در نه «باب» که در عهد اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) نگاشته شده است.

آغاز جمن جمن ستایش مر جمن آرائی را که در حدیقهٔ کائنات...

1213 -[C۸۳] نستعلیق، محمد حسن خان، **انجام افتاده**، در آغاز مهر غلام نبی، ۳۳۱ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۶×۲۴/۵

[۸۰۷]

● انشای فیض بخش

از: **شیر علی عرف شیر علی حمله قصوری**، به سال ۱۱۱۸ هـ/۱۷۰۶ م برای تعلیم فرزندش محمد اعظم، نامه‌هایی به مادر، پدر، دختر، برادر، عمو، دوست، محبوب، علما و فقرا و سادات به نگارش آورده است. همچنین این اثر شامل برخی احکام و فرامین روزگار می‌باشد. برخی نامه‌ها فرضی و برخی واقعی است که در آن‌ها تاریخهایی از ۱۱۰۵/۱۶۹۳ تا ۱۱۱۶ هـ/۱۷۰۴ م دیده می‌شود.

آغاز. حمدله . بدانکه انسان را دیدهٔ بینا و گوش شنوا بخشیده‌اند و تجلی عقل در باطن .

(ن.ک. منزوی ۵. ۲۷۲، ندوه. ۷۷۷)

1214 -[C۴۵۰] شکسته نستعلیق، ۱۲۳۵ هـ، کرم خورده، ۳۷ برگ، ۱۳ س، اندازه. ۱۱/۵×۱۹

[۸۰۸]

● انشای لچهمی نراین

از: **لچهمی نراین** (زنده به سال ۱۲۰۵ هـ/۹۱-۱۷۹۰ م)، گردآوری **محمد فیض بخش بن غلام سرور کاکوری** به سال ۱۲۰۵ هـ، با دیباچه‌ای از او، در سرگذشت نگارنده. **مجموعهٔ** نامه‌های لچهمی نراین است که برخی از آنها به اوضاع تاریخی اوده اشاره دارد.

آغاز: هر چند طوطی شکرین مقال خامه را در برابر آیینهٔ بیان می‌گذارم...

(ن.ک: منزوی ۵: ۳۳۷، موزه: ۳۸۳).

1215 -[A۷۶/۴] نستعلیق، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۰/۵.

[۸۱۴]

● **پنج رقعه**: پنج رقعهٔ ظهوری: رسایل ظهوری: رقعات ظهوری

از: **نورالدین محمد ظهوری ترشیزی** (م. ۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ ه)، پنج «رقعه» است که مؤلّف برای نشان دادن توانایی نویسندگی خود نوشته است. این نامه‌ها بعدها از متونی شده که برای آموزش عملی انشاء به‌کار گرفته شده است. در برخی نسخه‌ها این اثر به **ارادت خان واضح** (۱۰۵۹-۱۱۲۸ ه/ ۱۶۴۹-۱۷۱۶ م) نسبت داده شده است. این پنج رقعه که با سرآغاز آنها شناخته می‌شوند. عبارت‌اند از: ۱- شهید نسیم، ۲- فراقنامه، ۳- زیبا عروس، ۴- قربانی چشم، ۵- پشت به دیوار.

آغاز: شهید نسیم دبت عشوهٔ خون بها مقبول رنگین مطلب...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۸۲، نسخه‌ها ۵. ۳۵۴۰، موزه: ۴۰۰، گنج بخش ۳: ۱۱۷۰، سالار ۳: ۸۴).

1224 -[A۴۱۷] نستعلیق، شیخ هدایت الله جالندهری، ۲۷ برگ، ۱۰ س، ۱۴×۲۱.

1225 -[B۳۶۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۰ برگ، ۹ س، اندازه. ۱۴×۲۳.

1226 -[C۵۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

● **پنج رقعهٔ ظهوری ← پنج رقعه**

● **تحفهٔ سلاطین ← تحفهٔ سلطانیه**

[۸۱۵]

● **تحفهٔ سلطانیه**: تحفهٔ سلاطین

از: **حسن گل محمد** از روزگار شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ ه/۱۶۲۷-۱۶۵۸ م)، در نحوهٔ انشا و مکاتبه در دربار سلاطین و فصاحت و بلاغت آن است در سه «باب»

آغاز: ... متعال قلم از سر قدم سر رقدم نشناخت...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۰۹، سالار ۳: ۱۸۷، کرزن: ۱۲۶).

1227 -[A۴۳/۲] نستعلیق، دهرم چند جنالیه، **آغاز افتاده**، ۴۹ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۲×۲۰.

[۸۱۶]

● **جامع القوانین**: انشای خلیفه

از: **خلیفه شاه محمد قنوجی** به سال (۱۰۸۵ ه/۱۶۷۴ یا ۱۶۷۵ م)، نامه‌ها و منشآتی را که برای دوستان نوشته بود در «مقدمه» و چهار «فصل» و یک «خاتمه» گردآورده است. فصل ۱- مکتوبات (نامه‌های

1219 -[A۳۶۴/۱] نسعلیق، محمد شبیر خان، ۱۲۸۰ ه، مجدول، مرکب الوان، ۵۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۱۹

[۸۱۲]

● **انشای نورالله**: رقعات نورالله

از: **نورالله نوشاهی** روزگارش بدست نامد به هر حال وی جز حافظ نورالله نوشاهی (م: ۱۲۲۹ ه/ ۱۸۱۴ م) می‌باشد در مقاله نویسی و همچنین شیوهٔ نامه نگاری به **برادر، عمو، استاد، همشیره، عاشق و معشوق، همسر و غیره**.

آغاز. بعد از حمد و ثنای الهی و نعت حضرت رسالت پناهی..

(ن. ک. مشترک ۵. ۴۷۹ و ۳۹۲).

1220 -[C۲۲۵/۳] نستعلیق، غلام نقشبند بن محمد یوسف، ۱۲۷۱ ه، صفحهٔ اوّل منقو، مجدول، ۱۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۲×۱۶

1221 -[C۱۵۸/۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، صفحهٔ اوّل منقوش، مجدول، ۱۰ برگ، ۱۴ س، اندازه ۱۴×۲۰

● **انشای هرکرن ← ارشاد الطالبین**

● **باغ و بهار ← شبنم شاداب**

[۸۱۳]

● **بهار عجم**: انشای بهار عجم

از سید **امانت علی** (زنده ۱۲۲۶ ه/۱۸۱۱ م) **بن عبادالله نوراهی، محموعهٔ** ۱۲۰ «رقعه» نثر آمیخته به نظم که تمامی رقعات بدون استفاده از واژه‌های عربی به نگارش درآمده است.

آغاز. بعد از حمد خدا و نعت سید الانبیاء . می‌گوید سید امانت علی بن سید عبادالله

(ن.ک: مشترک ۵: ۳۸۲، سالار ۳: ۲۱۴)

1222 -[D۴۵/۱۰] نستعلیق، ۱۲۲۶ ه، **انجام افتاده**، صفحهٔ اوّل و دوم منقوش و مجدول، ۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۷

1223 -[C۵۵۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... انضاً آن شیر بیشهٔ جوانمردی آمد .، مجدول، ۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۸×۲۷.

1234 -[C۳۳۱/۹] شکسته نسعلیق، کرم خورده، ۳ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

● **خلاصة الانشاء ← خلاصة المکاتیب**

[۸۱۹]

● **خلاصة المکاتیب:** خلاصة الانشاء

از: **سجان سنگه دهیر بتالوی**، نگاشته به سالهای ۵-۱۱۰۲ ه/۴-۱۶۹۱ م نگارنده از کتابهای انشاء مطالب اخلاقی را گزیده و در ده «باب» ساخته است.

آغاز: لذات کرده و همواره جلاء وطن بوده کربت و عزت از جان و مال...

(ن ک: منزوی ۵: ۲۵۱، نسخه‌ها ۳: ۲۰۹۹، کرزن. ۱۴۱).

1235 -[A۳۵۷] نسعلیق، ۱۱۰۲ ه، **آغاز و انجام افتاده**، ۸۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

[۸۲۰]

● **خیالات امیر خسرو:** انشای امیر خسرو

از: **ابوالحسن**، متخلص به **خسرو**، معروف به **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ه/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م) **بن امیر سیف‌الدین محمود، بشیر حسین** در **فهرست مخطوطات شیرانی** (ج ۳) آن را از سرایندهٔ مثنوی مانهٔ یکدلی و متخلص به **یکدل** می‌داند.

آغاز عنوان نامهٔ خیالات از مثنوی صاحب کمالات صوری و معنوی. .

(ن.ک منزوی ۵: ۷، سالار ۳: ۶۰، کرزن ۱۱۴، ندوه: ۴۷۱ [نامهٔ خیالات])

1236 -[B۱۹۵] شکسته نستعلیق، ۱۱۵۶ ه، شاهجهان‌آباد، کرم خورده، ۲۱۵ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۶×۲۲

[۸۲۱]

● **دستورالانشاء**

از: **محمد عبدالکریم فریدی پاک پتنی راهونی** از نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۲ هجری، برای آموزش کودکان در چهار «فصل» ۱- در الفاظ فارسی و هندی که در خواندن و نوشتن روزمره به کار آید، ۲- القاب و آداب و رقعات ضروری، ۳- در تملکات و قبالجات شرعی، ۴- در اسمای بزرگان و پادشاهان کبار کیانی و غیره

آغاز: آنکه کمترین بندگان عبدالکریم الفریدی... به جهت تعلیم طفلان دستورالانشاء مرتب نمود. فصل

واقعی)، ۲- رقعات، ۳- مراسلات در دو قسمت: تهنیت آمیز و تعزیت آمیز، ۴- آداب و القاب. «خاتمه» در چند «فصل»، «قوانین» (هفت قانون) در صدور فرامین، نوازشنامه‌ها و جز آنها.

آغاز: ستایش و ستایش مر احدی را که کاتب فصاحت بیان خرد دانشوران از تحریر انشای...

(ن. ک. منزوی ۵: ۱۹۸، ایوانف: ۳۷۴، مرآة العلوم ۳: ۱۴۱، سالار ۳: ۵۴، ۱۱۴، ۲۱۵، کرزن: ۱۳۰، ندوه: ۷۸۰).

1228 -[A۴۳] نستعلیق، ۱۱۷۷ ه، کرم خورده، دارای مهر محمد کاشف مورخهٔ ۱۲۰۹ ه، ۴۶ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۲×۱۹/۵

1229 -[A۴۳۰] نستعلیق، شیخ عرب الله، شاهجهان‌آباد، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش مجدول مطلاّ، ۲۳۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۹×۲۴

1230 -[C۲۱۸/۱] نستعلیق، محمد صالح، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۸۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۱×۲۱

1231 -[C۲۷۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۳۹ برگ، ۱۴ س، اندازه ۱۷×۲۷

1232 -[C۱۵۴/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده** ... مقدس صفاته عن احاطه ترقیم الاقلام و تنزه ذاته و عن ادراک ذوی الافهام . ، **انجام افتاده**، ۵۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

[۸۱۷]

● جواهر افشان

از **ناشناس**، مجموعهٔ ۲۶ «رقعه» است به فرزند، برادر، مادر، همشیره که نگارنده از فرزندش به نام ابرد کام بخش یاد کرده است

آغاز: بابای من متواتر مکاتبات شما رسید از مضامین آن باعث شگفتگی خاطر حزین گردید...

1233 -[C۴۲۷/۱] شکسته نستعلیق، رمضان بخش، **آغاز افتاده**، ۳۹ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۵×۲۱/۵.

● جوش بلبل ← دیباچهٔ معیارالادراک

[۸۱۸]

● خطوط تفضل حسین

از: **مولوی تفضل حسین**، مجموعهٔ هفت «رقعه» اوست که در قنوج به مولوی امیر علی نوشته است.

آغاز: نسمهٔ صحائف شرایف کمالات انسانی... بلک افتخار اخوان سلمکم الله الرحمن...

آمیخته به نظم، در تعریف و بیان حقایق شعری و روحانی سروده‌های **حافظ شیرازی**.

آغاز ۱: پیشرو ساز سخن ترانهٔ حمد صانعیست که گلشن مضمون...

آغاز ۲: دیباچهٔ معیارالادراک مطلع از لب طغرا چو گل کرد این نوای...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۷۲، نسخه‌ها ۵: ۳۵۱۹، ۳۵۵۱، ۳۵۷۱،گنج بخش ۳: ۱۲۶۱، سالار ۳: ۱۰۱، ۱۰۵، مرآة العلوم ۱: ۱۰۶).

1241 -[A۲۶۴/۱۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ اوّل، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵.

1242 -[۱۵/۸۰] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونهٔ دوّم، **انجام افتاده**، ۹۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۸۲۵]

● رساله در فن انشاء

از. **ناشناس**، نگارنده مدتی در دستگاه اعتبار خان منشی بوده و سپس به خواهش بعضی از یاران این اثر را در فن انشاء نویسی نگاشته است، تا بهره‌ای برای دیگران باشد.

آغاز: آنکه بندهٔ شکسته دل عاصی فقیر حقیر...

1243 -[C۴۶۲] نستعلیق، کرم خورده، ۴۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۰×۱۵.

● رسایل الاعجاز ← اعجاز خسروی

● رسایل ظهوری ← پنج رقعه

● رقایم کرام ← رقایم کرایم

[۸۲۶]

● رقایم کرایم: رقایم کرام

از: **سید اشرف خان میر محمد حسینی**، متخلص به «**ملتفت**» **تتوی**، نامه‌ها و دستورات اورنگ‌زیب (۱۰۶۹-۱۱۱۸ ه/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) است به عبدالکریم سندی، معروف به امیر خان (م: ۱۱۳۱ ه/ ۱۷۱۹ م) که پس از مرگ امیر خان، پسرش سید اشرف خان میر محمد حسینی در ۱۱۳۱ ه/۱۷۱۹ م آن را گردآورده است.

آغاز: سخن جان است و دیگر گفتگو جانا زمن بشنو/اگر هر لحظه جان تازه می‌خواهی سخن بشنو...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۳۶، سالار ۳: ۱۲۹، موزه: ۳۹۵).

1244 -[C۳۳۱/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۳۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

اول در الفاظ فرس و عربی...

(ن.ک: مشترک ۵. ۳۳۸، گنج بخش ۳: ۱۱۷۶).

1237 -[C۴۴۶] سنعلیق، همبر جند برهمن، ۱۸۲۱ م، کرم خورده، در آغاز مهر عبدالصمد خان، ۶۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵×۲۸.

[۸۲۲]

● **دستور شگرف**

از: **لاله بهوپت رای**، در مورد نگارش ابن اثر ایوانف (ص ۱۷۸) **می‌نویسد**: نگارش پس از ۱۰۲۵ ه/ ۱۶۱۶ م انجام گرفته است، چه در آن از **ظهوری ترشیزی** یاد شده است.

آغاز. ای از نو بر اهل صنعت آمد توفیق /که معنی روشن است گر لفظ دقیق...

(ن.ک. مشترک ۵ ۲۵۰، موزه. ۳۹۴، ایوانف: ۱۷۸، سالار ۳: ۱۸۶).

1238 -[C۲۵۱] شکسته ستعلیق، کرم حورده، ۱۰۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۸.

1239 -[C۴۰۹] ستعلیق، محمد گل حان، ۱۲۳۴ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۸۲۳]

● **دستورالعمل آگاهی**: دسورنامه آگهی

از: **مهاراجه جی سنگهی**، نامه‌های اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) است که در دیباچه، اصطلاحات او را در خطابها و در سرنامه‌ها گزارش داده اسب. با عناوین. «**خلافت فرزند**»، «**سعادت توام**»، «**برادران نامهربان**».

آغاز: حمد رب العالمس و نعب خاتم المرسلین که...

(ن.ک. متشترک ۵. ۲۳۸، موزه. ۳۹۴).

1240 -[A۳۲۹] نستعلیق، کتابت با مرکب آبی، ۵۰ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۷×۲۱.

● **دستورنامهٔ آگهی ← دستورالعمل آگاهی**

[۸۲۴]

● **دیباچهٔ معیارالادراک**: آهنگ بلبل. جوش بلبل

از: **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه/۱۶۵۷ یا ۱۶۶۷ م)، به نثر

آغاز: الحمدلله والمنة که این چنین نعمهای بیقیاس مر این بنده‌های (کدا) را از درگاه خویش عنایت..

1249 -[C۲۲۱] شکسته نستعلیق، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۸۳۰]

● رقعات اورنگ‌زیب

از **ناشناس**، رقعات اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) به عنوان بعضی از امرا و مشایخ در آیین سلطنت که در دوران قبل از پادشاهی نگاشته است

آغاز: ... رفعهٔ شاهزاده محمد اورنگ‌زیب بهادر چون سالک طربقت..

1250 -[C۲۰۲/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۲۵ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۲×۱۸.

● رقعات برهمن ← منشآت برهمن

[۸۳۱]

● رقعات بیدل

از **میرزا عبدالقادر بیدل عظیم‌آبادی** (۱۰۵۴-۱۱۳۰ ه/۱۶۴۴-۱۷۱۷ م)، مجموعهٔ ۲۸۹ نامه آمیخته به نظم به دوستان در مسایل روزمره و ادبی از جمله معذرت، شکر، تعزیت، تهنیت، وداع، رسید تحفه و . است

آغاز: عجز مراتب حمد و ثناء تسلیم بارگاه صمدی که حامد را در..

(ن ک: مشترک ۵: ۲۹۴، سالار ۳: ۱۳۷، شفته ۷۲، ندوه. ۷۸۷)

1251 -[A۱۷۶] نستعلیق، غلام رحیم فانوبگوی، محرم ۱۲۳۹ ه، ۱۱۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

1252 -[A۱۷۶/۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵×۲۳

1253 -[A۱۹۳] نستعلیق، محمد حافظ، ۱۲۵۴ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۷۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۶×۲۷/۵.

1254 -[B۳۶۳] نستعلیق، مه ۱۹۰۸ م، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۳ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۱×۱۶.

1255 -[C۱۸۵/۲] نستعلیق، موهن لعل، دیقعده ۱۲۵۰ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، در اوّل و آخر آن مهر چند ضلعی به زبان هندی، ۷۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

1256 -[C۳۹۶] نسخ، کرم خورده، **آغاز افتاده**: .. رفعه ۱۱ عبرت نگاها این متن حاشیه تبرکاً در کتابخانه...، **انجام افتاده**، ۱۸۷ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۳×۲۴.

[۸۲۷]

● **رقعات**

ار: **ناشناس**، مجموعهٔ ۱۳ مکتوب اسب از نگارنده به **شیخ المشایخ قاضی نور مسکین**، **شیخ عزالدین**، **شیخ رکن‌الدین**، **رفعت خان** و دیگران.

آغاز: مکنوب اول به جانب شیخ المشایخ فاضی شه ببچاره حزین نور مسکین سلام و دعا...

1245 -[A۲۱۰/۳] نستعلیق و شکسته، ۴۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۳×۱۳/۵.

1246 -[C۲۱۶/۳] نستعلیق، **آغاز**. لاله صاحب مشفق مکرم مطهر تفضلات...، **مجموعهٔ** ۱۶ «رقعه» که بین نگارنده و دوستانش رد و بدل شده است، ۲۱ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۴×۱۲.

1247 -[C۲۷۳] نسنعلیق، احمد شاه ولد قطب شاه، کرم خورده، **آغاز**: انشای رنگارنگ و املای هوش و فرهنگ نثار توحیدی دات حالق الارض و السموات که...، **مجموعهٔ** ۳۶ «رقعه» به عنوان قاضی و بعضی دیگر از کارگراران و کارکنان مانند: خباط، حجام، زرگر، کوزه‌گر، جلاد، مخنث، میرشکار وغبره نوشنه شده و آنان را به وظابف خود متوجه ساخته است، ۱۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۵.

● **رقعات ابوالفضل ← مکاتبات علامی**

[۸۲۸]

● **رقعات امان الله**: انشای امان الله

از: **امان الله خان حسینی**، ملقب به **خان زمان بهادر خانزاده فیروز جنگ**، متخلص به «**امانی**» (م: ۱۰۴۶ ه/۱۶۳۶ م)، به حواهش اسای روزگار با سربندهای «رقعه» حاوی نامه‌های رسمی و دوسنانه و حاوی مطالب صوفیانه.

آغاز: ... به ساحل به رور آورده بود .. در نألیف آن جرأت نمی‌نموده...

(ن.ک: متسترک ۵: ۱۱۴، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۱۶، گنج بخش ۳: ۱۱۸۲).

1248 -[C۵۱۶] نستعلبق، ۱۲۴۸ ه، **آغاز افتاده**، ۳۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۴×۱۶.

[۸۲۹]

● **رقعات انبساط**

ار. **شیخ سعدی جالندهری**، مجموعهٔ رقعانی است، برای آموزش نامه نگاری به منشیان.

[۸۳۴]

● **رقعات طغرا**

از: **ملا طغرای مشهدی متخلّص به شیفته و طغرا** (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ ه)، **نامه‌هایی است ادبی و کوتاه به نثر آمیخته به نظم.**

آغاز: رقعه به آقا لطف الله نگارش یافته محقق علم خدا شناسی...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۷۶).

1264 -[A۲۶۴/۱۶] نستعلیق، کرم خورده، ۲۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

1265 -[C۵۳۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **زینسان که دست دزدی دارند دور نود/خط را اگر بدزدند از دست و پای طغرا ..،** **انجام افتاده**، ۱۹۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

● **رقعات ظهوری ← پنج رقعه**

[۸۳۵]

● **رقعات عالمگیری:** کلمات طیّبات

از: **عالمگیر اورنگ‌زیب، مجموعهٔ** نامه‌های اورنگ‌زیب پادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) به کسان و فرزندان خود است با سرآغازهای «مهین‌پور خلافت»، «فرزند سعادت توام»، «برادر نامهرباں» و جز آن

آغاز: تمهید نگارش کلام تسوید گزارش تحمید واحد...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۴۵، موزه: ۴۰۱، کرزن: ۱۳۱).

1266 -[A۲۵۶/۱] نستعلیق، مولوی کرم علی، ۱۲۱۷ ه، کرم خورده، در آغاز مهر محمدالحق مورخهٔ ۱۲۵۰ ه، ۸۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

1267 -[C۱۸۵/۱] نستعلیق، ۱۲۴۸ ه، **آغاز:** بعد حمد رب العالمین و نعت سیدالمرسلین که...، صفحهٔ اوّل منقوش، چند صفحهٔ از اوایل به خط جلی، ۵۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۸۳۶]

● **رقعات عنایت خان:** عنایت‌نامهٔ نثر

از: **عنایت خان راسخ اکبرآبادی** (از نیمهٔ سدهٔ دوازدهم هجری)، با دیباچه‌ای از **حیدر علی** در ۱۸ محرم ۱۱۶۳ هجری، **مجموعهٔ** ۱۵۳ نامه است که از سوی شاهان تیموری هند از بابر (۹۳۷-۹۹۳ ه) تا اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) به امیران، وزیران و والیان نوشته بودند.

1257 -[C۵۷۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... به میرزا عبدالله برادر، عجز مراتب حمد و ثنا تسلیم بارگاه صمدی که...، **انجام افتاده، مجموعهٔ ده‌نامه**، ۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۹×۱۶/۵

[۸۳۲]

● رقعات جامی: منشآت جامی

از: **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، در دیباچه سبب تألیف را گفته سپس نامه‌های اوست به شاهان، امیران و بزرگان علم و ادب، حاوی مسایل اجتماعی روز، سفارشها و مسایل ادبی و عرفانی و پند و اندرز به نثر آمیخته به نظم با سربندهای «رقعه، رقعهٔ اخری».

آغاز: بعد از انشای صحایف نثار و محمدت الله الذی انزل علی عبده...

(ن.ک: متسنرک ۵: ۱۸، سالار ۳. ۶۴، ۷۲، موزه: ۳۹۸، ندوه: ۷۷۱).

1258 -[A۴۳/۱] نستعلیق، دهرم چند جالبه، ۱۰۶۶ ه، ۱۲۶ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۲×۱۹/۵.

1259 -[A۱۵۵] نستعلیق، نظام‌الدین بن نور محمد فیض رحیم،کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صحافی شده، پوسیده، برخی اوراق محشّی، ۹۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۳.

1260 -[A۲۶۶/۲] شکسته نستعلیق، عبدالباری ولد قاضی عبارت الله، ۱۲۴۸ ه،کرم خورده، آغاز برابر نمونه، صحافی شده، ۶۷ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۵/۵.

1261 -[C۹۱] شکسته نستعلیق، جانکی پرساد،کرم خورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۱۰۸ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۲×۱۸

1262 -[C۳۴۴] شکسته نستعلیق، ۱۲۵۳ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۹۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۵.

[۸۳۳]

● رقعات در معاملات تاریخ

از: **ناشناس، مجموعهٔ** رقعاتی است در بخشیدن زمین به امرا و همچنین برخی فتوحات در عهد اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه/۱۶۵۸/۱۷۰۷ م).

آغاز: عرضداشت فدوی... و علامی را بستان ملایک پاسبان...

1263 -[C۴۱۶] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۵۵ برگ، ۱۷ س، **اندازه**: ۱۴×۲۱.

آغاز: ... نواب فردوس منزل کاری شده هر چند... **موفق و حکماء محقق به معالجه می‌پرداختند...**

1273 -[C۳۸۲/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۳۸ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۸۴۰]

● **رقعات نظام‌الدین**: رقعات نظامیه

از: **سید نظام‌الدین علی خان** منشی محمد شاه پادشاه (۱۱۳۱-۱۱۶۱ ه/۱۷۱۹-۱۷۴۸ م)، **مجموعهٔ** ۶۱ نامه است که به سال ۱۱۳۸ ه/۱۷۲۶ م به فرزندان، همشیره، استاد، فرزندان و جز ایشان، با سربندهای «رقعه».

آغاز: الحمدالله که این رقعه چند به عبارت واضح در شهر رجب سنهٔ یکهزار و یکصد و سی و هشت هجری .

(ن. ک: متسنرک ۵: ۳۰۳).

1274 -[A۳۶۴/۴] نستعلیق، محمد شبر خان، محرم ۱۲۸۰ ه، مجدول، اوراق الوان، در صفحهٔ مافبل آخر مهر برجسته‌ای J.L. GODIN & FILS NP & G. آمده، ۲۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۱۹.

● **رقعات نظامیه ← رقعات نظام‌الدین**

● **رقعات نورالله ← انشای نورالله**

[۸۴۱]

● **روشن کلام**

از: **ناشناس**، مجموعهٔ رقعات، عرایص و نامه‌هایی است که به خواستهٔ نواب رعد انداز حان توسط منشی او در چهار «فصل» جمع آوری گردبده است.

آغاز: حمد و سپاس بیقیاس خداوندی که لآلی متلالی کریمه و جواهر...

(ن. ک: مشترک ۵: ۴۷۴).

1275 -[C۹۳] نستعلیق، ۱۲۵۱ ه، ۴۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۱×۲۲.

[۸۴۲]

● **ریاض الانشاء**

از. **خواجه جهان، عمادالدین محمود** (مقتول در ۸۸۶/۸۰-۱۴۷۹ یا ۸۸۷ ه/۳-۱۴۸۲ م) **بن گاوان گیلانی**، نامه‌های مؤلّف و همچنین نامه‌هایی است که او ار سوی پادشاهان و راجه‌های هند به شاهان و

آغاز: پیشگاه بیت المعمور اسرار سواد و بیاض حمد...

(ن.ک: مشترک ۵: ۳۱۲، سالار ۳: ۱۵۱).

1268 -[C۳۳۴] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۳ ه، کرم خورده، در صفحهٔ اوّل مهر سعادت علی مورخهٔ ۱۲۳۱ ه، ۱۳۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۳۰.

[۸۳۷]

● رقعات قتیل

از: **میرزا محمد حسن قتیل لاهوری** (م: ۱۲۳۳ ه/۱۸۱۸ م)، نسخه‌های گزارش شده با یکدیگر اختلاف دارند. چاپ مطبع نظامی کانپور ۱۲۹۰ ه/۴-۱۸۷۳ م به نام «رفعات میرزا قتبل» با دیباچه‌ای ار گردآورنده و شاگرد نگارنده، **خواجه امام‌الدین (خواجه امامی)**. شامل ۱۸۲ «رفعه» می‌باشد که بسیاری از آنها خطاب به خود گردآورنده می‌باشد.

آغاز: سپاس قدسی اساس که مقیاس قیاس واقفان...

(ن.ک: مشترک ۵: ۳۷۰، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۲۱، ندوه: ۷۸۸).

1269 -[C۵۷] نستعلیق، ۱۲۵۶ ه، کرم خورده، ۱۶۴ «رقعه»، ۱۱۴ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۷/۵×۲۷

1270 -[C۳۳۱/۶] شکسته نسنعلبق، علام جیلانی، ۱۲۵۲ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... لله... والاحسان سلامته... بعد از روزها گرارش اسسب دیرور که هشتم...، ۲۰ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۲۰×۳۱

1271 -[C۳۳۱/۴] نستعلیق، ۱۲۱۷ ه، **آغاز افتاده**: ... و بعد آبروی بهارستان شوخی...، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۰×۳۱

[۸۳۸]

● رقعات ملوک

از: **ناشناس**، **مجموعهٔ** رقعات، نامه‌ها و فرامینی است که توسط اکبر شاه به دیگر پادشاهان و حکام آن زمان نگاشته شده است.

آغاز: ... این واقعهٔ جزع و فزع که عادات عوام الناس و آداب دلتنگان عالم صورت و لباس است نماید...

1272 -[C۲۳۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۸۲ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۱×۱۸.

[۸۳۹]

● رقعات میر علی فرحت

از: **میر علی فرحت**، مجموع رقعات اوست.

[۸۴۶]

● صحیفهٔ شاهی

از **کمال‌الدّین حسین** (م: ۹۱۰ ه/۵-۱۵۰۴ م) **بن علی سبزواری کاشفی بیهقی**، به نام شاهزاده ابوالحسن میرزا دستور نامه نگاری است که در یک «عنوان» و سه «صحیفه» و یک «خاتمه» در ۹۰۷ ه/ ۱۵۰۱ م نگاشته است.

آغاز: ای به نامت صحیفهٔ شاهی /شده مشهور ماه تا ماهی...

(ن ک. مشترک ۵: ۲۴، موزه: ۴۰۸، ندوه: ۴۹۷، ۷۷۶).

1280 -[B۳۷۷/۴] نستعلیق، مجدول، کرم خورده، ۳۸ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۵/۱۵×۵/۲۴.

1281 -[D۱۹۳] نستعلیق، **آغاز افتاده**: . برکاته... العلم و العمل از محروسهٔ کابل حفظه الله تعالی عن النزلزل سمت ، **انجام افتاده**، ۹۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۵/۲۰.

[۸۴۷]

● عجوبه و مرغوبه

از **ناشناس**، در بیست و یکمین سال پادشاهی اورنگ‌زیب (۱۰۸۹ ه/۱۶۷۸ م) بعضی رقعات او را انتخاب کرده و جهت دریافت فهمیدگی، در بیست و یک عجوبه گردآوری کرده است.

آغاز ابرد فیاض فیض بخش پوزش پذیر دارندهٔ کائنات و پدید آرندهٔ موجودات.

(ن ک: مشترک ۵. ۲۱۵، گنج بخش ۳: ۱۱۹۸).

1282 -[C۱۳۹/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۶ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵×۲۳

[۸۴۸]

● عنایت‌نامه

از: **عنایت خان راسخ اکبرآبادی** فرزند **شمس‌الدوله لطف‌الله خان صادق بهادر** مشهور جنگ از سدهٔ دوازدهم هجری. مجموعهٔ سروده‌هایست که به‌کار نامه نگاری می‌آید و در ۱۱۵۰ ه/۸-۱۷۳۷ م در پانزده «باب» گردآوری نموده است.

آغاز. ثنای لا انتها بخدا و درود برسوله اما بعد بندهٔ هیچمدان عنایت خان راسخ بن شمس‌الدوله لطف الله خان بهادر ..

(ن ک: مشترک ۵: ۳۱۱، حبیب گنج ۱. ۲۴۳، سالار ۵ ۲۶۹)

وزیران و بزرگان و دانشمندان نوشته است.

آغاز: یا من توحد ببدایع الابداع و الانشاء...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۴، نسخه‌ها ۳: ۲۱۰۸، کرزن: ۱۱۶، سالار ۳: ۶۳، ندوه: ۷۸۹).

1276 -[C۵] نستعلیق، ۱۲۴۶ ه، کرم خورده، اغلب محشّی، ۳۰۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۲×۳۲.

[۸۴۳]

● **ریاض الوداد**

از: **میرزا ایزد بخش اکبرآبادی**، متخلص به «**رسا**» (م: ۱۱۱۹ ه/۱۷۰۸ م)، **مجموعهٔ** نامه‌ها و منشآت وی با تاریخهایی از ۱۰۸۴/۴-۱۶۷۳ م تا ۱۱۰۳ ه/۲-۱۶۹۱ م به اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه/ ۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) و امیران و بزرگان روزگار اورنگ‌زیب است.

آغاز: سبحان الله آنچه فضل و احسان وکرم...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۲۸).

1277 -[C۳۰۰] شکسته نستعلیق، راگبو رام، ۱۲۳۷ ه، کرم خورده، ۴۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۷×۲۳.

[۸۴۴]

● **شبنم شاداب:** باغ و بهار. منشآت تفرشی

از: **ظهیر تفرشی** (زنده ۱۱۱۱ ه/۱۶۹۹ م)، انشایی است در وصف بهار، با تعابیر عرفانی آمیخته به نظم و مدتها در شبه قاره جزو کتاب درسی مدارس بوده است.

آغاز: شبنم شاداب هر گونه ستایش و ثنا که از هوای...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۲۹، ندوه: ۴۰۴، ۷۹۰).

1278 -[B۳۶۸] نستعلیق، ۱۸ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

[۸۴۵]

● **صحیفهٔ زرین**

گردآورنده: **ناشناس، مجموعهٔ** شصت نامه اورنگ‌زیب به سلطان محمد معظم و دیگران است.

آغاز: فرزند سعادت توام شاه عالم بهادر حفظ الله و سلم با وجود...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۴۱، موزه: ۴۰۸).

1279 -[C۳۸۲/۳] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

آغاز: ... و تسلیم مرفوع مخادیم آنکه درویش آگاه مولانای شهاب...

1287 -[D۲۹۱/۲] نستعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**، ۱۸ برگ، ۱۱ س، اندازه ۹×۱۷/۵

[۸۵۳]

● مرقع

ار **ناشناس، مجموعهٔ** رقعاتی است در پند و اندرز.

آغاز: قواعد ثنای ایزدی از طاقت بشری بیرونست وسعت دایرهٔ قبول از قیاس...

1288 -[B۳۶۴] شکسته نستعلق، کرم حورده، ۵۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۰.

[۸۵۴]

● مفیدنامه

ار **شاه محمد زاهدی سروهنی** (زنده در ۱۲۱۶ ه/۱۸۰۱ م) **بن مسیح الزمان هانسوی**، در دیباجه می‌گوید پس از مطالعهٔ بسیاری کتابها ار انشاء و لغات، این اثر را به نام «مفیدنامه» نگاشته است برحی ار نامه‌هایش تاریخ (۱۲۱۶ ه/۱۸۰۱ م) را دارد در پنج «باب»

آغاز بعد از حمد حالق عالم و درود سرور بنی آدم صلی الله علیه و آله و اهل بیته..

(ن ک: مشترک ۵: ۳۷۳، ندوه: ۵۴۶)

1289 -[C۱۷۶] نستعلیق، کرم حورده، محدول مطلاً، صفحهٔ اوّل و دوم بین خطوط مطلاً، پوسیده، در ورق اول مهر غلام علی خان، ۵۷ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۴×۲۰

[۸۵۵]

● مکاتبات علامی: انشای ابوالفضل رقعات ابوالفضل

ار **ابوالفضل علامی** (۹۵۸-۱۰۱۱ ه/۱۵۵۰-۲-۱۶۰۳ م) **بن شیخ مبارک**، ار دیباجهٔ آن برمی‌آید که حواهرزاده علامی به نام **عبدالصمد بن افضل محمد انصاری**، پس از مرگ وی به سال ۱۰۱۵ ه/۱۶۰۶ م آن را در سه «قسمت» گردآورده است ۱- نامه‌ها و فرامینی که از زبان اکبر شاه به پادشاهان ایران و توران و بزرگان جهان نوشته است، ۲- نامه‌هایی که خود علامی به خاقان‌ها و بزرگان جهان نوشته است، ۳- منشآت او از دیباچه و اختتامیه‌ها و انتخاب کتب و بیاض‌ها و نثرهای دیگر.

آغاز دفتر ۱: گوناگون نیایش مر داوری را سزد که وجود بشر را از کارخانهٔ عنایت کسوت حیات پوشانیده بود...

1283 -[A۱۹۹/۷] نستعلیق، ذی‌الحجه ۱۲۳۹ هـ، کرم خورده، مجدول، ۲۳ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۰/۵×۱۵/۵.

● **عنایت‌نامهٔ نثر ← رقعات عنایت خان**

● **کلمات طیّبات ← رقعات عالمگیری**

[۸۴۹]

● **گزارش**

از **ناشناس**، نامه‌ای طویل و گزارش مانند مربوط به یکی از نوابان لکهنو می‌باشد که توسط یکی از کارگزارانش به او نگاشته شده است

آغاز. ... نوا بصاحب خداوند نعمت فیض نشان فیاض مدظله و دام اقباله...

1284 -[C۳۰۸] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۴۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۱۹

● **مجمع القوانین ← منشآت منشی**

[۸۵۰]

● **مجموعهٔ رقعات** (قبله‌گو)

از **لاله کانهی سکسینه**، مجموعهٔ ۳۸ «رقعه» که نگارنده به نوابان و دیگر دوستان خود نگاشته است

آغاز: قبلهٔ کونین و کعبه دارین حضرت ولی نعمی دام اقباله بعد ادای آداب

1285 -[C۲۱۶] شکسته نستعلیق، ۱۸۹۵ م، کرم خورده، بعضی صفحات مجدول، ۲۸ برگ، ۱۰ س، اندازه ۱۲×۱۴

[۸۵۱]

● **مجموعهٔ رقعات**

از: **ناشناس**، مجموعهٔ رقعات مختلف است به نام میرزا عبدالله خان، شکرالله خان، حکیم الله خان که در عهد اورنگ‌زیب نگاشته است.

آغاز: ...که چون قطرت عرفان نردبان منظر بی‌نهایی است و...

1286 -[D۲۴۶] نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۴۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۰×۱۶/۵.

[۸۵۲]

● **مجموعهٔ مرقعات**

از: **ناشناس**، مجموعهٔ سی «رقعه» که در عهد شاهجهان نگاشته شده است

1301 -[C۲۴۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **دیدهٔ نکته بین را که خود کرده تماشای عرایس...، انجام افتاده، دفتر ؟**، ۴۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

1302 -[C۵۳۶] نستعلیق، محمد اکرم، **آغاز افتاده:** ... **پر معانی از خزاین طبع سخندانی برآورده نامزد به قصد کامروپ کرده‌اند...، انجام افتاده، دفتر ؟**، ۴۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

[۸۵۶]

● **مناظرالانشاء**

از: **خواجه جهان، عمادالدّین محمود** (مقتول ۸۸۶ یا ۸۸۷ هـ/۱۴۸۱ یا ۱۴۸۲ م) **بن محمد، گاوان،** در یک «مقدمه» و دو «مقالت» و یک «خاتمه».

آغاز: ... بعد... پارسی راحتی... صاحب...

(ر ک مشترک ۵: ۱۵، نسخه‌ها ۳: ۲۱۱۹، سالار ۳: ۳-۶۲، ۲۱۶، ۲۵۰).

1303 -[B۳۶۱] نستعلیق، ۱۲۳۷ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۱۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۸.

[۸۵۷]

● **منشآت برهمن:** رقعات برهمن. انشای چندربهان

از **چندربهان منشی لاهوری،** متخلص به **برهمن** (م: ۱۰۹۳ هـ/۲-۱۶۸۱ م)، در آغاز از خدمات خود در دستگاه وزیران مانند: عضدالدوله آصف خان و رکن السلطان اسلام خان و سعداله خان وزیر یاد می‌کند و همچنین از آثار خود، دیوان غزل، مثنوی، گلدستهٔ بهارستان، چهار چمن و جز آنها نام می‌برد.

آغاز: چون از عنفوان شباب این برهمن عقیدت کیش را میل به دریافت دقایق شعری...

(ر ک: مشترک ۵: ۱۳۷، سالار ۳: ۲۱۶، فیروز: ۶۷).

1304 -[C۲۵۸] شکسته نستعلیق، مجدول، ۳۸ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

● **منشآت تفرشی ← شبنم شاداب**

● **منشآت جامی ← رقعات جامی**

● **منشآت مادهو رام ← انشای مادهو رام**

[۸۵۸]

● **منشآت منشی:** مجمع القوانین

از **گنیش داس بدهره** (زنده در ۱۲۶۵ هـ/۱۸۴۹ م)، برای برادر عزیز **لاله رتن لعل و دیگر مبتدیان** در

آغاز دفتر ۲: به حضرت شاهنشاهی عرضه داشت کمترین بنده‌ها ابوالفضل بتوجه شاهنشاهی عنابت ایزدی...

آغاز دفتر ۳: خطبهٔ تفسیر بعضی از آبات سورهٔ فتح. رباعی یا فاتح ابواب علوم و حکم یا رافع... و بعد فهذه تحفة فتحیه و هدیة باقیه...

(ن. ک: مشترک ۵: ۴۷، ۶۱، مرآة العلوم ۱: ۱۲۸).

1290 -[A۴۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، صفحهٔ اوّل و دوّم منقوش مجدول و مطلا، ناقص، **دفتر ۱**، ۹۵ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۳×۲۱/۵.

1291 -[A۲۷۸] نستعلیق، کرم خورده، در آغاز مهر حافظ بخش، **دفتر ۱**، ۵۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۳/۵.

1292 -[A۳۱۱] نستعلیق، ۱۱۹۱ ه، مجدول، **دفتر ۱**، ۱۸۰ برگ، ۹ س، اندازه: ۲۷×۱۷.

1293 -[A۳۸۲] نستعلیق، علی بن حسن عرف الهی بخش، کرم خورده، صفحهٔ اوّل مجدول، محشّی، **دفتر ۱**، ۶۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۹/۵.

1294 -[C۲۹] نستعلیق، رمضان ۱۰۵۱ ه، کرم خورده، چند صفحهٔ اوّل مجدول، در صفحهٔ آخر مهر قابل علی خان، **دفتر ۱**، ۲۱۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۴.

1295 -[C۴۵۷] نستعلیق، ۱۲۴۳ ه، کرم خورده، **دفتر ۱**، ۱۰۷ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۲۳×۱۸.

1296 -[A۲۷۵] نستعلیق، عبدالباری، ۱۲۳۶ ه، کرم خورده، **دفتر ۲**، ۹۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۴

1297 -[C۴۳۹] نستعلیق، **دفتر ۳**، ۱۲۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۵.

1298 -[B۳۵۷] شکسته نستعلیق، شاه محمد، ربیع‌الثانی ۱۰۵۴ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... یا فاتح ابواب علوم و حُکم یا رافع اعلام... و نعم عرفنا من فضلک...، **انجام افتاده**، **دفتر ۳**، ۱۲۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۱.

1299 -[A۴۴/۳] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... نسیم فغان گلشن شکفته بیانی که گلهای رنگارنگ...، مجدول، **دفتر ؟**، ۶ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۳۳×۲۲.

1300 -[C۱۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... کوی نشیب نادانی را که چاره نمای مرا که از اسیری این محبهٔ رعنای دنیا باز حریدی...، **انجام افتاده**، **دفتر ؟**، ۵۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۹×۱۳

[۸۶۲]

● **نامدارنامه**

از: **شاه محمد علی اکبر فرزند ملا عبدالله ولی**، در آموزش نامه نگاری، با ذکر شواهد از دیگر نگارندگان.

آغاز: بعد از ادای نثار جواهر شناس

1309 -[C۱۴۹/۲] شکسته نستعلیق، جوش چند ولد لکهت رای، ذیقعدهٔ ۱۱۹۰ ه، ۲۶ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

● **نگارنامه ← نگارنامهٔ منشی**

[۸۶۳]

● **نگارنامهٔ منشی:** نگارنامه

ار: **ملک لعل چند منشی ملکزاده** (رادهٔ ۱۰۲۵ ه/۱۶۱۶ م)، برای آموزش نامه نگاری به سال ۱۰۹۹ ه/ ۸-۱۶۸۷ م در دو «دفتر» نگاشته است. در مقدمه از دبیران و منشیان پیشین نام برده و بر دستورهایی در هنر نامه نگاری آورده: دفتر ۱- تحریرات خود اوست که در ایام خدمت در دیوانها به حسب روزگار نگاشته است، دفتر ۲- مکتوبات دیگر منشیان منفح نویس از فرامین و مناشیر و نشان و عرایض و صحایف احوان الزمان در چهار «فصل»

آغاز: منشی حکمت کاملهٔ ایزدی چون به ارادت به انشاء صحیفهٔ شریفهٔ کاینات پرداخت دیباچهٔ...

(ن.ک مشترک ۵: ۲۱۸، گنج بحتس ۳. ۱۲۱۵).

1310 -[A۳۱] نستعلیق، محمد ایوب، ۱۲۷۲ ه، کرم خورده، ۱۵۰ برگ، ۲۲ س، اندازه ۱۵×۲۲.

1311 -[C۱۸۴] نستعلیق، نند لعل، ۱۲۴۶ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲۸۲ برگ، ۱۳ س. اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵.

[۸۶۴]

● **نهر فصاحت**

از: **میرزا محمد حسن قتیل لاهوری** (م. ۱۲۳۳ ه/۱۸۱۸ م)، برای میر محمد حسین فرزند میر امان علی در ده «موج» با سربندهای «دیگر، دیگر».

آغاز: ترانه سنجی عندلیب قلم در بهارستان صفحه بر سر شاخ...

(ن.ک: مشترک ۵: ۳۷۱، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۳۱، سالار ۳: ۲۱۴، موزه: ۴۵۶).

چهار «فصل» که مربوط به عرض و عرایض، ترقیم توقیعات و مکاتیب محاورات و در تشـریح وثـابق نگاشته است

آغاز: حمد و سپاس بیقیاس مر حضرت قادر بی‌چون را که گوناگون خلقت از پردهٔ نیستی...

(ن. ک: مشنرک ۵: ۴۱۴).

1305 -[C۲۷۳/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۵۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۸۵۹]

● **منشآت وحید:** انشای طاهر وحید

از: **میرزا محمد طاهر وحید قزوینی** (م ۱۱۱۲ ه‍/۱۷۰۰ م)، منشآت و نامه‌هایی است که بسیاری از آنها از سوی شاه صفوی به شاهجهان پادشاه (۱۰۳۷–۱۰۶۸ ه‍) و شاهزادگان می‌باشد و نثر فرامین و فتحنامه‌ها و نشانهای دولتی و نثر دیباجه‌هایی که خود بر کتاب‌ها نگاشته است

آغاز: انامل تقدیم محمدت قدیمی که مفتاح گنجینهٔ مقال تواند بود...

(ن. ک: مشترک ۵: ۲۶۸، مرآة العلوم ۳: ۱۴۹، گنج بخش ۳: ۱۲۱۳).

1306 -[C۵۶] نستعلیق، ابوالحسن، ۱۲۳۳ ه‍، لکهنو، کرم خورده، پاره، در آغاز مهر لطف حسی، ۱۹۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

[۸۶۰]

● **ناشناخته**

از: **مولوی عبدالله**، مجموعهٔ چند نامه از نگارنده است به معتمدالدوله بهادر جنگ و دیگر دوستانش.

آغاز: کلامی که بهر املایش قرطاس از بیاض جبین روح الامین...

1307 -[C۳۳۱/۷] شکسته نستعلیق، جمادی‌الثانی ۱۲۵۵ ه‍، کرم خورده، ۵ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

[۸۶۱]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، شامل دو نامه، یکی از صاحب منصبان به یکی از سلاطین مغول هند.

آغاز: ... ازین طرف نیز همان معمول شود و طریقهٔ نیک بختی و یگانگی...

1308 -[C۱۴۹] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۶ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

بخش بیست و هشتم

دستور زبان فارسی

[۸۶۵]

● آمدنامه

از: **ناشناس**. در آموزش افعال فارسی در زمانهای گوناگون.

آغاز: آمدن نیامدن آمد نیامد آمده است نه آمده است آمده بود نیامده بود می آید نمی آید...

(ر.ک: مشترک ۱۳: ۲۵۱۲، نسخه‌ها ۳: ۲۰۴۷، ۲۰۴۸، گنج ۳: ۱۰۸۵)

1315 -[A۲۵۹/۱] نسنعلیق، برهمی، کرم خورده، ۳ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۴×۱۹/۵.

1316 -[C۴۲۷/۳] نستعلبق، کرم خورده، آغاز برابر بمونه، ۱۲ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۴/۵×۲۱/۵.

1317 -[C۶۰۲/۲] نستعلیق، کرم حورده آعار برابر نمونه، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵/۵.

1318 -[C۵۱۰] ستعلبق، کرم خورده، **آغاز**: سپاس است بیقاس صاحب لسان الغیب را اساس را. ، **انجام افتاده**، ۱۲ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

1319 -[C۶۰۲/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز**: آمدن نیامده آمد نیامد/آنا نه آنا آیا نه آیا...، **انجام افتاده**، با ترجمهٔ اردو، ۸ برگ، ۲۰ س، اندازه. ۱۶×۲۵/۵.

[۸۶۶]

● آیینهٔ قمری

از: **شیخ قمرالدّین بن حافظ عبدالرحیم**، دستور زبان در هشت «باب» است.

آغاز: هزاران ستایش کنم صانعی /که هر چه او کند نیستش مانعی...

1320 -[C۳۱۵] نستعلیق، ۱۲۶۰ ه، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۸۶۷]

● امتیازالکلمات

از: **رحم خان بن مبارز خان**، در صرف و نحو فارسی و فرهنگ اصطلاحات که در (۱۲۱۹ ه/۵-۱۸۰۴ م)

1312 -[B۴۰۲/۲] شکسته نستعلیق، کرامت علی رضوی، ربیع الثانی ۱۲۳۸ ه، کرم خورد، ۴۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۲۵.

1313 -[C۳۳۱/۱۰] نستعلیق، دیتحا ه ۱۲۵۵ ه، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۱ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

1314 -[B۳۷۸/۲] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، محدول، ۴۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

❊

[۸۷۱]

● دریای لطافت

از: **میر انشاءالله خان، متخلّص به انشاء مرشدآبادی** (م: ۱۲۳۰ یا ۱۲۳۳ ه/۱۸۱۵ یا ۸-۱۸۱۷ م) فرزند **میر ماشاءالله جعفری نجفی**، با همکاری **میرزا محمد حسن قتیل**، دستور زبان اردوست به فارسی، در یک «صدف» و پنج «دردانه» و هفت «جریره» و سپس در چند «شهر» و «سلطنت» و «بلده».

آغاز: ثنای بی‌اندازه داوری را سزاوار است...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۵۳۴، موزه: ۳۵۷، کرزن: ۹۷۲).

1325 -[B۳۵۶] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۶۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۴/۵

1326 -[C۱۸۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، آعار برابر نمونه، ۱۹۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۵×۱۷.

[۸۷۲]

● دستورالعمل

از: **ناشناس**، دستور زبان فارسی است

آغاز: ... و ساکن که به الف شهرت دارد در شمار اسماء بعدها واقع شده چون ابنداء ساکن...

1327 -[C۵۴۷] نستعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**، ۴۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۱×۱۴/۵.

● دستورالعمل فارسی ← رسالهٔ عبدالواسع هانسوی

[۸۷۳]

● رسالهٔ اضافت

از: **ناشناس** که در مشترک ۱۳: ۲۵۰۶ از **منشی سید مظفر علی**، متخلص به **اسیر لکهنوی** (م: ۱۲۹۹ ه/ ۲-۱۸۸۱ م) دانسته شده است. دستور زبان فارسی است در اقسام اضافات.

آغاز: بدانکه اضافت نسبت چیزی به چبزیست...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۵۰۶).

1328 -[A۱۳۰/۱] نستعلیق، عبدالقاهری، محرم‌الحرام ۱۲۵۲ ه، کرم خورده، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۲/۵.

[۸۷۴]

● رسالهٔ حروف تهجی

از: **ناشناس**، در بیان و توضیح حروف تهجی زبان فارسی، تبدیل حروف، مداخل و مخارج آنهاست.

آن را در چهار «باب» نگاشته است.

آغاز: الحمدلله... اما بعد این رساله‌ایست در دانستن کلمات فارسی...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۴۸۳).

1321 -[C۱۰۲/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، انجام افتاده، ۶۸ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۹×۲۷.

[۸۶۸]

● تشریح الحروف

از: **میر حسین دوست سنبهلی** (زنده در سال ۱۲۰۳ ه‍/۱۷۸۹ م)، دستور زبان فارسی است که به سال ۱۱۷۳ ه‍/۱۷۵۹ م آن را نگاشته و نگارنده از بعضی مثالهای عربی و همچنین ابیاتی از شعرای فارسی استفاده نموده است.

آغاز: سپاس بیقیاس مصنفی را که نسخهٔ مفردات حروف از تصنیفات قدرت کاملهٔ اوست...

(ن. ک: مشترک ۱: ۸۱۱ و ۱۳: ۲۴۲۲).

1322 -[C۳۵۰] شکسته نستعلیق، میر حسین دوست سنبهلی، کرم خورده، ۴۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۸۶۹]

● تشریح الحروف

از: **ناشناس**، دستور زبان فارسی است با شواهد شعری.

آغاز: شگفتگی غنچهٔ سخن به نسیم حمد چمن سرای است که...

1323 -[C۲۱۶/۴] نستعلیق، ۱۸۹۵ م [۱۳۱۳ ه‍]، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۲×۱۴.

[۸۷۰]

● تکملة الفارسی

از: **قطب علی عرف نتهن بریلوی**، دستور زبان فارسی است که به سال (۱۱۷۵ ه‍/۱۷۶۱ م) در نه «باب» نگاشته شده است.

آغاز: پس از تحمید خدای عزّ و علا و نعت سرور انبیا محمد مصطفی صلعم...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۴۲۲).

1324 -[C۴۷۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۷ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

1334 -[C۵۳/۲] نستعلیق، جمادی‌الثانی ۱۲۵۰ ه‍، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۰×۲۵.

[۸۷۸]

● قاعدهٔ فارسی

ار: **عزت خان،** دستور زبان فارسی است.

آغاز: الحمدلله... بدانکه جملهٔ افعال مصرفه... بر دو گونه است...

1335 -[C۵۳/۱] نستعلیق، جمادی‌الاول ۱۲۵۰ ه‍، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۰×۲۵.

[۸۷۹]

● قواعد فارسی

از: **روشن علی انصاری جونپوری** (م: ۱۲۲۵ ه‍/۱۸۱۰ م)، دستور زبان فارسی است، مستنبط از «فرهنگ رشیدی» و جز آن در یک «مقدمه» و یازده «باب» و یک «خاتمه»

آغاز: بعد حمد حضرت آفریدگار جل جلاله و نعت جناب رسول مختار صلی الله علیه و سلم این رساله موسوم به قواعد فارسی...

(ر.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۸۵، نسخه‌ها ۳: ۲۰۷۴، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹۳، موزه: ۳۶۷).

1336 -[A۴۱/۲] نستعلیق، نثار علی، ۱۲۵۱ ه‍/۶-۱۸۳۵ م، کرم خورده، ۲۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۶×۳۰/۵.

1337 -[C۳۸۲/۲] شکسته نستعلیق، سید قدرت علی، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

1338 -[C۴۱۳/۴] نستعلیق، داریحان ولد شیر خان بن حیات خان، ۱۲۷۴ ه‍، آغاز برابر نمونه، ۱۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۷

● قواعد فارسی ← رسالهٔ عبدالواسع هانسوی

[۸۸۰]

● مثمر

از: **سراج‌الدّین علی خان آرزو** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه‍/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، در علم اصول لغت در سی و هشت «اصل». ۱- اصل در بیان معنی فارس و فارسی، ۱۰- اصل در بیان زبان فارسی، ۱۵- در معرفت افراد، ۲۲- در بیان حذف، ۳۵- در بیان مترادف، ۳۸- در معرفت حروف.

آغاز: در بیان چگونگی زبان پارسی بدان ایدک الله تعالی که کلمهٔ مرکب بود از حروف تهجی...

1329 -[A۱۳۰/۲] نستعلیق، عبدالقاهری، محرم ۱۲۵۲ هـ، کرم خورده، ۲۳ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۸۷۵]

● **رساله در دستور زبان**

از: **ناشناس.**

آغاز: قول الکلام بمعنی سخن با فایده یقع علی القلیل و الکثیر و قیل فی الکلام...

1330 -[D۲۳۹/۳] نستعلیق، ۱۹۰۸ م، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۸۷۶]

● **رسالهٔ عبدالواسع هانسوی:** دستورالعمل فارسی: قواعد فارسی

از: **عبدالواسع هانسوی** (از روزگار اورنگ‌زیب ۱۰۶۸/۱۱۱۸ هـ)، به خواهش دوستان، از کتابهای لغت مانند «فرهنگ جهانگیری»، «رشیدی»، «سروری»، «مدار الافاضل»، «مؤید الفضلا» و کتب معانی و جز آنها گزیده، در یک «مقدمه» و سه «باب» و یک «خاتمه» نگاشته است.

آغاز: رب اغفر و ارحم و انت خیرالراحمین و صل علی... اصحابه و اجمعین اما بعد این رساله چند ورقی است..

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۴۶۲، نسخه‌ها ۳. ۲۰۷۴، موزه: ۳۶۷، گنج بخش ۳: ۱۱۲۴، بنارس: ۵۵).

1331 -[B۳۷۴/۱] نستعلیق، غلام نجب الله پسر غلام احمدالله پیرزاده، کرم خورده، ۴۸ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

1332 -[B۳۷۷/۲] نستعلیق، محمد حمال، ۱۲۳۴ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۵ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۴/۵.

1333 -[C۲۲۳] نستعلیق، ذی‌الحجه ۱۲۴۶ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۶۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

[۸۷۷]

● **رسالهٔ قاعده فارسی**

از: **عزت خان،** قواعد املا و حروف تهجی است.

آغاز: قواعد دانی زبان آدم به تعریف صیغهٔ حمد و احدیست...

بخش بیست و نهم

دستور زبان عربی

[۸۸۲]

● **ایضاح بر خلاصهٔ اربعین مسایل علم صرف**

ار: **سلیمان فقیه، مؤلّف** به سال ۹۴۵ ه/۹-۱۵۳۸ م کتاب «خلاصهٔ اربعین مسابل علم صرف» را نگاشته و سپس کتاب حاضر را بر آن ابصاح کرده است.

آغاز: الحمدلله... بندهٔ گناهکار و پریشان حال...

1341 -[C۲۳۶/۱] نسخ، ۹۵۵ ه، کرم خورده، مجدول، ۲۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۸۸۳]

● **ترجمهٔ زنجانی**

ار. **شریفی خراسانی** (م: ۶۵۵ ه/۱۲۵۷ م)، متن ار **عبدالوهاب بن ابراهیم زنجانی**

آغاز: الحمدلله... اما بعد فیقول العبدالصعیف الراجی الی رحمته ربه القوی... فی علم الصرف...

1342 -[B۲۲۳] نستعلیق، غلام مصطفی، کرم خورده، مجدول، شنگرف، ۱۴ برگ، ۸ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵.

[۸۸۴]

● **خلیص الفصول الاکبری:** ملحص و شرح فصول اکبری

ار: **احمد علی**، معروف به **خدا نواز بن سلطان بن محمد، فتح‌آبادی**، متن از **سید علی اکبر اله‌آبادی** (م: ۱۰۹۱ ه/۱۶۸۰ م)، خلاصهٔ فصول اکبری است، در صرف زبان عربی که در سال ۱۲۰۰ ه/۶-۱۷۸۵ م. در دو «فن» نگاشته است. بکم تصریف، دوم در رسم الخط.

آغاز: آغاز می‌کنم این کتاب را به نام خداوندی که بخشندهٔ روزی‌هاست در دنیا و آمرزندهٔ گناهاست در عقبی و به اینقدر دانسنه شود وجه تقدیم...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۱۹، بانکی‌پور ۱۷: ۱۳۳).

آغاز: ... اصل امام فخر رازی و اتباع او بر آن رفته‌اند که واجب نیست که باشد برای بر معنی لفظی...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۸۷۴، کرزن: ۳۸۷).

1339 -[C۱۲۵/۱] نستعلیق، **آغاز افتاده**، ۱۱۶ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۳۰/۵×۱۹/۵.

[۸۸۱]

● نوادرالمصادر

از: **تیک چند بهار** (م: ۱۱۸۰ ه‍/۷-۱۷۶۶ م)، **نگاشته به سال ۱۱۶۶ ه‍/۱۷۵۳ م. مجموعهٔ افعال فارسی** است، به نرتبب الفبایی در یک «مفدمه» و بیست و چهار «باب» و «خاتمه»ای با توضیحات ابیات شعرای متقدم و منأخر.

آغاز: بعد ستایش خداوند خرد آفرین و دانش آموزگار تعالی...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۴۷۱، نسخه‌ها ۳: ۱۹۶۰، موزه: ۳۷۳).

1340 -[A۱۶/۱] نستعلبق، ۱۲۰۹ ه‍، کرم خورده، ۱۲۹ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۷/۵×۱۵/۵.

❊

[۸۸۸]

● **رسالهٔ صرف**

از. **ناشناس.**

آغاز: **الحمدلله**... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله **اسماء و افعال** بر چهار نوع است...

1349 -[C۳۵۹/۲] نستعلیق، خدا بخش بن حسین، کرم خورده، **محشّی**، ۱۴ برگ، ۱۳، اندازه: ۱۸×۲۷.

[۸۸۹]

● **زبدهٔ منظوم**

از. **ناشناس، در صرف عربی به نظم**

آغاز: حمد بیحد و **درود** بیشمار/بر نبی و آل و بر هر **چهار** یار..

1350 -[B۲۲۷/۳] نستعلیق، شوال ۱۲۶۶ ه، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۰/۵.

● **زرادی ← عثمانیه**

● **شرح شافیه ← عافیه**

[۸۹۰]

● **شرح کافیه:** شرح کیاپی شرنبه

از **میر سید شریف علی جرجانی** (۷۴۰-۸۱۶ ه/۱۳۴۰-۱۴۱۳ م)، متن از **ابن حاجب، جمال‌الدّین ابوعمر عثمان** فرزند **عمر نحوی مالکی** (۵۷۰-۶۴۶ ه/۱۱۷۴-۱۲۴۹ م) که ابن گزارش را برای پسر کیاپزی نگاشت. از این رو به «شرح کیاپی» نیز شناخته می‌شود.

آغاز: الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد. معنی کلمه در اصل لغت...

(ن ک: مشترک ۱۳: ۲۵۴۶، نسخه‌ها ۳: ۲۰۶۶، ندوه: ۵۳۷)

1351 -[C۱۴] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۱۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۶×۲۴

● **شرح کیپایی ← شرح کافیه**

[۸۹۱]

● **شرح مائة العامل**

از. **ملا بایزید کبیر**، متن منسوب به **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م) است و او «منظومهٔ مائة عامل» **جامی** را در مدّت سه روز در ۱۰۵ بیت گزارش کرده است.

1343 -[C۲۱۶] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۹۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۶.

[۸۸۵]

● دستورالمبتدی

از: **صفی‌الدّین** (م: ۸۱۹ هـ/۱۴۱۶ م) **بن نصیرالدّین بن نظام‌الدّین ردولوی**، در تعریف و قواعد اعلال و تخفیف و ادغام و همزه.

آغاز: الحمدلله الذی یصرف الاحوال و بخفف الاثقال... پس از حمد و صلاة می‌گوید...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۵۹۳، موزه: ۳۵۸، گنج ۳: ۱۰۹۵، ندوه: ۷-۵۲۶).

1344 -[C۲۶۱/۱] نستعلیق، عبدالرحیم گنجفوری، مجدول، ۱۸ برگ، ۱۹ س، انداز: ۱۵×۲۰.

1345 -[C۴۰۴/۱] نستعلیق، سد محمد علی ولد سد احسان علی حکیم، ۲۸ شوال ۱۲۸۴ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نموبه، دارای مهر سید محمد علی در صفحهٔ آخر، ۲۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

1346 -[C۵۶۱] نسخ، شمس‌الدین، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ...گذشته و ابن اعلال... جایز است و در غیر آن لارم است...، ۲ برگ، ۱۱ س، اندازه ۱۵×۲۲.

[۸۸۶]

● رساله در صرف

از: **ناشناس**، در صرف عربی است.

آغاز. ... بصران ننصرون تنصران بصرن...

1347 -[C۵۵۵] نسخ و نستعلیق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، دارای حواشی، ۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

[۸۸۷]

● رساله در نحو

از: **ناشناس**، در فواعد دستور زبان عربی است و نظریات نحویون بزرگ چون سیبویه را آورده است.

آغاز: ... لا نفل صرف... معلوم قال فالا قالوا قالت قلن بضم قاف...

1348 -[C۵۰۷] نستعلیق، کرم حورده **آغاز و انجام افتاده**، ۳۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۷.

[۸۹۴]

● **صرف میر منظوم**

از **ناشناس**، با عنوانهای: تفسیم کلمه، اوزان کلام عرب «فا» و «عین» و «لام» است. تفسیم اسم و فعل به مجرد و مزید، تفسیم فعل به ثلاثی و رباعی و خماسی، اوزان اسم، بنای اسم، اسم حماسی.

آغاز: الحمدلله... اما بعد می‌گوید... کلمات عرب سه قسم بود...

(ن ک: نسخه‌ها ۳: ۲۰۷۱، گنج ۳: ۱۱۰۵).

1358 -[B۲۲۷/۲] نستعلیق، ۱۲۶۶ هـ، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۵/۵×۱۵/۵

1359 -[C۳۳۸/۱] نستعلیق، نسخ قطب علی، ۱۲۵۹ هـ، آغاز برابر نمونه، ۹ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۹×۱۴/۵.

[۸۹۵]

● **صرف میر ولایتی**

از **میر ولایتی**.

آغاز بدانکه فعل صحیح ثلاثی مجرد را در شش باب است فعل یفعل چون نصر ینصر.

(ن ک. گنج بحش ۳: ۱۱۰۲)

1360 -[C۱۱۰] نستعلیق، کرم خورده، در آغاز مهری به نام لطف حسن، ۸۲ برگ، ۱۶ س، اندازه ۲۰×۱۵/۵.

[۸۹۶]

● **عافیه**: شرح شافیه

گزارش از **محمد سعید (سعد) قریشی عظیم‌آبادی**، متن از **ابن حاجب ابوعمر عثمان** (۵۷۰-۶۴۶ هـ/ ۱۱۷۴-۱۲۴۹ م) **بن عمر نحوی** است وی این شرح را به سال ۱۰۹۷ هـ/۶-۱۶۸۵ م نگاشته است

آغاز. ستایش و نیایش بسیار سزاوار حضرت کردگاری که **قوانین و قواعد** تصریف.

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۵۴۵)

1361 -[B۲۱۲] نستعلیق خوش، کرم خورده، ۲۹۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۷×۱۷

[۸۹۷]

● **عثمانیه**: زرادی

از **فخرالدّین زرادی** (۶۵۱-۷۲۸ یا ۷۴۸ هـ/۱۲۵۲-۱۳۲۸ یا ۱۳۴۷ م)، نگارنده این اثر را به نام شاگرد

آغاز. منعم نطق و بیان را حمد گویم اولا/آنکه جزوی کس نباشد مستحق در هر ثنا...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۶۰۱).

1352 -[B۲۳۸/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

● شرح مائة عامل ← عوامل منظوم

● شرح منظوم نیک ← کفایة الصرف

● شریفیه ← شرح کافیه

[۸۹۲]

● صرف اللسان

از **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ هـ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م).

آغاز: صرف اللسان نحو ثناء اولی عطف البیان. . بعد تقسیم کلمه به اسم و فعل و حرف است ..

(ن. ک. مشترک ۱۳: ۲۵۹۹).

1353 -[C۵۰۳/۸] نستعلیق، کرم خورده، ۳ برگ، ۱۶ س، اندازه. ۱۵/۵×۲۴.

[۸۹۳]

● صرف میر

از: **میر سید شریف جرجانی** (۷۴۰-۸۱۶ هـ/۱۳۴۰-۱۴۱۳ م)، دستور صرف زبان عربی برای مبتدیان و در شبه قاره از کتابهای درسی بوده است

آغاز. الحمدلله... که کلمات لغت عرب بر سه قسم است ..

(ن ک: مشترک ۱۳: ۲۵۷۸، گنج ۳: ۱۱۰۷، شیفته. ۶۹، موزه ۳۶۲، نسخه‌ها ۳: ۲۰۷۱، ندوه: ۵۳۹)

1354 -[C۱۳۷/۲۰] نستعلیق، امجد علی، ۱۲۳۰ هـ، کرم خورده، ۲۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۳

1355 -[C۲۶۵/۶] نستعلیق، میان رمضان ولد خلیفه میان، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

1356 -[D۵۶/۳] نستعلیق، **آغاز:** الحمدلله... بدان علمک الله تعالی که کلمات عرب بر سه قسم است. ، ۳۳ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۸×۲۹.

1357 -[B۲۲۵/۲] شکسته نستعلیق، **آغاز:** بدانکه فصل صحیح ثلاثی مجرد را شش باب است باب اوّل از فصل...، ۱۰ برگ، مختلف سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳.

[۹۰۰]

● **عوامل منظوم:** شرح مائة عامل

ار. **عبدالرسول** (زنده در ۱۲۶۲ ه/۱۸۴۶ م)، در دىباچه صدىق اكبر و فاروق و «صدر ىشىن عدىر» را سالىش كرده است. در نحو زبان عربی ىراى مىندىان و شرح مانندى ار «مائة العامل» **عبدالقادر جرجانی** است.

آغاز: ابىدا سازم به نام ىاک آن بى‌اىىدا/در رهٔ ادراک او هر عقل را عحر و انىها...

(ر. ک: مىشرک ۱۳: ۲۶۲۹، گنح بخش ۳: ۱۱۳۵)

1369 -[C۳۶۸/۳] نسىعلىق، كرم خورده، ۱۰ برگ، ۱۹ س، اندازه ۱۶×۲۹

[۹۰۱]

● **فاتحة المصادر**

ار **سید شیرالدّین حسن عرف سید محمد ارزانی**، در ىىان قواعد علم صرف

آغاز: الحمدلله... اما بعد اين فصول اسى در ىىان قواعد مهمهٔ علم صرف.

1370 -[B۲۲۱/۱] نستعلیق، زوئن ۱۸۲۷ م، كرم خورده، ۳۰ برگ، ۱۴ س، اندازه ۱۵×۲۵

[۹۰۲]

● **فرهنگ عين الحياة**

ار **ناشناس**، صرف زبان عربی اسى

آغاز: فصل اوّل در نصب علامى ىىىه مذكر و ضمىر فاعل.

1371 -[C۲۸۹/۵] نستعلیق، كرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۸ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۵/۲۵

[۹۰۳]

● **فصول اكبرى**

ار **سيّد اكبر علی اله‌آبادی** (م: ۱۰۹۱ ه/۱۶۸۰ م)، ار كىابهاى درسى شىبه قاره ىوده و شرح و حاشيه‌هايی بر آن نوشته شده است.

آغاز: الحمدلله... كه كلمات عرب ىر سه قسم اسى اسم و فعل و حرف. فاعل كلمه‌اسى

(ر.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۱۸، گنج ۳: ۱۱۲۰، موره: ۳۶۵).

حود سراج‌الدّبن عتمان نگاشت، بعدها جزو برنامهٔ نظامیهٔ مدارس قدیمهٔ شبه قاره قرارگرفت و به «زرادی» شهرت بافت.

آغاز: الحمدلله... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله اسماء و افعال بر چهار نوع است. .

(ن. ک متسرک ۱۳: ۲۵۵۹، گنج بحتس ۳: ۱۱۱۲)

1362 -[C۲۶۵] سنعلیق، مبان رمضان، ۱۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۱.

1363 -[C۳۵۹/۱] سنعلیق، حدا بحش، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، محشّی، ۹ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۸×۲۷.

[۸۹۸]

● **عقد**: عقدات

از **ناشناس**، صرف زبان عربی است، در افعال غیر سالم با سربندهای «عقد».

آغاز الحمدلله. بدانک اسعدک الله تعالی فی الدارین که الف و واو و باء را حرف علّه

(ن ک. متسرک ۱۳. ۲۶۶۸).

1364 -[A۴۸/۲] سنعلیق، نور محمد فاصی، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۳×۲۰

● **عقدات** ← **عقد**

[۸۹۹]

● **عوامل منظوم**: المائه العامله

از **کمال‌الدّین بن جمال‌الدّین بن حسام**، به نام خسرو غاری معزالدّین حسین پسر ملک غیاث‌الدّین فرمانروای هرات، سیستان و غور (۷۳۲-۷۷۲ ه/۱۳۳۱-۱۳۷۰ م) نگاشته است. نحو زبان عربی است به نظم

آغاز بعد توحید خداوند و درود مصطفی /بعد آل پاک پیغمبر رسول مجتبی...

(ن ک متسرک ۱۳: ۲۵۶۸، نسخه‌ها ۳ ۲۰۷۲)

1365 -[A۴۸/۳] سنعلیق، نور محمد، ۱۲۳۴ ه، کرم خورده، ۵ برگ، ۱۵ س، اندازه ۱۳×۱۹/۵

1366 -[B۲۴۵/۳] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۳ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

1367 -[C۲۲۹/۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۷×۲۶.

1368 -[C۵۰۳/۵] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۲ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

1377 -[B۲۲۲] نستعلیق، امیر علی، ۱۲۵۱ ه، کرم خورده، ۱۰۲ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲×۳۱.

1378 -[B۲۳۸/۷] نستعلیق، محمد تابت علی خان، ذی‌الحجه ۱۲۲۸ ه، کرم خورده، **آغاز**: اما بعد فیقول... آنکه افاده و استفاده موقوف است بر مناسب میان فیاض...، ۴۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۹۰۸]

● کنزالنحو

از. **ناشناس**، در نحو زبان عربی اسب به نظم.

آغاز: بعد حمد حق تعالی هم درود مصطفی /گویمت بشنو زمن ای اهل دل...، لفظ عربی وضع کرده شد به معنی ای عزیز...

1379 -[A۴۸/۴] نستعلبق، علم‌الدبن، ۱۲۳۸ ه، کرم خورده، ۳ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

● المائة العاملة ← عوامل منظوم

[۹۰۹]

● مصباح الصرف

از **عبدالوهاب راجیگری قنوجی**، معروف به **منعم خان**، در علم صرف در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه».

آغاز. الحمدلله اما بعد می‌گوید حقیر کتبر النقصیر عبدالوهاب الراجیگری القنوجی المدعو به منعم خان .

(ن ک: مشترک ۱۳ ۲۹۴۸، مرآة العلوم ۲ ۳، ندوه :۵۴۵).

1380 -[C۴۹۵] شکسته نستعلیق، محمد انور خان، ۱۲۳۶ ه، رامپور، کرم خورده، ۵۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

● ملخص و شرح فصول اکبری ← خلیص الفصول اکبری

[۹۱۰]

● منتخب منظوم

از: **ناشناس**، صرف زبان عربی است به نظم.

آغاز: ما که می‌گوئیم توحید رحیم /یاد مقبول... علیم...

1372 -[C۲۴۴] نستعلیق درشت، احمد علی موهانی، ۱۲۵۰ هـ، در آغاز **مهر میرزا**، ۹۶ برگ، ۶ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

1373 -[C۱۳۷/۱] نستعلیق، سید اطهر علی، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... لیکن مصدر و متتق در اطلاو مجرد و مزید تابع فعل ماضی حوداند...، ۴۶ برگ، ۷ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

[۹۰۴]

● فصول اکبری، شرح

ار **ناشناس**، متن از **سید علی اکبر اله‌آبادی** (م: ۱۰۹۱ هـ/۱۶۸۰ م)، صرف زبان عربی است.

آغاز: الحمدلله... بدانکه علم صرف علمی است...

1374 -[C۲۱۵] شکسته نستعلو، کرم حورده، ۴۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲×۲۲

[۹۰۵]

● قوانین الصرف

از. **ناشناس**، صرف ربان عربی اسب

آغاز. الحمد... بدانکه اسعدک الله نعالی فی الدارین که جند قوانبن علم...

1375 -[A۲۲۵] نستعلو، کرم خورده، ۳۹ برگ، ۱۳ س، اندازه ۱۴×۲۳/۵.

[۹۰۶]

● کفایت الصّرف

ار **ناشناس**، در فوانبن صرف با سربندهای «فانون» در جند «فصل» با طرح سئوال‌هایی و پاسخ به آبها.

آغاز. الحمدلله . می‌گوید بندهٔ ضعیف امدوار رحمب پروردگار **مؤلف** ابن کتاب که اکثر فوانبن...

(ن ک متسرک ۱۳: ۲۶۷۶).

1376 -[C۲۶۱/۲] سنعلیق، عبدالرحیم، کرم خورده، عناوین شنگرف، مجدول، ۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۹۰۷]

● کفایة الصرف: شرح منظوم نیک

گزارش از: **عبدالقادر بن محمد عادل لبکنی**، منن از **ناشناس. صرف عربی است.**

آغاز: الحمدلله... **اما بعد فیقول من لیس فی اعداد الطلباء بل من تراب اقدام...**

[۹۱۴]

● **ناشناخته**

از **ناشناس**.

آغاز: ... می‌گشاید یا خواهد گشاد و اسم کلمه‌ایست موضوع برای معنی...

1385 -[C۵۷۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۷ برگ، ۷ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵/۵.

[۹۱۵]

● **نحو میر**

منسوب به **میر سید شریف جرجانی** (۷۴۰-۸۱۶ ه‍/۱۳۳۹-۱۴۱۳ م)، در تعریف کلمه و کلام و اسم، مبنی و معرب، معرفه و نکره، اقسام اعراب. آنگاه فصلی در عوامل که آن را در چند «باب» و هر باب را در چند «فصل» بیان کرده است. باب ۱ حروف عامله دو فصل، ۲- در عمل افعال چند فصل، ۳- در عمل اسامی عامله یازده قسم خاتمه در فواید متفرقه، سه فصل.

آغاز: الحمدلله... اما بعد بدان ارشدک الله تعالی این مختصریست مضبوط در نحو که. .

(ن ک. منزوی ۱۳: ۲۵۸۹، گنج بخش ۳: ۱۱۳۶، موره. ۳۷۲).

1386 -[B۲۴۴] نسخ جلی، کرم خورده، مجدول مطلاّ، ۸۳ برگ، ۵ س، اندازه: ۲۶×۱۷.

1387 -[B۲۴۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

1388 -[C۲۲۹/۱] نستعلیق، مجدول، آغاز برابر نمونه، ۲۰ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۲۶×۱۶/۵.

[۹۱۶]

● **نحو میر منظوم**

از **ناشناس**، نحو در زبان عربی است به نظم.

آغاز: بی‌ثنای به همین سلام /نیست مربوط هیچ نحو کلام...

1389 -[B۲۴۵/۱] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۷ ه، کرم خورده، در آغاز مهر **محمّد** رضا، ۳۴ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۹۱۷]

● **نقودالصرف**

از: **محمد ولی‌الله فرخ‌آبادی** (۱۱۶۵-۱۲۴۹ ه‍/۱۷۵۲-۱۸۳۴ م)، رساله‌ایست در صرف عربی.

1381 -[B۲۲۷/۱] نستعلیق، رجب المرجب ۱۰۵۲ هجری، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۵/۵×۱۵/۵.

[۹۱۱]

● **منتخب النحو**

از: **امیر حیدر حسینی بلگرامی** (۱۱۶۵-۱۲۱۷ ه‍/۱۷۵۲-۱۸۰۲ م) دربارهٔ اقسام اسم و فعل در یک «مقدمه» و سه «باب».

آغاز: انتخاب رساله مصنفهٔ مفتی امیر حیدر حسینی بلگرامی رحمه الله علیه که در سال ۱۲۱۴ هجری تألیف فرموده...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۲۵، موزه. ۳۷۱)

1382 -[D۲۳۹/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۲۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۹/۵×۱۲/۵.

● **میزان ← میزان الصرف**

[۹۱۲]

● **میزان الصرف:** میزان

از: **ناشناس**، در نسخه‌ها از نگارنده نام برده نشده است. گفته می‌شود نگاشتهٔ **صفی** (م. ۸۱۹ ه‍/۱۴۱۶ م) **بن نصیر** است، با عنوانهای «فصل» از کتابهای متداول شش فاره و جزو دروس نظامی بوده و شرحهایی نیز دارد که شارحین نیز از نگارنده آن نام نبرده‌اند.

آغاز الحمدلله... بدانکه جمله افعال مصرفه بر سه گونه‌اند ماضی، حال و مستقبل...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۰۲، گنج بخش ۳. ۱۱۳۳).

1383 -[C۵۰۰] نستعلیق، مجدول، دارای حواشی، ۲۰ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۶×۱۵/۵

[۹۱۳]

● **ناشناخته**

از: **شاه بن محمد جان موسوی**، صرف و نحو عربی است که در پایان پیرامون ۵۰۰ بیت در صرف و نحو عربی آورده شده است.

آغاز: الحمدلله... الذی نور قلوبنا بمعرفت الصرف و النحو... بدانکه ای فرزند عزیز...

1384 -[D۴۵] نستعلیق، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۷×۱۷.

[۹۱۴]

● **ناشناخته**

از. **ناشناس.**

آغاز: ... می‌گشابد یا خواهد گشاد و اسم کلمه‌ایست موضوع برای معنی...

1385 -[C۵۷۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۷ برگ، ۷ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵/۵.

[۹۱۵]

● **نحو میر**

مسوب به **میر سید شریف جرجانی** (۷۴۰-۸۱۶ ه/۱۳۳۹-۱۴۱۳ م)، در تعریف کلمه و کلام و اسم، مبنی و معرب، معرفه و نکره، اقسام اعراب. آنگاه فصلی در عوامل که آن را در چند «باب» و هر باب را در چند «فصل» بیان کرده است باب ۱. حروف عامله دو فصل، ۲- در عمل افعال چند فصل، ۳- در عمل اسامی عامله یازده قسم. خاتمه در فوابد منفرقه، سه فصل.

آغاز الحمدلله... اما بعد بدان ارشدک الله تعالی این مختصریست مضبوط در نحو که...

(ر ک. منزوی ۱۳: ۲۵۸۹، گنج بخش ۳: ۱۱۳۶، موزه: ۳۷۲).

1386 -[B۲۴۴] نسخ جلی، کرم خورده، مجدول مطلاً، ۸۳ برگ، ۵ س، اندازه: ۲۶×۱۷.

1387 -[B۲۴۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۱۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

1388 -[C۲۲۹/۱] نستعلیق، مجدول، آغاز برابر نمونه، ۲۰ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۶×۱۶/۵.

[۹۱۶]

● **نحو میر منظوم**

از: **ناشناس**، نحو در زبان عربی است به نظم.

آغاز: بی‌ثنای به همین سلام/بیست مربوط هیچ نحو کلام...

1389 -[B۲۴۵/۱] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۷ ه، کرم خورده، در آغاز مهر **محمّد** رضا، ۳۴ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۹۱۷]

● **نقودالصرف**

از: **محمد ولی‌الله فرخ‌آبادی** (۱۱۶۵-۱۲۴۹ ه/۱۷۵۲-۱۸۳۴ م)، رساله‌ایست در صرف عربی.

1381 -[B۲۲۷/۱] نستعلیق، رجب المرجب ۱۰۵۲ هجری، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۲۵/۵×۱۵/۵.

[۹۱۱]

● **منتخب النحو**

از: **امیر حیدر حسینی بلگرامی** (۱۱۶۵-۱۲۱۷ ه‍/۱۷۵۲-۱۸۰۲ م) دربارهٔ اقسام اسم و فعل در یک «مقدمه» و سه «باب».

آغاز: انتخاب رساله مصنفهٔ مفتی امیر حیدر حسینی بلگرامی رحمة الله علیه که در سال ۱۲۱۴ هجری تألیف فرموده...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۲۵، موزه: ۳۷۱).

1382 -[D۲۳۹/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۲۴ برگ، ۱۱ س، اندازه. ۱۹/۵×۱۲/۵.

● **میزان** ← **میزان الصرف**

[۹۱۲]

● **میزان الصرف**: میزان

از: **ناشناس**، در نسخه‌ها از نگارنده نام برده نشده است. گفته می‌شود نگاشتهٔ **صفی** (م. ۸۱۹ ه‍/۱۴۱۶ م) **بن نصیر** است، با عنوانهای «فصل» از کتابهای متداول شبه قاره و جزو دروس نظامی بوده و شرحهایی نیز دارد که شارحین نیز از نگارنده آن نام نبرده‌اند.

آغاز. الحمدلله... بدانکه جمله افعال منصرفه بر سه گونه‌اند ماضی، حال و مستقبل

(ن.ک. مشترک ۱۳: ۲۶۰۲، گنج بحث ۳. ۱۱۳۳).

1383 -[C۵۰۰] نستعلیق، مجدول، دارای حواشی، ۲۰ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۶×۱۵/۵.

[۹۱۳]

● **ناشناخته**

از: **شاه بن محمد جان موسوی**، صرف و نحو عربی است که در پایان پیرامون ۵۰۰ بیت در صرف و نحو عربی آورده شده است.

آغاز: الحمدلله... الذی نور قلوبنا بمعرفت الصرف و النحو... بدانکه ای فرزند عزیز...

1384 -[D۴۵] نستعلیق، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۷×۱۷.

بخش سی‌ام

فرهنگنامه

[۹۱۸]

● اصطلاحات مذاهب هندوان

از. **ناشناس**، نگارنده لغات، اصطلاحات و آداب هندوها را آورده و در مورد آن توضیح داده است.

آغاز: ...گذارده که هر یک از ایشان نوعبست منحصر در...

1391 -[C۲۱۹] نستعلیق، سدهٔ ۱۲-۱۳ ﻫ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، عناوین شنگر، ۱۵۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۲۲

[۹۱۹]

● بحاراللغات

از. **ناشناس**، فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی است

آغاز: سبا بالکسر اسیر گرفتن و شراب از جای به جای بردن و دل بردن معشوق از عاشق ..

1392 -[B۳۰۰] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۹۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۱×۲۸.

[۹۲۰]

● برهان قاطع

از **محمد حسین**، متخلص به **برهان بن خلف تبریزی**، به نام عبدالله قطب شاه (۱۰۲۳-۱۰۸۳ ﻫ/ ۱۶۱۴-۱۶۷۳ م). فرهنگ فارسی به فارسی است در نه «فایده» و سپس ۲۹ «باب» به شمارهٔ حروف، از آغاز واژه‌ها که در ۱۰۶۲ ﻫ/۲-۱۶۵۱ م نگاشته است.

آغاز: ای راهنما به هر زبان در افواه/از نام تو بردند زبانها بتو راه... بهترین لغتی که متکلمان...

(ن ک: مشترک ۱۴: ۱۴۷، نسخه‌ها ۳: ۱۹۲۲، گنج ۳. ۱۰۲۳، فیروز: ۴۸، موزه: ۳۲۸، بنارس: ۱۹، ندوه. ۶۱۲).

1393 -[C۳۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۷۵۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۷×۲۸.

آغاز: الحمدلله الذی ابواب رحمته العامة مفنوحة علی العالمین...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۹۵۶، ندوه: ۵۵۴).

1390 -[B۲۳۸/۶] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۶۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

*

1398 -[C۴۳۶] نستعلیق،کرم خورده، آغاز برابر نمونه، دارای حواشی، ۶۹ برگ، ۱۳ س اندازه: ۲۱×۳۲

[۹۲۵]

● رساله در اسماء جانوران

از: **مولوی تفضل علی،** فرهنگنامهٔ فارسی به اردو است، در اسامی جانوران.

آغاز: عنفا... درّاج طوطی حمامه غلیواژ زاغ...

1399 -[C۳۳۱/۸] نستعلیق، علی حسین، رجب ۱۲۷۲ ه،کرم خورده، ۱ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

[۹۲۶]

● رساله در فرهنگ

از **ناشناس،** فرهنگ واژه‌های فارسی به برنسب نهجی.

آغاز: ...گوهر به کاف عجمی مفتوح. مهمله دو معنی دارد..

1400 -[D۱۳] نستعلق،کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۶ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۱۵×۳۱.

● ریاض الفتیان ← نصاب الصبیان، شرح

[۹۲۷]

● سراج اللغات

از: **سراج‌الدین علی خان آرزو** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، فرهنگ واژه‌های فارسی و اصطلاحات سرایندگان متأخر فارسی است.

آغاز: امّا بعد حمد واضح جمیع لغات و صلوات بر افصح و افضل موجودات...

(ن ک: منزوی ۱۴: ۱۸۰، نسخه‌ها ۳: ۱۹۲۹، ایوانف: ۶۸۰).

1401 -[D۵۰۶۷۴] نستعلیق،کرم خورده، ۱۰۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

● سلک گهر ← نصاب تجنیس اللغات

[۹۲۸]

● شرح الفاظ من القرآن الکریم و مصادرها

از: **ناشناس،** شرح الفاظ قرآن کریم و مصادر آن است به فارسی.

آغاز: ... العود بازگشتن جای... المهاد و برقرارگاهی...

1402 -[C۲۷۲] نسخ،کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۲۳۰ برگ، ۷ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۹۲۱]

● بهارستان فصاحت

از: **ناشناس، فرهنگنامهٔ** فارسی به اردوست، از باب «الف» تا باب «ی».

آغاز: اما آب آب این... انکار پانی باب اس ..

1394 -[C۹۴] نستعلیق، محمد محسن علی، محرم ۱۲۹۷ ه، ۲۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۴×۱۵/۵.

[۹۲۲]

● بهار عجم

ار **تیک چند بهار** (م: ۱۱۸۰ ه/۷-۱۷۶۶ م)، به سال ۱۱۵۲ ه/۴۰-۱۷۳۹ م در فرهنگ اصطلاحات سرابندگان متقدم و معاصر فارسی.

آغاز: .. و به مجاز طراوات و نازگی و حاه و اعتبار جنانکه گویند فلانی آب و جاهی دارد...

(ن ک: متسرک ۱۴. ۱۵۶، موره: ۳۲۸، سالار ۳: ۲۱۴).

1395 -[C۳۶۶] شکسته نسنعلق،کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۳۱۰ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵×۳۰

[۹۲۳]

● تقریر الفتا

ار: **مصطفی حسین**، ترجمهٔ لغات اشعار عربی که در متن آمده از باب «الف» نا «مم».

آغاز: اول بسم الله... الانسان مرکب مر الخطاء...

1396 -[D۱۳۵/۱] نسنعلیق، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۹ س، انداره. ۱۷×۲۶

[۹۲۴]

● چراغ هدایت

از **سراج‌الدین علی خان آرزو شاهجهان‌آبادی** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، نگاشته به سال ۱۱۴۸ ه/۶-۱۷۳۵ م، دفتر دوم سراح اللغه است

آغاز. می‌گوید فقیر حقیر کتبر النفصبر سراج‌الدین علی خان آرزو که این دفتر دوم است از کتاب سراح اللغة...

(ن.ک. مشترک ۱۴: ۱۶۸، موزه: ۳۲۹، بنارس: ۲۲، کرزن: ۹-۳۷۷).

1397 -[C۳۶۸/۲] نستعلیق، ۱۲۴۳ ه، کرم خورده، ۱۰۲ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۶×۲۹.

[۹۳۲]

● غرایب اللغات

از: **عبدالواسع هانسوی** از روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ﻫ/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م)، فرهنگنامهٔ هندی به فارسی است که در برابر آن واژه‌های عربی نیز آورده است.

آغاز: سبحان ربک رب العزت عما یصفون...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۱۹۱، کرزن: ۳۸۶، موزه: ۳۳۲).

1407 -[C۳۶۸/۱] شکسته نستعلیق، تاج‌الدین، ۱۲۳۹ ﻫ، کرم خورده، ۲۳ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۱۶×۲۹.

[۹۳۳]

● فرهنگ ابراهیم شاهی

از: **ناشناس**، فرهنگ فارسی به فارسی. موزه احتمال آن را داده است که شاید مربوط به ابراهیم شاه شرقی (۸۰۳-۸۴۴ ﻫ/۱۴۰۰-۱۴۴۱ م) پادشاه جونپور باشد. به ترتیب الفبایی با رعایت آخرین واژه، در آن مکرراً به اشعار **حافظ**، **سعدی**، **نظامی**، **انوری** و **خاقانی** استناد شده است.

آغاز: یکی عالم غرق بحر گناه /زعفوش همان قطره عذر خواه...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۱۹۹، موزه: ۳۴۲، فرهنگ نویسی: ۶۹).

1408 -[B۲۹۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۶۷ برگ، ۲۶ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

[۹۳۴]

● فرهنگ ابوالفضل: مفتاح المعضلات: مفناح المغلقات

از: **عبدالمنان شیخ برهان سیکری وال**، متن از: **شیخ ابوالفضل**، **متخلّص به علامی** (۹۵۸-۱۰۱۱ ﻫ/ ۱۵۵۰-۳-۱۶۰۲ م) **بن شیخ مبارک**. فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی است به ترتیب تهجی.

آغاز: اصطفا القا اعتلا ادعا انتما اولیا افتنا ارتقا اعتنا ابتلا...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۲۵۶).

1409 -[C۲۴۷/۳] نستعلیق، عناوین شنگرف، ۱۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۹۳۵]

● فرهنگ بهار دانش

از: **ناشناس**، فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی است به ترتیب تهجی.

● **صراح اللغة ← الصراح من الصحاح**

[۹۲۹]

● **الصراح من الصحاح:** صراح اللغه

از: **جمال‌الدّین ابوالفضل محمد** (درگدشته پس از ۶۸۱ و گویا ۶۹۶ یا ۷۰۰ هـ/۱۲۹۷ یا ۱۳۰۱ م) **بن عمر بن خالد قرشی وراروودی**، برحمه و گریده‌ای است از «صحاح» **جوهری** که در سه شنبه ۶ صفر ۶۸۱ هـ/۱۲۸۲ م در کاشغر به انجام رسانده است. سروده‌ها به جز در چند مورد و حدیثها و آیت‌ها را ناوروده است. با عنوانهای «باب» و «فصل»، حرف انجام واژه‌ها در «باب» و حرف آغاز آنها در «فصل» جای داده است.

آغاز. فال الففر الی مولاه الغنی... و الوالد ابوافضل محمد بن عمر بن خالد...

(ن.ک. مشنرک ۱۴: ۱۸۴، نسخه‌ها ۳: ۱۹۹۹، گنج بخش ۳: ۱۰۲۸، ندوه: ۶۲۹).

1403 -[B۲۹۲] نسخ، ۱۱۸۹ هـ، کرم خورده، مجدول صفحهٔ اوّل منفوش مطلاّ، ۴۶۰ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۱۷×۲۹

[۹۳۰]

● **ضرب الامثال فارسی**

از: **ناشناس**، در ضرب المثلهای فارسی به برتیب نهجی از باب «الف» تا «باء».

آغاز. باب الالف الله بس باقی هوس. اوّل حوبش بعد درویش..

1404 -[D۱۳۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۶.

1405 -[C۴۶۱/۱] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده.** ... الاستعداد تمام سپاس بعد از تتبع زبان فارسی نکات متضمن را بر امثال فراجنگ آوردن...، **انجام افتاده**، ۵۰ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۰×۱۵

[۹۳۱]

● **ضمیمهٔ اولا عذر تقصیر قادرنامه**

از: **محمد احسان الله خان**، ترجمهٔ منظوم مصادر زبان فارسی است به اردو به ترتیب حروف تهجی.

آغاز: حمدلله علی احسا... الذی لامثله فی شانه...

1406 -[C۶۳۰/۲] نستعلیق، محمد احسان الله خان، سهارنپور، ۱۳۳۷ هـ، مجدول، ۱۱ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۲.

رندان اورنگ‌زیب به روزگار شاهجهان نگاشته است.

آغاز: ... ستایشی را که آرایش سرنامهٔ هر سخن و پیرایش دیباچهٔ هر نو و کهن...

(ن ک: منتترک ۱۴: ۲۰۸، نسخه‌ها ۳: ۱۹۳۶ موزه: ۳۳۶، بنارس: ۵۶، ندوه: ۶۲۳)

1416 -[B۲۹۴] نستعلیق، علی محمد خان بن ولی محمد خان، ۱۱۳۷ هـ، کرم خورده، ۲۳۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۲۴.

1417 -[B۲۹۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: .. کز بوی تو کرم نمی‌آید... ابریشم فروش و ابریشم تاب ..، ۲۲۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۲۴.

[۹۳۸]

● فرهنگ زبان فارسی

از: **ناشناس**، فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی است که لغات عربی را نیز توضیح داده است.

آغاز: .. در فرهنگها و کتب متعدده بچندین معنی آمده و در اثنای تتبع اطلاع برهمه حاصل شد ..

1418 -[C۴۷۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، عناوین شنگرف، ۱۶۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵.

1419 -[C۵۲۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. ... برافکندن، ارتشا بالکسر، رشوت ستادن؛ ارتضاء بالکسر پسندیدن...، عناوین شنگرف، ۵۸۲ برگ، ۲۰ س، اندازه. ۱۹/۵×۲۶/۵

● فرهنگ سروری ← مجمع الفرس

[۹۳۹]

● فرهنگ شاهنامه

از **ناشناس**، متن از **فردوسی**. فرهنگ الفاظ و اصطلاحات و واژه‌های دشوار و مغلق شاهنامه است به ترتیب حروف تهجی.

آغاز: باب الالف آب، ابرو روشن، آبان، نام ماه، هشتم...

(ن ک. مشترک ۱۴: ۱۸۲).

1420 -[D۱۳۵/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۳۲ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۶.

[۹۴۰]

● فرهنگ شکرستان

از **محمد سعد (محمد سعید)**، **عظیم‌آبادی**، فرهنگ واژه‌های گلستان **شیخ سعدی** است که به سال

آغاز: اطغا استهزا انگشت نما انحنا امعا اصنعا استعلا ابتلا استواء...

(ن. ک: متسنرک ۱۴: ۱۵۶).

1410 -[C۳۳۱] نستعلیق، ۱۶ برگ، ۸ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

[۹۳۶]

● فرهنگ جهانگیری

ار: **عضدالدوله جمال‌الدین حسین فرزند حسن انجوی شیرازی،** به دستور اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ ه) در ۱۰۰۵ ه/۷-۱۵۹۶ م. بدان آغاز و در ۱۰۱۷ ه/۱۶۰۸ م به نام جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ ه) به انجام رسانده است.

آغاز: آنکه بر لوح زبانها حرف اول نام اوست... حمد بی حد و سپاس بی‌قیاس مر صانعی را سزاست که کاخ دماغ صدر نشینان محفل سحندانی...

(ن. ک: مشنرک ۱۴: ۲۰۴، نسخه‌ها ۳: ۱۹۲۷، ۱۹۳۲، گنج بخش ۳: ۱۰۳۳، کرزن: ۳۷۵، ۳۷۹، موره ۳۳۵، ۳۷۰، فیروز ۵۴، بنارس ۵۶، ندوه: ۲۱- ۶۲۰).

1411 -[A۲۷۳] ستعلیق، چند کابی، شعبان ۱۳۲۹ ه، ۳۶۶ برگ، ۲۱ س، اندازه. ۱۳×۲۴.

1412 -[B۲۹۶] نستعلیق، نورالدبن جهانگیر، ۱۰۶۸ ه، آغاز برابر نمونه، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاّ، مجدول، کرم خورده، ۲۶۰ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۲×۳۰.

1413 -[B۲۹۷] ستعلبق، نورالدبن جهانگبر، ربیع‌الاول ۱۰۶۸ ه، مجدول، کرم حورد، **آغاز افتاده:** .. ار سرکه و افیون که فایده...، ۲۷۵ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۲×۳۰.

1414 -[B۳۷۵/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... در اول مشتمل است بر کنایات و اصطلاحات و استعارات آب آتش رنگ و هر آب آتش زای و آب آتش نما...، در آغاز مهر حداداد، ۱۰۶ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

1415 -[B۳۷۴/۲] ستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... مقدمهٔ فرهنگ جهانگیری مشتمل بر دوازده آئبن اول در بیان اطلاق اسم...، **انجام افتاده،** ۲۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۹۳۷]

● فرهنگ رشیدی (بخش اوّل)

ار **عبدالرشید تتوی** (م: ۱۰۷۷ ه/۷-۱۶۶۶ م) فرزند **عبدالغفور،** به سال ۱۰۶۴ ه/۴-۱۶۵۳ م در

1425 -[C۲۸۹/۷] نستعلیق، ۱۲۰۲ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... **مقام گوشواره آنچه در گوش زیور** سازند، کتاب به نوشتهٔ تاریخ و کرد سطح...، ۹ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۹۴۴]

● فرهنگ لغات دیوان حافظ

از: **بهلول کول** (م: ۱۱۷۰ ه/۷-۱۷۵۶ م) **بن مرزا خان برکی جالندهری**.

آغاز: بعد از حمد قادر ذوالجلال و صلوة نبی دی‌المجد و الافضال می‌گوید بهلول کول برکی ثم الحالندهری...

1426 -[C۳۵۵] نستعلیق، کرم خورده، ۵۴ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

[۹۴۵]

● فرهنگنامهٔ فارسی

ار **ناشناس**، فرهنگ لغت یارسی ار باب «سبس» نا ناب «قاف» با توضیحات آوایی و معنی لغات.

آغاز سرای سرور یعنی بهشت و حانهٔ شادی و عادل عارف...

1427 -[C۵۷۶] نسنعلیو، سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ه، محدول، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، عناوس شگرف، ۱۷ برگ، ۲۳ س، اندازه ۲۰×۳۰/۵.

[۹۴۶]

● فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی

ار. **ناشناس**، فرهنگ فارسی به فارسی است، به نرنیب حروف تهجی از واژهٔ «بلا» تا واژهٔ «غم». ار شاعران محتلف.

آغاز: ... نه مجنون داشت این همت نه فرهاد/تکلف برطرف .. بلاکرد کشیدن و ریحتن و بر سر کسی آوردن و باریدن و جنبیدن و شدن..

1428 -[C۴۵۲] شکسته نسنعلیق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، عناوین شگرف، مجدول، ۱۹۳ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۳۰×۱۹.

1429 -[C۵۰۴] شکسته نستعلیق، کرم حورده، **آغاز**: حمد فراوان و تنای بی‌پایان مر سخن آفرینی راکه فلم را...، ۳۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۳/۵.

1430 -[C۵۶۴] نستلعیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. ... زیراکه در چاکری یادشاهان تکالیف بسیار است...، **انجام افتاده**، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

۱۰۹۷ هـ/۱۶۸۶ م آن را نگاشته است.

آغاز: ستایش فراوان و نیایش بی‌پایان داوری را سزاست که گلستان به شمشاد قامت خوبان...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۹۶، نسخه‌ها ۵: ۳۵۰۳، ایوانف: ۲۳۴).

1421 -[C۵۱۷] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵.

[۹۴۱]

● فرهنگ فارسی

از: **ناشناس**، فرهنگنامهٔ اصطلاحات ادبی است، با سربندهای «صفت» در صفت ساقی، در صفت داغ، صفت چشم عاشق.

آغاز: .. شیرین لب، شکر ریز، لب عاشق، نوش لب، میگون لب...

1422 -[C۳۹۷] نستعلیق، سدهٔ ۱۱ و ۱۲ هـ، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، عناوین شنگر، ۱۴۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

[۹۴۲]

● فرهنگ فارسی به فارسی

از: **ناشناس**، فرهنگ فارسی به فارسی به ترتیب تهجی.

آغاز: ... دور کردن و کهنه شده جامهٔ سائیده شده و خشک شدن...

1423 -[C۱۱۱] نستعلیق، ۱۲۳۴ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، عناوین شنگرف، ۲۳۱ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۹۴۳]

● فرهنگ گلستان

از: **ناشناس**، به ترتیب حروف تهجی، گنج بخش ۳: ۱۰۴۶ شش نسخه از همین فرهنگنامه را که یکی نیستند ناشناخته بوده گزارش داده و به نظر می‌رسد این نسخه با نسخهٔ شماره ۸۰۷۹ گنج بخش همانندی داشته باشد.

آغاز: رضا جزا... قبا افشا صنا عیا فرا ایاعنا عشا سزا سیما...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۱۱۳، فیروز. ۵۶).

1424 -[C۲۴۷/۲] نستعلیق، کرم خورده، در آغاز مهر منصب علی مورخهٔ ۱۲۶۹ هـ، ۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

داده است، احتمالاً در سی «فصل» است.

آغاز: ... به لب لباب و بسی فصل مرتب ساختم... منصفان زمانه حال و آینده آنست...

1436 -[C۵۱] نستعلیق خوش، کرم خورده، یک صفحه از اول افتاده، ۸۱ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۹۵۰]

● لسان العجم

از: **میر اکبر علی بن جعفر شوشتری**، در قواعد ترکیب برخی واژه‌ها در محاورات روزمرهٔ فارسی و طریقهٔ کاربرد و استعمال آنها.

آغاز: سر به سجده گذاشتم قلم /ای ثنائی تو بر زبان همه...

1437 -[C۲۹۸/۱] نستعلیق، ربیع الاول ۱۲۵۳ ه، ۳۸ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۹۵۱]

● لغات عربی و فارسی

از: **ناشناس**، فرهنگی است فارسی به عربی.

آغاز: ابهام ابسال الواح، اعضان، ایجابه انگشتر...

1438 -[C۴۱۳/۳] نستعلیق، سدهٔ ۱۲-۱۳ ه، کرم خورده، توضیحات شنگرف، ۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

[۹۵۲]

● مثلثات: نصاب مثلث: مثلث اللغت

از: **بدیعی** که از سرایندگان سدهٔ دهم هجری است. منظومه‌ایست نونی در بحر رمل در نصاب واژه‌های عربی.

آغاز: از پس حمد خداوند زمین و آسمان /کرده‌ام نظم مثلث چون لآلی عمان...

(ن.ک: مشترک ۹: ۱۶۹۱، ۱۴: ۳۰۲، نسخه‌ها ۳: ۲۰۲۲، کرزن: ۳۸۲، موزه: ۳۴۳، گنج بخش ۳: ۱۰۷۶، ندوه: ۶۳۴).

1439 -[B۳۰۳/۴] نستعلیق، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

1440 -[C۱۴۵/۱] نستعلیق، مجدول، آغاز برابر نمونه، ۸ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵.

1441 -[C۲۴۷/۷] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

[۹۴۷]

● قادرنامه

از: **محمد احسان الله خان،** فرهنگنامهٔ چند زبانه به فارسی است به نظم.

آغاز: قادر الله اور یزدان هی خدا/هی نبی رسول پیغمبر رهنما...

1431 -[C۶۳۰/۱] نستعلیق، محمد احسان الله بن حافظ محمد لطف الله، ۱۳۳۴ هـ، مجدول، ۱۶ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۹۴۸]

● کشف اللغات والاصطلاحات

از: **شیخ عبدالرحیم بن احمد سور بهاری هندی،** نگاشته پیرامون (۹۵۰ هـ/۱۵۴۳ م) برای فرزندش، شیخ شهاب، به ترتیب حروف تهجّی و همچنین اصطلاحات صوفیان و حز آنها را نیز در آن گنجانیده است

آغاز: الحمدلله... اما بعد حمد و صلوة می‌گوید اضعف من العباد و خادم الفقرا فقیر حقبر بندهٔ رب غفور عبدالرحیم بن سور .

(ن ک: مشترک ۱۴: ۲۳۰، نسخه‌ها ۳: ۱۹۴۷، ابوانف: ۶۷۴، کررن: ۳۷۳، موزه: ۳۴۰، ندوه: ۶۲۵، گنج بختس ۳: ۱۰۴۹)

1432 -[A۱۶۴] نستعلیق، کرم خورده، ۵۳۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۵.

1433 -[B۲۹۸] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده،** مجدول، ۱۷۵ برگ، ۲۰ س، اندازه ۱۷×۲۷

1434 -[A۱۵۴] نستعلیق، چند کاتبی، صفر ۱۲۴۰ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... باب الطاء مع الالف الطاء آنکه صحبت با زنان بسیار کند و به حساب ابجد نه عدد...، ۵۳۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۶.

1435 -[B۲۹۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... بالکسر با یاء فارسی همان سپندار مذکور..، **انجام افتاده،** مجدول، ۱۶۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

[۹۴۹]

● لب لباب

از: **ناشناس،** فرهنگ فارسی به فارسی است. گاهی کنایات و اصطلاحات و ضرب الامثال را نیز توضیح

1444 -[C۸۲] نستعلیق، کرم خورده، آغاز افتاده، در آخر مهر سط المصطفی سیدالمرتضی، ۲۵۹ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۶/۵.

● **مفتاح المعضلات ← فرهنگ ابوالفضل**

● **مفتاح المغلقات ← فرهنگ ابوالفضل**

[۹۵۶]

● **منتخبات جملهٔ فارسیات**

از **سید مبارک حسین شیخ‌پوروی**، فرهنگنامهٔ محاورات اردو به فارسی است، به ترتیب حروف تهجی به نظم

آغاز. انتظار راه بتسنی و چتنم براه لکهنا/آنله از پای خامه بهس لکهنا

1445 -[C۴۹۱/۱] نستعلیق، سید مبارک حسین شیخ‌پوروی، ۲۴ ربیع الاوّل ۱۲۹۵ ه، ۱۶ برگ، ۱۴ س، اندازه ۲۱×۱۳

1446 -[C۴۹۱/۲] نستعلیق، سید مبارک حسین، شیخ‌پورهٔ کلان، فوحه، روز سه‌شنبه ۲۸ ربیع‌الاوّل ۱۲۹۵ ه، آغاز برابر نمونه، به نام رسالهٔ محاورهٔ فارسی، ۱۲ برگ، ۱۰ س، اندازه. ۲۱×۱۳

[۹۵۷]

● **منتخب اللغات شاهجهانی**

از **عبدالرشید** (م ۱۰۷۷ ه/۱۶۶۶ م) **بن عبدالغفور حسینی مدنی تتوی**، فرهنگ عربی به فارسی است به سال ۱۰۴۶ ه/۱۶۳۶ م به نام شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ ه) و چهار فرزندش به ترتیب حروف تهجی، حرف آغاز را در «باب» و حرف انجام را در «فصل» جای داده است

آغاز باب الالف مع الالف، ابداء آغاز کردن، ابعا حراسس، ابلا آزمودن

(ن ک مشترک ۱۴ ۲۵۸، گنج بخش ۳ ۱۰۵۶، کرزن ۳۸۴، فرور ۵۷، ندوه ۶۳۱)

1447 -[C۸۴] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۳۰۶ برگ، ۲۱ س، اندازه ۲۴×۱۳

[۹۵۸]

● **ناشناخته**

از **فلسفی**، فرهنگ به ربانه است، به فارسی، عربی، فارسی، ترکی، عبری، یونانی، هندی

آغاز: ابتداء آغاز، آغاز کردن شروع کرنا

1448 -[D۷۸/۴] نستعلیق، ۱۱۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۷×۱۷

● **مثلث اللغت ← مثلثات**

[۹۵۳]

● **مجمع الفرس:** فرهنگ سروری

از: **محمد قاسم سروری کاشانی بن حاجی احمد کاشانی، فرهنگ فارسی** به فارسی است که در اصفهان برای شاه عباس در سال ۱۰۰۸ ه/۱۵۹۹-۱۶۰۰ م **به ترتیب حروف تهجی نگاشته است.**

آغاز: اما بعد ارباب فطرت و.. اصحاب فطنت و دکاء مخفی نماند که چون این فقیر حقیر..

(ر ک مسترک ۱۴: ۲۴۶، موره: ۳۴۳، ابوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹۱، کرزن: ۳۷۵ [آغاز برابر نیست].

1442 -[C۴۴۴] نستعلیق، سید محی‌الدین عرف میر، ۱۲۲۲ ه، کرم خورده، ۵۰۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۴/۵

[۹۵۴]

● **مدارالافاضل**

از **فیضی سرهندی، الله داد پسر اسدالعلما علی شیر سرهندی، فرهنگ** واژه‌های عربی، فارسی و ترکی است که به سال ۱۰۰۱ ه (= فیض عام)/۳-۱۵۹۲ م نگاشته و هر یک را با حروف (ع، ف، ت) نشان داده است. حروف آغاز را «باب» و حروف پایان را «فصل» **قرار داده است.**

آغاز ای نام تو ورد هر زبانی دگر است/در هر دهنی کام و ستایی **دگر است**

(ر ک مسترک ۱۴: ۲۴۷، نسخه‌ها ۳: ۲۰۲۴)

1443 -[B۲۸۹] نستعلیق، کرم خورده، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاً، مجدول، ۲۴۴ برگ، ۲۷ س، اندازه: ۳۸×۲۲

[۹۵۵]

● **مصطلحات الشعراء**

از **سیالکوتی مل وارسته** (م ۱۱۸۰ ه/۷-۱۷۶۶ م)، واژه‌نامه و شرح اصطلاحات سرایندگان است به ترتیب حروف تهجی

آغاز: . قدماء مرقوم است به جهت سهولیت طلبه درین صحیفه مسطور نمودم.

(ر ک مسترک ۱۴: ۲۵۲، گنج بخش ۳: ۱۰۵۵، موره: ۳۴۴)

1455 -[B۳۰۳/۳] نستعلیق، کرم خورده، ۱۱ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

[۹۶۲]

● **نصاب خالق باری**

مسوب به: **امیر خسرو دهلوی** (آگره ۶۵۱-۷۲۵ ه/۱۲۵۳-۱۳۲۵ م)، نصاب واژه‌های فارسی و عربی به‌کار رفته در فارسی است، به پنجابی کهن، در وزنهای گوناگون، **حافظ محمود** شیرانی اس اتر را منتسب به **ضیاءالدّین خسرو** در سدهٔ یازدهم هجری دانسته است.

آغاز: خالق باری سرجن هار/واحدا یک بداکر تار...

(ن ک: مشترک ۱۴: ۱۷۱، گنح بختس ۳: ۱۰۶۴، موزه ۳۲۹).

1456 -[C۲۶۵/۱] سنعلیق، عظمت الله بن نار محمد، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۶ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۴×۲۱.

[۹۶۳]

● **نصاب الصبیان**

ار **ابونصر فراهی** (م ۶۴۰ ه/۳-۱۲۴۲ م) فرزند **ابوبکر فرزند حسین سجزی ادیبی** ار فراه سسان، فرهنگ عربی به فارسی اسب که ار اىىداى سدهٔ هفتم هحرى با سده‌هاى اخر در ابران و هند و ىرکىه براى آموزش ربان عربى به کار می‌رفت و در طی روزگار شمار بیتهای آن از ۲۰۰ به ۵۴۲ افروده شد

آغاز: الحمدلله... قال التیخ الامام المحقق ابونصر **محمد** فراهی...

(ن. ک: متسرک ۱۴: ۲۷۵، **نسخه‌ها ۳:** ۲۰۳۹، موزه: ۳۴۷، کرزن: ۳۸۰، گنج بحتس ۳. ۱۰۶۶، ىدوه. ۶۳۳)

1457 -[A۲۰۲/۱] نستعلىق، بسم الله، ۱۲۲۷ ه، برهانپور، کرم خورده، ۵۸ برگ، ۶ س، انداره ۱۲×۱۸

1458 -[C۲۴۷/۵] نسىعلىق، امیرالله نور محلی، کرم خورده، **آغاز** الحمدلله ربعد حمد خالق بی‌یاهی / همی گوید ابونصر فراهی...، ۲۵ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۱۵×۲۴

1459 -[D۵۶/۱] سىعلیق، تاج‌الدين، کرم خورده، **آغاز.** الحمدلله... ربعد حمد و توحید الهی /همی گوید ابونصر فراهی . ، ۲۱ برگ، ۹ س، انداره: ۱۸×۲۹.

[۹۶۴]

● **نصاب الصبیان، شرح**

از: **دشت بیاضی، محمد**، مدعو به **کریم بن فصیح بن محمد**، متن از **ابونصر فراهی** (م. ۶۴۰ ه/

[۹۵۹]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس**، فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی است که نگارنده از نظر دستوری به توضیح واژه‌ها پرداخته است.

آغاز: ... و فاعل نظر کرده است همان خداوند جهان است...

1449 -[D۴۵/۴] شکسته نستعلیق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۸ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

1450 -[D۱۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بر آن خوابانیده بجنبانند تا خواب رونده آن را بیخ نیز خوانند...، **انجام افتاده**، ۸ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۱×۲۰.

1451 -[D۴۷/۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... و اگر به دل کنند بر خلاف قیاس حواهد بود ، **انجام افتاده**، ۲۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۶×۱۵.

1452 -[D۲۱۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... سیاره مخفف سی پاره باشد آن یک حز بود از سی جزو کلام الله...، **انجام افتاده**، ۲۱ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۰×۲۰

1453 -[D۲۴۷] نستعلبق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... بازد یری نام قریه‌ایست در نواحی مشهد مقدس ، **انجام افتاده**، ۶۵ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۰×۲۰.

[۹۶۰]

● **نسخهٔ بدیع شریف**

از: **ناشناس**، فرهنگنامهٔ فارسی به فارسی است، با ذکر مختصات آوایی به نرتیب تهجی.

آغاز: حبس بفتح حاء مهمله و سکون باء موحده در قید کردن، مراسلت بضم میم فتح سین مهمله

1454 -[C۵۰۲/۱] نستعلیق، ۱۲۳۶ ه، کرم خورده، عناوین شنگرف، ۶۷ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۶/۵.

[۹۶۱]

● **نصاب تجنیس اللغات**: سلک گهر

از: **عبدالرحمٰن ضیایی** (از سدهٔ ۱۲ هجری)، فرهنگنامهٔ عربی به فارسی است، منظوم با توجه به تجنیس واژه‌ها.

آغاز: بعد توحید و صفات خالق شام و سحر/وز پس نعت و ثنای خواجهٔ خیرالبشر..

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۱۵۸، گنج ۳: ۱۰۶۳، موزه: ۳۴۷).

[۹۶۷]

● **نصاب واحد باری** (منظوم)

از **عبدالرحمان قصوری**، به سال ۱۸۷۹ بکرمی (۱۲۳۹ ه‍/۴-۱۸۲۳ م)، در گزارش واژه‌های فارسی به پنجابی سروده است.

آغاز: واحد باری ایکوسائین /ایک نام سنهسین نائین...

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۳۱۵، موزه: ۳۵۱، گنج بخش ۳: ۱۰۷۸ [تاریخ سرایش را ۱۶۷۹ بکرمی (برابر ۱۰۳۹ ه‍/۱۶۲۹ م می‌باشد) ذکر کرده است]).

1466 -[C۲۲۵/۲] نسنعلیق، ۱۲۷۱ ه‍، کرم حورده، محدول، منقوش، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۱۶.

[۹۶۸]

● **نصف نصاب:** نصاب اللاوان

از **ناشناس**، نصاب عربی به فارسی است

آغاز: اوان حین و میقات است هنگام /فلق صبح و عشی است و عشا شام ..

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۳۰۸، گنج بحش ۳: ۱۰۷۸).

1467 -[B۳۰۳/۶] نستعلیق، ۱۰ برگ، ۱۰ س، اندازه. ۱۳×۲۳

[۹۶۹]

● **نصیب اخوان**

از: **مطهر**، نصاب عربی به فارسی در سال ۷۷۶ ه‍/۵-۱۳۷۴ م، در قافیهٔ نون سروده است.

آغاز: نامه بر نام کردگار جهان /کوسب الله و راحم و رحمن ..

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۳۰۹، گنج بخش ۳: ۱۰۷۹)

1468 -[B۳۰۳/۱] نستعلیق، ۷۷۶ ه‍، کرم خورده، ۲۲ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳×۲۳

[۹۷۰]

● **نوادرالالفاظ**

از: **سراج‌الدّین علی خان آرزو** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه‍/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، فرهنگ هندی به فارسی در تصحیح «غرایب اللغات هندی»، نگاشتهٔ **عبدالواسع هانسوی** است.

آغاز: سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم بعد حمد و سپاس معلم الاسماء و صلوة و

۳-۱۲۴۲ م) **بن ابوبکر بن حسین سجزی ادیبی**. به روزگار اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ ه) در دیباچه می‌گوید مخدومی و استادی پدرم ببهابی چند از واژه‌های مهم بر نصاب افزوده بود و چون شرحهای پیشین این بخشها را نداشت و من شایسته ندیدم که تنها این بیتها را گزارش کنم، **همه نصاب** را شرح کردم.

آغاز: حمد و ثنای نامحدود و شکر سپاس نامعدود حضرت علیم معبود کریم واجب الوجودی را...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۲۸۹، نسخه‌ها ۳: ۱۹۹۴، گنج بخش ۳: ۱۰۷۰، کرزن: ۳۸۲، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹۰، فیروز: ۵۸، موزه: ۳۴۸).

1460 -[B۳۰۲] نستعلیق، کرم خورده، ۱۳۰ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۲×۱۹/۵.

1461 -[C۴/۱] نستعلیق، عبدالعزیز، آغاز برابر نمونه، **محدول**، ۸۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۲۹.

1462 -[C۵۴/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۷۵ برگ، ۶۵ س، اندازه: ۱۶×۲۲

1463 -[C۵۷۰] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۷۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۴×۲۳

[۹۶۵]

● **نصاب الصبیان، شرح**: ریاض الفساد

شرح از: **ابن حسام، نظام‌الدین** (از سدهٔ هشتم هجری) **بن کمال‌الدین بن حسام‌الدین هروی**، متن از **ابونصر فراهی** (م: ۶۴۰ ه/۳-۱۲۴۲ م) **بن ابوبکر بن حسین سجزی ادیبی** که شارح آن را در ۷۳۷ ه/ ۷-۱۳۳۶ م نگاشته است

آغاز: سپاس بیقیاس مر قادری را که اساس حیات اناس بر علم و معرفت نهاده.

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۲۸۷، نسخه‌ها ۳: ۱۹۸۶، گنج بخش ۳: ۱۰۶۸، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۹۰، فیروز: ۵۸)

1464 -[C۶۷] نستعلیق، مجدول، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۷۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

[۹۶۶]

● **نصاب کشمیری**

از **ناشناس**، فرهنگنامهٔ کشمیری به فارسی به نظم.

آغاز: ابتدا کردم داور کون و مکان/تا بماند نام این موجز به عالم جاودان...

1465 -[C۵۶۷] نستعلیق، کرم خورده، ۴ برگ، ۱۱ س، ۱۳×۲۱.

● **نصاب اللاوان** ← **نصف نصاب**

● **نصاب مثلث** ← **مثلثات**

بخش سی و یکم

بلاغت

[۹۷۱]

● امثال

از. **نصیرالدّین خان،** متخلص به **صابر،** در علم عروض و قافیه.

آغاز: بعد حمد ناظمی که سباعی افلاک را به **قافیهٔ** ماهتاب و آفتاب صحت زینت بخشیده...

1470 -[B۳۷۲] نستعلیق، ربیع‌الثانی ۱۲۵۰ ه‍، کرم حورده، مجدول، ۴۳ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۷×۱۷/۵.

[۹۷۲]

● تحفة العجم

از: **سید حسین شاه حقیقت بن عرب شاه** (زنده در ۱۲۲۵ ه‍/۱۸۱۰ م)، در ۲۷ شوال ۱۲۱۲ ه‍/ آوریل ۱۷۹۸ م آن را آغاز کرده و در محرم ۱۲۱۳ ه‍/۱۷۹۸ م به پایان رسانیده است. در یک «پیشکش» ینج «تحفه» و بک «خاتمه»

آغاز: آراسنگی سخن بحمد سخن آفرنبی است که رعنا نگار **ناطقهٔ** معاشر انسان...

(ن.ک منسترک ۱۳: ۲۴۸۱، نسحه‌ها ۳: ۱۰۴۹، موزه: ۴۱۵).

1471 -[A۹۲] نستعلیق، ۱۲۳۴ ه‍، شاهجهان‌آباد، کرم خورده، در طرفین دو مهر «**غلام محمد به نام** خویش نازم» و «غلام خادم مورحهٔ ۱۲۶۶ ه‍»، ۱۵۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۱۲.

[۹۷۳]

● تنبیه الغافلین

از: **سراج‌الدّین علی خان،** متخلص به **آرزو** (۱۰۱۱-۱۱۶۹ ه‍/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م) نقدی است بر بعضی تسامحات شعری شیخ علی حزین.

آغاز: بعد حمد کلام آفرین کلیم و قابل قول کل...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۱۹ و ۲۷۸۹، ریحانه: ۱۲۲، ندوه: ۴۹۴).

سلام افصح الفصحا می‌گوید ففیر سراج‌الدّین علی آرزو...

(ن.ک متسرک ۱۴: ۳۱۴، نسحه‌ها ۳: ۲۰۴۵، ندوه: ۶۱۸ [به نام غرایب اللغات]).

1469 -[C۳۳۵] نستعلیق، ۱۲۳۰ ه، کرم خورده، ۹۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۰×۳۴.

❊

[۹۷۸]

● **شجرة الامانی**

از: **میرزا محمد حسن قتیل** (م: ۱۲۳۳ ه‍/۱۸۱۸ م)، در استعمال کلمات در نظم و نثر که به سال ۱۲۰۶ ه‍ نگاشته است در شش «فرع» و هر فرع در چند «ثمره».

آغاز: فصیح‌ترین کلامی که از جوش صفا که گوهر شاهوار و لؤلؤی آبدار را در عرق خجالت نشانده...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۴۳۱، گنج بخش ۳: ۱۲۲۱، کرزن: ۱۵۱).

1477 -[B۴۰۲/۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۲۵.

1478 -[B۳۷۸/۱] نستعلیق، عبدالقادر خان، شعبان ۱۲۴۹ ه‍، **آغاز افتاده**: ... شجرة الامانی سطری چند است در بیان بعضی چیزها که در نظم و نثر فارسی از دانستن آن...، مجدول، ۱۸ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۳.

● **شرح الشعرا ← منار ضوابط**

[۹۷۹]

● **شواهدالبلاغت**

از **خیرالدّین محمد**، شرحی است بر نقد البلاغت که از کارهای خودش بوده و اسم آن را شواهدالبلاغت گذاشته، در این اثر از گفته‌ها و اشعار عربی و اشعار فارسی استفاده شده و از حکایات پندآمیز اقتباس گردیده و شرح شده است.

آغاز. افصح کلمات و ابلغ عبارات حمد صانعیست که صنایع بدایع معانی و بیان و ایجاز و اطناب .

(ن. ک: سالار ۳: ۲۴۱).

1479 -[B۳۵۵] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۹۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۹۸۰]

● **صنایع بدایع**

از: **ناشناس.**

آغاز. حمدی که افهام فضلاء کامل و بلغاء شامل در حصر و اقصاء آن سراسیمه ماند...

1480 -[A۱۹۹/۶] نستعلیق، ربیع‌الثانی ۱۲۴۰ ه‍، کرم خورده، محشّی، مجدول، ۸۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵/۵×۳۰/۵.

1472 -[C۱۰۲/۲] نستعلیق، ۱۲۴۵ هـ، کرم حورده، پاره، یوسـده، ۲۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۹×۲۷.

[۹۷۴]

● **حذف حرف**

ار. **ناشناس**، اشعاری را به ترتیب از باب «الف» تا باب «یاء» آورده که در آنها حرف یاد شده حذف شده، یعنی در باب الف شعری آورده که الف در آن نیست به همین ترتیب تمام حروف را آورده است.

آغاز: این نامه به حذف حرف نامی گردبد/سر دفتر نامهای نامی گردید...

1473 -[C۲۹۸/۲] نستعلیق، ۱۲۵۳ هـ، کرم خورده، عناوین شنگرف، پاره، ۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲.

[۹۷۵]

● **رسالة الاستعارات و الکنایات**

ار **ناشناس**. شرح و توضیح اصطلاحات و کنایات رایج در زبان فارسی است

آغاز: آب شناسان یعنی قاعده دانان و آب شناس کسی را گویند که به بالای کشتی بر آید...

1474 -[C۵۰۲/۲] نستعلیق، ۱۲۳۶ هـ، کرم حورده، ۶ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵

[۹۷۶]

● **رساله در کنایات**

ار **ناشناس**، این رساله کنایات زبان فارسی را توضیح می‌دهد، مثالها تا باب عین است.

آغاز. .. باب الالف اصطلاحات آتش در زیر پا: کنایه از بیقراریست. انگشت در دهن شدن: کنایه از حیران شدن است. .

1475 -[C۲۹۸/۴] نستعلیق، ۱۲۵۳ هـ، کرم حورده، **آغاز افتاده**، شنگرف، ۴ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۲

[۹۷۷]

● **رساله در محاورات و اشارات و کنایات**

از. **ناشناس**، رساله‌ایست شامل محاورات و اشارات و کنایات فارسی و عربی، از باب «الف» شروع و تا باب «باء» آورده است.

آغاز. باید دانست که محاورهٔ فیل از... استعارانی بیش نبود بعد از بسیاری...

1476 -[C۳۶۸/۶] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۷ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۱۶×۲۹.

1485 -[C۴۲] نستعلیق، ۱۳۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲.

1486 -[C۴۱۷/۲] شکسته نسنعلبق، مهتاب رای، ۱۱۹۴ ه،کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... شریف... نفکر را باعث شدند. آخر معلوم فرمودند...، ۴۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۲.

[۹۸۴]

● موهبت عظمیٰ

از: **سراج‌الدّین علی خان آرزو** (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م)، در علم معانی در یک «مقدمه» و «باب»ها و سربندهای «بشنو»

آغاز: فصاحت مایهٔ معنی پردازان، ساش کلمی است کلام آفرین که نشانهٔ .

(ن ک: منزوی ۱۳: ۲۴۲۱، ابوانف، صمبمهٔ ۲: ۲۸ و ۳۰، سالار ۳: ۲۳۷)

1487 -[C۴۸] نستعلیق خوش، شاه علی، رجب‌المرجب ۱۲۰۲ ه، ۵۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲

*

[۹۸۱]

● **مجمع الامثال**

از: **میرزا محمد علی حبله رودی**، نگاشته به سال ۱۰۵۴ ه‍/۵/-۱۶۴۴ م، ضرب الامثال را در بیست و هشت «باب» به ترتیب حروف تهجی گردآوری کرده است.

آغاز: سپاس بیحد و ستایش بی‌عدد بی‌مثلی را سزاست که به ایمای دلگشا...

(ن. ک. مشترک ۱۴: ۳۹، نسخه‌ها ۵. ۳۵۴۹، موزه: ۴۵۵).

1481 -[B۳۶۰] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۱۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۶×۲۷/۵.

[۹۸۲]

● **مجمع الصنایع**

از: **نظام‌الدّین احمد بن محمد صالح صدیقی**، به سال ۲۰۶۰ ه‍/۱۶۵۰ م، در بدایع و صنابع در چهار «فصل» نگاشته است

آغاز. الحمدلله .. و اصحابه العظام شکری زیاده از آنچه در تحریر و تقریر گنجد...

(ن. ک. مشترک ۱۳: ۲۴۰۹، موزه: ۴۵۵، سالار ۳: ۲۳۶، ۲۴۹، کرزن: ۱۴۷، فیروز: ۱۶۸، ندوه: ۶۴۵).

1482 -[A۱۵۹] نستعلیق، عبدالحق شورش، کرم خورده، مجدول مطلاّ، ۹۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

1483 -[A۱۸۹] نستعلیق، گلشن علی انصاری، ۱۱۸۱ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، در آغاز مهرهای «شیخ نثار علی مورخهٔ ۱۲۰۰ ه‍» و «قاضی محمد سید محمد ولی‌الله مورخهٔ ۱۲۱۸ ه‍، ۹۷ برگ، ۱۴ س، اندازه. ۱۱/۵×۲۰.

1484 -[B۳۷۷/۳] نستعلیق، ۱۱۸۱ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۸۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵.

[۹۸۳]

● **منار ضوابط:** شرح الشعرا

از. **عبدالباسط** (م: ۱۱۶۶ ه‍/۱۷۵۲ م) **بن محمد صالح امیتهوی**، مطالب گوناگون دربارهٔ بلاغت و شعر فارسی در هفده «باب».

آغاز: عشق مجنون حسن اوصاف لیلی افروزی است که داغ دلهای تمنای نیازمندان عشق...

(ن. ک: مشترک ۱۳: ۲۴۱۴، موزه: ۴۵۵).

بخش سی و دوّم

عروض و قافیه

● **جمع مختصر ← مختصر**

● **رسالهٔ جامی در عروض ← رساله در عروض**

[۹۸۵]

● **رساله در عروض**: رسالهٔ جامی در عروص

ار **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۸ ه/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، در اصول وزن شعر در چند «فصل»، ار حمله بوضیح دربارهٔ رحافات، بقطیع شعر وعیره.

آغاز سپاس وافر قادری راکه حرکت سریع دوایر افلاک را سبب اردواج اصول و امتزاج گردانیده...

(ن ک مشترک ۱۳ ۲۶۹۹، نسخه‌ها ۳ ۲۱۶۱، ۵ ۱۲۸، موره ۴۶۲، ایوانف، ضمیمهٔ ۲۰۷، سالار ۳۰۳ ۲۳)

1488 -[B۳۷۳/۱] نستعلیق، کرم خورده، ۱۲ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۲۷×۱۵/۵.

[۹۸۶]

● **رسالهٔ قافیه**: رسالهٔ وافی در قواعد علم قوافی. مقطع و تکمیل الصنایع

ار **میر سید برهان‌الدّین عطاءالله** (م ۹۱۹ ه/۱۵۱۳ م) **بن محمود مشهدی**، در سال ۸۹۲ ه/۷-۱۴۸۶ م به دستور میر علی شیر نوایی در نه «حرف» در علم قوافی نگاشته است.

آغاز: سپاس بی‌قیاس صانعی راکه تأسیس مصنوعات و نظم سلسلهٔ موجودات بی‌دخیلی و شریکی نمود..

(ن ک مشترک ۱۳. ۲۶۸۹، نسخه‌ها ۳ ۲۱۶۸، موزه ۴۶۱).

1489 -[C۳۱۹/۱] نستعلیق، کرم خورده، سی بخش، ۱۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۱۹.

● **رسالهٔ وافی در قواعد علم قوافی ← رسالهٔ قافیه**

[۹۸۷]

● **عروض**: عروض سیفی میزان الاشعار

ار **سیفی بخارایی عروضی** (م: پیرامون ۹۰۹ ه/۴-۱۵۰۳ م)، در بیان شاعر و تعریف شعر و عروض

بخش سی و سوّم

مُعمّا

[۹۹۰]

● **دستور معمّا**

ار. **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۸ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، نگاشته به سال ۸۹۰ ه‍/۱۴۸۵ م، در آن اساس معمّا را بر سه پایه قرار داده است: تسهیلی، تحصیلی و تکمیلی.

آغاز: جو از حمد و تحّیت یافتی کام/بدان ای در معمّا طالب نام...

(ن ک مشترک ۱۴: ۶، نسخه‌ها ۳: ۲۱۸۵، گنج بخش ۳: ۱۲۴۳).

1494 -[D۴۱/۲] شکسته نستعلق، مجلس رای، فوریه ۱۸۲۳ م، کرم خورده، ۲ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۱۶×۳۱

1495 -[D۷۳۳۵۶/۳] شکسته سنعلس، کرم حورده، آغاز برابر نمونه، دفتر سوم، ۶ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

[۹۹۱]

● **معمیّات جامی**

از: **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۸ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م).

آغاز: جو من زیی نام تو سامان جویم/بنما به مس آن قد و دهان پیوسته...

(ن.ک: گنج ۳: ۱۲۴۲، ۱۲۴۳).

1496 -[C۲۱۴] نستعلیق، نبی بخش، **آغاز افتاده**، بعضی صفحات محشّی، ۴۳ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۲×۱۹.

❊

نگاشته به سال ۸۹۶ هـ/۹۱-۱۴۹۰ م با عنوانهای «فصل».

آغاز: الحمدلله الذی جعل علم العروض میزان الاشعار...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۹۲، نسخه‌ها ۳: ۲۱۶۲، گنج بخش ۳: ۱۲۳۱، موزه: ۴۶۰).

1490 -[C۳۱۹/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، کفایت الله، ۱۲۰۵ هـ، ۴۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

● **عروض سیفی ← عروض**

● **قوافی ← مختصر وافی در علم قوافی**

[۹۸۸]

● **مختصر:** جمع مختصر

از: **وحید تبریزی** (زنده در ۸۲۰ هـ/۸-۱۴۱۷ م)، در علم عروض و قافیه و صنایع شعر.

آغاز: سپاس بی‌قیاس واجب التعظیمی راکه به شرف نطق انسان را مشرف ساخت...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۸۷، نسخه‌ها : ۲۱۵۶).

1491 -[C۳۱۹/۳] نستعلیق، کرم خورده، عناوین شنگرف، ۳۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۱۹.

[۹۸۹]

● **مختصر وافی در علم قوافی:** قوافی

ار. **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۸ هـ/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م) که به اشارهٔ بعضی اجّلهٔ اصحاب نگاشته است. در یک «مقدمه» در تعریف قافیه و چند «فصل».

آغاز: بعد از تیمن به موزون‌ترین کلامی که قافیه سنجان...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۹۵، گنج بخش ۳: ۱۲۳۷، موزه: ۴۶۲، کرزن: ۶-۱۴۵، سالار ۳: ۲۳۲، ۴: ۲۹۹، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۲۹).

1492 -[B۲۷۵/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: اندازه: ۱۴×۲۴.

1493 -[B۳۷۶] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۷ برگ، ۹ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

● **مقطع و تکمیل الصنایع ← رسالهٔ قافیه**

● **میزان الاشعار ← عروض**

❊

بخش سی و چهارم

تاریخ و سیر

[۹۹۲]

● **آداب لباس رسول:** لباس سیدالبشر: دستور فایض النور

از: **عبدالحق محدث دهلوی** (م: ۱۰۵۲ ه)، در آداب و روش لباس پوشیدن حضرت محمد ﷺ.

آغاز: بعد حمد و ستایش الهی و پس ار نعت و... که این رساله‌ایست مختصر در بیان آداب لباس حضرت...

(ن. ک: متسرک ۱۰: ۲۶۹، گنج بخش ۴ ۲۰۰۱، موزه: ۷۵۳)

1497 -[C۲۵/۲] نستعلیق، ۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۹۹۳]

● **آفرینش‌نامهٔ پیغمبر:** نورنامه

ار: **ناشناس،** همانند دیگر آفرینش نامه‌ها دربارهٔ آفرینش بور محمدی ﷺ است.

آغاز: بدانکه ابن روزنامه در وصف نور حضرت سیدالمرسلین و امام المتقین و خاتم البیین محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم...

(ن. ک: متسرک ۱۰: ۳۴۹، نسخه‌ها ۴۴۰۵۶ و ۴۴۸۰، گنج بخش ۴: ۱۹۴۵).

1498 -[A۳۱۶] نستعلیق، رطوبت زده، ۴۹ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۰×۱۴.

[۹۹۴]

● **آیین اکبری**

از: **ابوالفضل علامی** (۹۵۷-۱۰۱۱ ه/۱۵۵۰-۳-۱۶۰۲ م) **بن شیخ مبارک دکنی،** جلد سوم اکبرنامه است، در سازمان‌های کشوری و آیین‌های کشورداری روزگار اکبر پادشاه، دارای آگاهی‌های علمی اجتماعی و سیاسی و آداب و رسوم و وصع صنعتی وکشاورزی و جغرافیایِ شبه فاره و وضع جزایر آن، عقاید هندوان در آفرینش جهان و جادوگری آنها، راگهای گوناگون هندی، پوشاک خوانندگان و نوازندگان و نیز نام کسان تاریخی که به هند آمده.

1503 -[A۳۸۲] شکسته نستعلیق، ۱۱۳۹ هـ، کرم خورده، مجدول، ج ۳، ۱۸۵ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۴.

1504 -[A۳۴۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... به آبیاری مرحمتش تشنه لبان بادیهٔ ناکامی .، **ج ؟**، ۱۴ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

1505 -[D۴] شکسته نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... والله چند روزی توقف فرمودیم تا بر آنکه جمیع مملکت با تعریف مخلص...، **انجام افتاده، ج ؟**، ۲۹ برگ، ۲۰ س، اندازه. ۱۴×۲۳.

[۹۹۷]

● اکبرنامه

از: **ابوالفضل علامی** (۹۵۷-۱۰۱۱ هـ) **بن شیخ مبارک علامی**، تاریخ گستردهٔ اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ) و دائرة المعارف مانندی از تاریخ و فرهنگ هندوستان است در سه «دفتر».

آغاز: الله اکبر این چه دریایی ژرف و شناخی شگرف که حقیقت پدیران دقیقه رس و

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۴۰۲، آزاد ۱: ۸۹، سالار: ۲۸۲، کرزن ۱۴، ۱۳۹، بانکی‌پور ۷: ۴۹، پارس ۴، ندوه: ۶۵۳).

1506 -[C۲۹۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، صفحهٔ اوّل مطلاّ، مجدول، ۳۹۲ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۹×۳۲.

[۹۹۸]

● اکبرنامه (گزیده)

از: **ابوالفضل علامی** (۹۵۷-۱۰۱۱ هـ/۱۵۵۰-۱۶۰۳ م) **بن شیخ مبارک دکنی**، احتمالاً گزیدهٔ «اکبرنامه» ابوالفضل علامی توسط **جهانگیر قلی خان** می‌باشد. در شرح احوال اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ)

آغاز: ... بر دیده وران دوربین و دقیقه شناسان راز دان پوشیده نیست ..

1507 -[A۲۷۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۲۸۵ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۰×۳۳.

● اورنگ‌نامه ← واقعات عالمگیری

[۹۹۹]

● اوضاع سیاسی هند در ۱۸۵۷ م

از: **بهاری لال برهمن قنوجی**، در مورد وقایع سال ۱۸۵۷ م/۱۲۷۴ هـ است که انگلیسی‌ها علیه آزادی

آغاز: ای همه در پردهٔ نهان راز تو/بی‌خبر انجام ز آغاز تو...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۰۶، نسخه‌ها ۶: ۴۵۷۰، موزه: ۷۰۲، بانکی‌پور ۷: ۵۱، سالار ۱: ۲۹۱، آزاد ۱: ۹۳، علمای هند. ۵، شیفته: ۹۲، ۹۳، بنارس. ۲، فیروز: ۶۸).

1499 -[B۴۵۸] شکسته نستعلیق، دبی یرساد، ۱۸۵۲ م، کرم خورده، محشّی، ۴۶۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۴×۳۰.

[۹۹۵]

● **احوال ممتاز محل**: تاج محل تاریخ روضهٔ تاج محل: عمارات اکبرآباد

از **ناشناس**، دارای زندگینامهٔ بانو تاج محل (۱۰۰۰-۱۰۴۰ ه‍/۱۵۹۱-۱۶۳۱ م) دختر نواب آصف خان و همسر شاهجهان پادشاه (۱۰۳۷-۱۰۶۸ ه‍/۱۶۲۷-۱۶۵۸ م) وگزارش و تاریخ خاکجای او که امروزه به نام تاج محل در شهر آگره هند است.

آغاز: خلاصهٔ احوال بانو بیگم مخاطب به ممتاز محل عرف تاج بی‌بی بنت نواب اعتمادالدوله برادرزادهٔ نور جهان بیگم...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۳۹ و ۶۱۲، موزه. ۶۹۹).

1500 -[A۲۸۵] نستعلیق جلی، میر اکبلی، کرم خورده، در طرفین مهر میرالدین محمد مورخهٔ ۱۲۸۳ ه‍، مجدول، ۴۱ برگ، ۷، س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴

1501 -[C۷۷] نستعلیق جلی، میرزا معل بیگ، ۱۸۷۹ م، آغاز برابر نمونه، ۴۵ برگ، ۷ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۹۹۶]

● **اقبال‌نامهٔ جهانگیری** (ج ۱ و ۳)

از: **معتمد خان نخشبی** (م: ۱۰۴۹ ه‍/۱۶۳۹ م)، به نام جهانگیر پادشاه در سه جلد، در رویدادهای روزگار جهانگیر (۱۰۱۴-۱۰۳۷ ه‍/۱۶۰۵-۱۶۲۷ م) با سربندهای «ذکر».

آغاز ج ۱: منتهای نامتناهی خدای را بی‌همتا که ما را خلعت وجود کرامت...

آغاز ج ۲: سلسلهٔ انتظام کارگاه آفرینش که بظاهر حقیقت نمای...

آغاز ج ۳: شایستهٔ سریر سلطنت و فرمانروایی و زیبندهٔ افسر...

(ن.ک. مشترک ۱۰: ۴۲۲، سالار ۸: ۳۰۶، آزاد ۱ ۹۶، بانکی‌پور ۷: ۶۰، ۶۷، کرزن: ۱۵، ندوه: ۶۵۰)

1502 -[C۸] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ج ۱، ۳۷۵ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

● **پادشاهنامه ← شاهجهان‌نامه**

● **تاج محل ← احوال ممتاز محل**

● **تاریخ روضهٔ تاج محل ← احوال ممتاز محل**

[۱۰۰۳]

● **تاریخ اسلام**

از: **ناشناس**، در شرح حجة الوداع و وفات پیامبر اسلام ﷺ و حضرت فاطمه.

آغاز: ... گردیدی مولای من... مومنان و مومنات و از این خبر معلوم می‌شود که دوستی‌یعنی علی مرتضی در کمال...

1512 -[C۵۵۰] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۰/۵.

[۱۰۰۴]

● **تاریخ پنجاب**

از: **غلام محیی‌الدین لودهیانوی**، ملقب به **بوتی (بوته) شاه علوی قادری، شاه لودهیانوی**. به سال ۱۲۵۸ ه/۱۸۴۲ م به دستور جورج رسلی کلارک معاون گورنر جنرال، در یک «مقدمه» و پنج «دفتر» و یک «خاتمه» نگاشته است.

آغاز: حمد بیحد و ثنای بی‌منتهای مر حدای را سزاست که...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۵۷۵، نسخه‌ها ۶: ۴۵۹۹).

1513 -[A۲۷۴] نستعلیق، علی اکبر، محرم ۱۲۹۳ ه، قصبهٔ کرانه، کرم خورده، مجدول، ۲۷۶ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۱۵/۵×۱۸.

[۱۰۰۵]

● **تاریخ پیامبران**

از: **ناشناس**. تاریخ اسلام است از دوران پیامبر اسلام ﷺ تا امام حسین علیه‌السلام.

آغاز: ... هیچ کس را جز شهید آن درجه نیست...

1514 -[C۵۳۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۶۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵.

[۱۰۰۶]

● **تاریخ جهانگشای نادری**: جهانگشای نادری: تاریخ نادری: وقایع نادری

از: **میرزا مهدی خان منشی نوری استرآبادی** (زنده در ۱۱۶۰ ه/۱۷۴۷ م) فرزند **محمد نصیر**. منشی

خواهان هند از هیچ گونه ظلم و ستم دریغ نورزیدند.
آغاز: بسم... ای خامهٔ سیه جامه خدا را تو روان شو...
1508 -[C۵۵۲/۱] نستعلیق، احتمالاً از خود مؤلف، کرم خورده، **انجام افتاده**، اوراق از هم جدا، صفحهٔ اوّل مجدول، ۲۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹×۲۹.

[۱۰۰۰]

● بحرالانساب

از: **سید محمد مکّی** (م: ۸۹۱ هـ/۱۴۸۶ م)، در انساب پیامبران و امامان و یاران و شش خلیفهٔ نخستین و ترجمهٔ کتابی که پدرش به زبان عربی نگاشته بود.
آغاز: حمد بسیار و ثنای بیشمار مر حضرت پروردگار را جلت قدرته که انسان را بر جمیع موجودات برگزیده...
(ن.ک مشترک ۱۰: ۲۳۴، بنارس: ۱۴، ندوه: ۶۶۹).
1509 -[B۴۵۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۱۰۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۱.

[۱۰۰۱]

● بحرالبکا

ار: **ملا محمد بن محمد صادق شوشتری**، مصایب انبیا و اولیاست در یک «سرچشمه» و شصت «دحله».
آغاز: لالی حمد و سپاس لابق ابثار بارگاه کبریای مقدریست..
1510 -[C۵۹۶] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۲۸۰ برگ، ۱۷-۱۵ س، اندازه: ۱۸×۲۵.

● بهادر شاه‌نامه ← جنگنامه

[۱۰۰۲]

● پادشاه‌نامه

از: **حاج محمد جان مشهدی متخلّص به قدسی** (م: ۱۰۵۶ هـ/۱۶۴۶ م)، تاریخ روزگار شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ/۱۶۲۷-۱۶۵۸ م) است. از زابش تا دهمین سال شاهی او در قالب مثنوی و چون بعداً سراننده در می‌گذرد، شاگرد او ابوطالب کلیم کار او را دنبال کرده است.
آغاز: بنام خدایی که داد از شهان/جهان پادشاهی به شاهجهان...
(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۴۳، نسخه‌ها ۴: ۲۶۷۶).
1511 -[C۲۵۲] نستعلیق، ۹۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۱۰۰۹]

● **تاریخ دکن:** تاریخ حیدرآباد دکن

از: **ناشناس.** تاریخ دکن است، از عهد محمد قلی قطبشاه (۹۸۹-۱۰۲۰ هـ/۱۵۸۱-۱۶۱۲ م) تا (۱۲۴۵ هـ/ ۳۰-۱۸۲۹ م).

آغاز: فاعتبروا یا اولی الابصار، از مجرای عدم وجود و عزل و نصب حاکمان و سلاطین و الاقتدار...

1519 -[A۱۸/۳] نستعلیق، احمدالدین، ۱۲۹۸ هـ، حیدرآباد، کرم خورده، محشّی، مجدول، در آخر مهر احمدالدین ولد نظام‌الدین، ۱۱ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۲۴×۱۴/۵.

[۱۰۱۰]

● **تاریخ راجاولی:** راجاولی

ار. **بنوالی داس،** متخلص به **ولی** (زنده ۱۰۷۳ هـ/۳-۱۶۶۲ م)، تاریخ کوتاه یادشاهان دهلی است، در دو بخش. بخش یکم پیش از اسلام از بودهشتر تا گشودن دهلی به دست شهاب‌الدین غوری. بخش دوم پس از اسلام تا روزگار نگارنده و شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ). پس از مرگ مؤلّف فرد دیگری رویدادها را نا سال ۱۱۷۳ هـ/۱۷۵۹ م بر آن افزوده است.

آغاز: بشنو زولی وفای دنیا ای شاه/مغرور مشو به دولت و حشمت و جاه...

(ن ک: مشترک ۱۰: ۴۴۹، نسخه‌ها ۶: ۴۶۵۵، سالار ۱: ۳۱-۳۳۰، آصفیه ۱: ۲۴).

1520 -[A۱۸/۱] نستعلیق، ۱۲۶۳ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده،** ۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۴/۵.

[۱۰۱۱]

● **تاریخ سیکها:** گزارش احوال فرقهٔ سکهان

از: **خوشوقت رای،** تاریخ سیکهان پنجاب است که به دستور کرنل دیود رجرد اچرلوئی در ۱۸۱۱ م [۱۲۲۶ هـ] نوشنه شده از آغاز کار این گروه، خاندانهای گوناگون ایشان، کوشش آنان برای دست‌یابی به فرمانروایی و... تا به سال ۱۸۱۱ م.

آغاز: جهان جهان گوهر صفت و ثنای و عالم عالم جواهر حمد و سپاس...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۵۵۱، نسخه‌ها ۶: ۴۶۳۷).

1521 -[C۴۷۳/۱] نستعلیق، گوبند جی ولد قندهاری مل، ۱۸۵۸ م، کرم خورده، مجدول، ۱۴۳ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۹×۲۰.

نادر شاه افشار (۱۱۴۸-۱۱۶۰ ه)، با مقدمه‌ای در اوضاع سیاسی ایران پیش از نادر تا کشته شدن او در قوچان و اوضاع ایران تا یکسال پس از او نگاشته است.

آغاز: بر دانایان رموز آگاهی و دقیقه شناسان حکمتهای الهی واضح است که در هر عهد...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۱۷۶، نسخه‌ها ۶: ۴۳۰۹، مشار ۱: ۱۰۶۹، آزاد ۱: ۵۳،کرزن: ۱۲، سالار ۱: ۲۴۱).

1515 -[B۴۶۴] نستعلیق، ۲۷۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۹×۲۱.

1516 -[C۴۶۸] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، در آغاز مهری میرزا علی رضا مورخهٔ ۱۸۸۶ ه، ۳۹۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۲/۵.

[۱۰۰۷]

● **تاریخ جهان و شبه قاره**

از: **ناشناس،** تاریخ عمومی جهان است، از ابتدای چنگیز خان تا تیمور و سپس تاریخ تیموریان ایران، مغولان هند، شاهان صفوی، سلسلهٔ لودیها، سوریها، خلجیان هند و امرای سند را نیز در برگرفته است.

آغاز: ... رسبد ایلخان با تحایف نزد سلطان فرستاد طلب مال و اموال نمود که بعد از کشته شدن سوداگران...

1517 -[C۴۳۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** مجدول، ۲۳۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۵/۲۲×۵۰.

● **تاریخ حیدرآباد دکن ← تاریخ دکن**

[۱۰۰۸]

● **تاریخ خانجهانی و مخزن الافغانی:** مرآت الافاغنه

از: **نعمت الله** (زنده در ۱۰۲۴ ه/۱۶۱۵ م) **بن حبیب الله هروی،** تاریخ افغانان است. نگارنده در ۲۰ ذیحجه ۱۰۲۰ ه/۱۳ ژانویه ۱۶۱۲ م آن را آغاز و در ۱۰ ذیحجه ۱۰۲۱ ه/۲۲ ژانویه ۱۶۱۳ م به انجام رسانده است. گفته شده نگارنده **هیبت خان** یا **ابراهیم بطنی** است و درستش همان نعمت الله است که هیبت خان او را یاری کرده است.

آغاز: حمدی که مورخان وقایع نگار و مستخبران بدایع نگار به لسان گوهر بار بلاغت...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۶۲۴، مرآة العلوم ۱: ۱۵، ۳: ۱، سالار ۱: ۹-۲۱۵، آزاد ۱: ۸۳، سالار ۱: ۲۵۰، فیروز: ۷۲).

1518 -[C۳۴۵] نستعلیق، **انجام افتاده،** ۴۰۱ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۳.

[۱۰۱۴]

● **تاریخ ملک آشام: فتحیهٔ عبرتیّه**

از: **ولی محمد**، ملقب به **شهاب‌الدین طالش** (زنده در ۱۰۷۳ هـ/۱۶۶۳ م)، این کتاب به نامهای فتح عبریه، فتحیهٔ عبرتیه، تاریخ آشام، تاریخ ملک آشام و عجیبهٔ غریبه نامیده شده است. تاریخ چهار پنج سال سلطنت اورنگ‌زیب است در یک «مقدمه» و دو «مقاله».

آغاز: جنود نامعدود حمد ملازم حضرت مالک الملک علی الاطلاقست...

(ن. ک: آزاد ۱: ۱۰۳، سالار ۱: ۳۸۹، بانکی‌پور ۷: ۸۲، خدا بخش ۷: ۸۲).

1527 -[A۳۲۸] نستعلیق، اعتمادالدین ولد شیخ تاج‌الدین بن شهاب‌الدین، جمادی‌الثانی ۱۱۸۱ هـ، ۱۳۷ برگ، ۱۰ س، اندازه. ۱۶×۲۱

● **تاریخ نادری ← تاریخ جهانگشای نادری**

● **تاریخ وصاف ← تجزیة الامصار و ترجمة الاعصار**

● **تاریخ همایون شاهی ← تذکرة الواقعات همایونی**

[۱۰۱۵]

● **تاریخ هند**

از **ناشناس**، تاریخ شبه قاره است از زمان سخیر هند توسط مسلمانان تا سدهٔ دهم هجری.

آغاز: ... و اوضاع پسندیده داشت به غایب دلیر و شجاع بود. در پیش صف از همه کس می‌تاخت...

1528 -[C۵۴۰] نستعلیق هندی، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، اوراق از هم جدا، ۱۲۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲.

[۱۰۱۶]

● **تجزیة الامصار و ترجمة الاعصار (ج ۱)**: تاریخ وصاف

از: **وصاف الحضرة شیرازی، شهاب‌الدین عبدالله**، ملقب به **وصاف الحضرة** (م: ۷۱۹ هـ/۱۳۱۹ م) **بن فضل الله شیرازی**. تاریخ ایلخانان مغول از چنگیز و فرزندانش، رویدادهای ۶۵۶ تا ۷۲۸ هـ/ ۱۲۵۸–۱۳۲۸ م است. با نثر دشوار و پر از واژه‌های عربی و تکلف‌های منشیانه.

آغاز ج ۱: حمد و ستایش که انوار اخلاصش آفاق و انفس را چون فاتحهٔ صبح صادق متلالی سازد...

[۱۰۱۲]

● **تاریخ شمشیرخانی:** شاهنامهٔ منثور: دلگشای شمشیرخانی: خلاصهٔ شاهنامه

از: **میرزا توکل بیگ** (از سدهٔ یازدهم هجری) **بن تولک بیگ حسینی،** نثر «شاهنامهٔ» **حکیم فردوسی** (م: ۴۱۱ ه‍/۱۰۲۰ م یا ۴۱۶ ه‍/۱۰۲۵ م است که برای محمّد حیات شمشیرخان، حاکم غزنین (۱۰۶۳-۱۰۶۹ ه‍/۱۶۵۲-۱۶۵۹ م) ساخته است. در دیباچه می‌نویسد که این گزیده‌ای است از بخشهای شاهنامه که وی به نثر درآورده و تاریخ انجام را ۱۰۶۳ ه‍/۳-۱۶۵۲ م (سنهٔ ۲۶ جلوس شاهجهان) یاد کرده است. کتاب با هجو نامه‌ای ساختگی به انجام رسیده است.

آغاز: حمد بیقیاس و ثناء بی‌نهایت مر حضرت...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۱۴۷، نسخه‌ها ۶: ۴۲۵۱، ایوانف: ۱۸۷، کرزن: ۱۵۴، فیروز: ۱۵۲، سالار ۴: ۱۳، ۱۶، مرعشی ۱۷: ۳۱۵، ندوه: ۴۹۲).

1522 -[A۲۴۸] نستعلیق، ۱۲۵۵ ه‍، کرم خورده، ۲۲۶ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۵×۲۴.

1523 -[C۳۴۸] شکسته نستعلیق، ۱۰۶۳ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۱۰۵ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

1524 -[B۴۶۲] نستعلیق نیمه شکسته، کرم خورده، **آغاز:** بعد... که این بندهٔ خانزاد را از خود دانید و هیچ وجه اندیشهٔ خاطر اشرف را...، ۲۱۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

1525 -[B۴۶۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... چون قارن پیغام رسانید شنبده گفت که فردا جنگ مرا دیده...، **انجام افتاده،** ۱۸۲ برگ، ۱۴-۱۱ س، اندازه: ۱۵×۲۵.

[۱۰۱۳]

● **تاریخ عربستان و بنای کعبه**

از: **ناشناس،** تاریخ عربستان و بنای کعبه و صدر اسلام تا دورهٔ خلافت اسمعیل بن قایم بالله (۲۲۴ ه‍/ ۹-۸۳۸ م).

آغاز: ... که چون شمه از اقلیم اول مرقوم قلم گوهر...

1526 -[C۳۸۴] نستعلیق، سدهٔ ۱۱-۱۲ ه‍، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده،** اوراق از هم جدا، ۱۸۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۷.

[۱۰۱۹]

● **تذکرة الواقعات همایونی:** تاریخ همایون شاهی

از: **اکبر جوهر آفتابه‌چی**، خاطرات همایون پادشاه (۹۳۷-۹۶۳ ه‍/۱۵۳۰-۱۵۵۶ م) است از رویدادهای زندگی او که سی و دو سال بعد از مرگ آن شاه در ۹۹۵ ه‍/۷-۱۵۸۶ م فراهم ساخته است و **الله داد فیضی سرهندی** نگارندهٔ «تاریخ اکبری» درکار او دستبرده و فهرست آن را ساخته است، در سی و سه «فصل».

آغاز: الحمدلله... بعد حمد خدا و نعت رسول/بشنو این قصه را به سمع قبول... عنوان نامهٔ نامی و صحیفهٔ گرامی به نام شاهنشاه عالم پناه...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۳۹۶، نسخه‌ها ۶: ۴۶۳۱، آزاد ۱: ۸۸، شیفته: ۹۲، بانکی‌پور ۷: ۳۸).

1534 -[C۸۶] نستعلیق، کرم خورده، ۹۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷/۵×۲۸.

● **ترجمهٔ خرایج و جرایح ← کفایة المؤمنین**

[۱۰۲۰]

● **ترجمهٔ مولود المصطفی:** سیر عفیفی

از: **سعیدالدین محمد** (م: جمادی‌الثانی ۷۵۸ ه‍/۱۳۵۷ م) **بن مسعود بن محمد کازرونی**، ترجمهٔ فارسی «المنتقی فی السیر» زندگنامهٔ پیامبر ﷺ در چهار «قسم» و یک «خاتمه». نام مترحم در دیباچهٔ نسخهٔ گنج بخش بیامده و نام نگارنده متن چنین است **سعد بن مسعود بن محمد بن مسعود کازرونی**.

آغاز: حمد و سپاس بی‌قیاس حدای را که نور محمد مصطفی... بعد گوید که حق تعالی مرا توفیق بحشید ..

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۱۴).

1535 -[C۵۳۱] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، اوراق از هم جدا، مجدول، ۲۶۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۲/۵×۲۲.

● **ترجمهٔ نورالعیون ← سرورالمحزون**

● **تزوک تیموری ← توزک تیموری**

[۱۰۲۱]

● **تواریخ بهادر شاهی:** تواریخ شاهنشاه

از: **عبدالحق صفی**، تاریخ مغولهای هند است از مرگ اورنگ‌زیب عالمگیر (۱۰۶۹-۱۱۱۸ ه‍/

آغاز ۲: فرح ترین نوایی که نای مرغ زمزمه سرای زبان بدان داستان زند...

آغاز ۳: الحمدلله الذی خلق الانسان من الحماء المسنون...

آغاز ۴: ابتسم الورد بنشرالنسیم بشری بین یدی رحمة... پادشاهی که پادشاهان را...

آغاز ۵: هر سپاس که ساحت اوضاعتش مصون از ساحت خیال و اوهام تواند بود...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۱۵۶، نسخه‌ها ۶: ۴۲۸۰، آزاد ۱: ۴۲، سالار ۱: ۱۷۹).

1529 -[B۴۹۰] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده، ج ۱**، ۱۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

1530 -[B۶۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... کمال او گوی صفت در خم جوگان تقدیر دیگران شدند...، مجدول، **ج ؟**، ۱۶۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۱۰۱۷]

● تذکرة الانبیاء

از: **ناشناس**، قصص انبیاء عظام است از آدم (ع) تا پیامبر اسلام ﷺ.

آغاز: ... فراخ کرد مروارید با رشد به فراخ هفت آسمان و هفت زمین و آن کرسی است فوله تعالی...

1531 -[B۴۴۷] نستعلیق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۱۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۴.

[۱۰۱۸]

● تذکرة الائمه

از: **محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی**، در احوال و مدت حیات و سبب مرگ و شمار فرزندان و همسران چهارده تن، نگاشته به سال ۱۰۸۵ هـ/۱۶۷۴ م در «مقدمه» و چهارده «باب». مقدمه در نور حصرت رسالت پناهی و هر باب دربارهٔ یکی ار چهارده تن.

آغاز: الحمدلله الذی جعل النبیین... ان صدق الاخرین و سائر الائمه...

(ن.ک: مشرک ۱۰: ۲۸۰، آزاد ۱: ۳۱، سالار ۷: ۳۰۹، موزه: ۷۷۲، ندوه: ۷۰۰).

1532 -[C۷] نستعلبق، غلام حسین، ذیقعده ۱۲۰۹ هـ، کرم خورده، پاره، در آغاز و انجام مهر محمد علی اشرف، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۷.

1533 -[C۱۲۲/۱۶] نستعلیق، **آغاز**: حقیقت نسب ائمهٔ اثنی عشر علیهم السلام از کتاب تذکرة الائمة من تصنیف ملا محمد باقر بن محمد تقی...، ۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

[۱۰۲۴]

● توزک تیموری

از: **ناشناس.** تاریخی است دربارهٔ شاهان تیموری.

آغاز: سپاس بیقیاس یزدانی راکه صولت دولت و سلطنت تیموری را...

1539 -[D۳۶] نستعلیق، ۱۱۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

● تیمورنامه ← توزک تیموری

[۱۰۲۵]

● جام جم

از: **سید احمد خان،** معروف به سر سید احمد خان (۱۲۳۲-۱۳۱۵ ه‍/۱۸۱۷-۱۸۹۸ م) **بن میر متقی خان آزاد،** تاریخ کوتاه ۳۴ تن از شاهان تیموری شبهٔ قاره از امیر تیمور گورگان (۷۷۱-۸۰۷ ه‍/ ۱۳۶۹-۱۴۰۵ م) تا بهادر شاه که در ۱۲۵۳ ه‍/۱۸۳۷ م به پادشاهی رسیده است. در صفر ۱۲۵۵ ه‍/ آوریل ۱۸۳۹ م به انجام رسیده است دباجه‌ای که در آن زندگینامهٔ خود و پدران خود را آورده است.

آغاز: از آنحا که گل زمین، خیرالبقاع دهلی که پاره‌ای از آن...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۵۷۴، بانکی‌پور ۷: ۱۱۴).

1540 -[A۳۰۷] شکسته نستعلیق، ۱۲۵۵ ه‍/۱۸۳۹ م، ۲۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۳۱×۲۹.

[۱۰۲۶]

● جلاء العیون

از: **ملا محمد باقر مجلسی** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍/۱۶۲۸-۱۶۹۹ م) **بن محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی.** زندگینامهٔ چهارده معصوم، پیامبر ﷺ و حضرت فاطمه و دوازده امام شیعه، در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و «فصل»هایی که در محرم ۱۰۸۹ ه‍/فوریه ۱۶۷۸ م، به نام شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ ه‍/۷-۱۶۶۶ - ۴-۱۶۹۳ م) ساخته است.

آغاز: ... امیرالمؤمنین علی است و ابن بابویه بسند صحیح از حضرت امام محمد باقر روایت‌کرده است که...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۸۲، نسخه‌ها ۶: ۴۴۴۵، آزاد ۱: ۳۰، سالار ۱: ۱۵۰).

1541 -[C۲۴۵] نستعلیق، منّا لعل، ۱۲۴۳ ه‍/۱۸۲۷ م، کرم خورده، **آغاز افتاده،** مجدول، ۲۰۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۲۷.

۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) تا تاجگذاری محمد شاه (۱۱۳۱-۱۱۶۱ ه‍/۱۷۱۹-۱۷۴۸ م).

آغاز: ... و متفرق شدند و علت تفرق و اختلاف ایشان کلیه سلطنت این دیار تجزیه و تقسیم پذیرفت...

(ن.ک: نسخه‌ها ۶: ۴۶۳۷، سالار ۱: ۳۵۲).

1536 -[C۱۰۴] نستعلیق، **فتح الله عباس**، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، پاره، ۹۹ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۱.

[۱۰۲۲]

● تواریخ تیمورنامه

ار. **ناشناس**، تاریخ خاندان تیموری است از عهد تیمور (۷۷۱-۸۰۷ ه‍/۱۳۶۹-۱۴۰۵ م) تا **محمد شاه** (۱۱۶۱ ه‍/۱۷۴۸ م) پادشاهٔ تیموری هند.

آغاز: جهان جهان شکر و سپاس افزون از قیاس پادشاهی را سزاست که به مقتضای حکمت بالغه...

1537 -[D۳۷] نستعلیق، شیخ لطف الله، ربیع‌الاول ۱۰۰۰ ه‍، **مجدول**، در آخر **مُهر محمّد علی**، ۴۰۰ برگ، ۲۳ س، اندازه ۱۷×۲۶.

● تواریخ شاهنشاه ← تواریخ بهادر شاهی

● توزکات تیموری ← توزک تیموری

[۱۰۲۳]

● **توزک تیموری**: نبمورنامه: توزکات تیموری، تزوک تیموری: **ملفوظات امیر تیمور**

ار. **ابوطالب حسینی تربتی**، متن ترکی آن که هیچگاه دیده نشده، منسوب به **امیر تیمور گورکان** (۷۷۱-۸۰۷ ه‍/۱۳۶۹-۱۴۰۵ م) است. نرجمهٔ ساختگی آن از **ابوطالب حسینی تربتی** که مدعی است من ترکی آن را در کتابخانهٔ جعفر خان حاکم یمن دیده است. برای شاهجهان به سال ۱۰۴۷ ه‍/ ۱۶۳۷-۸ م به ربان ترکی، در آداب کشورداری و سپاهیگری، در دو «مقاله» نگاشته است. **محمد افضل بخارایی** در پاپان سدهٔ بازدهم هجری آن را با «ظفرنامهٔ» **شرف‌الدین یزدی** مقابله کرده و اصلاحاتی در آن کرده و دیباچه‌ای بر آن نوشسه است.

آغاز: حمد فراوان از شمار نثار بارگاه یادشاه علی الاطلاق...

(ن.ک: مشرک ۴: ۲۲۸۵، سالار ۱: ۱۹۳).

1538 -[C۱۱۵] نستعلیق خوش، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۲۹۷ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۳۰.

آغاز: ... من انجامد و چهارده هزار فیل سوای این... است که مقرری دو پیش خانه است...

1544 -[A۹۷] نستعلیق، رجب ۱۰۹۱ ه، کرم خورده، **آغاز افتاده**، محشّی، عناوین شنگرف، ۱۲۱ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۷/۵×۱۴/۵.

[۱۰۳۰]

● **حبیب السیر فی اخبار افراد البشر** (ج ۲)

از: **میر غیاث‌الدین محمد**، معروف به **خواندمیر** (م: ۹۴۲ ه/۱۵۳۶ م) **بن همام‌الدین محمد بن جلال‌الدین بن برهان‌الدین محمد شیرازی، هروی منشاء.** به دستور صدر نقیب غیاث‌الدین محمد حسینی و نام استاد خود حبیب الله اردبیلی در اوایل ۹۲۷ه/۱۵۲۱ م آغاز کرده. در سال ۹۳۰ه/۱۵۲۴ م در هرات به انجام رسانده است. در یک «افتتاح» و یک «خاتمه» و سه «مجلد».

آغاز. الحمدلله الذی جعل للنبیین لسان صدق علیا و بعث فی الامیین رسولا علیه... و بعد نموده می‌شود که این صفحات فواید اثر مجلد ثانی است. .

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۱۰۵، نسخه‌ها ۶: ۴۳۷، آزاد ۱: ۵، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۱، سالار ۱: ۳۳، کرزن. ۲، ندوه: ۶۶۵).

1545 -[C۳۷] نسنعلیق، کرم خورده، محدول مطلاّ، ۲ برگ طلا اندازی بین‌السطور، ج ۲، ۲۰۰ برگ، ۲۹ س، اندازه: ۲۷×۱۷.

[۱۰۳۱]

● **خلاصة الاعجاب**

از: **الله یار خان بن حافظ الملک حافظ رحمت خان بهادر**، ترجمهٔ تاریخ **حافظ رحمت خانی** (توار رحمت خانی) است که توسط او به سال ۱۲۲۹ ه/۱۸۱۴ م به انجام رسیده است.

آغاز: الحمدلله... بندهٔ گنه‌کار الله یار خان امیدوار رحمت پروردگار ابن حافظ الملک حافظ رحمت خان بهادر می‌گوید وقتی که والدم...

(ن. ک: استوری ۱: ۳۹۶).

1546 -[B۴۶۶] نستعلیق، غلام حسین، ۱۲۲۴ ه، کرم خورده، مجدول، ۹۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۵.

● **خلاصهٔ تاریخ ← خلاصة التواریخ**

● **جنگ دو جوره ← جنگنامهٔ غلام محمد خان**

● **جنگنامهٔ بهادر شاه ← جنگنامه**

[۱۰۲۷]

● **جنگنامه:** رزمنامه: بهادر شاه‌نامه: جنگنامهٔ بهادر شاه: ظفرنامه

از: **نورالدین محمد شیرازی** معروف به **نعمت خان عالی** (م: ۱۱۲۲ ه‍/۱۷۱۰ م) رویداد جنگ میان محمد اعظم و برادرش محمد معظم بهادر، ملقب به شاه عالم اوّل (۱۱۱۸-۱۱۲۴ ه‍) پسران اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه‍/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) به سر جانشینی پدر، کشته شدن برادری و پیروزی برادر دیگر یعنی شاه عالم یکم به شیوهٔ ادبی و پندآموز.

آغاز: زیب دیباچهٔ سخن نیایش بی‌نیاز ست ..

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۷۲ موزه: ۷۲۴، سالار ۱: ۳۴۷ [بهادر شاه‌نامه].

1542 -[A۳۶۴/۳] نستعلیق، محمد شبیر خان، ۱۲۸۰ ه‍، ۲۶ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۴×۱۹

[۱۰۲۸]

● **جنگنامهٔ غلام محمد خان:** جنگنامهٔ نواب: جنگ دو جوره

از: **مولوی غلام محمد جیلانی رامپوری**، متخلص به **رفعت** (م: ۱۲۳۵ ه‍/۱۸۱۹ م)، در جنگ و رویدادها میان بازماندگان فیض الله خان نواب رامپور به نظم نگاشته است.

آغاز: به نام شهنشاه بی‌تخت و تاج /که بخشد زر مهر و مه را رواج...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۵۳۴، نسخه‌ها ۴: ۲۷۴۸).

1543 -[D۷۳۳۵۶/۲] شکسته نستعلیق، علی خان، ۱۲۴۷ ه‍، کرم خورده، ۱۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۲/۵.

● **جنگنامهٔ نواب ← جنگنامهٔ غلام محمد خان**

● **جهانگشای نادری ← تاریخ جهانگشای نادری**

[۱۰۲۹]

● **جهانگیرنامه**

از: **ناشناس**. در احوال سلطنت جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ ه‍/۱۶۰۵-۱۶۲۷ م).

1550 -[A۲۲۷/۳] نستعلیق، علام احمد، ۱۲۶۰ هـ، **محشّی**، ۷ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۲×۱۳/۵.

[۱۰۳۵]

● **دربارهٔ وفات سلمان فارسی**

از: **ناشناس**، رساله‌ایست در مورد بعضی وقایع در دوران حضرت علی علیه السلام برگرفنه ارکتاب «مشارق الانوار و اطهار الاسرار».

آغاز: روایتست از اصبغ بن نباته که گمه بود با سلمان فارسی رحمة الله...

1551 -[C۲۲۶/۲] شکسته نستعلیق، سدهٔ ۱۳ هـ، کرم خورده، ۱۵ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۲۲×۱۶.

[۱۰۳۶]

● **دستنبو**

از: **اسدالله خان غالب دهلوی** (۱۲۱۲-۱۲۸۵ هـ/۱۷۹۷-۱۸۶۹ م)، زندگیامهٔ نگارنده و شرح احوال روزگارش می‌باشد، با نثر آمیحته به نظم، فارسی سره که در ماه مه ۱۸۵۷ م آعاز و در زوئیه ۱۸۵۸ م به انجام رسانده است

آغاز: قصیدهٔ برگزیده در مدح حداوند روی رمین . در رورگارها نتواند شمار یافت...

(ر.ک مشترک ۱۰. ۵۸۹، نسحه‌ها ۵ ۳۵۶۲، آراد ۱ ۱۱۷).

1552 -[۴۵۵/۱] نستعلیق، شمس‌الدیں محمد، ۱۲۷۶ هـ، کرم حورده، **آغاز افتاده**، ۲۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۹×۱۹

[۱۰۳۷]

● **دستورالعمل**

ار: **جواهر مل منشی**، نگاشتهٔ ۱۱۳۹ هـ/۷-۱۷۲۶ م در وقایع دوران اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ/ ۱۶۵۸-۱۷۰۷ م).

آغاز: محملت فضاء محکمهٔ گون و نشاکیوان ممتاز خدمت مرکب نسیم...

1553 -[C۸۷] شکسته نستعلیق، شیخ محمد بایزید بن شیخ محمد فرید بن خان محمد، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۱۳۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۲.

● **دستور فایض النور ← آداب لباس رسول**

● **دلگشای شمشیرخانی ← تاریخ شمشیرخانی**

[۱۰۳۲]

● **خلاصهٔ تاریخ شاهجهانی**

ار **ناشناس**، نوضیحی است دربارهٔ درآمد، مالیات و محصولات ایالات هند در عهد شاهجهان و همچنین مفدار پولی که در آن عهد به مصرف ساخت فلعه‌ها و مساجد رسیده است

آغاز: خلاصهٔ کتاب تاریخ شاهجهانی . صوبهٔ هندوستان هشت...

1547 -[C۸۱] سنعلیق، کنهیا لعل، ۱۲ ربیع‌الاول ۱۲۴۴ ه، کرم خورده، مجدول مطلاّ، ۳ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۷×۲۷.

[۱۰۳۳]

● **خلاصة التواریخ**: خلاصهٔ تاریخ

از: **منشی سجان رای سنگه بتالوی** (زنده در ۱۱۱۰ ه/۹-۱۶۹۸ م)، تاریخ هندوستان از باستان است نا مرگ اورنگ‌زیب که به سال ۱۱۰۷ ه/۶-۱۶۹۵ م به انجام رسانده و بعدها بر آن افروده است. در سه «حصه» نکم افوام هندو و روایات آنان، اسنانهای هند، فرمانروایان هندوستان از راجا جدبشتر (یودهشتر) تا پایان شاهی هندیان و از سبکتگین و راجه‌های آن روز نا جانشینان سلطان بهلول لودی. حصهٔ دوم تیموریان از بابر پادشاه (۹۳۳-۹۳۷ ه/۱۵۲۶-۱۵۳۰ م) نا اورنگ‌زیب. حصهٔ سوم جنگهای خانگی میان عالمگیر و برادرانش جامه در مرگ عالمگیر

آغاز. نقاش نگارخانهٔ کاینات و مصور کارگاه مکنونات چون افتضای آن کرد .

(ر ک متشرک ۱۰: ۴۵۹، گنج بحتی ۴: ۲۰۴۱، مرآة العلوم ۱: ۱۷ و ۳: ۱۲، موره. ۷۲۷)

1548 -[A۲۶۸] نستعلیق، ۱۲۶۱ ه، کرم خورده، ۹۱۹ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۹/۵×۲۵/۵.

1549 -[A۴۵۷] نستعلیق درشت، جرونجی لعل، ۱۲۳۱ ه، فرخ‌آباد، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، ۲۴۰ برگ، ۲۲ س، اندازه. ۲۲×۳۲.

● **خلاصهٔ شاهنامه ← تاریخ شمشیرخانی**

[۱۰۳۴]

● **خلقت الانسان**

از: **ناشناس**، در تاریخ از آغاز خلقت انسان، انبیاء خلفای راشدین تا اورنگ‌زیب.

آغاز: الحمدلله... بدانکه هذا الکتاب خلقت الانسان نامهٔ انسان است...

[۱۰۴۱]

● **رسالهٔ مولود شریف**

از: **ناشناس**، در تاریخ و چگونگی ولادت پیامبر اسلام ﷺ با سربندهای «یا رب صل و سلم دایماً».

آغاز: الحمدلله والسلام زاکیات و تحیات وافیات از حباب... بر روح پر فتوح سیدالاولین والآخرین افضل...

1559 -[B۶۴] نستعلیق، کرم خورده، اوراق از هم جدا، ۱۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۲۶/۵×۱۸/۵.

● **روزنامهٔ وقایع محاصرهٔ حیدرآباد ← وقایع نعمت خان عالی**

[۱۰۴۲]

● **روضة الاحباب فی سیرة النبی و الآل و ... حاب**

از: **میر جمال‌الدین عطاءالله بن فضل‌الله حسینی دشتکی شیرازی** که مرگش را ۹۲۶ هـ/۱۵۲۰ م نوشته‌اند. به نام امیر علی شیرنوایی (۸۴۴-۹۰۶ هـ/۱۴۴۰-۱۵۰۱ م) در ذی‌الحجه ۸۸۸ هـ/دسامبر ۱۴۸۳ م در سه «مقصد» در دو «جلد» به پایان رسیده است. مقصد یکم سرگذشت پیامبر ﷺ در سه «باب»، مقصد دوم در احوال صحابه، در دو «باب» رجال و نساء، مقصد سوم احوال محدثان در سه «باب» به ترتیب الفبا.

آغاز. الحمدلله الذی من علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولاً منهم... اما بعد چنین گوید...

(ن ک: منزوی ۱۰: ۲۲۷، موزه: ۷۷۸، آزاد ۱۶: ۴-۲۳، کرزن. ۹، سالار ۱: ۱۰۸، ندوه. ۶۷۴).

1560 -[B۴۴۴] نستعلیق، صفحهٔ اوّل منقوش مطلا، مجدول، ۴۱۵ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۵×۲۶.

1561 -[C۳۶۱] نستعلیق، مرید احمد، ۱۱۶۸ هـ، فیروزآباد، آغاز برابر نمونه، کرم خورده، ۳۹۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۷.

1562 -[B۴۴۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... مرضی و جرحی همراه شده بودند چیزی عطا فرمود و لیکن...، مجدول، ۴۶۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۵×۲۶.

1563 -[C۱۷۰] نستعلیق و نسخ، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ... محمدی انتقال یافت و همچنین بعهود و مواثیق...، کاغذ الوان، ۲۷۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

[۱۰۴۳]

● **روضة الشهدا**

از: **کمال‌الدین حسین کاشفی بیهقی** (م: ۹۱۰ هـ/۱۵۰۵ م)، یکی از کهن‌ترین کتابهای سوگواری است

[۱۰۳۸]

● ده مجلس

از: **ناشناس،** برای روضه حوانان نگاشته شده است. برخی نسخه‌ها که بدین نام روایت شده‌اند می‌تواند کتابی جدا و یا تقلیدی از یکدیگر باشند. اولین برگ نسخه به نام ده مجلس است.

آغاز: راویان اخبار جگر سوز و ناقلان آثار غم اندوز از فضل بن عباس روایت کرده‌اند که...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۳۶۵، نسخه‌ها ۶: ۴۴۶۴).

1554 -[C۴۰] نستعلیق خوش، کرم خورده، **انجام افتاده، ۷ مجلس،** ۱۰۲ برگ، ۸ س، اندازه: ۱۱×۲۱.

1555 -[C۶۱] نستعلیق خوش، کرم خورده، **آغاز:** الحمدالله الذی جعلنا من امة حبیبه و خلیفته محمد المصطفی...، یاره، ۱۱۶ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

1556 -[C۴۵۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** الحمدلله... **منظومه:** یا رب به حق سید کونین مصطفی /آن شافع معاصی آن شمع اصفیا...، یاره، ۱۲۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

[۱۰۳۹]

● ده مجلس محرم

ار **ناشناس،** در آن ذکر واقعهٔ کربلا آمده است.

آغاز: الحمدلله الذی روح ارواح المحبین به سیم لا اله الا الله...

1557 -[C۴۹] نستعلیق خوش، ۷۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

● راجاولی ← تاریخ راجاولی

● رزمنامه ← جنگنامه

[۱۰۴۰]

● رسالهٔ عجاله: عحاله

از: **محمد باقر** (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه) **بن محمد تقی مجلسی،** در احوال ائمهٔ معصومین.

آغاز: الحمدلله الذی جعل النببن لسان صدق فی الاخرین... علی محمد اشرف المرسلین و اله... حاکسار گناهکار...

1558 -[C۱۹۹] نستعلیق، ذی‌الحجه ۱۰۸۵ ه، کرم خورده، یاره، **مجدول، صفحهٔ اول منقوش مطلاّ،** ۱۶۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

روی «سیر المتأخرین» غلام حسین در سه «دفتر»: ۱- تیموریان هند از تیمورگورکانی (۷۷۱-۸۰۷ ه) تا ۱۱۵۲ هجری (محمد شاه)، ۲- تاریخ بنگال، عظیم‌آباد (پتنا) تا نواب ناظم (۱۱۴۰-۱۱۹۵ ه/ ۱۷۲۷-۸ - ۸۱-۱۷۸۰ م)، ۳- تاریخ هند از ۱۱۵۳-۱۱۹۵ ه/۱۷۴۰-۱۷۸۱ م.

آغاز: حمد بیحد و سپاس بیعد نثار بارگاه عظمت و جلال... مطلقی است که نیرنگ...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۵۲۲، مرآة العلوم ۱: ۲۷، سالار ۱. ۳۸۳، بانکی‌پور ۷: ۹۴، آزاد ۱: ۱۱۴، کرزن: ۲۰، اسوری ۱: ۶۳۹).

1569 -[C۱۸۹] شکسته نستعلیق، ۱۲۲۳ ه، کرم خورده، ۲۶۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

[۱۰۴۶]

● سراج الاقبال

از: **محمد عباس رفعت بن وحید الزمن**، تاریخ بهوپال است که در سال ۱۲۶۹ ه/۱۸۵۲ م نگاشته است.

آغاز: حمد خدای انتهاست... اما بعد، فقیر غریب الوطن جریح القلب .. الناس محمد عباس بن وحیدالزمن مصنف حدیقة الاحراح

(ن ک آزاد ۱ ۱۳۶).

1570 -[C۴۷۰] نستعلیق و شکسته نستعلیق، محمد عباس، رجب ۱۲۷۰ ه، اوراق از هم جد، ۹۵ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۹×۲۴/۵

[۱۰۴۷]

● سرورالمحزون: ترجمهٔ نورالعیون

از. **شاه ولی‌الله** (م. ۱۱۷۶ ه/۱۷۶۲ م) **بن عبدالرحیم محدث دهلوی**، ترجمهٔ «نورالعیون فی تلخیص سیرالامین المامون» نگاشتهٔ **ابوالفتح محمد**، معروف به **سیدالناس اندلسی بن محمد** است.

آغاز: بعد سپاس خدای تبارک و تعالی گشایندهٔ درهای عطا، بخشایندهٔ خلعتهای...

(ن ک: مشترک ۱۰: ۳۰۵، گنج بخش ۴. ۱۹۷۸، آزاد ۱: ۳۴، سالار ۱: ۵۵، ندوه: ۴۲، ۷۱۶).

1571 -[A۷۳/۳] نستعلیق، محرم ۱۲۴۳ ه، کرم خورده، ۱۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۶×۲۶.

[۱۰۴۸]

● سیرت پاک حضرت محمد ﷺ.

از: **ناشناس**، در تولد و ایام طفولیت پیامبر اسلام و سیرت و اخلاق آن حضرت.

که گویا اصطلاح «روضه خوانی» از نام این کتاب گرفته شده باشد. نگاشته به سال ۹۰۸ ه‍/۳-۱۵۰۲ م در ده «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: ای شربت درد تو دوای دل ما/آشوب و بلای نو عطای دل ما...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۴۸، ندوه. ۶۷۴، سالار ۱: ۱۲۴، کرزن: ۹، آزاد: ۲۵).

1564 -[B۴۴۶] نستعلیق، کرم خورده، محدول، ۲۹۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۷×۱۶/۵.

1565 -[C۳۹۲] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... فدای شاهزادهٔ کونین کنی حبیب گفت بخدای کعبه که چنین خواهم...، **انجام افتاده**، ۲۹۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۴

[۱۰۴۴]

● **روضة الصفا فی سیرة الانبیاء والملوک والخلفا** (ج ۱ و ۲)

از: **سید محمد**، معروف به **میرخواند** (۸۳۷-۹۰۳ ه‍/۱۴۳۳-۱۴۹۸ م) **بن امیر برهان‌الدین خاوند شاه بن کمال‌الدین محمود**. تاریخ عمومی است، از آغاز آفریش تا روزگار نگارنده در یک «مقدمه» و هفت «جلد» و یک «خاتمه» که جلد هفتم و خاتمهٔ آن را نوادهٔ دختری او «خواند میر» پس از مرگ او به انجام رسانیده است و سپس هدایت طبرستانی «روضة الصفای ناصری» را از روی آن و به مانند دنبالهٔ آن نگاشته است.

آغاز ج ۱: زیب فهرست نسخهٔ مفاخر انسای عالی مکان و زینت...

آغاز ج ۲: عنوان صحیفهٔ مراداب و فهرست مجموعهٔ سعادات مبنی بر حکایات بافدان سر عظام سلف

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۹۸، موزه ۷۳۰، آزاد ۱ ۳، سالار ۱: ۱۲۱، ندوه ۶۷۶)

1566 -[C۳۷۲] نسخ، عزیز بن محمد، ۱۰۳۰ ه‍، کرم خورده، اوراق از هم کنده، **ج ۱**، ۳۵۰ برگ، ۲۵ س، اندازه: ۲۶×۱۷.

1567 -[B۴۴۲] نستعلیق، کرم خورده، پاره، **ج ۲**، ۲۲۵ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۸×۱۹.

1568 -[۴۴۳] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**. . . و یاران صادق و دوستان موافق . آن سرور می‌فرمود که...، **انجام افتاده، ج ؟**، ۲۴۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۷×۱۹.

[۱۰۴۵]

● **زبدة التواریخ:** ملخص تواریخ

از: **مولوی عبدالکریم** (از نیمهٔ دوازدهم هجری) فرزند **علی حسینی**، انجام شده پس از ۱۱۹۵ ه‍، از

● **شاهجهان‌نامه ← عمل صالح**

● **شاهنامهٔ منثور ← دلگشای شمشیرخانی**

● **شرح احدیه بر وقایع محمدیه ← وقایع نعمت خان عالی، شرح**

[۱۰۵۱]

● **شش فتح کانگره**

از: **مرزا جلال طباطبائی** (زنده در ۱۰۴۴ ه‍/۵-۱۶۳۴ م)، در چگونگی فتح قلعه کانگره در شعبان ۱۰۲۷ ه‍/ژوئیه ۱۶۱۸ م در سیزدهمین سال پادشاهی جهانگیر در شش «فتح».

آغاز. حضرت حکیم علی الاطلاق جل جلاله که در ازل پیش از آنکه کارکنان دیوان جلال و جمال در اعمال کشور ایجاد بر سر کار آید

(ن.ک. مشترک ۱۰: ۴۳۱، موزه ۵: ۷۳۴، نسخه‌ها ۶: ۴۶۷۲، سالار ۱: ۳۱۷، شیفته: ۹۳).

1576 -[A۱۰۸] نستعلیق، ۱۲۵۳ ه‍، احمبر، ۷۱ برگ، ۱۲ س، اندازه ۱۶×۲۳

[۱۰۵۲]

● **شواهدالنبوة لتقویة اهل الفتوة**

از **نورالدین عبدالرحمٰن جامی** (۸۱۷-۸۹۷ ه‍/۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، شواهد پیامبری حضرت محمد ﷺ است، از رویدادهای زندگانی او و یاران و جانشینان، در ۸۸۵ ه‍/۸۱-۱۴۸۰ م به خواهش امیر علی شیرنوایی (۸۴۴-۹۰۶ ه‍/۱۴۴۰-۱۵۰۱ م) در یک «مقدمه» و هفت «رکن» و یک «خاتمه» مقدمه در بیان معنی نبی و رسول، رکن ۱- شواهد و دلایلی که پیش از ولادت آن حضرت ظاهر شده است، ۳- در آنچه از بعثت تا هجرت ظاهر شده و امثال آن.

آغاز: الحمدلله الذی ارسل رسلاً مبشرین و منذرین

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۲۳، آزاد ۱. ۲۰، سالار ۱: ۱۰۵ و ۴: ۳۰۰، موزه ۷۵۸).

1577 -[C۲۸۴] نستعلیق، منقوش و مجدول، ۳۵۰ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۴/۵×۲۴

1578 -[B۴۴۱] شکسته نستعلیق، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده**، ۳۳۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۲۶.

[۱۰۵۳]

● **ظفرنامه**

از: **علی یزدی معمایی** (م: ۸۵۸ ه‍/۱۴۵۴ م)، به دستور سلطان ابراهیم پسر شاهرخ تیموری در ۸۲۸ ه‍/

آغاز: ... در آن ایام معهود بود که از زنان بنوسعد به شیر دادن به مکه آمدندی خلق مکه به سبب گرما...

1572 -[C۳۸۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۱۸۷ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

[۱۰۴۹]

● سیرة النبی ﷺ

از: **ناشناس**، زندگینامهٔ پیامبر اسلام ﷺ است که نگارنده در آن به مسئلهٔ ولادت، غزوات و سیرهٔ آن حضرت پرداخته است.

آغاز. ... التامات من غضبه و عقابه و شر عباده و من همزات التیاطین...

1573 -[D۳۶] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده، مجدول مطلاّ**، ۲۵۰ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۷.

1574 -[D۲۸۶] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... خود دو سه نوبت مرکب فروش شده و به اجازت دادی و به اجازت ستدی...، **انجام افتاده**، در احوال پیامبر و سیرت آن حضرت ﷺ، ۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

● سیر شریف ← معارج النبوة فی مدارج الفتوة

● سیر عفیفی ← ترجمهٔ مولود المصطفی

● سیر معینی ← معارج النبوة فی مدارج الفتوة

[۱۰۵۰]

● شاهجهان‌نامه: پادشاهنامه

ار: **ناشناس**، تاریخ سی و دو سالهٔ شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ/۱۶۲۷-۱۶۵۸ م)، است در چهار بخش و از کتابهای زیر برگرفته شده: ۱- اقبال‌نامهٔ معتمد خان، ۲- پادشاهنامهٔ عبدالحمید لاهوری. آغاز این بخش همان آغاز پادشاهنامهٔ لاهوری است، ۳- پادشاهنامهٔ ملا محمد وارث و آغاز آن همان پادشاهنامهٔ وارث، ۴- تاریخ دو ساله ۱۰۶۷-۱۰۶۹ هـ/۱۶۵۶-۱۶۵۹ م برگرفته از «عمل صالح» نگاشتهٔ صالح کنبوه.

آغاز: ذکر طلوع نیر جاه و جلال و طلوع کوکب دولت و اقبال ولادت، سعادت شایسته...

(ن. ک: بانکی‌پور ۷: ۶۷، سالار ۱: ۳۱۹ و ۸-۳۲۷).

1575 -[A۳۲۵] نستعلیق، ۱۹۲۹ م، اعظم‌گره، به خط آبی رنگ و قهوه‌ای نوشته شده، ۳۳ برگ، ۳۴ س، اندازه: ۲۱×۳۳.

در ۱۲۲۲ ه/۸-۱۸۰۷ م بدان آغاز و در شعبان ۱۲۲۳ ه/سپتامبر ۱۸۰۸ م به انجام رسانده است. تاریخ نوابان اوده و مغولان پسین هند است از برهان الملک سعادت خان، معروف به میر محمد امن، پایه‌گدار حانداں اوده در ۱۱۳۳ ه/۱۷۲۱ م و جانشبنان او تا ۱۲۱۶ ه/۲-۱۸۰۱ م و آمدن مارکوئیس ولز انگلسی و فرمانروایان انگلیسی نا ۱۲۲۳ ه/۹-۱۸۰۸ م و همچنین تاریخ سومین حنگ پانی‌پت و درانیان و مرهتبان و سیکها را نىز دارد، ناموّب.

آغاز: نغمه فروش منفار عندلبان به باد رخسار گلیست که رنگ و بوی گلهای بهاری نقلید خلق دلنواز...

(ن ک: مشنرک ۱۰: ۵۴۴، نسخه‌ها ۶: ۴۶۷۷، آزاد ۱: ۱۳۱، سالار ۱: ۵۱۴)

1582 -[A۳۵۹] نستعلیق، عبدالمحد، ۱۲۶۶ ه، لکهنو، مجدول، ۱۵۹ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۴×۱۵/۵.

1583 -[C۳۶۰] شکسته نستعلق، حسں علی خان، آغاز برابر نمونه، ۴۰ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۸×۲۷

1584 -[C۴۶۵] نسعلیق، کرم حورده، آغار برابر نمونه، مجدول (تا نمهٔ کناب) صفحهٔ اوّل منقوش، ۵۰۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۸/۵×۲۱/۵

1585 -[C۵۱۴/۱] نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده،** ۱۷۶ برگ، ۲۰ س، اندازه. ۲۵×۱۶/۵.

[۱۰۵۷]

● **عمادالسعادت، ضمیمه**

از: **غلام علی نقوی** (زنده در ۱۲۲۳ ه/۹-۱۸۰۸ م)، در احوال و رویدادهای **بالا راو پندت، احمد شاه درّانی** و **نواب نجیب‌الدوله** در حنگ مسهور یانی‌پت

آغاز: متسمل سمهٔ احوال بالا راو پندب آنچه که در اصل کتاب مندرجست...

1586 -[C۵۱۴/۲] نستعلیق، سید محمد رصا نمبردار، ۱۸۸۱ م، کرم خورده، ۳۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۵×۱۶/۵.

● **عمارات اکبرآباد ← احوال ممتاز محل**

[۱۰۵۸]

● **عمل صالح:** شاهجهان‌نامه

از: **محمد صالح کنبوه لاهوری** (درگذشتهٔ گویا ۱۰۸۵ ه/۵-۱۶۷۴ م)، تاریخ رویدادهای روزگار شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ ه) است پس از مقدمه، از زایش و دودمان او تا تیمور آغاز می‌کند. در دیباجه

۱۴۲۵ م نگاشته است. در آن سرگذشت تیمور و سپاهیان او آورده شده و اوضاع سیاسی و کشوری هند و خراسان بزرگ و ترکستان و ایران کنونی.

آغاز: افتتاح تاریخ جهانداری و نامهٔ ظفر بختیاری حمد و سپاس حضرت پادشاهی تواند بود...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۱۵۹، آزاد ۱. ۴۶، کرزن: ۱۰، ۱۱، سالار ۱: ۱۸۵).

1579 -[D۵۶۱۱۸] نستعلیق، رجب ۱۲۲۷ ه، کرم خورده، ۵۶۶ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۹×۳۲/۵.

● **ظفرنامه ← جنگنامه**

● **ظفرنامهٔ عالمگیری ← واقعات عالمگیری**

[۱۰۵۴]

● **عالمگیرنامه**

از: **محمد کاظم** (م: ۱۰۹۲ ه/۱۶۸۱ م) فرزند **محمد امین منشی قزوینی**، رویدادهای ده سالهٔ نخستین پادشاهی اورنگ‌زیب از جمادی الاول ۱۰۶۸ ه/۱۶۵۸ م که از دکن سوی دارالخلافه حرکت کرده تا اواخر رجب ۱۰۷۸ ه/۱۵ ژانویه ۱۶۶۸ م که در دیباچه زندگی او را نیز آورده است شیوهٔ نگارش همان است که در «اکبرنامه» و «اقبال‌نامه» و «پادشاه‌نامه» به کار رفته است.

آغاز: ای داده به عقل پرتو آگاهی /شاهان زتو کامیاب شاهنشاهی...

(ن ک: مشترک ۱۰: ۴۵۴، آزاد ۱: ۱۰۴، بانکی‌پور ۷: ۸۵، سالار ۱: ۳۳۴، اسوری ۱: ۵۸۶).

1580 -[۴۶۰] نستعلیق، رمضان‌المبارک ۱۱۳۵ ه، کرم خورده، ۴۲۳ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۳.

● **عالمگیرنامه ← مآثر عالمگیری**

● **عجاله ← رسالهٔ عجاله**

[۱۰۵۵]

● **عجب العجاب**

از **محمد حسین بن شیخ جلیل محمد اسمٰعیل**، ترجمهٔ فارسی، نامهٔ پیامبر ﷺ است به معاذ بن جبل

آغاز. من محمد رسول الله الی معاذ بن جبل سلام علیک فانی...

1581 -[D۳۴] نسخ و نستعلیق، ۴ برگ، ۱۰ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۱۰۵۶]

● **عمادالسعادت**

از: **غلام علی خان نقوی (رضوی) بن سید محمد اکمل خان**، به دستور کرنل جان بیلی، در شهر لکهنو

اخبار معجزات...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۵۹، سالار ۷: ۲۸۳).

1590 -[C۱۹۴] نستعلیق، محمد نقی، ربیع الاول ۱۱۶۳ ه، کرم خورده، پاره، **منقوش مطلاّ، دو صفحهٔ اوّل مجدول مطلاّ**، ۱۹۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۱.

[۱۰۶۲]

● **گزارش**

از: **ناشناس**، در احوالات و امور روزانهٔ یکی از صاحب منصبان در **عهد مغولان هند**.

آغاز: ... الحال خبر اینست که به خدمت شریف گزارش رفته بود...

1591 -[C۱۴۹] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۴۱ برگ، ۱۳-۱۱ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

● **گزارش احوال فرقهٔ سکهان ← تاریخ سیکها**

● **لباس سید البشر ← آداب لباس رسول**

[۱۰۶۳]

● **مآثر عالمگیری**: عالمگیرنامه

ار: **میرزا محمد ساقی، مستعد خان** (م: ۱۱۳۶ ه/۴-۱۷۲۳ م)، رویدادهای پنجاه ساله اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) است با دو «دیباچه» یکی در آغاز ده سالهٔ نخستین و یکی در آغاز چهل سالهٔ پسین.

آغاز: انتخاب صحایف ایجاد انس و جان...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۸۰، مرآةالعلوم ۱: ۲۵، ۲: ۳۹، سالار ۱: ۳۴۴، آزاد ۱: ۱۰۸، بانکی‌پور ۷: ۸۶).

1592 -[A۳۲۱] نستعلیق، میر منشی عنابت خان، کرم خورده، دارای حواشی، **در طرفین مهری به نام شهید شاه محمد غوث بن شاه**، ۲۶۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۷/۵.

[۱۰۶۴]

● **مجموعهٔ میرزا مهدی خان**

از: **ابوالمفاخر نظام‌الدین محمد هادی**، مخاطب به **میرزا مهدی خان صفوی**، به سال ۱۱۴۲ ه/ ۲۹-۱۷۳۰ م. از تیمور (م: ۸۰۷ ه/۵-۱۴۰۴ م) تا شاه محمد معظم بهادر شاه عالم یکم (۱۱۱۸-۱۱۲۴ ه) و به نام او در هفت «باب»، به گونهٔ مجدول که نام پادشاه را می‌آورد و زیر آن ده جدول است: ۱- نام و پدر و مادر، ۲- تاریخ و جای زایش، ۶- سبب مرگ، ۹- تاریخ مرگ، ۱۰- جای مرگ و خاکجای.

تاریخ نگارش ۱۰۷۰ هـ/۶۰-۱۶۵۹ م است ولی پیداست که پس از مرگ شاهجهان نیز رویدادها را تا ۱۰۸۰ هـ/۶۹-۱۶۷۰ م دنبال کرده است. قسمت الحاقی آن زندگینامهٔ سادات و مشایخ و دانشمندان و فاضلان و پزشکان و سرایندگان و امیران روزگار شاهجهان را نیز دربردارد.

آغاز: ...کرد اقبالش جهان را صبح وش از آفتاب/سال آن تاریخ حسب العقل...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۵۱، نسخه‌ها ۶: ۴۶۷۸، مرآة العلوم ۱: ۲۳، ایوانف: ۴۶، آصفیه ۱: ۲۲۱).

1587 -[B۴۵۹] شکسته نستعلیق، ۱۱۴۷ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده**، مجدول، ۲۲۸ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۲×۳۴.

● عیارالمورخین ← مرآت آفتاب نما

● فتحیهٔ عبرتیه ← تاریخ ملک آشام

[۱۰۵۹]

● فضایل نبوت

از: **میر سید عبدالاوّل**، در اخلاق و سیر پیامبر اسلام ﷺ و اثبات پیامبری و حقیقت نبوت و بعثت رسول ﷺ.

آغاز: حدیثی صحیح که سلسلهٔ اسناد آن به عقل و نقل... مرفوع...

1588 -[D۴۱۰۸] نستعلیق، مجدول مطلاً، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاً، ۱۸۹ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۴×۲۰

[۱۰۶۰]

● کتاب المعجزات

از: **ناشناس**، دربارهٔ معجزات پیامبر اسلام ﷺ در چند «فصل» و هر فصل در چند «باب».

آغاز: ... مغرور لقمهٔ در دهن نهاد و امیرالمؤمنین گفت که یا برادر...

1589 -[C۱۸] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۴۸ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۳×۲۴.

[۱۰۶۱]

● کفایة المؤمنین: ترجمهٔ خرایج و جرایح

از: **محمد شریف**، به نام سلطان ابراهیم قطب شاهی دکنی (۹۵۷-۹۸۸ هـ/۱۵۵۰-۱۵۸۱ م) ساخته است. نام کامل اثر «کفایة المؤمنین فی معجزات الائمة المعصومین» در چهارده «باب».

آغاز: رب اشرح لی صدری... حمد و سپاس نامحدود مر واجب الوجودی... اما بعد، جون غرض از

● **مرآت اسکندری ← مرآت سکندری**

● **مرآت الافاغنه ← تاریخ خانجهانی و مخزن الافغانی**

[۱۰۶۷]

● **مرآت سکندری:** مرآت اسکندری

از. **سکندر**، معروف به **منجهو** (گویا زادهٔ ۹۶۱ ه‍/۱۵۵۴ م) **بن محمد بن اکبر**، گجراتی الاصل، تاریخ پادشاهان گجرات است تا سال ۱۰۰۰ ه‍/۲-۱۵۹۱ م که به سال ۱۰۲۰ ه‍/۲-۱۶۱۱ م نگاشته است در دیباچه آن آمده است که تاکنون تاریخ جامعی از پادشاهان گجرات نگاشته نشده است. اگر نگاشته شده مورخان هر کدام چشم به صله داشته‌اند و جز قصه‌هایی در ستایش پادشاهان نگفته‌اند.

آغاز: الحمدلله الذی جعل فردا من افراد البشر... اما بعد چنین می‌گوید سکندر بن محمد...

(ن.ک: منزوی ۱۰: ۴۱۹، نسخه‌ها ۶. ۴۶۹۷، سالار ۱. ۴۹۶، مرآة العلوم ۱. ۳۱ و ۳: ۱۴)

1596 -[A۶۷] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۱۸۸ برگ، ۱۹ س، اندازه ۲۳/۵×۱۴/۵

[۱۰۶۸]

● **مطلع الانوار فی ترجمة الآثار**

از. **عفیف نور کاشانی، عفیف‌الدّین بن نورالدّین کاشانی**. نگاشته پس از ۷۰۰ ه‍/۱۳۰۰ م و پیش از ۸۴۲ ه‍/۹-۱۴۳۸ م در ذریعه به نام «کشف الانوار فی سیره النبی المختار» آمده است سرگذشت و سیرت پیامبر ﷺ است به صورت کوتاه از زایش تا مرگ و رویدادهای تاریخی روزگار خلفای چهارگانه و برخی از امویان در بیست و یک «فصل».

آغاز عنفوان جوانی ذوقی و شوقی و محبت و ارادتی در مباحثهٔ علوم دینی.

(ن.ک. منزوی ۱۰: ۲۰۹، کرزن. ۷۴۷، آزاد ۱. ۱۹، سالار ۱: ۱۳۵، مرآة العلوم ۳ ۶، ندوه. ۶۸۹)

1597 -[B۵۲] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، ۲۵۰ برگ، ۱۳ س، اندازه ۲۲×۱۴

1598 -[C۲۶/۲] نستعلیق، عبدالعزیز، ۱۲۴۷ ه‍، کرم خورده، **آغاز افتاده** ذکر جلسهٔ دو زانو کند بعضی پای راست ، **انجام افتاده**، ۲۷ برگ، ۱۲ س، اندازه. ۱۸×۱۲.

[۱۰۶۹]

● **معارج النبوة فی مدارج الفتوة:** سیر شریف: سر معنی

از. **معین مسکین فراهی، معین‌الدّین محمد** (م: ۹۰۷ یا ۹۱۰ ه‍/۲-۱۵۰۱ یا ۵-۱۵۰۴ م) **بن محمد**

آغاز: سپاس بیقیاس سزاوار مالک الملکی که انتظام جهان به وجود فایض الجود...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۴۹۰، نسخه‌ها ۶: ۴۶۹۵، سالار ۱: ۳۲۴، موزه: ۷۴۱).

1593 -[A۱۸/۲] نستعلیق، **انجام افتاده**، ۱۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۴/۵.

[۱۰۶۵]

● **مدارج النبوة**

از: **شیخ عبدالحق محدث دهلوی** (م. ۱۰۵۲ ه‍/۳-۱۶۴۲ م) در فضایل و کمالات و رویدادهای زندگی پیامبر بزرگ اسلام ﷺ. در پنج «قسم» و یک «تکمله» و هر قسم در چند «باب» با سربندهای «وصل»

آغاز: بعد هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شی علیم این کلمات اعجار سمات هم مشتمل بر حمد و ثنای الهی است ..

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۲۷۳، کرزن ۲۵۴، سالار ۱: ۱۳۷، آزاد ۱: ۲۵، شیفته. ۹۵، ندوه: ۶۸۸).

1594 -[B۴۳۷] نستعلیق، کرم خورده، مطلاّ، مجدول، محشّی، ۲۰۷ برگ، ۱۹ س، اندازه. ۲۸×۱۵.

[۱۰۶۶]

● **مرآت آفتاب نما:** عیارالمورخین

از: **نواب عبدالرحمٰن**، ملقب به **شاهنواز خان هاشمی بنبانی دهلوی** (م: ۱۲۲۳ ه‍/۱۸۰۷ م)، نام کتاب از تخلص **شاه عالم** که **آفتاب** بوده گرفته شده. تاریخ نگارش ۱۲۱۶ ه‍/۱۸۰۱ م را سر می‌رساند «عیارالمورخین» تاریخ (۱۲۱۸ ه‍/۴-۱۸۰۳ م) به پایان رسیدن آن را دربردارد. تاریخ کوتاه جهان از آغاز تا روزگار نگارش است به‌گونهٔ دائره المعارف. بیشتر تاریخ روزگار شاه عالم در یک «مقدمه» دو «جلوه» و «خاتمه». مقدمه در فضیلت و حاجت به علم تاریخ، جلوهٔ یکم، تاریخ در نه «تجلی»، جلوهٔ دوم، جغرافیا در هشت «تجلی»، خاتمه در شگفتی‌های جهان که از آن گزارش کوتاهی از امریکا نیز آورده است. گذشته از تاریخ و جغرافیا از آفرینش کاینات، جانوران، سرایندگان، خوشنویسان، نقاشان و آگاهی‌هایی دربارهٔ هندوان را دربردارد.

آغاز: مقالی که خوشابی لآلی متلالی الفاظ آبدارش آرایش افسر سلطان سخن تواند نمود...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۱۳۲، کرزن. ۸، ۹، آزاد: ۱۵، سالار ۱: ۹۰).

1595 -[C۱۹۸] نستعلیق، فرزند علی خان، صفر ۱۲۵۴ ه‍، اکبرآباد، کرم خورده، مجدول، اوراق از هم جدا، ۲۹۶ برگ، ۱۷ س، اندازه. ۲۹×۲۲.

● **ملخص تواریخ ← زبدة التواریخ**

● **ملفوظات امیر تیمور ← توزک تیموری**

[۱۰۷۱]

● **مناقب مرتضوی**

از: **محمد صالح کشفی** (م: ۱۰۶۰ با ۱۰۶۱ ه/۱۶۵۰ یا ۱۶۵۱ م)، از متن آن برمی‌آید که وی از اهل سنت و منهم به رفض بوده است. در ۱۰۳۷ ه/۵-۱۶۲۴ م به آن آغاز و در ۱۰۳۷ ه/۸-۱۶۲۷ م به انحام رسانده است. با عنوانهای «منفبت» به نثر آمیخته به نظم با سربندهای «لمولفه» و «لوالدی».

آغاز: خداوندا عطا کن نشهٔ ذوق...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۶۵، آزاد ۱: ۲۸، سالار ۷: ۲۹۲، کرزن: ۲۶۴، موزه: ۷۹۴).

1605 -[C۴۴۵] ستعلبق، محمد شریف، ۱۰۱۱ ه، کرم خورده، ۱۶۸ برگ، ۱۵ س، اندازه. ۱۵×۲۷.

[۱۰۷۲]

● **ناشناخته**

ار **نورالدین محمد شیرازی** معروف به **نعمت خان عالی** (م: ۱۱۲۲ ه/۱۷۱۰ م)، نثر ادبی است آمخته به نظم که نگارنده در ضمن به مدح عالمگر اورنگ‌زیب پادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) برداخته است.

آغاز. . در جستجوی . معرف همه بن کوشند و ار گفگوی آن. .

1606 -[C۵۰۸] نستعلیق و نسح، ۱۰۹۲ ه [۱۶۸۱ م]، کرم خورده، **آغاز افتاده**، ۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵.

[۱۰۷۳]

● **ناشناخته**

از: **ناشناس،** تاریخ عمومی جهان است از آغاز آفرینش انسان و پریان تا حکومت انوشیروان بن قباد.

آغاز: سپاس و ستایش مر ذات پاک معبودی را که آغاز او پیش از ابد است ..

1607 -[C۱۳۶] نستعلیق، کرم خورده، ۲۳۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۲۹

1608 -[C۳۱۴] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... در زمین می‌رود چند شب در... نمودن معجزهٔ درمانی پیش...، **انجام افتاده،** تاریخ اسلام آغاز تا شهادت امام حسین علیه‌السلام به دست امویان، ۱۲۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۴.

زندگینامهٔ پیامبر ﷺ و تاریخ صدر اسلام است. در یک «مقدمه» و چهار «رکن» و یک «خاتمه» و سربندهای «واقعه» به سال ۸۹۱ هـ/۱۴۸۶ م نگاشته است.

آغاز: حمدی که صحایف لطایف اطباق فلکی به نقوش تقریر آن موشح بود...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۲۳۵، نسخه‌ها ۶: ۴۵۴۲، آزاد ۱: ۳۱، کرزن: ۸، سالار ۱: ۱۱۷، موزه: ۷۶۰).

1599 -[B۴۳۸] نستعلیق جلی، سید بنده رضا ولد سید بنده حسین، ۱۲۶۹ هـ، لکهنو، کرم خورده، ۶۱۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۳۱.

1600 -[B۴۳۹] نستعلیق جلی، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... **واقعهٔ اول از وقایع مقدمات آن بود که جابر** بن شمر روایت می‌کند...، پوسیده، اوراق از هم جدا، ۷۳۵ برگ، ۱۱ س، اندازه: ۱۹×۲۹.

1601 -[C۴۴۰] نستعلیق جلی، عبدالوهاب بن سعید، ۹۸۸ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... نبوی و متعدان [کذا] آثار مصطفوی چنین گفته‌اند که در اوایل سال چهارم...، ۷۰۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۸.

1602 -[C۵۲۳/۱] نسنعلیق، سلطان محمد ناهی (مطربی)، ۱۰۰۴ هـ، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... فصل سیوم در تمثیلاتی که صیقل و عار انکار از آیینهٔ اقرار...، مجدول، ۶۸ برگ، ۲۷ س، اندازه: ۲۱×۳۳.

1603 -[C۵۲۳/۲] نستعلیق، سلطان محمد ناهی (مطربی)، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... رکن چهارم در ذکر هجرت آن حضرت صلی الله علیه و سلم...، منقوش مجدول مطلاّ، ۱۸۱ برگ، ۲۷ س، اندازه: ۲۱×۳۳.

[۱۰۷۰]

● معراج‌نامه

ار: **ناشناس**، در چند فصل: بردن به معراج، آمدن جبرائیل، سیر فرمودن حضرت پیامبر از مکه به بیت المقدس، وقایع سدرة المنتهی، سیر غرایب و عجایب بهشت، طایفه‌های دوزخ، مراقبت حضرت پیامبر، وقایع بعد از نزول.

آغاز: الحمدلله معراج سید کاینات آن خلاصهٔ موجودات...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۳۸۰، موزه: ۷۶۱).

1604 -[B۵۹] نستعلیق، محمد اشرف، ۲۴ دی سال ۲ جلوس محمد شاهی، کرم خورده، ۱۰ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۱×۲۵.

آغاز: اللهم صل علی سیدنا محمد ترجمان لسان القدم روح الهدایة کافة الانام من العرب و العجم...
(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۸۵، نسخه‌ها ۶: ۴۵۵۹، علمای هند: ۱۴۷).
1613 -[C۲۵۰/۱] نستعلیق، سعدالله، دارای مهر سید میر قادری مورخهٔ ۱۲۱۷ ه و در آخر مهر علی شیر ولد سید نظام مورخهٔ ۱۲۱۸ ه، ۱۲۳ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۵×۲۳.

[۱۰۷۶]

● نظام التواریخ

از: **بیضاوی شیرازی، قاضی القضات ناصرالدّین ابوسعید عبدالله** (م: ۶۸۴ یا ۶۸۵ ه/۶-۱۲۸۵ م) **بن قاضی القضات ابوالقاسم عمر بن فخرالدّین ابوالحسن بیضاوی**، برای شمس‌الدّین محمد جوینی در ۲۱ محرم ۶۷۴ ه/۱۷ ژوئیه ۱۲۷۵ م به انجام رسانده است. تاریخ کوتاهی از جهان است، از آفرینش تا روزگار نگارش در چهار «قسم».
آغاز: حمد بی‌نهایت و شکر بی‌غایت مبدعی راکه به یک امر کن عالم ارواح و اشباح را بنیاد کرد...
(ن.ک: مشترک ۱۰: ۸۹، موزه: ۷۴۷، آزاد ۱: ۲، سالار ۱: ۶).
1614 -[C۳۷۵] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، اوراق از هم جدا، ۴۱ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

[۱۰۷۷]

● نگارستان

از: **احمد بن محمد بن نجم‌الدین غفاری** (۹۲۰-۹۷۵ ه/۱۵۱۵-۱۵۶۸ م)، نگاشته به سال ۹۵۹ ه در تاریخ عمومی جهان به روش قصص از مولود حضرت پیامبر ﷺ تا حکومت آق قوینلو.
آغاز: ای طرازندهٔ بهارستان/وی نگارندهٔ نگارستان...
(ن.ک: مشترک ۱۰: ۱۱۳، ندوه: ۶۹۱، موزه: ۷۴۷، سالار ۳: ۱۴، آزاد ۱: ۸، فیروز: ۸۸).
1615 -[B۴۶۸] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، ۳۵۰ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۶×۲۶.
1616 -[C۵۸۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، صفحهٔ اوّل منقوش مطلاّ، **انجام افتاده**، ۱۳ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۸×۲۸.

● نورنامه ← آفرینش‌نامهٔ پیغمبر

[۱۰۷۸]

● واقعات عالمگیری: ظفرنامهٔ عالمگیری: اورنگ‌نامه

از: **میر عسکر رازی خوافی**، ملقب به **عاقل خان**، متخلص به **رازی** (م: ۱۱۰۸ ه/۷-۱۶۹۶ م). تاریخ

1609 -[C۴۲۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: .... معجزات و معراج و فرضیت صلوة خمس و هجرت سید المرسلین...، **انجام افتاده**، چنانکه **مؤلف گوید**: "چون غرض کلی و رضای الهی و دریافت ثواب بود، این مجموعه را به رسم هیچ مخلوقی خلق نکردم"، ۱۱۴ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴/۵.

1610 -[D۳۲/۲] شکسته نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده**: ...که شاه آگاه رسید سلطان گفت که آمدن این مرد خدا رسیده...، **انجام افتاده**، در تاریخ برخی از خلفای عرب و شاهان عجم در قرون وسطی، ۸ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۳/۵.

1611 -[D۷۸/۲] نستعلیق، **آغاز افتاده**: ... شکسته و منهزم گردانیدند اما از بیماری امیرزاده جهانگیر نگران بودند...، **انجام افتاده**، وقایع دوران امیر تیمور، ۲ برگ، ۱۹ س، اندازه: ۲۷×۱۷.

[۱۰۷۴]

● نثر الجواهر

از: **علیم الله حسینی بلخی سرهندی حنفی** (م: ۱۲۰۲ هـ/۱۷۸۸ م) ترجمهٔ «نظم الدّرر و المرجان» اوحدالدّین میرزا خان برکی جالندهری (از سدهٔ دوازدهم هجری) است که توسط منرجم به فارسی برگردانده شده است. در اخلاق و سیرت پیامبر اسلام ﷺ.

آغاز: اللهم صلی علی سیدنا محمد ترجمان لسان القدم... و بعد می‌گوبد افقر عبادالله الغنی علبم الله الحسینی چون دیدم...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۲۸۶ و ۳۸۲).

1612 -[C۲۸۲] نستعلین، کرم خورده، مجدول، ۱۴۲ برگ، ۱۵ س، اندازه ۲۶×۱۶

[۱۰۷۵]

● نثرالجواهر فی تلخیص سیرابی الطیب والطاهر

از: **علیم الله حسینی بلخی سرهندی حنفی** (م: ۱۲۰۲ هـ/۱۷۸۸ م)، در دیباچه می‌گوید: چون «نظم الدر والمرجان فی تلخیص سیر سیدالانس و الجان» از **میرزا خان برکی جالندهری مبسوط و فراگیر بود، لیکن در دسترس عوام نبود**. من خواستم آن را به فارسی برگردانم و دور از اطناب... با سربندهای «فصل» در ۶۶ فصل: ۱- در ذکر نسب و ولادت سیدالمرسلبن ﷺ، ۳- ذکر رضاعت و حظانت ایشان، ۲۵- صلهٔ رحم، ۴۰- بنای مساکن، ۶۰- امینان ایشان، ۶۶- وفات ایتسان.

1620 -[A۶۶۴/۱۷] نستعلیق، میان جان بن محمد جمیل، محرم ۱۱۹۷ ه،کرم خورد، ۴۵ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۲/۵.

1621 -[C۳۸۶] شکسته نستعلیق، امیر محمد، ۱۲۳۸ ه،کرم خورده، آغاز برابر نمونه، ۴۰ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۳.

1622 -[C۱۱۱/۲] نستعلیق، کرم حورده، **آغاز افتاده**: ... بی‌ادبی تمام که به تحریر تفصیل آن قلم را... نمی‌دارد پاره نموده انداخت. .، **انجام افتاده**، قسمت اول این مجموعهٔ کتابی در مورد طب به زبان اردو است، مجدول، ۱۲ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۹×۳۰

[۱۰۸۱]

● **وقایع نعمت خان عالی، شرح:** شرح احدیه بر وقایع محمدیه

از: **عبدالاحد رابط لکهنوی** (م. ۱۲۶۸ ه/۲-۱۸۵۱ م)، شرح وقایع **نعمت خان عالی** است همراه با متن.

آغاز: فروع بخش ظلمت سرگشتگان کواکب الفاظ جلوه...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۴۷۷، نسخه‌ها ۶. ۴۶۶۸).

1623 -[C۳۱۰/۳] نستعلیق، محمد امیرالدین، رجب ۱۳۱۵ ه، ۱۲۴ برگ، ۲۲ س، اندازه: ۱۶×۲۵

[۱۰۸۲]

● **ولادت و شهادت امام حسین** عليه‌السلام

از **ناشناس**. دربارهٔ محبت و شفقت رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله به امام حسین عليه‌السلام است.

آغاز: کیفیت ولادت و شهادت حضرت شاه شهدا خامس آل عبا...

1624 -[C۵۵۷/۲] نستعلیق، کرم خورده، **انجام افتاده**، دارای جلد پارچه‌ای، ۵ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۵.

روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) است، از زایش او در ۱۰۲۸ ه/۱۶۱۹ م تا بیماری و بهبود او در ۱۰۷۳ ه/۳-۱۶۶۲ م. سپس رویداد مرگش را در ۱۱۱۸ ه/۱۷۰۶ م بر آن افزوده‌اند.

آغاز: ابوالمظفر محیی‌الدین محمد اُورنگ‌زیب بهادر عالمگیر پادشاه آن قطب فلک سلطنت...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۴۶۵، موزه: ۷۴۸، مرآة‌العلوم ۲: ۱۶۱، آزاد ۱: ۱۰۳، کرزن: ۱۶، سالار ۱: ۳۳۲، ندوه: ۶۹۲).

1617 -[B۴۶۱] شکسته نستعلیق، کرم خورده، ۵۶ برگ، ۱۶ س، اندازه: ۱۳×۱۲.

1618 -[A۳۳۰] نستعلیق، محمد علی، ۱۲۸۸ ه، **آغاز افتاده:** ... بر سریر نامهٔ دبیر قلم آنچه کند ..، ۱۶۶ برگ، ۳۴ س، اندازه: ۲۱×۳۳.

[۱۰۷۹]

● واقعهٔ امام حسین علیه‌السلام

ار **ناشناس** در مورد شهادت امام حسس علیه‌السلام و حکابات مربوط به مدان کربلا.

آغاز: .. سوار نمود که ای بندهٔ خاص حدا وای شهسوار کشور انصاف و حیا ایں طفل در یناه تو .

1619 -[C۵۵۸] نستعلبق، کرم حورده، **آغاز و انجام افتاده،** ۲۴ برگ، ۱۷ س، اندازه ۱۷×۲۴

● وقایع حیدرآباد ← وقایع نعمت خان عالی

● وقایع نادری ← تاریخ جهانگشای نادری

[۱۰۸۰]

● وقایع نعمت خان عالی: روزنامهٔ وقایع حیدرآباد: وقایع حیدرآباد

از **نورالدین محمد شیرازی،** ملقب به **نعمت خان عالی** (م: ۱۱۲۱ یا ۱۱۲۲ ه/۹-۱۷۱۰ م)، در رویدادهای محاصرهٔ حیدرآباد (گولکنده) و گشودن آن در رجب و شعبان ۱۰۹۸ ه/۱۶۸۷ م در سومین سال پادشاهی اورنگ‌زیب به دست پسرش بهادر شاه، به نثر دشوار آمیخته به نظم است که ناگریر چند شرح بر آن نوشته شد. یکی از کتب درسی بوده و بارها به چاپ رسیده است.

آغاز: دمی که مدرس کشاف صبح در صفحهٔ صدق و صفا چون قاضی بیضا ..

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۴۷۴، آزاد ۱: ۱۰۵، کرزن: ۱۰۷، فیروز: ۹۹، سالار ۳: ۳۵، ۵۴، ۵: ۲۳۳، ۶: ۳۴، ندوه: ۶۹۳).

بخش سی و پنجم

جُغرافیا

[۱۰۸۳]

● جذب القلوب الی دیارالمحبوب

از: **شیخ عبدالحق محدّث دهلوی** (م: ۱۰۵۲ ه‍/۱۶۴۲ م)، تاریخ و جغرافیای شهر مدینه و مکانهای متبرک آن، از قبیل مسجد شریف نبوی، چاهها، مقابر بقیع، اماکن میان مکه و مدینه و همچنین احکام زیارت قبور، توسل جستن و آداب صلوات، در هفده «باب».

آغاز: صد شکر که از تشنگی غم رستم/جون قطره به دریای کرم پیوستم... الحمدلله و سلام علی عباده... حمدی که سزاوار جناب الهی آید و شکر...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۱۷، نسخه‌ها ۶: ۳۹۴۶، آزاد ۱: ۶۲، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۷، مرآة العلوم ۱: ۵۰، سالار ۲: ۲۶۰، ندوه: ۶۶۳).

1625 -[B۴۵۲] نسخ، کرم خورده، محشّی، مجدول، مطلاّ، ۱۱۹ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۴×۱۴/۵.

1626 -[C۳۲] نستعلیق، محمّد، ۱۱۴۳ ه‍، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، مجدول، اوراق الوان، ۲۷۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۱.

1627 -[C۱۵۳] نستعلیق، ۱۸۹۲ م، آغار برابر نمونه، دارای مهر کتابخانهٔ مولوی رجب علی خان بهادر، ۲۳۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۴/۵.

1628 -[C۴۷۷] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** فهرست کتاب جذب القلوب الی دیار المحبوب در عدّ السماء این بلدهٔ عظیم الشأن ..، **انجام افتاده**، ۱۱۲ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۶.

1629 -[C۱۳۵] نستعلیق، کرم خورده، **آغاز افتاده:** ... اوقات و احوال غیر متناهی‌اند و لیکن آنچه بالفعل از دریچهٔ شهود و حضور ..، ۲۴۰ برگ، ۱۸ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۱۰۸۴]

● عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات

از: **ناشناس**، ترجمه از عربی به فارسی، اثری با همین عنوان نگاشته. **ابوعبدالله زکریای قزوینی**

بخش سی و ششم

سفرنامه

[۱۰۸۷]

● مرآت الاحوال جهان نما

از: **احمد بن محمد علی بن محمد باقر اصفهانی بـهبهانی** (۱۱۹۱-۱۲۳۵ ه‍/۱۷۷۷-۱۸۲۰ م)، در عظم‌آباد به سال ۱۲۲۵ ه‍/۱۸۱۰ م به نام محمد علی شاه قاجار و پسر ارشد فتح علی شاه (م ۱۲۳۷ ه‍/۱۸۲۱ م) در پنج «مطلب» و «خاتمه»ای نوشته است

آغاز: الحمدلله الذی جعل العلماء ورثه الانبیاء ..

(ن.ک. نسخه‌ها ۶: ۴۰۴۹، تذکره نویسی: ۷۶۶، ایوانف، ضمیمهٔ ۲: ۷، خدا بخش ۷. ۱۸۰) ۸

1633 -[C۳۳۰/۳] نستعلیق، کرم خورده، پاره، پوسیده، ۱۸۲ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۹×۱۹/۵.

[۱۰۸۸]

● مرآت الاحوال جهان نما، فهرست

از: **ناشناس**، فهرست مجلد یکم «مرآت الاحوال جهان نما» **احمد بن محمد علی بن محمد باقر اصفهانی بهبهانی** است که نگارنده آن را به جهت سهولت دریافت متن کتاب نگاشته است.

آغاز: منبعد چون مجلد اول کتاب مرآت الاحوال جهان نما از قلم وقایع نگار این بندهٔ دل افگار...

1634 -[C۳۳۰/۲] نستعلیق، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۹×۱۹/۵.

❊

(م: ۶۸۲ ه‍/۴-۱۲۸۳ م) است.

آغاز: حضرت پادشاه علی الاطلاق عزّت کلمته و جلّت عظمته... سلطان المرسلین و متمم اخلاق المحسنین محمد النبی...

(ن. ک: مشترک ۱۰: ۴، نسخه‌ها ۶: ۳۹۷۴، آزاد ۱: ۱۸۷، سالار ۲: ۲۵۳، کرزن: ۹۳، موزه: ۶۹۵، ندوه: ۸۱۷).

1630 -[D۱۴] نستعلیق، شعبان ۱۰۵۷ ه‍، کرم خورده، مجدول، مطلاّ، ۵ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

[۱۰۸۵]

● مرآت گیتی نما

از: **عبدالکریم خان**، متخلص به **مشتاق جهجری**، در تاریخ و جغرافیای برخی بلاد شبه قاره و دیگر کشورها و جزایر که در پیرامون ۱۲۶۱ ه‍/۱۸۴۵ م نگاشته است.

آغاز: مراتب حمد و سپاس بی‌قیاس نسلم بارگاه صمدی که خامهٔ دو زبان به تحریر آغاز حروف تفسر احدیتش به مضمون...

(ن. ک: مشترک ۱۱: ۱۲۸۳، نسخه‌ها ۶. ۳۹۸۲).

1631 -[A۱۴۴] ستعلیق، مشتاف جهحری، ۱۲۶۳ ه‍، صفحهٔ اوّل منقوش مجدول، مطلاّ، ۱۰۷ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۸/۵×۲۹.

[۱۰۸۶]

● مسافات بلاد

از: **تاج‌الدین حکیم منجم خوارزمی**، نگارنده مسافات بلاد مختلف ایران و هند را در مقیاس فرسنگ آورده است. به طور متال از بلخ تا بخارا شصت و هشت فرسنگ.

آغاز: مساحت سطح ربع مسکون به فول تاج‌الدین حکیم منجم خوارزمی از مشرق نا مغرب معمور و خراب...

1632 -[C۵۰۳] شکسته نستعلیق، کرم حورده، ۷ برگ، ۱۴ س، اندازه: ۱۵/۵×۲۴.

❊

بخش سی و هفتم

هندویی

● **اپنگهت ← سرّ اکبر**

● **بهگواد گیتا ← سری بهاگوت**

● **ترجمهٔ اپانیشادها ← سرّ اکبر**

[۱۰۸۹]

● **ترجمهٔ جوگ باشست**

از: **حبیب الله**، متن از **پندت کشمیری**. ترجمه آن به دستور شاهزاده دارا شکوه به سال ۱۰۶۶ هـ/۱۶۵۵ م، واژه‌های سانسکریت، تمثیلات، گفته‌های دانشمندان و پیشوایان هندو را شرح داده است.

آغاز: سپاس و ستایش تمام نیایش نثار حضرتی است که...

(ن. ک: مشترک ۴: ۲۱۴۹، موزه: ۹۱۲، فررور: ۲۲۲ [مؤلّف ناشناس]).

1635 -[C۳۲۹/۱] نستعلیق، مجدول، ۱۸۹۸ م، ۶۷ برگ، ۲۴ س، اندازه: ۲۰×۳۱.

● **ترجمهٔ رزمنامه ← مهابهارت**

● **ترجمهٔ سنگهاسن وترنستی ← سنگهاسن بتّیسی**

[۱۰۹۰]

● **ترجمهٔ گیتا**

از: **ناشناس**.

آغاز: سری کرشن دیوتا پرم اسمای... و برتر انست در سنجی پرسید...

1636 -[C۵۰۵] نستعلیق، ۱۸۵۳ م، لکهنو، کرم خورده، ۲۴ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۱۸×۲۰.

[۱۰۹۱]

● **ترجمهٔ مت اچهرا**

از: **لعل بهاری ولد رای براری**، در عقاید و آداب و رسوم اهل هند.

[۱۰۹۵]

● **سنگهاسن بتّیسی**: ترجمهٔ سنگهاسن ونرنسنی

ترجمه از: **بهاری مل ولد ملک خست بن کنسو بن ارجن بک**. به دستور جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ ه) متن به زبان سسکریت به نام «سنگهاسن وترنسنی» یعنی افسانهٔ تخت، از **برج پندت** وزیر راجه بهوج، سی و دو داستان تاریخی افسانه‌ای و حکمت آمیز است.

آغاز: حمد مر خدای را که ابواب رزق بر روی عصیان نبندد...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۱۷۰، نسخه‌ها ۵: ۳۷۲۳).

1642 -[A۱۸/۴] نستعلیق، ۱۲۶۳ ه، ۱۰۴ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۴×۱۴/۵

[۱۰۹۶]

● **قصهٔ رام چندر**

از: **ناشناس**، قصه‌هایی است دربارهٔ زندگی رام چندرجی از تولد تا اواخر زندگانی.

آغاز: .. ما در دل تو قرار نگرفته است تا زمانی که این حکایت در گوش دل تو قرار نمی‌گیرد .

1643 -[A۳۹۸] شکسته نستعلیق، **آغاز افتاده**، ۴۶ برگ، ۱۷ س، اندازه ۲۵×۱۸/۵.

● **گیتا** ← **سری بهاگوت**

[۱۰۹۷]

● **مجمع البحرین**

از: **محمد دارا شکوه متخلّص به قادری** (۱۰۲۴-۱۰۶۹ ه/۱۶۱۵-۱۶۵۹ م)، در آشتی دادن اندیشه‌های صوفیان مسلمان و هندوان نگاشته است. دربارهٔ عناصر، حواس خمسه، اذکار، پاس انفاس، صفات باری، روح، بادها، عوالم اربعه، نورالهی، رؤیت الهی، اسماء الله، عالم ارواح، الوهیت، نبوت و ولایت، آسمان، زمین، عالم برزخ، رستاخیز، روز و شب، الوهیت و ظهور و بطون، بی‌نهایتی ادوار

آغاز به نام آنکه او نامی ندارد/زهر نامی که خوانی سر برآرد

(ن.ک. مشترک ۴. ۲۱۸۲، سالار ۸. ۱۹۰، ۱۹۲، ندوه. ۲۶۴)

1644 -[A۲۷۰/۵] نستعلیق، کرم خورده، مجدول، محشّی، ۱۰ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۰×۱۷/۵

[۱۰۹۸]

● **مفرح القلوب**

از: **تاج‌الدین مفتی الملکی یا تاج المعالی یا تاج‌الدین بن معین‌الدین ملکی** از روزگار همایون پادشاه

آغاز: ستایش و نیایش مر صانعی را که چندین هزار مصنوعات که ساخته دست قدرت...

(ن. ک: ایوانف: ۷۷۶ [آغاز برابر نیست]).

1637 -[A۱۹۵] نستعلیق، سید کلام‌الدین شاه قادری، ربیع‌الاول ۱۲۶۳ هـ، کرم خورد، ۴۵ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۲۸/۵×۲۰/۵.

● **سرّ الاسرار ← سرّ اکبر**

[۱۰۹۲]

● **سرّ اکبر:** سرالاسرار: ترجمهٔ اپانیشادها: اپنگهت

ار. **محمد دارا شکوه،** متخلص به **قادری** (۱۰۲۴-۱۰۶۹ هـ/۱۶۱۵-۱۶۵۹ م)، نگاشته به سال ۱۰۶۷ هـ/۷-۱۶۵۶ م نرجمهٔ «اپانیشاد»ها که از کتابهای مقدس هندوان است.

آغاز: حمد ذاتی که نقطهٔ بای بسم الله در جمیع کتب سماوی از اسرار قدیم اوست...

(ن. ک: مشترک ۴: ۲۱۶۱، نسخه‌ها ۲: ۱۱۹۲، موره: ۹۱۶، گنج بخش ۲: ۷۱۰).

1638 -[D۷۳۳۶۲/۲] نستعلیق، ۷ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۳۱×۲۳.

1639 -[D۲۹] نستعلیق، ۱۱۹۵ هـ، کرم خورده، آغاز برابر نمونه، **انجام افتاده،** مجدول، ۲۵۳ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۲۵×۱۵

[۱۰۹۳]

● **سری بهاگوت:** بهگواد گیتا ـ گیتا

از: **ناشناس،** از متون مقدس هندوان سری بهاگوت پرب ششم از «مهابهارات» که آن را بهکیم پرب گویند.

آغاز: حکایتی که راجهٔ پیر به جهت اسکنده سری بهاگوت شنیده...

(ن. ک: مشترک ۴: ۲۱۶۴).

1640 -[C۱۱] نستعلیق، کرم خورده، ۱۲۶ برگ، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۲۰.

[۱۰۹۴]

● **سری گنیس آتمه** (ترجمه)

از: **ناشناس،** ترجمهٔ سری گنبس آتمه است به نظم پیرامون ۱۴۰۰ بیت.

آغاز: طرازندهٔ داستان کهن /بدیسان بفکند طرح سخن .

1641 -[C۳۲۹/۲] نستعلیق، ۱۸۹۹ م، مجدول، ۳۰ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۳۱×۲۰.

بخش سی و هشتم

چند دانشی

[۱۱۰۱]

● **بیاض** (گوناگون)

از: **ناشناس**، در دستور زبان، رمل و اشعار پراکنده، هر کدام در چند صفحه.

آغاز: گلهای شکر و سپاس به چمن خداوندی سزد که بشر ضعیف را به صفت گوناگون و زبان بوقلمون گویا فرموده...

1648 -[A۲۵۶/۲] نستعلیق، ۱۲۳۱ ه، کرم خورده، ۹ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۲۰.

1649 -[C۴۸۱/۲] نسخ و نستعلیق، کرم خورده، **آغاز:** عمرهای پیغمبران علیه السلام محض آدم هفتصد و سی سال، محض نوح سیصد و پنجاه سال...، دارای ادعیه، شجره‌نامه خلفای راشدین و مناحات، ۲۳ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۸/۵×۱۳/۵.

[۱۱۰۲]

● **جامع العلوم:** حدایق الانوار فی حقایق الاسرار: کتاب ستینی

از: **امام فخر رازی** (۵۴۳-۶۰۶ ه/۱۱۴۹-۱۲۱۰ م)، برای سلطان علاءالدین تکش پسر الب ارسلان خوارزمشاهی. در یک «مقدمه» سپس شصت «علم» و سربندهای کوچکتر «اصل»، «امتحان».

آغاز: الحمدلله الذی انشأنا بتصریفه و آثرنا به تشریفه و شرفنا بتکلیفه و... چنین گوید مؤلف این کتاب محمد بن...

(ن.ک: مشترک ۱: ۸۱۲، نسخه‌ها ۱: ۶۵۶، ندوه: ۱۰۸).

1650 -[D۶/۳۵] نسخ، محمد بن یوسف جیلانی، ۱۰۸۳ ه، صفحهٔ اوّل منقوش مطلا، مجدول، ۱۵۴ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۶×۲۱.

● **حدایق الانوار فی حقایق الاسرار ← جامع العلوم**

(۹۳۷-۹۶۳ ه/۱۵۳۰-۱۵۵۶ م)، به نام ملک الشرق و الغرب نصیرالدین مقطع بهاءالدین ندیم الله نگاشته است، **مجموعهٔ چهار داستان** است که ترجمهٔ یک متن سانسکریت به نام هتهوپدیس (Hitopadeca) می‌باشد.

آغاز: .. آورده نام این کتاب مفرح القلوب نهاده شده تا هر کسی را پندی و طربی...

(ن ک: مشترک ۴: ۲۱۸۷ و ۶: ۹۷۷، نسخه‌ها ۵: ۳۷۴۵، سالار ۸: ۳۴۰، موزه: ۹۱۹، ندوه: ۷۷۰، فیروز: ۲۳۲ [مؤلّف ناشناس]).

1645 -[C۱۴۹/۲] شکسته نستعلیق، **آغاز و انجام افتاده**، ۳۱ برگ، ۱۲ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۱۰۹۹]

● **مهابهارت**: ترجمهٔ رزمنامه

مجموعهٔ داستانهای کهن هند آریائی پیرامون ده هزار بیت، دربارهٔ جنگ جانشینی میان «کوراواس» و «یانداس» دو عموزاده از دودمان شاهان هند است. ترجمهٔ آن به دستور اکبر پادشاه به کوشش گروهی از دانشمندان: **ملا عبدالقادر بدایونی، میر غیاث‌الدین علی (نقیب خان)، ملا شاه محمد سلطان تهانیسری و ابوالفیض فیضی** در ۹۹۰ ه/۱۵۸۲ م آغاز و در همان سال به انجام رسانده‌اند. اکبر آن را رزمنامه نامید. با دیباچه‌ای از ابوالفضل علامی که در برخی نسخه‌ها ترجمه نیز از **ابوالفضل** دانسته شده است.

آغاز: ... **حکماست و معلوم نمی‌شود که این... به اعتبار دریافت ناقص این کس است یا به موجب نارسایی مترجمان است...**

(ن. ک: مشترک ۴: ۲۱۸۹، نسخه‌ها ۵: ۳۷۴۶، مرآة العلوم ۱: ۲۴۰).

1646 -[C۴۱۹/۱] شکسته نستعلیق،کرم خورده، **آغاز و انجام افتاده**، ۷۶۷برگ، ۱۹ س، اندازه: ۱۵×۲۰.

[۱۱۰۰]

● **مهابهارت**: (پرب چهاردهم)

آغاز: **در آخر پرب مذکور شده که راجه (جداشترا) پرسید که ما چه کار کنیم...**

(ن. ک: مشترک ۴: ۲۱۹۰، موزه: ۹۲۰).

1647 -[C۲۲۲] نستعلیق، جمادی‌الاول ۱۲۹۰ ه،کرم خورده، ۱۹۳ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۲۰.

*

1654 -[A۱۱۷] نستعلیق، صفحهٔ اوّل منفوش و مجدول و مطلاّ، برخی از صفحات دارای نفاشیهای ریبا از حیوانات و انسان و اشباء، ۲۲۹ برگ، ۱۸ س، ۲۷/۵×۱۶/۵.

[۱۱۰۷]

● نفایس الفنون فی عرایس العیون

از: **شمس‌الدین محمد بن محمود آملی حنفی** (زنده در ۷۴۲ هـ/۲-۱۳۴۱ م)، به نام شیخ ابواسحاق بن محمود شاه اینجو (۷۱۹-۷۵۸ هـ/۱۳۱۹-۱۳۵۷ م) فرمانروای سپاهان و شیراز که بـه سـال ۷۳۶ هـ/ ۱۳۳۶ م بدان آغاز و در ۷۴۲ هـ/۱۳۴۲ م به انجام رسانده است. در دو «بخش» ۱- علوم اوایل، ۲- علوم اواخر

آغاز: ... فن چهارم از مقالهٔ علم تعبیر ار کتاب نفایس الفنون که آن عبارتست از...

(ن.ک: متسنرک ۱: ۸۳۸، موزه: ۱۴۵)

1655 -[C۴۱۴] نسخ، ۱۱۶۳ هـ، کرم حورده، **آغاز افتاده**، ۳۸ برگ، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۲۱.

1656 -[C۱۶۵] نستعلیق، **آغاز افتاده**. وایذ النائبات حمایلی، الی کم...، **انجام افتاد**، محدول، مطلاّ، در آغاز مهر «یا خدا بحتس من گـهکارم» مورخهٔ ۱۲۰۸ هـ، ۶۲۲ برگ، ۲۰ س، اندازه: ۱۹×۳۰.

1657 -[C۳۸۷] نستعلیق، **آغاز افتاده** .. فن هشتم از نفایس الفنون در علم انحراف طبیعیه که آن شعب و اقسام بسیار دارد...، **انجام افتاده**، ۹ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۱۹/۵×۲۷.

❊

[۱۱۰۳]

● زینة المجالس

از: **مجدالدین محمد حسینی**، متخلص به **مجدی**، در نه «جز» و هر جز در ده «فصل» که در سال ۱۰۰۴ ه‍/۶-۱۵۹۵ م نگاشته است.

آغاز: ثنای نامتناهی و حمد نامحصور مختاریست که شده هر دو کون از و معمور...

(ن. ک: مشترک ۱: ۸۲۰، کرزن: ۹۶، نسخه‌ها ۱: ۶۷۰).

1651 -[C۳۳۶] نستعلیق، میرزا محمد علی، رجب‌المرجب ۱۲۱۷ ه‍، مجدول مطلاّ، ۴۱۰ برگ، ۲۱ س، اندازه: ۲۱×۳۲.

[۱۱۰۴]

● سارتت عرف خلاصة الخلاصه

از: **ناشناس**، در هفت «باب» منطق، تاریخ، پیدایش اقوام، ادیان، نجوم و هندسه.

آغاز: بعد سپاس بی‌قیاس و ثنای... مر داوری را که تمامی موجودات را...

1652 -[D۱۱] نستعلیق، گنگا بِشَنْ، ۱۲۰۱ ه‍، کرم خورده، ۲۲۲ برگ، ۲۳ س، اندازه: ۲۴×۳۲.

● کتاب ستینی ← جامع العلوم

[۱۱۰۵]

● ناشناخته

از: **ناشناس**، مجموعهٔ نثر و نظم فارسی در دو «بخش»: بخش اول به رقعات و بخش دوم به اشعار **صایب** اختصاص یافته است.

آغاز: ای عطا باش خطا یوش و ای جام بخش... ذرهٔ بیمقدار که تا این مدت خود را بار سال...

1653 -[C۱۵/۱] شکسته نسنعلیق، ۴۶ برگ، ۱۵ س، اندازه: ۱۱×۲۰.

[۱۱۰۶]

● نزهت القلوب

از: **حمدالله مستوفی قزوینی بن ابی‌بکر بن حمدالله** (۶۸۰-۷۵۰ ه‍/۱۲۸۱-۱۳۴۹ م) در طبیعیات و جغرافیا و عجایب البلدان به سال ۷۴۰ ه‍/۱۳۴۰ م در یک «فاتحه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه».

آغاز: چون واهب مواهب بی‌علت، علت کلمته که مدع مخترعات و مخترع مبدعات در جامع قوانین ..

(ن. ک: مشترک ۱: ۸۳۶، کرزن: ۹۳، آزاد ۱: ۱۸۷، موزه: ۱۴۵، سالار ۲: ۲۵۵).

فهرست کتاب‌ها

❊

فهرست مؤلّفان

❊

فهرست کاتبان

فهرست اماکن

*

***

Series (5)

A Descriptive Catalogue of Persian Manuscripts in the Dr. Zakir Husain Library Jamia Millia Islamia, New Delhi

Persian Research Centre
Iran Culture House, New Delhi

- A Descriptive Catalogue of Persian Manuscripts in the Library of Jamia Millia Islamia, New Delhi
- Compiled by, Persian Research Centre Iran Culture House, New Delhi 110 001
- Covered Designed by, Majid Ahmady
- First Print, 1999
- Printed at Press Works, 30, Parking Centre Mall Road, Delhi 110054
- Price Rs. 800/-

***

FOREWORD

The ancient land of India has, since a very long time, been the meeting place of many nations, cultures, religious, customs and peoples, which is manifested in its present heterogenous fabric. It is on account of this that there exist a number of multifarious languages and dialects in this region, a fact not attested by any other land. Over nine hundred languages and dialects are in use in this region, and out of these eighteen languages have been recognised as national languages. The eighteen national languages, which are used by about ninety percent of the population, are Assamese, Bengali, Gujarati, Hindi, Kannada, Kashmiri, Konkani, Malayalam, Manipuri, Marathi, Nepali, Oriya, Punjabi, Sanskrit, Sindhi, Tamil, Telugu, and Urdu.

Looking back into the remote past, say a few thousand years, and on comparing the Persian language with Sanskrit, a number of words with a common root can be identified in the two languages. The Persian language, in its second stage, i.e., about a thousand years ago, got saturated with the sweet waters of the Islamic knowledge and as a result got enriched in values, culture and literature. Having become the bearer of the spiritual and divine message it once again got its eminent position back. As a result the inhabitants of this region, i.e., India, who have always been old friends down the centuries, became attracted to its gracefulness, delicacy and beauty. Now more than a thousand years have passed but the highly pleasing fragrance of the Persian language has instilled a sense of joy, intoxication and exhileration among the people of the sub-continent. This marvellous feeling for the Persian language, in this region, cannot be described adequately in words.

It is true that for many centuries the Persian language in this region has been recognised the language of love, as the language of the mosques, temples and of various schools of poetry, and also of divine knowledge and faith. While the muslims of the region get their inspiration and celestial message by reading the commentaries of the holy Quran and of Islam in this language, the Hindus too, get the language of truth, knowledge and wisdom from it. This is indeed the secret of its existence and

survival in this land. This is the language that has enchanted the poeple here with deep spiritual love and has also created deep literary and cultural relations between them and the Persian speaking people. And in the subcontinent this language is like a gem among all the Indian languages. It is like a precious pearl or a lustrous diamond or like a beautiful bride who is surrounded by the admiring languages of the sub-continent.

It is also worth mentioning here that the Persian language came to this continent in the 5th century A.H. and found a valuable place here. The richness of its words and constructions and of the contents of the various subjects such as literary, scientific, divine, philosophical and religious came to fruition in its cradle, i.e., in the land of Iran, for here it crossed its primitive stage and became a perfectly mature medium. Before this time most of the Persian historians, men of learning, men of letters, philosophers and thinkers wrote in the officially current language, i..e, Arabic, and left their precious works in it because it was the language of faith and science. But by the 5th century Persian became extremely rich and reached its zenith, so much so that the Iranian men of learning of science and literature recorded all the prevailing knowledge in this language. After reaching its stage of perfection in Iran this Persian language then came ot India. It brought, as a gift for this region, the precious treasures of science, divine knowledge, and literature and poetry of the highest standard. It is for this reason that the people of this region became extremely fond of this language. The quick acceptance of Persian here was made possible by the long enduring cutural and racial relationships through the centuries which had developed common tastes among the people of the two lands. The stories of the Panchatantra are an exemplary instance of this commoness of taste and culture. The Persian language, with all its richness, was received warmly here, and has ever since been continuously looked up with regard and reverence.

The valuable services that Persian has rendered in this region in the fields of culture, religion and knowledge are indisputable and need to be acknowledged. The authentic history of this land, which represents the identity of the people here, was written in this language. The vast influence of this language can be observed in the

form of precious treasures that exist in the libraries and cultural centres in all parts of the country. Among these treasures is the library of the Jamia Milia Islamia, which is at present the object of our focus. In this context it becomes necessary to point out certain facts about this institution.

The library of the Jamia Milia Islamia was founded in the beginning of 1920. At first it was located in the city of Aligarh. In 1925 the University of Jamia Milia Islamia was shifted to Karol Bagh in Delhi and this library too was shifted there. In 1936 this library along with the University was shifted to its present place in Okhla where it is now permanently established.

In 1972, keeping in view the valuable services rendered by the former President of India, Dr. Zakir Hussain, the library at the Jamia Milia Islamia University was named as 'Kitabxane-e-Zakir Hussain', a name which it bears till date.

At present the library has 248044 books which are in English, Urdu, Persian, Arabic and other languages which cover different branches of knowledge like sciences, Islamic studies, language, literature, history, geography, political science etc. This library also houses 2000 manuscripts, most of them being in Persian. Besides these there are also a remarkable number of manuscripts in Urdu and Arabic.

Keeping in view the importance of the subject the Persian Research Centre had decided long ago that a descriptive catalogue of Persian manuscripts be prepared. Now, by the Grace of God, during the last three years, after persistent efforts the work of preparing the cards and of making them accurate has been completed. At present there are 1773 cards in the library and on the basis of these cards a descriptive catalogue has been prepared which is now being presented for the use of researchers.

Here it is necessary to mention that Mr. Latif Talibi has taken great efforts in preparing the index cards and in making them accurate by removing certain flaws. Mr. Jamil-ur-Rehman's help rendered to him is also acknowledged. Mr. Wasif Ahmed, Mr. Ghulam Nabi Ahmed, and Mr. Sayeed Dehlavi had compared and classified the index cards, Mr. Asif Ali had prepared the typescript and Mr. Abdur

Rehman Qureshi had made the corrections in the typescript and introduced pagination. Mr. Mohammad Hasan Haddadi was incharge of the printing. The services of all the above mentioned are acknowledged with admiration and appreciation. Similarly, Mr. Khalid Kamal Faruqi, the incharge of the archives and the manuscript section of the Jamia Milia Islamia needs to be profusely thanked for making available all kinds of facilities in the preparation of this catalogue.

At the end, it is also worth mentioning that the present catalogue has been prepared on the basis of a new method by the Persian Research Centre. Hence, experts in the field of catalogue making, respected professors, and all users of the catalogues are requested to give their views and suggestions about this catalogue to us so that the work can be further improved.

It is hoped that this fifth descriptive catalogue like the previous catalogues 8relating to Persian manuscripts, will be found useful and beneficial by the learned researchers and respected professors, and will go a long way in benefitting the peoples of the two countries.

By the Grace of God.

Seyyed Bagher Abtahi
Director
Persian Research Centre
Iran Culture House
New Delhi